Türkiye
Kültür ve Sanat Yıllığı
2013

Türkiye Yazarlar Birliği

Türkiye Yazarlar Birliği Yayınları : 46
Yıllık Dizisi : 26

Türkiye Kültür ve Sanat Yıllığı 2013 Türkiye Yazarlar Birliği Yönetim Kurulu'nun 18.02.2012 tarih ve 88 sayılı kararı ile yayınlanmıştır.

İbrahim Ulvi Yavuz (Genel Başkan), Ahmet Fidan (Genel Başkan Yardımcısı), Prof. Dr. Hicabi Kırlangıç (Genel Başkan Yardımcısı), Erbay Kücet (Genel Mali Sekreter), Atilla Mülayim (Genel Sekreter), Murat Erol (Genel Sekreter Yardımcısı), Öner Buçukcu (Genel Sekreter Yardımcısı), Osman Özbahçe (Üye), Ahmet Fatih Gökdağ (Üye), Ercan Yıldırım (Üye), Ferhat Koç (Üye)

ISBN: 978-975-7382-69-0

Bu "yıllık"ta yer alan yazılardaki görüşler yazarlarına aittir.
Türkiye Yazarlar Birliği'ne mal edilemez.

Türkiye Yazarlar Birliği

Türkiye Kültür ve Sanat Yıllığı 2013

Yayınlayan
Türkiye Yazarlar Birliği
İbrahim Ulvi Yavuz

Editör
Osman Özbahçe

Sümer 1. Sokak 11/5
Kızılay-Ankara
PK.294 Yenişehir-Ankara
Telefon: 0312 2320571-72
www.tyb.org.tr, e-posta:tyb@tyb.org.tr

Ankara - 2013 /Mart

Yapım : mtr tanıtım görsel hizmetler
Baskı : Özel Matbaası

SUNUŞ

Türkiye'de kültüre yön veren kaynaklar değişti. Millet olmanın getirdiği müşterek hayat tarzı ve toplumu düşünme, yerini bireylerin kendi özgürlüklerini ön plâna almalarıyla birlikte kültürü oluşturan değerlerin temelden değişmesine neden oldu. Türkiye 1990'lı yılların sonlarına kadar hâlâ geleneksel hayat ve düşünme biçiminin derin etkilerine sahipti. Kapitalist üretim ve tüketim alışkanlıklarının millete etkisi sınırlıydı. 2000'li yıllardan sonra teknoloji bir enstrüman olmaktan çıkarak kültür, sanat ve fikir hayatının yönlendiricisi konumuna yükseldi.

Kültürel faaliyetlerde, entelektüel her türlü çabada insanlar arası etkileşimin izlerini bulmak zorlaştı. İnsani etkinlikler, duygu yoğunlukları, ideal tavırlar, sahici hareketler, berrak bir zihin ve kalp gibi de ğer yargıları yerini daha mekanik ve sentetik ilişki ağlarına bıraktı. Kültür bir milletin yaşadığının göstergesi iken içinde bulunduğumuz zaman diliminde adına kültür - sanat diyebileceğimiz etkinliklerin hakikatlerinden endişe ve şüphe duymaya başladık. Çünkü içlerinde "insan"ı bulmak neredeyse imkânsız hâle geldi. Belki bu geç kapitalizmin şekillendirdiği insan yapımızın tam manasıyla kimliğini bulmamasından ileri gelmektedir. Zaten etkinliklerimizde İslâmi hassasiyetlerin izleri de iyiden iyiye kaybolmaya başladı. Sanat, edebiyat, fikir Müslümanların İslâmi endişelerinin tezahürüne de uç verirdi. Son yıllarda İslâmi her türlü tavır ve düşünce sadece metnin ve faaliyetin içinde bir "çeşni" olarak yerini alabilmektedir. Milletin hayatına yön verecek kültürel üretimde İslâmi çabalardan söz etmek mümkün değil.

Kültür, sanat ve edebiyat artık parçalanma noktasına gelmiş, millet yapımızı bir arada tutabilecek fonksiyonu icra edemediği gibi böyle bir misyonu olduğunu da kabul etmiyor! Modern hayatın ve düşünme biçiminin iyice yerleştiği edebiyat ve fikir camiasında ayrılıklar, gruplaşmalar desteklenirken müşterek bir hayat ve hedef peşinde yürüme fikri iyiden iyiye yabancılaşmaktadır. Her dergi çevresi, kültür kurumu kendi ikbali için insani, İslâmi ve millî değerlerini görmezden gelip dışlamaktadır. Sonuçta ortaya estetik, tematik zenginlikten ziyade, benzer yapıda, orta düzeyli çalışmalar çıkmaktadır. Sanata, edebiyata ve fikre milletin ilgisizliği sadece internet ve televizyondan değil, soğuk, yabancı, suni, eklektik ürünlerden kaynaklanmaktadır. "Bize özgü" olanın eksikliği hemen kendini belli ettiği için milleti sarıp sarmalayan kültür ortamından hızlı bir

uzaklaşma var. Dahası kültür ürünlerinin saygınlığı, Türkiye'nin idaresindeki etkinliği iyice zayıflamaktadır.

Türkiye Yazarlar Birliği "bize özgü" olanın yaşatılması için çalışmalarını 35 yıldır sürdürmektedir. Yabancı kültür değerlerinin, ithal fikir ve edebiyatın karşısında TYB tüm varlığıyla durduğu gibi bu toprakların temel değerlerinin sürekli canlı tutulması yönünde faaliyetler yapmaktadır. Popüler olanın iktidarına karşı, kalıcının garantisi TYB'dir. Kuruluşunun 35. yılını kutladığı dönemde TYB yine akılda kalan, kültürümüze yön veren faaliyetleriyle Türkiye'nin en önemli kurumlarının başında geldiğini göstermiştir. TYB'nin etkinlikleri bundan sonra da artarak sürecektir.

Kültür Sanat Yıllığı'mız Türkiye Yazarlar Birliği'nin ne derece kalıcı faaliyetlere imza attığının en büyük göstergesidir. Getirisi olmadığı hâlde sırf Türkiye'de olması gereken kültür çalışmalarının yürütülebildiğini gösterdiğimiz için de ayrıca kıvanç duymaktayız.

Türkiye Yazarlar Birliği kültürümüzün, geleneğimizin, fikriyatımızın dinamiklerini, temellerini Türkiye'nin hafızasında unutulmaması, gerekli ilgiyi ve meşruiyeti sağlaması için elinden gelen tüm gayreti göstermeye devam edecektir.

İbrahim Ulvi Yavuz
Türkiye Yazarlar Birliği Genel Başkanı

İÇİNDEKİLER

• Ekonomi, Toplum ve Siyasi Hayat
2012'de İç Politika ve Ekonomideki Gelişmeler / Öner Buçukcu / Ülkü İstiklâl Mıhçıokur / 11
2012 Yılında Türkiye'de İktisat Yayıncılığı: Tarih, Teori, Politika / İskender Gümüş / 23

• İslâm Dünyası
2012 Yılında İslâm Dünyası Köklü Değişimler ve Yeni Krizler / Gökhan Bozbaş / 31

• Türk Dünyası
Türk Dünyası 2012 Kültür, Sanat, Edebiyat / Fatih Şayhan / Fatih Ege / 39

• Kültür Hayatımız
2012 Yılında Kültür Hayatımız / Atilla Mülayim / 51

• Dinî Hayatımız
2012 Yılında Din ve Toplum/ Lütfi Bergen / 61

• Şiir
2012 Yılında Dergiler, Şiir ve Hayat / Mustafa Aydoğan / 77

• Hikâye
2012'de Öykü / Necip Tosun / 107

• Roman
2012 Yılında Yayınlanan Romanlar / İbrahim Ulvi Yavuz / 151

• Dilimiz
2012 Yılı Dil Çalışmaları Hakkında Notlar / İbrahim Demirci / 161

• Deneme, İnceleme, Tenkit
2012 Tenkit / Evren Kuçlu / 169

• Dergiler
2012 Yılı Dergileri / Yusuf Turan Günaydın / 177

• Musiki
2012 Yılının Müzikal Seyri / Münir Tireli / 245

• Sinema
Sinemamızı Kim Fethedecek / Gülcan Tezcan / 251
Türk Sineması 2012 / Yavuz Altınışık / 266

• TV
TV Üzerinden (A)Sosyalleşme / Sema Karabıyık / 275

• Folklor
Halk Kültürüne Dair / Ahmet Şenol / 293

• Olaylar ve İnsanlar
2012 Olaylar ve İnsanlar / İbrahim Ulvi Yavuz / 311

ekonomi
toplum
siyasi hayat

Öner Buçukcu
Ülkü İstiklâl Mıhçıoğlu
İskender Gümüş

2012'DE İÇ POLİTİKA VE EKONOMİDEKİ GELİŞMELER

Öner Buçukcu
Ülkü İstiklâl Mıhçıokur

2012 yılında Türkiye'de siyasetin temel dinamiklerini Haziran 2011'de gerçekleştirilen genel seçimin sonuçları belirlemiştir denilebilir. 2002 yılından beri tek başına iktidar olan ve girdiği her seçimden oy oranını artırarak ayrılan Adalet ve Kalkınma Partisi 2011 genel seçimlerinden de milletvekili sayısında seçim sistemi dolayısıyla düşüş yaşanmasına rağmen oy oranını arttırarak çıktı. Siyaset zemininin normalleştirilmesi ve siyaset üzerindeki askerî vesayetin kaldırılmasına yönelik politikalarına özellikle 2007'deki genel seçimlerden sonra hız veren Ak Parti 2012 yılında, 2010 Anayasa referandumunun da etkisiyle, eğitim, yargı sistemi, ekonomi gibi alanlarda sistemsel değişiklikler gerçekleştirdi. Bu bağlamda yeni anayasa kamusal görünümü az olmasına rağmen 2012'nin iç politika gelişmelerini etkileyen en önemli faktörlerden birisi oldu.

12 Haziran 2011 yılında gerçekleştirilen genel seçimlere giden süreçte AKP'nin "yeni ve sivil bir anayasa" yapılacağına dair vaadi seçimler sonrası sürecin en önemli tartışma konusunun anayasa yapım süreci olacağına dair bir beklentinin oluşmasına sebep olmuştu. Yeni anayasanın oluşturulmasına yönelik her partiden üç temsilcinin katılımıyla oluşturulan komisyon meclis başkanı Cemil Çiçek başkanlığında vakit geçirmeden çalışmalarına başladı. Bu durum 2012 yılında ülke gündeminin yoğunlukla anayasa süreci olacağına dair bir beklenti oluşturdu ancak yeni anayasa tartışmaları zaman zaman hareketlenmekle birlikte güncelin en alt sıralarında yer aldı. Bununla birlikte ülke 2012 yılına anayasal bir tartışmayla, cumhurbaşkanının görev süresine ilişkin düzenlemeyle girdi.

Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesine ilişkin düzenleme 21 Ekim 2007 tarihinde halk oylaması neticesinde kabul edilmişti. Referandum neticesinde Anayasanın 101. maddesinde yapılan değişiklikle cumhurbaşkanının görev süresi 5 yıl olarak belirlenmişti. Ancak referandumun gerçekleştirildiği tarihte Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün seçilmiş olması dolayısıyla 2011 yılının son günlerinde Abdullah Gül'ün görev süresinin 2012 yılında bitip bitmeyeceğine yönelik tartışmalar yaşanmaya başlamıştı. TBMM genel kurulunda 19 Ocak 2011 tarihinde gerçekleştirilen oturumda 11. cumhurbaşkanının görev süresinin 7 yıl olarak belirlenmesine dair Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu Tasarısı görüşülerek kabul edildi. Ancak yasa ana muhalefet partisi CHP tarafından iptal istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne taşındı. Anayasa Mahkemesi 15 Haziran 2012'de davayı esastan karara bağladı ve Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün görev süresinin 7 yıl olduğuna karar verdi. Anayasa Mahkemesi, 6271 sayılı Cumhurbaşkanı Seçimi

Kanunu'nun geçici 1. maddesindeki, 31 Mayıs 2007 tarihli 5678 sayılı Anayasa Değişikliği Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihten önce seçilen cumhurbaşkanlarının iki defa seçilememelerine ilişkin düzenlemeyi oybirliğiyle iptal etti. Dolayısıyla Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün 2014'te sona erecek görev süresinin ardından ikinci defa aday olabilmesinin de önü açılmış oldu.

2012 yılı başlarında TBMM'nin üzerinde durduğu bir başka önemli konu da meclis içtüzüğünün değiştirilmesi çalışmaları oldu. Ak Parti meclis içtüzüğünün değiştirilmesine ilişkin teklifini 30 Aralık 2011'de 5 grup başkanvekilinin imzasıyla meclis başkanlığına sunmuştu. CHP ve MHP ise hem teklif öncesinde, hem de teklif sonrasında meclis içtüzüğünün değiştirilmesinin kabul edilemez olduğunu açıklamışlardı. Teklifin meclisteki görüşmeleri de ciddi tartışmalarla başladı. Meclis başkanı oluşan gerilimi azaltmak amacıyla 3 Şubat'ta mecliste grubu bulunan partilerin grup başkan vekilleriyle bir toplantı gerçekleştirdi. 8 Şubat'ta grup başkanvekilleriyle bir toplantı daha gerçekleştiren Cemil Çiçek partilere içtüzük değişikliğine ilişkin yeni bir öneri sundu. Ancak değişiklik teklifinin mecliste görüşülmesi sırasında CHP Milletvekillerinin meclis kürsüsünü işgal etmeleri, verilen arada milletvekillerinin arbedeye sebep olmaları sebebiyle Meclis Başkanı Cemil Çiçek oturumu devam ettirme imkânı kalmadığı gerekçesiyle birleşimi kapattı. 9 Şubat'ta da TBMM genel kurulunda içtüzük değişikliği teklifi görüşmeleri ertelendi.

Yeni Anayasa Çalışmalarına ilişkin sivil toplum örgütlerinden öneriler de 2012 başlarında gelmeye başladı. Bunlardan özellikle azınlıkların anayasa teklifleri dikkat çekici oldu. Fener Rum Patriği Bartholomeos ve Mor Gabriel Manastır Vakfı Başkanı Kuryakos Ergün, TBMM Anayasa Uzlaşma Alt Komisyonu'na yeni anayasa önerilerini sundu. Daha sonra açıklama yapan Bartholomeos, ikinci sınıf vatandaş olmak istemediklerini belirterek, "Maalesef bugüne kadar azınlıklara karşı haksızlıklar oldu. Bunlar yavaş yavaş düzeltiliyor, değiştiriliyor, yeni bir Türkiye doğuyor" dedi.

TBMM Anayasa Uzlaşma Komisyonu 10 Mayıs 2012'de yeni anayasanın yazımı çalışmalarına başladı. Başbakan Erdoğan da 2012 Ekim'de, yeni yasama yılının açılış oturumunda "Şu anda ısrarla söylüyorum; TBMM'de bu çalışmayı masadan kalkmadan sonuna kadar yürütme kararlılığındayız. Süre bellidir, artık yıl sonuna kadar bu iş oldu oldu, olmadı artık bizi daha fazla meşgul etmesin diyeceğiz ve yolumuza devam edeceğiz" diyerek yeni anayasanın yazımının tamamlanmasına dönük hükümetin takvimini net bir biçimde ortaya koydu.

Başbakanın açıklamalarının ardından hareketlenen yeni anayasa sürecinde tansiyonun yükselmesine sebep olan en önemli gelişme hükümet sistemi konusunda yaşandı. Ak Parti 6 Kasım'da Anayasa Uzlaşma Komisyonu'na "başkanlık sistemi" önerisini sundu. Öneri büyük tartışmalar yarattı. Özellikle muhalefet partileri başkanlık sisteminin Türkiye'nin üniter, ulus-devlet yapısını tehdit edeceği ve dolayısıyla bölünmeye kadar gidecek bir sürecin kapısını aralayacağı şeklinde demeçlerle iktidarın önerisini eleştirdiler.

2012 yılının en fazla tartışılan konularından birisi zorunlu eğitimi 12 yıla çıkaran ve kamuoyunda 4+4+4 olarak bilinen yasa tasarısı oldu. 23 Şubat'ta TBMM Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu, Ak Parti grup başkanvekillerinin

verdiği zorunlu eğitimi 12 yıla çıkaran, "kesintisiz eğitim" uygulamasına son veren kanun teklifini görüşmek üzere toplandı. Teklif daha sonra alt komisyona gönderildi. Uzun ve tartışmalı bir sürecin ardından teklif 11 Mart'ta komisyon tarafından kabul edilerek Meclis Genel Kurulu'na gönderildi. Ancak CHP grubu meclis başkanı Cemil Çiçek'e teklifin komisyonda görüşmelerinin tamamlanmadığını ve bu sebeple genel kurulda görüşülemeyeceğine ilişkin bir dilekçeyle başvurdu. Tasarı 30 Mart'ta TBMM genel kurulunda görüşülerek kabul edildi.

Düzenlemeye göre, okulların kademeleri, 4 yıl süreli ve zorunlu ilkokul ile 4 yıl süreli ve zorunlu ortaokuldan oluşan kurumlar olarak düzenlendi. Ortaöğretim kurumları, ilköğretim kurumlarından sonra 4 yıllık zorunlu öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim olarak tanımlandı. Kanuna göre, ilköğretim kurumlarının toplam eğitim süresi 8 yıl oldu ve "Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır" ifadesi kanundan çıkarıldı.

İlköğretim kurumları, ilköğretim birinci kademe ve ilköğretim ikinci kademe okulları olarak tanımlandı. İlköğretim birinci ve ikinci kademe okulları bağımsız okullar hâlinde kurulabileceği gibi imkân ve şartlara göre birlikte de kurulabilecek. İlköğretim 6-14 yaş grubundaki çocukların eğitimi ve öğretimini kapsayacak, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasız olacak.

Nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde, köyler gruplaştırılarak merkezî durumda olan köylerde ilköğretim birinci ve ikinci kademe okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaştırmanın mümkün olmadığı yerlerde yatılı ilköğretim bölge birinci ve ikinci kademe okulları kurulacak. Ortaöğretim kurumları, ilköğretim kurumlarından sonra 4 yıllık zorunlu öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumları olarak tanımlanıyor. Bu okulları bitirenlere ortaöğretim diploması verilecek. Düzenlemede belirtilen ilköğretim birinci kademe sonrasında hangi programların açık öğretimle ilişkilendirileceği ve zorunlu eğitim kapsamına alınacağı bakanlar kurulu tarafından belirlenecek.

Düzenlemeyle, üniversiteye girişteki katsayı uygulamasına ilişkin de düzenleme yapıldı. Buna göre, yükseköğretim kurumlarına giriş ve yerleştirme işlemleri, imkân ve fırsat eşitliğini sağlayacak tedbirleri almak kaydıyla, YÖK tarafından belirlenen usul ve esaslara göre yapılacak. Yükseköğretim kurumlarına, esasları YÖK tarafından belirlenen merkezi sınavlarla girilecek. Yerleştirme puanlarının hesaplanmasında adayların ortaöğretim başarıları dikkate alınacak.

Ortaöğretim bitirme başarı notları en küçüğü 100, en büyüğü 500 olmak üzere ortaöğretim başarı puanına dönüştürülecek. Ortaöğretim başarı puanının yüzde 12'si yerleştirme puanı hesaplanırken merkezî sınavdan alınan puana eklenecek. Ortaöğretim kurumlarını birincilikle bitiren adaylar için mevcut kontenjanların yanı sıra YÖK kararı ile ayrı kontenjanlar belirlenebilecek. Kişinin üniversitede, ortaöğretim kurumundan mezun olduğu meslek dalıyla aynı bölüme yerleşmesi hâlinde ortaöğretim puanına ek olarak, ortaöğretim puanının yüzde 6'sı yerleştirme puanına eklenecek. Mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından mezun olan öğrenciler, bitirdikleri programın devamı niteliğinde veya bunlara en yakın olan mesleki ve teknik önlisans yükseköğretim programlarına sınavsız olarak yerleştirilebilecek. Bu öğrencilerin yerleştirilmesine ilişkin usul ve esaslar Milli Eğitim Bakanlığının görüşü üzerine YÖK tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenecek.

2010 yılında gerçekleştirilen referandum sonrasında değiştirilen anayasa maddeleri ile darbe ve muhtıralara ilişkin yargı yolu açılmıştı. Bu bağlamda atılan en önemli adımlardan birisi 2012 yılında Meclis bünyesinde darbe ve muhtıralara ilişkin incelemelerde bulunmak üzere Darbeleri Araştırma Komisyonunun kurulması oldu. Komisyon ilk toplantısını 2 Mayıs'ta yaptı ve komisyon başkanlığına Ak Parti İstanbul milletvekili Nimet Baş seçildi. Komisyonu bünyesinde, 1960 darbesi ve 1971 muhtırası, 1980 darbesi, 28 Şubat ve 27 Nisan ile ilgili 3 ayrı alt komisyon kurulmasını kararlaştırıldı. TBMM Darbeleri Araştırma Komisyonu aralarında 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in de bulunduğu çok sayıda siyasetçi, köşe yazarı, medya patronlarını dinleyip oluşturduğu raporu Kasım 2012'de TBMM'ye sundu.

Ankara 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nin iddianameyi kabul etmesiyle 12 Eylül Davası 10 Ocak 2012'de resmen başlamış oldu. İddianamenin kabul edilmesi kamuoyunda diğer askerî müdahalelerin de yargılanabileceğine yönelik bir beklenti oluşturdu. Bu çerçevede ilk adım HAS Parti'den geldi. Parti 17 Ocak'ta Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na "28 Şubat"la ilgili suç duyurusunda bulundu. Yıl boyunca devam eden soruşturma kapsamında emekli Org. Çevik Bir, Nisan ayında; YÖK eski başkanı Kemal Gürüz ise Temmuz ayında tutuklandı. Savcılık Balyoz davasından hüküm giyen MHP milletvekili Engin Alan için de 28 Şubat soruşturması kapsamında tutuklama kararı aldı. 28 Şubat iddianamesinde de son aşamaya gelindiği ve 2013 yılının ilk yarısı içerisinde davanın görülmeye başlanacağı tahmin edilmektedir.

2012 yılı kamuoyunda Balyoz ve Ergenekon davaları olarak da bilinen darbe teşebbüsü davaları açısından da önemli bir yıl oldu. 2008 yılında başlayan Ergenekon davası 274 sanığın yargılanmasıyla 2012 yılında da devam etti. Davanın siyasal düzleme yansıması özellikle Mehmet Haberal ve Mustafa Balbay gibi Ergenekon davası tutuklusu olup cezaevinde olan milletvekilleri bağlamında oldu. Diğer taraftan yılın ilk günlerinde emekli Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'un internet andıcı olarak bilinen davanın Ergenekon davası kapsamına alınmasıyla "terör örgütü kurmak ve yönetmek suçlamasıyla" tutuklanması 2012 yılı boyunca en fazla tartışılan konulardan birisi oldu. Başbuğ'un tutukluluk hâli birçok siyasetçi ve parti lideri tarafından eleştirildi. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan da 2012 yılı sonlanmasına rağmen Başbuğ'un tutukluluk hâlinin devam etmesine 2013 yılının ilk günlerinde katıldığı bir televizyon programında eleştiri getirerek yargının çabuk karar vermesi gerektiğinin üzerinde durdu. Kasım 2012'de İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nin Savcı M. Ali Pekgüzel'den esas hakkında mütalaa istemesi ile davanın 2013 yılı içerisinde sonuçlanması beklenmektedir.

İki yılı aşkın süredir devam eden Balyoz Davasında ise 2012 yılında kararlar açıklandı. Toplam 365 sanığın yargılandığı davada Hava Kuvvetleri eski Komutanı emekli Org. Halil İbrahim Fırtına, Deniz Kuvvetleri eski Komutanı emekli Or. Özden Örnek, 1. Ordu eski Komutanı emekli Org. Çetin Doğan hakkında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verildi; ancak cezalar 20'şer yıla indirildi. MHP milletvekili Engin Alan ise Balyoz Davası kapsamında 18 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Karar Yargıtay'a temyize götürüldü.

Ergenekon davası bağlamında geçtiğimiz birkaç yıl boyunca en fazla tartış-

ma konusu edilen meselelerden birisi de özel yetkili mahkemelerdi. Özel yetkili mahkemeler kamuoyunda "3. Yargı Paketi" olarak bilinen Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yoluyla İlişkin Deva Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun Tasarısı, TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilerek yasalaşmasıyla kaldırıldı. Terörle Mücadele Kanunu'nun 10. maddesinde yapılan yeni düzenleme nedeniyle, özel yetkili mahkemelerin dayanağını oluşturan Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 250. 251. ve 252. maddeleri yürürlükten kaldırıldı.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun yürürlükten kaldırılan 250. maddesinin birinci fıkrasına göre görevlendirilen mahkemelerde açılan davalara kesin hüküm-le sonuçlandırılıncaya kadar, bu mahkemelerce bakılmaya devam edilecek. Bu davalarda yetkisizlik veya görevsizlik kararı verilemeyecek. Terörle Mücadele Kanunu'nun 10. maddesinin, kavuşturmaya ilişkin hükümleri, bu davalarda da uygulanacak. CMK'nın 251. maddesinin birinci fıkrasına göre görevlendirilen Cumhuriyet Savcıları, yürütmekte oldukları soruşturmalara HSYK'ca TMK'nın 10. maddesi uyarınca görevlendirilen cumhuriyet savcıları göreve başlayıncaya kadar devam edecekler. TMK'nın 10. maddesi kapsamına giren suçlarla ilgili olarak bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibariyle açılan davalarda, sanığın taşıdığı kamu görevlisi sıfatı dolayısıyla hakkında soruşturma yapılabilmesi için izin veya karar alınması gerektiğinden durma veya düşme kararı verilemeyecek.

Paket kapsamında Terörle Mücadele Kanunu (TMK) 10. maddesinin başlığı, "Görev ve yargı çevresinin belirlenmesi" olarak değiştirildi. TMK kapsamına giren suçlar dolayısıyla açılan davalar, Adalet Bakanlığı'nın teklifi üzerine, HSYK tarafından yargı çevresi birden çok ili kapsayacak şekilde belirlenecek illerde görevlendirilecek ağır ceza mahkemelerinde görülmesi hükme bağlandı. Değişikliğe göre TMK kapsamına giren suçlarla ilgili olarak soruşturma, HSYK'ca bu suçların soruşturma ve kovuşturmasında görevlendirilen Cumhuriyet savcılarınca bizzat yapılacak. Bu cumhuriyet savcıları, Cumhuriyet Başsavcılığı'nca başka mahkemelerde ve işlerde görevlendirilemeyecek.

3. Yargı Paketinin meclisten geçmesiyle TCK'da da değişiklikler yapıldı. Buna göre Türk Ceza Kanunu'nun (TCK), "Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak", "Anayasayı ihlal", "Yasama organına karşı suç", "Hükümete karşı suç", "Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine karşı silâhlı isyan" "Silâhlı örgüt", "Silâh sağlama" ve "Suç için anlaşma" maddelerinde düzenlenen suçlar hakkında, görev sırasında veya görevinden dolayı işlemiş olsa bile Cumhuriyet savcılarınca doğrudan soruşturma yapılacak. Yürütülen soruşturmalarda hâkim tarafından verilmesi gerekli kararları alma, bu kararlara karşı yapılan itirazları incelemek ve sadece bu işlere bakmak üzere yeteri kadar hâkim görevlendirilecek.

Gözaltı süresi, yakalama yerine en yakın hâkim veya mahkemeye gönderilmesi için zorunlu süre hariç, yakalamanın ardından itibaren 48 saat saati geçemeyecek. Soruşturmanın amacı tehlikeye düşebilecekse yakalanan veya gözaltına alınan veya gözaltı süresi uzatılan kişinin durumu hakkında, cumhuriyet savcısının emri ile sadece bir yakınına bilgi verilecek. Gözaltındaki şüphelinin müdafi ile görüşme hakkı, cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla 24 saat süreyle kısıtlanabilecek. Bu zaman zarfında ifade alınamayacak. Açılan davalara adli tatilde de bakılacak.

Basılmış eserler yoluyla işlenen veya bu kanunda öngörülen diğer suçlarla ilgili ceza davalarının bir muhakeme şartı olarak günlük süreli yayınlar yönünden 4 ay, diğer basılmış eserler yönünden 6 ay içinde açılması zorunlu olacak. Kamu davasının açılması izin veya karar alınmasına bağlı olan suçlarda, izin veya karar için gerekli başvurunun yapılmasıyla dava açma süresi duracak. Durma süresi 4 ayı geçemeyecek.

2012'de Kürt sorununun çözümüne yönelik politikalarla terörle mücadeleye dönük politikalar bir arada yürütülmeye çalışıldı. Özellikle terör örgütü PKK'nın şehir yapılanması olarak bilinen KCK'ya yönelik operasyonlar Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) ile hükümet arasındaki ilişkilerin yılın ilk dönemlerinde gerginleşmesine sebep oldu. 17 ilde gerçekleştirilen KCK operasyonları kapsamında birçoğu BDP yöneticisi olan kimseler gözaltına alındı. Bu operasyonlar kapsamında Kürt siyasetinin önemli isimlerinden Leyla Zana'nın da evinin aranması üzerine BDP, Abdullah Öcalan'ın tutuklanma günü olan 15 Şubat'ta sokağa inme çağrısı yaptı.

Bu gelişmelerin ardından BDP'liler KCK operasyonlarının durdurulması ve Öcalan'ın şartlarında iyileştirme yapılması talepleriyle sivil itaatsizlik eylemlerine başladılar. BDP'lilerin bu eylemleri Eylül ayında hapishanelerdeki tutuklular tarafından anadilde savunma, anadilde eğitim gibi talepleri de içerecek biçimde 67 gün sürecek tartışmalı bir açlık grevine dönüştü. 12 Eylül'den 17 Kasım'a kadar süren grevler Öcalan'ın devreye girmesi ve grevlerin sonlandırılmasına yönelik görüş beyan etmesinin ardından bitirildi.

Diğer taraftan Başbakan Erdoğan Mart 2012'de bir açıklama yaparak Kürt sorununun çözümü için "BDP ile dürüst davrandıkları sürece görüşme yapabiliriz" dedi ve yeni bir sürecin başlangıcının işaretini verdi. 6 Haziran'da başbakanla bir araya gelen Kemal Kılıçdaroğlu partisinin Kürt sorununun çözümüne yönelik 10 maddelik planını Başbakan Erdoğan'a anlattı. Kılıçdaroğlu 17 Haziran'daki bir demecinde ise Öcalan'ın ev hapsine alınmasına ilişkin bir soruyu değerlendirirken "4 parti anlaşırsa bizim için sorun olmaz" dedi.

BDP'nin başbakan'ın çağrısına cevabı ise BDP'nin diyalog sürecinde tek başına sorumluluk üstlenemeyeceğini gösterdi. Partisi adına açıklama yapan Gülten Kışanak "Kürt sorunu müzakereci bir yöntemle çözülmek isteniyorsa BDP, Kandil ve İmralı buna hazırdır" şeklinde açıklama yaparak süreçte BDP'nin rolünü ortaya koydu.

BDP'nin 2012 yılında yarattığı en büyük siyasal kriz ise kamuoyunda "kucaklaşma krizi" olarak bilinen olayın meydana gelmesiyle gerçekleşti. 17 Ağustos 2012'de 9 BDP'li milletvekili Şemdinli'ye bağlı Bağlar köyünde PKK'lı teröristlerle kucaklaşıp kameralara oldukça samimi görüntüler verdi. Bu durum hem kamuoyunda, hem de siyaset çevrelerinde infiale yol açtı. Görüntülerin ardından BDP'li milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılmasına ilişkin fezlekeler Van Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Adalet Bakanlığı'na gönderildi ve 9'u BDP'li 10 milletvekili hakkında hazırlanan fezlekeler meclise gönderildi. Şemdinli'deki kucaklaşma krizinin Kürt sorununun çözümü konusunda ikinci bir Habur vakasına dönüştüğü ve sürecin hızını yavaşlattığı söylenebilir. Bu durum 2012 yılının, PKK eylemlerinin yoğunluğu açısından geçen yıllardan çok daha önde olmasında da gözlenebilir. Millî Savunma Bakanlığı verilerine göre yılın ilk 10 ayında 123 er ve erbaş hayatını kaybetti. Bu sürede öldürülen PKK'lı sayısı ise 496 oldu.

Hükümet ve PKK arasında görüşmeler yapıldığına dair iddialar 2012'nin son

çeyreğinde yaşanan gelişmelerle yeni bir noktaya taşındı. 18 Eylül'de bir basın toplantısı düzenleyen CHP parti sözcüsü Haluk Koç "AKP-PKK Mutabakat Metni" olarak tanımladığı; 2008 yılında MİT yetkilileri ile PKK'nın Avrupa'daki kadrolarının temsilcileri arasında Oslo'da gerçekleştirilen görüşmelerin kayıtlarını kamuoyu ile paylaştı. Başbakan Erdoğan ise yaptığı açıklamada görüşmelerin eski MİT Müsteşarı Emre Taner zamanında başladığını ve Hakan Fidan zamanında da devam ettiğini söyledi. Başbakan ayrıca sürecin samimiyetsiz bir biçimde ilerlemesi dolayısıyla kendileri tarafından kesildiğini de açıkladı.

Türkiye Cumhuriyeti yetkililerinin yalanlamadığı görüşmenin duyulmasının ardından gelişen süreçte Özel Yetkili İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, MİT Müsteşarı Hakan Fidan, eski Müsteşar Emre Taner ve eski Müsteşar Yardımcısı Afet Güneş PKK ile devlet arasındaki Oslo görüşmesi ile KCK'ya bilgi aktarılıp aktarılmadığının sorulacağı belirtilerek ifadeye çağırdı. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ise, Millî İstihbarat Teşkilatı Müsteşarı Hakan Fidan'ın da ifadeye çağrıldığı soruşturmadan alınan özel yetkili İstanbul Cumhuriyet Savcısı Sadrettin Sarıkaya hakkında inceleme başlattı.

İfadeye çağrılan MİT Müsteşarı Hakan Fidan Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile görüştükten sonra mazeret göstererek ifadeye gitmedi. Hükümetse yasal boşluğun doldurulması maksadıyla kanuni düzenlemeler sürecini başlattı. Birkaç gün içinde mecliste görüşülen yasa değişikliği teklifi TBMM'de kabul edilerek aynı gün cumhurbaşkanı tarafından onaylandı ve MİT mensuplarının soruşturulması izni başbakana bağlı hale getirilerek soruşturma krizi aşıldı.

2012 yılının en çok tartışılan siyasal figürlerinden birisi hiç kuşkusuz CHP Tunceli milletvekili Hüseyin Aygün'dü. Aygün Kasım 2011'de yaptığı "Dersim katliamının sorumlusu devlet ve CHP'dir. Atatürk'ün de bu olaylardan haberi vardı" açıklamasıyla Dersim tartışmasının alevlenmesine sebep olmuştu. CHP'nin Dersim Olayları hakkında bugüne kadarki resmî politikasıyla ters düşsen bu söylem CHP içerisinde hassasiyet yarattı ve bazı CHP'li milletvekilleri Aygün'ün CHP'den ihracını talep ettiler. CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu Aygün'den savunma istedi; ancak Aygün'ün açıklamasıyla fişeği ateşlenen Dersim tartışması yıl boyunca devam etti.

Aygün Ağustos ayında da seçim bölgesinde bazı çalışmalarda bulunurken PKK tarafından kaçırılıp ardından serbest bırakılmıştı. Aygün'ün "Alevilik bir dindir" açıklaması ve daha sonraki dönemde Fransa'da öldürülen 3 PKK'lı üst düzey yöneticiden birisi için taziye ziyaretinde bulunması da CHP'de iç dengeler açısından sarsıcı etkiler yarattı. Hüseyin Aygün Genelkurmay Başkanlığına da "Dersim" belgelerinin, arşiv, tarama, tasnif ve elektronik ortama aktarılması çalışmasına akademisyen, araştırmacı ve yazarlardan oluşan bir grup ile katılma talebini içeren bir başvuruda bulundu. Genelkurmay Başkanlığı başvuruya cevabında "Dersim olayları"na ilişkin belgelerin tasnifinin tamamlanmasının ardından yerli ve yabancı araştırmacıların hizmetine sunulacağını bildirdi. Hüseyin Aygün 7 Mayıs'ta da TBMM'de Cemevi açılması için başvuruda bulunmuştu. TBMM Başkanı Cemil Çiçek Aygün'ün başvurusuna 9 Temmuz'da olumsuz yanıt verdi.

Başbakan Erdoğan'ın partisinin genişletilmiş il başkanları toplantısında (1 Şubat 2012) "dindar gençlik yetiştireceğiz" şeklindeki açıklamaları da farklı çev-

relerde değişik yankılandı. Bu bağlamda Kur'an-ı Kerim ve Hz. Peygamber'in hayatı derslerinin seçmeli ders olarak okul müfredatına eklenmesi ve Başbakan Erdoğan'ın Çamlıca'ya camii yapılmasına yönelik açıklaması da geçtiğimiz yıl çokça tartışılan konular arasında yer aldılar. Hükümetin bu adımları özellikle muhafazakâr çevreleri tatmin etme amacı taşıdığı gerekçesiyle eleştirildi.

2012 yılında futbolda şike davasında da kararlar açıklandı. Hatırlanacağı üzere 3 Temmuz 2012'de İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talimatıyla Organize Suçlarla Mücadele Şubesi'ne bağlı ekipler tarafından yapılan operasyonlarla aralarında Fenerbahçe Spor Kulübünden çok sayıda yöneticinin ve başkanının da bulunduğu Türk futbol tarihinin en büyük skandalı ortaya çıkmıştı. Operasyon 2010-2011 sezonunda bazı maçlarda şike yapıldığı ve teşvik primi verildiği iddiaları üzerine başlatılmıştı.

İstanbul 16. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 14 Şubat 2012 tarihindeki duruşmayla başlayan süreç 2 Temmuz 2012 tarihindeki 23.duruşmada karara bağlanmıştır. Mahkeme dava kapsamında yargılanan 93 tanıktan 48'ine çeşitli cezalar verirken 44 kişi davadan beraat etmiş; 1 kişinin dosyası ise ayrılmış ve yargılaması devam etmektedir. Kasım 2012'de dava kapsamında yargılanan, Fenerbahçe Asbaşkanı Şekip Mosturoğlu'nun da aralarında bulunduğu 19 kişinin mahkûmiyet kararları "hükmün açıklanmasının geriye bırakılması" ile kesinleşmiş ve Yargıtay incelemesinden çıkarılmıştır.

Mahkemenin gerekçeli kararının açıklanmasının ardından süreç Yargıtay'a taşınmış Yargıtay 5. Ceza Mahkemesi'nde incelemesine devam edilmektedir. Yargıtay Mahkeme kararını onaylarsa aralarında Fenerbahçe Spor Kulübü Başkanı Aziz Yıldırım'ın da bulunduğu ve şu anda tutuklu bulunmayan çok sayıda kimse yeniden tutuklanacaktır. Bu arada 2010-2011 yılı şampiyonu olarak kendisinin tescil edilmesi gerektiği görüşünde olan Trabzonspor ulusal ve uluslararası düzeylerde girişimlerine devam etmektedir.

2012 Yılı Ekonomik Gelişmeler

2011 yılında Avrupa Birliği (AB) kaynaklı borç krizi ve bu krize zamanında önlem alınamaması küresel ekonomideki belirsizlikleri artırdı. Bu nedenle 2012 yılında Türkiye ekonomisi yüzünü küresel ekonomideki gelişmelere çevirdi. Avrupa Birliği ülkelerinin borç krizi olarak adlandırılan mali krizleri küresel ekonomideki belirsizliklerin artmasına ve büyüme hızlarının kesilmesine neden oldu. Avrupa Birliği ülkelerinin bu belirsizlik ortamından çıkması 2012 yılı ikinci çeyreğine kadar sürdü. Türkiye ekonomisi de en önemli ticaret ortağı olan AB bölgesinin bu durumundan etkilendi ve cari açığın sürdürülebilirliği endişesiyle 2012 yılında büyüme hızını düşürdü.

2012 yılında ilk çeyrekte yüzde 3,4; ikinci çeyrekte yüzde 3 ve üçüncü çeyrekte yüzde 1,6 büyüyerek ilk dokuz aylık dönemde Türkiye ekonomisi yüzde 2,6 oranında büyümüştür (Şekil 1). Ekonomideki orta vadeli ekonomik hedeflerin yer aldığı ve 2013-2015 yılları için hazırlanan Orta Vadeli Program'da (OVP) 2012 yılında yüzde 3,2 büyüme gerçekleşmesi öngörülmüştür. Türkiye ekonomisinin 2012 yılındaki ekonomik büyüme hedefine ulaşabilmesi için son çeyrekte yüzde 4'ün üzerinde büyümesi gerekmektedir.[1]

1 Erdal Tanas Karagöl, "GSYH 2012 - III. Çeyrek Değerlendirmesi", *SETA perspektif*, Aralık 2012.

Şekil 1. Türkiye Ekonomisi Ekonomik Büyüme Oranı (%)

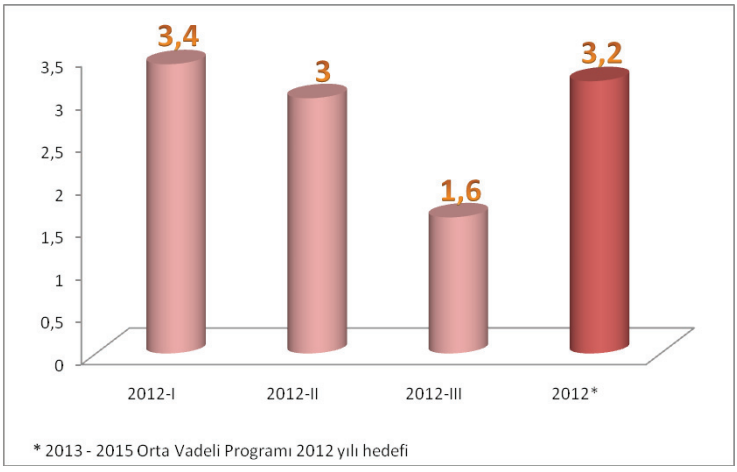

Kaynak: TÜİK, Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla, İnternet Veri Tabanı, www.tuik.gov.tr

Ekonomik büyümenin düşmesi Türkiye ekonomisinin yapısal bir sorunu olan yüksek cari açığın da düşmesini beraberinde getirmiştir. 2012 yılında cari açık 48.867 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Sürdürülebilir ekonomik büyüme yaşam standartlarının artmasını, kalkınmanın ve refahın artmasını beraberinde getirmesi açısından önemlidir. Fakat bu büyümenin yaşam standartlarını artırması ve ancak üretime yönelik artışla sağlanan büyümeyle mümkün olabilecektir. Türkiye ekonomisinde de ekonomik büyümenin yüksek olduğu dönemler iç talep yoluyla sağlandığı için ithalat oranları artmış ve bu da cari açığa yansımıştır.

Ekonomik büyümenin işsizlik oranlarına yansıyıp yansımadığı sürekli tartışıla gelmiştir. 2012 yılında Türkiye'de işsizlik oranı Kasım ayı itibariyle yüzde 9,4 oranında gerçekleşti.[2] 2012 yılı boyunca aynı seviyelerde seyreden işsizlik oranı ekonomik büyüme rakamlarının işsizliği sınırlı bir şekilde etkilediğini göstermektedir. Üretim yapısında sermaye yoğun üretime geçişin artması ekonomik büyüme artışının istihdam oranlarına olan katkısına etki etmektedir. Fakat Türkiye ekonomisinin istihdam oluşturma kapasitesi 2012 yılında birçok gelişmiş ülkeden daha fazla gerçekleşmiş ve OECD'ye göre üye ülkeler arasında en fazla istihdam kapasitesini artıran ülke Türkiye olmuştur.[3]

Türkiye ekonomisi küresel kriz haricindeki dönemde gösterdiği büyüme oranları ile son on yılda ciddi bir istikrar yakalamış ve bu yönde büyümesini sürdürmektedir. Türkiye ekonomisini dış şoklara karşı daha dayanıklı hâle getiren ve istikrarını sürdürmesine en çok katkı yapan gösterge mali göstergelerdir. 2001

2 TÜİK, Hanehalkı İşgücü İstatistikleri, İnternet Veri Tabanı, www.tuik.gov.tr

3 OECD Economic Outlook, Vol. 2, November 2012.

krizinden bu yana güçlü ekonomiye geçiş programı ile ciddi anlamda mali disiplin sağlamıştır. Mali istikrar bu zamanda kadar sürdürülmüş ve bu kamu maliyesi göstergelerinde önemli iyileşmeler olmasını sağlamıştır. AB ülkelerinin sürdürülemez bütçe açıklarıyla karşı karşıya oldukları bu dönemde ekonominin istikrarlı görünümüne katkı sağlamıştır. Kamu dengelerindeki iyileşmeler diğer alanlarda da istikrarı sağlamış ve dış şokların etkisini azaltmıştır. 2013-2015 yılları için hazırlanan OVP'deki makro göstergelerin yer aldığı Tablo 1'de görüldüğü üzere 2012 yılındaki kamu maliyesi göstergeleri ve OVP hedefleri mevcut mali disiplinin sürdürüleceğini göstermektedir (Tablo 1).

Tablo 1. 2013 – 2015 OVP Tahminleri

	2012	2013	2014	2015
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla	1,435	1,571	1,740	1,933
GSYH (Milyar Dolar, Cari Fiyatlarla)	799	858	919	998
GSYH Büyümesi	3,2	4,0	5,0	5,0
Toplam Sabit Sermaye Yatırımı	-0,5	6,8	6,7	6,2
Kamu	5,4	5,4	5,1	2,4
Özel	-1,7	7,1	7,0	7,0
Toplam Yurtiçi Tasarruf/GSYH (%)	14,3	15,0	15,7	16,7
İşsizlik Oranı (%)	9,0	8,9	8,8	8,7
Dış Ticaret Dengesi (Milyar Dolar)	-90,0	-95,0	-99,9	-104,1
İhracat (Milyar Dolar)	149,5	158,0	172,3	187,1
İthalat (Milyar Dolar)	-239,5	-253,0	-272,2	-291,2
Cari İşlemler Dengesi/GSYH (%)	-7,3	-7,1	-6,9	-6,5
TÜFE Yıl Sonu % Değişme	7,4	5,3	5,0	5,0
Bütçe Dengesi	-2,3	-2,2	-2,0	-1,8

Kaynak: T.C. Kalkınma Bakanlığı, Orta Vadeli Program 2013-2015, Ekim 2012

Özellikle dış ticarette gerçekleştirilen dönüşüm Türkiye ekonomisinin üretim yapısını ihracat odaklı bir üretime çevirdiğinin bir göstergesidir. Dış ticaret 2008 küresel krizinin olduğu yılda Türkiye ekonomisinde gerilemiş ve ihracat oranında düşüş olmuştur. Bu nedenle 2012 yılı ihracat miktarları AB ülkelerinin borç krizi nedeniyle uyguladığı kemer sıkma politikalarına rağmen artmış olması açısından Türkiye dış ticaretteki rotasını Batı'dan Doğu'ya çevirdi şeklinde yorumlanmıştır. Bu durum Türkiye'deki üretimin düşük ve orta teknolojili mal ihracının yoğun olmasından kaynaklanmaktadır. Üretim yapısındaki düşük teknoloji ve yoğun sermaye üretimi özellikle gelişmiş ülkelerdeki ihracat pazarlarının büyümesini dış şoklara karşı kırılgan hâle getirmektedir. 2012 yılında da bu açıkça görülmüş ve Türkiye'nin AB ülkelerine yaptığı ihracat oranları azalmış, ihracat Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerine yönelmiştir.

TÜİK verilerine göre Türkiye ekonomisi ihracatı 2012 yılında yüzde 13,1 oranında artarken, ithalat oranı 1,8 oranında azalmıştır.[4] İhracattaki artışın kaynağı dış ticaret pazarlarının Doğu eksenli genişletilmesidir. İthalattaki azalış ise 2011 yılında beklentilerin çok üstünde gerçekleşen enflasyonu dizginlemek için Merkez Bankası tarafından parasal sıkılaştırma etkili olmuştur.

Şekil 2. Türkiye'nin 2012 Yılı Aylara Göre Dış Ticaret İstatistikleri

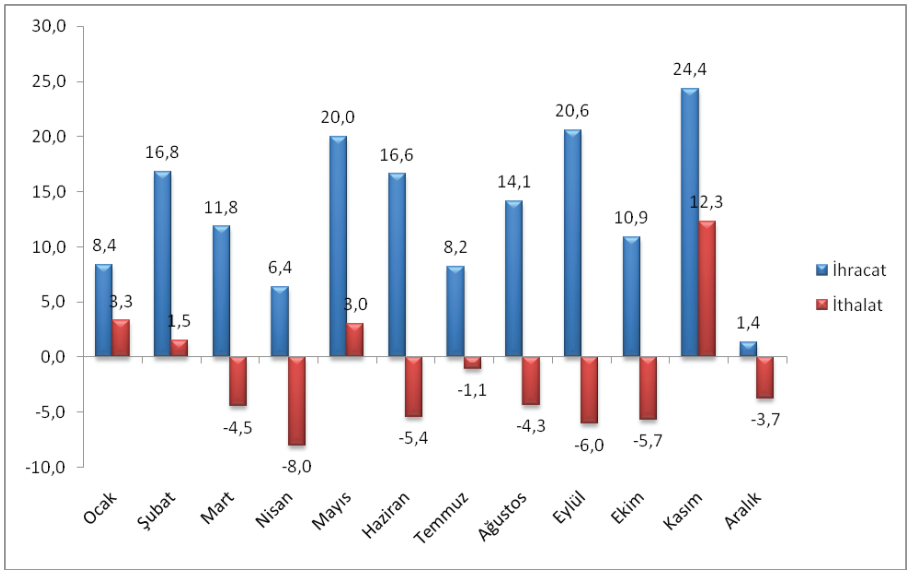

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri, İnternet Veri Tabanı, www.tuik.gov.tr

4 TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri, İnternet Veri Tabanı, www.tuik.gov.tr, erişim:20.02.2013

Merkez Bankası 2011 yılından itibaren alışılagelmiş para politikası uygulamalarını bir tarafa bırakarak çok araçlı ve sıkı mali politikaya paralel bir şekilde bir para politikası uygulamaya koyulmuştur. Böylece hem fiyat istikrarı, hem de finansal istikrar öncelikli politika amacı olmuştur. 2012 yılında bu politikaların yanı sıra küresel ekonomideki belirsizliklerin azalmasının da etkisiyle enflasyon 6,16'ya düşmüştür.[5] Merkez Bankası tarafından uygulanan parasal sıkılaştırma gelişmiş ülkelerin tersine bir politika olmuştur. Borç krizinin üstesinden gelmek için sürekli olarak parasal genişlemeye giden gelişmiş ülkeler küresel ekonomide likidite bolluğu oluşmasına neden olmuştur. Bu likiditenin nereye aktarılacağı ise özellikle gelişmekte olan ülkeler çerçevesinden önem taşımaktadır. Bu dönemde Türkiye ekonomisinin en önemli gelişmelerinden biri de kredi notunun uluslararası bir kredi derecelendirme kuruluşu tarafından artırılarak yatırım yapılabilir seviyeye yükselmiştir.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşları finansal istikrarın sağlanması ve sermaye piyasaları açısından önemli bir konumdadırlar. Özellikle kriz dönemlerinde bu kuruluşların önemi daha da artmış, piyasa katılımcılarına verdikleri kredi notları krizlerin derinleşmesine sebep olmuşlardır. Kredi derecelendirme kuruluşlarından en önemlileri Moody's, S&P ve Fitch derecelendirme kuruluşlarıdır. Bu kuruluşlarda Fitch Türkiye'nin kredi notunu yatırım yapılabilir seviyeye yükseltti. Kredi notunun yatırım yapılabilir seviyeye yükseltilmesi Türkiye için önemli bir eşiğin atlanmasıdır. Çünkü bu kredi notu ile daha düşük maliyetlerde borçlanma imkânı ve yurtdışındaki fonların Türkiye'ye gelmesini sağlayacaktır.[6] Nitekim 2012 yılında kredi notunun yükselmesiyle beraber Türkiye'ye gelen sermaye miktarı hızla artmıştır. Türkiye'ye gelen sermaye arzındaki artış Merkez Bankası'nın daha sıkı bir para politikası uygulamasını beraberinde getirmiştir. Buna yönelik olarak zorunlu karşılık oranları artırılmış ve finansal istikrar korunmaya çalışılmıştır.

5 TÜİK, Tüketici Fiyatları Endeksi, İnternet Veri Tabanı, www.tuik.gov.tr

6 Erdal Tanas Karagöl, Ülkü İstiklal Mıhçıokur, "Kredi Derecelendirme Kuruluşları: Alternatif Arayışlar", SETA Rapor, Eylül, 2012.

2012 YILINDA TÜRKİYE'DE İKTİSAT YAYINCILIĞI: TARİH, TEORİ, POLİTİKA

İskender Gümüş

2008 yılının ortalarında başlayan küresel finans krizi Türkiye'de iktisat alanında son yıllarda yayınlanan kitapların ana teması olmuştu. Son birkaç yıldır iktisadi literatüre egemen olan kriz temasının 2012 yılında etkinliğinin azaldığını söylemek mümkün. Özellikle, hükümetlerin ve merkez bankalarının, finansal sisteme işlerlik kazandırmaya yönelik parasal ve mali tedbirlerini konu alan iktisat politikası kitaplarının yerine 2012 yılında daha çok iktisat düşüncesi ve felsefesi kitapları ağırlıklı olarak yayınlandı. İktisat yayıncılığında, 2012 yılında tartışmalara konu olan belli başlı kitaplar aşağıda değerlendirilmeye çalışılacaktır.

2012 yılının ilk yayınlanan iktisat kitaplarından birisi Gülten Kazgan'ın "Türkiye Ekonomisi'nde Krizler (1929-2009)" başlıklı kitabı. Aslında bu kitap, yazarın daha önce yayınlanan ve Türkiye Ekonomisi'nde Krizler (1929-2001) başlıklı kitabının gözden geçirilmiş ve 2008 krizinin ayrıntılı tahlilinin eklenmiş hâli. Kazgan'ın bu kitabı; Türkiye'de cumhuriyetin kurulduğu yıllardan başlayarak günümüze kadar uzanan; ekonomide derin yaralar açan 1929, 1958, 1978, 1999-2001 ve 2008 krizlerini inceliyor. Bu çerçevede üç kısımdan oluşan kitabın birinci kısmı Cumhuriyet'in ilk yıllarından 1970'lere kadar olan dönemde meydana gelen ekonomik krizleri, ikinci kısmı yenidünya düzenine geçiş sürecinde 1990'lara kadar meydana gelen ekonomik krizleri, üçüncü kısmı ise 1990'lardan sonra Türkiye'nin yaşadığı finans krizlerini ele alıyor. Özellikle, 2008 ekonomik krizi ile ilgili ayrıntılı değerlendirmeler yapan Gülten Kazgan, 2008 krizinin ekonomimizdeki; dış açık, işsizlik ve bozuk gelir dağılımı gibi üç kırılgan noktayı ortaya çıkardığı tespitini yapıyor.

2012 yılında yayınlanan önemli kitaplardan birisi de Merkezi Amsterdam'da bulunan Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü'nün (USTE) yayın organı International Review of Social History'nin özel sayısı olarak hazırlanan "Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti'nde Emek Tarihi" adlı kitaptır. Touraj Atabaki ve Gavin D. Brockett'in derlediği bu kitapta yazarlar, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinin emek tarihini ele alıyor. Başlangıçta işçi sınıfının mücadelesini içeren emek tarihi çalışmalarının, günümüzde özellikle toplumsal cinsiyet başta olmak üzere ırk, sosyal ve siyasal kimlik gibi toplumsal mücadelenin farklı boyutlarına ilişkin geniş bir analizin merkeze alındığının dikkat çekildiği bu kitapta, genç yazarların emek tarihi ile ilgili güncel yaklaşımlarına yer veriliyor.

İktisadi düşüncede, 2012 yılında Keynes'le ilgili yayınlanan kitapların arttığını gözlemledik. Bunlardan ilki, Lorenzo Pecchi ve Gustavo Piga'nın derlediği, "Keynes'e Dönüş: Torunlarımızın Ekonomik Olanakları" adlı kitaptır. Bu kitap, Keynes'in 1931'de kaleme aldığı ve birkaç sayfada yüzyıl sonrasının toplumsal hayatını, birçok iktisatçının vurguladığı gibi Karl Marx'tan esinlendiği öngörüyü ele aldığı Torunlarımızın Ekonomik Olanakları makalesini "hatırlayan", aralarında Nobel Ekonomi Ödülü almış iktisatçıların da bulunduğu isimlerin yazılarını bir araya getiriyor. Keynes bu makalesinde, ekonomik büyümenin toplumda daha yüksek ahlâki standartlar yaratacağı, çalışma haftasının on beş saate düşeceği, insan türünün daha az çalışarak bol bol boş zamana kavuşacağı, sanata ve yaratıcılığa zaman ayıracağı öngörüsünde bulunuyordu. Lorenzo Pecchi ve Gustavo Piga'nın, dünyanın önde gelen iktisatçılarının bu kısa makale üzerine yazdıkları yorumları derledikleri bu kitapta, Keynes'in öngörüleri ve yanılgıları ortaya konuluyor.

2012 yılında okuyucuyla buluşan bir diğer Keynes'le ilgili derleme Ahmet İncekara, Gülsüm Akalın, Uğur Selçuk Akalın'ın editörlüğünde çıktı. "Keynes'in Genel Teorisi Üzerine" adını taşıyan bu kitapta, günümüzde yaşanmakta olan iktisadi krize ilişkin Keynes çözümlemelerini ön plâna çıkaran metinlerin ortaya konması hedefi güdülmüyor. Zira, günümüzde iktisadi krizi çözmeye yönelik şu ana kadar uygulamaya konulan ve ağırlıklı olarak monetarist iktisadi politikalar niteliğine sahip uygulamaların pek de işe yaramamış olduğu görüntüsünü vermesi, Keynesyen iktisat politikalarının da bir iktisadi politika bileşeni olarak devreye sokulup sokulmaması tartışmalarını gündeme oturtuyor. Ancak kitapta, Genel Teori'nin günümüz krizine bir reçete sunduğu görüşünden çok Genel Teori'de yer alıp da yaygın olarak üzerinde fazlaca durulmamış konulara yer veriliyor. Ayrıca bu derlemede yer alan çalışmaların, devam etmekte olan iktisadi krizin çözümüne yönelik Keynes İktisadı'na başvurulup vurulmaması gereği tartışmalarına da ışık tutabilecek bir nitelik taşıyor.

Mehmet Fatih Cin'in "Post-Keynezyen İktisat" adlı kitabı, iktisat çevrelerinde giderek artan bir ilgiyle karşılanan Post-Keynezyen iktisadın görüşlerini okuyucuya sunuyor. Özellikle son yıllarda yükselişe geçen Post-Keynezyen iktisadi düşünce ile ilgili Türkçe literatürdeki önemli kaynaklardan birisi olma özelliğine sahip.

İktisadi düşünce alanında yazılmış bir diğer kitap ise Avusturya ekolü iktisatçısı Murray N. Rothbard'ın "Ekonomiyi Anlamak" adlı kitabı. Kitapta 1982-1995 yılları arasında dünyada yaşanan bazı olaylarla ilgili yorumlar yer alıyor. Ekonomik modellerden, uluslar arası ticarete, refah devletinden vergilere uzanan geniş bir yelpazede Rothbard'ın görüşlerinin yer aldığı bu kitapta, günümüzde yaşanılan küresel ekonomik krizinin sebepleri yıllar önce ortaya konuluyor.

İktisadi düşünce alanında yayınlanan bir diğer kitap ise A. Dinç Alada'nın "İktisadın Kayıp Felsefesi" adlı kitabı. Alada bu kitapta, "iktisat" bilimi adına ortaya konan yaklaşımlara, kuramlara ve özellikle de etik felsefesi, epistemoloji ve ontolojinin iktisat alanına getirdiği yorumlara yer veriyor. Yazar, öncü iktisat düşünürleri ile neoliberalizmin akıl yürütüşünü karşı karşıya getirerek yeni soruların sorulmasına katkıda bulunuyor. Bu çerçevede yazar; Karl Popper, Zygmunt Bauman, Amartya Sen gibi iktisat düşünürlerinin iktisat felsefesine ilişkin görüşlerini tartışmaya açıyor. Ayrıca, İdris Küçükömer ile Adam Smith ilişkilendirmesi üzerine yazdıkları ve yarattığı tartışma ile okuyucuyu Türkiye'de iktisat düşüncesinin sorun alanına taşımaya çalışıyor.

İktisat teorisinin önemli tartışma alanlarından birisi de ülkelerin zenginliklerinin ölçülmesidir. Anwar Shaikh ve E. Ahmet Tonak tarafından kaleme alınan "Milletlerin Zenginliğinin Ölçülmesi; Ulusal Hesapların Ekonomi Politiği" adlı kitap, ülkelerin üretimlerinin ölçümü için farklı bir temel sunuyor ve bunu II. Dünya Savaşı sonrası dönem için ABD ekonomisine uyguluyor. Milletlerin Zenginliğinin Ölçülmesi, Marksist teorinin ampirik çalışmalarla desteklenmesi gereğinden hareketle, uygulanabilir bir muhasebe sistemi öneriyor. Geleneksel millî muhasebe sistemlerinde, askerî, bürokratik ve ticari istihdamın yeni zenginlik yaratımı olarak tasnif edildiği için ekonomik büyüklükleri çarpıttığını savunan yazarlar, bu faaliyetleri, toplumsal zenginlikleri kullandıkları için toplumsal tüketim olarak sınıflandırıyorlar.

Marksist iktisat teorisine ilişkin yayınlanan bir diğer kitap, Nail Satılgan, Sungur Savran ve E. Ahmet Tonak'ın "Kapital'in İzinde" adlı kitabıdır. "Kapital'in İzinde", yaşadığımız çağın egemen iktisadi anlayışı olan neoliberalizme eleştiriler getiriyor. Marks'ın Das Kapital adlı kült eserinden hareketle günümüzde Marksist iktisada yöneltilen eleştirilerin savunusu ve Kapital'in yeni baştan yorumu bu kitabın çerçevesini oluşturuyor.

Marksist iktisat teorisi ile ilgili bir diğer önemli çalışma; Sevinç Orhan, Serhat Koloğlugil ve Altuğ Yalçıntaş'ın derlediği "İktisatta Bir Hayalet: Karl Marx" adını taşıyor. Kitapta, Marks'a ve iktisada farklı açılardan bakan yazarların makaleleri yer alıyor. Kitabın adı, Marx ve Engels'in Komünist Manifesto'da kullanarak meşhur ettiği ve Jacgues Derrida'nın Marks'ın ölümünden 150 yıl sonra kitabına başlık olarak seçtiği "hayalet" metaforundan alınıyor. Marx ve Engels Komünist Manifesto'da komünizm hayaletinin en nihayetinde kapitalizmi yıkarak somutlaşacağından bahsediyordu. Zira, Derrida da bu ruhun halen aramızda olduğunu söylüyordu. Bu kitap da Marksist teorinin günümüz toplumunun sosyoekonomik yapısının eleştirel analizinde en önemli düşünsel araçlardan biri olma işlevini devam ettirdiğini vurguluyor.

Kalkınma iktisadı ile ilgili Mustafa Haşim Polat'ın "Küreselleşen Kalkınma: Bir Eleştiri" adlı kitabı kalkınmanın ekonomi politiği üzerine önemli bir eleştiri getiriyor. Polat; Marks, Reynolds ve List'ten ödünç aldığı "merdiven algısı"ndan hareketle kalkınmanın herkes için gerekli ve mümkün olduğu ya-

nılgısını beslediği ölçüde sorgulanmayı gerektirdiğini iddia ediyor. Kalkınma ile gerçekten bir yükselmenin söz konusu olup olmadığını irdeliyor. Bu çerçevede, kalkınmanın Batı dışı toplumlara ne derece olumlu katkılarda bulunduğunu sorguluyor. Üretimi ve tüketimi arttırma üzerine kurulu egemen iktisadi anlayışın, sınırlı kaynakları hızla tükenen insanlık için bir yükseliş ifade etmediği tespitinden yola çıkan Polat, "yükselme" ve "merdiven" düşüncesinin bir yanılgıdan ibaret olduğu görüşünü öne sürüyor.

İktisat politikasına ilişkin yayınlanan kitaplardan biri de Costas Lapavitsas ve Makoto Itoh tarafından kaleme alınarak hazırlanan "Para ve Finansın Ekonomi Politiği". Kitapta, günümüz egemen iktisat anlayışı olan neoliberalizm eleştirileri yapılıyor. Kapitalist ekonomilerin 1970'li yılların başından itibaren uyguladıkları iktisat politikaları ile parasal ve finansal istikrarsızlığı derinleştirdikleri belirtiliyor. Neoklâsik iktisadi düşüncenin serbest piyasa odaklı bakış açısını eleştiren bu kitap, parasal ve finansal istikrarsızlığa odaklanarak, Marksist para ve finans teorisinin sistemli açıklamasını ve savunusunu yapıyor. Kapitalist parasal ve finansal istikrarsızlığın köklerinin, yalnızca piyasa işlemlerinde (ve yetkililerin bu işlemler üzerindeki etkisinde) değil, bizzat kapitalist birikim süreci içinde aranması gerektiğine dikkat çekiliyor. Bu anlamda, "Para ve Finansın Ekonomi Politiği" parasal ve finansal istikrarsızlığın çözümüne ilişkin egemen iktisadi anlayışın karşısında alternatif bir bakış açısı getiriyor.

Türkiye'de 2012 yılında iktisat alanındaki yayın faaliyetleri ile ilgili olarak öne çıkan bir diğer tartışma alanı ise kapitalizm-ahlâk ilişkisiydi. Bu alanda yayınlanan kitaplardan ilki olan, Andre Comte-Sponville'nin "Kapitalizm Ahlâki midir?" adını taşıyan kitap bir dizi konferans metninin bir araya getirilmesi sonucu ortaya çıktı. Andre Comte-Sponville bu konferanslarda kapitalizmin ahlâklı bir ekonomik sistem olup olmadığını tartışıyor. Bunu yaparken, amacını da "bireyin görüşünü netleştirmesi, kararlarını vermesi, kısacası bugünün dünyasının dayattığı çeşitli güçlüklere karşı profesyonel, ahlâki ve siyasi sorumluluklarını üstlenmesi gibi konularda yardım etmek," diye ortaya koyuyor. Tartışma esasına göre, Comte-Sponville derdini anlattıktan sonra, ikinci bölümde soruları alıyor ve bunları tek tek cevaplıyor. Kitabın son bölümünde ise kendisine yöneltilen itirazlara verdiği cevaplardan oluşan bir bölüm yer alıyor.

Ahlâk-kapitalizm tartışmalarında öne çıkan kitaplardan bir diğeri ise, Mustafa Akyol ve Murat Çizakça'nın birlikte kaleme aldığı "Ahlâki Kapitalizm: İslâm'ın Unutulan Ekonomik Modeli" adını taşıyor. Yazarların farklı makaleleri ve birlikte yapılan röportajdan oluşan Ahlâki Kapitalizm'de İslâm'ın sermayeye bakışı geçmişten bugüne değerlendiriliyor. İslâm dünyasındaki kapitalizm anlayışının, Batı'nın kapitalizmi tanımasından yüzlerce yıl önce ortaya çıktığı, bunun da vicdanlı, insancıl ve ahlâki bir kapitalizm olduğu, İslâm dünyasının, bu kapitalizm sayesinde, dünya tarihinin gördüğü en büyük medeniyetlerden birini finanse etmeyi başardığı belirtiliyor. Batı'nın da Haçlı Seferleri sırasında kapitalizmin araçlarıyla tanışarak bunları kendi ül-

kelerine götürdükleri ve bunlar vasıtasıyla "vahşi kapitalizmi" geliştirdikleri, Müslümanların ise giderek ticarete ve serbest piyasaya sırt dönmeye başladıkları ve bunun sonucunda da İslâm toplumlarının her geçen gün gerilediği, Batı'nın ise kapitalizmin gücünü arkasına alarak İslâm dünyasına egemen olmaya başladıkları belirtiliyor. Kitapta ayrıca din ve kapitalizmin çelişki değil birbirinin destekçisi olduğuna yönelik çıkarımlar yapılıyor.

Bu çerçevede değerlendirilebilecek kitaplardan bir diğeri de Lütfi Bergen'in "Edebî Metinde Din-İktisat" adlı kitabıdır. Kitapta her ne kadar edebi metinler üzerine yazılar kaleme alınmış olsa da edebi metnin arka plânındaki içtimai ve iktisadi yapı da analiz ediliyor. Yapılan analizler Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçilen bir süreçte toplumun aydın katmanının modernleşme ile din arasındaki hissiyatlarını, çelişkilerini, açmazlarını ortaya koyuyor. Bergen, kitabın başına aldığı "Edebi Metnin İdeolojisi", "Batı Edebiyatı'nda Dönüşüm", "San'at ve Hüsna" ve "San'atın Görevi" başlıklı bölümler kitabın genel çerçevesini ortaya koyuyor. Kitabın geri kalan bölümü ise bu ilk dört bölüm çerçevesinde değerlendirilen edebi metinlerden oluşuyor. Bergen, Türk edebiyatı üzerinden bir zihniyet okuması gerçekleştiriyor.

Öte yandan, Faruk Taşçı'nın "Sosyal Politika Ahlâkı" adlı kitabı da sosyal politika-ahlâk ilişkisini temellendirme noktasında öne çıkıyor. Taşçı, sosyal politikaya "dar anlamda" ve sadece bir "disiplin" gözüyle bakmanın ötesinde "geniş anlamda" ve "disiplinler arası" bir bağlamda bakabilmeyi mümkün kılan bir sosyal politika düşüncesini geliştirmeyi hedefliyor. Taşçı, sosyal politika ahlâkının ne olduğu ve ne olması gerektiği hususunda bir modellemeye girişerek sosyal politikanın esas amacını ortaya koymaya çalışıyor.

2012 yılının iktisat yayıncılığı alanındaki önemli gelişmelerden birisi de refah devletine ilişkin yayınlanan iki kitap oldu. Bu kitaplardan ilki Oğuz Topak'ın "Refah Devleti ve Kapitalizm: 2000'li Yıllarda Türkiye'de Refah Devleti" adlı eseridir. Oğuz Topak, Türkiye'de refah kurumlarının tarihsel gelişimini incelediği bu eserde, özellikle 1980'lerden itibaren devletin dönüşümü ve bunun toplumsal alana yansımalarını ele alıyor. 1980'lerin sonunda ortaya çıkan özelleştirme politikaları ve devletin dolaylı müdahale biçimlerindeki dönüşüm, emeğin kontrolüne yönelik düzenlemeleri ve toplumsal yeniden üretim alanıyla ilgili düzenlemeleri beraberinde getirmiştir. Bunlar; çalışma hayatına yönelik yapılan reformlarla, sosyal güvenlik, sağlık ve eğitim alanında yapılan reformlardır. Topak, düzenleme kuramı çerçevesinde devletin yönetsel yapısında dönüşüm yaşandığını ve devletin şirketleştirilmesine yönelik düzenlemeler yapıldığını, sosyal refah devleti hizmetlerinin piyasalaştığını ileri sürüyor.

Refah devleti ile ilgili bir diğer kitap ise Saniye Dedeoğlu ve Âdem Yavuz Elveren'in derlediği "Türkiye'de Refah Devleti ve Kadın" adını taşıyor. Bu kitap, Türkiye'de neoliberal politikaların sosyal politikaları nasıl etkilediğini toplumsal cinsiyet perspektifinden ele alıyor. Hükümetin sosyal güvenlik, sağlık sigortası ve emeklilik sisteminde yaptığı reformların cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik reformlarının resmî bir kadın-erkek eşitliği getirse de gerçek

anlamda eşit bir refah sağlanmasına yol açmadığı belirtiliyor. Bunun nedeni olarak da kadınların güvenceli işlerde çalışmaması gösteriliyor.

Değerlendirilen Kitaplar

Gülten Kazgan, Türkiye Ekonomisi'nde Krizler (1929-2009), Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Der. Touraj Atabaki ve Gavin D. Brockett, Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti'nde Emek Tarihi, Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Lorenzo Pecchi ve Gustavo Piga, Keynes'e Dönüş: Torunlarımızın Ekonomik Olanakları, Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Der. Ahmet İncekara, Gülsüm Akalın, Uğur Selçuk Akalın, Keynes'in Genel Teorisi Üzerine, Kalkedon Yayıncılık.

Mehmet Fatih Cin, Post-Keynezyen İktisat, Efil Yayınları.

Murray N. Rothbard, Ekonomiyi Anlamak, Liberte Yayınları.

A. Dinç Alada, İktisadın Kayıp Felsefesi, Bağlam Yayınları.

Anwar Shaikh ve E. Ahmet Tonak, Milletlerin Zenginliğinin Ölçülmesi: Ulusal Hesapların Ekonomi Politiği, Yordam Kitap.

Nail Satılgan, Sungur Savran ve E. Ahmet Tonak, Kapital'in İzinde, Yordam Kitap.

Der. Sevinç Orhan, Serhat Koloğlugil ve Altuğ Yalçıntaş, İktisatta Bir Hayalet: Karl Marx, İletişim Yayınları.

Mustafa Haşim Polat, Küreselleşen Kalkınma: Bir Eleştiri, Açılım Yayınları.

Costas Lapavitsas ve Makoto Itoh, Para ve Finansın Ekonomi Politiği, Yordam Kitap.

Andre Comte-Sponville, Kapitalizm Ahlâki midir?, İletişim Yayınları.

Mustafa Akyol ve Murat Çizakça, Ahlâki Kapitalizm: İslâm'ın Unutulan Ekonomik Modeli, Ufuk Yayınları.

Lütfi Bergen, Edebî Metinde Din-İktisat, Ayışığı Kitapları.

Faruk Taşçı, Sosyal Politika Ahlâkı, Nobel Yayınları.

Oğuz Topak, Refah Devleti ve Kapitalizm: 2000'li Yıllarda Türkiye'de Refah Devleti, İletişim Yayınları.

Der. Saniye Dedeoğlu ve Âdem Yavuz Elveren, Türkiye'de Refah Devleti ve Kadın, İletişim Yayınları.

islâm dünyası

Gökhan Bozbaş

2012 YILINDA İSLÂM DÜNYASI KÖKLÜ DEĞİŞİMLER VE YENİ KRİZLER

Gökhan Bozbaş

Geçtiğimiz yüzyılın büyük kısmı, dünyanın soğuk savaş olarak adlandırdığı, bir tarafta kapitalist Amerika ile diğer tarafta komünist Sovyetler'in yer aldığı çift kutuplu bir düzenin siyasal, ekonomik ve sosyal çatışmalarına sahne olmuştur. 20. yüzyılın sonları yaklaşırken soğuk savaş bitmiş ve tek kutuplu bir dünya düzeninden söz edilmeye başlanılmıştır. Bu tek kutuplu dünyada Amerika'nın şemsiyesi altında toplanılan bir düzenden bahsedilmektedir. Amerika çok geçmeden sözü edilen bu düzende tüm dünyanın sorumluluğunu üstlenmek yerine yine kendi önderliğinde yeni bir düşman yaratarak bu düşmana karşı tüm dünyayı seferber etmeye çabalamaktadır. Bu yeni düşman 11 Eylül ile birlikte İslâm dünyası olarak deklare edilmiş ve televizyon önünde bu ülkelerin tek tek isimleri sayılarak "demokratikleşme" adı altında düzenlerinin değişmesi zorunluluğundan bahsedilmiştir. 2011 yılı ise özellikle Kuzey Afrika'daki Arap ülkeleri açısından yaşanan toplumsal hareketlerin ön plâna çıktığı yıl olurken 2012 yılı bu ülkeler açısından kurumsal dönüşümün ve iktidarın el değiştirmesinin yaşanan sancılarına sahne olmuştur.

Amerika ilk olarak Irak'a savaş açmış ve Arap milliyetçiliğinin son kalesi olan bu ülkenin düzenini dış müdahale ile yıkmış ve başlayan bu yeniçağın sinyallerini vermişti. Amerikan askerlerinin ülkeden çekilmesinin ardından ülke beklenildiği gibi birtakım boşluklar yaşamıştır. Halk 2012'nin Şubat ayında daha fazla siyasi özgürlük ve rüşvetle mücadele talepleri ile sokaklara dökülmüştür. Ülke yönetimin sert tepkileri sonucu onlarca kişi ölmüş ve yaralanmıştır.

Öncelikle Mısır özelinde yaşananları değerlendirmeye başlayacak olursak ülke 2012 yılına tarihinde ilk defa serbest özgür seçimleri gerçekleştirerek girmiştir. Yapılan seçimlerde beklenildiği gibi Müslüman Kardeşler, yüksek bir oy oranı ile parlamentoda çoğunluğu oluştururken, Selefiler ikinci parti olarak parlamentoda yerini almış, böylece İslâmcıların temsil oranı %70'e ulaşmıştır. Ülke iktidarı artık bir asırdan fazla bir süre ötekileştirmeye çalıştığı İslâmi geleneğin tahakkümü altına girmişti. Ülke 2012'nin Mart ayında oluşturduğu Kurucu Meclis ile yeni anayasa yapımına hız vermiş ve Arap coğrafyasında uzun bir zaman sonra ilk defa anayasa yapım sürecinden bahsedilmeye başlanmıştır. Ülke Mayıs ve Haziran aylarında iki turlu seçim ile Devlet Başkanını seçmiş ve yapılan seçimlerden Müslüman Kardeşlerin adayı Muhammed Mursi galip çıkmıştır. Yine Ekim ayında Taslak Anayasa ilân edilmiş bu taslak yine 2012 Aralık ayında yapılan referandum ile devletin resmi anayasası hüviyetini kazanmıştır.

Mısır'a kıyas ile "Arap Baharı" olarak adlandırılan süreci daha yumuşak bir geçiş ile Tunus yaşamaktadır. Tunus 2011 yılının sonlarında yaptığı seçim ile parlamentosunu oluşturmuş ve 2012 yılını eski rejimin kalıntıları ile mücadele ederek geçirmiştir. Bu uğurda yapılan en büyük açılım ise yasaklı İslâmi partilerin ve cemaatlerin siyasallaşmasının ve örgütlenmesinin önündeki engellerin kaldırılması olmuştur. En son atılım ise 2012 yılının Mart ayında Selefi grupların da siyasal alanda faaliyet iznini alması olmuştur. Tunus ayrıca 2012 yılının Şubat ayında yeni anayasa taslağı için düğmeye basmış ve oluşturulan komisyon yeni anayasa için faaliyetlerine başlamıştır. Ülkenin belki de ilerleyen yıllarda adından çokça söz ettireceği En-Nahda partisi yaptığı açıklama ile devletin dininin İslâm olduğunu belirten 1959 anayasasının birinci maddesinin korunması taraftarı olduklarını deklare etmiştir.

Ağustos ayında taslak anayasa deklare edilmiş ve binlerce insan bu taslağa karşı sokaklara dökülmüştür. Anayasa özellikle kadın hakları konusunda eleştirilmiştir. Bununla birlikte Ekim ayında bu taslak anayasanın komisyon tarafından tekrar ele alınması kararlaştırılmıştır. Bu karar ayrıca 2013 yılında anayasanın kabulü ile birlikte hem parlamento, hem de başkanlık seçimlerinin gerçekleştirileceğini deklare etmişlerdir. Aralık 2012'de ise ikinci taslak anayasada komisyondan geçmiştir.

Bununla birlikte belki de İslâm âleminde en çok heyecan uyandıran siyasi gelişmelerin başında 2012 yılının Ocak ayında Tunus'un devrimden sonra en çok ön plâna çıkan En-Nahda partisi lideri Gannuşi'nin Tunus ile Libya'nın birleşmeleri gerektiği yönünde yaptığı açıklamalar olmuştur. Zira iki asırdan beri sürekli olarak bölünmeler ile gündeme gelen İslâm âleminde birleşme yönünde atılan en büyük adımlardan birisi idi bu çağrı. Tunus devlet başkanı ilk dış ülke gezisini Libya'ya gerçekleştirmiş ve bu yönde çalışmalara hız kazandırmak istemiş ise de ilerleyen aylar, bu taleplerin gerçekleştirilmesine zemin hazırlayacak siyasi atmosferin oluşmasına engel olmuştur.

Libya ise içeride 2012 yılı boyunca sürekli olarak devrik lider Kaddafi taraftarları ile karşıt gruplar arasındaki çatışmalar ile gündeme gelmiştir. Ülkede yeni yönetim sürekli olarak bu dağınık eski yönetim taraftarlarına karşı tahakküm kurmaya çalışırken eski yönetimin kaçak başbakanı Bağdadi el-Mahmudi'nin ülkeye iadesi yeni yönetimin iç siyasette elini güçlendirmiştir. Eylül ayında Amerikan konsolosluğu basılmış ve içlerinde büyükelçinin de bulunduğu üç kişi infaz edilmiştir.

Bununla birlikte Temmuz ayında ülkede yapılan seçimlerde sandıktan Kaddafi rejiminin yıkılmasından sonra kurulan Ulusal Geçici Konsey'de danışman olarak görev yapan Mustafa Ebu Şagur çıkmış; fakat iki kez güven oylamasından geçememesi üzerine Ekim ayında görevden alınmıştır. Kasımda ise Ali Zeydan parlamentodan güvenoyu alarak hükümeti kurmayı başarmıştır. Buna rağmen ülkedeki siyasi istikrarsızlığın devam edeceği yönündeki sinyaller kuvvetli gözükmektedir.

İslâm ülkeleri arasında siyasi istikrarsızlıklar ile mücadele eden bir diğer ülke Ürdün olmuştur. 2011 yılının yaz aylarında halk Mısır ve Tunus benzeri göste-

riler yapmış; fakat bu iki kuzey Afrika ülkesine göre hareket cılız kalmıştır. Kral Abdullah 2011 sonlarında Başbakan Maaruf Bahit'i azlederek yerine Uluslararası Ceza Mahkemesi hâkimlerinden Avn Hasavne'yi başbakan olarak atamıştı. Ülkede halkın isteklerine paralel olarak devrimler gerçekleştirmesi beklenen bu yeni başbakan, anayasanın kendisine tanıdığı yetkiler konusunda kral ile yaşadığı anlaşmazlıklar sonucunda Nisan 2012'de istifa etmiş ve ülke eski başbakanlarından Fayez Taravne'ye emanet edilmiştir. Ekim ayında ise Kral Abdullah 2013'ün Ocak ayında parlamento seçimlerinin yapılacağını deklare etmiş; fakat Müslüman Kardeşler ve diğer İslâmcı partiler seçim için gerekli atmosferin oluşturulmadığı gerekçesi ile bu seçimleri boykot edeceklerini açıklamışlardır. Bu arada yine ülke başbakan değişikliğine gitmiş ve Abdullah Ensur ülkenin yeni başbakanı olarak atanmıştır. Ürdün yönetimi İslâm âleminde yaşanan bu değişim rüzgârının kendisine teğet geçmesini sağlamaya çalışırken halk köklü reformlar beklemekte ve 2012 yılının son günleri yaşanırken ülkede gösteriler devam etmektedir.

Diğer ülkelerde yaşanan bu nispeten barışçıl geçişlere karşılık Suriye 2012 yılında artık olayların hükümet karşıtı gösterilerden çıkıp tüm dünyanın da resmî olarak kabul ettiği bir iç savaşın içine düşmüştür. 2012 yılının başında Birleşmiş Milletler Güvenlik konseyinde Rusya ve Çin'in buraya yapılacak bir dış müdahaleyi veto etmesi tüm dünyada çözümün önündeki engel olarak gösterilmiştir. Hemen hemen bütün dış devletler Suriye temsilciliklerini kapatmıştır. Buna karşılık Şubat 2012'de Suriye'nin Dostları adlı bir oluşum ortaya çıkmış, bu oluşum Esad sonrası Esad'sız bir Suriye'ye uluslararası destek ve çözüm arayışlarının merkezi hâline gelmiştir.

Mart ayında BM eski sekreteri Kofi Annan Suriye'yi ziyaret etmiş ve olası ateşkesin şartlarını görüştüyse de bunlardan bir sonuç elde edilmemiştir. Nisan ayında BM daha önce aldığı bir karar doğrultusunda yaklaşık 300 silâhsız gözlemciyi Suriye'ye göndermeye başlamıştır. Mayıs ayında BM gözlemcilerinin de ülkede bulunduğu bir sırada Suriye rejim güçlerinin çoğunluğu kadın ve çocuklardan oluşan 90 kişiyi infaz ettiği görüntüler dünya kamuoyuna düşmüştür. Bu olaylar artık Esad yönetiminin insanlık suçu işlemekte olduğunun ispatı olmuştur. Temmuz ayında ise artık resmî olarak yaşanan bu çatışmalar iç savaş olarak deklare edilmiştir. Suriye hükümeti ise artan dış müdahale riskine karşı ilk defa dünya kamuoyunu nükleer silâh kullanmak ile cevap verecekleri tehdidinde bulunmuştur.

Haziran ayında Suriye güçleri bir Türk jetini düşürmüş ve iki ülkenin savaşın eşiğine gelmesine sebep olmuştur. Bununla birlikte ülkede artan şiddet sonucunda BM gözlemci misyonunun ülkede bulunmasının bir anlam ifade etmediği gerekçesi ile geri çekme kararı alınmıştır. Ağustos ayında Suriye'de yaşanan bu iç savaş ilk defa net bir şekilde Lübnan halkına yansımış ve burada da mezhepsel bir bölünme ile çatışmalara sebep olmuş ve onlarca kişinin ölümüne sebep olmuştur. BM Kofi Annan'ın arabuluculuğuna son verilmesinin ardından yeni arabulucu Cezayirli diplomat Lahdar İbrahim getirilmiştir. İbrahim Suriye'ye yaptığı ziyaretler ile ateşkes sağlamaya çalışmışsa da akıbeti selefinden farklı olmamıştır. Suriye'de yaşanan iç savaş artık Ekim ayı ile birlikte komşu ülke sınırlarına taşmış, özellikle Suriye'den atılan topların Türkiye'de vatandaşların ölümüne sebep olma-

sı Türkiye'nin tekrarı durumunda parlamentodan müdahale kararı çıkarmasına sebep olmuştur.

Son yıllarda özellikle uranyum zenginleştirme çabaları ve nükleer silâh edinme çabaları ile uluslararası kamuoyunun gündemini meşgul eden İran, Suriye'de yaşanan iç savaş ile birlikte dışlanan aktör konumundan muhatap konumuna gelmiştir. İran, 2012 yılının başında gerçekleştirdiği denemeler sonucunda Amerika ve Avrupa Birliği ülkelerinden petrol ambargosu ile karşı karşıya kalmış bu da ülkede ardı ardına sert devalüasyonların yaşanmasına sebep olmuştur. İran'da özellikle liberaller Ahmedinejat'ı izlediği sert politikalar nedeni ile ülkenin değişik yerlerinde ve parlamentoda protesto etmişlerdir.

İslâm âleminin belki de en uzun süreli istikrarsız ülkesi olan Afganistan, 2012 yılında yine Taliban ve NATO güçleri arasındaki çatışmalar ile sürekli olarak gündeme gelse de ülkede normalleşme yönünde kalıcı adımlar atılmıştır. Öncelikle Taliban ile Amerika arasında barış görüşmeleri için Dubai'de bir ofis oluşturulmuştur. Bu görüşmeler olumlu sonuçlanmış olacak ki NATO 2014 yılı sonu itibari ile Afganistan'da NATO askerinin kalmayacağını deklare etmiştir. Bununla birlikte Fransa ise 2012 yılının sonuna kadar Afganistan'daki tüm askerlerini geri çekeceğini beyan etmiştir.

Temmuz 2011 yılında yapılan bir referandum ile ikiye bölünen Sudan'da ise 2012 yılı pek parlak geçmedi. Ülkenin bütün iken sahip olduğu petrol rezervleri güneyde kalmış ve Güney Sudan 2012 yılının Ocak ayında yayınladığı bir bildiri ile Sudan üzerinden bundan sonra petrol aktarımını durdurduğunu açıklamıştır. Bu durum, iki ülke arasında özellikle sınır bölgelerinde çatışmaların yaşanmasına sebep olmuştur. Yaşanan çatışmalar sebebi ile Sudan hükümeti Ağustos ayında yaklaşık 700.000 kişiyi yer değiştirmeye zorlamıştır. Eylül ayında iki ülke petrol ticaretinin devamı için Etiyopya'da görüş birliğine varırken sınır bölgesindeki çatışmaların bitirilmesi için somut bir adım atamamışlardır. Bu tartışmalar yaşanırken Sudan'ın Hartum bölgesinde büyük bir patlama yaşanmış ve Sudan bundan İsrail'i sorumlu tutmuştur. İddiaya göre burada Gazze için silâh üretimi yapılmaktaydı.

Bağımsızlığını 1960 yılında Fransa'ya karşı kazanan ve nüfusunun % 90'ı Müslüman olan bir diğer İslâm ülkesi Mali de 2012 yılında adından sıkça söz ettirmiştir. Öncelikle Ocak 2012'de Toureglerin saldırıları sonucu bölge halkının Moritanya'ya iltica etmesi sebebi ile bağımsızlığından beri iç savaşlar ile boğuşmuş bu ülkede yeni bir iç savaş korkusu baş göstermeye başlamıştır. Ülkede Nisan ayında cumhurbaşkanlığı seçimleri plânları yapılırken Mart 2012'de asker yönetime el koymuş ve anayasayı askıya aldığını deklare etmiştir. Nisan ayında ise Kuzey Mali bölgesindeki Touregler bağımsızlıklarını ilân etmiştir. Ensâru'ddîn grubunun etkin olduğu bu bölgede bir din devletinin kurulduğunun deklare edilmesi Batılı devletlerin dikkatlerini bu bölgeye çekmiş ve bir askerî müdahale gündeme gelmeye başlamıştır. Özellikle burada din devleti kurmak isteyen grupların el-Kaide bağlantılı olduğu iddiaları ile olası bir müdahaleyi meşrulaştırma çalışmaları başlamıştır. BM ve Amerika'nın önlemleri sonuç vermeyince 2013 yılının başlarında Fransa bölgeyi işgal etmiştir.

Bu yukarıda herkes tarafından bilinen malum Müslüman ülkelerin yanında 2012 yılında birçoklarının belki de ismini bile yeni duyduğu bir Müslüman bir bölge yine büyük sorunları ve yine akan kan ile gündeme oturdu: Arakan. Myanmar sınırında bulunan ve zamanında Müslüman tüccarlar sayesinde İslâm ile müşerref olmuş bu dindaşlarımız Haziran 2012'de bir Budist'in Müslümanlara ait bir evi yakması ile karıştı ve tahmini rakam on binin üzerinde Müslüman şehit olurken yüz binden fazla Müslüman ise evini terk etmek durumunda kaldı.

İslâm dünyasındaki siyasal düzenler özellikle Arap Baharı süreci ile birlikte köklü bir sarsıntı yaşamaktadır. Özellikle Tunus, Mısır ve Libya gibi ülkelerdeki siyasal sistemi tüm siyasal kanattan partilere ve gruplara açma kararı, İslâm ülkelerinin diğer bölgelerini de etkileyen sarsıntılara sebebiyet vermiştir. Yaşanan gelişmeler göstermiştir ki İslâm âleminde kendisini İslâmi prensipler ışığında meşrulaştıran gruplar, partiler ve kişiler ön plâna çıkmaktadır. Bununla birlikte bilinen bir gerçek var ki o da İslâm dünyası yaklaşık üç asırdır karışıklıklar içerisindedir. Bu karışıklar genellikle doğrudan dış müdahale ile gerçekleşmişken, 2013'e girerken İslâm dünyasında özellikle kendi iç dinamikleri içerisinde çatışmalar çıkmıştır. Elbette dışarıdan destek alan gruplar vardır; ama yaşanan olaylar gösteriyor ki ülkeler öncelikle ayrı ayrı kendi içerisinde belli birtakım konsensüsler oluşturmak durumundadır.

türk dünyası

Fatih Şayhan
Fatih Ege

TÜRK DÜNYASI 2012 KÜLTÜR, SANAT, EDEBİYAT

Fatih Şayhan
Fatih Ege

Demir perdenin kırılmasından önceki dönemlerde sembolik bir dille kendini açığa vuran Türk dünyası; sanatsal, edebi ve kültürel anlamda sesini dünyaya duyuracak çalışmaları yapamamaktaydı. Nitekim demir perdenin kırılmasıyla birlikte Sovyetler Birliği'nden ayrılarak bağımsızlıklarını kazanan Türk devletleri yirmi yılı aşkın bir süredir edebi, fikrî ve kültürel anlamda ileriye yönelik atılımlar gerçekleştirmektedir. Buna paralel olarak henüz bağımsızlıklarını kazanmamış olan Türk devletleri de kültürlerini yaşatmak ve gelecek nesillere aktarmak adına faaliyetlerini yürütmektedir. Bu bağlamda 2012 yılı Türk dünyası için kendilik değerleriyle bütünleşmek ve düşünsel anlamda geleceğe ağmak adına pek çok sanat, kültür ve edebiyat etkinliğiyle geçmiştir. Bununla beraber 2012 yılı Türkiye sahasında Türk dünyasına yönelik çalışmaların başlatılmasında ve Türk dünyası kültür ve sanatının tanıtılmasında büyük katkıları olan Prof. Dr. Turan Yazgan'ın kaybedildiği acı bir yıl olmuştur. Ömrünü İsmail Gaspıralı'nın, "Dilde, Fikirde, İşte Birlik" sözünden hareketle Türk dünyasının birliğine, yakınlaşmasına ve dayanışmasına adayan Turan Yazgan, Türk dünyası ile ilgili pek çok projenin başlatıcısı olmuştur.

Turan Yazgan Kimdir?

1938 yılında Isparta'nın Eğirdir ilçesinde doğan Turan Yazgan 1959 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nden mezun oldu. 1980 yılında kurmuş olduğu Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı'nın genel başkanlığını 32 yıl boyunca yürüten Turan Yazgan, bu vakıf çatısı altında Türk dünyası kültür ve sanatının tanıtılmasına büyük katkılar sağlamıştır. Türk Dünyası müziği, tiyatrosu ve resminin tanıtılması, Türk dünyası liderlerinin ve gençlerinin Türkiye ile kucaklaşması, Türk dünyası çocuklarının şölenlerde buluşması, Türk dili eğitiminin yaygınlaştırılması ve bu amaçla pek çok bilimsel konferans ve toplantılar düzenlenmesine öncülük ederek, Türk kültürünün korunması ve tanıtılması alanlarında çok büyük işlere imza atmıştır. Vakıf bünyesinde hazırlanan yayınlar ise Türk kültürünün dünyaya tanıtılmasında önemli bir rol oynamıştır.

2012 yılına genel olarak baktığımızda düzenlenen bilimsel toplantılar, kültürel ve sanatsal etkinlikler, Türk topluluklarının birbirleriyle kaynaşmasını sağlayarak geleceğe yönelik önemli adımların atılmasını sağlamıştır. 2012 yılında Türk dünyası ve Türkiye arasındaki ilişkiler her konuda olduğu gibi sanatsal, kültürel alanlarda da güçlenerek devam etmiştir. Bu çalışmada Türkiye'de Türk dünyasına yönelik faaliyetlerin yanı sıra bağımsızlıkları üzerinden yirmi yılı aşkın bir sürenin geçtiği Türk dünyası devletlerinin ve henüz bağımsızlıklarını kazanmamış

olan Türk devletlerinin de 2012 yılında gerçekleştirdiği kültür, sanat ve edebiyat hareketleri ortaya konulacaktır.

Türkiye

Türkiye; Türk dünyasına yönelik çalışmalar için özel olarak kurulmuş ve faaliyet alanı doğrudan doğruya Türk dünyası olan TÜRKSOY, Yunus Emre Vakfı gibi kurumların yanı sıra Türk dünyasını konu edinen etkinlikler düzenleyen resmî veya özel kuruluşlar vasıtasıyla Türk dünyasıyla yakından ilgilenmektedir.

Kazak Edebiyatından Türkçeye Çeviriler

Nemat Kelimbetov'un Eserleri

Türkiye-Kazakistan diplomatik ilişkilerinin 20. yılı münasebetiyle İstanbul Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü tarafından düzenlenen "Kazak Edebiyatından Türkçeye Çeviriler ve Nemat Kelimbetov'un Eserleri" adlı toplantı 16 Kasım 2012 tarihinde İstanbul'da yapılmıştır. Kazakistan'ın önde gelen Türkolog, bilim adamı, yazar ve çevirmenlerinden biri olan Prof. Dr. Nemat Kelimbetov'un Türkiye Türkçesinin yanında yazarın pek çok eseri Rusça, Almanca ve Çinceye çevrilmiştir. Dolayısıyla Kelimbetov gibi büyük bir fikir adamının eserlerinin Türkiye'de tanınması Türk dünyası, Kazakistan ve ülkemiz arasındaki işbirliği ve kültürel bütünleşme açısından büyük önem arz etmektedir. Türk Dünyasında dilde, fikirde ve işte birliğin sağlanması, Nemat Kelimbetov gibi yazarların ve eserlerinin tanınmasıyla gerçekleşecektir.

Nemat Kelimbetov Kimdir?

Kazakistan'ın önde gelen Türkolog, bilim adamı, yazar ve çevirmenlerinden biri olan Prof. Dr. Nemat Kelimbetov'un Prof. Dr. Nemat Kelimbetov, 1937 yılında doğmuştur. Kelimbetov'un Kazakistan'da lise ve üniversitelerde ders kitabı olarak okutulan *Eski Türk Şiirleri ve Kazak Edebiyatında Bu Geleneğin Devamı*, *Kazak Edebiyatı Kaynakları*, *Eski Devir Edebiyatı*, *Eski Edebiyat Abideleri* ve *Türk Halklarının Ortak Edebi Eserleri* gibi birçok araştırması bulunmaktadır. Yazarın edebiyat alanındaki kitapları arasında önemli bir yere sahip *Yaşlılık* adlı eseri Bağımsız Devletler Topluluğu tarafından yılın kitabı seçilmiştir. Yine *Ümit* adlı eseri 2010 yılında Avusturya'da Franz Kafka ödülüne layık görülmüştür. Yazarın *Oğluma Mektuplar* ve *Hasetlik* adlı eserleri de okuyucular tarafından büyük ilgi görmüştür. Yazarın bu eserlerinden birçoğu Türkçe, Rusça, Almanca ve Çince gibi dillere çevrilmiştir.

Anar Rızayev'e Fahri Doktora Ödülü

Azerbaycan'ın 20. bağımsızlık yılını kutlamak ve Elazığ-Bakü kardeşliğini pekiştirmek amacıyla düzenlenen "Elazığ-Bakü Kültür ve Sanat Buluşması" 2-4 Şubat

2012 tarihleri arasında Elazığ'da gerçekleştirildi. Program kapsamında Türk dünyasının kültür, edebiyat ve sanat hayatı bakımından yakından tanıdığı isimlerden biri olan ve aynı zamanda Azerbaycan Yazarlar Birliği Başkanlığı'nı görevini de sürdüren değerli yazar Anar Rızayev'e Fırat Üniversitesi Senatosunun aldığı karar doğrultusunda fahri doktora unvanı takdim edildi.

Doğumunun 130. Yıldönümünde Hüseyin Cavid

Doğumunun 130. yıl dönümünde Azerbaycan halkının yetiştirdiği ünlü şair ve oyun yazarı Hüseyin Cavid, İstanbul ve Ankara'da gerçekleştirilen TÜRKSOY etkinlikleri ile anıldı. İlk etkinlik 24 Aralık 2012 tarihinde TÜRKSOY genel sekreterliğinde Azerbaycan Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi Faig Bağırov, Azerbaycan Cumhuriyeti Nahçıvan Muhtar Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanı Müsteşarı Muhammed Hasanov ve T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma Eğitim Genel Müdürü Ahmet Arı'nın katılımlarıyla gerçekleşirken, ikinci etkinlik 26 Aralık 2012 tarihinde Hüseyin Cavidin 1906-1909 yılları arasında eğitim aldığı İstanbul Üniversitesi Kongre ve Kültür Merkezinde gerçekleştirildi. Her iki anma töreninde de Azerbaycan ve Türkiye'den değerli akademisyenlerin katılımıyla Hüseyin Cavid konulu bir panel ve Hüseyin Cavid'in hayatını konu alan bir film gösterimi yapıldı.

Hüseyin Cavid Kimdir?

1882 yılında Nahçıvan'da dünyaya gelen Hüseyin Cavid, 1910 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nden mezun olmuştur. Azerbaycan'a döndükten sonra Nahçıvan, Gence, Tiflis ve 1915 yılından itibaren de Bakü'de dil ve edebiyat öğretmenliği yapmıştır. Dönemin rejimine uygun yapıtlar yazmadığı için tutuklanmış ve daha sonra Uzak Doğu'ya sürülmüştür. 1941 yılında Sibirya'nın Magadan şehrinde ölmüştür. Doğumunun 100. yılında Haydar Aliyev tarafından naaşı Sibirya'dan Nahçıvan'a getirtilmiş ve adına anıt mezar dikilmiştir. Hüseyin Cavid'in *Azer* adlı manzum bir hikâyesinin yanı sıra pek çok şiiri ve tiyatro oyunu mevcuttur.

Gumilev ve Türkoloji Alanındaki Mirası

Rus Türkolog ve Tarihçi Lev Gumilev'in doğumunun 100. yılı anısına "Gumilev ve Türkoloji Alanındaki Mirası" konulu uluslararası sempozyum, Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY), L. Gumilev Avrasya Ulusal Üniversitesi ve Türk Tarih Kurumu katkılarıyla 21 Aralık 2012 tarihinde Rixos Grand Ankara Otelinde gerçekleştirilmiştir. Toplantının açılış konuşmaları TÜRKSOY Genel Sekreteri Düsen Kaseinov, Türk Tarih Kurumu Başkanı Prof. Dr. Metin Hülagu ve Lev Gumilev Avrasya Ulusal Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Tilegen Sadıkov tarafından yapılmıştır. TÜRKSOY Genel Sekreteri Düsen Kaseinov konuşmasıyla, etkinlik katılımcılarına teşekkür ederken Gumilevin ortak tarihimizin araştırılması alanında yapmış olduğu katkıların altını çizerek kendisinin Türk dünyası için önemini vurgulamıştır.

II. Uluslararası Kaşgarlı Mahmut Hikâye Yarışması Ödülleri

Avrasya Yazarlar Birliği eşgüdümünde Başbakanlık Tanıtma Fonu, TÜRKSOY, Türk devlet ve topluluklarından yazar birlikleri ve edebiyat dergilerinin destekleriyle düzenlenen "II. Uluslararası Kaşgarlı Mahmut Hikâye Yarışması" uluslararası ödülleri verildi. 21 Aralık 2012 tarihinde Ankara'da düzenlenen ödül töreninde açılış konuşmasını yapan Avrasya Yazarlar Birliği Genel Başkanı Yrd. Doç. Dr. Yakup Ömeroğlu, Kaşgarlı Mahmut Hikâye Yarışmasının Türk dünyasında bugüne kadar düzenlenmiş ilk ve tek edebî yarışma olma özelliği taşıdığını belirterek gerek Türk Cumhuriyetleri bağımsızlıklarını kazandıktan sonra, gerekse ondan önceki tarihimizde Türkçenin konuşulduğu tüm coğrafyalara açık ve bütün edebî Türk dillerini kapsayan bir yarışmanın yapılmamış olduğunu söyledi. Bu bağlamda Kaşgarlı Mahmut Hikâye Yarışması, Türk dünyasının ilk ve tek ortak edebî yarışmasıdır.

Altay Özerk Cumhuriyeti

Günümüzde Rusya Federasyonu'na bağlı Altay Özerk Cumhuriyeti'nde yaşayan Altay Türkleri, UNESCO tarafından "Dilleri ve Kültürleri Yok Olma Tehlikesi Altındaki Milletler" listesine alınmıştır. Rusya Federasyonu içerisinde toplam nüfusu 75.000 olan Altay Türkleri, kültürlerini yaşatmak ve gelecek nesillere aktarmak adına 1988 yılından itibaren iki yılda bir düzenledikleri "El Oyın Bayramı"nın sonuncusunu 29.06.2012-02.07.2012 tarihleri arasında Altay Özerk Cumhuriyeti'nin Onguday aymağına bağlı Colo köyünde gerçekleştirmişlerdir. El Oyın Bayramı, Altay Türkleri için hem sosyal, hem de zamansal anlamda birleştirici ve bağlayıcı konumdadır. Nitekim El Oyın'a Altay Özerk Cumhuriyeti'ne bağlı aymakların yanı sıra diğer Türk cumhuriyetlerinden de katılımcılar gelmektedir. El Oyın'da Altay halkı ile diğer düşman devletler arasında geçen bir savaşın canlandırıldığı tiyatro sahnesinin yanı sıra pek çok yarışma düzenlenmektedir. Altay Türkleri tarafından millî birliğin sağlanması ve geçmişin geleceğe aktarılması amacıyla düzenlenen El Oyın, Asya kültürünün karakteristiğini yansıtması bakımından çok önemlidir.

Azerbaycan

2012 yılı Azerbaycan'ın bağımsızlığa kavuşmasının 20. yılı olarak Azerbaycan için çok önemliydi. Bu anlamlı yıl boyunca Azerbaycan'da pek çok etkinlik ve kutlama yapıldı. Edebi, kültürel ve sanatsal faaliyetlere baktığımızda 11-13 Ekim 2012 tarihlerinde Bakü'de Azerbaycan Eğitim Bakanlığı, Kafkas Üniversitesi, Azerbaycan Yazıcılar Birliği ve Türkiye Yazarlar Birliği tarafından II. Uluslararası Türk Halkları Çocuk Edebiyatı Kongresi düzenlendiğini görmekteyiz.

Yine edebiyat alanında köşe taşları niteliğinde olan Azerbaycan Türk aydın ve yazarları da doğum yıldönümlerinde anılarak kültürel faaliyetlerin yapılmasına vesile olmuştur. Bu doğrultuda Azerbaycan Şeki'de 22 Eylül 2012 tarihinde Azerbaycan'ın ünlü mütefekkiri Mirze Feteli Ahunzade'nin 200. doğum yıl dönümü münasebetiyle çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir.

Mirze Feteli Ahunzade Kimdir?

Yarattığı eserlerle Türk kültür ve sanatına hizmet eden Mirza Feteli Ahunzade, 1812'de Azerbaycan'ın Şeki şehrinde doğmuştur. 1836-1840 yılları arasında Tiflis'te Türkçe ve Fars dillerinde öğretmenlik yapmıştır. Ölümüne kadar Tiflis'te yaşayan Feteli, Azerbaycan Türkçesi, Osmanlı Türkçesi, Rus, Fars ve Arap dillerini çok iyi öğrenmiştir. Sanat hayatına, Azerbaycan Türkçesi ve Farsça şiirler yazarak başlamıştır. Eserlerinin büyük bir kısmını çağdaşları olan sanatçılara yazdığı manzum mektuplar oluşturur. 1850-1855 yılları arasında drama yazmaya başlamış, Türk dünyasının ilk örnekleri olan altı komedi yazmıştır. Eserlerinde dilde birliğini yaşatmaya özen gösteren Feteli, Gökalp'e göre, Gaspıralı İsmail Bey kadar iyi bir Türkçüdür. Türk fikir ve edebiyatı alanındaki en önemli faaliyeti Türkçe tiyatroyu ilk yazan kişi olmasıdır. En önemli eserleri arasında *Temsilat*, *Kemalüd Dövle Mektupları*, *Hekayeti Hırs Guldurbsan*, *Hekayati Molla*, *İbrahimelil Kimyager*, *Seçilmiş Eserler* bulunmaktadır. 1857'de kaleme aldığı *Aldanmış Kevakib* adlı eseri ise, Azerbaycan edebiyatında yeni bir sayfa açmıştır. Kendisine şöhret kazandıran önemli şiirleri arasında; Puşkin'in ölümüne ithafen yazdığı *Şark Şiiri, Zakir'e Mektup* ve *Yeni Alfabe Hakkında Manzume* sayılabilir. Bunlar dışında komediler ve piyesler yazmıştır.

Kırgızistan

Uluslararası Cengiz Aytmatov ve Türk Uygarlığının Rönesansı

Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'te 24-25 Mayıs 2012 tarihlerinde düzenlenen "Uluslararası Cengiz Aytmatov ve Türk Uygarlığının Rönesansı" adlı kongrede Kırgızistan'ın ve Türk dünyasının büyük yazarı Cengiz Aytmatov anıldı. Kırgız-Türk Manas Üniversitesi, Ardahan Üniversitesi, TÜRKSOY ve Issık-Göl Forumu tarafından ortaklaşa düzenlenen kongreye 13 ülkeden yaklaşık 130 seçkin bilim adamı, yazar ve tercüman katıldı.

Kongrenin Kırgız-Türk Manas Üniversitesi'ndeki açılış programında bir konuşma yapan Ardahan Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ramazan Korkmaz, "Cengiz Aytmatov'un sadece Kırgızlar ve Türk dünyası için değil, tüm dünya için önemli bir yazar olduğunun altını çizdi ve Aytmatov'un evrensel düzenin minyatür bir modeli olarak tasarladığı Şeker köyünü, kurduğu zaman-mekân ötesi bağlantılarla bir insanlık laboratuarına dönüştürdüğünü" vurguladı.

İki gün boyunca 100'ün üzerinde bildirinin sunulduğu kongrede Cengiz Aytmatov'un eserleri farklı disiplinler ve farklı bakış açılarıyla derinlemesine ele alındı. Cengiz Aytmatov'un görüşleri, sanatta yeniliği ve bıraktığı mirasın yeni nesiller için örnek olması ve eğitimde bitmez tükenmez kaynak olarak yararlanmaya devam edilmesi gerektiği görüşü konferansta ortak düşünce olarak belirtilmiştir.

Kongrenin kapanış oturumunda Kırgız-Manas Türk Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sebahattin Balcı başkanlığında genel bir değerlendirme yapıldı ve sonuç bildirgesi katılımcıların oybirliğiyle kamuoyuna duyuruldu. Yayımlanan sonuç bil-

dirgesinde ileriye yönelik şu kararlar alınmıştır:

1. Kırgız Cumhuriyeti Sayın Cumhurbaşkanı Almazbek Atambayev'in 2013 yılının Aytmatov Yılı olarak ilân edilmesi ile ilgili kararına tam destek verilmesi.

2. Kırgız Cumhuriyeti Sayın Cumhurbaşkanı Almazbek Atambayev'in 2013 yılında, Cengiz Aytmatov'un doğumunun 85. yıldönümü münasebetiyle Uluslararası Isıkgöl Forumu düzenlenmesi ile ilgili kararının desteklenmesine, söz konusu forumu, Isıkgöl sahilinde düzenlenmesini ve böylelikle yazarımızın anlamlı vasiyetlerinden birisinin de yerine getirilmiş olacağı düşüncesine destek verilmesi.

3. Her yıl Aytmatov'un eserlerini okuma ve değerlendirme toplantıları düzenleyerek, bu toplantılara özellikle edebiyat ve sosyal bilimler alanındaki temsilcilerin geniş katılımını sağlanması gerektiği.

4. Büyük Kırgız yazarın edebî mirasının korunması ve araştırılması ile ilgili etkili adımların atılması için Kırgız hükümeti tarafından onun anısına müze ve araştırma merkezi kurulması için karar alınması ve bu hususta gerekli gayretlerin gösterilmesinin uygun olacağı.

5. Türk uygarlığı kavramını dünya bilim çevresine ilk olarak sokmuş olan bilim merkezi olarak bilinen Kırgız-Türk Manas Üniversitesi, Türk Uygarlığı Araştırma Merkezi'nin etkili çalışmalarını takdir etmekte, bu araştırmaları başarılı olarak geliştirip sürdüreceğine inanmaktadır.

Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi II. Zirvesi

1992'de başlatılan Türk Dili Konuşan Ülkeler Devlet Başkanları Zirveler Süreci 2009'da Türk Konseyi adı altında kurumsal kimlik kazandı. Sekretaryası İstanbul'da bulunan Türk Konseyi, Türk devletleri arasındaki çok taraflı işbirliğinin geliştirilmesi yönünde çalışmalarına devam etmektedir. Bu bağlamda "Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi II. Zirvesi" 22-23 Ağustos 2012 tarihlerinde Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'te düzenlendi. Zirve'ye Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün yanı sıra, Kırgızistan Cumhurbaşkanı Almazbek Atambayev, Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev ve Azerbaycan Başbakanı Artur Rasizade ve Avrasya Yazarlar Birliği Genel Başkanı Dr. Yakup Ömeroğlu katıldı. "Eğitim, Bilim ve Kültürel İşbirliği" temasıyla düzenlenen zirvede, Türk devletleri arasındaki çok taraflı işbirliğinin geliştirilmesi üzerinde durulduğu; konseyin kurumsallaşması yönünde atılan adımlar ele alındı.

Kazakistan

Türk dünyasına yönelik önemli faaliyetleri bulunan Kazakistan için 2012 yılı da kültür, sanat ve edebiyat faaliyetleri ile geçmiştir. 2010 yılında İstanbul'da düzenlenen "Türk Dili Konuşan Ülkeler Devlet Başkanları 10. Zirvesi"nde Türk kültürünün araştırılması, geliştirilmesi, tanıtılması ve gelecek kuşaklara aktarılması için faaliyetlerini sürdüren TÜRKSOY tarafından Kazakistan'ın başkenti Astana "Türk Dünyası Kültür Başkenti" olarak önerilmiş ve bu öneri oy birliği ile kabul edilmiştir. Bu uygulama çerçevesinde yıl boyunca Astana'da pek çok etkin-

lik düzenlenmiştir. Mayıs ayından itibaren yıl boyunca Astana'da düzenlenen etkinlikler arasında, XV. TÜRKSOY Opera Günleri, XV. TÜRKSOY Ressamlar Buluşması, III. TÜRKSOY Üyesi Ülkeler UNESCO Millî Komisyonları Toplantısı, VI. Türk Dünyası Edebiyat Dergileri Toplantısı, Uluslararası Ulu Bozkır Müziği ve Geleneksel İcracılar Festivali, TÜRKSOY'a Üye Ülkeler Kültür Günleri, TÜRKSOY Heykeltıraşlar Buluşması gibi etkinlikleri sayabiliriz.

V. Türk Dünyası Edebiyat Dergileri Kongresi

Türk dünyasının ilk kültür başkenti olma özelliği taşıyan Astana bu vesileyle Türk dünyasından pek çok bilim adamı, şair ve yazarların katıldığı kongrelere de ev sahipliği yapmıştır. Bu bağlamda TÜRKSOY ve Avrasya Yazarlar Birliği'nin işbirliği; TİKA, L. Gumilov Avrasya Ulusal Üniversitesi, Altın Kıran ve Yunus Emre Türk Kültür Merkezi'nin katkılarıyla 21-24 Kasım 2012 tarihlerinde "V. Türk Dünyası Edebiyat Dergileri Kongresi" Astana'da gerçekleştirilmiştir. 14 farklı ülkeden 38 önde gelen edebiyat dergisinin genel yayın yönetmeni veya temsilcilerinin katıldığı kongrede çeviri ve edebiyat, edebiyat ve dil gibi başlıkların yanı sıra Türk dünyasında edebiyat dergileri arasındaki işbirliği imkânları ele alınmıştır. Kongreye Türkiye'den *Türk Edebiyatı* dergisi editörü Bahtiyar Aslan, *Kardeş Kalemler* dergisi yayın yönetmeni Ali Akbaş ve yazı kurulu üyesi İmdat Avşar, *Türk Dili* dergisi editörü Ali Karaçalı ve *Türk Düşüncesi* dergisi genel yayın yönetmeni Şemsettin Şeker katılmıştır. KKTC'de düzenlenen bir önceki kongrede 2012 yılında Türk dünyasında yılın edebiyat adamı ilân edilen Azerbaycan Yazarlar Birliği Başkanı Anar'a ödülü takdim edilmiştir.

Anar Rızayev Kimdir?

"Beş katlı evin altıncı katındaki adam" olarak anılan Anar Rızayev, Çağdaş Azeri Edebiyatı'nın en güçlü yazarlarındandır. Anar Rızayev, Azerbaycan'ın büyük şairi Resul Rıza'nın oğludur. 14 Mart 1938'de Bakü'de dünyaya gelen Anar, 1966 yılında Azerbaycan Devlet Üniversitesi Filoloji Fakültesi'nden mezun olmuştur. Günümüzde Azerbaycan Yazarlar Birliği'nin başkanlığını yapan Anar, öykü, piyes ve senaryolarıyla uluslararası bir üne kavuşmuştur. Yazar eserlerinde genel olarak geçmişle bağlantısı kopan bireylerin manevi inançlarından da ayrılacağı temini vurgulamaktadır. Anar'ın, *Beş Katlı Evin Altıncı Katı*, *Bir Fırsat Bulsam*, *Dede Korkut*, *Azerbaycan Türkçesinin Söz Varlığı*, *Dante'nin Jübilesi* ve *Sıraselviler'de Bir Otel Odası* adlı eserlerinin yanı sıra pek çok öyküsü bulunmaktadır.

Uluslararası Türk Halkları Kültürel Birliği Sempozyumu

Astana Yunus Emre Türk Kültür Merkezi (YETKM), Astana valiliği, Kırgız Kültür Merkezi ve işbirliği ile "Uluslararası Türk Halkları Kültürel Birliği Sempozyumu" 04-05 Mayıs 2012 tarihleri arasında Astana Millî Kütüphanesinde gerçekleştirildi. Sempozyuma Kırgızistan Büyükelçisi Bektemur Murzubraymov, Kazakistan Azınlıklar Komitesi Genel Sekreteri Yerali Togjanov, Astana Vali Yardımcısı

Ayda Balayeva, Türk Akademisi Başkanı Prof. Dr. Şakir İbrayev, Medeni Miras Komisyonu Başkanı Murat Avezof ve İngiltere, Türkiye, Kırgızistan, Rusya, Tataristan, Azerbaycan gibi çeşitli ülkelerden gelen 80 kadar bilim adamı, yerel ve yabancı basın mensupları katıldı.

Kırım

Günümüzde Ukrayna'ya bağlı Özerk Cumhuriyet olan Kırım 2012 yılında geçtiğimiz yıl kaybedilen Türk dünyasının en büyük romancılarından birisi olan Cengiz Dağcı anısına düzenlenen sempozyuma ev sahipliği yapmıştır.

Cengiz Dağcı Kimdir?

9 Mart 1919'da Gurzuf'ta doğan Dağcı, 1937 yılında Akmescit Pedagoji Enstitüsü'nün Tarih bölümüne girdi. Bir yandan da gazetelerde çalışmaya başladı. 1940 Aralık ayında askere alınarak cepheye gönderildi. 1941 yılında Almanlara esir düşen Dağcı, savaşın sonuna kadar toplama kamplarında kaldı. 1945 yılında Polonya'da Regina ile tanışarak evlendi ve İngiltere'ye yerleşti. Ağır şartlarda ailesinin geçimini sağlayan Dağcı, bir yandan da büyük romanlarını yazdı. Cengiz Dağcı, Türkiye'ye hiç gelmediği hâlde romanlarını genellikle Türkiye Türkçesi ile yazdı. *Korkunç Yıllar*, *Yurdunu Kaybeden Adam*, *Onlar da İnsandı*, *Ölüm ve Korku Günleri*, *O Topraklar Bizimdi* ve *Badem Dalına Asılı Bebekler* Dağcı'nın en önemli eserleridir.

Vefatının 1. Yıldönümünde Uluslararası Cengiz Dağcı Sempozyumu

Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı ile Avrasya Yazarlar Birliği'nin işbirliği ve Kırım Mühendislik ve Eğitim Üniversitesi'nin ev sahipliğinde, 21-23 Eylül 2012 tarihlerinde Kırm'ın başkenti Simferepol'de (Akmescit) Türkiye, Kırım, Azerbaycan ve Türkmenistan'dan 43 bilim adamı, araştırmacı ve yazarın katılımıyla "Vefatının 1. Yıldönümünde Uluslararası Cengiz Dağcı Sempozyumu" yapılmıştır. Sempozyumda sunulan bildiriler ve yapılan tartışmalar neticesinde Cengiz Dağcı'yı ileriye taşımak adına;

1. Cengiz Dağcı'ının doğduğu evin "Cengiz Dağcı Müze Kütüphanesi" olarak düzenlenmesi.

2. Anıt mezarın düzenlenmesinde yapılacak mimari projede yazarın "Ben ve İçimdeki Ben" adlı eserinin 41. sayfasında kendi kabri için; "Orda o gün karşıma bir mezarcı çıksaydı, hey mezarcı mezarcı! Malım mülküm senin olsun! Mezarımı kazabildiğince derin kaz, beni usulca mezarımın dibine yatır, üstümü Gurzuf'un toprağıyla ört ve mezarımın başı ucuna kara mermerden yontulmuş bir baştaşı dik ve baştaşımın üzerine beyaz mermerden yontulmuş bir güvercin koy ve baştaşıma altın harflerle herkes bilsin, bu adam güzelin ve barışın uğruna öldü burada yazısını yaz diye yalvarırdım," şeklindeki tasvirinin Cengiz Dağcı'nın vasiyeti kabul edilerek, hazırlanacak mimari projelerde bu duruma dikkat gösterilmesi.

3. Sunulan bildiriler ve yapılan tartışmalar sonucunda Cengiz Dağcı hakkın-

daki bilimsel toplantıların değişik kurumlar aracılığı ile devam ettirilmesinin edebiyat ve kültür dünyamıza önemli katkılar sağlayacağına ve vefat yıldönümünde yapılan bu ilk sempozyumun değişik anma etkinlikleri ile de renklendirilerek geleneksel hâle getirilip gelecek yıllarda da devam ettirilmesi kararları alınmıştır.

Balkanlar

Evliya Çelebi'nin Balkanları Kongresi

Bilindiği üzere Balkan ülkeleri ile tarihî, kültürel ve insani bağlarımız bulunmakta ve bugün itibariyle de bu önem artarak devam etmektedir. Bu bağlamda 17 Nisan 2012 tarihinde Makedonya'nın başkenti Üsküp ve Ohri şehirlerinde "Evliya Çelebi'nin Balkanları Kongresi" yapılmıştır. Bu kongre ile Balkanlar coğrafyasındaki tarihî, sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkilerin mahiyeti akademik bir anlayışla ortaya konulmuştur. Evliya Çelebi'yi, dönemini ve o günkü Balkan ülkelerinin kültür, sanat ve düşünce hayatını konu alan kongreye Türkiye'den, Balkan ülkelerinden ve dünyadan bütün araştırmacı bilim ve düşünce adamlarından 90 civarı bilim adamı katılmıştır.

kültür hayatımız

Atilla Mülayim

2012 YILINDA KÜLTÜR HAYATIMIZ

Atilla Mülayim

Televizyon, internet gibi popüler eğlencelere dayalı bir kültür hayatımız var. Ortalamanın üzerindeki kitlenin bile entelektüel faaliyet olarak "haber izleme" ve "tartışma programları"nı takip etmesi, bilgi edinme kaynaklarımızın neler olduğuna dair bize "acıklı" bir tablo sunuyor.

Kitap sayısı 1960-1970'li yıllara göre oldukça arttı; ama kültürlü insan sayısındaki düşüş de buna paralel olarak arttı! Bilgi kaynaklarına ulaşım ve bilginin kendisine erişim, hız olarak, görsellik açısından ve maliyet bakımından rahatça elde edilebilmekte. Fakat basılı yayınların özellikle kitapların fiyatları "mecbur kaldığı için" kitap alanların sayısını çoğalttı. "Kitap kurtları" bile beğendikleri her kitabı alamıyor. İçlerinden "daha ucuz" ve "daha fonksiyonel" bulduklarına yöneliyorlar. Süreli yayınların fiyatları da buna paralel biçimde pahalı. Birkaç yayın takip edilebilir belki ama çok sayıda dergi, gazete olduğu için orada da yine seçme yapmak zorundasınız.

2012 yılı nitelikli yayınların piyasaya çıkması bakımından hayli kısır geçti. Sahasına göre birçok kitap yayınlandı; ama bunlar genellikle üzerinde durulmayacak nitelikteydi. Yine yeni dergiler, edebiyat, tarih yayınları piyasaya çıktı. Yayıncılık sahasında da popüler olana doğru bir yönelim vardı.

Kültür hayatımızın hayatiyeti hakkında konuşmaya başlamadan önce, insan hayatının geldiği son noktayı görmek gerekiyor. İnsan ilişkileri bakımından yaşanılan çağ, insanlık tarihinde belki de eşine rastlanmayacak biçimde değersizleşti, ilkesizlik arttı. İnsan ilişkilerinin metalaştığı, Modern Kapitalizmin, insana özgürlük alanı olarak sunduğu "tüketim"in arttığı, piyasanın hâkimleri tarafından yozlaştırılan ahlâki normların yerine bireyci, ben merkezli bir insan tasavvurunun ortalığı kapladığı bir ortamda kültür hayatımız hayatiyetini korumaya çalışıyor. Peki, bu yaşanılan süreçte kültür hâlâ bir değer olarak görülebilir mi? Kültürden söz edilebilir mi?

Kültürün değer olma özelliği hiçbir zaman düşmez, yadsınamaz. Fakat niteliği konusunda kanaate varılabilir. Kültürün niteliğini belirleyen nedir? Yine nitelikli kültürün kendisidir. Bir kere kültür hayatı, müzesinden dergiciliğe, internetten kitapçılığa kadar belirli "iddia"lar taşıyan insanlar tarafından yapılır. Takip edenler de vasıflarını, yüksek kültür karakterini hayat karşısında "tez" sahibi olmaya ve "izleme"ye dayanır. Bu yüzden 2012 tarihi itibariyle kültür takipçilerinde de gözle görülür bir azalma yaşanmaktadır.

Bugün kültür hayatımızın yozlaşmasında başat rolü kitle iletişim araçları oy-

nuyor. Teknolojik gelişmelerin ışığında yeni küresel medya endüstrisini kuranlar, amaçlarına ulaşmak için yeni yollar denemesinin bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Yeni küresel medya araçları hedef kitlesini büyüttü. Artık bütün insanlık hedef kitle hâline geldi. Yani yapılan her şeyin mutlaka bir kitleye kavuştuğu ve karşılığını bulduğu piyasadan söz edebiliriz. Hiç kuşkusuz bu ortamda, piyasa ekonomisinin kültür endüstrisini kullanarak birilerinin değirmenine su taşımaktan başka bir şey yaptığımız yok. Söylenilenlerin kıyısından köşesinden de olsa eleştirilerde bulunanlar bile bu çarkın içine giriyor. Fakat olan bitene kayıtsız kalmak yine bu endüstrinin amaçlarını gerçekleştirmek anlamına geliyor.

Kültür Endüstrisinin Ürünleri

Kültür, bir toplumu diğer toplumlardan ayırt eden en önemli belirleyendir. Kültürün en büyük kaynağı da dindir. Türkiye'de gündelik yaşantımızın birçok unsuru geçmişten tevarüs ettirdiğimiz geleneklere bağlı olarak dikkat etsek de etmesek de İslâm'a göre şekillenmiştir. Kültür bizim davranış, tavır, tepki, âdet, görenek yapımızdır. Kültüre bu cepheden baktığımızda onun yansıtma biçimi olan sanat, sinema, edebiyat, felsefe Türk toplumu için içinde bulunduğumuz zaman diliminde çok da anlamlı gelmiyor. Kültürün devamlılığı, üretimde olduğu kadar onu gösterme biçimindedir. İslâm'ın kültür üretimindeki etkisi düştükçe "bize özgü" davranış kalıpları ve kültür ürünleri de iyiden iyiye azalmaktadır. 2012 yılında Müslümanlara özgü kültür hayatından bu bakımdan söz etmek mümkün olmadı.

Kültür endüstrileşmesi Türkiye'nin kültür yapısını herkesleştirdiği, küreselleştirdiği için ürettiğimiz kültürel vasıfların dünyanın herhangi bir yerinde ortaya çıkarılandan çok da farklı olmadığı görülebilecektir. Çünkü pazara sunulan ve pazarlanan birer "ürün" hâline dönüştürmek kültür için de söz konusu artık. Yapılan her tür sanat faaliyetinin pazara sunulmak için hazırlanmış birer meta oluşu, üretilen sanat eserinin niteliğinin "ne" olduğu sorunuyla karşı karşıya gelmemize sebep oldu.

Kültür endüstrisi ortaya çıkışını borçlu olduğu sermaye ve ticaretle olan göbek bağını kesemez hâle geldi. Endüstrinin ürettiği bütün yapıtlar, eleştirisiz bir uzlaşı ile satılır. Ürünler için dünyanın reklâmı yapılır. Bu reklâm kampanyası hem ürünün reklâmıdır, hem de kültür endüstrisinin kendi reklâmı. Kendilerini piramidin en tepesine koyan "kültür soytarıları" söylediklerinin "kutsal metin" muamelesi görmesini isteyerek bir açıdan kültür endüstrisinin istediği "kültür insanı" hâline dönüşmüştür. Egoları tatmin günümüzde edebiyat yapmak, milli olmakla kamufle ediliyor.

Kültür endüstrisi sadece millet hayatını sonlandırmıyor, insana özgü vasıfların hepsinin köküne kibrit suyu döküyor. İnsan hiçbir dönemde olmadığı kadar insanlığının karşısında hareket ediyor. Türkiye hiçbir dönemde olmadığı kadar kendine yabancılaşıyor. Kültür artık kurumlardan beklenen bir davranış oldu. Özellikle "proje"lerle, çok da ehemmiyetli olmayan Türkiye'deki kültüre ve insanlara katkısı olmayacak işler yapılmaktadır. Kültür üretimi devletin ya da kurumların doğrudan işi olamaz. Millet hayatının kısırlığı, yaşam biçimimizin kültür üretе-

cek kaynaklarla olan irtibatının kopukluğu devletin kurumlarına ya da zenginlerin kitle iletişim organlarının inisiyatifine kalmış durumda. Sempozyum, panel, konferans, şiir dinletisi gibi etkinlikler 2012 yılında da Türkiye'nin ve dünyanın çeşitli sahalarında yapıldı. Bunlar çoğunlukla kültür hayatımıza katkı sağlamaktan çok kültür endüstrisine omuz verecek nitelikteydi.

E-kitapta Artış

Bu sebeple modernitenin en ileri aşamasını ve insanlığın en "kısır" dönemlerini yaşıyoruz. Özellikle facebook ve twitter üzerinden gelişen bir kültür hayatı söz konusu. Gazetelerin, dergilerin cep telefonu, tablet bilgisayar uyumlu versiyonları çıkarılırken, e-kitap piyasasında da çok hızlı bir atılım gerçekleştirilmektedir. E-kitap cihazları 50 bin civarına yaklaşırken, e-kitap okuyanlar da 150 bin kişiyi geçmiştir. Yayıncılık sektörü içinde e-kitabın payı yüzde 5 seviyelerine ulaşmıştır.

Sosyal medya artık haber bakımından da bilgi açısından da en etkili kaynak hâlini aldı. Kültür endüstrisinin en önemli aygıtı olarak tasarlanan ve uygulanan sosyal medya, en iyi kitabı, filmi, sergiyi parlak reklâmlara ihtiyaç duymadan yaygınlaştırabilmektedir. Sadece kişisel istekler ve duygu / düşünceler değil, kültürün her türlü unsuru sosyal medya üzerinden meşruiyet kazanabilmektedir.

Bu açıdan kültür endüstrisini ve kültür üretimini zaman internete devretmiştir. Tartışmalar, açıklamalar, yorumlar, haberler internete taşınmış, haber siteleri, kültür siteleri sadece ifade aracı olmaktan çıkıp "propaganda" (kişisel ya da kurumsal fark etmez) kazanç alanı hâline dönüşmüştür.

Postmodern Hayatın İnsana Ettikleri!

İnsanın başına ne geldiyse yaşanılan son 300 yıllık tarihte geldi!

Yıkıcı bir karaktere sahip olan modern hayat kendi mecrasında akmak için deri değiştiren hayvan misali kendine bir hayat bulma noktasında zorlanmadı. Geçtiği yerleri kendi tahakkümüyle temizledi. Önüne çıkacak ve kendi varoluşunu kısıtlayacak tüm engellemelere karşı durabilecek bir refleksin de sahibiydi aynı zamanda. Bunu yaparken bir zorlukla karşılaşmadı. Geçtiği yerleri enkaza çevirme noktasında ustalaştığı sürece kendini var kıldı.

Modernlik, hayatın anlamlı bütünlüğüne açılan bir savaştı. Posmodernlik bu savaşın kazanıldığının belgesi. Araçsal aklın nimetlerini toplayarak nihai hedefine ulaşma konusunda tarihsel süreçte yetenekler oluşturan ve bu yeteneklerini oluşturmaya çalıştığı sistem içinde hakkıyla yerine getirme isteği, modern yapıyı temellendirme konusunda mahirleştirmiştir. İnsanın zaaflarıyla harekete geçen modernlik, bulduğu bu ortamı bir daha kaybedeceğe benzemiyor.

Tarihsel süreçte oluşturulan tüm kültür ve değerler sistemini yiyip bitiren ve onun yerine koymayı plânladığı ve insanı varlık sathından alaşağı ederek tarihin oluşturduğu mekânsal imgeleri zihinlerinden silip, kendinden başka bir şey hatırlarda kalmasının mümkün olmadığı bir zamana doğru tarihi sürükledi.

İnsanı ortaya koyarken kutsal olanı arkaik bir veri olarak kullanan ve bunu

efsaneler bağlamında değerlendiren postmodern düşünce, boşalttığı alana kendi "sentetik mit"lerini koymayı da ihmal etmedi.

Kütüphaneler, Makaleler, Dökümanlar İnternette

İnsanın yerine ihdas edilen yeni anlayış; konfor... Konformizm, her kesimden insanın temel ideolojisi ve kutsalı olduğu için kültür sahasında da bilgiye ulaşmak ile konfora ulaşmak denkleştirildi. Birçok kurum ve kuruluş bilgi kaynaklarını internet vasıtasıyla umuma açarken, makaleler, belgeler, hatta tezler doğrudan kullanıcının kendi bilgisayarına indirilebilmektedir. 2012 yılında başta Ankara Üniversitesi olmak üzere birçok kütüphane çok değerli yazma eserler başta olmak üzere külliyatlarını bilgisayar ortamına, internete aktardı. Bu açıdan araştırma yapmak iyice kolaylaştığı gibi bilgiyi kaynak vermeden kullanmak, intihal vakaları çoğalmaya başladı.

Geleceğin nereye gittiğine dair sorular sormak bizim kaçınılmaz olarak sorgulamamız gereken bir gerçekliktir. Fakat geleceği kuracağımız zaman baktığımız geçmiş bize bir şeyler sözler mi? Bakış açımızı nereye ve nereden olarak ikiye ayıran bu öngörü bize ulaşmak istenen ve önümüze konulan olarak da ikili bir yapı sunar. Geçmişe nasıl bakılırsa bugünkü sorunlarımıza bir cevap niteliği taşır. Bu aslında alacağımız yolun neresi olacağıyla alakalandırılabilecek bir sorudur. Ülkemizi kurarken yapacağımız her türlü tartışma zihnimizde oluşacak çelişkilerle baş edebildiğimizde ve cesur bir adım atmaya heveslendiğimizde işin rengi değişir. Ülke ve millet olarak nereye doğru gittiğimizle bir ilgisi olabilir mi bunların?

Popüler kültürün ve tüketim endüstrisinin kültür sahasındaki önemli atağına karşı, hâlâ Türkiye'de kültür endüstrisinin dışında faaliyette bulunanlar var. Bunlar yayıncılık sahasında daha da aktifler. Yayınevlerinden bazıları Türk kültür hayatına katkı sağlayacak eserlerin basımına yönelirken zamanın ruhuna ters işleyişte bulunarak, "para kaybetmeyi" göze alabilmişlerdir.

Yayınevleri ve Yeni Zamanlar

Son dönem "moda" düşüncelerden birisi de Müslümanlarının "Batı"yı kurduğu düşüncesidir. Müslüman bilim adamlarının bilimsel keşiflerinin, Batı'ya tercümeler vasıtasıyla aktarılmasının bir sonucu olarak gören düşünceye göre, Avrupa'da ortaya çıkan ve bugünkü Batı Medeniyetinin inşa eden düşünceler, kurumlar, arayışlar doğum yeri itibariyle Batı Medeniyetine ait değil, kaynakların derinlemesine incelendiğinde düşünceler ve kurumlar İslâm Medeniyetinin bir çocuğudur. Bu da bize göstermelidir ki Batı ile bir çatışmaya girmenin, onlarla aramıza bir mesafe koymanın tarihsel olarak "doğru bir düşünce"ye hizmet etmediği noktasındadır.

Bu düşünceyi dillendiren bakışa göre Avrupa'yı biz kurduk ve yitiğimizi tekrar Avrupa Birliği'ne girerek onlardan alabiliriz.

Son dönem modası olarak söylediğimiz durum Meşrutiyet sonrası Nakşî Şeyhi Esat Efendi'den Bediüzzaman Said Nursi'ye kadar birçok "dini bütün" ulema tarafından zamanında ortaya konmuş düşüncelerdir. O dönem itibariyle çok sathi kalan ve zamanımıza kadar büyük ardılları olmayan bu düşüncenin, son dönem

aydın kesimde konuşulmaya ve temellendirilmeye çalışılması, siyasal iktidarın da desteğiyle, kısa bir zaman diliminde büyük bir taraftar toplayacağa benziyor.

2012 yılında iki yeni yayınevi yayın hayatına merhaba dedi. İki yayınevi de dinî yayınlar diye adlandırılabilecek yayınlar yaparak yeni yayın dönemine başladılar. Bunlardan Büyüyen Ay daha çok tasavvufi eserler ve klâsik İslâm felsefecilerinin kitaplarını yayınlayarak yayın hayatına girdi. Mahya Yayıncılık ise günümüz Müslümanlarının zihinsel sorunlarına bir cevap olur düşüncesinden hareketle Müslüman kesimin yaşadığı sorunlara yönelik, biraz da siyasi olarak "yön tayin" edici yayınlarla yayın dünyamıza giriş yaptılar.

Âkif'in Meali

Üzerinde efsaneler üretilen ve "kayıp","yakıldı", "hâlâ saklanıyor" yorumları yapılan Mehmet Âkif Ersoy'un Ku'ran Meali'nin bir kısmı gün ışığına çıktı. Bir Kur'an Meali'nden ne beklenebilir ya da bir Kur'an Meali Müslüman dünyaya ne kadar yardımcı olur sorularının sorulması bir tarafa Âkif'in olduğu iddia edilen mealin Müslümanların hayatına ne tür katkılar sağlayacağı ileriki dönemlerde belli olacak. (Şimdiden söyleyelim üzerinde büyük bir tartışmayla efsaneler üretilen Kur'an meali kültür hayatımıza sınırlı bir hizmette bulunacak.)

Mahya Yayınlarından çıkan diğer kitaplar Bekir Karlığa'nın yıllardır sürdürdüğü ve Batı'nın kuruluşunda İslâm'ın ve onun öncü bilim ve felsefe adamlarının payının olduğunu dillendirmesinin bir ürünü olarak görmek lâzım. Yani Batı'ya ve onun geliştirmiş olduğu hayat nizamına Müslüman çevrenin aşırı tepki göstermesi yersizdir, Batı bizden aldığını kullanarak kendini kurdu! Bu bakış açısının bir ürünü olarak görülmesi gereken kitaplar yayınladı. Bu günümüzde yaşadığımız "Çağdaş Küresel Medeniyetin" yapmaya çalıştığı ve "Dinlerin Aşkın Birliği" projesine katkı mahiyetinde yayınlardır. Avrupa Birliği'ne belki bu kitaplar ve bu bakış açısını sunarak girebiliriz!

2012 yılında Mahya Yayınlarının yayınladığı kitapların ismine bakılarak bile yukarıda yaptığımız tespitlerin haklılığı anlaşılabilir: Kur'ani Dünya Görüşü. Prof. Dr. Abdülhamid A. Ebu Süleyman. Çeviren: Günseli Aksoy; İslâm Bilimi ve Avrupa Rönesansının Oluşumu. Prof. Dr. George Saliba. Çeviren: Günseli Aksoy; Önyargı. Prof. Dr. Abdulvahab M. El-Messiri. Çeviren: İbrahim Kapaklıkaya; Doğu ile Batı'nın Buluştuğu Yer. Dr. Muna Ebu'l-Fadl. Çeviren: Yasemin Savur; Müslüman Aklın Krizi. Prof. Dr. Abdülhamid A. Ebu Süleyman. Çeviren: Yasemin Savur; Din ve Düşünce. Bekir Karlığa; Din ve Medeniyet. Bekir Karlığa; Müslümanların Rönesansa Katkısı. Prof. Dr. Ahmed İsa. Çeviren: Emre Miyasoğlu; Kur'an Meali. Mehmet Âkif Ersoy; Düşünme Gözlemden Tanığa. Prof. Dr. Malik Bedri; Kutsal Kitabın Yorumu. Isaac Newton. Çeviren: Aytunç Aldındal.

Ayrıntı Yayınları da kültür hayatımızda öncü sayılabilecek kitaplar bastı. Şark-İslâm klâsiklerine yönelen Ayrıntı Yayınları, İslâmi kesimin dışında bu sahada kitap yayınlayan ender yayınevlerinden biri oldu. İhvan-ı Safa'nın risaleleri bunlardan biri. Bundan 15-20 yıl önce belki de kimsenin aklının ucundan geçmeyecek şekilde "sol" denecek bir yayınevi İslâm klâsiklerinden bazılarının yayınına başlaması, içinde bulunduğumuz postmodern ortamla mı açıklanır yoksa kültür

endüstrisinin mahiyetiyle mi? Bilinmez... İhvân-ı Safâ, onuncu yüzyılda ortaya çıkan ansiklopedist bir grubun adıdır. Aynı zamanda dünyada bilinen ilk ansiklopedidir. 52 risaleden oluşan ansiklopedi şimdiye kadar Türkçeye çevrilmemiştir. Beş cilt hâlinde yayınlanacak kitabın birinci cildi, Ayrıntı Yayınları tarafından Türk matbuatına hediye edildi: İhvan-ı Safa Risaleleri Cilt:1. İhvan-ı Safa; Kızılbaşlar-Aleviler. Krisztina Kehl-Bodrogi; Süryaniler. Mutay Öztemiz; Esrarname. Feridüddin Attar; İslâm'da 50 Önemli İsim. Roy Jackson; Düşmanın Tarihi. Gil Anidjar; Tanrısız Ahlâk. Walter Sinnott Armstrong; İslâm'ın İkinci Mesajı. Mahmut Muhammet Taha; Bir İdea Olarak Komünizm. Alain Badiou, Slavoj Zizek; İslâm'ın Geleceği. Wilfred S. Blunt; Kirlilik Kavramı ve Alevliğin Asimilasyonu. Mevlüt Özben; Kurtuluş Teolojisi. Kollektif.

Kitap ve dergi yayıncılığında belli noktalara gelebilmek ya da ayakta durabilmek için yayıncılar çok satan eserlere ihtiyaç duyar. Vergi, yer sıkıntısından ve dağıtım gibi problemler yüzünden genellikle "depo"da durmayan kitaplar tercih edilir. Bu da popüler kültürün rolünü açıkladığı gibi etkisini de artırır. Hele piyasaya yeni çıkmış bir yayınevi iseniz tutunmanız daha da zor olabilir. Büyüyen Ay Yayınevi Türk matbuatında örnek olacak bir girişim başlattı ve geçmişte önemli olabilecek kitapların yayınını gerçekleştirdi. Umumun ilgisini çekmeyecek kitaplar, Türk kültür hayatı için önemli katkılar sunarken yayınevi açısından çok da ekonomik kazanç getirecek cinsten değildir. Daha önce İletişim Yayınlarından çıkan ve üzerine birçok eleştiriler yazılan Necip Asım Yazıksız'ın "Kitap" kitabı Büyüyen Ay Yayınları arasından büyük bir emek mahsulü olarak yayınlandı. Notlarla zenginleştirilen kitap, aslında kaynak eserlerden biri olarak kültür hayatımızdaki yerini aldı. Hatıratlar ve tasavvuf kitaplarıyla da dikkat çeken yayınevi, bundan sonra da kültürümüze önemli katkılar sağlayacak gibi görünüyor: Kitap. Necip Asım. Hazırlayan: Ali Yıldız; Yüce Hedefler Kitabı. Ebu'l-Hasan El-Maverdi. Hazırlayan: Yaşar Çalışkan; Konuşma Adabı. Âdâb-ı Makâl. Hazırlayan: Dr. Ahmet Kayasandık; Âlimlerin Zorlukları Erenlerin Edepleri. Selim Divane El-Kırımi. Hazırlayan: H. Rahmi Yananlı; Sohbetnâme, Biatnâme, Devre-i Arşiyye. Sun'ullah Gaybi. Hazırlayan: H. Rahmi Yananlı; Çıktım Erik Dalına. İsmail Hakkı Bursevi, Niyazi Mısri, Şeyhzâde. Hazırlayan: Suat Ak; Mesnevi'nin Ruhu. İsmail Hakkı Bursevi. Hazırlayan: Suat Ak; Süheyli'den Duyulmadık Hikâyeler. Süheyli Ahmed İbni Hemdem. Hazırlayan: İlknur Kirenci; Pendnâme. Diyarbekirli Ahmed Mürşidi. Hazırlayan: M. Sait Mermutlu; Rind ile Zâhid-Sıhhat ile Maraz. Fuzuli. Çeviren: Prof. Dr. Hüseyin Ayan; Matbuat Âlemindeki Hayatım-İstiklâl Mahkemesi Hatıraları. Tâhir'ül- Mevlevi. Hazırlayan: Nurcan Boşdurmaz; Ubeydiye Risalesi-Dar Geçitleri Aşmak. Ali Behçet Efendi. Hazırlayan: Yusuf Turan Günaydın; Es- Siyasetü'l-Medeniyye veya Mebâdi ül-Mevcudât. Farabi. Çevirenler: Prof. Dr. Mehmet S. Aydın, Prof. Dr. Abdülkadir Şener, Prof. Dr. Rami Ayas; Damla ve Deniz. H. Rahmi Yananlı; Tuhfetü'l-Ümerâ ve Minhatü'l-Vüzerâ. Siyaset Ahlâkı. Abdüsselâm El-Amasi. Hazırlayan: A. Mevhibe Çoşar; Ferec Ba'de'ş-Şidde. Hikâyeleri Güçlükten Kolaylığa Kaderden Sevince. Hazırlayanlar: Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu, Doç. Dr. Orhan Yavuz; Gurretü'l Beyzâ. Adaletin Aydınlığında. İbn-i Firûz. Hazırlayan: Mücahir Kaçar; Pendnâme-i Attâr Şerhi. Mehmed Murad Nakşibendi. Hazırlayanlar: Muhammet Altaytaş, Emir Hüseyin Yiğit; Menakıb-ı Hünerveran. Hattaların ve Kitap Sanatçılarının Destanları. Gelibolulu Mustafa Âli. Hazırlayan: Dr. Müjgan

Cunhur; Noktatü'l Beyan-Noktanın Sırrı. Muhammed Nûrû'l-Arabi. Hazırlayan: Hüseyin Rahmi Yananlı; Râznâme-Sırlar Kitabı. Gülşeni-i Sarûhâni. Hazırlayan: Mestan Yıldırmer; Vâkıât-Keşif Günlüğü. Hüseyin Vassaf. Hazırlayan: Abdullah Taha Orhan; Şeyh-i Ekber'i Niçin Severim? Mehmed Ali Ayni. Hazırlayanlar: H. Rahmi Yananlı, İsmail Dervişoğlu, Emir Hüseyin Yiğit.

Kitap yayıncılığında Türkiye 2012 yılında yine istenen seviyeye gelemedi. 480 milyon 257 bin 824 kitap yayınlandı. Geçen yıl (2011) bu rakam 494 milyon 200 bin 42 adet idi. 187 bin civarında kültür kitabının yayınlandığı ülkemizde kişi başına 6.4 kitap düşmekte. 2012 yılında üretilen 42.626 başlık kitabın konularına göre dağılımı şöyle. Genel Konular 452 başlık, Felsefe ve Psikoloji 1.137 başlık, Din 2.726 başlık, Toplum Bilimleri 14.342 başlık, Dil ve Dil Bilim 504 başlık, Doğa Bilimleri ve Matematik 461 başlık, Teknoloji ve Uygulamalı Bilimler 1.954 başlık, Güzel Sanatlar 1.270 başlık, Edebiyat 15.034 başlık, Coğrafya ve Tarih 2.664 başlık, konusu belirtilmemiş 2.082 başlık.

Bu yılın hatırlanan önemli gelişmelerden biri, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın yurtdışındaki tarihî eserlerin Türkiye'ye iadesi konusunda yaptığı çalışmadır. Bu yıl Amerika'dan Troya hazineleri iade edildi, Almanya'dan iade edilen eserler, Bursa Sinanpaşa Camii'nin 16. yüzyıla ait çinileri İngiltere'den getirildi, yine Bulgaristan'dan 19 eser ve bir mermer heykel ana yurduna döndü.

Türk sineması bu sene yine aktif idi. Çok sayıda yerli film çekilirken, Mustafa Kutlu'nun aynı adlı kitabından sinemaya uyarlanan Uzun Hikaye'si en çok tartışılan filmlerden biri oldu. Ancak İstanbul'un fethinin anlatıldığı "Fetih 1453" filmi, Türkiye'de 1989'dan bu yana tutulan gişe ve seyirci istatistikleri esas alınınca 6.5 milyon seyirci rakamıyla rekor kırdı. Orta sınıf dindar ailelerin iltifat ettiği film "Holywood" tekniğiyle kültür endüstrisinin en büyük projelerinden biri olarak 2012'ye damgasını vurdu.

Edebiyat dünyasında not düşülmesi gereken olaylardan biri de Orhan Pamuk'un 2008 yılında yayınladığı Masumiyet Müzesi romanının gerçekten müze olarak hizmete açılması oldu. Müze kültür dünyasında hayli ses getirdi.

Rus Gizli Servisi KGB tarafından basımı 300 yıl yasaklanan ve günümüzde edebiyat eleştirmenlerince "Son Rus Klâsiği" olarak tanımlanan Vasili Grossman'ın "Yaşam ve Yazgı" adlı eseri Türkçeye çevrildi.

Ünlü Yunan yönetmen, yapımcı ve senaryo yazarı Theodoros Angeloulos geçirdiği trafik kazası sonucu 76 yaşında hayatın kaybetti.

Başbakan Erdoğan'ın "Devlet eliyle tiyatro olmaz, tiyatrolar özelleştirilecek" açıklaması da gösteri sanatlarında büyük yankı buldu. İstanbul Büyük Şehir Belediyesi'nin tiyatrocuları başta olmak üzere tiyatrocular Başbakan Erdoğan'ın açıklamasına tepki gösterdiler.

Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat ödülleri bu yıl yazar Selim İleri, tarihçi Şükrü Hanioğlu ve müzisyen Ahmet Hatipoğlu'na verildi.

dinî hayatımız

Lütfi Bergen

2012 YILINDA DİN VE TOPLUM

Lütfi Bergen

2012 yılının Din ve Toplum ilişkileri açısından değerlendirmeden önce bu yılı belirleyen iki önemli hâdiseyi hatırlatmak gerektiğini düşünüyoruz. 1. Orta Doğu ve Kuzey Afrika'yı alt-üst eden ve "Arap Baharı" adıyla tanımlanan toplumsal hareketler. 2. 28 Aralık 2011 akşamı Şırnak'ın yakınlarında 34 Kürt vatandaşın TSK'ya ait F-16 savaş uçağından yapılan bir bombardıman neticesi hayatını kaybetmesi ile sonuçlanan Uludere Olayı.

Türkiye'de Din ve Toplum ilişkilerinde etken olan iki odak bulunuyor: 1. Muhalif Siyasal Söylemler-Siyasal İslâm. 2. Devlet. Bunlardan ikincisinin devasa bütçesiyle Diyanet İşleri Başkanlığı-Diyanet Vakfı ve Cami ile temsil edildiğini söyleyebiliriz. Örgütlü bir "din müessesesi" olan Diyanet İşleri Başkanlığı, bu yapısıyla değişik tartışmaların odağında yer alıyor. Devletin dine müdahalesinin aygıtı da sayılıyor. Kimi çevrelerce bu yapısından dolayı "Diyanet Kaldırılsın-İnanç Grupları Örgütlensin" şeklindeki söylemlerle eleştiriliyor. Halkın tümünden alınan vergilerle ayakta duran Diyanet'in yalnızca Sünni vatandaşlara hizmet verdiği, devletin merkezileşme eğilimlerini tahkim ettiği, diğer yandan devletin inanç alanını belirleyemeyeceği, ateist, Sünnilik dışı dinlere dair inanç sahiplerinin bulunduğu ve bunların Diyanet'te temsil edilmediği ifade ediliyor. Bu kapsamda herkesin kendi inançları çerçevesinde örgütlenmesi ve devletin din alanında hiçbir surette rol sahibi olmaması gerektiği söyleniyor. Aslında bu tartışmalarda din konusunda Diyanet İşleri Başkanlığı ile muhalif siyasi söylemlerin muhatabı olan halkın ne düşündüğü ya da ne istediği çok belirgin değil görünmektedir. Her hâl ve şartta Diyanet halkın dinî ihtiyaçlarını karşılamak bakımından daha etkin, insan kaynakları bakımından daha yeterli bir bilgi ve tecrübeye sahip sayılmalıdır. Siyasi söylemlerin içtimai alanı belirleyici hizmet / kadro / bilgi sahibi olmadığı teslim edilmelidir. Bunun dışında Türkiye'de gerek Sünni ve gerek Alevi inanışlara sahip geniş yığınların dindarlık biçimlerinin birbirine benzeştiği, benzer kültürel değerler taşıdıkları da ifade edilebilir. Özellikle Ramazan ve Kurban Bayramı müştereğinde buluşan ve amelsiz denilebilecek bir Müslümanlık yorumunun kitleleri Bayram ve Cuma namazlarında birleştirdiği söylenebilecektir. "Kültürel Müslümanlık" tabiri Mete Tunçay, Hasan Bülent Kahraman tarafından ve "Halk İslâm" tabiri de Şerif Mardin tarafından zikredildi. Şerif Mardin'in "Halk İslâm'ı-Münevver (Düşünür, aydın) İslâm'ı" şeklinde tasnif ettiği Müslümanlık, Türkiye'de Diyanet İşleri Başkanlığı-Siyasal İslâm gerilimini de açıklayan bir kavramlaştırma oluşturuyor. Benzer bir yaklaşım "Halk İslâm- Resmî İslâm" kavramlaştırmasıyla Necdet Subaşı tarafından da dile getirildi.

28 Aralık 2011 akşamı TSK'ya ait bir savaş uçağından yapılan füze saldırısı

ile hayatını kaybeden 34 Kürt vatandaş hakkında "Roboski İçin Adalet", "34 Sivil Vatandaş Neden Öldürüldü" başlıklı imza kampanyaları, Türkiye'de "Din-Toplum" ilişkileri bakımından Mete Tunçay, Hasan Bülent Kahraman, Şerif Mardin, Necdet Subaşı gibi yazarların analizleri içinde yer almayan farklı bir "İslâmcılık" tasavvurunu yansıtmaktadır. Nitekim bu yeni biçimlenmenin siyasi alanda kendine adres bulduğu, Güneydoğu'da "Azadî" adıyla anılan grubun 2012 yılı içinde Huda-Par adıyla partileştiği zikredilmelidir. Buna göre Türkiye'de gerek siyaset ve gerekse kültürel alan dinî söylemler üzerinden belirlenmektedir. Siyasetin referanslarını Din'e ait değerlerden devşirdiğini belirtmekte sakınca bulunmamaktadır.

Siyaset alanında İslâm'a mensubiyetin içtimai alana dönük sosyal projeler geliştirmediği, söylem ürettiği ifade edilebilecektir. Bu kapsamda Diyanet İşleri Başkanlığı-Türkiye Diyanet Vakfı'nın sosyal projeler geliştirdiği, İslâmcılık düşüncesinin değişik yönelişlerinin de kendi siyaset tanımları içinden gelen bir İslâmi söylemle gündemi yönlendirmeye çalıştığı zikredilmelidir. İktidar Partisi, yukarıdan beri ifadelendirdiğimiz üzere gündemi dinî referanslarla belirlemektedir. Nitekim (01.02.2012) tarihinde Başbakan Erdoğan, partisinin il başkanları toplantısında "Dindar bir gençlik yetiştirmek hedefimiz var" diyerek bu referansı kullandı.

Ocak 2012

Türkiye'de Din-Toplum ilişkilerinin dolaysız tesis edildiği en temel müesseseler DİB-TDV-Cami'den oluşmaktadır. İlişkileri tesis edenler kurumlar değil, kurumlarda vazife alan insanlardır. 2012 yılı içinde DİB-TDV-Cami'lerde vazife alan bazı personelin DİB-TDV-Cami'lerin halk indinde algıyı değiştirecek uygulamalar yaptığı görülmektedir.

2012 yılının ilk günü (01.01.2012) yayınlanan bir haberde , Hz. Mevlana'nın annesi ile yakınlarının kabirlerinin bulunduğu Karaman Aktekke Camii'nde her pazar günü sabah namazından sonra cemaate ballı süt ve simit ikramı yapıldığından bahsedilmiştir. Habere göre sabah namazının ardından okunan Kur'an-ı Kerim'i ve yapılan kısa sohbeti dinleyen cemaat, topluca yapılan dua sonrası cami bahçesinde ayaküstü ikram edilen sıcak simit ile ballı sütle hem kahvaltısını yapıyor, hem de farklı bir pazar sabahı yaşıyor. Türkiye'de toplumun dine yönelik ilgisi arttıkça kurumsal kimliklerin değiştiğini söylemek çok yanlış değil. Aslında kurumsal kimliklerin değişiminin de kurumları yöneten kadroların nüfus yapılarının değişmesi ile ilgisi olduğu söylenmelidir. Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki eğitimli elit zümrelerin geçen zaman içinde nüfuzlarını koruyamadığı, orta sınıfların küresel ticaretin getirdiği piyasa daralması ile birlikte eğitime yatırım yaptığı ve yükselen eğitim başarısının da "bürokraside yeni seçkinler"e tahavvül ettiği açıktır.

Bu değişimle birlikte alt tabakalardan gelen yeni eğitimlilerin kurumları kullanmaya yönelik olarak yeni anlayışlar geliştirdikleri görülüyor. (04.01.2012) tarihli bir haberde Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez, Sultanahmet Camii gibi tarihî ve turistik camilerde hutbelerin İngilizce özet şeklinde verileceğini söyledi. (09.01.2012) tarihli bir haberde de benzeri bir projeden bahsediliyor:

THY yönetimi, Boeing 777-300 ER, A 330 ve B 737-900 ER gibi uçaklarda bulunan özel eğlence sistemine, Kur'an-ı Kerim sûrelerini ekledi. DİB ile işbirliğine giden şirket yönetimi, 5 hafız tarafından okunan sûreleri, yaklaşık iki ay önce sisteme yükleyerek "sesli Kur'an-ı Kerim" hizmeti sunmaya başladı. Söz konusu uygulamalar DİB'in rehberliğinde ve kurumlar arası işbirliği çerçevesinde kendine zemin bulmaktadır.

(10.01.2012) tarihindeki bir haber de İstanbul Müftülüğü'nün ildeki camilerde kadınlara yer ayrılması ve abdest alma yerlerinin düzenlenmesiyle kadınların da vakit namazlarının yanı sıra cuma ve bayram namazı kılabilmesinin sağlanmasıyla ilgili. İstanbul'da üç bin cami bulunuyor. DİB ve Müftülükler, camiler eliyle halkla diyalojik ilişkiler kuruyor ve halkın ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliyor. Nitekim yine aynı tarihli bir başka haber, DİB'in 81 ilin Millî Eğitim Müdürlüklerine gönderdiği ve öğrencilere duyurulması istenen yazısı ile 3 bin öğrencinin yarıyıl tatilinde 10 günlüğüne Mekke ve Medine'ye gidebileceğinden bahsetti. Hazırlanan program ile öğrenciler için 2 kişilik oda için 795 euro, 3 kişilik oda için 760 euro fiyat belirlendi.

Bu haber arkasından CHP'li Milletvekili İhsan Özkes'in, Diyanet'in hac organizasyonları ve umre programlarından çekilmesi gerektiği yönündeki sözlerinin üzerine Mehmet Görmez, "Hac ve umre birer ibadettir. Salt birer seyahat ve ticaret değildir. İbadetlere rehberlik yapmak da kanunlarla DİB'e verilmiştir. Dolayısı ile camileri, namazları başkaları rehberlik yapsın demek neyse, hac ve umre de tamamen DİB'ten alınsın, bir seyahat sayılsın demek o dur," dedi. (11.01.2012)

Din hizmetindeki değişimin sadece devletin halka "din götürmesi" mantığı içinde açıklanmasının mümkün görünmediği de ifade edilmelidir. DİB'in etkin bir proje üretim merkezi olduğu görülüyor. Proje yoğunluğunun ve başarının arkasında araştırmalar bulunuyor. (17.01.2012) tarihli bir haberde, DİB'in 2012-2016 Stratejik Plânı hazırlandığı, plânın hazırlanmasında vatandaşların beklentilerinin ortaya çıkması amacıyla 6 bin 492 kişiyle Dış Paydaş Anketi yapıldığı, anket sonuçlarında, DİB'in en önemli hizmetinin cami dışı din hizmetleri olduğunun belirlendiği ifade ediliyor. Katılımcılar, aile irşat büroları, konferans ve seminerler gibi projeleri en önemli hizmet olarak değerlendiriyorlar. Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez'in din görevlilerinin sosyal bilimlerle ilgili kitapları okumaları gerektiği ile ilgili bir haber de (19.01.2012) tarihinde medyaya yansıdı. Böylece DİB'in Şerif Mardin'in "Halk İslâm'ı-Münevver (Düşünür, aydın) İslâm'ı" kavramlaştırmasında ortaya çıkan ayrışmayı bilen ve sentezleyen önemli bir pratik geliştirdiği söylenebilir.

Şubat-Mart 2012

Şubat 2012'de hükümet okullarda "Fatih Projesi" diye adlandırdığı bir uygulama başlattı (06.02.2012). Proje kapsamında okulöncesi, ilköğretim ile ortaöğretim düzeyindeki tüm okulların 620.000 dersliğine dizüstü bilgisayar, projeksiyon cihazı ve internet altyapısı sağlanacağı ifade ediliyor. Başbakanın projeyi sunuş konuşması İstanbul'un fethinin İslâm Dünyası'ndaki etkilerini değil, Batı'daki et-

kilerini öne çıkarıyor: "(Fetih) karanlık bir çağa, Ortaçağ'a son vermiş, Yeniçağ'ı yeni bir çağı başlatmıştır."

Şubat içinde "dindar gençlik" tartışmaları artarak büyüdü. Devletin ya da herhangi bir kamu otoritesinin dindar nesil yetiştirmek gibi bir vazifesinin ve hakkının olmadığı tartışıldı. Bu tartışmaların yürürlüğe girecek hükümet politikalarına yönelik tepkileri yumuşatma amacı taşıdığı söylenmelidir. Çünkü eğitim sistemini değiştiren 4+4+4 modeli ile ilgili yasa teklifi 30 Mart 2012 günü kabul edildi ve 6287 Sayılı "İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" adıyla yasalaştı. 11 Nisan 2012 tarihinde de Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girdi.

(19.03.2012)'de Millî Eğitim Bakanı Ömer Dinçer, zorunlu eğitimi 12 yıla çıkaran teklifle çocukların okula başlaması ile ilgili uygulamada üst limitin 72 ay, alt limitin ise 60 ay olacağını belirterek, "İlköğretime erken başlayan çocuklar için ilk 4 yılın programı değiştirilecek, yeni bir müfredat yapılacak" dedi. Bu tartışmalar sırasında konu DİB'in kaldırılmasına kadar getirildi. Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez (17.03.2012)'de, TBMM Millî Eğitim Komisyonu'nda kabul edilen zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılmasıyla ilgili teklifin, din eğitimi üzerinden tartışılıyor olmasının kendisini üzdüğünü belirtti. Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ da yeni anayasa çalışmalarında Diyanet İşleri Başkanlığı'nı ortadan kaldıracak anlayışlar çerçevesinde tartışma yapmanın hataların en büyüğü olacağını söyledi. Bu arada (21.03.2012)'de ABD Uluslararası Dinî Özgürlükler Komisyonu'nun (USCIRF) yıllık raporunda Türkiye, kategorisi düşürülerek ilk kez "özel kaygı uyandıran ülkeler" arasında gösterildi. Bu haberin hemen ardından ilginç bir gelişme yaşandı.(28.03.2012)'de Türkiye'de ilk kez Elazığ Barosu'nda bir başörtülü stajyer avukatın, başörtülü olarak ruhsat aldığı basına yansıdı. İstanbul, Ankara başta olmak üzere birçok baro, başörtülü avukatların başörtülü yemin etmelerine izin vermiyor. Nitekim İstanbul Barosu'nun, Baro seçimleri öncesinde Staj Eğitim Merkezi'ne başörtülü girdiğini tespit ettiği stajyer avukatlara uyarı yazısı gönderdiği basına yansıdı (09.07.2012).

Bu arada CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, "İslâm Düşüncesi ve Demokrasi Kuramı Bağlamında Özgürlük ve Adalet" konulu konferansa katıldı (29.03.2012). Parti içi eğitim çalışmaları kapsamında Dr. Serdar Taşçı tarafından sunulan ve 2 saat süren konferansa Genel Başkan yardımcıları Faruk Loğoğlu, Birgül Ayman Güler, Perihan Sarı ile Genel Sekreter Bihlun Tamaylıgil de katıldı. CHP'de uzunca bir süredir din-toplum ilişkileri açısından bir değişim arayışı olduğu biliniyor. Ancak bu değişimin parti kadroları ve tabanına kabul ettirilmesi oldukça güç görünüyor.

Nisan 2012

(03.04.2012)'de basına yansıyan bir haberde Turgutlu Kaymakamlığından yapılan açıklamada bir okulda Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersi öğretmenlerinden birinin, okul müdüründen izin alarak derse Caferi imam davet etmesiyle ilgili müfettiş incelemesi başlatıldığı açıklamasına yer verdi.

(04.04.2012)'te Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde bulunan yaklaşık 2,5 milyon seçmen, bulundukları yerde oy verme hakkının ardından TBMM'ye kendi vekillerini göndermek için çalışmaya başladı. Diyalog Forum Derneği çatısı altında TBMM'ye gelen grubu bulunan parti temsilcileriyle görüşen ve Danimarka'da siyaset yapan Türkiye kökenli politikacılar, burada parti temsilcilerine sorunları hakkında bilgi verdi.

(07.04.2012)'de Millî Eğitim Bakanı Ömer Dinçer Kanal D'de Mehmet Ali Birand'ın sunduğu 32. Gün'e konuk oldu, 4+4+4 eğitim sistemini anlattı. Seçmeli Kur'an dersinin Cuma günü eğitim bittikten sonra verilebileceğini, İmam Hatip Lisesi'ne bağlı ortaokullar açılacağını, seçmeli ders olarak Aleviliğin de Dinî Akımlar veya Mezhepler Tarihi dersinde anlatılabileceğini ifade etti. Yine (07.04.2012)'de Kuran Kursları'nda yaş sınırını kaldıran DİB Kur'an Eğitim ve Öğretimine Yönelik Kurslar ile Öğrenci Yurt ve Pansiyonları Yönetmeliği, Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. (10.04.2012)'de Demokratik Eğitimciler Sendikası (DES) Erzurum İl Başkanı Zülfikar Kotanlı, Türkiye'nin din eğitimi konusunda dünyanın çok gerisinde olduğunu belirterek, yeni eğitim sistemine destek verdiklerini ifade etti. Türkiye'de siyasetin dinle ilişkisi ideolojik kavgalarla yürütülürken Rusya Devlet Başkanı Dmitri Medvedev ve Rusya Başbakanı Vladimir Putin Moskova'da Kurtarıcı İsa Katedrali'nde gerçekleşen Paskalya ayinine birlikte katıldı (15.04.2012). CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu ise, Diyanet İşleri Başkanını göreve çağırdığını belirterek, dindar gençlik tartışmalarında dile getirilen Cumhuriyet tarihinde "Camilerin ahır yapıldığı" ifadelerine karşılık "Hiçbir zaman hiçbir dönemde hiçbir cami ahır yapılmamıştır" dedi (17.04.2012). CHP, eğitim sisteminin 4+4+4 şeklinde düzenleyen 6287 sayılı yasanın iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu (19.04.2012). Bu arada YGS sınavında birinci olan Sümeyye Satin başörtülü öğrencilerin başarılarına bir yenisini ekledi. Diğer şampiyon Abdullah Coşkun'un günde 500 soru çözdüğünü, Harry Potter'ı, Reşat Nuri Güntekin ile Fethullah Gülen'in kitaplarını okuduğunu söylemesi ise ilginçti. Nisan ayının sonlarında CHP Genel Başkanının camilerle ilgili beyanlarını nakzeden bir haber yayınlandı: Şanlıurfa'da 1940'lı yıllarda birçok caminin satıldığı ve bazılarının askeri birliklere tahsis edildiği ifade ediliyor. Dönemin tanıkları halkın camileri yeniden ibadethaneye çevirmek için ciddi bir mücadele verdiğini söyledi. Camilerin geri alınması için birçok derneğin kurulduğunu anlatan tanıklar, Urfalıların satılan camilerin geri alınması için verdiği mücadelenin Fransızlara karşı verilen mücadeleden farksız olduğunu belirtirken, "Allah o karanlık günleri bir daha yaşatmasın" diyor (26.04.2012).

Mayıs 2012

1 Mayıs kutlamaları 2012'de farklı renklerin katılımına neden oldu. "Kölelere Özgürlük" sloganı ile yürüyen ve kendilerine, Antikapitalist Müslüman Gençler diyen bir grup, Fatih Camii'nde iş kazalarında ölen işçiler için gıyabi cenaze namazı kıldı, Taksim Meydanı'na çıktı. "Allah, ekmek, özgürlük", "Mülk Allah'ındır" sloganları ile hem sol, hem de İslâmi kesimi şaşırtan Antikapitalist Müslümanlar ile sol kesim içinde kendisine yer bulamamış Anarşistler yeni söylem alanı üre-

tiyor. (5-6 Mayıs 2012)'de Ankara önemli bir sempozyuma ev sahipliği yaptı: "Uluslararası Hasan el Benna ve Müslüman Kardeşler". (11.05.2012)'de Diyarbakır 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nce Hizbullah'ın amacı doğrultusunda faaliyet gösterdiği gerekçesiyle kapatılmasına hükmedilen Mustazaf-Der ile ilgili karar, Yargıtay tarafından onandı. Mustazaf-Der, yargı kararını sert bir dille eleştirdi.

Gerçek Hayat Dergisi Orta Doğu Temsilcisi ve Milat Gazetesi yazarı Âdem Özköse ile İstanbul Üniversitesi Radyo Sinema Televizyon bölümü son sınıf öğrencisi kameraman Hamit Coşkun, Suriye'deki olayları yerinde görmek, belgesel çekmek üzere 5 Mart'ta Suriye'ye giriş yaptıktan sonra 13 Mart itibariyle kendilerinden haber alınamamıştı. Gazeteciler (12.Mayıs.2012)'de Tahran üzerinden Türkiye'ye döndüler.

(17.05.2012)'de Ege Üniversitesi (EÜ) Fen Fakültesi Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. E. Rennan Pekünlü'nün, okulun giriş kapısında nöbet tutarak başörtülü öğrencileri içeriye almadığı haberleri yayınlandı. Türkiye'de laikçilik-dindarlık toplumsal kamplara dönüşmüş durumda; din ve sembolleri üzerinde bir kavga yürüyor. Buna karşın dine ve Cumhuriyet öncesi kültüre daha fazla yer açmaya yönelik programların devlet-sivil toplum kuruluşları işbirliği ile hayata geçirildiği görülüyor. (17.05.2012)'de basına yansıyan başka bir haber bu kapsamda idi: "Hayrat Vakfı, Millî Eğitim Bakanlığı işbirliği ile Türkiye'nin 900'ü aşkın merkezinde, Osmanlı Türkçesi ve Kur'an okuma kursları açıyor." Yine aynı tarihli bir diğer haberde Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez "10. Dönem Din Görevlilerinin Vaaz Becerilerini Geliştirme Hizmet İçi Eğitim Semineri"nin açılışının ardından hiçbir yerde camilerin namaz vaktinde açılıp namaz sonrasında kapatılmadığını belirterek, "Yayınlayacağımız bir genelgeyle camiler bundan böyle en az 12 saat açık kalacak. Görevli hoca efendilerimiz de günün belli saatlerinde cemaatinin sorularını cevaplandırmak üzere hazır olacaklar" dedi. Camilerin toplayıcı işlevini harekete geçiren Diyanet'in başarısı reddedilemeyecek boyutlarda. (22.05.2012) tarihinde Ağrı'nın Doğubayazıt ilçesine bağlı Yaygınyurt Köyü imamı Mehmet Uzun'un, başına sıkılan iki kurşunla katledildi. Habere göre katliam terör örgütünün işi. (23.05.2012) tarihli haberde Üsküdar Cumhuriyet Başsavcılığı'nın başlattığı dine hakaret soruşturmasının dava ile sonuçlandığı belirtildi. Soruşturma sonunda Ankara, Aydın, Bursa, Tekirdağ, Eskişehir ve Hatay gibi illerde yaşayan 16 kişi hakkında dava açıldı. Bu haberler Türkiye'de din-toplum ilişkilerin "devlet" şeklinde mücessemleştiğini gösteriyor. Kemal Tahir'in "Notlar"ında "Din, Türkiye'de bir anlamda sınıfların iç dayanışması aracı olarak kullanılmıştır" ifadesi yer almakta ve İsmail Kara'nın da "din ve devlet birbirinin mütemmim cüzüdür" dediği bilinmektedir. Türkiye'de "din u devlet" birbirinden ayrışması mümkün olmayan bir kurgudur. "Din ü devlet mülk ü millet" yeniden tasavvur edilebilir. (25.05.2012)'de aralarında medya mensuplarının da bulunduğu bir grup, internet üzerinden Müslümanlara Uludere çağrısı yaptı. Uludere'de adaletin yerini bulmasını isteyen ve masumların katledilmesinin sığ politik demeçlerle geçiştirilmesine karşı çıkan gruba internet üzerinden imza ile destek olunabileceği ifade edildi. (26.05.2012)'de Anadolu Gençlik Derneği tarafından İstanbul'un fethinin 559'uncu yılı dolayısıyla düzenlenen etkinlikler kap-

samında Ayasofya Meydanı'nda öğle namazı kılındı. Saadet Partisi Genel Başkanı Mustafa Kamalak, "Ayasofya inşallah zincirlerinden kurtulacak" dedi. Yine aynı tarihli haberde Mustazaf-Der'in kapatılması ve Güllü Çevik'e verilen hapis cezası nedeniyle Batman'da binlerce kişinin katılımıyla kitlesel basın açıklaması düzenlendi. Basın açıklamasında Mustazaf -Der'in tabela derneği olmadığı, halkın içinden geldiği ve misyonunun devam ettiği vurgulandı. Mustazaf-Der siyasi hareket olarak yoluna devam edeceğini açıkladı. (26.05.2012)'nin önemli diğer bir haberi de Başbakan Erdoğan'ın Uludere'de adalet için imza kampanyasının en yoğun olduğu günlerde "Her kürtaj bir Uludere'dir" diyerek yeni bir tartışmayı başlatmasıydı. Bu aynı zamanda çıkarılacak Kürtaj Yasası'na ait bir zemin hazırlamasıydı.

Haziran 2012

(01.06.2012) tarihli haberde Kazakistan'da düzenlenen Semavi ve Geleneksel Dinler Liderleri Kongresi'ne katılan Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez, 2 bin 500 Kazak din görevlisinin, Diyanet tarafından mesleki eğitime tâbi tutulması konusunda anlaşmaya vardıklarını söyledi. DİB bu haberler ışığında ele alındığında dünya çapında Papalık (Roma) ile Ekümenik Patrikhane (Fener- Rum) karşısında Müslüman toplumların karşılıklılık ilkesi gereği varlığını tahkim ediyor. Aynı tarihli bir diğer haberde kürtaj yasasını protesto etmek için Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı'na girmek isteyen Halk Evleri üyesi bir grup ile polis ekipleri arasında arbede çıktığı bildirildi. (02.06.2012)'de dünyada üretilen jelatinin yüzde 60'ının domuz derisinden elde edilmesinden yola çıkan iki Türk girişimcinin, sığır derisinden helal üretime başladığı belirtildi. (03.06.2012)'de Akdeniz Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) Kamu Yönetimi Bölümü birinci sınıf öğrencisi Şeyma Adede, başörtülü olduğu gerekçesiyle dersin hocası Prof. Dr. Gülser Öztunalı Kayır tarafından sınav salonundan çıkarıldığını öne sürdü. (05.06.2012)'de Türkiye Musevi Cemaati, deprem sonrası Van Merkeze bağlı Kıratlı köyünde 6 derslikli ilköğretim okulu yaptırdı. Okulun protokolünün imza töreni ve açılışı için Van'a gelen Musevi Cemaati Ruhani Lideri Hahambaşı İsak Heleva, bunun bir görev olduğunu ve sadece bir teşekkürün kendilerini mutlu edeceğini söyledi. (06.06.2012)'de kürtaj tartışmalarına DİB da katıldı. Başkan Prof. Dr. Mehmet Görmez, meşru mazeret olmadıkça çocuk düşürmenin ve aldırmanın haram ve cinayet olduğunu söyledi. (07.06.2012)'de şair Abdurrahim Karakoç vefat etti.

Başörtü yasakları devam etti. Adana'da mezuniyet töreninde başörtülü olduğu gerekçesiyle öğrencisine ödülünü vermediği iddia edilen okul müdürü açığa alındı. Ege Üniversitesi (EÜ) kısa bir süre önce derslere almadığı başörtülü öğrencileri fotoğraflarını çekerek fişleyen Prof. Dr. Rennan Pekünlü'nün ardından, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sabri Sürgevil, felsefe bölümü 3. sınıf öğrencisi Zeynep Çebi'yi, başörtülü olduğu için final sınavından çıkardı.

(08.06.2012) Diyanet-Sen Genel Başkanı Mehmet Bayraktutar, Diyanet laik olamaz şeklindeki sözlerin yerinde bir tespit olduğunu belirterek, Anayasa'nın 136. Maddesi'nde yer alan laiklik ilkesi doğrultusunda ifadesinin dinî bir ku-

rumla çelişki oluşturduğunu, bu anayasanın artık ülkemizi taşıyamadığını ifade etti. (09.06.2012)'de İstanbul Müftülüğü'nün yaklaşık bir yıldır üzerinde çalıştığı selâtin camilerde yabancı dilde hutbe projesi Sultanahmet Camii'nde hayata geçirildi. Yaz Kur'an kursları konulu hutbenin Arapça ve İngilizceye simültane çevirisi yapıldı. Hutbeyi dinlemek isteyen turistlere namazdan önce simültane çeviri cihazı ve kulaklık verildi.

Haziran ayında gelişen başka bir olay da Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın kürtaja ilişkin açıklamalarını protesto eden kadınların, kadın bedeni üzerinden erkeğin ve devletin elini çekmesini isteyerek "Kürtaj haktır Uludere katliamdır" sloganlarıyla birçok ilde meydanları doldurarak eylem yapması oldu.

(28.06.2012)'de Diyarbakır'da Kürt sorununun çözümü konusunda İslâmi kesimlerin bir araya gelerek oluşturduğu Azadi (özgürlük) İnsiyatifi, 1925 yılında isyan çıkaran ve aynı yıl yakalanarak 46 kişi ile birlikte idam edilen Şeyh Said ve arkadaşlarını, asıldıkları yer olan Diyarbakır Orduevinin karşısındaki Atatürk Heykeli'nin bulunduğu Dağkapı Meydanı'nda andı. İnsiyatif adına açıklamanın Türkçe bölümünü okuyan Adnan Fırat, Türkiye'nin kurucu iradesinin Kürdistan'ı hem millî, hem de dini değerleriyle yok etmeye çalıştığı için Şeyh Said ve arkadaşlarının 1925 yılında buna rıza göstermediğini iddia etti. (30.06.2012)'de Şeyh Said'in anısına Hınıs Yeni Camii'de okutulan mevlid-i şerif'in Kürtçe okunmasına izin verilmemesi yeni bir tartışmaya yol açtı. Şeyh Said ve arkadaşlarının idam edilişlerinin 87. yıldönümü münasebetiyle değişik vilayetlerde anma etkinlikleri düzenlendi.

Temmuz 2012

(02.07.2012)'de "Hak, Adalet ve Hürriyet için Kürdistan İslâmi İnisiyatifi" Azadî İstanbul Temsilciliği şehid Şeyh Said ve arkadaşları için bir mevlid verdi. Türkiye'de devlet ötesi toplumsal hareketler ideolojik tavır alışlar ile kendilerini tanımlarlarken Almanya'da Yeşiller Partisi Almanya'daki Müslümanları kuşatıcı politikalar geliştiriyor. Bu yönde bir haber (06.07.2012)'de yayınlandı. Yeşiller "İslâm'ın eşit ve hukuki olarak Almanya'ya uyumu" konulu bir "yol haritası" hazırladı. Parti, "Almanya'ya gelen birinci neslin çocukları ve torunları, ülkenin bir parçası olduklarını göstermek istiyor. Müslümanlar toplumsal yaşamda, ibadette, medyada ve okullarda eşit haklar istiyorlar" değerlendirmesinde bulundu. Haberin önemi Almanya'nın Müslümanları etnik kimlikle değil, dinî kimlikle ele alması ve Alman nüfusu içindeki ayrışmayı da Osmanlı'nın tatbik ettiği "dinî cemaat" statüsüne benzer bir dille üretmesi. Yeşiller'in Parlamento Grubu Başkanı Renate Künast ve Parlamento İdari İşler Sorumlusu Volker Beck tarafından kamuoyuna açıklanan "yol haritası"nda "Müslümanlara dinî vecibelerine uygun camiler, hastane, hapishane ve Federal Ordu'da imamların istihdam edilmesi, Müslümanlara yönelik helal gıda kurallarına dikkat etme, Müslümanların kamuya ait yayın organlarından eşit şekilde faydalanmaları, Müslüman mezarlıklarına yer ayrılması ve okullarda İslâm din dersi imkânının sunulması" konularında adımlar atılmasını istendi. İslâm düşmanlığının arttığına işaret eden raporda,

"Bizler, Almanya'da Hıristiyanlık, Yahudilik ve İslâm'a eşit davranılmasını istiyoruz. Toplumsal konularda Müslümanlar aynı Protestanlar, Katolikler ve Yahudiler gibi diyalog partneri olmalı. Demokrasi, antisemitizm ve cinsiyet ayrımcılığı gibi özellikler Müslümanlara mal edilemez. Çoğunluk toplumunda da görülen ırkçılık, antisemitizm ve İslâm düşmanlığı ile mücadele etmek toplumsal bir sorumluluktur" denildi.

(06.07.2012)'de yayınlanan bir başka haber Hrant Dink'in eşi Rakel Dink'in, Uludere'de bombalanarak öldürülen vatandaşların ailelerine taziye ziyaretinde bulunduğu ile ilgiliydi. Yazar Bejan Matur, Rakel Dink'e eşlik etti.

(13.07.2012)'de Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından hazırlanan "Kur'an-ı Kerim Portalı" kullanıma açıldı. Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından hazırlanan "Kur'an-ı Kerim Portalı", "http://kuran.diyanet.gov.tr" adresinde kullanıma açıldı.

(19.07.2012)'de İstanbul Barosunun başörtülü stajyerlere uyarı yazısı gönderdiği basına yansıdı. Temmuz ayı içinde CarrefourSa, Aras Kargo gibi firmaların da başörtülü personel çalıştırmadıkları ile ilgili haberler yayınlandı.

(31.07.2012)'de İstanbul Müftüsü'nün kadınları bayram namazına davet etmesinin ardından ilâhiyatçı Ali Rıza Demircan da adetli kadınların bayram namazına katılabileceğini iddia etti.

Ağustos 2012

(04.08.2012)'de İstanbul Barosu'nun, avukatların baro odaları, icra müdürlükleri ve mahkeme kalemlerine başörtüyle girmesini yasaklaması Taksim'de protesto edildi.

(10.08.2012)'de Mustazaflar Hareketi Sözcüsü Av. Hüseyin Yılmaz, yerel seçimlere girebilmek için kuracakları partinin hazırlık çalışmalarını hızlandırdıklarını ifade ederek partileşme sürecini birkaç ay içinde tamamlayacaklarını açıkladı. Aynı gün Mazlumder İstanbul Şubesi'nin Uludere için düzenlediği meşaleli yürüyüşe 5-10 kişilik bir grup silâh ve satırlarla saldırdı.

(17.08.2012)'de İstanbul'un en gözde semtlerinden Bebek'te "türban krizi" çıktı. Lüks bir mekânda hizmet veren işletme, başörtülü müşterisini içeri almadı.

Ağustos ayında Türk Diyanet Vakıf-Sen Ordu Şube Başkanı Bekir Karakış'ın, İsrail'in 5 Eylül'de bir camide içki festivali düzenleyecek olmasına tepki gösteren beyanı basına yansıdı.

Tanınmış bir otobüs firmasının namaz kılmak için mola verilmesini isteyen bir yolcusunu petrol istasyonunda bırakarak yoluna devam ettiği iddia edildi. (29.08.2012)'de İstanbul Emniyet Müdürlüğünün sosyal tesisleri kuruluş, görev ve çalışma yönetmeliğinin 63. maddesine göre sosyal tesislere girmek için kart başvurusu yapacak kadınların başlarının açık, erkeklerin ise sakalsız olması gerektiği ibaresinin yer alması basına yansıdı.

Bu arada Rusya'da devletin dine bakışında değişmeler gözleniyor. (30.08.2012)'deki haberde Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in, Rusya'da

Müslüman teşkilatların verimli çalışmalarını takdirle karşıladıklarını, devletin İslâm dünyasının kutsal mekanlarına yapılan hac ziyaretleri dahil, Müslüman toplumun inançlarına göre yaşama haklarını garanti ettiğini söylediği ifade edildi. Almanya ve Rusya İslâm dini üzerinde Fransız laisizminden farklı uygulamalar geliştiriyor. Ayın son haberi Almanya'ya aitti. Almanya Protestan Kiliseleri Başkanı Nikolaus Schneider, İslâmiyet'in ve Müslümanların Almanya'ya ait olduğunu söyledi (31.08.2012).

Eylül 2012

Almanya ve Rusya'nın aksine Türkiye'de din-toplum-kamu ilişkileri izah kabul etmez çelişkilerle yürüyor. Ankara Etimesgut Zırhlı Birlikler Okul ve Eğitim Tümen Komutanlığı'nda mecburi askerlik görevini yapan oğlunun yemin törenini izlemek için İstanbul'dan yola çıkıp gelen Nebiye Yıldız çarşaflı olduğu gerekçesiyle yemin töreninin gerçekleştirildiği alana alınmadı (03.09.2012). Aynı gün Rusya'dan bir haber: Rusya'da mahkeme, Müslümanlığa ve Türklere hakaret eden "Türkiye'nin Laneti" isimli Rusça belgeseli "aşırılıkçı" olarak tanımladı.

DİB, camilerin engelliler için yeniden düzenleneceğini ifade etti (06.09.2012). Görmez'in "Bizim görevimiz camiye açış beratı ve kadro vermektir. Camilerin yapımı konusunda Diyanet'in yetki ve sorumluluğun olmaması eksikliktir" diyerek camileri halkın yaptığını ifade etmesi de önemliydi. Türkiye'de din ve dinî hizmetler halkın sivil talebi ve katkısıyla gelişiyor. Bu anlamda "halk-Müslümanlığının" "aydın Müslümanlığından" daha aktif ve örgütsüz bir kitlesel eylem olduğu ifade edilmelidir.

Eylül ayının önemli haberlerinden biri de Mehmet Âkif'in 1961 yılında yakıldığı belirtilen Kur'an mealinin üçte birlik bölümü olduğu kanaatine varılan mealin yayınlanmasıydı.

(08.09.2012)'de camilerin arka kısmına konan tahtadan sıraların kiliselerdeki oturaklara benzediği haberine yer verildi. Bu görüntülerin Kiliseden tek farkı ise yerde halıların bulunması. Camilerin İslâm dininin ruhundan koparılması ile ilgili haberlerin bir başka örneği de (05.09.2012)'deki şu örnek idi: Diyarbakır'da kentsel dönüşüm kapsamında yıktırılan bir çeltik fabrikasının altından 600 yıllık bir cami çıktı. Tarihî caminin 1930'lu yıllarda vakıflarca satılan yüzlerce eserden biri olduğu anlaşıldı. Satıldıktan sonra vakıfların kaydından silinen tarihî caminin 1444 yılında, şehit 27 sahabenin yattığı bölgede, ziyaretçilerin ibadet ihtiyacı için inşa edildiği belirtildi. Tarihî yapıda inceleme yapan bilim adamları, tarihî yapının Akkoyunlu Hamza Bey Camii olduğunu belirtti.

(07.09.2012)'de Paris Büyük Cami ve Avrupa Yahudi Kongresi öncülüğünde Paris'te gerçekleştirilen toplantıya katılan 70 kadar Müslüman ve Yahudi din adamı ile toplum temsilcisi, hangi dinden olursa olsun nefret söylemlerine sıfır tolerans gösterilmesi üzerinde mutabık kaldı. Toplantı sonrası yapılan açıklamada, dinî kurallara uygun kesilen et (helal, koşer) ve sünnet gibi her iki dinde de önem arz eden konularla ilgili son dönemde artan hukuksal kısıtlama çabalarına karşı da ortak tavır kararı alındığı da vurgulandı. Nihai bildirgede, "Din adamlarının ve

temsilcilerin konumlarını başka inançlardan insanlara karşı nefreti yaymak için istismar etmelerine karşı 'sıfır tolerans' politikası oluşturmalıyız" denildi.

(08.09.2012)'de Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Türkiye'den 200'e yakın dinî lideri ve akademisyeni bir araya getiren "Arap Uyanışı ve Ortadoğu'da Barış" konferansı, Başbakan Tayyip Erdoğan'ın da katılımıyla dün başladı. Açılışta konuşan Erdoğan, Suriye'de yaşananları "Kerbela"ya benzetti. Aynı gün Demokratik Toplum Kongresi (DTK) tarafından Diyarbakır'da iki gün sürecek Kürdistan İslâm Konferansı düzenlendi. (09.09.2012)'de Esenyurt'a üç katlı modern cemevi inşa edildiği haberine yer verildi. Cemevinin yemekhanesi, kültür merkezi ve 500 kişilik semah salonu bulunuyor.

8. kez düzenlenen Kazan Uluslararası Müslüman Sinema Festivali, 5 Eylül'de başladı. Başkanlığını Rusya Başmüftüsü Şeyh Ravil Gayuniddin'in yaptığı festivalde yolu inançtan geçen filmler gösteriliyor. Türkiye'den de Saklı Hayatlar ve Türk Pasaportu filmleri festival programında yer alıyor.

(10.09.2012)'de Osnabrück Üniversitesi İslâm Araştırmaları Merkezi (OÜİAM) ve Konrad Adenauer Vakfı'nın (KAV) birlikte organize ettiği "Aleviliğin geçmişi, bugünü ve Almanya'da Alevilik" adlı sempozyum, Berlin'de gerçekleşti. Sempozyumun sonuç bildirisi: "Alevilik İslâm ayrı değil."

(11.09.2012)'de TSE Helal Gıda Belgesi'nin Diyanet İşleri Başkanlığı ile işbirliği yapılarak verildiği ifade edildi.

(13.09.2012)'de Hz. Muhammed'e hakaret eden Müslümanların Masumiyeti adlı filme karşı düzenlenen protestolar Libya 'da Amerikalı 4 diplomatın yaşamına mal oldu. Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez, "Film ne kadar pespaye, bayağı ve provokatif olursa olsun Müslümanların ona insan öldürerek, büyükelçiliklere saldırarak ilgisi olmayanları katlederek buna karşılık vermesinin İslâm inancına göre herhangi bir meşru gerekçesi asla olamaz" dedi. Filme tepkiler nedeniyle İslâm ülkelerinde kitle eylemleri çıktı, göstericilerden ölenler oldu.

(14.09.2012)'de Türk Hava Yolları ile Havaş ortaklığındaki Turkish Ground Service'de (TGS) başörtülü yer hostesi dönemi resmen başladı. (17.09.2012)'de Mısır'da da benzer bir uygulamaya geçildiği bildirildi: Mısır'da başörtülü spikerlerin ardından hostesler de başörtülü çalışmaya başladı.

Fransa'da laisizm ve İslâmofobik Saldırı uygulamaları devam ediyor (17.09.2012): Fransa'nın güneyinde bir nikâh memuru, başörtülü bir kadının nikâhını kıymayı reddetti.

Ekim 2012

(12.10.2012)'de İçişleri Bakanlığı, çeşitli basın ve yayın organlarında yer alan konuşmasında "Dağda ölen teröriste ağlayamıyorsanız insan değilsiniz" dediği belirtilen Diyarbakır Emniyet Müdürü Recep Güven ve "Tunceli'ye Alevi polis gönderilmesi gerekir" dediği ifade edilen Tunceli Emniyet Müdürü Hayati Yılmaz hakkında inceleme başlattı.

(26.10.2012) Mustazaflar Cemiyeti Cizre Şubesi kestirdiği 170 hayvanın etlerini bin 500 aileye ulaştırdı.

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı dolayısıyla Ankara'da valilikçe izin verilmeyeceği ilân edilen yürüyüşe ilişkin, "Ne yaparlarsa yapsınlar, hangi baskıyı uygularlarsa uygulasınlar, halkla beraber elimizde bayrak, Mustafa Kemal önderliğinde Türkiye'yi çağdaş uygarlığa taşımak için mücadele edeceğiz" dedi. (29.10.2012)'de CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu ve CHP'li milletvekillerinin de katıldığı, bazı sivil toplum örgütleri ve siyasi partiler tarafından Birinci Meclis önünde düzenlenen Cumhuriyet Bayramı etkinliğine katılanların Anıtkabir'e yürümek istemesi nedeniyle polis katılımcılara, biber gazı, tazyikli su ve gaz bombasıyla müdahale etti.

Kasım 2012

Kasım ayının önemli haberi Memur-Sen'in, başörtüsü yasağının kaldırılması için TBMM önünde eylem yapması ile 67 ceza infaz kurumunda 682 hükümlü ve tutuklunun açlık grevi eylemiydi. Başörtüsü yasağının kamunun her alanında kaldırılmasını isteyen Memur-Sen, iktidar ve muhalefet partilerinin yanı sıra sivil toplum örgütlerine bu alanda ortak çalışma yapmaları için çağrıda bulundu. Açlık grevi de tartışmalar üretti. Açlık grevinin şov olduğu ifade edildi, BDP milletvekillerinin açlık grevi yapmamakla birlikte grevleri desteklemesi eleştiri konusu oldu. Kasım ayının önemli bir hâdisesi de (20.11.2012)'de 12 Eylül askeri darbesine ilişkin davada, dönemin Genelkurmay Başkanı, 7. Cumhurbaşkanı Kenan Evren ile Hava Kuvvetleri Komutanı emekli Orgeneral Tahsin Şahinkaya'nın, teknoloji yardımıyla hâkim karşısına çıkmasıydı. Bu arada TV'de yayınlanan Muhteşem Yüzyıl dizisi nedeniyle Osmanlı Harem'i üzerinde tartışmalar yaşandı. (30.11.2012)'de Konya'da bir turizmci, "tarihi değerlerimizle alay edildiği" gerekçesiyle Muhteşem Yüzyıl dizisinin yönetmenleri hakkında soruşturma açılması ve dizinin yayından kaldırılması için savcılığa suç duyurusunda bulundu.

(27.11.2012)'de Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda, belirli koşullarda öğrencilerin kılık kıyafetlerinin serbest olmasına ilişkin yönetmelik Resmî Gazete'de yayımlandı. Yönetmeliğe göre, öğrenciler, okul, sınıf ve şubelerde tek tip kıyafet giymeye zorlanamayacak, serbest kıyafet giyilecek ancak vücut hatlarını belli eden şort, tayt, diz üstü etek, derin yırtmaçlı etek, kısa pantolon, kolsuz tişört ve kolsuz gömlek giyilmeyecek. Kız öğrenciler, imam-hatip ortaokul ve liseleri ile çok programlı liselerin imam-hatip programlarında tüm derslerde, ortaokul ve liselerde ise seçmeli Kur'an-ı Kerim derslerinde başlarını örtebilecek.

Aralık 2012

İsrail'in Gazze'ye saldırısının ardından Türk-Arap İşbirliği Forumu Dışişleri Bakanları 5. Toplantısı İstanbul'da yapıldı. Toplantıda, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Arap Birliği Genel Sekreteri Nebil el-Arabi'nin yanı sıra 15 ülkeden bakan düzeyinde, 6 ülkeden de çeşitli düzeylerde katılımcı yer aldı. Toplantının ardından yayımlanan 45 maddelik ortak bildiride, BM'de Filistin'e "üye olmayan gözlemci devlet" statüsü veren karar, Filistin'in tam üyeliğine giden bir ilk adım olarak nitelendirildi. Bildiride, İsrail'in Gazze'ye yönelik son saldırısı kınanırken,

Türkiye, Katar ve Mısır'ın ateşkesin sağlanmasındaki katkıları övüldü.

Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas, ülkesinin BM'de "üye olmayan gözlemci devlet statüsü"nü kazanmasının ardından ilk resmî yurtdışı ziyaretini Türkiye'ye gerçekleştirdi. TBMM Genel Kurulu'nda, 2013 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi Kanunu Tasarısı görüşmeleri sırasında milletvekillerine hitap etti.

2012 Değerlendirmesi

Türkiye'de Din-Toplum ilişkileri sessiz bir "kitle eylemi" olarak sürüyor. Halkın kendi inanç aidiyetlerine göre cami-cem evi inşasına maddi destek verdiği, ibadetleriyle ilgili mali tasarruflarda bulundukları ve bu "hareketin" anayasa-mevzuat değişikliğine ihtiyaç duymadan yürütüldüğünü söylemeliyiz. Siyasetin dine referans veren ya da dine karşı söylemler üretmesi halkın bu sessiz, organize olmayan, öndersiz, odaksız eyleminin gücünden kaynaklanıyor. Türkiye'de anayasa tartışmalarının varacağı sonuçlardan hiçbiri halkın bahsi geçen hareketini şekillendirebilecek gibi görünmüyor. Dolayısıyla Türkiye'de din, sivil toplum kuruluşları olmadan dahi kendini halk üzerinden görünür kılıyor. Camiler bu hareketle inşa ediliyor. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kaldırılması tartışmalarına rağmen halkın Diyanet hakkında olumsuz görüş sahibi olmadığı yahut en azından süreci beklediği ifade edilmelidir. Diyanet de halkın bu yürüyüşünün farkında olduğunu hissettiriyor. Türkiye'de siyaset, gündemi din üzerinden belirleyen söylemlerine rağmen halkın sessiz sesinin, yürüyüşünün gerisinden geliyor.

şiir

Mustafa Aydoğan

2012 YILINDA DERGİLER, ŞİİR VE HAYAT

Mustafa Aydoğan

Bu sene 87 dergi takip ettim. Hepsini tek tek değerlendirmek mümkün olmuyor maalesef. En çok tartışmalara odaklandım. Dahası odaklanmak istedim. Olmadı. Tartışma, neredeyse hiç yoktu. "Çatışmasız Aydınlık" ismini vermek istedim bu duruma. Tartışma, iyi mi kötü mü? Bence iyi. Seviye korunuyorsa neden kötü olsun ki! Dikkati sivriltir, dimağları açar.

Bu sene hayatımda hiç olmadığı kadar konuşmalar yaptım, konferanslar verdim, kitaplar imzaladım. Üniversitelerde ve başka yerlerde. Çoğu genç kitlelerdi. Şunu fark ettim: İnsanlar şiiri ve edebiyatı seviyor. Şairlerle, yazarlarla karşılaşmaktan mutluluk duyuyorlar. Burada bir hinlik var mı peki? Sanmam. Ne var ki, edebiyatın ve şiirin popüler olan üzerinden kitlelere ulaştığı algısı ya da gerçeği, biraz da, nitelikli edebiyatın toplumla kuracağı ilişki kanallarının ihmal edilmesiyle de ilgili olabilir. Toplumu dizayn etmeye kalkışmak elbette boşa çıkıcı bir uğraştır; ama şairin sesi ile toplumun sesinin bir yerlerde kesişmesi gerekir. Aksi takdirde, şiir, salt şairler arası bir diyalog aracına dönüşür ki bu, şiir için en büyük çıkmazlardan biridir.

Türkiye'nin kendi özgün realitesini oluşturabilmesi için şairlerin ve yazarların katkılarına çok ihtiyacı var. Türkiye'nin bunu hissetmesi gerekiyor. Şairlere, yazarlara, edebiyatçılara kulak vermesi gerekiyor. Liselerin, üniversitelerin, kurumların eğitim faaliyetlerinin, yönetici kadronun nitelikli sanat ve sanatçı ile bir şekilde buluşturulması gerekiyor. Edebiyatı ve şiiri "ayakları yere basmayan bir uğraş" olarak gören zihinsel yanlışlığın düzeltilmesi gerekiyor. Bu anlamda siyasete ve siyasetçilere çok iş düşüyor. Bir toplumun kendi gerçeğine bakabilmesi ve onu görebilmesi için dış zenginlik kadar iç zenginliğe de ihtiyacı var. Dış zenginliğin ve gücün yegâne amaç olarak görülmesi modern bir algıdır ve doğru değildir. Dünyaya dayatılmış bir realitedir.

Sayın Cumhurbaşkanımız Abdullah Gül, güzel bir uygulamaya imza atmıştı; edebiyat ve kültür adamlarıyla aylık toplantılar yapıyordu. Bilebildiğim kadarıyla bu uygulamaya son verildi. Oysa sevindirici bir adımdı ve benim acizane kanaatim sürdürülmesi gerekirdi. Takdir elbette kendilerinin; ama bizim gönlümüz bu uygulamanın yeniden hayata geçirilmesini ister. Türkiye'nin gelecek inşasında, bu adımın, tahminlerin üzerinde büyük katkıları olacağını sanıyorum.

Şiir, şairin "ilgi alanı" değil, varoluş üslûbudur. "İlgi alanı" tanımına eğer bir yer arayacaksak, bu yer toplumun kalbi ve zihnidir. Toplumun ilgi alanı ve biçimi,

geleceğin inşasını ayakta tutacak sütunların çimentosunu oluşturur. İlgi, bir bakıma kaderdir. Kaderi ören pamuk ipliklerinin aydınlık kıvrımları ve neşeli düğümleri bilge insanların, güçlü şairlerin, dâhi sanatçıların ellerinde biçim alır. Çünkü asıl güç, elle tutulamayan olandadır. Hatta bazen gözle görülemez olandadır. Sadece hisseder ve "yaşarız". Aşk gibi. Hayat, aslında, aşktan yapılmış bir heyecan kulübesidir. İnsanın içindeki bu kulübeyi açığa çıkaracak ve ona dirilik aşısını aşılayacak olanları toplumun önüne çıkarmak gerekir. Topluma sirayet eden hayat sirayet eder. Toplum derken neyi kastettiğimizi de ifade edelim. İspanyol filozof Ortega y Gasset'i yardıma çağıralım burada. Gasset'e göre "ortalama insan"a etki eden topluma etki etmiş olur.

Dergiler... Dergiler...

Yedi İklim: Ali Haydar Haksal, geçen yıldan bu yana şiirler de yayınlıyor. Öykücülerin şiir yazmaları yeni bir şey değil, bazı öykücüler şiirler de yazmışlardır hatta şiir kitapları bile yayınlanmıştır. Ece Ayhan'ın Sait Faik'in şiirlerine dair söyledikleri küçümsenecek gibi değildir, över onu, hatta birçok şairden daha iyi olduğunu bile söyler hatırladığım kadarıyla. Ne ki biz yine de şair olarak görmeyiz, öykücü olarak görürüz Sait Faik'i. Bu yıl da şiirler yayınladı Haksal. Ocak sayısındaki "Söz ile Ses" şiirinde şöyle diyor:

Sandım ki boşluğa salınmış bir küheylanım
Kanatları olmayan kar gibi
Benden çıkar bir daha dönmez bana
Hangi güç onu aldı benden
Hangi güç benim yanımda
Kanatsız söz uğrağım
Uçar gider sonsuzluğa

Ben şahsen, yayımladığı ürünler kadar, kişinin edebiyat ortamındaki algılanış / tanımlanış biçiminin de önemli olduğunu düşünürüm. Çünkü bu tür bir algı, aslında, o kişinin kendi çabasının, kendini tanımlayış biçiminin sonucunda oluşur. Ali Haydar Haksal, bugün, bir öykücü olarak tanımlanıyor; şiirler yayınlamak bir yana, şiir kitapları bile çıkarmış olsa bu tanımlanış biçiminin değişeceğini sanmam. Tıpkı Sait Faik gibi. Tıpkı Sezai Karakoç'un öyküler de yayınlamış olmasına rağmen bir şair olarak tanımlanışı / algılanışı gibi.

Zafer Acar'ın Nisan sayısında uzun ve "geniş" bir şiiri yer alıyor: "Kurşun ve Kalem". Geniş dememin nedeni uzun mısralarla örülmüş olmasından. Acar, yeni deneyişlere girmekten çekinmeyen bir şair. Şiir, hem öz, hem de biçim olarak türlü deneyişlere imkân verebilen bir tür, elbette. Son 100 yıllık modern şiir tarihi bunun örnekleriyle dolu. Ne var ki, şiir, hem enine hem de boyuna uzadıkça zihinlerden çok göze hitap etmeye başlar. Modern / post-modern şiirin görselin imkânlarını kullanırken, görselin tuzağına düşme tehlikesi de vardır. Görsellik bir

tehlike olarak da karşılayabilir bizi. Tabi, Acar şiirinin görsel bir şiir olduğunu söylüyor değilim, demek istediğim, bu tarz şiirlerde şairin iç dinginliği, bir tür zihinsel ve görsel oyuna dönüşebilir ve okurun şiirle ilişki kurma imkânını daraltabilir diye düşünüyorum.

Yeprem Türk ve Mehmet Habil Tecimen'in şiir üzerine yazılarının dergiye bir sıcaklık kattığını düşünüyorum. Yıl boyunca yayımladıkları poetik metinler ile hem bir tartışma zemini oluşmasına çalıştılar, hem de kendi poetik birikimlerini derinleştirme gayreti içerisinde göründüler.

İtibar: Bir edebiyat dergisi için kapıyı açan anahtar şiir beyinin elindedir. İtibar kadrosunun Dergâh dergisinin tecrübesine ve Mustafa Kutlu'nun şair kadrosunu sürekli gençleştirme çabasına şahit olduklarını biliyoruz. Kutlu, izleyebildiğim kadarıyla, şiirlerini yayımladığı şairlerin yaş ortalamasını 25 ile 30 arasında tutmaya özen gösterdi hep ve bu özeni hâlâ devam ettiriyor. Bu tutumun birtakım riskleri varsa da genç kadronun güzel sürprizlere her zaman gebe olduğu söylenebilir. Genç kuşak, geleceğe akacak nehrin yönünü ve debisini belirler. Orta yaş ya da yaşlı kuşak "oturmuş" kuşaktır, genellikle sürprizlere açık olmaz, belirginleştiği noktadan akar durur. Belirginleşmiş ve bilinen üslûbunu doğal olarak her gittiği yere taşır. Sürprizleriyle değil, oturmuş üslûplarıyla katkı sağlarlar. İtibar dergisinin sanırım en belirgin özelliği bu, şiir açısından; "oturmuş üslûp". Bu bir tercihtir elbette.

İtibar, şiir üzerine düşünmeyi daha çok şiir kitapları üzerine yazılan yazılarla gerçekleştirmeye çalıştı. Bunun dışında pek fazla poetik metne yer vermedi. Ocak sayısında Mehmet Şahinkoç "Şiirin Nispeti, Şairin Nasibi" başlıklı yazısında "Şiirin özgürlüğü, şairin (ve has okurun) neyi bir adım öne çıkarıp neyi geride tutması gerektiğini içten kavrayışı sayesinde makes bulur. Bir şiiri bir başka şiire nispet edemeyiz; her şiir bir mevzi tutmuştur ve kendi mevzisinde alelade ve tahrif edilmiş olana tekaddüm eden yanı onun özgünlüğünü sağlar. Şiirin dışında hiçbir sanat, dilin ardında kalışımız ve bize bahşedilmiş olması hasebiyle fail durumunda değildir." diyor. İbrahim Tenekeci'nin Mayıs sayısındaki "Hakan Arslanbenzer Şiiri" başlıklı yazısı Arslanbenzer şiirini etraflı bir şekilde inceleyen etkili bir yazı. Şöyle diyor Tenekeci: "Şiir, bir mizaç meselesidir. Arslanbenzer, epik şiirin ruhuna uygun olarak, ilk günden bu zamana, çekimser kalmayan, hizaya gelmeyen ve girişken olan bir şair profili çizmektedir. Eleştiri yazılarını topladığı ilk kitabına *Dünyaya Saldıran Şair* (Haziran 1997) adını vermesi bile, mizacıyla ilgili bir tercihtir."

Çıkan her dergide Haydar Ergülen hakkında bir yazı yer almasına ilişkin gizli bir Anayasa maddesi olmalı. Mustafa Akar'ın Ağustos sayısındaki "Bir Direniş Şiirleri Antolojisi" yazısını görünce böyle muzip bir cümle geldi aklıma. İşin gerçeği, üretken bir şair Haydar Ergülen. Eski şairler de çok yazarlarmış. Bizde gelenek, aslında, çok yazmaya dayalıdır. Meselâ, bazı divan şairlerinin kısacık hayatlarına o kadar şiiri nasıl sığdırabildiklerini anlamakta zorlanıyor insan. Muhibbi mahlasıyla şiirler yazan Kanuni Sultan Süleyman'ın Divan'ı hayret edilecek derecede kalın bir kitaptır.

Fayrap: Kendini "popülist" kelimesiyle tanımlamaya çalışıyor Fayrap. Bu kelime, eskiden olumsuz anlamda kullanılırdı. Popülist tavır, "içi boş, niteliksiz, günü kurtarmaya çalışan" bir içeriğe sahipti ya da böyle algılanmasına yol açıcı şekilde eleştirmek için kullanılırdı. Fayrap, bu içeriği dönüştürmeye çalıştı, çalışıyor. Cahit Zarifoğlu'nun bir sözünü hatırlatıyor bu durum bana. Sanırım "Okuyucularla" köşesindeki mektuplarından birinde geçiyordu; "kelimelerin kullanılmaktan yıpranmış anlamlarının yerine onların hiç duyulmamış ya da uzun süredir kullanılmadığı için unutulmuş yeni anlamlarını bulmak gerekir" diyordu. Bir bakıma, kelimenin fosilleşmiş anlamı yerine yenilikçi bir anlamını gündeme getirerek o kelimeyi yeniden diriltmekten bahsediyordu. Porpülist kelimesini bu türden bir içerik yenilemesiyle yeniden gündeme getirmek olarak algılanabilir mi acaba Fayrap'ın tavrı? Zarifoğlu, belki de, her kelime için aynı kanaatte değildi, kim bilir?

Popülist şiir, öteden beri süregelen şiir formuna karşı bir tür eleştiri olarak algılanabilir. Fayrap'taki, birbirine yaslanarak güç alan şiirlerden böyle bir sonuç çıkarmak mümkün görünüyor. Ama şu da var elbet, her karşı hareket karşıdakinin zaaflarını da içselleştirmek tehlikesiyle karşılaşabilir. Fayrap'ın şiir anlayışı, bir karşı hareket olarak kalacak mı yoksa yeni bir yol açarak ilerleyecek mi, bu henüz belirginleşmiş değil.

Yasak Meyve: Bir tür "dosya" dergisi desek yeridir. Gerçi dosya dergiciliği yeni bir şey değil; ama gene de dosyaların bir karşılığının olup olmadığı / kalıp kalmadığı tartışılabilir. Ocak-Şubat sayısındaki dosya konularından biri "Şair-İktidar" ilişkisi başlığını taşıyor. Gülseli İnal, Haydar Ergülen, Ahmet Soysal, Z. Betül Yazıcı ve Ali Galip Yener bu ilişkiyi açıklamaya çalışmışlar. Yazıların ortak noktası şu; şair muhalefettedir, iktidarlar şairlerden korkarlar. Bu, çok söylendi. Yazıların konusunda, konuyu işleyişlerinde yeni bir şey yok ama şair-iktidar ilişkisinin bu şekilde anlaşılması bir tür kronik durum olarak görünüyor bana. Bu düşüncenin kendisi bile, yani iktidarın şairleri sevmeyeceği, korkacağı düşüncesi aslında bir tür "iktidar söylemi"dir. Birileri, sözü yer edecek birileri, günün birinde bir söz söyler ve diğer herkes ona tutunarak benzer söylemler geliştirir. Galiba "iktidar" kavramını inceden inceye yeniden deşelemek gerekiyor. Bence zihinsel iktidar biçimleri ile siyaseten iktidar biçimleri arasındaki benzer ya da ayrışık yönler üzerinde durmakta fayda var. Bir de elbette, şiirin, edebiyatın, sanatın iktidarlar tarafından belirlenen taraflarının olduğunu, iktidar olanın yön verdiğini de düşünmek gerekiyor. Bir tür yumurta-tavuk ilişkisi yani. Böyle olunca da ilişki biçimleri ve tarafların net ve kolay seçilebilir olmadığı ortaya çıkacaktır diye düşünüyorum.

İşin ilginç yanı şu: Derginin Mayıs-Haziran sayısındaki dosyalardan birinin başlığı "En Büyük Hizmet Savaşmamak". Hem iktidara karşı duracaksın hem de savaşmamayı ilke edineceksin! İktidar karşıtlığı var ise eğer (her türlü iktidar karşıtlığı anlamında) kavga vardır, yani savaş. Çelişik bir durum var gibi geliyor bana dosya konuları arasında. Ve derginin tutumunda...

Sözcükler: Dengeli ve seviyeli tutumu ile şiire ve edebiyata katkı sağlayan bir dergi. Avangardın peşinde değil ama yalın ve derinlikli metinleri ile şiiri sevdiren bir tutumu var. Mart – Nisan sayısındaki Selahattin Yıldırım'ın Mahmud Derviş'le yaptığı 2003 tarihli, bir şairin varoluş biçimi, üslûbu ve derinliği hakkında önemli bilgiler ve sezgiler kazandıran söyleşi 2012 yılının önemli metinlerinden biriydi.

Leyla Erbil'in "İlhan Berk'in 'Acının Adı' Şiiri Üstüne" başlıklı yazısı tatlı ve güzel bir yazı. Şöyle diyor: "Fizik olarak da eğreti bir adamdır Berk. Kafası, bacakları, kolları, parmakları takma gibidir. Rüzgârın doldurduğu çivit mavisi yelkeniyle Bodrum'da vampir gibi şiir avına çıktığında ise işte o zaman çok acımasızdır! Bir de "Âdem Elması"nın hemen altındaki anafor korkunçtur. Orası bir şiir uçurumudur; bir gören bir daha gözünü alamaz oradan. Bu yüzden sırf o derin acının fotoğrafını çektirip herkese elden dağıtmıştır bu şair."

Dergâh: Şubat sayısının orta sayfa konuşması Hayriye Ünal ile yapılmış. Konuşma, genel olarak 2011 yılında yayınladığı *Çoksesli Şiir Eşikteki Özgürlük* kitabı çerçevesinde gerçekleştirilmiş. Günümüz şiirinde ironiye ilişkin tespitini buraya almak istiyorum. Çok ve hor kullanılan bir yöntem ve kavram olduğu için... Güzel tespitlerde bulunmuş Ünal: "İroni bugün herkesi bıktıracak dozlarda her yerde. Bunun sonuç itibariyle, Scheling tarifiyle, büyük ve hepsini yutacak bir ironiyi doğuracağını öngörüyoruz. Çoksesli şiir, bir gece olan biten her şeyin ironisi olmak için de doğmuştu. Oluşumuzdaki ciddiyeti, yaralayarak arttıran ironi, algılayıcısı ile anlam kazanır. Çoksesli şiir; anlaşılmayan'ın iç sesine, taşın iç dünyasına, bir hayvanın yok sayılan acısına -şefkat edelim diye demiyorum, acının paylaşılarak tecrübe edilmeyen oluşu dolayısıyla- bir ses atanabileceğini öngörür. Heine'ın "diş ağrısı mı kötü, vicdan azabı mı" ironik sorusuna verdiği yanıt 'diş ağrısı'dır. Trajedinin büyük yazarı Shakespeare acaba ne yanıt verirdi buna? Çoksesli şiir tanrısal yazarı ve onun görkemli acılarını tahtından alaşağı etmekle kendisi bir ironi olur. Şair polemik açıdan geliştiği oranda doğadaki ironinin o denli çok farkında olarak çoksesli şair olmaya yaklaşır. Bir ironist her zaman çoksesli olmayabilir, ancak çoksesli şair daima ironisttir, mutlak olumsuzluğun hep farkındadır. Şimdi kuşkuyu Kierkegaardcı anlamda kullanarak diyebilirim ki, çoksesli şair ve ironist arasındaki ince fark, kuşkularındadır. Çoksesli şair hep kuşkuludur, ironistten fazla olarak bunun için "her fenomenin yok edildiği bir savaşın tanığı" olur. Oysa ironist için dünya hâlâ güzel bir yerdir. İronist özne "savaş alanından çekilir ve her fenomeni gerçekliğinden çıkararak kendisini kurtarmaya çalışır." İronist "olumsuz bağımsızlığı"nı korumaya çabalarken, çoksesli şair 'enselenmiş' olabilir. Çoksesli şair "içerikle dolu hiçlik"lerle oyalanmaktan sıkılmış birisidir."

Mayıs sayısında Atakan Yavuz, Edebiyat Ortamı Şiir Yıllığı'nı değerlendirdiği yazısını bizim çabamızı iki nedene bağlayarak bitirmiş: "Şiire duyulan sevgi ve şiir bilgisi". Yavuz, güzel ve hakkaniyetli bir yazı yazmış ama ben bu son cümlesine açıklık getirmek istiyorum. Şiir yıllığı hazırlamak çok zahmetli bir iş, lâkin benim bu zahmete katlanmam sevginin ve bilginin ötesinde bir nedene dayanıyor.

O da şu: Türkiye'nin nazını çekmeye kimsenin niyetinin olmadığını gördüm ve yapılanların yanlış olduğunu yüksek sesle ifade etmek istedim. Kendimce. Bugüne değin birçok şiir yıllığı hazırlandı. Ama bir "aile fotoğrafı" çekildi hep, "toplu fotoğrafa" yanaşılmadı. Benim kanaatim, hesabını Türkiye üzerinden yapmayanların hesabı "Bağdat'tan döner".

Eylül sayısında Mehmet Narlı'nın, 2003 yılında kaybettiğimiz şair Alaeddin Özdenören üzerine güzel bir yazısı yer almış. Şöyle diyor: "Kendi kuşağı ve arkadaşları söz konusu edilirse, Özdenören'in dili biraz mahcup ve biraz sayıklayan bir dildir. Bu açıdan onun dili, Cahit Zarifoğlu'nun yoğun imgesel ve bilinçaltından beslenen şiiri ile Erdem Beyazıt'ın atılgan, canlı ve meydan okuyan şiirinin ortasında durur. Özdenören, Zarifoğlu'nun çok derin ve köpüksü muhayyilesini, hayatîleştiren; Beyazıt'ın atılgan ve fazla simgesel davetlerini kendi yaşamına çekerek munisleştiren ve mahcuplaştıran bir dille kurar şiirini. İkisi arasındadır fakat Zarifoğlu'na daha yakındır; hem dil hem de ruh olarak."

Edebiyatta Üç Nokta: Hangi tarihlerde çıkmakta olduğunu, periyodunun hangi zaman aralığını kapsadığını anlamakta zorlanacağınız dergiler vardır, Üç Nokta dergisi de bu tür dergilerden. Jeneriğe kadar gitmeniz gerekir. Hatta orada bile çözemezsiniz sorunu; çünkü jenerikte "mevsimlik" yazar ama sayıların birinde "Bahar" vurgusu yer alır da diğerinde hiçbir vurguya yer verilmez. Hâlbuki dergicilikte önemlidir bu tür ayrıntılar. Sorun, illâ da hangi mevsimde çıktığını tespit etmek değil, editoryal dikkatte bir boşlukla karşılamış olmaktır.

8. sayıda Küçük İskender ile bir söyleşiye yer verilmiş. İyi bir söyleşi; öğretici, dikkatli ve atılgan. Orijinal olmasa bile değerli tespitleri var İskender'in. Şöyle diyor: "Genellikle karşılaştığım en tuhaf sorulardan biri, "Bu aşk şiirlerini kime yazdınız?".Bana göre şair zaten sevgilisine şiir yazıyorsa o şair değildir. O iyi bir âşıktır, güzel şiirler yazıyordur. Şair, aşkın ne olduğunu anlayıp biraz aşk üstüne kafa patlatan, evliyse ya da sevgilisi varsa bile ona yazmadan aşk için yazandır. Mecnun olmaktır. Aşka âşık olmaktır. Biraz deliliktir zaten bana göre şairlik, güzel bir deliliktir bu. Çoğu kez sevdiğinizin farkına varmadan, yanınızda otururken ona özlem şiirleri bile yazabilmektir. Çünkü ona hiçbir zaman ulaşamamaktır zaten aşk. Aşkın genel tanımı hem mistik anlamıyla hem yeryüzü anlamıyla bana göre böyle bir şey olması lazım. En azından Ortadoğu'da böyle."

Bir Nokta: Ağustos sayısında C. Ünaldı Hasannebioğlu'nun 1987 Struga Şiir Akşamları'nı anlattığı yazısı birtakım sitemler içerse de önemli noktalara temas eden bir yazı. 1987'de Şükran Kurdakul'la birlikte Türkiye'yi temsilen katılmış. Bir bölümünü alıntılıyorum: "Hatırladığım kadarıyla, dünyada, 60 ülkeden 250 civarında şair katılmıştı o yıl Struga Şiir Akşamları'na. Dünyanın birçok yerinde futbol maçı, bir toplumu meşgul etme yönünden ne anlama geliyorsa, Struga'da, hatta o zaman bir devlet adı olan Yugoslavya'da, ülkenin tümünde, şiir de o anlama geliyordu. Öyle ki, bizde hâlâ var olmayan telif ücretinin, orada nasıl bir

dikkatle uygulandığına şaşırmaktan öte, farklı bir dünyadaymışçasına hayretle bakmış, algılamaya çalışmış idik. Benim konuşmamı yayınlayan Türkçe Birlik Gazetesi, oradaki tüm masraflarımı, gidiş dönüş bileti de dahil, karşılayacak kadar yüksek meblağda bir telif ücreti ödemişti bir tek yazıya da, çok şaşırtmıştı bizi. İşte, Struga'da şiirin o boyutsuz, o sonsuz görünümü, yazımda şu başlığı attırdı bana: Struga, şiir imparatorluğunun başkenti. Yıl 1987 idi."

Mühür: Eylül-Ekim sayısının dosya konusu Tuğrul Tanyol. İyi bir dosya olmuş. Tanyol, söyleşisinde, şiirin temel meselelerine değinmiş. Bir de şairlerin durumuna değindiği bölüm var ki orayı alıntılamak istiyorum. "Artistlik yapanlardan, kendi kuşakları içinde rol çalmaya çalışanlardan hoşlanmıyorum. Şiiri gündelik beklentilere göre yazanlara hep karşı oldum Bir iki şiirle sivrilen ve şair olmayı şiir yazmaya tercih edenlerden hiç hazzetmedim. Bir de cahillerden hoşlanmıyorum. Büyük bir modern şiir mirasımız olmasına rağmen yakınlardan, bizim kuşağımızdan ya da öncekilerden tek bir şairi "yüce şair" ilan edenler bende hep mide bulantısı yaratmıştır. Tekke tarikat işlerinden hoşlanmadığım için şiir tekkelerinden birinin şeyhine bağlanan genç şairler hep vardır, ama uçmayı bir türlü başaramazlar."

Baki Asiltürk'ün "İçine Dönük Bir Akşamı Yazan Şair: Tuğrul Tanyol" başlıklı yazısı, Tuğrul Tanyol şiirini ve '80 kuşağını inceleyen etraflı bir yazı olmuş.

Ücra: Kendi poetik anlayışları çerçevesinde şiirin meselelerine yaklaşmayı, poetik alanı incelemeyi sürdürdüler. Bu çerçevede Bülent Keçeli Eylül-Ekim sayısında "Şiirde Güncelleşmenin İkamesi" başlıklı yazısında şiir-güncel ilişkisine değindi: "Şiirin iki binli yıllarda yaşadığı açık sentez iki binli yılların sonunda ve iki bin onlu yılların ilk başlarında imgenin tükenmişliğine! bağlanarak güncellik ikamesine dönüştürülmek istenmektedir. Güncelliğin ikamesi de şiirin dinamiği olan şiirselliği taşımadığı sürece şiir olamayacaktır. Şiirsellik şiirde ilk basamak olarak düşünüldüğünde güncellik yani yaşanan hayatın sözcükleri, cümleleri şiire dönüşerek, girerek şiirin şiirselliğini arttırmak zorundadır. Bu arada imgenin tükenmişliği bu dinamikte başat bir durumdur. İmge yok sanılarak ve sayılarak güncellik imge yerine şiirsel bir dinamiğe dönüştürülmek istenmektedir. İki binli yıllarda okunan her şiirde bu ikame olgun bir şekilde gözlenememektedir. Her güncelleme denemesi veya atağı yapılan şeyin şiir olduğunu kanıtlamayacaktır. Şiir olmayan bir şiirsellikten bahsettiğimizden şiirden bahsetmediğimiz açıktır. Şiirden bahsedilmesi güncellik ikamesinin şiirsellik ötesine bu dinamiği taşıması, şiirin güncellik ikamesi dışında kendisini tanımlamasıyla mümkündür."

Sincan İstasyonu: Eylül-Ekim sayısının arka kapağına "İki ayda bir çıkacağız" başlığı atarak yayın periyodunu aylıktan iki aylığa çevirdi. Tıpkı Kitap-lık dergisi gibi. O da 2012'yi "iki aylık" olarak kapattı.

Şiirlerinden çok yazıları ve güncele dönük anekdotları ile öne çıkan bir dergi

oldu Sincan İstasyonu. Düzgün, seviyeli ve ağır başlı. Bu yıl da bu düzenini bozmadı. Umarız "iki aylık" periyot daha uzun periyotlara dönüşmez.

Karayazı: Şiirin poetik arka plânı üzerine düşüncelerini aksatmadan sürdürdü, önceki yıllarda olduğu gibi. Çalışkan ve cesurdu. Cesur deyişimin asıl nedeni Nisan-Haziran 19. sayıdaki Can H. Türker imzalı "Kuran, Platon ve Şiir" başlıklı yazı. Yazıda, yeni sayılabilecek iddialar var. Meselâ "İslâm medeniyeti tarihsel-düşünsel-dinsel, kısaca tinsel olarak Doğu değil, Batı medeniyeti ailesine dahildir. Büyük Batı geleneğinin ayrılmaz bir parçasıdır" ve "İslâm ve Hıristiyan teolojisinin kavramsal çerçevesi önemli ölçüde Yunan düşüncesinden alınmadır. Kısaca, Yunan diyalektiği İslâm ve Hıristiyan ilâhiyatını, felsefesini yaratmıştır." gibi aşırı yorumlar barındırıyor. Yorumlar aşırı ama üzerinde düşünülmesi gerekir yine de. Bu aşırı yorumlara, başka bir dergiden, Yedi İklim'den cevap geldi. Yeprem Türk, Yedi İklim'in Kasım sayısında "Karayazı Dergisi Üzerine" başlıklı karşı bir yazı yazdı. Geçen yılın tartışmasız geçen ortamında küçük bir hareket olarak dikkate değer yazışmalardı bunlar.

Güneysu: Osmaniye'de çıkıyor. İddiasız; ama yaptığı işten emin bir dergi.

Bahar sayısında Alaeddin Özdenören üzerine çok güzel bir yazıya yer verilmiş. Veli Aba imzalı yazı "Dağınık Saçlı Adam" başlığını taşıyor. Alt başlık ise "Vefatının (26.06.2003) 9. Yılında Alaeddin Özdenören'e". Veli Aba, anılardan yola çıkarak bir tür Alaeddin Özdenören portresi çiziyor. Yumuşak ve kıvamında bir üslûpla... Gerçekten Alaeddin Özdenören ne kadar anlatılsa yine de az gelir. Söz onu tanımaktan hoşlanır, yazı onun şiirlerini sevmekten mutluluk duyar. Büyük bir şair ve erdem sahibi bir insandı. Bir yerde şöyle diyor Aba: "Gönlü gani bir insandı. Para onun ilgi alanına girmezdi, sevmezdi desem mübalağa sayılmaz, onu yakinen bilen dostları bu özelliğini iyi bilirlerdi."

Karagöz: Yıl boyunca çıkardığı dört sayının üçünde (sayılardan biri öyküye ayrılmıştır) şiire odaklandı ve bu anlamda kendi "geleneğini" sürdürdü. Poetik kaygı, şiir ve siyaset ekseninde gündeme taşınmaya çalışıldı. Özellikle yılın ilk sayısı olan Ocak-Mart sayısı ilgi çekiciydi. Bu sayıdaki "Kanonsuzlar" başlıklı dosya, dikkate değer bir dosyaydı. Dosyanın ilk yazısı "Kopuş ve Devam Fikri: Resmî İdeolojinin Eleştirisi" başlığını taşıyor. Osman Özbahçe bu yazıda şöyle diyor: "Cumhuriyet şiiri, tıpkı Tanzimat şiiri, Batı etkisinde Türk şiiri, Meşrutiyet şiiri gibi içi boş bir klişedir. Bu ifade siyasi bir kurgudur. Cumhuriyet şiiri nedir sorusuna verilebilecek tek cevap beş hececiliktir. Siyasi bir kurgu olan millî vezin, Cumhuriyet dönemi Türk şiirinde sadece isimlerini sayabileceğimiz, şiirimizde ancak kronoloji itibariyle yer tutabilen beş hececilerle ifadesini bulmuştur.

Cumhuriyet şiiri ifadesi belki İkinci Yeni için kullanılabilir. Buradaki tutamak da metin değil, İkinci Yeni kuşağının (Sezai Karakoç, Cemal Süreya, Turgut Uyar, Edip Cansever, Ece Ayhan) alfabe değişikliğinden sonraki ilk kuşak olmasıdır."

"Meşrutiyet şiiri" diye bir şiir var mıdır, bilmiyorum; ama bu düşünceler üzerinde kafa yormanın yeni açılımlara ve yorumlara yol açacağını / açması gerektiğini düşünüyorum. Belki de bu noktada şu söylenebilir, *Türk şiir tarihi yeniden yazılmalıdır*. Kabul etmek gerekir ki mevcut şiir tarihi, cumhuriyet ideolojisinin dizayn ettiği bir tarihtir ve her ideolojik dizaynda olduğu gibi burada da "ideolojik kaygılar" öncelenmiştir. Tarihinin yeniden yazılması şiire ilişkin algılarda dönüşümlere bile yol açabilir. Neden olmasın? Belki de buradan yeni bir şiir ve yeni bir poetik anlayış doğabilir...

Dil ve Edebiyat: 2012 yılı belki de en çok bu dergiye yaradı. Dönüştü, dirildi, yeni bir nefes olmaya aday oldu. Bu durumu, Zafer Acar'ın dergiye bir etkisi olarak yorumlayabiliriz diye düşünüyorum. 2012 yılında (yanılmıyorsam eğer) şiir editörlüğünü Acar üstlendi. Bu üstleniş sadece şiirleri değil, dergiyi de canlandırdı. Dergi, önceki yıllardaki hantal görünümünden sıyrıldı ve tabir yerindeyse "açıldı". Umarız bu "açılma" devam eder ve Dil ve Edebiyat dergisi edebiyat dünyamıza katkılar sağlar. Tabii, dönüşümlerin ve değişimlerin biraz daha devam etmesi gerekiyor. Acizane fikrim bu.

47. sayı Mavera Dergisi Özel Sayısı olarak çıktı ve metafizik edebiyat anlayışının yakın tarihine yeniden bakıldı. Rasim Özdenören ile yapılan söyleşi, Nazif Gürdoğan'ın "Sonsuzluk Kervanı'nda Bir Kültür ve Sanat Dergisi 'Mavera' Herkese Açık Üniversite" başlıklı yazısı, Mustafa Özçelik'in "Bir Edebiyat Mektebi Olarak Mavera Dergisi" başlıklı yazıları ve diğer yorum ve yazlar bu özel sayıyı "özel" kıldı. Hüseyin Yorulmaz "Mavera ve Akabe" başlıklı yazısına şöyle başlıyor: "*Mavera* dergisi; *Büyük Doğu*, *Diriliş* ve *Edebiyat* dergilerinden sonra yerli düşüncenin edebiyat alanındaki farklı bir deneyimi olarak yayımlanır. 1976 yılının Aralık ayında ilk sayısı yayımlandıktan sonra bir zincirin uzayan halkası olarak görülür. Dergiyi çıkarırken yedi kişiydiler ve Cahit Zarifoğlu'nun şiir kitabından mülhem *Yedi Güzel Adam* olarak anıldılar."

Außer Mir
Hakan Şarkdemir

I.
Bir Alman'dı Katalanları önüne katan
Bir Alman'dı lâf dinlemez kumandan
Bir Alman'dı İstanbul'a çağrılan
Ceneviz'i boğazlayan, Rumları soyan
7 yaşından beri korsancılık oynayan
Bir Alman'dı, kırmızı, çiçek
Bir Alman'dı, hırsız ve mürtet
Bir haçlıydı, bir tapınak şövalyesi
O beyaz tiran
Don Kişot'un dedesi
Soyluydu belki de sülâlesi
Arması Sforzalar kadar çiğ
Bir Alman'dı
Filadelfiya'yı alan Germiyan'dan
Onun canını alan da bir Alan
Bir Alman'dı bir Alman
Anem allí a fer carn!
Les feres tenen fam!

II.
Volkswagen'da çalışırdı babam
Bir Alman'dı o, Alman'dan sayılmayan
Dans etmeyi bilmeyen,
Bodur ve
İtaatkâr bacaklarıyla bir Alman
Her şey bir somunu sıkmak kadar kolaydı ona
Mesele değildi uzaklarda olmak
Meselâ bir somun ekmek kadardı hürriyet
Ve somuttu somun somuttu ekmek
Güzel olan şeyler gibi
Hakikat somuttu
Unuttuğu ya da söylemeye zorlandığı kelimeler
Tutunduğu bazı değerler
Ve gözünde tüten memleket
Onun için somuttu
Somutluk mutluluktu

Vardiyadan her çıkışta
Soluğu Alexanderplatz'da almadığı günlerde babam
Rogacki'den alırdı mutlaka peynirini
Köşedeki şarküteri açılmadan önce
Somonu Norveç'ten gelirdi
Sosu mutlaka Napoliten

III.
Güzeldi en azından
Lamarr kadar
Kolinsky'di fırçasının tüyleri
Dürer'in tavşanı gibi
Öyle uysal, ürkek samur
Dişi mi dişi
Kızılca sapı gürgen
Ne küt
Ne homur homur
İdi dans edişi
Tütün çiğner gibi
Ne de bakışları buğulu
Bir balerin gibi eğilirdi
Güzel diyebilirdik ona elbette
Bu yanık amber, bu altın okre
Gelip yerleşmese de
O terli kâkülüne
Yoktu bir benzeri
Bir Alman'dı ama yine de
Hiçbir Alman güzel değildir
Onun kadar güzel değildir hiçbirisi

IV.
Dünya,
Bir zindandır muhakkak
Her kendini bilene;
Her kendine kapanmış,
Her kendiyle yaralı
Kendine hayran adam,
Katlanamaz dünyada
Kendiyle kalmaya da,
Yoksun kalmaya da kendinden...
Hele de bir Alman'sa

Ve vazgeçmişse sonsuza dek
Bir başkası olmaktan.
...
Zira "İnsan
katlanılabilir bir şey değil"
diye düşünebilir bir Alman.
Bir Alman bile katlanılabilir bir şeydir hâlbuki
"Bilgelerdir ancak, bilgeleşen" diyen iflâh olmaz bir Alman,
Bir Alman bile,
Şereflenebilir bilmekle
...
Sonsuzlukla dolu bir an

V.
Sevseydim
Bir Alman gibi sevseydim
Bir Alman'ı sevseydim
Dar gelirdi dünyalar
Gök kubbeler yıkılırdı başıma...
Farketmezdi bir şairle
Kara Orman'da yahut Dalyan'larda gezinmek
Ne Macar Dansları ne la Campanella
Alamazdı beni benden
Gönlün acısını taşımazdı Büyülü Dağ
Ne Charlotte'un gözleri
Ne de ona küçük ismiyle seslenmek
O en hızlı, fırtınalı günlerde
Bir Alman gibi ipi hırsla göğüslemek
Ve bir Alman gibi ölmek
İstemezdim
Bir Alman gibi sevseydim
Bir Alman'ı sevseydim
Sevebilseydim

(*Karagöz*, sayı 18, Ocak-Şubat-Mart 2012)

Tutulma

Aziz Mahmut Öncel

Ben o şemsiyeyi tutunca
İlikle bir beyaz iklimi gömleğime
Bir aşk filmini bırak gerdanından yukarıya
Bir ağacın kökü bir yazın ilk uçurtması
Bir gelinin beyaz bir gülüşle mahcubiyete kaçması
Oluver de bir çocuk gibi ilk günahını cebinde sakla
Elim cebinde
Sobe
Tut serin yaz oruçlarını gömleğimin içine bırak
Yumuşak bir öpüş gibi bir bebeği tut
Gözleri, tenhayı ve nikâh memurunu
Ve bir aşkın gözlemevini
Itır kokulu dişleriyle karşıla bin dokuz yüz altmış model
Yarım deklanşörle tutsun mendilini bir el
Şipşak
Mutluluk ahdi
Ben şemsiyeyi böyle tutunca
Çık güneşe döküver sandıklarını
Çıt çıtlı kadife çiçekler topla
Öldür önceki mutluluklarını
Topla mahcubiyetini öyle bak yüzüme
Yüzüme
Çıtçıtlı kadife çiçekler ilikle
Elma dersem
Evet

(*Aşkar*, Temmuz-Eylül 2012, 23)

Şimdi Değil
Cevdet Karal

Gölgesine. Şu yamacın. Şöyle bir. Uzanayım
Ama şimdi değil, daha sonra
Onu kırdım. Yere düşürdüm. Ordan tutup. Onarayım
Ama şimdi değil, daha sonra
Bak masada. Hazırladım. Birkaç sayfa. Kalkarım
Ama şimdi değil, daha sonra
Kim aramış. Unutmamış. Özlemişim. Konuşayım
Ama şimdi değil, daha sonra
Hafta sonu. Gidelim. Düşünmekle. İyi ettin
Ama şimdi değil, daha sonra
Yapayalnız. Ya yarın. Bir can tütse canın
Ama şimdi değil, daha sonra

Hele dursun. Bakarım. Bunu bir gün. Yazarım da
Ama şimdi değil, daha sonra
Çok uzamış. Sakalım. Yaşımdan. Kaç fazlayım
Ama şimdi değil, daha sonra
Şöyle dönsem. Şuraya. Bir şey koysam. Bir kenara
Ama şimdi değil, daha sonra
Yaşarken. Kimse görmesin. Ben kendimi. Erteledim
Bakarsın. Bir taş olur. Gecikmeden. Yazılı
Ben yavaştım zaman hızlı

(*Türk Edebiyatı*, Mart 2012, sayı 461)

Bazı Şeyleri Unut
Emre Döğer

yeniyi dirilten sensin, benim kendimden
oluşumla
uzaklaştığım toprağa
yağmuru düşüren
bu aşkın dile battığı andır
bu insanın bilişi

rüzgârın aklı var, çiçeğin ruhu
taşın teni

bu yağmurun sesi gümüşle kaplayan eskiyi

insanlığın cilt kabukları, göğün şifa süren elleri
var, var... yok denilen her şey var
yeniyi dirilten sensin
içlerimde büyük evler sergisi
içlerimde büyük evler ağrısı
insanlığın teniyle imtihanı var

(*Edebiyat Ortamı*, Kasım-Aralık 2012, sayı 29)

Bana Bir Şeyler Söyle
Erdal Çakır

Mustafa Yahya Coşkun'a

De ki, açlık neyle doyurulur, kitapta yeri var mı
De ki, ömrümün levhasına meşkettim kaydını yokluğun
Bana bir insan öğret, kırk yıl kavrulmasın dudağım
Yakayım gemilerimi, Endülüsü'nde sürgün bir ağaç dibinde
Yırtıklarımı dikerek geçeyim karşı yakasına yoksulluğumun

De ki, boşluğunda yer var mıdır, mağaran atılmış içinden
Bomba bomba patlamış bir yığın, gölgen
De ki, dünya çocuğunu düşürmüş, Afrika kısır yine
Yine pür telaş çiğnenmekte aslan ağzında lokma
Pöstekime bir damla yaş düşüyor hüznümün saçağından
Afrika kısır yine, döl tutmaz merhameti dünyanın
Bana bir şeyler söyle, de ki, çiçeğim baharsız
Azgın bir köpeğin dişlerinde parçalanmış bir rüya
Korkuyorum hem de çok, de ki, insan ödü patlamış bir volkan
De ki, sahte bir nisan uyanıyor kabuğunda ağacın
Uyarıyorum, savaşacağım da meydanlarım duygusuz
Saldırılarımı uykumun en ağır yerinde imha edecekler
Yenilmiş kalkacağım göz kapaklarım kapanmayacak
De ki, tek tek söndürüyorum yıldızları, perdeyi indiriyorum
Sahneyi kapatıyorum, rolümü devrediyorum
Ağlayacağımı sanmayın, de ki bu yıl, hadi allahaısmarladık
Hadi neyle korkutacaksınız, açım, açığım ve meteliksiz
Sıyırıp alın canımı, bedenimin dipnotu bir dilim ekmek
Ne oldu evet ne oldu süngünüzün ucunda yok muyum
Aşkıma rehin bıraktığınız cesaretiniz nerede hadi bakalım
De ki, karşılaştıralım, kalbim mi büyük, açlığınız mı
Buğday mı, nefes mi
De ki, Taptuk'un kapısındayım, sorum bu
Bütün soruların Yunus'u, nefsimin ham ipeği
Ey dünya, bir danesin, nefesim Geylâni'nin pençesi
Geldim ve geliyorum,
Gelemediğiniz yere kendinizden

(*Edebiyat Ortamı*, Mayıs-Haziran 2012, sayı 26)

Zorluk Derecesi
Furkan Çalışkan

Eşitlik bozuldu ve sabah oldu
Böylece kalbim,
Hakkındaki iddialara açıklık getirecek.
Gizlediklerim ve açığa vurduklarım
Zaten benim olanı çalmak gibi
Bir şeyi unutmuşum hissi ile sana dönüyorum
Ütünün fişi, gözlerinin rengi, kapının kilidi
Seni unutmam gerektiğini hatırlamıyorum
Gözlerin ve sen, toplam iki kişi...
Biz sadece acımızı seçmekte özgürdük
Acımız, evet kabul, olağan şüpheli
Ve içimizde taşıdığımız o kömür
Yıkadıkça kirlenen korkunç bir sevgi...

Frene basma, insan gitmek için yapılmıştır
Senden ricam ruhum ikimizin arasında kalsın
Artık biliyorum, yolda olan yolda kalır
İkamet bitti madem, o kömür artık yansın!

Kalplerdeki her şey açığa vurulup tahsil edildi
Açıklayabilirim, belki...

Yalnızlık (Allah ondan razı olsun), kör noktam
Bu yüzden geldiğini göremedim
Lakin göremediklerime de inanırım
Sana da öyle inandım, ya Rahman ya Rahim...

(*İtibar*, Eylül 2012, sayı 12)

Tabut İnceliği
Hüseyin Alemdar

-Mutsuz doğana ölüm dokunmaz! (IngmarBergman)
Arslan Kacar ve Seyfi Teoman için

Yalnızlık da öğrenilirmiş, yenildim yandım yıkıldım öğrendim
herkes için bir, kendim için üç kere öldüm--Kâbem bu benim!
kendim dahil, fazlasını isteyene edep yerlerimin ağlamasını gösteririm
tanrı katında dilimi ısırdım bi'kere, şâirlikmiş, şâirlik ne kelime!
nicedir bordo bir denizle örtüyorum yüzümün ayıbını
yaşadığım şehir ara sokaklarına değin mor soğuk
harfleri pörsümüş kirli bir masumiyet sevgilim hayat
ömrüm kapsülle patlatılmış anksiyeteelbombası kaldırımlarda
birer uzun teneşir soğuğu düştüğüm kadınlar kalp yerimde
beni biri dökmüş ben herkesi dökmüşüm istemeden
beni biri dökmüş dedim! her yerim leke, her yerim dökük dûa
içimin raylarından Doğu Ekspres treni geçmiş sanki
şahmaran kılığında--o da ne demekse!
Annem sayfaları dökülmüş Kur'ân
babam irin sarmaşığı kelâm bende
göğü ağlayan ince cennet gibiyim herkeste
ha, herkes hiç kimsedir, biri diye kimse yoktur
o biri ki sevabına finalime bir silâh bile bulmaz ki!
kusura bakmayın da, siz ben değilsiniz ama bakın
bakın bakın! işiniz bakmak olsun bir şeylere bakın!
siz şimdi tanrı mı, din mi bekliyorsunuz benden bu hâlde
bi'kere daha kusura bakmayın da, şairin tanrısı da dini de kendi
ben kendinin kıyametiyim kendi hikâyemde
kimin kimde ne bıraktığıdır kıyamet dediğimiz de
beni *Mihriban* bir aşk incitmiş-varsın, incitsin
seni günah-ı aşk-kansın, incitsin
onu aşk-ı sefa-yansın, incitsin
işte kıyamet burda, herkesin herkesi incittiği yerde!

Bak, gök karardı, teneşirim hazır, birazdan öleceğim
bin dereden su getiremezsin sen bir dereden getir yeter
getir de bi'güzel yıkanayım suyun dökülüşünde—
n'olur ağlama, bu saatten sonra ağlama
ölümden korkulur mu hiç, ölmekten
ölüm yanlış keder, yanlış düğün ölmek

ölüm en güzel siyâhşâirin kalbinde
evet, ölüm en güzel kandır!
- Bana sorarsanız, şimdi ölün, hemen ölün
ölüm fiyakadır!

(*Bireylikler*, Temmuz-Ağustos 2012, sayı 45)

İhsan Deniz
Yakın Saat

O sazlığa dönüp bakmadım bir daha.
Kuşlar havalandı ardımdan. Ardından
bir tüfek sesi... Pat!
Bütün cisimler döküldü sulara..

Kulak kabarttı akşam burun
kemiğimi sızlatan boşluğa:
Ummana dön! Ummana dön!
San mayaya, san sulara, sarılığa..

Zeytin kanatlarını açtı göl kuş
uykusuna, havalanan kuşluğa.. Uzun
uzun kıskandı denizi. Sessizliği
nüksetti, yarım
kaldı tüfeğinin sesi..
...
Gün gelir beni bulur o kuş bir ada
pazarında. Elmalara kardeş olur. Enginar
kabuklarına, maydanoza, tarçına..
Kalbimi okur. Sarı kemiğimi. Bileklerimi.
Gözlerimi bir balık ormanında..

Kaderi hâfızam olur..

(*Mühür*, Ocak-Şubat 2012, sayı 38)

Acak
Muhammet Safa

Artık günü yakındır
Bu sefer çenemi kapatmanıza izin vereceğim
Başka vakitler aklınızla yapamayacağınızı
Şimdi ellerinizle yapabileceksiniz

Ve ben öleceğim
Umutsuzluktan değil
Bir tören için kapayacaksınız üstümü

Yaşarken çok uzak durmuşum gibi metalden
Yine koyacaksınız göbeğime çelikten bıçağı

Karmaşadan değil
Bir saf için toplanacaksınız önümde
Bağlayacaksınız ellerinizi önünüzde

Ve önemsediğinizden değil
Başka türlü taşınamayacağım için
El üstünde tutacaksınız

Bir kez olsun aynı yolda yürüyeceksiniz
Sessizce sorgusuz sualsiz yekahenk

Sonra çok uzun sürmeyecek el üstünde tutulmam
Yürüdüğüm yol gibi
Bırakacaksınız elyapımıbirevden
Gerçek yuvama
Ne 2+1 ne stüdyo ne tripleks
Isıtması merkezi sistem, tekbirelden
Aidat yok, fatura yok...

Bitince her şey, kapattığınızda üstümü
Gidince siz evlerinize
Yeni dostlar edineceğim
Sonsuz muhabbetler...

(*Edebiyat Ortamı*, Kasım-Aralık 2012, sayı 29)

Sözleşme
Onur Bayrak

-Y. Fetih'e, bilinmeyenlere-

aslında her sabah kalktığım bir yanlış anlaşılma
kendimi anlatamayacak olmanın çıkardığı seslerle
kan ve keder dolu gövdemi vaktin içinde koşturmaca
aslında ne bakış bulursam bulayım dikkate değmiyor yüzüm
kimseye iyilik vaat etmeyen bir haber gibi gelip
ardında vasat hikâyeler bırakan bir kırandır dönüşüm

aslında cümle âlem el verse kurtuluşum yok hayattan
bunak çocuklar, alışkın şehir, duman rengi bir kader
yaşadığıma değmeyecek bir ölüm olur kendimi assam

(*Dergâh*, Eylül 2012, sayı 271)

Yas Listesi
Osman Özbahçe

17.

Kılıcımda yolunu kaybetmiş bir Moğol
Nefret ederim moğollardan
Kılıcımda bir Moğol
Şiir lekeler bırakıyor moğol

Sistemi takip ediyorlar
Tek yapabildikleri bu
Bir de bana kafa tutuyorlar

Israrlı bir tekrarım ben onların dilinde

Dua kalıbı sürekli tekrarlanan cümle
Tekrar tekrar ortaya çıkan
Zihnin hatıralar kısmında lekeler bırakan
Israrlı tekrarım ben
Sabırlı bir hız
Alçalıp yükselmeyen
En hızlı hız

Reddedilmek
Kendini ispat duygusu yaratıyor insanda
Ona ne kadar özel
Birisi olduğunu kanıtlamak
Yok bende maharet
On parmağın on marifet
Şular Bular Olar
Kaça sayarsan say! OLAR!
İnsanların kendilerini zeki,
Daha zeki zannetmelerine izin vermelisin
Türkiyede zekânın kuralı budur
Arkadaş olabilmenin sular

–Yavaş gel hemşerim! Çok havalısın bu aralar
Hoplayıp duruyosun şovdurumlar,
Oğlum senin gittiğin yollardan
Beş köşe döndüm ben sular

Gazel okuma bana vaiz
Yok bende adalet yarası
Mensup değiliz biz
Babamla ikimiz

Gazel okuma
Ütü devlet
Ütü baba
Ütü vaiz
Devlet ütü
Baba ütü
Vaiz ütü

Okuma bana
Yüce makamlardan
İnecek kütü

Karadır
Karapkara
İçtiğim sütü

Ayıkladım ahenk içtiğim sütü
Şehrin ışıkları yarım kalmış
Gazel okuma bana sütü
Bütün hayallerim kapalı
Çalışmıyor Arzu kapalı
Beni terkettiğini anladığım gün
1 gün eksik
Bileklerimde hüküm süren yıllar
Kapalı sular

Sen konuştukça
Suyun taşmasıydı feyiz almak
Çoğalıp bendini yıkmak
Ruhum bir depo vaiz
En karanlık karanlık
Küflü kokar kapalı sular

Ayıkladım ahengi denedim yazıda turada
Kıpırdayacak yer yok bana
Bölme bölme kısım kısım geliyor
Özel hayatım nefret
Ruhum da depolamış
Küflü kokar karanlık sular

Bam bam bam
Bam baba bam
Bam bam
Babam çıkar
Davuldan

Bilim talep ediyorum vaiz şiir değil
Atom bombası savaş sanayi dünyalar savaşı
RRRRşPRRRŞRrrrşirrRh+şiiİir
Şiirdenkurtulacağızkesinkur
Ben yazdıkça kurtulacağız
Kalın dilini açıp sular
Boynumda yarılıyor
Sol kulağım şişen sular
Kalın dilini açıp
Karanlık sular

–Çek hemşerim çek!
–Çok dalgınsın birader!
–Bişey kurulmuyor bu devirde!
–Elverişli değil!
–Hemşerim devir!

Mensup değiliz babacığım sular
Mensup değiliz mutlu aile tablolar
Mensup değiliz işleri rasgiden adamlar
Mensup değiliz bir tanıdık bulanlar
Mensup değiliz babacığım hulusukalbileruh
Mensup değiliz huzur saatler
Değiliz değişir kurallar
Olar Bular Şular
Dalıyoruz karanlık sular

Babacığım sular
Ölerek kaybolacağım yağmur
Tekrar doğmayacağım güneş
Kasatura pusula
Kalbini gösteriyor
Karanlık sular

(*Karagöz*, Ocak-Mart 2012, sayı 18)

Akdeniz'e Düşen Çocukların İlk Sözleri Gibi
Şakir Kurtulmuş

3.
kentlerin eski kalıntılarında sabahlayıp
ovalardan dağlardan kudüs'ten
gazze gecesinden ve golan sabahından
refah tünellerinden dualardan
aksa mescidinin gözyaşlarından
denizlerden bir haber bekleyen benim
her sabah 'bir haber'
ve taze bir haber bekleyen
hatıralar kadar taze düşler kadar yeniyim
ayın üzerinden güneşin resmini çekip
denizin üzerinde bir sal gibi yüzdüren
yazgının esiri, yıldızların tutsağıyım
özgür filistin şarkısı okuyan
kudüs çocuklarının arkadaşıyım
boğazında ırmakların
su tutan eller doruklarında dağın
göğe tutunan dağda korunan
yeni yüzler aramaktayım

4.
kader, tırmanırken yokuşları
en çok yorulan kalbim şimdi serin
sırtında çoban sürüleri dağlarla serin
içimde taşıdığım aşk bir dağ lalesi
bir de sen, göğsümde
kır çiçeği gibi taşıdığım kalp
kudüs kalbi, mescid-i aksa kalbi
dağ havası, lalesi, suyu ve gizemiyle dolu
ikindi sularında serin gönlüm

sabırla doldur kalbimi ey yüce dağ
sabır güzelliğinden bir pay rabbim

sabır deryandan bir ihsan bahşet
ey kalbimin sızısı,kudüs
ya da cebimde pusula gibi
teneşir vaktini bekleyen hazır kalbimi
kalbimin titreşimlerini
ört ırmağa akan düşlerimi
hira'nın gölgesinde büyüyen
duygularım açık ve net
sen karanlıkların
korkularımın üzerini ört

(*Yedi İklim*, Kasım 2012, sayı 272)

Ada
Zafer Acar

Zaman sensin mekân benim
saçlarıma aklar düştün nerdesin

dedi imgelere gizlendim bulamazsın izimi
dedim işte bu yüzden arıyorum lirizmi

-ile'yi aldında gittin ah niye
bağlanamıyorum ben hiç kimseye

duyduğuma göre –sağır olsaydım keşke-
aşkta bile yapılmaktaymış şike

sensizliğimden arınmak için yıkanıp yundum
baktım Aaaaaaa o da ne: yokum

gözyaşımla yoğrulup ekmek olsaydım keşke
oruç tuttu halkım bayramlarda bile

yokluğuma gömülüp ağlaştık ölümümle
yatırım yaptım gözyaşı incilerimden ötelere kolye

sen yaşamı seviyorsun ben ölümü
istersen harca beni aşk meyanında kalbim gömü

iyi ki güzelsin bu çirkin dünyada
yoksa bulamazdı estetik anlayışım sığınacak ada

var mıdır cihanda canandan başka düğün
çekilmiş tırnaklarıyla çözemez kendini kördüğüm

karyolamıza yatak yapıp içimize yağan karı
kaldıralım ruhlarımız arasındaki sınırları

ısıt beni kömür gözlüm selvi boylum
ateşsiz soba gibi yıllardır boştur koynum

sen yoksun kahvaltıda, beyaz peynir zeytin
beni bırakıp da yaşlanmaya mı gittin

dedi olamam ram kendimden taştığmdan beri ne gam
dedim öyleyse bundan böyle dışarısıdır benim iç dünyam

âleme Beyoğlunda gelsem de
göbeğimden bağlıyım semtin Sultanahmete

kavuşsak benden çok sevinir alttaki dize
ağaç ile kuş gibi yakışırız birbirimize

(*Dil ve Edebiyat*, Aralık 2012, sayı 48)

hikâye

Necip Tosun

2012'DE ÖYKÜ

Necip Tosun

2012 yılı, öykü kitapları açısından verimli bir yıl oldu denilebilir. Gerçi roman yanında en azından sayısal anlamda oldukça yetersiz bir alanı kapladı; ama yine de umut verici çıkışlar vardı. Yapılan tespitlere göre 2012'de yaklaşık 180 öykü kitabı yayınlandı. Öyküde artık belirgin bir yer edinen Mustafa Kutlu, Cemil Kavukçu, Ali Haydar Haksal, Cemal Şakar, Murat Yalçın, Başar Başarır, Mihriban İnan Karatepe, Şule Gürbüz, Ahmet Büke, Yunus Develi yeni öykü kitapları yayınladılar.

2012 "ilk öykü kitapları" açısından da hareketli bir yıldı. Tuna Lütfü Yukay (*Karışık Odalar*), Akif Hasan Kaya (*Islak Kibritler*), Mustafa Çiftçi, (*Âdem'in Kekliği ve Chopin*), Yıldırım Türk (*Ayrı Düşmüş Zamanlar*), Şenay Eroğlu Aksoy (*Evlerin Yüreği*), Suzan Bilgen Özgün (*Gölgede Kalanlar*), Mahir Ünsal Eriş (*Bangır Bangır Ferdi Çalıyor Evde...*), Ayşegül Ünal (*Siyah Tayyörlü Kadın*), Gökhan Yılmaz *(Biraz Kuşlar, Azıcık Allah*) ilk kitaplarını yayınladılar. Kemal Gündüzalp'ın tespitine göre 2012'de toplam 96 ilk öykü kitabı yayınlanmış. Bu da oldukça iyi bir rakam.

Yayınevleri, öykü kitaplarına sınırlı bir ilgi gösterdiler. Bu bağlamda Okur Kitaplığı'nı kutlamak gerekir. Okur Kitaplığı, *Ruh Denizi* (Ali Haydar Haksal), *Mürekkep* (Cemal Şakar), *Hiçbir Şey Anlatmayan Hikâyelerin İkincisi* (Güray Süngü), *Islak Kibritler* (Akif Hasan Kaya), *Sabahleyin Bir Tantana* (Yılmaz Yılmaz) adlı öykü kitaplarını yayınladı. Ayrıca Alakarga Yayınları da Okur Kitaplığı gibi öykü kitaplarına ilgi gösterdi.

En nitelikli ve düzenli hâliyle öykü dergisi olarak *Hece Öykü* yine göz doldurdu. Her yıl olduğu gibi bu yıl da "2011'in Öykü Birikimi", "Çağdaş Türkmen Öyküsü", "Cezaevi Öyküleri", "Çağdaş Kazakistan Öyküsü", "Niçin Öykü Yazıyorlar", "Çağdaş Tatar Öyküsü" dosyalarını hazırladı, yüzlerce öykü yayınladı.

Tür dergisi olarak 2012'te *Öykü Teknesi* kapandı; ama *Dünyanın Öyküsü*, *Sarnıç Öykü*, *Semaver Öykü* adlı üç yeni öykü dergisi yayın hayatına atıldı. *Öykü Teknesi*, Kasım-Aralık 2012 tarih ve 30. sayısıyla yayınına son verdi. Dergi kapanışını son sayıda şöyle duyurdu: "*Öykü Teknesi*'nin elinizdeki 30. sayısı son sayı. Beş yıl süreyle sizlere, öyküye ilişkin ne varsa; yazarlara ve yapıtlarına ilişkin dosyalar, eleştiri ve değerlendirme yazıları, kitap tanıtımları, dünya ve Türk edebiyatından öyküler, çocuk edebiyatı, Filika dolusu kısacık öyküler sunan bağımsız bir dergi olarak yayınına nokta, işlev olarak ise virgül koyuyor. Bu sürede çıkan 30 sayısının her birinde öykücülüğümüzün değerli bir yazarını dosya konusu yaptı. Her sayı için seçilen bir yazar ve yapıtları enine boyuna masaya yatırıldı. Yazar ve yapıtlarına ilişkin, dergi grubu üyelerine ve yetkin yazın insanlarının yakın okuma, ince-

leme, araştırma ve eleştiri dosya hâlinde okuyucuların ilgi ve değerlendirmelerine sunuldu." Dergi 2012'de Hürriyet Yaşar, Hulki Aktunç, Feyza Hepçilingirler, İlyas Halil, Attilâ Şenkon dosyaları hazırladı.

2012'de *Dünyanın Öyküsü*, *Sarnıç Öykü*, *Semaver Öykü* adlı üç yeni öykü dergisi yayın hayatına atıldı. İlk sayısı Şubat-Mart 2012'de yayınlanan *Dünyanın Öyküsü* dergisi, çıkış yazısında Özcan Karabulut imzasıyla amaçlarını şöyle açıkladı: "Öykücülüğümüzün ve öykü dergiciliğimizin birikimine dayanarak, eleştiri ve öykünün ilgi alanına giren yazılarıyla, konuk türleriyle, odağına yapıtı alan soruşturmalarıyla, bütün dünyadan öykülerle, yenisi, genci, ustası, eleştirmeniyle, iyi edebiyatla okuru buluşturmak, unutulmuş, değeri yeterince bilinmemiş veya edebiyatımızda kilometre taşı olmuş öykülerle / öykücülerle canlı bir öykü belleği oluşturmak, sözcükleriyle, dilleriyle, sesleriyle, bakış açılarıyla, yazdıklarıyla 'ben de varım', 'bir de bu var' diyen öykücülere sayfalarını açmak için (...) muhalif bir tür olan, ele avuca sığmayan öyküyü yükseltmek için çıkıyor!"

İlk sayısı Eylül 2012'de yayınlanan *Sarnıç Öykü* dergisinin çıkış yazısında İnan Çetin şunları yazdı: "*Sarnıç Öykü*, edebiyat dergiciliğinin farklı bir örneği olma iddiasıyla yola çıkıyor. Bu 'farklı olma' iddiasının getirdiği sorumluluk alabildiğince büyük, bunu biliyoruz; her adımda daha ağırlaşacağını da biliyoruz. Ama iddiamız nitelikli bir öykü dergisiyse bu sorumluluktan kaçamazdık. *Sarnıç Öykü*'nün hedefleri arasında genç öykücülere 'mutfak' olmak var. Son yıllarda hızla yükselen öykünün genç yazarları, nitelikli bir ortamda soluk alıp vermenin önemini ve yararını yaşayacaklar *Sarnıç Öykü*'yle. İleriki sayılarımızda bunu gerçekleştirip daha çok genç yazara yer vereceğiz, pek az derginin görebileceği bir ilgiyle karşılaşabileceğimizi tahmin ediyoruz." Dergi, yakın zamanda yayınlanmış bir öykü kitabını "Odak Kitap" başlığı ile inceledi. Bunlar İlhan Durusel'in *Gül Öksüren Melek*, Demir Özlü'nün *Önünde Boş Bir Uzam*, Cemil Kavukçu'nun *Aynadaki Zaman*, Etgar Keret'in *Kapı Vuruldu Birden* kitapları oldu.

Diğer yeni öykü dergisi ise Deniz Dengiz Şimşek editörlüğünde Temmuz-Ağustos 2012'de ilk sayısı yayınlanan *Semaver Öykü*'ydü. "Bir Demlik" başlıklı sunuş yazısında şöyle denildi: "Günlük yaşamdan daha güzel bir yaşam var öykülerde. Üstelik fazla zamanımızı da almıyor. Bir öykü kitabının parça parça okunması bir başka güzellik. Okur haklı. Özellikle yaz günlerinde romanın uzunluğundan şiirin bunaltısından kurtulmanın en güzel yolu bir öykü okumak. (...) Hem okur, hem yazar seçkin olmalı. Birbirine hitap etmeyen iki unsur bir bakışmalık süreden fazla muhatap olamazlar. Bu yüzden seçkin okur olduğuna inandığımız öykü okurunu önemsiyoruz. Bir 'dem'lik geldik kapınıza. Birkaç öykü zamanı durup kaçacağız."

Öyküdeki bu hareketliliğe nazaran öykü eleştirisinin oldukça yetersiz kaldığı görüldü. Bu bağlamda Behçet Çelik'in *Ateşe Atılmış Bir Çiçek* ile Hülya Soyşekerci'nin *Mavi Harfler Atölyesi* öykü odaklı eleştiri kitaplarındandı. Öykü eleştirisi daha çok dergilerde varlığını sürdürdü.

Bu sene öykü adına ilginç kolektif kitaplar yayınlandı. Bunlardan biri Murathan Mungan'ın *Bir Dersim Hikâyesi* adlı çalışmasıydı. Ahmet Büke, Yalçın Tosun,

Ayhan Geçgin, Cemil Kavukçu, Behçet Çelik, Ayfer Tunç, Burhan Sönmez, Hatice Meryem, Şule Gürbüz, Hakan Günday, Ayşegül Çelik, Haydar Karataş, Murat Yalçın, Karin Karakaşlı, Murat Uyurkulak, Gaye Boralıoğlu, Sema Kaygusuz, Yavuz Ekinci, Seray Şahiner, Murat Özyaşar, Jaklin Çelik, Gönül Kıvılcım ve Barış Bıçakçı kitapta birer Dersim hikâyesi yazdılar.

İlknur Özdemir editörlüğünde hazırlanan *Kar İzleri Örttü* bir başka kolektif öykü çalışmasıydı. Kitapta 20 yazar aynı tema etrafında özgün öyküler yazdılar. Çalışmada şu yazarlar yer aldı: Aslı E. Perker, Ayşegül Çelik, Barış Müstecaplıoğlu, Cem Selcen, Doğu Yücel, Ece Erdoğuş, Elif Tanrıyar, Gül İrepoğlu, Gülşah Elikbank, Hacer Yeni, Hakan Günday, İlknur Özdemir, Levent Mete, Menekşe Toprak, Nermin Yıldırım, Sibel Oral, Tuna Kiremitçi, Yazgülü Aldoğan, Yekta Kopan.

Öykü Kitapları

Anadolu Yakası / Mustafa Kutlu

Her yıl bir öykü kitabı yayınlanan Mustafa Kutlu'nun yeni kitabı *Anadolu Yakası*, Kutlu'nun genel öykü çizgisindeki tüm özellikleri yansıtan bir yapı içerir. "Nehir Söyleşi" alt başlığı ile çıkan kitap ilk önce okurda Mustafa Kutlu ile yapılan söyleşileri kapsadığı izlenimi uyandırsa da kastedilen bir yazınsal biçim. *Anadolu Yakası*, muhafazakâr / İslâmi bir dünya görüşüne sahip bir televizyoncu ile bir gazetecinin yaptığı söyleşiden oluşur.

Anadolu Yakası'nda söyleşi formunun seçilmesi isabetlidir. Çünkü dobra dobra gerçeği anlatacak, gerçeği eğip bükmeden aktaracak bir anlatım gerekli olduğundan, Kutlu oldukça yerinde bir seçimle, gerçeği bütün çıplaklığıyla "yansıtacak", "aktaracak" yöntemi (söyleşi) bulmuştur. Kahramanın kültür seviyesinin düşük olması, harbî biri olması tam da Kutlu'nun aradığı bir şeydir. Böylece gerçek, birinci ağızdan, bütün çıplaklığı ve çarpıcılığıyla ortaya konmuş olur. Öte yandan bizzat kahramanın konuşması bir yandan da Kutlu'nun aradığı ironik dilin yakalanması sonucunu doğurmuştur.

Karşılıklı konuşmanın, yani söyleşinin öykü katına yükselmesi için, öykü formunun gereklerinin yerine getirilmesi, onun kurallarına uyulması gerekir. Bir anlamda öyküde, bütün bunlar tartışılır. Gerekli gereksiz her şey anlatılmayacak, konu dışına çıkılmayacak, gerçekler atlanmayacak, konu iyi "toparlanacak" vs. Bu elbette bir sanatçı eliyle ve müdahalesiyle olacaktır. Kitap boyunca söyleşinin gidişatını kanal sahibi çeşitli uyarılarla hatırlatır: "Sen de beni sosyolog ettin be Erol," "Yahu Erol bu konuştuklarımız yazıya geçecek, başkaları okuyacak. Ayıp be! Edep diye bir şey var," "Ne bu acele Erol, film anlatmıyoruz. Hayat bu," "Kendi hikâyemi şu konuşmanın içine sokup ikisini de berbat mı edeyim," "Yahu Erol istersen burada bırakalım, bu Şeref bahsi baydı beni."

Kitabın temel vurgusu, insanın söyledikleri ile yaptıkları arasındaki zıtlıklardır. Burada da ideolojiler / davalar ile yaşanan gerçek arasındaki mesafe ve zıt-

lıklar gündeme getirilir. Bu hikâyede, kanal sahibinin söyledikleri neredeyse tümüyle doğru, hakikat ve gerçek iken iş icraata gelince kanal sahibi bu düşüncelere aykırı bir tutum sergiler. Para kazanma hırsı yüzünden inançlarına aykırı olarak modernizme teslim olur. Böylece düşünceleriyle yaptıkları arasında bir mesafe oluşurken ortaya ikiyüzlü bir portre çıkar. Din dışı / hakikat dışı bir televizyonculuk yapan kanal sahibinin çekmek istediği film bütün gerçeği ortaya serer: Medine Müdafaası...

Bu uzun öyküde, İslâmcı dünya görüşünün televizyona, sanata, sinemaya bakışı bu kanal sahibinin sözlerinde dile gelir. Ama kanal sahibi işiyle inançlarını birbirine karıştırmaz. Tümüyle yerleşik televizyonculuk kalıplarına uyan kanal sahibi, iş rüyalara / davaya gelince bambaşka bir dünyayı savunmaktadır. Kapitalizmin gereklerini bir dünya olarak yaşarken İslâm'ı dünyasına, pratiğe aktarmaz.

Kitapta Türkiye'ye has bir yükselme serüveni aktarılırken, ortaya televizyon üzerinden sosyolojik, toplumsal bir Türkiye haritası da çıkarılır. Öyküyü ülkemizin yaşadığı sosyal, kültürel, iktisadi değişikliklere ve bunların bireydeki etkisine yaslar. Sinemanın, televizyonun toplumdaki karşılığı, toplumsal çözülmedeki etkisi, fonksiyonları işlenir, giderek bir sinema / televizyon düşüncesi oluşturulur. Özellikle sinemanın Türkiye'deki serüvenini bir bütünlük içinde görmek mümkündür. Öte yandan TV kanallarının yapısı bütün detaylarıyla anlatıma yansır. Sonuçta bireysel bir hayat üzerinden, Türk toplumunun son dönemde yaşadığı siyasal, toplumsal, teknolojik serüvenin derin izlerini görürüz. Arka plânda ise değişimle birlikte neler kaybettiğimize dikkat çekilir.

Anadolu Yakası, "yazılan" bir öykü değil de daha çok tatlı tatlı "anlatılan" bir "hikâye"dir. Kutlu, böylece sohbet geleneğinin sürdürücüsü gibidir. Ancak kendine has bir derinliği, resmi de metne yerleştirir.

Ruh Denizi / Ali Haydar Haksal

Ali Haydar Haksal öykülerini, kent ve modernizm eleştirisi, gelenekten / kutsaldan kopuş, bireyin yabancılaşması yaklaşımları etrafında kurgular. Çocukluk, kutsaldan kopuş, kent, aşk, fanilik, yalnızlık, küçük insanlar, bunalımlar onun tüm öykülerinin ana temalarıdır.

Kitap iki temel izlekte ilerler. İlk izlek daha çok yalnızlık, kimsesizlik vurgusudur. İkinci izlek ise çocukluk anılarına yaslı nostaljik bakışları yansıtır. Kitabın diğer bir bölümü de minimal öykülerden oluşur. Kitabın ilk öyküsü "Aynadaki Ben"de, kopan bir dostluk sonrası kendisiyle yüzleşen, yalnız, iki arada bir derede yorgun anlatıcının bir mektupla iç döküşü anlatılır. Terk edilmeyle yaşanan bir iç sürgünlüğün sızıları dışarı vurmaktadır: "Ben, yaralı bir benim, o kadar." Ancak bu dostluğun bitişinin tek verimi insanı kendisiyle yüzleştirmesidir. "O Bir An" bir başka yalnızlık öyküsüdür. İnsanlarla sağlıklı iletişim kuramayan, yapayalnız ortalıkta dolaşıp duran Murat'ın dünyayı yorumlayabileceği tek tutamağı rüyalarıdır. Rüyalar yazılabilir mi, sorusunun peşine düşen Murat rüya ve gerçek arasında gider gelir. "Ben Sen ve O" öyküsünde biraz da sembolik bir anlatımda kente atıyla giren kahramanın yalnızlığını anlatır. Kent artık bir başka şeye dönüşmüş, kahra-

manı boğmakta, nefes aldırmamaktadır. Atını özgürlüğüne kavuşturarak kendisi kaçınılmaz olarak kentin bu karmaşasına dalar.

Anlatıcı pek çok öyküde geçmişine, anılarına, çocukluğuna bakar, babasını, annesini, dedesini, dayısını, çocukluk arkadaşını hikâyeye taşır. "Benim Ölümüm" öyküsünde çocukluğuna uzanan anlatıcı babasının kendisini hastaneye götürmesini ve aralarında dolaşan ölüm olgusunu gündeme getirir. Çocuğun ölüme bakışı, baba sevgisi ve babanın çocuğunun hastalığından etkilenişi işlenirken iç monologla yüzleşme biçim olarak seçilir. "Salim Dede ve Ben"de yalnızlıkları, terk edilmişlikleri yaşayan bir kızın hâline bakılır. Onun yanında ise Salim Dede yer alır ve moral desteğiyle hayata hazırlar... "Zamanın Karı Annem" anne sevgisi üzerine, "Benim Düşüm" düş ve dayı sevgisi üzerine bir öyküdür. "Yüreğimde Gök Gürültüsü"nde yine çocukluğa, çocukluk anılarına bakılır.

"Anlıklar" bölümünün tümü minimal öykü anlayışıyla oluşturulur. Bunlar daha çok küçük anekdotlar, izlenimler, tanıklıkların yer aldığı denemeye yakın notlardır. Nereye gideceğini bilemeyen boşluktaki bu kahramanlar, sorularla yüklü, acılarla iç içe hayata tutunmaya çalışırlar.

Aynadaki Zaman / Cemil Kavukçu

Daha sık öykü kitabı yayınlamaya başlayan Cemil Kavukçu'nun *Aynadaki Zaman* kitabı, fantastik ve dramatik yaklaşımlarından oluşan iki kanaldan ilerler. İlk bölüm öykülerinde odak deniz ve denizdeki olağanüstülüklerdir. İlk öykü "Martılar", göz yiyen martıları anlatan bir alacakaranlık öyküsüdür. "Yolcu" gemi sakinlerinin karşılaştıkları garip yaratık üzerinedir. Yaratığı denize atsalar da bir balık tutma ânında yeniden ortaya çıkacaktır. "Mindos Kayalıkları" esrarengiz bir deniz yolculuğunu anlatır. "Tükeniş Şenliği"nde, yazdıklarına ilişkin güvenini kaybetmiş bir yazarın şimdi sadece rüyalarını yazması hikâye edilir. "Zamanın Aynası"nda, güçlü bir fırtınaya yakalanıp güçlükle kurtulan insanlar, orada bir başka geminin bulunduğunu görürler. Hemen o gemiye geçerler. Orada denizin gazabına uğramış insanların yaşadığını tespit ederler. İçerideki insanlar susmaları gerekirken konuştukları, anlattıkları için burada gemiyle birlikte çürümeye terk edilmişlerdir. Çünkü denizde gördükleri sırları başkalarına anlatmışlardır. Onlara da burada gördüklerini kimseye anlatmamaları öğütlenir.

İkinci bölümdeki öyküler ise dramatik ağırlıktadır ve yoksulluk, acı, mutsuzluk temalarına yaslıdır. Bu seriyal öykülerde Bursa / İnegöl'de Boşnakların dünyasına bakar. Orada Cemile'nin hicranlı hikâyesini anlatır. Cemile'nin annesiz kalışını, babasının evlendirilme serüvenini gündeme getirir. "İncir Ağacı ve Şimşirler"de, annesinin özlemi içindeki Cemile Hanım geçmişine bakmaktadır: "Anne, dedim geçenlerde. Ben, altmış altı yaşında, torun sahibi kadın. Sesli sesli 'anne' dememiştim yıllardır. Onu duydum. Çok yakınımdaydı. Seslendim ona. Sonra da düşündüm, bana annemi hatırlatan ne? Buldum: İncir ağacı ve şimşirler." "Kocaman Şapkalı Küçük Adam" ve "Nağna"da Cemile Hanım'ın annesiz hayatının zorluklarını anlatmayı sürdürür.

"Kocaman bir kuş kondu pencereme. Gagasında taşıdığı kendisinden de büyük

silgiyi pervaza bıraktı. Her şeyi sil, dedi, sonra ben yine geleceğim." İlk sözü ve "Bir daha gelme, dedim kuşa, benim silecek bir şeyim yok..." son sözüyle biter. Anlatmış ve her şeyi silmiştir.

Kitap okurda biraz daha zenginleşseydi duygusu uyandırır. Çünkü Kavukçu'nun biraz daha beklemesi gerekiyormuş gibidir.

Mürekkep / Cemal Şakar

Cemal Şakar 2012'de sekizinci öykü kitabı *Mürekkep*'i yayınladı. Cemal Şakar 30 yıllık yazı serüveninde, sadece öykü türünde ürün veren öykücülüğümüzün farklı, özgün seslerinden biridir. Son kitabı *Mürekkep*'te artık olgunluğun en yetkin ürünlerini sergiliyor.

Cemal Şakar'ın özellikle son dönem öykülerinde duygu ağırlıklı öykülerden düşünce ağırlıklı öykülere evrildiğini görürüz. Kişisel açmazları ve dramları, sadece içsel bir derinliğe doğru değil, aynı zamanda toplumsal sorunlara ve dinî doğrulara doğru açımlar. Öykülerde bir dava, inanç peşindeki insanların dünyasına eğilir. Onların yaşadıkları ruh durumlarını, hayatı algılayış biçimlerini, inançlarını öyküleştirir. *Mürekkep*, onun güncel ve belgesel öykü anlayışının en somut örneği olur. Yaşanan terör olayları, Kürt sorunu, milliyetçilik rüzgârı, Mavi Marmara olayı, Irak İşgali, Arakan'da yaşananlar, Afrika'daki açlık gibi somut insanlık olaylarını öykülerinde işler. Gazete haberlerine, televizyon görüntülerine, face-twetter hâllerine eğilerek oradan insanlık dramları devşirir. Özellikle terör, savaşın körleştirdiği olayların kurbanlarına eğilir. Öykülerin odak temalarından biri de bu terör ve savaşın etkilediği çocuklar ve onların yaşadıklarıdır.

Kitaba destansı bir metinle girer: "Kılıç". Yeryüzü sonsuzca yarılmış, insanlık kalbinden vurulmuştur. Şehri yıkamaya ezanların gücü yetmemekte, şeytan ev ev, sokak sokak dolaşıp tayfasına hevesler üflemektedir. Müslümanların yaşadığı sıkıntıyı, zulmeti bizzat üzerinde, yüreğinde hisseden kahraman, öykünün sonunda ayağa kalkar. "Geçişler" öyküsünde Müslüman topraklarında yaşanan savaşta bir Batılı gazetecinin gözünden çocukların yaşadıkları insanlık dışı durumlar aktarılır. "Sesler"de yine bir savaş ortamında dağılan aileler, toplu kıyımlar, bombalar, roketler altında çocukların yaşadıkları dramlar anlatılır. Çocuklar artık sadece bir ses olmuşlardır. "Küçük Şeyler Düeti"nde, sürüp giden haksızlıklar, zulümler, öldürmeler ve bunlara karşı insanların aldıkları konumlar, susmalar ve başkaldırmalar öykünün merkezine oturur. Firavunlara, tağutlara, despotlara tavır almayanlar eleştirilir. "Güneş" öyküsünde Taksim'de yaşayan bir bombalama olayındaki kurban tezgâhtar kızın dramı öyküleştirilir. "Önce Vatan" öyküsünde, kendini toprağına, vatanına, bayrağına adayan kahramanın yaşadığı çelişkiler gündeme getirilir.

Cemal Şakar daha çok bir fotoğraf öyküsüne odaklanır. Bir fotoğrafa zom yapar ve oradan, o enstantaneden olaylara, durumlara geçer. Ancak bu fotoğraflar rastgele seçilmiş fotoğraflar değil, dünyanın en acılı bölgelerindeki bir acıya işaret eden, giderek o acıyı simgeleyen görüntüler olur. Ama buraya bakarken bir yandan da bu fotoğrafların iki taraflı işlevini kuşatır anlattıkları. Böylece insanlar bu

fotoğraflarla hem acıları kanıksayıp tüketir, hem de bu acı, görüntüler sayesinde yaygınlaşır. Örneğin "Mama" öyküsünde, Afrika'daki açlığı bir reklâma dönüştüren kapitalist zihniyetin eleştirisi yapılır. Bir fotoğraf açlığı değil, mama reklâmını öne çıkaracaktır: "Mama kutusu tam önlerinde; markası okunabiliyor; anne sütüne en yakın olanlardan."

Öykülerin pek çoğu anlatıcı, yazar, kurmaca, bakış açısı gibi öykünün öğeleri etrafında kurgulanır. Yazdıkça, tasarlananla ortaya çıkan arasında farklılaşma başlar. Yazma sıkıntılarını ve yazıya ilişkin anlatıcının kuşkularını dile getirir. Yazının, kurmacanın merkeze alındığı biçimsel yaklaşımları sergiler. "Bıçak" öyküsü tümüyle anlatma sorunlarına odaklanır. Sıkılan, bunalan kahraman, dostları bunun nedenini kitap okumak olarak koyduklarında o itiraz eder: "Benimkisi okumaktan değil, anlatamamaktan, anlamıyor musunuz?" Çünkü "anlatamadıkları, yazamadıkları gelip gelip boğazına düğümlenmektedir." Öykü boyunca bakış açısı, anlatıcı ses, yazar değişir. Anlatıcı ses, yazar, kahraman iç içe geçer. "Önce Vatan" öyküsü, word ortamında bir öykünün oluşma serüvenini yansıtır ve word'ün imkânlarıyla, öyküyü oluştururken dikkat edilmesi gerekenleri kendine not eder. Ama öykü bu hâliyle kalır. Yazar zaten anlatma sıkıntısı içindedir bu da onun bir parçasıdır.

Öykülerinde her zaman yeni bir biçimsel anlatı tekniği ve kurgu arayışındadır. Çok bilindik güncel bir "mesele"nin etkisini kurgu yaklaşımıyla estetize eder. Dümdüz anlatıdan vazgeçip olayları, görüntüleri, duyguları farklı biçimlere büründürüp özgün anlatım denemelerine girişir. Aslında öykü onda biçimdir / kurgudur desek yeridir. Çünkü anlatacağı şeyi kırar, büker, kesip, biçer. Öyle ki anlatmak için kurguluyor değil, kurgulamak için anlatıyor gibidir.

Mürekkep Cemal Şakar'ın öyküdeki deneysel, yenilikçi arayışlarının parlak bir örneğidir.

Aramızda / Mihriban İnan Karatepe

Mihriban İnan Karatepe, üçüncü kitabı *Aramızda* (2012) ile güçlü bir çıkış yapar. Kitap, ağırlıklı olarak iki ana damardan akar. Birincisi çocuğun gözünden insanlık hâlleri, ikincisi ise kadın erkek ilişkileri arasındaki sorunlardır. Öykülerin çoğunda bir karmaşa, kaos ve savaşın ortasındaki çocukluk durumları yansıtılır. Ama hangi yaşta olurlarsa olsunlar kahramanlar bir kimlik sahibidir. Tüm öykülerde Müslüman çocuk olmanın, Müslüman genç kız olmanın, Müslüman kadın olmanın hem devlet / otorite, hem de toplum nezdindeki konumu hikâyeleştirilir. "Beyaz Güvercin", "Boşluk", "Eski Ev", "En İyi Arkadaşım" öykülerinde çocuk gözünden dünyaya bakış aktarılır. Öykülerde çocuğun / ilk gençliğin, din ile çocukluk / gençlik arasında kalışı işlenirken, gençlik tutkuları ile ailenin önerdiği inancı arasında kalan gençler bir yol bulmaya çalışırlar: "Lavaboya el-yüz yıkamaya gider, başımı meshedip bir de ayaklarımı yıkasam abdest alacakken, bakışlarım aynadaki görüntüme takılır, Bakkal Emine ablanın, ne edâlı kızsın sen öyle deyişi aklıma gelir, lavabonun aynasında kaşımı gözümü inceler, bir adım geri çekilir, farklı pozlar takınır, hangisinin edâlı bir duruş olduğuna karar veremez, eğlenir

dururdum. (...) İkindi namazı okula denk gelir, teneffüslerde oyundan namaza sıra gelmezdi. Akşamı mecburen kılıyordum herkes evdeydi, kaçarı yoktu. Yatsı da uykuya kurban gitmiş olsun diye erkenden yatardım." Dindar insanlar çocukken ayrı, genç kızken ayrı, kadınken ayrı sorunlarla karşılaşırlar.

"Aramızda", "Ayna", "İçeriden Ağlama Sesi Geliyor" öykülerinde ise kadın erkek ilişkileri irdelenir. "Aramızda" içli bir ayrılık olayını anlatır. Bir zamanlar özellikle ideolojinin, inancın giderek bir sevginin birbirine yaklaştırdığı kadın ve erkek yıllar sonra karşılaşırlar. Kavuşma olmamıştır. Kadın bu karşılaşma ânında geçmişi anımsar ve yaşananları bugünle karşılaştırır. Erkek değişmiş, sakalını kestirmiş, inancı ve ideolojisinden vazgeçmiştir. Kadın ise aynı yerdedir. Erkek, kadına bir "merhaba" bile demez. Öykü, naif, iç konuşmalarla, düzeyli, kırık bir dille aktarılır.

Karga Zarif / Murat Yalçın

Murat Yalçın *Karga Zarif*'te karşılıksız aşklara, terk edilmelere, yitip giden geçmişe, yenilgi ve umutlara bakar. Hayatın geçiciliğine, faniliğine ilişkin fotoğraflar aktarırken, sıkıntı ve bunalımlara, neşe, ironi ve argo bir dille savunmalar getirir. Kendi deyimiyle, sokak dilindeki inceliklere, külhanbeyi nüktelerine eğilir ve acılara, hüzünlere buradan muzip göndermelerde bulunur. Espriden tat almak yerine ciddiyetle kasılan insanları eleştirirken, sokak dilinden, alt dilden yazdıklarımızın arındırılamayacağını örnekler. Kaba sözleri estetik değerlerle inceltmeye çabalar. Kaba, sokak ağzıyla oluşmuş diline ve giderek ete göndermeli tüm sembollerine karşı, derine gömülmüş, acı, melankolik bir temanın peşine düşer.

Tekerlekli sandalyeye mahkûm yılların dolmuşçusunun sonu intihara kadar giden aldatılma hikâyesinin anlatıldığı "Kanunun Solist Olduğu Gece", kitabın en başarılı öyküsüdür. Eski bıçkın şoför, gücünü, rüyalarını, var olma yeteneğini bütünüyle yitirmiş bir hâlde sadece olup bitenleri seyretmektedir: "Beş yıldır çınar yapraklı perdenin arasından, şu boyası dökük pencerenin çatlak camından bakıyorum alaca dünyaya." Onca hareketli hayattan sonra gelip kaderle yüzleşmiştir. Çünkü o ne düşünürse düşünsün hayat kendi oyununu oynamıştır ona: "Biz istediğimiz kadar tedbirlerle dolduralım kâğıdımızı, arka yüzü takdirlerle dolar. Hayat arkalı önlü okuyor her birimizin kâğıdını." Her şeyini yitirmiş bir hâlde ölüme teslim olur.

"Habnâme-i Karga Zarif"de, anlatıcı bir edebiyat anlayışını, geçmişini, sevdiği yazarları bir düşte buluşturur. Borges ile Pessoa'yı karşı karşıya getirip konuştururken arkada, fonda, Gazi Ayhan'dan "Hem okudum, hem de yazdım yalan dünya senden bezdim" türküsü çalmaktadır. Bu iki büyük yazar, hayatı, yazıyı ve ölümü konuşurlar. Pessoa: "Komik adamsın, Bay Borges! delikanlıyken ihtiyar yazar taklidi yapardın, şimdi ölü yazar taklidi yapıyorsun, anlayan yok. Yalan mı?" derken, Borges: "Yazar olduğumu bilmiyorum, ikincisi yazdıklarımı okuyamıyorum... Yazdıklarımı okuyanların da bir şey anlamadıklarını duyuyorum, seslerinden" diye cevap verir.

"Bana Hikâye Anlatma ya da Çıkmamış Cana Son El Ateş" öyküsü, yazı ve işle-

vi, biçem arayışlarını odak alır. Anlatıcıya göre yazı "Pek çok şeyin, zihnin birçok bölgesinin üstünden atlayarak ilerler son kertede. Bir sıçramalar bütünüdür yazı." Gerçek sanatçı kendine yeni bir dünya yaratan kişidir: "Gerçek sanat insanı içine doğduğu dünyayı çöpe atıp kendi içine doğan dünyada yaşayan kişidir." Anlatıcı, yenilikçi, deneysel, muhalif yazarları sevdiğini belirtir. "Darağacındaki dile vurgunum. Yoksa ben ne yapayım emekli memur yazını" diyen anlatıcı Bilge Karasu, Sezai Karakoç ve Gülten Akın'ı niye sevdiğini şöyle temellendirir: "Dil sofusu, yazın yalnızıyım nicedir. Zevahiri kurtarma tasasından geçeli çok oldu, gözüm artık cevahirde! Bilge manastırını, Sezai dervişliğini, Gülten kalenderliğini sevişim ondan."

"Anne ile Öteki"nde anlatıcı, çocukluğuna, gençliğine, oradan hayatı boyunca peşini bırakmayan, görüntülere, anılara bakar. "Kibrit Suyu"nda hayat ve yazı iç içe geçer. Kahraman hayata bakarken bir bir yazarlar, kahramanlar geçer aklından: "Ne garipti şu kitaplar, yaşamdan gelip yaşama dönüyorlardı, bir biçimde." Sokakta gördüğü insanlar Orhan Kemal'den, Halit Ziya'dan dışarı taşmışlardır.

Kitap, bütün öyküleri özetleyen şu sözlerle biter: "Ana rahminden çıktım koştum pazara, bir kefen alıp döndüm mezara."

Coşkuyla Ölmek / Şule Gürbüz

Şule Gürbüz, *Coşkuyla Ölmek*'te hayata bakar; yaşayıp tükenerek, yenilerek varılan son durakta yapılan iç döküşlere ses verir. İnsanın hiçbir şekilde hayata sığamaması, arzularına yetememesi ve çaresizlikle tüm oluşlara teslim oluşu bir iç sızısı, bir kabulleniş olarak ortaya konur. Gürbüz bu kitabında da yine zamanı odak alarak onun tükenişini ve insanı biçimleyişini hikâye eder. Onun kahramanları sonunda kendileri kusurlu ve tükenmiş hissederken kalp kırıklıkları da bir yüzleşme zemini hazırlar. Çünkü dünya yaşamı sorguladığın anda insana bir huzursuzluk olarak döner ve Gürbüz hikâyelerinde tam da bu kahramanların sesi olur. Çünkü genç ölemiyorsan "coşkuyla ölemezsin", o vakit yaşamak senin hastalığındır ve bu hastalık geçmez.

Kitap dört uzun öyküden oluşur. İlk öykü "Ruhuna Fatiha"da, evden çıkıp yemek yiyip, namaz kıldıktan sonrası tekrar eve dönen anlatıcı getirdiği pideleri evinde çalışan boyacılara vermek zorunda kalır. Pideyi işçilere nezaketen vermek zorunda kalan anlatıcı, bu kez de bu hayrının işe yaraması için bütün akrabalarının ruhuna hediye eder. Öykü boyunca gerçek ve hakikat konuları gündeme getirilirken, yarı kaçık anlatıcı, dinî algıyı tartışır. İnsanlara iyilik yapmak, ülkedeki tasavvuf kurumu, insanların din büyüklerine bakışı bu anlatıcının iç konuşmalarında ortaya konur. İnançlı biri olan anlatıcı bir yandan da bu dünyada yaşanan ikiyüzlülükleri seslendirip tartışmaktadır. İronik, mizahi dille bu olumsuzluklar gündeme getirilir: "Kalp gözün açık maşallah ama o da ileri derece hipermetrop. Allah kalp gözü vermiş, size hep verir ama sarı noktalı, astigmatlı ve görme bozukluklu verir." İnançlı olmasına rağmen hep tereddütler yaşar: "Yattığımda en büyük tedirginliğim ve korkum

tekrar kalkacak olmamdı. Sabahları kendime ait olmayan bir geceden ve uykudan kendimi sokaklara atıp, sağda solda kaybetmek istediğim vaktime talip arıyordum."

"Akılsız Adam" öyküsünde oğlunun hayatını biçimlendirmek isteyen babanın nafile çabası anlatılır: "Oğlan altı yaşına geldiğinde hıfza çalışsın diye iyi bir hafızın yanına, musikiden, makamdan, usulden, velveleden malumatlı olsun diye yaşlı bir hocanın yanına, bunlar süs değil de hakikatli tavır olsun, yürüyüşü, bakışı edindikleri ile süslensin, bunca süsü ile sade görünsün diye zakirbaşı ve şeyh mukallidinin yanına götürmeye," başlar. Bütün kurslara babası bizzat götürür, attığı her adımı izler, soluk alışını kontrol eder. Ama bütün bunlar başarısızlıkla sonuçlanır ve oğlu lise sonrası yurt dışına gitmeye karar verir. Babasının hiç istemediği şekilde mimarlık okuyacaktır.

"Akılsız Adamın Oğlu Sadullah Efendi" ise bir önceki öykünün bu kez Sadullah Efendi'nin gözünden anlatımıdır. Oğul Fransa'ya gidip gelmiş, orada evlenmiş ve yeniden ülkeye dönmüştür. Şimdi babasının kendine bakışını ve hayatı algılayışını bir kez de ondan dinleriz. Açıkça görülür ki baba bizzat kendisinin olamadığını, hayatta yapamadığını evladından istemiş; ancak o da bunu beceremiş, kendi kaderini yaşamıştır.

"Rüya İmiş"te iki yakın arkadaşın hayata atılma ve aldıkları mesafe sonrası dönüp geçmişe bakarak hayatı yorumlamaları anlatılır. Diğer öykülerde de bulunmakla birlikte ironi bu öyküde tümüyle merkezdedir ve hayatın anlamını ironik göndermelerle açık edilir.

Şule Gürbüz, hayattan bir kesit değil de bütün bir hayatı anlatır bu yüzden de giderek bir roman dili, anlayışı uzun öykülere hâkim olur. Diğer yandan kontrolsüz gözüken çağrışımlar, ayrıntılar, fazlaca malumat ve yeni yeni parantezler odak sorunu yaratırken okumayı güçleştirir. Dolayısıyla Gürbüz tümüyle bir hayat kurgusunu ele alır ve anlatıcı bir hayat yorumu, perspektifi ortaya koyarak bütün ayrıntıları tartışır. Kitap baştan sona altı çizilecek aforizmalarla doludur.

Gürbüz, Ahmet Hamdi Tanpınar ile Oğuz Atay'ın kesiştiği yerde tıpkı onlar gibi bir kültür öyküsü, entelektüel, bilgi yüklü bir öykünün peşindedir. Dolayısıyla rafine olmaktan çok, uzun izahlarla öyküsünü oluşturur, sözü bir türlü bağlayamaz. Bu yanıyla da öğretici, bilgilendirici ve ufuk açıcıdır. Mesaj, bilgi ve yorum akışı birbiri ardına gelir. Her cümle yeni bir bilgiye, söze kapı aralar. Ancak, metinlerde etki dağıldığı için okur bu akışta yorulabilir, metinden kopabilir. Dolayısıyla birçok öykü tek bir öyküde harmanlanarak okura sunulur.

Düzenboz / Başar Başarır

Başar Başarır uzun bir aradan sonra yayınladığı *Düzenboz*'da (2012), bir sabah kalktığınızda ekmekler mayalanmazsa, kilitler açılmazsa, bilgisayarlar çalışmazsa, motorlu taşıtlar ilerlemezse, kameralar kayıt yapamazsa ve sonunda elektrik tamamen kesilirse ne olur sorusunun peşine düşer ve bütün bunları bir bir örnekleyerek sonuca doğru gider. Vardığı yer ise açıktır: Düzen bozuluyor.

Şehrin herhangi bir köşesinde sıradan, herhangi bir gününü, o bildik küçük hayatını yaşayan insanların hiçbir müdahalesi olmadan düzen bozulur. Öyküler bir kahraman üzerinde odaklaşır, onun bakış açısından dünya yorumlanır ve bu sıradanlık içerisinde kahramanlar her şeyin alt üst olduğu gerçeği ile karşılaşırlar. Yaşanan tam bir çarpılmadır. Seçilen kahramanlar kendi gerçeklerini, hayallerini iç monologlarla metne aktarırlar. Fırıncı çırağı, bekçi bu dünyadan bakarlar her şeye. "Fırıncı Musa"da, ekmekçi Hüseyin'in çırağı Musa'nın gözünden hayatı, toplumsal düzeni ve algıyı görürüz. Bir fırıncı çırağının cinsellik düşleri, hayattaki konumu ve dünyayı algılayışı özellikle argo diliyle aktarılır. Öykünün sonunda şehirde hiçbir fırında ekmeğin mayalanmamış olduğunu öğreniriz. "Çikolata" öyküsünde ise hayat her zaman ki olağan akışında devam ederken, hayata bilgisayar müdahale eder ve an itibariyle bütün ekranlar kararır çünkü şehirdeki hiçbir bilgisayar işlememektedir. "Açılmıyor" öyküsünde, yine bir bekçi her zamanki gibi sabah bankasının kapısını açmak istediğinde zorlanır. Bankaya girdiklerinde ise bu kez de kasalar açılamamaktadır. Bu olay sadece bu bankada değil tüm bankalarda böyledir: "Bir Salı sabahı, küçük büyük bütün şehirlerin bilumum caddelerine kondurulmuş cümle cinsten bankaların demir çelik kasalarındaki eğri büğrü, haram helal, yekpare kulağı kesik, her türlü paralar yerlerinde kalakalmış. Hiçbir kilit açılmamaktadır o sabah." "Boğazlı Kazak"ta ise bütün motorlar durmuş, arabalar, vapurlar tramvaylar, uçaklar çalışmamaktadır. "Gören Gözler"de, cinayet işlenir bu kez de şehirdeki hiçbir kamera kayıtta değildir. "Şehzadenin Sünneti"nde elektrikler kesilir.

Başar Başarır *Düzenboz*'da, kitabın ortak bir izlek peşinde olmasına özen göstererek bütünlüklü bir öykü evreni oluşturur.

Ömrün Yazı / Berat Alanyalı

Tin Kovuğu'ndan sonra ikinci kitabı *Ömrün Yazı*'nı yayınlayan Berat Alanyalı oldukça nitelikli bir öykü dünyası kurar. Dilde, kurguda, atmosfer yaratmada öykü türünün gereklerini sergiler. Sözcük kullanımda titiz, duygu aktarımında başarılıdır.

Aşk, tüm öykülerde merkezdedir. Aşk, mesafe ve hüzün demektir. Aşklar, daha çok kaçırılmış aşklardır, bir seraba dönüşmüştür. Hayatı en ince, en duyarlı yerinde yaşayan kahramanların son tutamakları bu incecik dalları da kopunca boşluğa düşerler. Hayatın en kritik ânında bir doğum, ölüm ânında hayat neredeyse geriye doğru sarılır ve her şey yeniden yorumlanır. Bir başka deyişle tümüyle kaybetmişlere bakar Alanyalı. Ama duygu yoğun öykülerine rağmen melodram sığlığına düşmez.

"Ağustos" ve "Aşkın Kardeşi Yalnızlık" öykülerinde, çocukluğa, küçük anı kırıntılarına bakar anlatıcı. Etrafındaki kırılmalara, sevinçlere, sinemayla iç içe hayata bakar. Alanyalı, öykülerde akıcı, aksamayan, kusursuz bir dil kullanır. Lirik, şiirsel bir dille neredeyse hiçbir olay anlatmadan, sadece fotoğraflardan, çağrışımlardan yola çıkarak ilk gençlik izlenimlerini ve aşkın değişik görünümlerini kurgular: "Düştüğü yere esrar katar gölgeler; mânâları idrake hemen teslim etmeyen

şık örtülerdir. Hayatın, içinde sürprizler saklayan, ihtişamlı gamzeleridir. Gölgeler yoksa, hayatın gizli, şaşırtıcı parçası kalmamış demektir."

"Yaz Artığı Bir Güzde" kentin boğuculuğundan kaçıp bir köye yerleşen sanatçı, aydın topluluğunun fotoğraf sanatı üzerinden, anıları, hayata ve özellikle zamana bakışları hikâye edilir. "Lekenler, Patenler"de idealist bir baba, uzak köylerde öğretmenliği kabullenir; ama çocuğu karla kaplı yollardan dolayı doktora gidemez ve ölür. Buna şahit olan diğer kardeş ise artık doktor olacaktır. Ama şimdi o da herkesten, her şeyden kaçmaktadır.

"Ada Vapurları, Dayılar, Bahçeler" öyküsünde anne acısı yaşayan küçük bir kızın izlenimleri aktarılır. "Sonbahar Karesi"nde bir fotoğrafçı kızın, doğaya, hayata bakışı ve ölümü... "Pencerede" çok sevdiği kızı öldükten sonra pencerede ölümü bekleyen kadının iç konuşmaları öyküleştirilir.

"Kalabalık Bir Hayat"da, emekli bir sekreterin tümüyle hayatını değiştirmesi hikâye edilir. Öyküdeki kurgu çok ustalıklıdır. "Akla Yazılan"da, ileri yaşlardaki kahraman, evine gelen bir kadının, kendinden hikâye istediğine inanmaktadır. Bu kadın, kahramanın bir arkadaşına göre hologramdır. Ama öykünün sonunda, kadının bir hizmetçi olduğu anlaşılır ve Hayati Bey hizmetçiyi bir şarkıcıya benzetmektedir.

Berat Alanyalı *Ömrün Yazı*'yla kalıcı bir öykücü olacağının değerli kanıtlarını sunuyor.

Beşinci Köşe / Gamze Güller

Gamze Güller, *Beşinci Köşe*'de çoğunlukla kırılma anlarına eğilir; ayrılıklara, ölümlere ve geri dönüşlere. Bütün bunları da küçük bir zaman dilimi üzerinden izah eder. Bir asansörde, bir lokantada, küçük bir yolculukta her şey olup biter. Burada tam da kırılma ânında geriye dönüp ilişkinin serüvenine bakarız. Kadın ve erkek bir mekânda bir araya gelir sonra ayrı ayrı yerlere savrulurlar. Kahramanlar başladıkları hiçbir işin sonunu getiremezler.

"Son Durak"ta yıllar sonra, onca kaçış, gizleniş, reddedişin ardından her şeyin başladığı yere giden anlatıcının hayatla, yaşadıklarıyla yüzleşmesi anlatılır. Anlatıcı otobüste yanında oturan kadına "Buraya ölmeye geldim ben," dediğinde, "Hayır, hepimiz gibi öldüğünüz yere geldiniz," cevabını alır.

"Kartpostallar"da bu kez bir lokantada, ilişkilerinin bitme noktasına gelmiş çiftin dramına bakılır. Terk edilen kadının ağzından anlatılan öyküde, erkeğin duyarsızlığı öne çıkarılır: "Bavullar kapanıyor aklımda. Kocaman kutular paketlenip bantlanıyor. Anılar, hayaller, giysiler toplanıp üzerlerine kalın dişli fermuarlar çekiliyor. Asma kilitler takılıyor sandıklara. Kamyonlar doluyor, kapılar kapanıyor. Bütün gidişlerin acısı çöküyor yüreğime."

Öykülerde soyut, kapalı bir anlatım öne çıkar; ama dil duru ve akışkandır. Başarılı bir kurgu tüm öykülerde hissedilir.

Frenk Havaları / Yunus Develi

Yunus Develi *Gece Dansları* (2004), *Kumercin* (2010) kitaplarından sonra 2012'de *Frenk Havaları* kitabına imza attı. Yunus Develi üçüncü kitabıyla artık iyice oturmuş, anlatımı rahatlamış bir biçimle öyküde belli bir yere geldiğini gösterdi.

Kitap ağırlıklı olarak bir öykü yazarının düşünceleri, beğenileri odağında, edebiyata, kitaplara bir saygı, sevgi düzleminde ilerler. Baştan sona yazarlara, eserlere, anlayışlara atıflarla, metinler arası ilişkilerle oluşur. Öykülerde bazen yazarları, bazen kitapları, bazen de kahramanları hikâyenin konusu yapar, hayatın içine sokar. Zaten anlatıcı hayatın dışına düşmüş, kitaplarla yaşayan biridir. Neredeyse bütün öykülerin kahramanı aynı ya da benzerdir. Bu ise öykü yazma peşindeki bir yazardır. Masasının başına oturur ve hayatla, yazarlarla, gündelik baskılarla öyküsünün yazılış serüvenini hikâye eder. "9 Muzdariplerle Hasbihal"de, Agust Strindberg ve Stendhal ile anlatıcı hayatın anlamı ve aşk odağında söyleşir. "10 Eşikteki Derviş", "11 Akşam Gezmesi" gibi öykülerde de Nuri Pakdil merkezli göndermelerle öyküler oluşur.

"10 Eşikteki Derviş"te, "22 Final Havası"nda inançlı insanlara yapılan baskılar gündeme getirilir. Diğer pek çok öykünün merkezinde dinin yanlış algısı, Tanrı'ya çağrı vardır ve Tanrı'dan kopuş eleştirilir. "8 Mahalle Kavgası"nda, etrafında olup bitenleri sorgulayan anlatıcı, özellikle İslâmi çevrelerin dini yanlış algılayışlarına (mehdi bekleyenler, modern tesettürlüler) itirazlar getirir.

Kitabın ilk öyküsü "1 Frenk Havaları" bütün kitabın özeti gibidir. Bir öykü yazarı gece kendi kendisiyle hesaplaşmaktadır. Yaptığı yanlışlıkların hesabını çıkarırken bir telefon gelir ve kendisini bir başka hesabın içinde bulur. Tüm öykülerde kahraman iç monologlarla bir yüzleşme içindedir. "4 Ninni" öyküsünde bir yandan gündelik hayatın sıkıntılarını yaşarken (yoksulluk, saçlarının dökülmesi) bir yandan da *Mesnevi* okumaktadır. "5 İz" bir önceki öykünün devamıdır. Yazı yazmak, öykü anlatmak isteyen kahraman, belleğinde öykü fotoğrafları ararken bir nişanlılık fotoğrafı bulur ve anlatmaya başlar. "7 Bir Çamlıca Türküsü"nde kendi hikâyesini yaşayamamış, hep başkalarının hikâyesini yaşamış olan kahraman kalp kırıklığı içinde İstanbul'a gelir.

Anlatım, kurgu, dil yetkindir. Bütün öykülerde geçmişe özlem, hüzün ve kırıklık hâkimdir. Develi, büyük olaylardan çok, enstantanelerle, fotoğraf ve çağrışımlarla oluşturur öykülerini. Öyküler kitabın sonunda bir bütünlük oluşturur ve "1 Frenk Havaları" ile son öykü "22 Final Havası" birbirine eklemlenirler.

Evlerin Yüreği / Şenay Eroğlu Aksoy

Kitabın ilk öyküsü "Çığlık"ta Aksoy, incelikli, kırılgan, güzel bir anlatımla, gırtlakları açılan delikle, çığlık atmayı kaybeden hastaların ruh durumlarına eğilir. "Abis" öyküsü ise cellât ve korku üzerine oldukça etkileyici bir dünyayı yansıtır. Yoksulluktan cellâtlığı kabul eden kahraman, ölüm gerçeğinden bir türlü kurtulamaz. Öldürdüğü insanların yakınlarının etrafında olduğunu düşünür. Cellâtlıkta söylendiği gibi her şey sandalyeye bir tekme değildir. Öykü, korku, gizem kavramlarının iyi kullanıldığı başarılı bir metindir. Özellikle ölüme bakış derindir:

"Bahçemin yanı başında yatar ölülerimiz. (...) Bizim buralarda ayırmazlar aileleri, yaşarken sarılamayan yaralar, toprakta küllensin diye koyun koyuna yatırırlar annelerle kızları, babalarla oğulları."

"Arka Bahçe" ise analık, sevgi ve çocuk üzerine oturur. Lirik, şiirsel bir dille sevgiyi, onun açtığı kapanmaz yaraları irdeler. "Kanat"ta temel vurgu özgürlüktür. Küçük çocuk baba baskısına rağmen güvercini masmavi gökyüzüne fırlatır. "Sis" tipik bir imkânsız aşk ve cinayetini anlatır. Bir sokak fahişesine âşık olan gencin sevgilisinin para için bir başkasıyla yatışını görünce onu öldürmesi hikâye edilir. "Şehir"de baba-çocuk ilişkisi, "Yara"da kayıplar üzerine yoğunlaşılır.

Şenay Eroğlu Aksoy *Evlerin Yüreği*'nde hastalıklı tutkulara eğilir. Zaafların, tutkuların insanı nasıl açmazlara sürüklediği hikâye edilir. Arı, temiz, akıcı bir Türkçeyle dramatik insanlık hâllerini, tam da öykünün gerektirdiği biçim ve hacimle, küçük dokunuşlara aktarır.

Ama Sizden Değilim / Nihan Kaya

Gizli Özne (2003), *Buğu* (2006) ve *Disparöni* (2008) adlı üç romanı ve *Çatı Katı* (2004) adlı bir öykü kitabı bulunan Nihan Kaya, 2012'de *Ama Sizden Değilim* ile ikinci öykü kitabını yayınladı.

Kitapta ağırlıklı olarak hayata ait bütün tutamaklarını kaybetmiş insanların ruhsal çöküntülerini gündeme getirir. Daha çok kıyıya vurmuş, hayat mücadelesinde yenilmiş insanların dünyası iç içe aktarılır. Tutkulu bir aşkın, büyük, güçlü bir evliliğin ölümle birlikte yıkılmasıyla birlikte Münasip Efendi'de açtığı travmatik, hastalıklı hâlleri seri hâlinde anlatır. Münasip Efendi'nin marazi hâlleri çevresinde, sokağın insanlık hâlleri tematik bir bütünlük içinde birbirine bağlanır.

"Kent, Kitap ve Pardesü Yakası" öyküsü tüm kitap boyunca anlatılacak seriyal öykünün ilkidir. Kaybettiği Bedia isimli karısının arkasından bir türlü hayata tutunamayan, boşluğa düşen kahraman, kitapçıların peşinde eski günlerinden izler arar. "Yıldönümü" öyküsünde ise aynı kahraman paraları yok diye alamadıkları dikiş makinesini alır eve getirir. "Petunya"da aynı kahraman intihar etmek ister; ama Bedia'nın emanet ettiği petunyalara iyi bakılmaz diye intihardan vazgeçer. Tümüyle Bedia tutkusudur bunun nedeni. Petunyayı sen emanet etmeseydin, gelip yanına yatardım demektedir. "Yangşao Çömleği"nde ise aynı kahraman evini Bedia'nın fotoğraflarıyla doldurmuştur.

"Pakize" adlı öyküde tam tersi bir kahraman anlatılır. Bu kez de hayırsız kocası öldü diye sevinen kadın, onun mezarını ziyaret ederek, o gün dolaştığı yerleri anlatır, kendini takdim eder, hıncını alır. Bu kadının kedisi önceki öykülerin kahramanı Münasip Efendi'nin o çok koruduğu petunyaları yer. Öyküler böylece birleşir. "Pasaklı" da bir başka bağlantılı öyküdür.

"Taş Parke"de, evde sıkışmış, hayata adım atamayan, bir çıkış, yol bulamayan genç kız intihar ile bu hayat arasında gider gelir. "Tarih Efendi'nin Tarih Kitapları"nda ise eski usulle çalışan esnaf Tahir Efendi'nin yeni düzene ayak uyduramayıp bu işten ayrılarak kendini kitaba vermesi işlenir. "Radyo"da, ölüm ve

hayat duygusuyla iç içe böbrek hastalarını diyalize götüren servis aracında yaşanan insanlık durumları diyaloglara yaslanarak anlatılır. "Kız, Kedi ve Paspas" öyküsünde, saplantılı, tutkulu, kendisine hapishaneler üreten ve zindanda yaşamak için çırpınan insanların çıkışsızlığını işlenir.

Kitabın ilk öyküsü "Dokuzu Beş Geçe" ve "Duvardaki Sarı Leke" aynı mantık ve yaklaşımla oluşturulmuş kitabın en başarılı öyküleri olur. Bu öyküler, Nihan Kaya'nın derinleştireceği, zenginleştireceği oldukça parlak örnekler olarak göz alır.

Öykülerde her ne kadar incitici insani hâller anlatılsa da ironi baskın bir öğe olarak yer alır. İroni özellikle abartılı, tutkuya dönüşmüş hâllerin dışavurumunda gerçekleşir. Dil, akıcı ve kusursuzdur. Özellikle diyaloglara yaslanan "Radyo", diyalogların nasıl öyküyü zenginleştirebileceğine iyi bir örnektir. Acı ve neşe arasında gidip gelir öykü.

Hiçbir Şey Anlatmayan Hikâyelerin İkincisi / Güray Süngü

Güray Süngü, ikinci kitabı *Hiçbir Şey Anlatmayan Hikâyelerin İkincisi*'nde ilk kitabındaki temaları anlatmayı sürdürür. Öykülerde, tutunamayanların trajik sonlarına bakılır. Henüz hayatın başında, en büyüğü ilk gençlik çağını yaşayan insanların hayat karşısındaki derin çarpılmaları anlatılır. Bu insanların çocuklukları, ilk gençlikleri yenilgilerle doludur ve intihar hep gündemlerindedir. Yaşanan, toplumsal bir kaostur ve bu kaosta insanların yapabilecekleri çok şey yoktur. Hiçbir yerde tutunamayan, yalnız, işsiz, dışarıdaki insanlar öykülerin merkezindedir. Herkes bir yerinden yaralanmış, hayatın bir yerinde yenilmiş, dışarı vurmuştur. Herkes bir şekilde bu olumsuz toplumsal ortamda kendi hayatının mahvını hazırlar. Ortalıkta dolaşan, iş arayan, her günü aynı çekilmezlikle geçen bu insanlar için ip bir yerde kopar. Aslında öyle istediği için değil, öyle olması gerektiği için, kaçınılmaz olarak kopar.

Tüm öykülerde bir şekilde yalnızlar anlatılır; ama yalnızlık kahramanlarda bir duygu değildir. Sadece olup biten bir şeydir, sonuçtur. Kahramanın başka türlüsünü bilmediği bir şeydir: "Tren kayboldu gözden. İçinde bir yalnızlık uyanmadı, içinde bir yalnızlık hissetmedi, içinden yalnızlıkla alâkalı herhangi bir şey geçmedi. Başka türlüsünü bilmiyordu hayatın."

Bu anlamda kahramanların yaptıkları işin belirgin nedenleri yoktur. Hayatı böyle bulmuşlardır o kadar. Yaptıkları işin de kendilerinde bir karşılıkları yoktur. Hayatı böyle tanımışlardır, böyle yaşamaktadırlar. Yorgun ve yeniktirler, âdeta hayatla ilişiğini kesmek için sebep aramaktadırlar. Onun kahramanları sanki herhangi bir duygu taşımazlar. İntihar etmiş arkadaşlarının yanından çekip giderler. Babaları ölür hiçbir şey hissetmezler. Aslında etraflarındaki hiçbir şeyin bir anlamı yoktur. Rüzgârda sallanırlar, öylece oluşuna bırakmışlardır her şeyi. Onlar yaptıkları şeyi düşünüp taşınarak yapmazlar. Başka bir şey bilmedikleri için öyle yaparlar.

Kitabın ilk öyküsü "Hiçbir Şey Anlatmayan Hikâyelerin Birincisi" işsiz, yalnız ve çıkışsız insanların arayışlarını anlatır. Bodrum katlarında süren öğrenci-

lik, bekçilik için iş arayan öğrenci ve bir intiharın bile sıradan olduğu bir hayat görüntüsü... Her şey o kadar sıradan, o kadar beklenilen ve karşı konamazdır ki kahraman sigarasını almak için döndüğü evde intihar ettiği arkadaşını görür ve bu onu hayrete düşürmez. İntiharın konuşulan değil, yapılan bir şey olduğu kahramanların konuşmalarında açık edilir.

"Biliyorum Hayat Yeniler Kendini..." yine bir yalnızlık öyküsüdür ve toplumsal ortamın hangi kötülükleri açığa çıkarabileceğini örnekler. Sıradan, yalnız bir hayat yaşayan kahraman birden bir katil olarak haberlerde gözükebilir. Yaşadığı hayata bu tam da denk düşer. Ama insanlar bu haberlerdeki hayatlara çok uzaktırlar. Oysa bu hayat başka ne üretebilir ki? Bir başka deyişle bu hayatta bütün bunlar kaçınılmaz ve asıl şaşılması gereken bu cinnetlerin olmamasıdır. Oysa cinayet olsa bile katilin olup olmadığı tartışılır.

"Çember"de yalnızlık ve açmaz bir cinayete yol açar. Hep bacaklarının yok olduğu kâbusuyla uyanan kahraman, bir gün kendine şaka yapmak için elinde baltayla içeri girince cinnet geçirip karısını öldürür. Aslında tümüyle ölümlere, intiharlara odaklı üç öyküde de katillik öyle düşünülüp taşınılan bir şey değildir. Bu potansiyeli taşıyorsan hiç olmadık bir vakitte bu gerçekleşebilir. "Duvara Bakan Adama Bakan Adamlar"da toplumsal bir kaos anlatılır. İronik bir dille manken üzerinden yaşanan olumsuzluklar tartışılır. "İstanbul Hatırası-2009"da, sandığını çaldıran bir ayakkabı boyacısının çaresiz, yapayalnız hâli işlenir. "Toprağın Üstünde" öyküsünde, on altısında evi terk edip, okulu bırakan, kalacak yeri olmayan, parklarda yatan delikanlının yıllar sonra babasının ölümüyle hesaplaşması anlatılır. Hayatı kaybetmiş kahraman nerede ne hissettiğini aslâ bilemez. "Kılık"ta aşk uğruna her şeyini kaybeden kahraman anlatılırken, "Yara Kabuğu"nda yine kaybetmiş, çirkinliği yüzünden sevgilisi tarafından terk edilmiş kahramanın yaşadığı derin hafıza kaybı işlenir.

Öykülerde kahramanlar acılarından birbirini tanırlar. Acılar birini diğerine yaklaştırır. "Rüzgârgülü"nde yolları intihar arzusunda kesişen iki tutunamayanın bağlılığı "En Güzel Yüzün"de birbirlerini acılarından tanıyan insanların yakınlaşması gündeme gelir. Kahramanlar birbirlerini mutsuzluklarından tanırlar. Dostlukları bu minval üzerine kurulur.

Sabahleyin Bir Tantana / Yılmaz Yılmaz

2010'da yayınladığı *Sâlik Yola Düşünce*'den sonra Yılmaz Yılmaz 2012'de *Sabahleyin Bir Tantana* ile öyküde iz üzerinde olduğunu gösterdi.

Yılmaz öykülerde, gündelik hayatın sorunlarına, durumlarına, insanı inciten, yaralayan acılarına bakıp hikâyeler kurgular. Güncel sadece tema olarak değil, dil, anlayış, yaklaşım olarak da öykülerde yer bulur. Apaçık memleket meselelerini işlerken, televizyonlarda, gazetelerde gördüğümüzü memleket hikâyelerini işler.

Öykülerde ağırlıklı olarak ilkeli, dürüst, doğru insanların yüceltimi yapılırken, bu tutumun onlara yaşattığı sıkıntılar, acılar gündeme getirilir. Bu ilkeli duruş sahibi insanlar bu seçimlerinin faturasını bir şekilde öderler. Hangi ideolojiye sahip olurlarsa olsunlar bu dürüst insanlar aynı özellikleri gösterir ve birbirine benzer-

ler. Kitabın ilk öyküsü "Tükürük Meselesi"nde, insanların para karşılığında nasıl inançlarını, davalarını satabileceklerini örnekler. Kapitalizm, sermaye önüne gelen her şeyi yutar. Bu isterse bir dava adamı olsun. Ama buna direnen ilkeli, dürüst insanlar da vardır. Onlar teslim olmaz ve bedelini de öderler. Bu öyküde muhafazakâr düşüncedeki insanın direncini anlatırken, "Yalnızlık Zamanında İç Dökmeler"de ise sol duyarlığa sahip dürüst insanların dünyasına eğilir. Onlar da bir şekilde inancının bedelini öder.

Adalet duygusu ve onun açılımları da onun öykülerde işlediği diğer önemli bir damardır. "Gardiyanın Oğlu"nda, haksız bir ithamla içeri attırdığı arabacı tarafından öldürülen gardiyanın kendi kendine yüzleşmesi anlatılır. Ölüm sonrası bir hâlde, geçmişine, yaşanmışlıklara bakılır. "Suç ve Kazâ"da yine yanlış işleyen bir adalet mekanizması hikâye edilir. Kendisine emanet olarak bırakılan silâhın sahibini söylememekte direnen İhsan Bey, gide gele duruşmalarda yıpranır ve bu ölümüne neden olur.

Yılmaz, "Evde Yok Çocuklar"da ise eğitim sistemini gündeme getirir. Öyküde eğitim sistemi ve ailelerin çocuklarına bakışı eleştirilir. Çocuklarını bir yarış atı gibi kurslardan kurslara sürükleyerek onların çocukluklarını ellerinden alırlar. Böylece aileler, bu tutumlarıyla çocuklarının geleceklerini kararttıklarının farkında bile değildirler.

"Sabahleyin Bir Tantana" daha çok Tarık Buğra'da, Esendal'da gördüğümüz sıcak aile yuvasında yaşanan küçük anlaşmazlıkları anlatır. Yılmaz Yılmaz "hikâye"si olan öyküler yazıyor, temalara güveniyor ve anlatmak istiyor. Fazlasıyla dil arayışlarına girmiyor. İç monolog, farklı geçişler, sinemasal etkilerle öyküsünü zenginleştiriyor. Hikâyenin hikâyesini anlatarak postmodernlere göz kırparken dili özenle kullanıp sağlam adımlar atıyor.

Islak Kibritler / Âkif Hasan Kaya

Anne baba sevgisi, dostluk, arkadaşlık arayışı ve dünyada yaşanan insanlık dramları onun öykülerinin tematik odağını oluşturur. Bunlar bazen ayrı ayrı, bazen de iç içe bir öykünün temasını oluştururlar. "Kum" öyküsünde, ailesini savaşta kaybeden çocuğun gözünden savaşın acımasızlığı gündeme getirilir. "Tünel"de, tünel metaforu üzerinden baba sevgisi işlenir. "İç İçe Zamanlar" anne yoksunluğunun yarattığı dramatik durumlara değinilir. "Son Tren"de anne yokluğunu gidermeye çalışan kahramanın arayışları anlatılır.

Yazma serüveni de onun temel anlatım biçimleri arasındadır. "Örtü"de, anlatmanın, yazmanın amacı tartışılırken, yazarken kendimizi mi anlatırız yoksa başkaları için bir perde mi aralarız sorularının peşine düşülür. "Fısıltı" da benzer bir iz üzerinde yürür. Asıl yazmak istediği hikâye hayatın kendisi miydi sorusunun peşine düşer. "Pansiyon" öyküsünde, hikâye ve kurmaca arasındaki ilişki tartışılır.

Dostluk onun bir başka ana temasıdır. "Koku"da dostluk ve kitap sevgisi hikâye edilir. Kahraman, çok sevmesine karşın, yoksulluk nedeniyle kitaplarını satmak zorunda kalır. "Dönüş"te ağırlıklı olarak dostluk konusu işlenir. "Kayıp Defteri" dostluk, yalnızlık, boşluk üzerine bir öyküdür.

"Bir Kış Masalı" kitabın en iyi öykülerindendir. Kaya, masal ve gerçeği iç içe geçirip bunların nasıl birbirinden ayırt edilemez olduğunu, hatta giderek gündelik gerçeklerin değişebileceğini masalların içinde hakikatlerin olduğunu örnekler. Sanki "masallara inanmayan gerçeklere nasıl inanır ki" sorusunu doğrular. Taş köprü masalı öykünün sonunda sarsıcı bir hakikate dönüşür.

Onun öykülerinde kahramanın keşfi, aydınlanma ânı bir fotoğrafla başlar. Bu fotoğraf bütün bir yaşanan yanlışları ortaya çıkarır, kahramanın vicdanını ortaya koyar ve yüzleşme zemini yaratır. Bu fotoğraf genellikle dünyada, ülkede yaşanan somut bir durumu yansıtır ve kahraman bu durumu iç monolog şeklinde tartışır. Bu anlamda o, kahramanların aydınlanma ânına doğru giden serüveni hikâyeleştirir. Bu sorular, hesaplaşmalar, yüzleşmelerle öykü oluşur. "Kurt"ta bir kahramanın hayatı gördüğü bir fotoğrafla alt üst olur. O fotoğraf bütün bir hayatını kuşatır. Üç ölü çocuk fotoğrafı yüzünden işinden atılır ve hayatın anlamına ilişkin derin bir yüzleşme yaşamasına neden olur. "Bilebilmeliydim!" öyküsünde, önce bir fotoğrafın ağırlığından korkup şehri terk eden; ama sonra yaptığı muhasebe ile kaçışının doğru olmadığını anlayıp şehre geri dönen kahraman anlatılır. Kahraman bu süreçte zalimlerin zulmüne direnebilmek, tavır alabilme, yanlışlara müdahale edebilme gücünü, iradesini tartışır.

"Yok"ta Filistin acısı taşıyan kahramanın birden kendisini bir protesto yürüyüşünde bulması, "Siyah"ta terör olaylarındaki kurbanların dramı anlatılır. Pek çok öyküde Bosna, Filistin ve başka yerlerdeki Müslümanların dramı ele alınır. Burada düşünce ağırlıklı bir yaklaşım baskındır. "Perde"de modern hayatın imkânlarından yararlanmakla Müslüman olmak arasındaki çelişkileri yaşayan, ev, araba almasına karşın, öğrencilere, fakirlere yardım etmemek için bahaneler üreten kahramanın yaşadığı açmazlar hikâye edilir.

Âkif Hasan Kaya hiç şüphesiz öyküye başlanabilecek en iyi yerden başlıyor. Oldukça işlevsel ve düzgün bir dil, imgelere yaslı dramatik bir örgü ile öyküyü kurguluyor. Onun öyküleri, duygu yoğun ve düşünce yoğun bir kurgu arasında gider gelir. Oysa Kaya duygu yoğun öykülerde daha başarılıdır. Böylece düşünce ağırlıklı metinlerin didaktikliğinden sıyrılır. Küçük küçük fotoğraflarla bir bütünlük oluşturmaya çalıştığı imgesel öyküler onun öyküsünü yasladığı damar olmalıdır.

Karışık Odalar / Tuna Lütfü Akay

Akay oldukça yetkin, kusursuz bir dille, iyiden iyiye oturmuş bir anlatım biçimiyle usta işi öyküler yazar. Öyküleri tümüyle bir olaya yaslanır ve "olay öykü"nün bildik tüm özelliklerini yansıtır. Akay, öykülerini korku, suç, kâbus, endişe etrafında kurgular. O, tuhaf, sıra dışı olayların peşindedir. Garip ve ender görülen, psikolojik öyküler peşindedir. Sürprizler, olağanüstü olaylar üzerine kurar öykülerini. Cinayetler, cinler, periler, yılanlar, olağanüstü olaylar, marazi insanlık durumları öykülerin odağındadır. Okuru şaşırtmak, irkiltmek, sarsmak için de sürpriz sonlara başvurur. Çarpıcı olaylar, tesadüfler, korku, gizemli olaylar, deliler ve hayaletler... Onun için öyküye değer olan sıradanlık değil, anormallik, sıra dışılıktır.

Onun öykülerinin temel izleklerinden biri katillik durumlarıdır. "Kahraman"da,

yaralı hayvanların ıstırap çektiğini, en önemli uzuvların kaybeden hayvanlar için yaşamın anlamını kaybettiğini düşünen kahraman onları öldürmeye başlar. Daha sonra bu düşüncesini insanlara dönüştürür. Hastalıklı bedenlerin içinde ıstırap çektiğini düşündüğü ruhları ölümle kurtarmak ister. Bunun için de bu duygularla bir kızı öldürmek ister. "Kül Tablası"nda, gergin, ölüme doğru giden bir öldürme olayını, kamera-göz anlatımla ustalıkla hikâyeleştirir. "Savaş'ın Ölümü"nde trafikte karısının yanında kendisini küçük düşüren adamdan intikamını korkunç bir şekilde alan kahramanın hikâyesi anlatılır. Kurban sonunda intiharla çıkış yolu bulabilir. "Kıskançlık" yine bir cinayet öyküsüdür. Kahraman, kendisine ihanet eden karısının hem katil durumuna düşürür, hem de karısının sevgilisini öldürür.

Öykülerin diğer temel bir izleği de korkudur. "Hamam Sefası"nda cinli, perili bir korku hikâyesi anlatılır. "Yılan Taci"de, yılanların peşine düştüğü Taci'nin yılanlarla mücadelesi hikâye edilir. "İhtiyar Muhiddin'in Hortlağı" tipik bir hortlak öyküsüdür.

Hep suça meyilli, psikolojik açmazlar içinde cinayete doğru sürüklenen insanların gerekçelerini, mazeretlerini öyküleştirir. "Akarofobik" yolu psikiyatra çıkan, her yerde böcek görüp kaşınan adamın çıkışsızlığı işlenir. "Sen de Kimsin?" bir başka psikiyatr hasta ilişkisini anlatan bir öyküdür.

Karışık Odalar, yılın en iyi öykü kitaplarından biriydi.

Gölgede Kalanlar / Suzan Bilgen Özgün

Suzan Bilgen Özgün, daha çok mutsuz ilişkiler üzerine yoğunlaşır. Kaçırılmış güzellikler, yitip gitmiş günler üzerine... İnsanların her biri bir başka gerekçeyle birbirlerinin uzağına düşmüş, ayrılmışlardır. Öyküler tam da burada ayrılık sonrası yaşananlara bakıp, geçmişi yorumlar, hayatla yüzleşme zemini yaratır. Bu ayrılık bazen ölüm olur, bazen yanlış seçim, bazen de hayatın gerçekleri... Yollar bir şekilde ayrılır, insanlar başka yönlere savrulur.

Toplumsal kurguların yarattığı dramlar, onun ağırlıklı olarak işlediği önemli bir temadır. Yanlış kurgulanmış toplumsal ilişkiler insanlara acı, yalnızlık olarak geri döner. "Babasız"da, evlilik dışı ilişkilerden olma çocuğun yaşadığı dram ele alınırken, bundan etkilenen anne ve toplumsal baskı diğer temalar olarak öne çıkar. Öyküde kadını cinsel bir nesne olarak gören; ama toplumsal sorumluluğunu yerine getirmeyen babanın / erkeğin konumu eleştirilir. Bu ilişkide asıl yaralanan çocuk olmaktadır. Asıl baskıyı üzerinde o hissetmektedir. Öyküde bu çocuğun kendisini evlat olarak kabul etmeyen babaya karşı hissettiği duygular işlenir. "Güllü'nün Dileği"nde, babasının baskısıyla erkenden evlendirilip bütün hayalleri, hayatı karartılan genç kızın acılarına bakılır. Genç kadın yanlış evlilik sonucu eşinden ayrılır ve çocuğuyla baş başa kalır. "Yıldönümü"nde, ekonomik krizle birlikte işsiz kalan bu arada eşinden de ayrılan kahramanın yıkılmışlığı, hayattan kopuşu ve yenilgisi işlenir.

Yıllar sonra yeniden bir araya gelişler kitabın diğer önemli bir temasıdır. "Tutunuş"da, kocasını kaybetmiş, tek kızıyla kırk altı yaşına gelmiş kadının önüne çıkan yeni evlilik teklifinde yaşadığı hayal kırıklığı hikâye edilir. Eski sevgili-

si ona evlenme teklifi eder; ama kadın onun eşcinsel olduğunu öğrenince yıkılır. "Kayıp"da eski sevgililerin yıllar sonra yeniden karşılaşmaları anlatır. Aşk, hiçbir zaman bitmemektedir.

Ama ölüm, öykülerin hep merkezindedir. "Dedem Duymasın"da, babasızlığı yaşayan kahraman, dedesinin hayata tutunuşunu tuhaf bir duyguyla izler. Babasının ölümü, üzülmesin diye dedeye söylenmemiştir; ancak asıl acı babasız kalan kahramanda sürmektedir. "Kırmızı Balık"ta, hamile kadının çocuğunu kaybetmesiyle yaşadığı duygu durumları anlatılır.

Geçmişle, yaşananlarla, hayatla yüzleşme Suzan Bilgen Özgün'ün en sevdiği temadır. Kitabın en güzel öykülerinden olan "Lokum"da artık ömrünün sonuna gelmiş ve tüm ömrünü annesine ve işine adamış çevirmenin hayatla yüzleşmesi gündeme getirilir. Bu bir bakıma yalnızlaşma ve yenilgi serüvenidir.

Suzan Bilgen Özgün durumdan çok karakterler üzerine yoğunlaşır. Oldukça belirgin karakterler yaratır ve durumları bu karakter üzerinden anlatır. Ancak benzeri kadın yazarlar gibi sadece kadın karakterler üzerinde değil, oldukça etkili erkek karakterleri de hikâyeleştirir. "Yıldönümü"nde bunu incelikle yapar.

Gölgede Kalanlar öykü adına yılın kazanımlarındandı.

Ayrı Düşmüş Zamanlar / Yıldırım Türk

Yıldırım Türk'ün ilk öykü kitabı *Ayrı Düşmüş Zamanlar*, 2012'nin iyi, nitelikli kitaplarından biriydi. Hikâye kurmada, anlatımda özenli olan Türk, ilk kitabıyla dikkat çekti. *Ayrı Düşmüş Zamanlar*'da taşra hikâyeleri ağırlıkta. Tüm öykülerin merkezinde taşradaki insanlık hâlleri yer alır. Ama kitabı ilginç kılan edebiyatımızdan konu olarak artık pek işlenmeyen köy öykülerinin varlığıdır. Köy, bazen kasabaya gelip giden kahramanlar (Babaaane, dayı ziyaretleri, köyden kasabaya hasta getirilmesi) aracılığıyla, bazen de tümüyle mekân ve insanları olarak ("Tayyare Geçiyor") gündeme gelir. Öykülerde ne taşra sıkıntısı ne de taşra övgüsü vardır. Taşra hem orayı yaşanmaz kılan olumsuzluklar, hem de orayı yaşatan temel dinamikler olarak işlenir. Bu anlamda taşra hakkında genel bir yargıdan çok, kendi gerçekleriyle nesnel bir şekilde hikâye edilir. Küçücük çocuğu evlenmeye zorlayan olumsuz bir ortam olarak da ("Bir Yıldız Düşü"), imrenilecek bir yer ("Çay Ocağında Karışır Zaman") olarak da aktarılır.

Değişim de öykülerinin merkezindedir. İnsanların değişim karşısındaki tutumları öykülerde yer bulur. "Göçüyoruz" öyküsünde, köyünden kopup İstanbul'a gelen ve burada hurdacılık yapan Kamil, daha sonra yeniden köyüne dönmek zorunda kalır. Ama şehre alışan aile artık köye uyum sağlayamamaktadır. "Hatıralar Gel Deyince"de ise kasaba ile köy arasında kalan ihtiyar kadının yaşadığı yalnızlık ve hiçbir yere sığamama hâli anlatılır. "Ayrı Düşmüş Zamanlar" bir başka değişim hikâyesidir. Yıllar sonra memleketine dönen kahraman eski günlerini arar. O dönemin büyük dava adamı şimdi dünyalık olmuş zevk peşindedir.

Öykülerin çoğu öğretmen öğrenci ilişkisi üzerine odaklanır. Öyküler ağırlıklı olarak öğretmen gözünden toplumsal hayatın yorumlanmasıdır. "Kasiyer Kız"da,

bir öğretmenin, büyük umutlar beslediği genç kızın okumayıp, kasiyer olarak çalışması karşısında yaşadığı hayal kırıklığını anlatır. Hayat, edebiyat tutkunu Aslı'yı yaşamın zor bir rolüne sürüklemiştir. "Bir Yıldızı Düşü"nde sınıfında hiç konuşmayan, bir süre sonra da okula gelmeyen öğrencisinin hayatını araştıran öğretmen, acı gerçeği öğrenir. "Ayazda Güvercin İzleri" bir öğretmenin bir öğrencisine yazdığı mektup biçiminde düzenlenmiştir. Bu öyküde de öğretmen öğrenci ilişkileri bütün boyutlarıyla irdelenir. "Baki Çemende Hayli Perişan İmiş" benzer bir iz üzerinde yürür. Öğrencilerine edebiyat, şiir zevki aşılamaya çalışan öğretmen hayal kırıklığı yaşar.

Yaşlı Adil Bey'in genç öğrenci Aylin'e olan umutsuz, imkânsız aşkını anlatan "Küller Savrulunca" ile şehirde simitçiyle profesörü bir araya getiren bir kültür ortamı olan bir çay ocağının anlatıldığı "Çay Ocağında Karışır Zaman" kitabın en iyi öyküleri olarak dikkat çeker.

Kanatları Ölü Açıklığında / Pelin Buzluk

Pelin Buzluk, 2010 Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülünü alan *Deli Bal*'dan sonra ikinci kitabı *Kanatları Ölü Açıklığında* ile yine öykü evrenini genişletmeyi sürdürdü. Buzluk yalnız, kırık, yenilmiş insanların dünyalarını lirik, şiirsel bir dille öyküledi. Masalsı anlatım ve fantastik, onun önemli anlatım tercihleri oldu. Kısa ve birbirini zenginleştiren cümlelerle özellikle duygu yoğun bir öykü dünyasını oluşturdu.

Pelin Buzluk, kayıpların, kaybolmuşların, seslerini aslâ duyuramayacak olanların dünyasına eğilir. Kitabın ilk öyküsü "İbrahim Dağı" gerek anlatım, gerek ritim, gerekse içerik olarak kitabın en iyi öyküsü. Bir küçüklük anısına eğilen anlatıcı, babası öldüğü için bir başka evde kalan küçük İbrahim'in dramını işler. Yine bir küçük çocuğun bakış açısından anlatılan öykü, İbrahim'in kaybolmasıyla sonuçlanır. Anlatıcı için geçmişin bu acısı, suçluluk duygusu bugüne kadar taşmıştır. "Kemikler"de cumartesi annelerinin acılarına değinilir. Kayıp çocuklara insanların tepkisizliği eleştirilir. Kitabın bir başka güzel öyküsü olan "Saklambaç"ta kayıp dayının masalsı hikâyesi anlatılır.

İnsan ve hayvan ilişkileri, insan ve eşya ilişkileri ilginç öykü konuları olarak öne çıkar. İnsanların hayvanlara acımasızlığı vurgulanırken, pek çok insan sevgi açlığını onda giderir. Eşya, boşluk ve sessizlik onun ilgi alanları olur. Sessizlere ses olur, kıyıya vurmuşların dramını açık eder. Konuşmayan cumartesi annelerini seslendirir: "Oysa bir dilbaz, Ortaçağ'da bir yeniyetmenin kızağa oturtuluşunu nasıl da canlı anlatır? İhtiyarlar bilmez dengbejliği, bugünün acısını Ortaçağ'dan beridir saklarlar. Avazları çıkmaz. Dayak yemeyi de beceremezler. Susup beklerler. Kulakları dışarıda, gecede. Fotoğraflar koyunlarında." "Var Olmayan Sesler" öyküsünde anlatıcı yoksulların, evsizlerin, bir kapıya bile sahip olamayanların sesi olur. "Ten Rengi" bir başka sessizin sesi olur, bir balonun. "Mevsimler"de ise kaybolmuş güzellikleri dillendirir: "Yaz mevsimi, aşk mevsimi, şiir mevsimi..." "Sekizli'ye Hediye"de yine bir kıyıdakinin dramı anlatılır. Gazinoda hayatını tüketen bir Pakistanlının memleketine doğru yola çıkan külleri hikâye edilir. "Düğün Gecesi" küçük yaşta evlendirilen Perihan'ın çıkışsızlığını iç içe işler.

Pelin Buzluk, biçim sorununu önemli ölçüde halletmiş gözüküyor. İzleyeceği temel kanal, ilk öyküsü "İbrahim Dağı" olmalı. Bu sesi derinleştirmeli, kendine ait kılmalı.

Âdem'in Kekliği ve Chopin / Mustafa Çiftçi

Yılın sürprizlerinden biri Mustafa Çiftçi'nin ilk öykü kitabı *Âdem'in Kekliği ve Chopin*'in yayınlanmasıydı. Çiftçi, doğrudan sadeliğe yöneliyor öykülerinde. Neredeyse hiç tasvir, iç konuşma, benzetme olmaksızın olayın kendisini anlatıyor. Yazdıklarına klâsik metinler bile denilebilir. Ama bunu bilinçle yaptığı, özellikle Mustafa Kutlu'nun açtığı yolda ilerlediği görülüyor. Yozgat'ı merkez alıp, Yozgat'tan ayrılan insanların, özellikle yoksulların dünyasına bakıyor. Tam da burada modernizmin aldırmazlığına, acımasızlığına ulaşıyor. Yoksul insanların küçücük dünyalarında yaşadıkları savaşı aktarıyor. Kaybedişlerini, hayata tutunma çabalarını ve aşklarını işliyor.

Kitabın ilk öyküsü "Âdem'in Kekliği ve Chopin"de, Yozgat'tan Ankara'ya çalışmaya gelmiş bir marangozun aşka sürüklenişi ve aşkın onu biçimlendirişi işlenir. Mobilya işçiliğini yaptığı resim sergisinde gördüğü bir kadına âşık olan anlatıcı, onun peşine düşer; ama bir türlü bulamaz. Evlense de bu görüntüyü unutamaz. Kaybolmuş aşkın yerine ne konulabilir ki?

"Ese Dayı"da Yozgat'tan Ankara'ya gelip inşaat bekçiliği yapan kahramanı hayata sokan Ese Dayı'nın hikâyesi anlatılır. "Ankara'nın İnşaatları"nda, Ankara'nın inşaatlarını yapan bir Yozgatlının trajik ölümü ve büyüklerin şehre olumsuz bakışı anlatılır. Anne Ankara'yı sadece Kocatepe Cami'si için affeder. "Gülizar"da, Yozgat'tan büyük şehre göçen; ama burada tutunamayanların tekrar Yozgat'a dönüşü hikâye edilir. "Müjgan"da bir köy ortamında aşkın oluşumu ve ifade biçimi ele alınır. Bu arada fonda köyde yaşanan toplumsal ortam verilir. "Portakal" öyküsünde, portakal görmemiş yoksul insanların dünyasına eğilinir. Yatılı okuyan kahraman ilk kez portakalla karşılaşır ve bunu ailesine götürür. "Şırıl Şırıl"da köy çeşmesinde su doldururken sevgilisini düşünüp dalan köy kızlarının aşkları, "Neşeli Gelin"de internetten tanışan gençleri evlendirmek isteyen ailenin kız isteme maceraları hikâye edilir. "Turkuaz Ajans"da, değişime ayak uydurmaya çalışan Tabelacı Hayri'nin açmazları anlatılır.

Mustafa Çiftçi, belli ki sadelikte bir öykü dünyası kurmayı amaçlıyor. İlk metinlerinde bunu başarıyor da.

Siyah Tayyörlü Kadın / Ayşegül Ünal

Ayşegül Ünal ilk kitabı *Siyah Tayyörlü Kadın*'da iki tema üzerinde yoğunlaşır: Aşk ve Ölüm. Aşk pek çok öykünün merkezindedir. Ancak hep kavuşulamamış, eksik kalmış, önü kesilmiş aşkları anlatır Ünal. Araya bazen ölüm girer, bazen başka nedenler. Aşk ortada kalır böylece. Bu ilişkilerde özellikle kadınların uğradığı haksızlık ve erkeklerin kadınlar konusunda duyarsızlığı öne çıkarılır. "Rujun Rengi"nde, sadece işiyle uğraşıp karısıyla ilgilenmeyen kocanın bu kayıtsızlığı işlenir. "Geri

Dönüş Yok"ta ise bu kadının kocasından ayrılmak için bavulunu toplayıp evden ayrılması hikâye edilir. Ancak baba evinde anne hasta, baba ise kadının hâline aldırmaz. Kadın da elinde bavulu seçeneksiz bir hâlde tekrar kocasına dönmek zorunda kalır. "Ahmet'i Sevenler"de platonik aşkın çeşitli görünümleri sergilenir. "Baki Olan Aşk" öyküsünde aşk ölümle kesilir.

Özellikle hasta insanlar, onun sıklıkla gündeme getirdiği kişilerdir. "Yol Kısa Yolculuk Uzun", "Diğer Odadakiler", "Pırlanta" bu öykülerdendir. "Pırlanta"da kan alma sırasında kadın, eşinin yokluğunu hisseder. "Bayat Ekmek ve Karadut"ta, kimsesi kalmamış, yapayalnız kadının camide huzur, güven arayışı anlatılırken, "Korku ve Ecel"de, deli Fikriye'nin kehanetleri anlatılır.

Ayşegül Ünal ilk kitabıyla öyküye merhaba derken, küçük anekdotları öyküleştirme, öyküye değer olanı yakalama peşinde olduğunu da gösterir.

Toplum Böceği / Kerem Işık

Kerem Işık, *Toplum Böceği*'nde ağırlıklı olarak insanın mekanikleşme, otomatikleşme serüvenini gündeme getirir. İnsanlar bir şekilde işleyen bu çarkın bir parçası olmuştur. Yalnız otomatikleşmeyi sıradan insanlar, bu işin bir parçası olan insanlar değil, tam tersine yarı deli, marazi denilebilecek insanlar keşfeder ve normal gözüken insanların konumlarını sorgularlar. Öyküler bu bağlamda birey olma mücadelesini yansıtır. Işık bunu yaparken de mizahın, ironin diline yaslanır ve bu böcekleşme serüvenini eleştirel dille mahkûm eder. Her şeyin bir projeye bağlanıp halledilmeye çalışılmasının sorunlu alanlarını açık eder: Ekonomi, eğitim, toplumsal yaşam... Bazen biçimsel denemeler, bazen yenilikçi arayışlar gözden kaçmaz. Kimi metinler de daha çok denemenin sınırlarında gezinir.

Kitabın ilk öyküsü "İş Mi Bu ŞiBuMi", ironik bir üslûpla kapitalizmin ruhunu sorgular. Dünya emlâk pazarının % 97'sini elinde bulunduran şirket, şimdi gözünü aydaki arazilerin satılmasına dikmiştir. Öyküde bütün amacın kâr olduğu, şirketlerin kazanç elde etmek için gözü dönmüş bir şekilde hesaplar, plânlar uyguladığı, insanları, çalışanlarını robotlaştırdığı hikâye edilir.

"Ve Diyor ki" öyküsünde, çocukluğuna çarpıp çocukluğuyla yüzleşen anlatıcı orada kederlere değer. "Bir Ergenlik Dönemi Tragedyası" öyküsünde, ülkedeki eğitim sistemi üzerine yapılan düzenlemeyi bir çocuğun üzerinden test etmenin sonuçları anlatılır. Öyküde yine tek tipleştirme, insanı hizaya getirici tepeden inme kurallar eleştirilirken, özgürlüğe, hayal gücüne, yaratıcılığa vurgu yapılır.

"Bir Velinin Güncesi"nde, "Aslında bu oyunu oynamamın nedeni düşüncelerimi hizaya sokmak, onlara çekidüzen vererek adam etmek" diyen anlatıcı, yazdığı bir mektupla kendini onarmaya çalışır. Çünkü mektupta deliliğini kabul eder: "Aslında tüm bunları yazmak yerine muayenehanenizde bulunduğuna emin olduğum o simsiyah deri koltuğa yaslanarak konuşmayı, konuşurken çocukluğuma dönerek kırlarda koşup oynamayı çok isterdim."

"İnsanlık Hâli"nde kendi kendine mektuplar gönderen yine farklı bir karakterin, bu hâlinin normal; ama devekuşuna benzettiği kadın memurun anormal

olduğu hikâye edilir. Bu postane memuresi şöyle tanımlanır: "Devekuşunun sol kanadının hemen yanında, gagasını sokup kendine doğru çekerek hareket ettirebileceği, sağlam bir iple makara sistemine bağlanmış plâstik bir halka vardı. Tüm gücünü kullanarak bu halkayı çektiğinde devreye giren makara düzeneği, üzerine kalın bir cam parçası yerleştirilmiş eski tip masayla gün içinde neredeyse yekvücut hâlini alan devekuşunun boynunu yavaş yavaş yukarı kaldırmak suretiyle ona kabuklu yemiş vermek üzere neşe içinde ellerini çırpan insanla yüzleşmesini sağlıyordu."

"Yaşadığı her şeyi yorgana işleyip sonra onu üstüne örtmek isteyen" Güler'in hikâyesini anlatan anlatıcı, ondan kendine başkalarının gözüyle bakmasını öğrenmiştir.

"Toplum Böceği"nde yine hayatı kapı aralıklarından öğrenmeye çalışan bir ergenin cinsellik hatası anlatılır.

Cazibe İstasyonu / Ahmet Büke

Ahmet Büke, *Cazibe İstasyonu*'nda toplumsal, siyasal olayların yaşattığı bireysel dramlara bakar. Kürt sorunu, kayıp çocuklar, faili meçhuller gibi siyasi olayların sonuçlarını bireysel dram düzleminde hikâye eder. Ülkede yaşanan kaotik ortam, bir şekilde kayıplara, cinayetlere, kıyımlara yol açmaktadır. Bu anlamda siyasi öyküler bunlar. Onun öyküleri güncele sıkı sıkıya bağlıdır. Göçük altında kalan kanal ameleleri, yerleşim yeri bombalayan uçaklar, Dersim acısı, çocukları kayıp anneler, babaları öldürülen çocuklar gündelik olayların bir yansıması olarak öykülerde var olurlar. Ancak bunlar bir acıya, drama dönüşerek öyküde yerlerini alırlar. Bu anlamda Büke'nin siyasi duruşu öykülere net bir şekilde yansırken dramatik yaklaşımı siyasi keskinliği yumuşatır. Kitabın ilk öyküsü "Buluttan Buluta"da parçalı, birbirinden kopuk metinlerle bir bütünlük arayışı içerisinde olur. Bakış açısı önce Fehime'ye, oradan Fehime'nin baktığı Sevim'e, sonra da olayların iki gün öncesine yönelir.

"Karakutu"da ülkede yaşanan faili meçhul cinayetler hikâye edilir. Anlatıcının babası bir gün alıp götürülür sonra bir bisküvi kutusunda ölüsü gelir. Kale içine götürülen baba, sorgudan sonra katledilmiştir. Aile bir mezarı olacak diye sevinir.

"Herkes Ana Kuzusu"nda Doğu'da yaşananlar, iç konuşmalar, biçimsel ve kapalı bir biçimde metne aktarılır. Öykü şu cümleyle biter: "Pir Hesen bana dediydi: Esker mi büyük, Allah mı?" Öyküde Dersim isyanı ve acısı anlatılır. Katliam yapılan yerler ve öldürülenler bir bir sayılırken biçimsel bir yöntemle iki sütunla öykü oluşturulur.

"Ağır Zamanlar" kitabın en güzel öyküsüdür. Aynı evde kaldığı arkadaşı Doğu'da öldürülen Ergün önce arkadaşının mezarını sonra da ailesini ziyaret eder. Öykü hem Ergün'ün, hem de ailenin psikolojik tutumunu ustalıkla aktarır. "Bayrak İnmez, Devlet Bitmez" öyküsünde yine devlet baskısı gündeme getirilir. İlçesi bombalanan halkı kaymakam ikna eder ve bu bombalama olayının mazeretlerini sıralar.

"Gelen Evrak: 28.02.2012. Tem:1245/89" öyküsünde ise çocuğunu arayan anne, annesini arayan çocuk hikâye edilirken, ülkede yaşanan kaosa vurgu yapılır. "M Tipi Kapalı" öyküsünde hapishaneden çıkan bir çocuğun annesini görmek istememesi anlatılır. "Ramazan ve Jeoloji" öyküsünde kanal amelelerinin göçük altında kalışları işlenir.

Öykülerde öne çıkan temel vurgu devlet baskısı ve otoriter yapıdır. Pek çok öyküde parçalı bir öykü anlayışı sergilenirken biçimsel denemelere başvurulur. Bazı biçimsel, parçalı denemeleri öykünün okunurluğunu zorlar. Özellikle "Tuhaf Su" bölümü, "Düşen / Düşünen Adamın Bir Günü", "Herkes Ana Kuzusu" öykülerinde bunu görmek mümkündür. Ama bunu Büke bilinçle yaptığına göre bize de anlamak çabası düşer.

Biraz Kuşlar, *Azıcık Allah* / Gökhan Yılmaz

Gökhan Yılmaz, ilk kitabında tümüyle dile, dilin imkânlarına, çağrışımlarına yaslanır. Öykülerde bir iç ses, dışarıda algıladığı durumlar, olgular hakkında konuşmaya başlar. Özel bir dil, çağrışım ve göndermelerle oluşur metinler. Parlak cümleler, buluşlar, keşifler peş peşe gelir. Yazar, gramatik kuralları bir yana bırakıp dili tümüyle kendi kullanım alanına sokar. Üç sözcük bir arada istediği sözcüğü birleştirir istediğini ayrıştırır. Bu nedenle metinler daha çok sözcük oyunlarını yansıtır. Bilinçte akıp giden sözcüklerin peşinde, eklemeler, çıkarmalarla metin ilerler. Son sözcük anlatıcıya ne çağrıştırıyorsa, arkasından ona uygun yeni bir cümle gelir. Aforizmalar, göndermeler, çağrışımlarla metinler kurgulanır. Sözcükler bozulup yeni sözcükler türetilir. Ömürilik der meselâ, bebekrizantem der... Anlatımı, dili iyiden iyiye başka alanlara kaydırır. Bir öyküye şöyle girer: "Günaydın çocuklar... *İyi geceler çocuklar*... Şu pencereleri açıp sınıfı biraz havalandıralım. *Şu pencereleri kapatıp yatağı biraz ısıtalım*. Hepimize iyi dersler. *Hepimize tatlı rüyalar*. *Hep* beraber derse katılıp, anlamaya çalışalım. *Hep beraber koyunları sayıp*, *uyumaya çalışalım*. Oturun bakalım. *Uyuyun bakalım*."

Gökhan Yılmaz, kuşkusuz öykünün imkânlarını kavramış bir öykücü. Ama en riskli yerinden başlıyor bu türün örneklerine. İroninin gücüne yaslanarak kurmacanın hikâye özelliğini reddederek ilerliyor öyküler. Duyguları kırıp büküyor, farklı çağrışımları üst üste bindiriyor. Bilinç akışının imkânlarını kullanırken okura da bunu açık ediyor.

Bangır Bangır Ferdi Çalıyor Evde... / Mahir Ünsal Eriş

Öyküler büyüklere göre kurgulanmış dünyada, erken büyüyen ergenlerin hayat acılarını anlatır. Öykülerin büyük çoğunluğu çocukluk ve ergenlik hikâyeleridir. Hayata adım atmış genç insanlar hayatın en acımasız yanıyla karşılaşır ve onu bir şekilde aşmaya çalışırlar. "Çok Sıkılır Arkadaşı Ölen Çocuklar" öyküsünde, kerhanede büyüyen en yakın arkadaşının ölümünü görür anlatıcı. Olayı kabullenemez sadece sıkılır. "Biten Bir Aşkın Ardından"da, sürekli aldattığı genç kızın sonunda bir başkasını bulması hazmedemeyen erkeğin durumu hikâye edilir. "Bana Küstüler"de arkadaşları tarafından dışlanan genç anlatılır. "Hep Klinsmann'ın

Yüzünden" yine bir çocukluk aşkı ve acısı işlenir. Öykülerde genellikle hayat karşısında yenilen ergenlerin dünyasına bakılır. Ancak sadece erkeklerin hayat karşısındaki yenilgisi değil, kadınların yenilgisi de öykülerde ana temalardan biridir. "Kimi Sevsen Gülderen"de hep sevgi arayışındaki genç kızın nasıl erkeklerin elinde bir oyuncağa dönüştüğü anlatılır. "Bir Konsomatrisin Hikâyesi"nde sonu intiharla biten bir kadının dramına eğilinir.

Henüz olan ve olmakta olan hakkında pek bir bilgisi, duygusu yoktur. O daha çok yaşadığı o ânın öncesini, sonrasını düşünmektedir. Bir kadın kahraman kanser olduğunu öğrenir; ama onun derdi bu değildir. Bir çorap almak onun daha önemli meselesidir. Bu arada, hastalığın öncesini sonrasını düşünmekte, sanki aldığı portakal çürük çıkmış gibi hayatın bir gerçeği olarak olaya bakmaktadır. Ya da boşanmaya giden bir kahraman yine hayata dalmış yaptığı işten çok hayatın öncesine sonrasına bakmaktadır. Ona göre o evlenmeyi sevmektedir yoksa boşanmakla meselesi yoktur.

Mahir Ünsal Eriş, öykülerde tasviri, ruh tahlillerini, kurmacayı bir kenara bırakıp tümüyle hayata bakıp onun incitici yönlerini olaya yaslanarak anlatma yolunu seçer. Bol küfürlü çocukluk anılarından bir ergenlik izleri toplamı koyar ortaya.

Hah / Birgül Oğuz

Birgül Oğuz, *Hah*'ta bütün hayatları devrimci mücadeleye ayarlı, sloganlarla hayata tutunup nefes alan insanların psikolojilerine eğilir. Tüm öyküler aynı izlek üzerinde, aynı biçimde ve aynı anlatıcı tarafından anlatılır. Bunlar, bir ölüm arkasından yazılmış ironik bir ağıt, başkaldırı metinleri gibidir. Coşkulu, şiirsel metin görünümündeki anlatıda, ölümün önlenemeyen gerçekliğinin arkasından yaşanan yıkım ve acıyı azaltmak için yapılan ritüellere bir başkaldırı aktarılır. Ancak yine de ölümün kabullenilmesinden başka bir çıkar yol bulamaz anlatıcı.

"Dön" öyküsünde ölüm karşısında anlatıcının direnci aktarılır. "Dur"da aynı anlatıcı, aynı konuları iç konuşmalar eşliğinde tartışmayı sürdürür. Fidel, Troçki göndermeleriyle, taraf olmak, ölüm, hayat, anne ve baba konularına bakar. Kıyıya vurmuş, toplumla meselesi olan anlatıcı bir kahırla metni oluşturur.

"De" öyküsünde, çocukluğundan beri hep devrimci, solcu yetiştirilmiş, hayata buradan bakmış insanların, devrimci mücadelenin tutanağını tutar anlatıcı. Ortam, devrimcilere sürekli mücadele dayatmaktadır: "Sağcı kestanelerin göbekleriyse çoktan çatlamıştı işçi kanı içmekten ama güneşin zaptı yakın"dır. "Bir ihtilâl daha var" deyip ölen babanın ardından hayatına bakan genç kızın gözünden devrim beklentisinin atmosferi anlatılır. Sonra babanın yasını tutarken hissettikleri kaleme getirilir.

Bütün kitap tek bir öykü olarak da okunabilir. Bir Not: Öyküler, bütün duyarlığını müntehir şair Özge Dirik'in şiirlerinden alır.

Soğuk Taht / Naime Erkovan

Naime Erkovan, ikinci öykü kitabı *Soğuk Taht*'ta tematik bir bütünlük içinde, masal diline yaslanıp bir kralın kendini bulma serüvenini anlatır. Kraliçe "Gitmeni

ve krallıkların nasıl yönetildiklerini görmeni istiyorum. Bunun yanı sıra insanları tanısan güzel olurdu ama çok şey beklemenin lüzumu yok. Önemli olan krallardır, gerisi teferruattır" sözünden sonra krala bir de defter verir ve ekler: "O, ataların defteri. Ataların, hayatları boyunca edinmiş oldukları bilgilerini o deftere kaydettiler. Onu korumanı ve gittiğin her krallıkla ilgili tecrübelerini yazmalarını istiyorum ki hiçbir zaman unutmayasın. Bunu başarıp geri döndüğün takdirde halkın seni kralları olarak kabul edecektir."

Kitap bu format üzerine oturur. Kral, yeni dünyalar, krallar tanımak için yola düşer ve tecrübelerini bu deftere kaydeder. Tüm öyküler "Ve nihayet Kral, yeni bir şehre vardı" cümlesiyle başlar ve kahraman atalarının defterini önüne açarak büyükbabasının, babasının sözlerini okuduktan sonra kendi yorumunu yapar. Bu gittiği yerdeki inanç, çocukluk, aşk gibi konularda tecrübeleri, tanıklıkları aktarır. Defterin sonuna yazılan her not aslında öykünün de kısadan hissesidir. İnsanların pek çok Tanrı'ya inanmaları öyküleştirildikten sonra kitaba şu not düşülür: "Kıymetli olan her şey biriciktir."

Ölüm Bugün Hasta / Hande Baba

Hande Baba'nın öykülerinin merkezinde Türkiye'deki kadınlık hâlleri yer alır. Kadın olarak var olmanın, hayat sürdürmenin zorlukları anlatılır. Erkek egemen toplumda kadınlar ezilmekte, dışlanmaktadır. Özellikle eşlerinden ayrılmış çocuklu kadınlar bu atmosferden en çok etkilenen kişilerdir.

"Bir Avuç Çikolata"da, genç yaşta kuma olarak giden genç kızın hayalleriyle karşılaştığı gerçekler arasındaki mesafe anlatılır. Özellikle yoksullukta kadın olmanın zorluğuna dikkat çekilir. Bakkala kaçan genç kız hayatın en acımasız yanıyla, kuma olayıyla tanışır. "Uzun Bir Gece"de istemediği hâlde bir başkasıyla evlendirilen genç kızın kına gecesinde yaşadığı ruh çöküntüsü işlenir. "Çeyiz Sandığı"nda, umutla evlenen genç kız, ilerleyen yıllarda koca dayağı ile tanışacaktır. "Karanfil Oyalı Yazma"da, bekâret olayını insanların nasıl kullandıklarını anlatır. "Boş Tabak"ta, beş koyuna satılan kızlar gündeme getirilir. Hande Baba pek çok öyküde, özellikle eşlerinden ayrıldıktan sonra çocuklarıyla hayata tutunmaya çalışan kadınların dramına eğilir. "Kirli Beyaz"da, küçük kızını okula kaydettirebilmek için kendini satan annenin acıları işlenir.

"Ölüm Bugün Hasta"da, artık babasını kaybetmek üzere olan anlatıcının yaşadıkları, hissettikleri hikâye edilir. "Sadece Yüzmek İstiyorum", yine bir baba ölümü yaşayan kadının yaşadığı acı üzerine bina edilir. "Kırmızı Balıklar"da, doğa kıyımı, modernleşmenin yarattığı insani sorunlar gündeme getirilir.

Hande Baba da ilk kitabında, belli bir düzeyin üstünde nitelikli bir öykü evreni kurma yolunda önemli bir adım atar. Kadınların, çocukların, yoksulların dünyasına yeni açılımlar getirir.

Memleket Meselesi / Recep Şükrü Güngör

Recep Şükrü Güngör, sekizinci hikâye kitabı *Memleket Meselesi*'nde, geleneksel tahkiye esasına yaslı, insan psikolojisini öne çıkaran memleket meselelerine eğilir.

Daha çok Anadolu insanının insani sıcaklığını, yoksulluğunu klâsik anlatım tarzına sadık kalarak hikâye eder.

"Tezgâh" adlı öyküde, yoksulluğun insanları nasıl yaraladığı, "Pamuk"ta kedi sevgisini işler. "Kör Yolculuk"ta yurt dışında insanın var olma mücadelesini aktarırken Türk okullarını gündeme getirir: "Bir gün Cengiz Bey'le iş adamlarının toplantısına gittik. Buraya Türk okulu yaptırmışlar. Çok iyi iş adamları ve çok temiz insanlarla karşılaştık. Ondan sonra Türk okullarıyla irtibatımı koparmadım. Onların varlığı bana hep güven verdi." "Dargın"da, iki farklı hayat seçen kardeşlerin, birbirlerine nasıl uzaklaştıkları bir sohbet ortamında hikâye edilir.

Tüm öykülerde bir sohbet anlatısı merkezdedir. Daha çok Esendal'da, Mustafa Kutlu'da gördüğümüz söyleşi anlatı tekniği belirgin olarak öykülerde yer alır.

2012'de Yayınlanan Öykü Kitapları

1. *Anadolu Yakası*, Mustafa Kutlu, Dergâh Yayınları.
2. *Ruh Denizi*, Ali Haydar Haksal, Okur Kitaplığı.
3. *Aynadaki Zaman*, Cemil Kavukçu, Can Yayınları.
4. *Mürekkep*, Cemal Şakar, Okur Kitaplığı.
5. *Karga Zarif*, Murat Yalçın, Can Yayınları.
6. *Aramızda*, Mihriban İnan Karatepe, Hece Yayınları.
7. *Frenk Havaları*, Yunus Develi, Hece Yayınları.
8. *Hiçbir Şey Anlatmayan Hikâyelerin İkincisi,* Güray Süngü, Okur Kitaplığı.
9. *Evlerin Yüreği*, Şenay Eroğlu Aksoy, Yapı Kredi Yayınları.
10. *Bazen Hayat*, Sine Ergün, Can Yayınları.
11. *Beşinci Köşe,* Gamze Güller, Dedalus Yayınları.
12. *Ömrün Yazı,* Berat Alanyalı, Bilgi Yayınevi.
13. *Ama Sizden Değilim,* Nihan Kaya, Granada Yayınları.
14. *Kanatları Ölü Açıklığında,* Pelin Buzluk, Can Yayınları.
15. *Hah,* Birgül Oğuz, Metis Yayınları.
16. *Gölgede Kalanlar,* Suzan Bilgen Özgün, Aya Kitap Yayınları.
17. *Cazibe İstasyonu,* Ahmet Büke, Can Yayınları.
18. *Tanrı Mandalina Ağacına Tırmanınca,* İrem Karabaş, Alakarga Yayınları.
19. *Bangır Bangır Ferdi Çalıyor Evde…* Mahir Ünsal Eriş, İletişim Yayınları.
20. *Kırık Kalpler Terzihanesi,* Ali Teoman, Yapı Kredi Yayınları.
21. *Tarçın Çıkmazı,* Meral Afacan Bayrak, Mühür Yayınları.
22. *Dokuz Canlı,* Suat Koçer, Sepya Yayıncılık.
23. *Annem Bir Robot Doğurdu,* Melida Tüzünoğlu, April Yayıncılık.

24. *Bir Hal Var Sende,* Berna Durmaz, Can Yayınları.
25. *Siyah Tayyörlü Kadın,* Ayşegül Ünal, Artshop Yayınları.
26. *Karışık Odalar,* Tuna Lütfü Yukay, Şule Yayınları.
27. *Biraz Kuşlar, Azıcık Allah,* Gökhan Yılmaz, Yapı Kredi Yayınları.
28. *Islak Kibritler,* Akif Hasan Kaya, Okur Kitaplığı.
29. *Adem'in Kekliği ve Chopin,* Mustafa Çiftçi, Ülke Edebiyat Yayınları.
30. *Öteki Kışın Kitabı,* Bora Abdo, Alakarga Yayınları.
31. *Dervişan*, Ömer Faruk Dönmez, İz Yayıncılık.
32. *Sabahleyin Bir Tantana,* Yılmaz Yılmaz, Okur Kitaplığı.
33. *Ayrı Düşmüş Zamanlar,* Yıldırım Türk, Ötüken Yayınları.
34. *Gül Öksüren Melek,* İlhan Durusel, Yapı Kredi Yayınları.
35. *Tekerleksiz Melekler,* Cem Akaş, Doğan Kitap Yayınları.
36. *Toplum Böceği,* Kerem Işık, Yapı Kredi Yayınları.
37. *Memleket Meselesi,* Recep Şükrü Güngör, Zambak Yayınları.
38. *Pencere,* Serhat Çelikel, Yapı Kredi Yayınları.
39. *Zaaf,* Şule Öncü, Sel Yayıncılık.
40. *İyi Geceler Öpücüğü,* Nurdan Beşergil, Can Yayınları.
41. *Hoşgör Köftecisi,* Orhan Veli, Yapı Kredi Yayınları.
42. *Dar Koridor,* Tülay Güzeller, Kanguru Yayınları.
43. *Sonsuz Unutuş,* Kadir Aydemir, Yitik Ülke Yayınları.
44. *Kırık Aşk Öyküleri,* Orhan Tez, Etki Yayınları.
45. *Köz,* Nalan Yılmaz, Şenocak Yayınları.
46. *Göç,* Sofya Kurban, Phoenix Yayınları.
47. *Hepsi Senin İçin*, Atilla Dorsay, Altın Kitaplar.
48. *Bohem Apartmanı*, Mehmet Erikli, Granada Yayınları.
49. *Güneşsiz Dünya,* Murat Tuncel, Altın Bilek Yayınları.
50. *Baba ile Kız,* Kemal Özer, Varlık Yayınları.
51. *Beyaz Kandil,* Nevzat Güngör, Evrensel Basım Yayın.
52. *Tütün İskelesi'nde Bir Köhne Vapur,* Selma Fındıklı, Remzi Kitapevi.
53. *Coşkuyla Ölmek*, Şule Gürbüz, İletişim Yayınları.
54. *Düzenboz*, Başar Başarır, Geniş Kitaplık.
55. *Merdiven Boşluğu*, Abdullah Mollaoğlu, Komşu Yayınları.
56. *Köpekler Akşamı,* Bülent Ata, Kaknüs Yayınları.
57. *Ten ve Tül,* Fesih Vural, Scala Yayıncılık.
58. *Sular Kararkırken,* Erdinç Gültekin, Kora Yayınları.
59. *Başka Sabahlara Uyanmak,* Yeşim EsginYayla, Pupa Yayınları.

60. *Safran Çiçeği,* Yelda Karataş, Bence Kitap Yayınları.
61. *Hasta Öyküler*, Gökçe Parlakyıldız, Varlık Yayınları.
62. *Tanrı'nın Yalnız Kırları*, Serkan Türk, Dedalus Yayınları.
63. *Cape Town Öyküleri,* Ahmet Sait Akçay, Okur Kitaplığı.
64. *Soğuk Taht,* Naime Erkovan, Şule Yayınları.
65. *İçeri Girmez miydiniz?* Neslihan Önderoğlu, Alakarga Yayınları.
66. *Gökyüzü Sineması,* Onur Caymaz, İletişim Yayınları.
67. *Kayıp Defterden Hikâyeler,* Ekrem Dumanlı, Zaman Kitap.
68. *Deniz Kokusu,* Can Göknil, Can Yayınları.
69. *Kibele'nin Güncesi,* Gülhan Teke, Favori Yayınları.
70. *İyi Geceler Ankara*, M. Burak Ulu, Günyüzü Yayıncılık.
71. *Lobelya,* Osman Koca, Ayışığıkitapları.
72. *Cinbaz,* Ege Görgün, Alakarga Yayınları.
73. *ĞĞĞĞ TUUUHHH*!, M. Uçan, Kanguru Yayınları.
74. *Aşk Yemeği Acılı Sever*, Serpil Şahin, Epsilon Yayınları.
75. *Mevsimlere Şiir Damladı,* Muhammet Ekrem Beyazal, Kendi Yayını.
76. *Serçeler Ölürse,* Sibel Öz, Notabene Yayınları.
77. *İstanbul Öyküleri,* Metin Yeğin, Phonix.
78. *Avcısını Taşıyan Ceylan,* Erkan Aslan, Alakarga Yayınları.
79. *Aynadaki Ses,* Bülent Gündoğan, Zambak Yayınları.
80. *Pıhtı,* Barış Acar, Komşu Yayınları.
81. *DG,* Murat Başekim, İletişim Yayınları.
82. *Zemheri*, Naz Ferniba, Ay Vakti.
83. *Yağmur Kesiği*, Uğur Yücel, Can Yayınları.
84. *Tek Kişilik Kahvaltı*, Dilek Emir, Notos
85. *Hikâyem Paramparça*, Emrah Serbes, İletişim.
86. *Gökyüzü Sineması*, Onur Caymaz, İletişim.
87. *Gölgede Yaşamak*, Fadime Uslu, Everest.
88. *Gül Öksüren Melek*, İlhan Durusel, Yapı Kredi Yayınları.
89. *Hepsi Senin İçin*, Atilla Dorsay, Altın Yayınları.
90. *Tekerleksiz Bisikletler*, Cem Akaş, Doğan Kitap.
91. *Eksik Yıl*, Onur Çalı, Sıcak Nal Yayınları.
92. *Korkuluk*, Ayşen Aydoğan, Kanguru Yayınları.

2012 Öykü Ödülleri

Türkiye Yazarlar Birliği Hikâye Ödülü: *Islak Kibritler*, Âkif Hasan Kaya.

Sait Faik Hikâye Ödülü: *Peruk Gibi Hüzünlü*, Yalçın Tosun.

Haldun Taner Öykü Ödülü: *Toplum Böceği*, Kerem Işık.

Yaşar Nabi Öykü Ödülü: *Hasta Öyküler*, Gökçe Parlakyıldız.

Orhan Kemal Öykü Ödülü: *Gölgede Kalanlar*, Suzan Bilgen Özgün.

Oğuz Atay Öykü Ödülü: *Zamanın Farkında*, Şule Gürbüz.

Homeros Kısa Öykü Yarışması: Birincilik ödülü: "Yüzyılın Masalcısı", Berat Alanyalı.

AMA GERÇEK!

Handan Acar Yıldız

(Birbirimize karşı o kadar zalim zamirleriz ki dolaylı ya da dolaysız tümleçlerle bağlanmamız imkânsız.)

Bir öykünün bir parantezle başlayacağına kim inanırdı?

Ve o parantezin, kapansa bile, kendinden sonraki onca cümleyi kapsayacağına?

Kapanmış bir parantezin kapsama gücüne kim inanırdı? Parantezin içindekiler mi?

Kim inanırdı?

BEN olsam inanmazdım.

Ben'in inanmadığıma **BİZ** hiç inanmaz.

SEN olsan sen de inanmazdın.

Sen'in inanmadığına **SİZ** hiç inanmaz.

BEN ile SEN'in inanmadığına **O** da inanmaz. Diğerlerinden etkilenir.

Çünkü inanç bulaşıcıdır.

Solunum yoluyla bulaşır. Nefes alanlar bunu fark etmez. Sonrasında pek çok nefesin kesilmesine sebep olsa da... Aynı odada aynı havayı soluyanlar, hiç konuşmasalar da... Taşıyıcı, vücudunu hareket ettirdikçe inanç, zerrelere dönüşür. Sonra havada uçuşur. Diğer kişilerin ağız, burun, kulak ve deri gözeneklerinden içeri girer. Yavaşça... Zerrecikler, vücuda girdikten sonra birleşirler. Bölünmemek üzere bütünleşirler. En kolay burun deliklerinden beyne ulaşırlar. Koku zannedip, kaybolduğuna hüküm verdiğimiz inanç beyin duvarında çoktan tuğla olarak yerini almıştır.

İçeri sızmak için birinin burnunu seçen inanç, fitil fitil gelmek için başka birinin burnunu seçer.

Yalanla gerçeğin inanılma ihtimali eşittir. Kaderdir. Bir gerçeğin kaderinde inanılmak olmayabilir. Bir yalanın kaderinde inanılmak olabilir.

İşte tüm bunlardan dolayı **O**'nun inanmadığına **ONLAR** hiç inanmaz.

Ama gerçektir işte, gerçektir!

Kimse inanmaz **sana**. Dışarıdan bakınca sebepsiz... İçeriden bakınca; öyle çirkin bir sebep ki, sadece suçu işleyen değil, mağdur bile dile getiremez.

Biri çıkar ve 'Durup dururken mi bunları yapıyor?' diye sorar. 'Kim bilir sen ne

yaptın?' sorusunun dolaylı hâliyle...

En yakınların, anne ya da baban (anne ve baba insana yakın mıdır ki?) kalkıp 'Durup dururken mi bunları yapıyor?' diye sorarlar.

Sanki durup durMAZken bunları yapmak, haklı bir gerekçe olabilirmiş gibi.

Konduramadığında, gerçeği çok geç fark edersin. Kondurabilsen gerçeği çok daha çabuk fark edebilirdin. Direnirsin. Gerçek o kadar ağırdır ki 'fark etmemek' için algı direnir. Algının direncinin bittiği noktada ruh direnir. Ama o direnç de bir gün kırılır. Birinci Sen'in öyküsü başlar...

BİRİNCİ SEN

Ne demişti sana?

Beyaz saçlarının çevrelediği yüzü, gözbebeklerinin de parlamasıyla simsiyah görünüyordu. Altıncı aya yeni girmiştin. Karnın hafif sivrilmişti. Karnın belirginleştikçe sana nefreti artıyordu. Doğmamış torununun seninle bağına tahammülü yoktu. Sana tahammülü olmadığı için, torununu senin taşımana da tahammülü yoktu.

'Çocuk doğar doğmaz bu evden gideceksin' demişti.

Neye uğradığını şaşırdın. Başından aşağı cehennem irinleri aktı. Başkasının günahından, başkasının cehenneminden gelen irin, senin vücuduna yapıştı. Miden bulandı, bulandı, bulandı, bulandı... Bu sözleri duyduğunda tavaya yumurta kırmak üzereydin. Ve yumurta düşmanı bir ihtiyar sana ateş etmişti. Kırdığın yumurta tavaya yapıştı.

Yumurta...

Sen kusmaya koştun. Nereye kusmalıydın? Banyo doluydu. Kendini bahçeye attın. Bahçede çiçekler vardı. Çiçek olan yere kusamazdın. Sonra açmaktan vazgeçerdi çiçekler. Kusacak yer bulamadın diye bir çiçeği kararsız bırakmaya hakkın yoktu senin. Bir çiçeği karar-sız değil de kar-sız bırakmak senin elindeydi.

Nereye kusmalıydın? Koskoca dünyada kusacak yer bulamazsın işte böyle. İçine kustun. İçine, içine, içine ve içine kustun.

Her yer tavaya yapışmış yumurta kokuyordu.

Her yer tavaya yapışmış bebek kokuyordu.

Her yer tavaya yapışmış kadın kokuyordu.

Bahçedeki kiraz ağacının altına oturdun. Bebeğin doğacak, büyüyecek, bu ağaçtan kiraz toplayıp yiyecekti. Sen göremeyecektin. Biliyordun, o adam dediğini yapardı. Ağaca sarıldın. Sonra dibine çöküp kollarınla karnını sardın. Bir ağaca sarılır gibi kendi karnını sardın kollarınla. Karnın, senin ağacındı. Onunla bu dünyaya kök salardın. Bu dünya da onunla sana kök salardı. Kök salardı da kıpırdayamazdın.

Doğuranlar, çekip gidemezler. Bilemedin mi, belleyemedin mi daha? Birini dünyaya getirdiğin gün, dünyadan gitme seçeneğini öldürürsün. Gitmeye zorla-

yan olur, kalmaktan da beter ederler seni. Yine de gidemezsin. Çünkü doğurmak, kalmaktır.

Ama zaten doğunca senden ayıracaklardı. Ne yapabilirdin ondan ayrılmamak için? Katil olabilirdin. Bir tek katil olursan ikinizi de bu evden kurtarabilirdin. Bir tek katil olursan yaşayabilirdin. Sen bunları düşünürken, kocan geldi.

Terlemiş.

Bütün bahçe koca koktu.

Oysa alın teri mis gibi kokmalı insana. Alın teri ekmek gibi kokmalı. Kötü kokar mı hiç? Kocan eskiden kokmuyordu, şimdi kokuyor. Senden uzaklaştıkça kokuyor. Sana yaklaşsaydı hiç kokmayacaktı. Sana yaklaşan kokmaz, senden uzaklaşan kokar. Mesafe kokuyu azaltmaz, artırır senin dünyanda.

Herkesin bildikleriyle senin bildiklerin örtüşmüyor, işte! Belki ondan bu kadar zorlanıyorsun yaşarken. En yakınlarınla (onlardan sana daha uzak olan var mıdır, acaba) yüz milyon soruluk bir sınava girsen, sonsuza kadar soru cevaplasan, tek bir doğrunuz bile çakışmaz.

Meselâ, 'Pire' ve 'yorgan' kelimeleriyle anlamlı bir cümle kurmanız istense

Onlar; Pire için yorgan yakılmaz, derken

Sen; Pireli yorganda yatılmaz derdin.

Yorgan meselesine takılır kalırdınız. Diğer sorular, cevaplanabilme yönündeki umutlarını kaybederlerdi. Sonra en yakınların (!) araya, doktorun tanıdık hasta sokması gibi, tanıdık bir soru sokarlardı: 'Kime çekti bu böyle?'.

Yapayalnızların kime çektiği hep merak konusudur**.**

Sahi, yapayalnızlar kime çekmiştir böyle?

Kiraz ağacına daha da yaslandın. Karnına daha da sarıldın.

'Ne yapıyorsun, burada?' dedi.

Cevap vermedin.

'Kalk anneme yardım et' dedi. Cevap vermedin.

'Seni seviyorum' deseydi, cevap verirdin.

İKİNCİ SEN

Hatırlayamadığın kadar önceydi. Kaderinin, bedeninden önce var olduğu zamanlardı. Sen yoktun, kaderin vardı. Bir ruh taşıyabileceğine kimsenin ihtimal veremeyeceği kadar Zerre'ydin. Milyonlarca akranınla birlikte koşman için bir koridora akmıştınız. Daha bedenini bile bilmeden önce 'hayat' ve 'ölüm' sözcüklerini biliyordun. Bedenin yoktu ama bütün kavramları içinde taşıyordun. Çok çirkindin. Nasıl çirkindin öyle? Bir gün güzel olabilme güdüsüyle koşuyordun. Bir gün kuyruğundan kurtulabilme güdüsüyle koşuyordun. Hâlbuki yaratıldıktan sonra, bir kuyruktan kurtulsan başka bir kuyruk sana takılacaktı. Hele ki, o kuyruklu dünyaya bir geçiş yap! O zaman görecektin kuyruk bombardımanını.

İşte öylece, güzelleşebilmek için koşarken yorulduğunu hissettin. Vazgeçer

gibi oldun. Seni diğerlerini geçmeye zorlayan 'Sevgi' miydi? Yo hayır, o koridora sevgiyle değil it-kiyle boşalmıştınız. İlkel, sevgiden yoksun, iğrenç bir itkiyle... Bir an durup düşünmene sebep olan da o sevgisizlikti zaten. Diğer akranlarının başına aynısı gelmiş olmalı. Yoksa duraksadığında seni geçerlerdi. Belki kardeşlerine duyduğun kıskançlık belki de ihtimallere duyulan hırsla koştun, koştun. Kuyruğun kamçın oldu. Bir duvarın önüne kadar koştun. Engelleri aşmak, hayatta kalmak için bir tek başın vardı. Canlı kalabilmek için başını duvara vurmaya başladın. İşte o anda öğrendin sevmeyi. Sevmeyi her şeyden önce öğrendin. Başını vurdun, vurdun, vurdun. Sevmekle başını duvara vurmanın birbirinden bağımsız olmadığını o zaman öğrendin. Duvar açıldı ve seni sarmaladı. Hayat, koşuyu kazandı ve seni yalnızca annene hediye etti.

O günden 6 ay sonra...

Sesler iki şekilde geliyordu. Kalınlar ve inceler...

İnce sesler daha fazlaydı. Ama sana 'bebeğim' diyen sesi tanıyordun. Ve bugün çok titremişti.

Evdeki üç kalın sesliden biri bir şeyler söyleyince, annenin seni tekrar tekrar kucakladığını hissediyordun. Senden ayrılmak istemeyen biriydi O.

TEKRAR BİRİNCİ SEN

Bıçağın sapını tutunca haz kapladı içini. Sanki en sevdiğin yemeğin tadı bir anda boğazına ulaştı. Kararın kesindi. Ailenin yanına gidemezdin. Çocuğunla birlikte gidebileceğin en güvenli yer hapishaneydi. Vicdanın? Zerre kadar sızlamıyordu. Bundan emindin. Sadece kaşla göz arasında bunu yapabilmeliydin.

Çekmeceyi açtın. Kör bir bıçak seçtin. Ölürken acı çekmesini istiyordun. Bıçağı beline gizledin. Sonra kaynar çorba tenceresini yanlarından tutarak içeri geçtin. Tam onun hizasına geldiğinde tencereyi yanlışlıkla elinden kaymış gibi sofranın ortasına bıraktın. Kasıtlı yaptığı işe kaza süsü vermeye çalışan her insan gibi, en büyük bağırtıyı sen kopardın. Üzerine kaynar çorba sıçrayanlar kendi telaşına düştüğünde belinden çıkardığın bıçağı adamın ensesine sapladın. Çıkardığı hırıltı olmasa kimse dönüp bakmayacaktı. Bıçağı geri çektin. Üzerine yürüyen kocana ve onu da öldüreceğini hiç tahmin etmeyen kaynına sapladın. Nasıl rahatlamıştın öyle... Sanki o anda dünyadaki tüm taze gelinler ağlamayı kesmişti. Kendini dünyayı kurtarmış bir kahraman gibi hissettin.

Polis arabasına binerken ayakların çıplaktı. Bir gerçeği yeni fark etmiş gibi sıçradın. Kayınvaliden, eteğin ne kadar uzun olursa olsun, evde çorapsız gezmene çok kızardı. Nedense?..

(*Hece Öykü*, sayı 54, Aralık 2012-Ocak2013)

YAĞMUR YAĞIYOR

Mihriban İnan Karatepe

Dinamitin mucidi olarak bilinen Alfred Nobel (1833-1896) servetinin bir bölümüyle bir fon kurulmasını ve insanlığa yararlı olan yazar ve bilim adamlarına her yıl bu fondan ödül verilmesini vasiyet etti. (bak. Nobel Ödülleri)

Başının sağ tarafında açılan oyuktan koyu kırmızı bir kan fışkırıyor. Kurşun beynine saplanıp kaldı. Başının diğer tarafında bir iz yok. Kurşun kafatasını delip beyin kıvrımlarına sıcacık gömüldü.

Kan, oyuğun kenarlarında pıhtılaşmaya zaman bulamadan şiddetle akıyor. Canlı, capcanlı bir kırmızı yağmur sularına karışıyor.

Kurşunu yiyince yüzüstü yere düştü. Parkasının polar yakası düşer düşmez yağmur sularını emdi. Boynuna oradan göğsüne sızan sular serin serin bütün vücuduna yayılıyordu. Kaburgaları düşmenin etkisiyle batışmış durumda, bir kaçı kırılmış bile olabilir. Bütün ağırlığıyla taş döşeli tramvay yoluna vücudunun baskısını çıkarır gibi yüzüstü boylu boyunca uzanmış yatıyor. Sırılsıklam pantolonu bacaklarına yapışmış. Ayakları düşerken çarpılmış olmalı. Çenesi taşların birleşim yerine çakılıp kaldığında, kırılan gözlüğünün camları şakağına saplanmış. Başının sağ tarafında kaynayıp duran kan gözesine inat bütün vücuduna yayılan bir serinlik hissi; yağmur suları sırtını dövüyor. Su... Tam da ihtiyacı olan, ohh...

*

Bomba imha uzmanı sırt çantasının fermuarını yavaşça açtı.

Dört adet patlayıcı madde:

Zaman ayarlı ve parça tesirli; '**ATEŞ**ten Kelimeler'

Bir adet el yapımı; 'Sular **TUTUŞ**tuğunda'

Bir adet C4 tipi; '**KÜL**ler ve Uçurumlar'

Bir adet molotof; 'Y**OL** Hakkı'

Cüzdan

Kâğıt mendil

Çakmak (yarıya kadar dolu)

Sigara paketi (sadece üç dal)

_ Operasyon başarıyla tamamlandı amirim, tamam

_...

_Etkisiz hâle getirildi efendim, tamam.

_...

_Kimlik Bilgilerini veriyorum;

Soyadı: Yakar
Adı: Hami
Baba Adı: Efruz
Ana Adı: Suzan
Doğum Yeri: Yakacık-İstanbul
Doğum Tarihi: 1952

_Ambulansa gerek yok, eks oldu amirim, tamam.
_...
_Sağolun, amirim.

*

Ne oluyor be, dedi, oturduğu yerden ürküntüyle. Kitabı kapatmadan dizlerinin üzerine bıraktı.

Bir el silâh sesi aniden patlamış, dalga dalga yayılarak kulaklarında çınlamıştı. Başlar sesin yönünü anlamaya çalışırken, cadde birden polisle dolmaya, güvenlik şeridi çekilmeye, kalabalık tramvay durağına doğru itilmeye başlamıştı bile... Siren sesleri ortalığı doldurmuş, daha ne olduğunu anlayamadan yanında oturan arkadaşı ani bir refleksle kulaklığını indirip hadi bee, diyerek hayretle ayağa kalkmış, öne doğru atılmıştı.

Kim vuruldu? Ne oldu? Dedi ortaya.

Kimse kim?! Yakacaktı lan hepimizi! Dedi, hiç tanımadığı biri.

Yaa... dedi, sessizce.

Koşuşanlar, bağırışanlar, çöp konteynırının arkasına gizlenen bir adam, çığlık çığlığa bir kadın...

Kulaklığından yayılan müzik yanağında cızırdayıp duruyordu:

"*Yağmur yağıyor şakır şakır*
Yarabbi şükür şükür Yarabbi şükür şükür
Yağmur yağıyor içim kıpır kıpır
Yarabbi şükür şükür Yarabbi şükür şükür

Gökten düşen damlalar kadar berrak kalbim şu anda
Üstümdeki bulutlar kadar uçtu ruhum bi anda"

Tırırım, tırırım...

Arkadaşının yanına dönüp eliyle 'her şey kontrol altında' işareti yaparak, kitabına şöyle bir baktı:

YAĞMUR suları gittikçe soğu...SIRTını aşındırmaya devam... kulakları suyla dolu...artık ne bir ses ne bir söz... büyük sessizliğine ulaşabiliyor... KANı çekildikçe eklemleri....katılaşı... TRAMVAY yolu... SAĞında, kanından bir nehir ince ince... DURAKTA BEKLEŞEN... ayaklarına doğru akı...

(*Hece Öykü*, sayı 51, Haziran-Temmuz 2012)

KILIÇ

Cemal Şakar

Gecenin zulmeti zulümleri örtüyor.

Serinlik çökmüş: Bir esenlik, bir dinginlik... Sanki bütün yaralar kapanıyor.

Değil.

İncir, yemişlerini içine doğru çekmiş. Zeytinler dalında çürümüş. Dağ titriyor.

Güvenli ovada şeyatinin egemenliği.

İncir kuşları nerelerde?

Baykuşların karanlık sesleri yayılıyor zulmetin içinde; dalga dalga; bütün esenlik ve dinginlik umutlarına inat.

Yıldızlar gecenin karanlığını delik deşik edip yeryüzüne inmiş. Yine de umut...

Bir umut olarak karanlığa sığınmış şehir, dağın eteklerinde uykuya dalmış. Tek tük fersiz ışıklar, kalın perdelerden dışarıya sızıyor. Dağ şehrin üzerine kapanmış; belki güneş doğmaz, belki şeyatin kendi karanlığında boğulur diye.

Meltem sokakları yalıyor, ılık rüzgâr açık pencerelerden odalara doluyor; uyumakla uyumamak, korkuyla ümit arasındaki insanlar biraz daha nefes alamaz oluyor; ter içinde, korkuyla pencerelere bakıyorlar, güneş doğdu mu diye. Dağ çiçekleri sağa sola yatıyor, yaprakları yine büzüşüp aşağıya doğru düşüyor.

Bulutlar doğuda beliren mavi aydınlığı her yana taşımaya başlıyor.

Dağ, son bir umutla biraz daha kapanıyor şehrin üzerine.

Islık çalarak, el çırparak şeyatin sokaklara dağılmaya başlıyor.

Mavi aydınlığı alt eden kızıllık, bulutları parçalayıp bir ateş gibi düşüyor yeryüzüne.

Ezanların gücü yetmiyor şehri yıkamaya. Şeytan ev ev, sokak sokak dolaşıp hevesler üflüyor tayfasına.

Ezanlar kimleri diriltiyor. Kurumuş pınarlardan soğuk sular da akmıyor; kan gibi sularla alınan abdestlerle yıkık dökük, harap evlerin sağlam kalabilmiş karanlık odalarında, bodrumlarında kılınıyor namazlar. Evlerdeki kalın perdeler de engelleyemiyor günün doğmasını.

Güneş bir kılıç gibi yarıyor gecenin güvenli karanlığını. Bütün örtüleri biçip atıyor.

Yeryüzü sonsuzca yarılıyor: Yılanlar, çıyanlar, akrepler, devler, ejderhalar, tepegözler fırlıyor sokaklara. Kaf Dağındaki Anka Kuşu doğamıyor küllerinden. Aşkar süvarisiz.

Haman'ın sekizyüzyirmisekiz metre yüksekliğindeki kulesinden bir ok atılıyor göklere. İşte yeni bir gün daha...

Altın musluklardan akan katranlarla örtülüyor kurumuş pınarlardan sızan kanlar, cesetler.

Bugün değilse ne zaman Rabbim diye düşünürken, biraz daha mağaranın diplerine doğru geriliyor. Çakmak çakmak kayalar biraz daha batıyor sırtına. Dizlerini biraz daha kendine doğru çekiyor. Başını dizlerine yaslıyor. Dertop oluyor. Bir nokta gibi kalıyor. Kalbi daralıyor.

Yolunu kaybetmişti. Şimdi nurdan bir yol bekliyordu önünde. Yetimdi, tek sığınağı dağ gibiydi. Bilmediği, tanımlayamadığı bir yük belini büküyordu. Ancak kendi üzerine kapanarak katlanabiliyordu bu yüke. Bir kolaylık umuyordu; biliyordu her zorlukla birlikte bir kolaylık olduğunu. Aydınlık sabahı düşündü ve durgun karanlık geceyi. Nasıl da her şey böyle yer değiştirmişti! Ölülerin diriltilebildiğini hatırladı; körlerin gözlerinin açıldığını, cüzzamlıların sağaltıldığını. İçinde bir umut yeşerdi. Bir örtü gibi yalnızlığını bürünmüştü. Sağlam durmalıydı. Başını dizlerinden kaldırdı. Nura kesmiş mağarada gözleri kamaştı. Bir ses mi duyuyordu? Kalbine konan şey neydi!

Kalktı.

Bir dağa baktı, bir şehre; bir geceye, bir gündüze... her şey nasıl da yer değiştirmişti. Haman'ın kulesini gördü; sadece köleler ve cariyeler hayattaydı, hepsi efendilerini ululuyordu. Gökten düşen bir okla bütün insanlık öldürülmüştü. Oku kalbinde hissetti. Acıyla kasıldı. Yeryüzü sonsuzca yarılmıştı: Yılanlar, çıyanlar, akrepler, devler, ejderhalar, tepegözler doldurmuştu sokakları. Kardeşlerini düşündü: İbrahim'i, Musa'yı, İsa'yı... Göğü kaynatan ateşleri gördü; ateşlerden geçip gitmeyi... arkasındaki halkını, önündeki denizleri... omuzlarında bütün insanların kefaretini sonra...

Yürüdü; bir mesaj oldu yürüdü; yürüdükçe yollar açıldı; açılan yollardan yürüdü.

Şimdi. Yıldızlar gecenin karanlığını delik deşik edip yeryüzüne inmişken, nasıl da her şey birbirine karışmıştı yine?

Okuduğu kitabı kapattı.

Televizyonu açamazdı. Kendi üstüne kapandı.

Dağdaydı, bir mağarada, Ali'yi gördü, Selahaddin'i, Sahipkıran'ı, Bin Hüseyin'i, Aşkar'ı, Anka Kuşunu... Kaf Dağındaydı bildi.

Bildi: Ateşi körükleyen Nemrut'tu, göğü delmeye çalışan Firavun, çarmıhı çakan Sezar.

Bir dağa baktı, bir şehre; bir geceye, bir gündüze... her şey nasıl da yer değiştirmişti. Sonsuzca yarılan yeryüzünde hükümferma yılanları, çıyanları, akrepleri, devleri, ejderhaları, tepegözleri gördü. Daralan kalbi göğüs kafesine sığmıyordu. Sanki gök yarılacak, Allah ve melekler bulutların arasından görünüverecekti.

Umdu.

Ayağa kalktı: Mekke'yi, Medine'yi, Kudüs'ü, Şam'ı, Bağdat'ı, Kabil'i, Somali'yi, Arakan'ı gördü.

Bir kılıcı olsaydı biçseydi karanlıkları.

Korktu.

Yürünmüş yolları gördü; yürünmüş yolları örten kanı, irini, katranı da... Ayakları kaymadan, kalbi başka bir yana devrilmeden yürüyebilir miydi?

İnsan sesleri, ölüler, kanlar, katranlar arasında nasıl yol alacaktı, bilemedi. Her yanına bulaşmış insan...

Ellerini uzattı; elleri kanıyordu: Selahaddin; ey Selahaddinnnnnnnnn!!!!!!!!

(*İtibar*, sayı 12, Eylül 2012)

roman

İbrahim Ulvi Yavuz

2012 YILINDA YAYINLANAN ROMANLAR

İbrahim Ulvi Yavuz

57. Alay Filistin - İsmail Bilgin
7. His - Mehmet Öngeoğlu
Acı Çeken Bütün Kızlara Aşığım - Mehmet Ali Anafarta
Acı Düşler Bulvarı - Cumhur Orancı
Aç Kalbin Aşk Kedisi - Eda Lortlar
Agatha'nın Anahtarı - Ahmet Ümit
Ağlama Smyrna Döneceğim - Gülseren Engin
Ağlama Tuna - Halide Alptekin
Akıl Kalbi Ararken - Mürsel Gündoğdu
Akvaryumda Ölü Bir Balık - Mürselin Kurt
Alaca Dünya ve Yalnızlığım - Ali Ünal
Alevli Geceler - Pelin Özen
Asi Gönül - Halit Ertuğrul
Aşk Doğarken Ölür - Fahri Coşkun
Aşk Oyunları - Petek Ertüre
Aşk Ölümdür - Nalân Güven
Aşk Prensleri de öldürür - Muhsin İlyas Subaşı
Aşka Dönüş - Vefa Enver
Aşkı Cehenneme Attılar - Haşim Atken
Aşk-ı Kıyamet - Tayfun Şahin
Aşk-ı Pinade - Vedat Yazıcı
Aşkım Aldatılan Affeder mi ? -Cengiz Hortoğlu
Aşkın Çocukları - Muzaffer Yönlü
Aşkın Elçisi - Ahmet Turgut
Aşkın Kollarında Ölmek - Mert Aslan
Aşkın Kurbanları - Murat Koçak
Aşkın Şehidi - Ahmet Turgut
Aşkına Âşık Oldum - Fehmi Çalmuk
Ay Uğuru - İzzet Harun Akçay

Ayten - Nalar Güven
Baba Ben Geldim - Semra Kandemir
Baba, Oğul ve Kutsal Roman - Murat Gülsoy
Babamdan Sonra - Ahmet Günbay Yıldız
Babamın En Güzel Fotoğrafı - Gönül Kıvılcım
Bahardan Eylüle Kadar - Melek Akçiçek
Bahir ile Sitare - Cem S.Ulutaş
Bahse Var mısın - Vefa Enver
Barnabas Kutsal Ruhun İzi - Halil Kanargı
Baston - Menaf Gölcüklü
Ben Böyle Aşk Görmedim - Seher Çarkım Elmalı
Ben Melek - Ümit İhsan
Bencil Kırılmalar - Şadıman Şenbalkan
Beni Çocukluğumdan Öp - Günhan Kuşkanat
Beni Kim Öldürdü - Aziz Üstel
Beyaz - Fatma Atıcı
Bırakmak - Faruk Ulay
Bir Dava İki Sevda - Celal Temel
Bir Kara Sevda - İlhan Esen
Bir Osmanlı Yazı - Melih Esen Cengiz
Bir Tuhaf İntikam - Uğur Erkmen
Birdenbire - Sadık Yalsızuçanlar
Bitap Çöller Harap Şehirler - Ali Yayan
Boğayı Öldür - Mehmet Mollaosmanoğlu
Bora'nın Kitabı - Ayşe Kulin
Bozkırın Sırrı - Ahmet Turgut
Büyük Sır - Zehra Tapunç
Cebrail'in Kanatları - Mehmet Sancaktutar
Cehennem Çiftliğinden Kaçış - Barış Uygur
Celaleddin - Şebnem Pişkin
Cennetin Kayıp Toprakları - Yavuz Ekinci
Cennette İki Yıl - Mert Aslan
Cesetli Akardı Zap - Ümit Kılıç
Civan - Müge İplikçi
Corpus - Hande Özcan
Çakalkaplan - Burhan Günel

Çarpık Ev - Burcu Aktaş
Çıplak Deniz Çıplak Ada - Yaşar Kemal
Çilenin Adı Yok - Zeki Öner
Çocuklar ve Canavarlar - Ahmet Tolgar
Daha Vakit Var - Yusuf Çapur
Dar Sokakta Ayak Sesleri - Emin Göncügil
Davakıran - Mustafa Everdi
Demir Kelebek - Kudret Ayşe Yılmaz
Denizin Külleri - Gizem Kayahan
Dönüş - Cemil Kavukçu
Duasız Ölüler - Ayfer Feriha Nujen
Duvarları Aşmak - Gülseren Gümüş
Dünyanın İlk Günü - Beyazıt Akman
Dürr ve Sadef - Emine Fikriye Beledli
Düşte Kördüğüm - Mehmet Kara
Edep Ya Hu - Mehmet Anıl
Elbet Sabah Olacaktır - Hıfzı Topuz
Elissa - Osman Aysu
Elveda Sonbahar - Şafak Fişek
Emanet Servet, Emanet Evlat - Niyazi Özkan
Ene -Muhammed Sazak
Erlik - Metin Savaş
Esirciler Hanı - Rıza Zelyut
Espas - Selma Sancı
Eş İşten Geçmeden - Yonca Eldener
Fatih 1953 - Hasan Basri Bilgin
Fırtına - Müzeyyen Yıldız
Fırtınayı Vurdular - Rıza Hekim
Fötr Şapka - Zübeyde Mert
Gece Baskını - Osman Aysu
Gece Gelen Ölüm - Gonca Çiftçioğulları
Gece Yarısı Hikâyeleri - Tuba Arık
Geceden Doğan - Nuriye Akman
Gelincikler ve Aşk - Sevda Kıydeyş
Geride Kalanlar - Binnaz Öner
Gırnatacı - Ercüment Cengiz

Gitmek İçin Gelir Aşk - Elif Gamze Bozo
Giz - F.Hakkı Pembe
Göl Dağı - Metin Köse
Gönül Meselesi - Tuna kiremitçi
Gül Zamanı Çocukları - Canan Güngör Uçaroğlu
Güz Filizlenmesi - İsmail Yiğit
Güz Hapsi - Nuriye Zeybek
Harem Ağası - Ahmet Haldun Terzioğlu
Harput'taki Hayalet - Metin Aktaş
Hayat Elverirse - Ekrem Ekşioğlu
Hayata Uyanış - Arzu Zengin
Hayatı Sevme Hastalığı - Sibel K.Türker
Hayatınıza Girdiğim İçin Beni Affedin - Nazlı Kökyay
Herkes Aynı Rüyayı Görür - Kerem Kobanbay
Horlayan Cellât - Sami Aziz
Hükümdar - Mustafa Çevik
Hümeyra'nın Anıları - Mehmet Coral
Hünkâr Yolu - Mikail Çolak
Hür Adamın Esareti - Meryem Aybüke Sinan
İki Camii Arasında Aşk - Mürvet Sarıyıldız
İki Dedem Vardı - Mehmet Ali Çabuk
İncir Kuşları - Sinan Akyüz
İntihar Eden Kutsallarım - N. Mehmet Güler
İsa Hangimiz - Selahattin Yusuf
İshak Kuşu - Mustafa Yörü
Kabil - Fahri Döngelli
Kabirde İlk Gece - Seyyit Ahmet Uzun
Kadim Sır - Zeynep Kayadelen
Kahperengi - Hande Altaylı
Kalbimin Kızıl Saçlı Bacısı Piraye - Tuna Serim
Kan Sıcağı - Ahmet Küçükermiş
Kar Suyu - Hüseyin Bul
Kara Kraliçem Kösem - Demet Altınyeleklioğlu
Karamelia - Ayla Özberk
Karanlık Düşünceler - Mehmet Özel
Kasırga - Müzeyyen Yıldız

Kayıp Gül - Ekim Yağmurları-Serdar Özkan
Kayıp Renk - Hüseyin Tunç
Kayıp Toprak - Murat Işık
Kayıp Umutlar Merkezi - Sema Karabıyık
Kelebekler Gamsız Uçar - Ahmet Günbay Yıldız
Kendi İçine Düşenler Ansiklopedisi - Selman Bayer
Kerime - Bahadır Yenişehirlioğlu
Kıpkırmızı - Seda Kaya Güler
Kırık Salıncak - Ümit Anaç
Kırmızı - Mehmet Ali Yıldız
Kısa Çoraplı Kadınlar - Sabiha Doğan
Kısık Vadisi - Kamil Aydoğan
Kızıl ve Çorak - Eşref Özoltulular
Kimi Terkettiysem Unutamadı - Serdar Oğuz
Kir - Tarkan Barlas
Kitab-ı Zuhur - Bülent Yıldız
Korkak ve Canavar - Barış Müstecaplıoğlu
Koruyucu - Betül Saray
Kostantinopolis Kapılarında - Hikmet Temel Akarsu
Kozalak - Sema Aslan
Köpekler Manifostosu - Mahmut Alnıak
Körkütük-Bir Aşkın Hikâyesi - Merve Küçükkasap
Kutsal Resim - Osman Aysu
Kutsal Sırlar ve Şifreler -Alper Canıgüz
Kürecik'te Güneş Geç Doğar - Hasan Çerçioğlu
Laodikya Kraliçesi - Selma Maden Avcu
Leylalı Haller - Banu Bozdemir
Mabedin Bekçileri - Eşref Özoltulular
Matarama Kan Doldu - Ali Erkan Kavaklı
Mavidevran Sultan - Kemalettin Çalık
Mazlum 122 - Hasan Adil Soysal
Melekler Zamanı - Fatma Erdek
Mesela Saat Onda - Engin Gençtan
Mış Gibi Yaşamak (Yalanla Yıkanan Hayatlar) - Aşkın Akkuş
Mihman - Akif Kurtuluş
Mihri Mah "Aşk-ı Şahane" - Naşide Gökbudak

Mor Hırka - Fatma Çetin Kabadayı
Mor Kaftanlı Selanik -Yılmaz Karakoyunlu
Munzırdaki Zorboz - Necati Gültepe
Musa ve Yol Arkadaşları - Ümit Aktaş
Nar Ağacı - Nazan Bekiroğlu
Nazifa - Zehra Serap Azbay
Naziler İstanbul'da - Celal Çalık
Nehirde Kayan Yıldızlar - Hakan Karahan
Nikâhta Keramet Vardır - Nahit Gür
O Boşluk - Doğan Yarıcı
O Muhteşem Hayatımız - Oya Baydar
Ok ve Aşk - Erkut Tezerdi
Okul - Mustafa Eroğlu
Operadaki Darbuka - Aykut Akgün
Orkun Bilgesi - Yılmaz Gürbüz
Orobanhiyye - Kudret Ayşe Yılmaz
Osman Gazi - Melek Akçiçek
Osmanlılar Geliyor - İsmail Bilgin
Öldüğüm Gün - Senai Demirci
Ölmeden Önce - Murat Kınıkoğlu
Öteki Diyar - Yavuz Çekirge
Özgürlük Kampı - Ferhan Şayliman
Pembe Tütülü Amiral - Mehmet Murat Samer
Pus - Zerrin Koç
Rehine - Sümeyya Akarçay
Rüyalar Anlatılamaz - Nermin Yıldırım
Saatçi Peygamber - Necati Göksel
Sahipsiz Bedenler - Zühal Kaya
Sahte Ajan - Osman Aysu
Saplantı - Cenk Kayakuş
Sarı Gelin - İbrahim Karahan
Sarı Sıcak Bir Yolculuk - Şebnem Kartal
Sarıyer Geçidi - Mehmet Ali Tanrıverdi
Sen Kimsin ? -Çiğdem Anat
Sen Yokken -Güneş Demirel
Sensiz Ama Seninle - Ömer Ökkeş Sevinçgül

Sensiz Olmaz Aşkım - Halil Kanargı
Sessiz Çığlık - Osman Aysu
Sessizliğin Gürültüleri -Hatice Tepe
Sevginin İpek Kanatları -Zeliha Akçagüner
Sınav Hortlağı - Sadık Yemni
Sınıra Yakın - Cihan Aktaş
Simirno Cinayetleri - Düello - Suphi Varım
Siyah Korku - Gülayşe Koçak
Soğuk Yatak - Tülay Ferah
Soluk Bir An - Behçet Çelik
Son Masal - Levent Kent
Son Sefarad - Beyazıt Akman
Son Yol - Tarık Dursun K.
Suçsuzluğumu Affet - Zafer Acar
Sufagunlar - Gamze Karaca
Sürgün Sultan - Zekeriya Yıldız
Sürgün ve Hürriyet - Emre Caner
Süveyda - Berna Uslu Kaya
Şahsenem - S.Dursun Kuvel
Şehrintan Rivayetleri - Serhat Poyraz
Şemspara - Elif Şafak
Şifreler - Uğur Gerçek
Şuayip - Mert Mete
Taht Şehrinde Zaman - Erk Acarer
Tango İstanbul - Esmehan Akyol
Tarihin Küstüğü An - Ragıp Karadayı
Tarumarname - Meriç Akyürek
Taşlar ve Küller - Şeyma Kara
Taşra Şairi - Işık Yanar
Tene Yazılan Ayetler - Yavuz Ekinci
Tufanda Aşk Ezgileri - İlker Balkan
Usat - Siyami Yozgat
Ve Bir Pars, Hüzünle Kaybolur - Faruk Duman
Veda Balesi - Murat Kefeli
Yalancı Bahar-1930 - Zekeriya Yıldız
Yanık Bahar - Yakup Çak

Yanık Dere Erzurum - Mehmet Dağıstanlı
Yansıma - İlknur Uğur
Yarından Önce - Özlem Y.Uçak
Yasemin - Pınar Erdem
Yazgıcılar - Enver Aysever
Yedi kapı - Ahmet Küçükkerniç
Yedinci Gün - İhsan Oktay Anar
Yıldız Yaralanması - Perihan Mağden
Yorgunum - Veysel Tekelioğlu
Zamanın Tanığı - Necmettin Bayraktar
Zehirli Duygular - Serap Gençler
Zirvedeki Yalnızlık - İlker Günaçgün
Zor Yıllar - Nazlı Evran
Zorunlu Yalnızlık - Atilla Keskin

dilimiz

İbrahim Demirci

2012 YILI DİL ÇALIŞMALARI HAKKINDA NOTLAR

İbrahim Demirci

Üniversiteler başta olmak üzere çeşitli kurumlar, 2012 yılı boyunca Türk dili, edebiyatı ve Türkçe öğretimi çevresinde çeşitli konuları görüşmek ve paylaşmak üzere aşağıda listesi verilen sempozyum (bilgi şöleni), kurultay, kongre ve çalıştay gibi etkinlikleri gerçekleştirdiler:

1. Yunus Emre Enstitüsü Türkoloji Koordinatörlüğünün düzenlediği Günümüz Rusya'sında Türkiye Çalışmaları Sempozyumu, Türk ve Rus Türkologların katılımıyla 26-27 Ocak 2012 tarihlerinde İstanbul'da yapıldı.
2. Erzurum A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsünün düzenlediği Uluslararası Türk Dünyası Araştırmaları Çalıştayı 13-15 Nisan 2012 tarihlerinde Erzurum'da gerçekleştirildi.
3. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Daire Başkanlığının ana sponsorluğunda, Yunus Emre Enstitüsü, Dışişleri Bakanlığı ve Türk Dil Kurumu tarafından ortaklaşa gerçekleştirilerek üç gün süren ve 46 ülkeden 150'ye yakın katılımla düzenlenen I. Uluslararası Türkoloji Çalıştayı, 19-24 Nisan 2012 tarihleri arasında yapıldı.
4. Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji bölümü tarafından 2007 yılından beri düzenlenmekte olan Genç Türkologlar Sempozyumunun beşincisi 25-27 Nisan 2012 tarihlerinde Bişkek'te yapıldı.
5. Adnan Menderes Üniversitesinin düzenlediği Ege Bölgesi Dilcileri Sürekli Çalıştayının ikincisi, 27 Nisan 2012 tarihinde Aydın'da toplandı.
6. Erciyes Üniversitesince düzenlenen II. Uluslararası Asya Dilleri ve Edebiyatları Sempozyumu, 3-4 Mayıs 2012 tarihlerinde Kayseri'de yapıldı.
7. Eskişehir Valiliğince düzenlenen Uluslararası Yunus Emre Kültür ve Sanat Haftası 2-6 Mayıs 2012 tarihlerinde Eskişehir'de çeşitli etkinliklerle kutlandı.
8. Hitit Üniversitesinin ev sahipliği ettiği Uluslararası Türklüğün Eski Çağları Dil Tarih Coğrafya Sempozyumu, 3-5 Mayıs 2012 tarihlerinde Çorum'da yapıldı.
9. Akdeniz Üniversitesinin düzenlediği Uluslararası Akdeniz Dil Çalışmaları Konferansı 9-12 Mayıs 2012 tarihlerinde Antalya'da toplandı.
10. Karaman Valiliği, Karaman Belediyesi ve Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi işbirliğiyle 10-13 Mayıs 2012 tarihlerinde 735. Türk Dil Bayramı Karaman'da çeşitli etkinliklerle kutlandı.

11. Büyük Türkçe Sözlük'ü hazırlayan D. Mehmet Doğan'a 15 Mayıs 2012 tarihinde Karaman Dil Ödülü verildi.
12. Ordu Üniversitesinin düzenlediği Uluslararası Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu, 10-12 Mayıs 2012 tarihlerinde Ordu'da gerçekleştirildi.
13. Allâme Tabatabai Ünversitesi ile İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü ve Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümünün düzenledikleri I. Uluslararası Türk İran Dil ve Edebiyat İlişkileri Sempozyumu, 15-17 Mayıs 2012 tarihlerinde İstanbul'da yapıldı.
14. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsünün düzenlediği IV. Uluslararası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu, Dilleri ve Kültürleri Yok Olma Tehlikesine Maruz Kalan Türk Toplulukları konusunu tartışmak üzere 23-26 Mayıs 2012 tarihlerinde Ankara'da yapıldı.
15. Bülent Ecevit Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesinin düzenlediği Türk ve Dünya Edebiyatları Arasında Etkileşimler Sempozyumu, 24-26 Mayıs 2012'de Zonguldak'ta yapıldı.
16. Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesi 26. Ulusal Dilbilim Kurultayını 24-26 Mayıs 2012 tarihlerinde Isparta'da gerçekleştirdi.
17. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Prof. Dr. Faruk Kadri Timurtaş hatırasına Uluslararası Yaşayan Türkçe Bilgi Şölenini 30 Mayıs-1 Haziran 2012 tarihlerinde İstanbul'da düzenledi.
18. Uluslararası Türkçe Derneği (Türkçeder) tarafından düzenlenen ve 135 ülkeden 1500 yarışmacının katıldığı 10. Türkçe Olimpiyatları, aralarında Osmaniye, Bodrum ve Van'ın da bulunduğu 42 merkezde, 20 yarışmayla 30 Mayıs-14 Haziran 2012 tarihleri arasında gerçekleştirildi.
19. Erzurum A. Ü. Narman Meslek Yüksekokulu ile Kültür ve Turizm Bakanlığı, 31 Mayıs-2 Haziran 2012 tarihlerinde Uluslararası Âşık Sümmânî ve Âşıklık Geleneği Sempozyumunu Erzurum'da gerçekleştirdi.
20. Erzurum A. Ü. ile Ege Üniversitesinin düzenledikleri Uluslararası Dil ve İletişim Sempozyumu 10-13 Haziran 2012 tarihlerinde İzmir'de yapıldı.
21. Mersin Üniversitesince düzenlenen 5. Uluslararası Türkçenin Eğitimi Öğretimi Kurultayı, 5-6 Temmuz 2012 tarihlerinde Mersin'de gerçekleştirildi.
22. Kültür Üniversitesinin düzenlediği IV. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Öğrenci Kongresi 27-28 Ağustos 2012 tarihlerinde İstanbul'da toplandı.
23. Orta Doğu Teknik Üniversitesinin düzenlediği 16. Uluslararası Türk Dilbilim Kurultayı 18-21 Eylül 2012 tarihlerinde Ankara'da toplandı.
24. Türk Dil Kurumunun düzenlediği VII. Uluslararası Türk Dili Kurultayı 24-28 Eylül 2012 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirildi.
25. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinin düzenlediği Uluslararası Türkçe

Öğretiminde Gelişmeler Kongresi, 2 Ekim 2012 tarihinde Çanakkale'de toplandı.

26. Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesinin düzenlediği XII. Uluslararası Dil Yazın Deyişbilim Sempozyumu, 18-20 Ekim 2012 tarihlerinde Edirne'de yapıldı.
27. Dicle Üniversitesince Ali Emirî hatırasına Uluslararası VIII. Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu, 15-17 Kasım 2012 tarihlerinde Diyarbakır'da düzenlendi.
28. Şanlıurfa valiliği, belediyesi, Harran Üniversitesi ve Atatürk Kültür Merkezi işbirliğiyle 7-8 Aralık 2012 tarihlerinde Vefatının 300. Yılında Şair Nâbî Sempozyumu düzenlendi.
29. Pamukkale Üniversitesinin düzenlediği Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu, 19-22 Aralık 2012 tarihlerinde Denizli'de gerçekleştirildi.
30. Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY), L. Gumilev Avrasya Ulusal Üniversitesi ve Türk Tarih Kurumunca Rus Türkolog ve Tarihçi Lev Gumilev'in doğumunun 100. yılı anısına Gumilev ve Türkoloji Alanındaki Mirası konulu uluslararası sempozyum, 21 Aralık 2012'de Ankara'da yapıldı.
31. Melikşah Üniversitesinin düzenlediği Şair Nâbî Sempozyumu 26 Aralık 2012 tarihinde Kayseri'de yapıldı.

Bu tür toplantılarda yapılan konuşmaların, sunulan bildirilerin çoğu, zaman zaman epey gecikerek de olsa derlenip kitaplaştırılıyor. Yazık ki bu kitapların çoğu asıl meraklılarına ve ilgililerine ulaştırılamıyor. Dağıtım konusunda düzenleyicilerin daha titiz ve özenli davranmaları, yapılan işlerin yararını ve verimini artıracaktır.

Bu arada yeri gelmişken şunu söylemeliyiz: Kimi yazarlar ve akademisyenler yeni araştırmalar yaparak kendilerini yenilemek ve geliştirmek yerine aynı konuları aynen veya az çok değiştirerek tekrarlamak gibi bir döngüye sıkışıp kalmış durumdalar. Oysa dilimiz de edebiyatımız da yeni tecessüsleri tatmin edecek çok sayıda inceleme ve araştırma konusunu fazlasıyla barındırmaktadır. Ayrıca, dil ve edebiyat üzerine araştırma ve inceleme yapan, görüş öne süren kimi yazar ve akademisyenlerin, kendi eserlerindeki dil ve anlatım kusurlarını, yazım ve noktalama tutarsızlıklarını göremeyişleri, üzücü bir durum olarak sık sık karşımıza çıkmaktadır.

2012 yılında yayınlanan dile ilişkin başlıca kitapları şöyle sıralayabiliriz:

1. Âdem'in Dili / İnsan Lisanı Nasıl Yarattı Lisan İnsanı Nasıl Yarattı, Derek Bickerton, çev. Mehmet Doğan, Boğaziçi Üniversitesi Y.
2. Benjaminia: Dil, Tarih ve Coğrafya, Besim F. Dellaloğlu, Ayrıntı Y.
3. Dil Felsefesi Edebiyat Kuramı I-II, Onur Bilge Kula, Türkiye İş Bankası Kültür Y.
4. Dil ve Edebiyat Yazıları, Mustafa Argunşah, Kesit Y.
5. Dil ve Felsefe, Prof. Dr. Şahin Uçar, Şûle Y.

6. Dil ve Politika / Dilin Kökeni, Etnik Boyutu ve Kimlikle İlişkisi, Kemal İnal, Ütopya Y.
7. Dillerin Dili, İbrahim Demirci, Karaman Valiliği, Karaman Belediyesi.
8. Din Dili Dil Oyunu mu?, Cenan Kuvancı, İz Y.
9. Eski Uygur Türkçesi Grameri, Prof. Dr. Kemal Eraslan, Türk Dil Kurumu Y.
10. Şemsettin Sami / Süreli Yayınlarda Çıkmış Dil ve Edebiyat Yazıları, Yüksel Topaloğlu, Ötüken N.
11. Türk Dil Bilgisi, Jean Deny, hzl. Ahmet Benzer, çeviri: A. U. Elöve, Kabalcı Y.
12. Türkçe Meselesi, Ord. Prof. Ali Fuat Başgil, Yağmur Y.
13. Türkçenin Argo Sözlüğü, Ali Püsküllüoğlu, Arkadaş Y.
14. Türkçenin Dil Bilgisi, Prof. Dr. Günay Karaağaç, Akçağ Y.
15. Türkiye Türkçesinin Dünü ve Bugünü Türk Dili Araştırmalarına Kısa Bir Giriş, Györgi Hazai, çev. Tevfik Turan, Türk Dil Kurumu Y.
16. Urdu-Türkçe Türkçe-Urdu Sözlük, A. B. Eşref, C. Soydan, Türk Dil Kurumu Y.
17. Uygurca-Çince İdikut Sözlüğü, Mağfiret Kemal Yunusoğlu, Türk Dil Kurumu Y.
18. Yeni Lisan Hareketi ve Millî Edebiyat Çalıştayı Bildirileri, Hülya Argunşah, Oğuzhan Karaburgu, Türk Edebiyatı Vakfı Y.
19. 50 Soruda Dil Felsefesi, Atakan Altınörs, Bilim ve Gelecek Kitaplığı.

Yurt dışında Arnavutluk'ta Tiran ve İşkodra, Bosna Hersek'te Saraybosna ve Foynitsa, Kosova'da Priştine, Prizren ve İpek, Mısır'da Kahire ve İskenderiye, Romanya'da Bükreş ve Köstence, Makedonya'da Üsküp, Macaristan'da Budapeşte, Belçika'da Brüksel, Gürcistan'da Tiflis, İngiltere'de Londra, İran'da Tahran, Japonya'da Tokyo, Kazakistan'da Astana, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Lefkoşa, Ürdün'de Amman, Lübnan'da Beyrut, Polonya'da Varşova şehirlerinde Yunus Emre Türk Kültür Merkezi çatısı altında dilimizi ve kültürümüzü tanıtmak üzere yıl boyunca çeşitli kurslar, sergiler, gösteriler ve konferanslar düzenlendi.

Türkiye'nin hemen her bölgesinde Osmanlı Türkçesini öğrenme ve öğretme yolunda gözle görülür bir çaba dikkati çekti. Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü ve Hayrat Vakfı'nın Türkiye'nin 900'ü aşkın merkezinde Osmanlı Türkçesi ve Kur'an okuma kursları açtığı duyuruldu.

Örgün eğitimin orta öğretim ayağında Sosyal Bilimler Lisesi programında yer alan Osmanlı Türkçesi dersi İmam Hatip Lisesi ders çizelgesine seçmeli ders olarak girdi. Öteki liselere de bu imkânın tanınması bekleniyor.

Çeşitli yayınevleri, Osmanlı Türkçesi öğrenimini destekleyen kitaplar neşrettiler.

Bazı gazete ve dergilerde bazı ibarelerin 1928 Kasımına dek kullandığımız elifba ile de yazıldığı görüldü.

Türkiye Yazarlar Birliği, Aydınlar Ocağı, Türk Ocağı, Dil ve Edebiyat Derneği, çe-

şitli belediyeler, dernekler ve vakıflar, Türk dilinin ve edebiyatının gelişmesine hizmet edecek çok sayıda etkinlik gerçekleştirdiler, bu arada Osmanlı Türkçesinin öğretilmesi yolunda kurslar düzenlediler.

Burada andığımız ve anmadığımız işler, dilimizin gerek ülkemizde, gerek dünyada hak ettiği yere doğru ilerlemekte olduğunu düşündürebilir bize. Bu olumlu tablonun yanında, özellikle görsel ve sosyal medya organlarında özensiz, sorumsuz, kural tanımaz, giderek küfürbaz bir dilin oluşmakta ve yayılmakta olduğunu da itiraf etmeliyiz. 9 Haziran 2012 tarihinde yayınlanmaya başlayan günlük spor gazetesi AMK, her ne kadar "Açık Mert Korkusuz" olduğunu söylese de Alelâde Marazi Kültürden beslendiği ve orayı beslediği açık.

Kendimiz için, ülkemiz, bölgemiz ve insanlık için yücelme ve yükselme yollarını aramak ve o yollarda yürümek zorundayız. Dilimiz bu yürüyüşte bize kılavuzluk edecek güce ve zenginliğe sahiptir.

deneme
inceleme
tenkit

Evren Kuçlu

2012 TENKİT

Evren Kuçlu

Edebiyat camiasındaki tabular yazın dünyamızdaki eleştirel kimlik arayışını, standart eğilimi korumak uğruna tehir ediyor. Bunda eleştiriler kadar, irdelenen metinlerin de payı var elbette. Fakat gene de bu ilişkide direkt bir neden sonuç bağı aramak edebiyat hayatımıza bir şekilde bir göz atmış biri açısından temelsiz ve abartılı bir çaba olur. Zira edebiyatın hayatımızdaki önemi artmadığı için eleştirinin de bundan bağımsız sıçraması muhtemel değil. Türk halkının fıtratıyla genel kültürü arasına sıkışmış eleştirel üslûbu, mesnetsiz entelektüel buluşların arkasına gizleyerek görece önemli şeyler söyleyeceğimiz önyargısı eleştiri kitaplarına sinmiş durumda. Tabii burada inceleyeceğimiz eleştiri kitabı bir ya da iki tane olduğu için eleştirinin sorunları arasına eleştiri kitabı sayısının azlığını da yazabiliriz... 2012 yılında yazılan tenkit ve inceleme kitaplarına geçen yıla kıyasla baktığımızda ne edebi, ne akademik çalışmaların gözle görülür bir katma değer sağladığı sonucuna ulaşabiliyoruz. Elbette bu tür çalışmalardan beklentilerimiz, edebiyattan aldığımız zevk ve edindiğimiz birikimle doğru orantılı. Bu orantıyı hesaplamadan tenkit ve incelemelerin neredeyse incelediği metinlerin üstünde bir performansla ortaya konulmasını istemek, beklentilerimiz konusunda gevşek davrandığımız intibasını uyandırabilir. Bu sebeple, 2012 yılında yayınlanmış inceleme ve tenkit kitaplarından bir kısmını yukarıda bahsettiğimiz hususu da göz önünde bulundurarak düşünmek yerinde olacak.

Kopuk Zincir / Orhan Koçak

Geçtiğimiz yıl Turgut Uyar şiiri üzerine yazdığı eleştiri kitabı *Bahisleri Yükseltmek*'le edebiyat çevresi tarafından vakur eleştirmen etiketini üzerine kazıyan Orhan Koçak'ın üslûp açısından neredeyse her yıla iki üç kitap yazacak bir altyapı ve rahatlığı olduğu göze çarpıyor. Ancak bu işleyişin ne pahasına ortaya çıktığı konusunda dikkatli ve aynı zamanda mesafeli bir bakışla yaklaşıldığında bazı tereddütler olacağı çok açık. Koçak'ın dili arayüz olarak bir eleştirinin her şeyine yetse de anlamla arasındaki soğukluk yüzünden birçok ciddi tespiti nesnel bağlama indirgeyemeyen bir yapıya bürünüyor. Çünkü nesnellik, eleştirel açıdan tüketici, dolayısıyla zorlayıcı bir önkoşul sayılır. Metne bağlılık eleştirmenin bir ödevi hâline geldiğinde metne ilişkin atıfların, bir başka deyişle eldeki malzeme sayısının azalacağını öngörebiliriz. Koçak'sa metnin dayatmalarını bir kenara bırakarak metinle eleştiri dili arasına olabildiğince elastik ve palyatif bir hat çekiyor. Dolayısıyla başlıklarına bakıldığında görece hayati sayılacak birçok edebi tartışmanın kabuğunu soymadan hazmedilmeye çalışıldığına şahit oluyoruz. Özellikle

belli bir metin üzerinden kalkarak oluşturduğu değinilerde su yüzüne çıkan bu tavrın, metin özelinde doğru ya da yanlışlığından öte yakınlık uzaklık sorunuyla boğuştuğunu görüyoruz. Metin üzerinde herhangi bir tedbir uyguladığına dair ciddi kanaat oluşturmayan Koçak'ın "Modern şiir üzerine denemeler"den oluşan *Kopuk Zincir*'inde her şeye rağmen zengin ve uygun (eleştirel) bir dil ve akademik birikim metnin konforunu temin eden unsurlar olarak göze çarpıyor. Melih Cevdet Anday, Oktay Rıfat, Behçet Necatigil, İlhan Berk, Ece Ayhan gibi önemli şairlerin şiirlerine belli bir mevkiden yaklaşan, bunun yanında kendi kuşağının önemli saydığı bazı şairlerini irdeleyen *Kopuk Zincir*, şiire belli bir mesafeyi göze alarak yaklaşmaya gönüllü okurların ilgisine hitap ediyor.

Ercan Yıldırım / Edebiyatta Türk'ün Düşüncesi

Geçtiğimiz yıl çıkardığı eleştiri / inceleme kitabı *Modern Türk'ün Hikâyesi*'yle Türklük bilinci üzerine öykü analizleri yoluyla vurgu yapan Ercan Yıldırım edebiyat anlayışımızda politik tavrın mahiyetine odaklandığı *Edebiyatta Türk'ün Düşüncesi* adlı kitabını Elips Yayıncılık'tan neşretti. Her iki kitabında da İsmet Özel'in Türklük imasının ciddiyetini aynen muhafaza eden Yıldırım'ın *Edebiyat'ta Türk'ün Düşüncesi* kitabıyla, fikirsel bağlamda *Modern Türk'ün Hikâyesi*'nin bir ton koyusunu ortaya çıkardığını söyleyebiliriz. Cumhuriyet tarihimizin içerisinde kendilerine "yer tutmuş" edebiyatçılarımızın ve dolayısıyla onlara bu imkânı tanıyan odakların bunu ne uğruna yaptıkları konusunda inceleme başlatan Yıldırım, okur olarak kafamızın üstünde beliren bazı soru işaretlerini toplarken yerine yenilerini koymayı başarıyor. "Vicdanını ülkesinin geleceğiyle doğrulamayanlar"ın, ne tür bir avantaj peşinde olduklarını sorgulayan Yıldırım, edebiyatımızın içerisinde bu yönde bir tarama yapıp sonuçlarıyla birlikte okuyucuya bazı yön oklarını gösteriyor. Türk edebiyat tarihinin özellikle son yüz yıllık hareketlerini edebiyat dışı ilişkilerin edebiyat hayatına yansımalarını "kayıtları" inceleyerek açık seçik şekilde tartışıyor. Siyasi bir tutumla ana hatları çizilmiş kitabın önemli bir kısmı da günümüzün önemli öykücüleri üzerine yazılmış değerlendirmelerden oluşuyor. Eserleri değerlendirilen öykücülerin kitabın ana hattını oluşturan siyasetle belirlenmiş olması Yıldırım'ın bundan sonraki süreçte eleştirel bağlamda elini kolunu bağlayabilecek bir engel gibi duruyor. Genellikle apaçık tespitlerde bulunmasına karşın bir önceki kitabına göre eleştiri dilinin yer yer mekanikleştiğini söylemeden edemeyiz. Elbette söylemek istediği şeyleri kitap bitmeden açık açık söylediği konusunda da hiç şüphe yok.

Metin Cengiz / Cemal Süreya İkinci Yeni Bilincinin Kurucu Gücü

Cemal Süreya, şöyle genel ve güncel bir bakışla söylersek okurun en çok vefa gösterdiği İkinci Yeni şairidir. Bunda mizaç olarak daha dışa dönük bir karakter oluşunun ve belki de bu sebebin doğal bir sonucu olarak şiirinin gündelik karşılığı bulunan bir şiir olmasının payı büyüktür. Cemal Süreya okumakla Ece Ayhan okumak arasında hem okur disiplini, hem de modern şiir okuma becerisi gibi birtakım teknik farklılıklar (zorluklar) olduğu bilinen bir hâdise. Bu anlamda Cemal

Süreya'nın okurun nabzını bulmada kolaylık göstermiş olduğunu peşinen kabullenmemiz gerekiyor. Tabii Cemal Süreya sadece okurun değil, İkinci Yeni ailesinin ve ondan sonra gelen şair ve edebiyatçıların da en çok ilgilendiği şair olarak öne çıkmıştır. Bu ilginin de başlıca sebebi yukarıda söylediklerimize ek olarak Cemal Süreya'nın İkinci Yeni şiirini konumlamasında daha da ötesi İkinci Yeni şairi olduğu kadar eleştirmeni de olmasında yatar. İkinci Yeninin ilk zamanlarından beri şiir eleştirileriyle İkinci Yeni hakkında söz söyleme yetkisini büyük ölçüde elinde bulunduran Süreya İkinci Yeni şiiri bahsinde kendisinden daha çok payı olan (Sezai Karakoç, Ece Ayhan) şairlerin önüne geçmiştir. Tabii gayesinin bu olduğunu söylemek yazdığı onca ciddi eleştiriye haksızlık olur. Ancak kendisinden sonra gelen kuşakların İkinci Yeniden en önce anladıklarının Cemal Süreya olması Süreya'nın hizmetlerinin amacını aştığını gösteriyor.

Metin Cengiz'in Şiirden Yayıncılık arasından çıkan kitabı, *Cemal Süreya / İkinci Yeni Bilincinin Kurucu Gücü* kitabı ismi de dahil olmak üzere yukarıda geçtiğimiz fikirlerin açılımını yapan bir kitap. Süreya'nın istikrar örneği yazılarıyla İkinci Yeni bilincinin kurucu gücü olarak gözükmesinde pek bir anormallik yok aslında. Ancak bilinen bir şey var ki; İkinci Yeni şiiri manifestoya ihtiyaç duyan bir hareket değildi. Hatta manifestodan kaçan şairlerin açıkladığı bir şiirdi. Ve yine poetik bağlamda olabildiğince "bilinçsiz" bir hareketti. Elbette o dönemdeki sıcak eleştiri yazılarının birçok İkinci Yeni şiirinin kanonik bir esere dönüşmesine katkısı oldu. Ancak bu başlı başına bir sebep değildi. Sadece mevzunun bir parçasıydı. Bu bağlamda Cemal Süreya ile ilgili tespitlerin özellikle git gide İkinci Yeninin diğer şairleriyle ilgili bir ihmale dönüştüğünü söyleyebiliriz. Metin Cengiz'in Cemal Süreya'ya bakış açısı bu ihmalin bir meyvesi. Her ne kadar kitap cemal Süreya'yı merkeze almak iddiasıyla yazılmış olsa da İkinci yeni'yi anlatamadan Süreya'nın çabasının tam olarak anlaşılmayacağının hatırlanması gerekiyor. Kitabı bu önyargısı dışında ele alacak olursak tıpkı Mehmet Fuat eleştirilerindeki gibi bir yalınlığa sahip olduğunu söyleyebiliriz. Cemal Süreya'yı, kuşağının öncesi ve sonrasına bakarak konumlandırışı, aşina olduğumuz tespitlerin bir özeti gibi. Bu açıdan Cemal Süreya'nın İkinci Yeni içerisindeki konumuna göz atmak isteyen meraklı okurlar için ilgi çekici olabilecek bir kitap.

Turgay Anar / Mekândan Taşan Edebiyat

Edebiyatın yaşam alanı, insanın gidebildiği yere kadar uzanır. Edebiyatın yaşamla iç içeliği onu otomatikman bir mekândan diğerine taşıyor. Gene de edebiyatla okur ya da yazar olarak ilgilenenlerin kütüphaneler, kütüphane tarzı kafeler, yazar söyleşileri, imza günleri, vs. yerlerde edebiyatla farklı bir ünsiyet geliştirdiklerini görebiliyoruz. Turgut Anar'ın *Mekândan Taşan Edebiyat* adıyla okuyucuya sunduğu kitabının alt başlığı ise "Yeni Türk Edebiyatında Edebiyat Mahfilleri." Kapı Yayınları arasından neşredilen kitabın ilk bölümünde "Kanon"la ilgili ikna edici bir tartışmanın ardından İstanbul'un sınırlarının dışına taşan kapsamlı bir "edebiyat mahfilleri" taraması yapılıyor. Anar, edebiyat-mekân ilişkisini edebiyat mahfillerinin edebiyata katkıları bağlamında ve hayli ilgi çekici bir sunumla irdeliyor. Hangi toplanma yerinin hangi yazarların doğuşuna katkı sunduğunu, bu

mahfillerin edebiyat ortamındaki bazı hareketlerin yönünü nasıl belirlediğini bir belge gibi ortaya koyuyor. Anar'ın anı, eleştiri, biyografi, ansiklopedi vs. kitaplardan topladığı ve oldukça kapsamlı bir çalışmanın ürünü olan kitabı, ansiklopedik bir kuruluğa kesinlikle muhal vermiyor. Son derece akıcı bir üslûpla, hangi mahfilin edebiyat dünyamızda ne gibi gelişmeleri ortaya çıkardığı bir bir açıklığa kavuşuyor. Mahfillerin genç, yaşlı birçok edebiyatçı için çoğunlukla bir serum görevi gördüğünü fark etmek kitabı daha da önemsememizi sağlıyor. 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren mahfillere bağlı olarak edebiyat camiasında vuku bulan gelişmeleri elinden geldiğince kayıt altına alan Anar'ın eseri, bu alanda merak ettiğimiz birçok şeyi entelektüel seviyede ele alıyor. Kahvehaneler, barlar, lokantalar, evler, konaklar, köşkler vs. birçok yerin edebiyatçılar tarafından mahfil olarak kullanıldığından bahseden bu kitap aracılığıyla edebiyat tarihinde adı bilinmeyen; ama bilinen adların ortaya çıkmasını sağlamış çok değerli şahsiyetlerle tanışma imkânı bulmak da ayrıca bir değer ve sürpriz olarak beliriyor. Dışardan bakıldığında içeriğinde bulunanların yüzde on'unu bile vaadetmeyen ancak okunması zevkli ve doyurucu bir kitap olduğundan rahatlıkla söz edebiliriz.

Beril Işık / Aydınlıktan Karanlığa İktidar

Bu yıl kitaplaşan doktora tezlerinden biri de Beril Işık'ın İletişim Yayınları'ndan neşredilen *Aydınlıktan Karanlığa İktidar / Orhan Pamuk Romanlarında Demiryolu* oldu. İlk bakışta, olsa olsa bir "tez" olarak kitaplaşabilecek fikirlerden oluşan bir kitap var elimizde. Orhan Pamuk romanlarındaki demiryolu öğesi üzerinden hem kültürel, hem siyasi, hem de psikolojik çıkarsamalarda bulunuyor yazarımız. Demiryolunun "düzen ve iktidar" ilişkisi arasına konuşlandırılmış bir mekanizma olduğunu vurgulayan Işık, demiryoluyla ilgili bazı kavram ve gündelik kullanımların şifresini vererek okurları romantik tren imgesinden uzaklaştırıp daha derin bir okumaya çağırıyor. Orhan Pamuk romanları üzerinden bir tarama yapılmış gibi gösterilse de demiryolu iktidar ilişkisiyle ilgili asıl saptamalar Pamuk romanlarındaki imaların dışarısına taşıyor. Pamuk'un *Cevdet Bey ve Oğulları*, *Sessiz Ev* ve *Yeni Hayat* romanlarından kalkarak Freudyen bir yaklaşımla demiryollarının iktidar açısından anlam haritasını çıkarıyor. Demiryollarını aynı zamanda kolonyal bir hareketin figürü olarak da yorumlayan Işık, Michel Foucault'nun "iktidar" kavramı üzerinden yer yer zorlama bir anlam ve imgelem ebeliği yapsa da dikkat çekici tespitlere ulaşıyor. Özellikle demiryoluna ilişkin bazı tabirlerin Anadolu'da kendisine has bir jargon (cinsel) içerisine giydirildiğini örneklerle açıklayıp kitap boyunca izlediği metoda sadakatini koruyarak okuyucunun içerisine kurt düşürmeyi başarıyor.

Handan İnci / Ahmet Hamdi Tanpınar & Tanpınar Zamanı

Türk edebiyatının çöküşünün sebeplerinden en önemlisi okurun uğradığı kültürel erozyon olsa gerek. Zira bu erozyon sebebiyle Orhan Kemal'in nasıl önemli bir romancı olduğunu romanları kitaplaşınca anlayabildik. Hatta birçok kişi bu adla

bir romancımız olduğunu dizilere olan ilgisiyle çözüyor. Okuyucuya edebiyatçılarımızın nazını geçirmek için onların birbirinden güzel eserlerini harcıâlem dizilere çevirmek bir yöntem olabilir. Ancak tek yöntemin bu olmadığını düşünen Handan İnci, modern Türk edebiyatının en önemli şahsiyetlerinden birisi olan Ahmet Hamdi Tanpınar üzerine farklı kalemler tarafından yazılmış birçok yazıyı bir araya getirmiş. Tanpınar'ın Türk edebiyatı açısından önemine işaret eden ve yeni nesille ünlü yazar arasında köprü kurmayı amaçlayan yazılardan oluşan *Tanpınar Zamanı*, Kapı Yayınları tarafından neşredildi.

Mehmet Özger / Türk Romanı'nda 12 Eylül

"12 Eylül'le hesaplaşmak" yakın tarihimizin bir klişesi hâline gelirken, kimin neyle hesaplaştığı da tam bir muamma. Ancak insani açıdan önemli görünen birçok sürecin üzerinde etkili olduğu kayıtlara geçti. Zira bu etkiler günümüzde de açıktan ve üstü örtülü olarak hissediliyor. 82 anayasasının halen hüküm sürdüğünü bilmek bile başlı başına bir kanıt ve kayıt. Ancak asıl meseleden git gide uzaklaşılarak medyatik bir vesveseye dönüştürülen "hesaplaşma" şeysinin en fazla devrimci ya da entelektüel bir metafor olarak kullanıldığı izlenimi uyanmıyor değil. Kimbilir bu da 12 Eylül'de kurulan baskının bir tezahürüdür.

Türk edebiyatıyla hesaplaşmasını bitirememiş bir tür olarak romanın yakın tarihimizle hesaplaştığını düşünmek ilk bakışta iyimserlik gibi gelebilir. Ancak Mehmet Özger'in *Türk Romanı'nda 12 Eylül* adlı kitabı Türk romanında 12 Eylül'ün yansımalarıyla ilgili notları bu tavrın neredeyse bir refleks olarak yazın hayatımıza sızdığını gösteriyor, tıpkı gündelik tepkilerimize korku ve kaygı olarak sızdığı gibi. 12 Eylül'den sonra sokaktaki insanın uğradığı tahribatın Türk romanındaki izlerini süren Özger, sağ sol ayrımına belli bir mesafeden bakarak (bu husus hayatidir), Türkiye'nin ve dolayısıyla halkın uğradığı tahribatın boyutları üzerine yoğunlaşıyor. Darbenin iktidar, özne arasında bugün bile kabuk bağlamamış yaralarını psikolojik ve felsefi bakışlarla irdeleyen Özger meselenin içini boşaltmak yerine onu anlamaya ve anlatmaya çabalıyor. Açtığı her başlığa ve o başlık altında irdelediği her kavrama romanlardan alıntılar yaparak kitabın kapsamının dışarısına çıkmıyor. Kaknüs Yayınları arasından çıkan kitap 12 Eylül süreci hakkında medyatik ve siyasi propagandadan nispeten sıyrılmış bir bakışla meselelere yaklaşıyor. Süreci manipülasyona çok açık bir alandan sakınarak açık bir zihinle anlamak isteyenler için Mehmet Özger'in kitabı iyi bir seçenek.

Rasim Özdenören / Edebiyat Ve Hayat

Türk öykücülüğünün usta kalemlerinden Rasim Özdenören'in edebiyat ve gündelik yaşam üzerine pratik yaklaşımlarını derlediği kitabı *Edebiyat ve Hayat*, Zambak Yayınları arasından neşredildi. Usta yazar neredeyse yarım asırlık bir birikimi samimi bir dille okuyucularına aktarıyor. Özellikle genç edebiyatçıların, usta bir yazarın edebiyata ve hayata bakışını anlamak için okumaları gereken bir kitap.

Orhan Duru / Roman Medyadan Önce Gelir

Öykücü ve şair kimliğiyle 1950'li yılların öne çıkan isimlerinden olan ve 2009 yılında kaybettiğimiz Orhan Duru'nun o dönemin edebiyat ortamının bir turnusolü olabilecek yazılarını bir araya getiren *Roman Medyadan Önce Gelir / Seçme Yazılar* YKY tarafından neşredildi. Duru'nun ölümünden sonra Burak Fidan tarafından derlenen kitap yazarın spordan sanata, sanattan siyasete birçok konuda görüşlerini bir araya getiriyor.

Erol Manisalı / Attilâ İlhan'la Hayatın İçinden

Prof. Dr. Erol Manisalı'nın Attilâ İlhan'la olan anıları, söyleşileri ve değerlendirmelerinin yer aldığı *Attilâ İlhan'la Hayatın İçinden* edebiyat hayatıyla sosyal yaşamı arasındaki insanı, Attilâ ilhan'ı, anlatıyor.

dergiler

Yusuf Turan Günaydın

2012 YILI DERGİLERİ

Yusuf Turan Günaydın

Bilgisayarlı matbaacılık sonrası artık dergi yayınlamak kolaylaştı ve bu sebeple her yıl çıkmaya başlayan dergileri, hele bütün dergi mevcudunu sadece künye olarak kayda geçirmek bile imkânsız bir hâle geldi. Her yıl, o yıl içinde çıkan dergileri kayda geçirme çabamız 2006 yılından beri *TYB Yıllıkları*'ndan takip edilebilir. Yeni çıkmış veya yayını süren ve kendine belli bir yer edinmiş dergilerin, yıl içinde çıkan bütün sayılarını önümüze koyarak değerlendirmenin daha doğru olduğuna inanıyoruz. Dergi takibi zorlu bir koşuşturmacayı gerektirdiği için bu bazen tam anlamıyla mümkün olamıyor. O zaman hepsini veya çoğu sayılarını gördüğümüz dergiler için müstakil değerlendirme paragrafları açtığımızı söylemeliyiz.

2012 dergilerine ayrılan bu bölüm, *Yıllık*'ın "Şiir", "Hikâye", "Deneme-Eleştiri" vb. bölümleriyle bir arada ve karşılaştırmalı olarak okunmalıdır. Sonuçta burada ele aldığımız dergilerin kahir ekseriyeti edebiyat dergisidir. Bu dergilerin yıl içindeki şiir, öykü, deneme-eleştiri vb. birikiminin, andığımız bölümlerde de topluca değerlendiriliyor oluşu bunları söylememizi gerekli kılıyor. Yalnız biz yıllardır bu bölümlerde görmediğimiz bazı ayrıntıları da "Dergiler" bölümüne aktarıyoruz. Edebiyat dergilerinin özellikle şair ve öykücü kadrosunu neredeyse eksiksiz sunmaya çalışıyoruz. Bu durum hangi şairlerin, öykücülerin hangi dergilerde yazdığını gösterdiği kadar birden fazla dergide şiiri yayınlanan şairleri gösterdiği gibi, adı sadece bir dergiyle özdeşleşmiş şair ve yazarlar hakkında görünmeyen bir istatistik de barındırıyor.

Belirtmeliyim ki *Yıllık*'ta bölüm yazmak; eğer bu bölüm "Dergiler" bölümüyse sanıldığından da zor bir iştir. Bir de dergileri takip için yaşadığınız koşuşturmaca (ayda bir ama gene de koşuşturmaca), hepsini satın alamayacağınız yeni çıkmış dergiler için yıl boyunca ayak üstü not almalar, bazı zorunluluklar sebebiyle kaçırdığınız sayıları dert etmeler oldukça yıpratıcıdır. Netekim takip edip de bazı sayılarını kaçırdığımız dergiler için bu *Yıllık*'ta, dipnotlar düşerek okuyucuya durumu açıklama ihtiyacı hissettik. Çünkü "Dergiler" bölümü hakkında zaman zaman yazılı veya sözlü olarak şahit olduğumuz eleştirilerin acımasızlığı ancak iş başa düştüğü zaman anlaşılabilecek cinstendir.

Bu yılki "Dergiler" bölümünü başlıca beş bölüme ayırdık. Yalnız en başa "2012'de Yeni Dergiler" başlığı altında ilk kez çıkan dergileri tespit çalışmamızı aldık ve ardından da "Dosyalar" ve "Soruşturmalar" başlıklı bölümleri sergiledik. "Tek Tek Dergiler" başlıklı yazımızın da omurgasını oluşturan bölümü ise kendi içinde yine beş bölüme ayırdık. Bu bölüm kendi içinde alfabetik olarak düzenlenmiştir. Bölümün bitiminden itibaren ise "Notlar" başlığı altında bütün sayılarını

göremediğimiz, ancak çok az sayısına ulaşabildiğimiz bazı dergilerden de yine alfabetik sırayla kısa kısa söz ettik. En sona ise "Yıl İçinde Dergi Konulu Yazılar" başlıklı bir bölüm ekleyerek konuyu bütünlemeye çalıştık.

"Ekler" ise dergiler ve dergicilik hakkında 2012 dergilerinde (internet dergileri ve matbu dergilerde) yayınlanmış yazılardan müteşekkildir. Buradaki yazılar, yazarlarından izin alınarak iktibas edilmiştir.

Bu durumda "Dergiler" bölümünün plânı şöyle olmuştur: 2012'de Yeni Dergiler, Dosyalar, Soruşturmalar, Tek Tek Dergiler, Kitap Dergileri, Edebiyat Dergileri, Öykü Dergileri, Memleket Dergileri, Tasavvuf Dergileri, Notlar, Yıl İçinde Dergi Konulu Yazılar, Ekler.

Belirtmemiz gereken bazı hususları da şöyle sıralayabiliriz: "Kitap Dergileri" bölümünde yer verdiğimiz dergilerden *Müfredat* kendini kitap dergisi olarak nitelemektedir. *SabitFikir* ise nitelemese bile bir kitap dergisidir. *Kitapçı* dergisinin durumu biraz daha farklıdır; o, şiir de dahil edebî ürün yayınlamakla birlikte kitap tanıtım ve değerlendirmelerine yer verilen bir dergidir. "Edebiyat Dergileri" başlığı altında verdiğimiz dergiler şiir, öykü, deneme, eleştiri ve diğer sanat alanlarındaki yazılara bir arada yer veren dergilerdir. Bu sebeple ayrıca bir "Öykü Dergileri" başlığı açmamız şaşırtıcı sayılmamalıdır. Hem öykü dergilerinin çok sayıda olması, hem de bu dergilerin nerdeyse sadece öykü yayınlıyor olması onları ayrı bir başlık altrında toplamamızı gerekli kıldı. İnternette yayınladığımız, artık kapanmış bazı dergileri konu alan yazılarımızı da Ekler bölümünde vermiş bulunuyoruz.

Bu yıl iyice görünür olan bir durum da tarih dergilerindeki artıştır. Önce Murat Bardakçı'nın *Hürriyet* gazetesinin tarih eki olarak hazırladığı dergi çıktı, ardından *NTV Tarih*, *Yedi Kıta*, *Derin Tarih* ve 2012'de de *Kürt Tarihi* adlı dergi de yayın hayatına atıldı. *NTV*, *Derin Tarih* ve *Kürt Tarihi* dergilerinin üçünün de görünüm olarak birbirini andırmasına ne buyurulur? Bu arada zaten yıllardır devam eden tarih dergileri de yayın piyasasındaydı zaten (*TTK Belleten* dergisi gibi). Bu durum son yıllarda gerek görsel medyanın teşviki, gerekse ülkenin içinde bulunduğu özel şartlardan kaynaklanıyor diyebiliriz. Tarih konuları eskisine oranla daha çok merak ediliyor.

Nihayet eski harfli dergilerin çeviriyazı yoluyla kitap formatında yayınına 2012'de de rastlandı: Bağcılar Belediyesi *Sırâtımüstakîm* dergisinin ikinci cildini Aralık 2012'de basarak yayınladı. M. Ertuğrul Düzdağ'ın gözetiminde, Mustafa İsmet Uzun'un editörlüğünde hazırlanan derginin çeviriyazı kurulunda İskender Türe, Metin Mergen, Fuat Recep, Osman Uslu, Nevzat Sağlam, Sabri Atay ve Cafer Yücel çalıştı.

2012'de Yeni Dergiler

Altüst, ilk [?] sayı: 8 Ekim-Kasım 2012, yazı işleri: Burak Demir, Z Yayıncılık, www.altüst.com, sayı numarası belirtilmemiş [İstanbul].

Anadolu: *Anadolu'nun Aynası,* ed. Sibel Dolma, ilk sayı: Temmuz 2012, gundemmedya@hotmail.com [Ordu].

B Plânı: *İki Aylık Fikir ve Sanat Dergisi*, yazı işleri: Salim Nacar, ilk sayı: Aralık 2012-Ocak-Şubat 2013, bplanidergisi@gmail.com [Seyhan / Adana].

DengeSiz: İdealist İnsan Dergisi, ilk sayı [?]: Cemaziyelâhir 1433, ed. Melik Şahbaz, dengesizdergi@gmail.com [Ankara].

Dörtöge: *Felsefe ve Bilim Tarihi Yazıları*, ed. Prof. Dr. Yavuz Unat, ilk sayı: Nisan 2012, www.nobelyayin.com [Ankara-Kastamonu].

Dünya ve İslâm [*Gazetesi*], İki aylık, yayın yön. Yasin Demir, ilk sayı: Ağustos-Eylül 2012. www.dunyaveislam.com [İstanbul].

Fundamenta: *Edebiyat Kültür Sanat Dergisi*, yön. Betül İzgöer, 2 aylık, fundamentadergi.com [Erzurum].

Gaziantep'te Değişim Rüzgârı, yön. Ökkeş Toy, Türkçe koordinatör: Emine Sevinç Öksüzoğlu, ilk sayı: Haziran 2012, eminesevincoksuzoglu@gmail.com-okkes.toy@gmx.de [Almanya].

Gündem Rusya, ilk sayı: Kasım-Aralık 2012, ed. İsmet Konak vd. [Ankara].

Habis: *İki Aylık Edebiyat Dergisi*, ed. Murat Çelik, 2. sayı: Mayıs-Haziran 2012, habissibah@gmail.com [Konya]-[Derginin notu: Bazı yasal prosedürlerden ötürü 8. sayı olarak yayınlanamadık ve tekrardan 1. sayıdan başlamak zorunda kaldık. Sebep olarak ise dergi-cik'ten dergiye geçiş diyebiliriz].

Hacı Şair Dergisi, ed. Liman Mehmet Cihat & Nazmi Cihan Beken, ilk sayı: Temmuz 2012 [38. sayı!], hacisair@gmail.com [İzmir].

Halet-i Ruhi, fanzin, yön. ?, ilk sayı: [Aralık?] 2012, ruhibeyankarahukuk@gmail.com [Ankara].

Hayata Dair: *Aylık Kültür Dergisi*, ed. Mehmed Ömer Kaya, ilk sayı: Eylül 2012, web@hayatadairdergi.com [Bolu].

Hiç, ilk sayı: 10 Eylül 2012, ed. M. Mücahit Yılmaz, hicfanzin@gmail.com [sanal ortam].

İfade: Gençliğin İfade Zemini, Büyük Doğu Gençlik Hareketi Yayın Organı, yön. Ahmet Arslan, 6. Sayı: Kasım 2012, www.bdgenclikhareketi.com [Kayseri].

İktisat Felsefesi: Mimar Sinan Üniversitesi = Philosophy of Economic, yazi işleri: Metin Sarfati, ilk sayı: Bahar 2012, yılda iki kez, poe@msgsu.edu.tr [İstanbul].

İlim ve İrfan: *Aylık Dergi*, yön. Saadettin Acar, sahibi: İrfan Basım Yayın Dağıtım, www.ilimveirfan.com.tr [İstanbul].

İrs = Miras: *Azerbaycan'ı Keşfetmek*, *Tarih*, *Kültür*, *Antropoloji,* baş editör: Musa Mercanlı, ilk sayı: İlkbahar 2012, www.irs-az.com [Bakü – Ankara].

K Artı: *3 Aylık Şehir Kültürü Dergisi*, ed. M. Ali Köseoğlu, ilk sayı: Temmuz-Eylül 2012, www.konyakultur.com [Konya].

Kampfplatz: *Felsefe Bir Kavga Alanıdır*, ilk sayı editörleri: Savaş Ergül – Onur Kartal, ilk sayı: Eylül 2012, Phoenix yayını, kampfplatz@blogspot.com [Ankara].

Kırk Sekiz: *Kültür Sanat*, ilk sayı: Şubat 2012 [Muğla].

Kıyam: *Kıyamet Gelmeden Kıyam Et*, ilk sayı: Mart 2012, yazı işleri: Vildan

Habibe Bilgiç, www.facebook.com/kiyamsayfasi [Isparta].

Kültür Mafyası: *Aylık Kültür Sanat Dergisi*, yön. Turgay Özçelik, ed. Cansel Uygun, İlk sayı: Ekim 2012, info@kulturmafyasi.com [İstanbul].

Kün Edebiyat, yön. Siyami Yozgat, ilk sayı: Temmuz-Ağustos 2012, iki aylık, kün_yayin@hotmail.com [Yozgat].

Kürt Tarihi, ilk sayı: Haziran 2012, ed. Mesut Yeğen, http://www.kurttarihi.org [İstanbul].

Libido: *Teoloji ve Psikanaliz Dergisi*, yön. Olcay Yılmaz, 2. Sayı: Mayıs 2012 [İzmir].

Mesel: *Fikir ve Sanat Dergisi / Sosyal Bilimler*, *Kültür-Sanat ve Edebiyat Dergisi*, yön. Dinçer Ateş, ed. İsmail Aykanat, ilk sayı: Haziran 2012, Iğdır Eğitim Hizmetlerini Destekleme ve Geliştirme Derneği yayını, meseldergisi@gmail.com [İstanbul].

Panpa: *Sanat-Fikir-Aksiyon*, ed. Hande Zapsu Watt, ilk sayı: Ekim 2012, Altıkırkbeş Basın Yayın, http://panpadergi.com/ [İstanbul].

Peyam: *Kovara Çandî Hunerî û Ramanî ya Mehane*, ed. Mihemed Jiyan, ilk sayı: ?, kovarapeyam@gmail.com [İstanbul].

Sarnıç Öykü: *Aylık Öykü Dergisi*, ed. Bilge Makas, ilk sayı: Eylül 2012, Alakarga Sanat Yayını, sarnicoyku@gmail.com [İstanbul].

Semaver Öykü, yön. Deniz Dengiz Şimşek, ilk sayı: Temmuz-Ağustos 2012, semaveroyku@gmail.com [Kayseri].

Spot: *Haber vs*. *Dergisi*, ilk sayı: Mayıs-Haziran 2012, yazı işleri: Emre Tansu Keten, www.spotdergi.com [İstanbul].

Suret: *Psiko Kültürel Analiz*, ilk sayı: [Aralık] 2012, ed. Özgün Öğütcen, yılda 2 kez, kitap+dergi, Encore Y., kitap@encoreistanbul.com [İstanbul].

The Istanbul Review: *The State of Literature*, ilk sayı: Yaz 2012.

Toplumsal Eşitlik: *Sınıfsız*, *Sınırsız*, *Sömürüsüz Bir Dünya İçin Aylık Siyasî Dergi*, yazı işleri: Halil Çelik, ilk sayı: Şubat 2012 www.toplumsalesitlik.eu [İstanbul].

Töre: *Fikir*, *Sanat ve Edebiyatta*, Aylık Fikir Sanat Edebiyat Dergisi, ilk sayı: Şubat 2012, ed. Şükrü Alnıaçık, www.toredergisi.com [Ankara].

TÜİK Akademi, ilk sayı: Kasım 2012, ed. Bekir Şafak Seher vd. [İstanbul].

Türk Düşüncesi: *Fikrî-Kültürel Dergi*, 3 aylık, yön. Şemsettin Şeker, ilk sayı: Kış 2012, www.turkdusuncesi.com [İstanbul].

Ur: *Düşünce*, *Eylem ve Edebiyat Dergisi*, ed. Arif Akdağ, ilk sayı (?): Bahar 2012 [kapakta 2011, kaçıncı sayı olduğu belirtilmemiş], urdergisi@gmail.com [Erzurum].

Üçyüzaltmışbeş Dergisi, fanzin, sayı belirtilmiyor [Ağustos?], 2012, yön. İbrahim Çolak, ed. Fatih Mutlu-M. Fatih Kutan, ucyuzaltmisbes@hotmail.com [Ankara].

Yaşamak [*Acayip Bir Hiç*]: *Dönemlik Edebiyat ve Düşünce Dergisi*, Ali Fuat Başgil Sosyal Bilimler Lisesi yayın organı, ed. Recep Ayık, ilk sayı (?): Mayıs 2012 [Konya].

Yerel Politikalar: *Dört Aylık Araştırma ve Düşünce Dergisi*, ed. Prof. Dr. M. Âkif Çukurçayır, ilk sayı: Ocak-Nisan 2012, http://yerelpolitikalar.blogspot.com [İstanbul].

21. Yüzyılda Sosyal Bilimler: *Üç Aylık Sosyal Bilimler Dergisi*, ilk sayı: Eylül-Kasım 2012 [Ankara].

Özel Sayılar

"Âhiret", *Din ve Hayat*, 2012, s. 16, 151 s.

"Anar: Türk Edebiyatında Yılın Edebiyat Adamı Özel Sayısı", *Kardeş Kalemler*, Yıl: VI, Ocak 2012, s. 61, 96 s.

"Balkan Felâketi ve 100 Yıllık Ders", *Türkiye Günlüğü*, Bahar 2011, s. 110, 152 s.

"Birey", *Muhafazakâr Düşünce*, Yıl: VII, Nisan-Haziran 2012, s. 32, 248 s.

"Cahit Koytak Özel Sayısı", *İstanbul Bir Nokta*, Temmuz 2012, s. 126, 32 s.

"Heidegger", *Özne*, Bahar 2012, 11. Kitap, 318 s.

"Her Dem Yeniden Doğarız / Bizden Kim Usanası: Yunus Emre", *Türk Edebiyatı*, Şubat 2012, s. 460, 75 s.

"Işık Doğudan Gelir I", *Doğu Batı*, Yıl: XV, Şubat-Nisan 2012, s. 60, 263 s.

"Işık Doğudan Gelir II", *Doğu Batı*, Yıl: XV, Mayıs-Temmuz 2012, s. 61, 315 s.

"Kadir Tanır", *Yedi İklim*, Şubat 2012, s. 263, 116 s.

"Kemal Tahir: Türkiye'nin Ruhunu Arayan Aydın", *Hece*, Yıl: XVI, Ocak 2012, s. 181, 590 s.

"Mavera Dergisi Özel Sayısı", *Dil ve Edebiyat*, Kasım 2012, s. 47, 128 s.

"Medeniyet Özel Sayısı", *Hece*, Yıl: XVI, Haziran-Ağustos 2012, s. 186-188, 624 s.

"Michel Foucault", *Cogito*, Yaz 2012, s. 70-71, 560 s.

"Mizah Özel Sayısı", *Berceste*, Yıl: X, Eylül 2012, s. 123, 68 s.

"Nahçivan Özel Sayısı", *Kardeş Kalemler*, Yıl: VI, Kasım 2012, s. 71, 96 s.

"Ölümünün 75. Yılında Mehmet Âkif Ersoy", *YOYAV Dergisi*, Yıl: XXI, Şubat 2012, s. 232, 16 s.

"Rousseau", *Özne*, Güz 2012, 17. Kitap, 189 s.

"Selâm", *Keşkül*, Güz 2012, s. 24, 128 s.

"Seyda Fadlullah", *Nurşin Esintileri*, 15 Nisan 2012, s. 11, 104 s.

"Spor", *Din ve Hayat*, 2012, s. 17, 176 s.

"Şiddet", *Din ve Hayat*, 2012, s. 15, 152 s.

"Şiirimize Etki Eden Şairler", *Aşkın (e)Hali*, Yıl: VII, Ekim-Aralık 2012, s. 28, 84 s.

"Tasavvuf ve Şiir Özel Sayısı", *Berceste*, Yıl: X, Ocak 2012, s. 115, 68 s.

"Tuhaflık ve Yaratıcılık", *Cogito*, Kış 2012, s. 72, 263 s.

"Türk Edebiyatında Poetika", *Berceste*, Yıl: X, Mayıs 2012, s. 119, 100 s.

"Vefatının 100. Yılında Ahmet Midhat Efendi", *Türk Edebiyatı*, Aralık 2012, s. 470, 73.

"Vefatının 300. Yılında Buhurîzâde Mustafa Itrî ve Türk Musikisinin Meseleleri", *Türk Edebiyatı*, Kasım 2012, s. 469, 74 s.

"Yüzyılın Dergileri 1900-2000", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31, 432 s.

"100. Yılında Balkan Harbi ve Edebiyatımız", *Türk Edebiyatı*, Ekim 2012, s. 468, 81 s.

Dosyalar

"Abdurrahim Karakoç", *Dil ve Edebiyat*, Ağustos 2012, s. 44, s. 56-69 [Mehtap Filiz].

"Açıklamalı Eski Harfli Türkçe Matbu Tasavvuf Kitapları Bibliyografyası", ed. İsmail Kara, *Tasavvuf*, Yıl: XIII, Ocak-Haziran 2012, s. 29, s. 199-238 [Zeynep Şeyma Özkan, Yusuf Turan Günaydın, M. Nedim Tan, Abdurrahman Acer, Ercan Alkan].

"Açıklamalı Eski Harfli Türkçe Matbu Tasavvuf Kitapları Bibliyografyası", ed. İsmail Kara, *Tasavvuf*, Yıl: XIII, Temmuz-Aralık 2012, s. 30, s. 201-223 [Y. T. Günaydın, Ercan Alkan].

"Ahmet Oktay Şiiri", *Kitap-lık*, Eylül-Ekim 2012, s. 163, s. 4-81 [Doğan Hızlan, Mehmet Can Doğan, Yücel Kayıran, Orhan Kâhyaoğlu, Yaşar Güneş, Mustafa Günay, Mustafa Kurt].

"Alâeddin Özdenören", *İtibar*, Temmuz 2012, s. 10, s. 36-59 [Ali Görken Userin, Said Yavuz, Rasim Özdenören, Turan Koç, Kâmil Eşfak Berki, Arif Ay, Mustafa Aydoğan, Kâmil Yeşil, Cevdet Karal, İbrahim Tenekeci].

"Beşir Ayvazoğlu", *Değirmen*, Temmuz-Ağustos 2012, s. 32, s. 24-70 [Zeynep Çetin, Mehmet Tekin, İbrahim Şahin, Hayrettin Orhanoğlu, Mehmet Nuri Yardım, Yakup Öztürk].

"Bir 'Dile Getirme' Ustası Bilge Karasu", *Kitap-lık*, Ocak 2012, s. 156, s. 4-54 [Tansu Açık, Levent Kavas, Alain Mascarou / Simla Ongan, Fatih Özgüven, Kıvılcım Yıldız Şenürkmez, Doğan Yaşat, İsmet Tokgöz].

"Cezaevi Öyküleri", *Hece Öykü*, Yıl: IX, Haziran-Temmuz 2012, s. 51, s. 80-126 [Canan Olpak, Kadir Can Dilber, Gaye Belkız Yeter, Aysel Aslanboğa, Birol Bulut, Yavuz Ahmet Koç].

"Çağdaş Kazakistan Öyküsü", *Hece Öykü*, Yıl: IX, Ağustos-Eylül 2012, s. 52, s. 60-142 [Zhandos Kumganbayev, Ömer Küçükmehmetoğlu, Beyimbet Maylin, Gabit Müsirepov, Bolat Kanatbayev, Didahmet Aşimhanulı, Nurdavlet Bebihanulı

Akış, Nesip Jünisbayulı, Ömirjan Abdıhalık].

"Çağdaş Türkmen Öyküsü-1", *Hece Öykü*, Yıl: IX, Şubat Mart 2012, s. 49, s. 45-121 [Orazgılıç Çarı, Cuma Hudaygulı, Nargılıç Hocageldiyev, Kömek Kulı, Ahmet Halmırat, Aman Goşa, Arap Gurbanov, Meretmemmet Hanmemmedov].

"Çağdaş Türkmen Öyküsü-2", *Hece Öykü*, Yıl: IX, Nisan-Mayıs 2012, s. 50, s. 53-127 [Ahmet Gökçimen, Orazgılıç Çarı, Nurmurat Sarıhanov, Atacan Tagan, Hıdır Amangeldi].

"Çocuk Roman Kahramanları", *Roman Kahramanları*, Ocak-Mart 2012, s. 9, s. 102-141 [Şiirsel Taş, Zarife Biliz, Sevda Müjgan Yüksel, Onurhan Karaağaçlı]; Temmuz-Eylül 2012, s. 11, s. 94-109'da tekrar aynı konuda bir dosya [Şiirsel Taş, Meltem Gönülalan, Esen Gür, Hikmet Temel Akarsu].

"Edebiyat ve Pazarlama", *Aşiyan*, Ekim 2012, s. 5, s. 14-19 [Deniz Özlem Çevik, Filiz Kahraman, Fırat Demir, Fatma Kahraman].

"Edebiyatımızda Işınsu", *Töre*, Şubat 2012, s. 1.

"Fantastik Edebiyat", *Dünyanın Öyküsü*, Ağustos-Eylül 2012, s. 4, s. 141-155 [Yasemin Yazıcı, Kadim Gültekin, Yiğit Değer Bengi, Doğu Yücel, Hamit Çağlar Özdağ, Aşkın Güngör].

"Genç Şair: Ne Onunla Ne Onsuz (oturum)", konuşan: Hayriye Ünal, *Hece*, Yıl: XVI, Kasım 2012, s. 191, s. 121-139 [Enes Özel, Kadir Yanaç, Liman Mehmetcihat, Mihrap Aydın, Nazmi Cihan Beken].

"Ece Ayhan: On Yıl Sonra", *Kitap-lık*, Mayıs 2012, s. 160, s. 4-39 [Ahmet Soysal, Mahmut Temizyürek, Necmi Zekâ, Efe Murad, Ali Özgür Özkarcı, Tunç Tayanç, Orhan Duru].

"Geçmiş Zaman Peşinde' Abdülhak Şinasi Hisar", *Türk Edebiyatı*, Mart 2012, s. 461, s. 4-25 [Necmettin Turinay / Selçuk Karakılıç, İnci Enginün, Abdullah Uçman, Beşir Ayvazoğlu].

"Hasan Aycın", *Müfredat*, Eylül-Ekim 2012, s. 11, s. 4-13 [Fatih Mutlu-Sümeyye Doğan, M. Fatih Kutan, Ömer Şarlak, Aykut Ertuğrul].

"Hüseyin Cavid (1882-1941)", *Kardeş Kalemler*, Yıl: VI, Ekim 2012, s. 70, s. 26-41 [Şiirlerinden 5 örnek ve Lütvıyye Asgerzade'nin bir yazısı].

"Italo Svavo", *Kitap-lık*, Kasım-Aralık 2012, s. 164, s. 4-44 [Neyyire Gül Işık, Fabio Salamoni, Bruno Longo / Deniz Erenuluğ, Marias Grazia Negro].

"İstanbul Uluslararası Şiir Festivali", *Yasak Meyve*, Yıl: X, Kasım-Aralık 2012, s. 59, s. 58-74 [Pedro Rodriguez Pacheco, José Maria Alvarez, Rob Schouten, Piera Mattei, K. Michel, Bill herbert, Menno Wig man, Katerina Iliopouolu, Simone Inguanez, Catharina Gripenberg, Ester Naomi Perquin, Claudiu Komartin. Mütercimler: Hakan Özkan, Cenk Gültekin, Erkut Tokman, Gökçenur Ç., Ali Erdoğan].

"Kadın Roman Kahramanları", *Roman Kahramanları*, Ekim-Aralık 2012, s. 12, s. 106-133 [Betül Tarıman, Asuman Susam, Didem Atayurt, Çiğdem Sezer, Hülya Soyşekerci].

"Kadın Roman Kahramanlarına Alternatif Yaklaşımlar", *Roman Kahramanları*, Nisan-Haziran 2012, s. 10, s. 80-107 [Gülseli İnal, Zarife Biliz, Emine Ayhan, Melek Özlem Sezer, Billur Şentürk, İrem Kılıç].

"Kanonsuzlar II", *Karagöz*, Ocak-Mart 2012, s. 18, s. 16-26 [Osman Özbahçe, Serkan Işın].

"Kemal Ateş: Edebiyat ve Eğitimde Kırk Yıl", *Hürriyet Gösteri*, Temmuz-Eylül 2012, s. 307, s. 58-63 [Cemal Taluğ, Talat Sait Halman, Kemal Bekir, Feyza Hepçilingirler, Ahmet Telli].

"Kısa / Küçürek / Mikro Öykü", *Dünyanın Öyküsü*, Nisan-Mayıs 2012, s. 2, s. 70-103 [İsmail Mert Başar, Ayşegül Tözeren, Yasunari Kawabata, Yuri Alyoşa, Augusto Monterroso, Herttha Kräftner, Anatoli Gavrilov, Haşim Hüsrevşahi, A. Adnan Azar, Necmi Zekâ, Pelin Yılmaz, Hilal Karahan, Işık Kansu, Emel Kayın, Kerim Dönmez, Süreyya Köle, Tarhan Gürhan].

"Kitap Neden Çalınır?", *İzafi*, Şubat-Mart 2012, s. 4, s. 30-54 [Nihan Kaya, Orçun Üçer, Ümit Nar, Yunus Keleş, Cihat Duman, Emre Tansu Keten, Menekşe Toprak].

"Korku Edebiyatı", *Roman Kahramanları*, Ekim-Aralık 2012, s. 12, s. 85-99 [Fatma Cihan Akkartal, Galip Dursun, Fatih Danacı, Sezgin Tanrıyakul, Onat Bahadır].

"Mahir Öztaş", *Kitap-lık*, Nisan 2012, s. 159, s. 4-31 [İnan Çetin-Ömer Ayhan, Ahmet Sait Akçay, Ersan Üldes, Seher Özkök, Ömer Ayhan].

"Modern Türk Şiirinde Manifestolar", haz. Eyyüp Akyüz, *Aşkın (e)Hali*, Yıl: VII, Temmuz-Eylül 2012, s. 27, s. 49-67 [Ali K. Metin, Oğuz Tümbaş, Ali Emre, Ahmet İnam, Murat Soyak].

"Muhafazakâr Sanat Tartışması", *Türk Edebiyatı*, Haziran 2012, s. 464, s. 12-17 [Mehmet Narlı, İbrahim Şahin].

"Mustafa Kutlu'nun Hikâyeciliği", *Türk Edebiyatı*, Nisan 2012, s. 462, s. 44-73 [Alâattin Karaca, Ali Ayçil, Bahtiyar Aslan, Sezai Coşkun, Taner Namlı, Sabahattin Çağın, M. Fatih Kanter, Süavi Kemal Yazgıç].

"Nâbî ile Itrî", dosya editörü: Yakup Şafak, *Yedi İklim*, Aralık 2012, s. 273, s. 39-73 [Rûhî Ayangil, Ahmet Sevgi, Y. Şafak, Adnan Karaismailoğlu, Timuçin Çevikolu, Nuri Şimşekler, Mustafa Çıpan, Ali Sözer].

"Necip Tosun'un Hikâyesi", *Karagöz*, Nisan-Haziran 2012, s. 19, s. 16-38 [Osman Özbahçe, İdris Ekinci, Necip Tosun].

"Niçin Öykü Yazıyorlar?", *Hece Öykü*, Yıl: IX, Ekim-Kasım 2012, s. 53, s. 63-135 [Rasim Özdenören, Adnan Özyalçıner, Necati Mert, Cemil Kavukçu, Kemal Gündüzalp, Özcan karabulut, Hüseyin Su, Cemal Şakar, Sadık Yalsızuçanlar, Necip Tosun, Behçet Çelik, Nalan Barbarosoğlu, A. Ali Ural, Köksal Alver, Mihriban İnan Karatepe, Dilek Aslaner, Yunus Develi, Ahmet Büke, Selçuk Orhan, Abdullah Harmancı, Ömer Faruk Dönmez, Seyit Göktepe, Özlem N. Yılmaz, Güray Süngü, Murat Yalçın].

"Odak Kitap: *Gül Öksüren Melek*. İlhan Durusel", *Sarnıç Öykü*, Eylül 2012, s. 1, s. 32-50 [İlhan Durusel-Tülin Er, Neşe Aksakal Duman, Nil Sakman].

"Odak Kitap: *Önünde Boş Bir Uzam*. Demir Özlü", *Sarnıç Öykü*, Ekim 2012, s. 2, s. 31-45 [Demir Özlü-Rıza Kıraç, Ömer Ayhan, Veysi Erdoğan, Özcan Doğan].

"Odak Kitap: *Aynadaki Zaman*. Cemil Kavukçu", *Sarnıç Öykü*, Kasım 2012, s. 3, s. 31-45 [Ferhat Uludere, Fadime Uslu, Saba Kırer].

"Osman Özbahçe", *Aşkar*, Yıl: V, Ekim-Aralık 2012, s. 24, s. 68-167 [Vural Kaya, Özgür Ballı, İdris Ekinci, Yunus Emre Altuntaş, Mustafa Uçurum, Hüseyin Karacalar, Mustafa Melih Erdoğan, Hikmet Çamcı, Alişan Demirci, Aziz Mahmut Öncel].

"Osman Serhat Erkekli", *Yedi İklim*, Şubat 2012, s. 263, 22-51 [Zafer Acar, Ali Haydar Haksal, Aykut Nasip Kelebek, Yeprem Türk, Abdullah İlhan, Erkan Kara, Tuncer Uçarol].

"Öykü (Okuma) Grupları", *Dünyanın Öyküsü*, Ekim-Kasım 2012, s. 5, s. 130-153 [Ahmet Murat Gümrükçüoğlu, Berna Özpınar, Ali Günay, Döndü Kaygusuz, Kamer Beyaztaş, Şule Şahin, Sözcükevi].

"Özlenen Şehir", *Türk Düşüncesi*, Kış 2012, s. 1, s. 23-69 [Yağmur Atsız, Sadettin Ökten, Sait Başer, Şemsettin Şeker, İsa Kocakaplan, Mehmet Mehdi Ergüzel, A. Aybike Şeker, İsmail Yakıt, Mehmet Abdullah Songül, Korkut Tuna, Ahmet Turan Alkan, Namık Açıkgöz, Gülnihal Küpeli, Ömür Ceylan, İlhami Baştürk, Mustafa Aksoy].

"Rasim Özdenören", *İtibar*, Nisan 2012, s. 7, s. 48-71 [Asım Gültekin-M. Fatih Kutan, A. Görkem Userin, Turan Karataş, Cihan Aktaş, Fatma Barbarosoğlu, Cevdet Karal, Ahmet Kekeç, Cemal Şakar, Ahmet Edip Başaran, Abdullah Harmancı, Alpay Doğan Yıldız, Saadettin Acar, Murat Erol, Furkan Çalışkan, Müslim Coşkun, Hüseyin Akın].

"Roman: Ortaya Karışık", *Kitap-lık*, Temmuz-Ağustos 2012, s. 162, s. 4-39 [Demir Özlü, Bilge Karasu, Kaya Tokmakçıoğlu, Pınar Güner, İrfan Karakoç].

"Rüya", *Değirmen*, Eylül-Aralık 2012, s. 33-34, s. 23-149 [Leyla Yıldız, Menderes Daşkıran, Cafer Gariper, Hayrettin Orhanoğlu, Pınar Demir, Nevzat Tarhan, Ümit Aktaş, Yusuf Yavuzyılmaz, Adil Akkoyunlu, Mustafa Özçelik, Abdurrahim Tufantoz, Selim Gündüzalp, Mustafa Genç, Enver Gülşen, Fatoş Mollamehmetoğlu, Mustafa Özgül, Merve Koçak Kurt, Reşit Güngör Kalkan].

"Rüya: Muhalefet, İdeoloji, Anlatı", *Ayraç*, Mart 2012, s. 29, s. 3-35 [Ahmet Bozkurt, Abdullah Yavuz Altun, Yunus Emre Tozal, Hâle Sert, Hasan Aksakal, Sümeyye Eroğlu].

[Said Halim Paşa], *Dünya ve İslâm*, Ekim-Kasım 2012, s. 2, s. 18-34 [Vahdettin Işık, Mehmet Rüyan Soydan, Mustafa Gündüz, Asım Öz, Emre İlsever, Erdal Kurgan, Peren Birsaygılı Mut, Muammer Demirel-Mehmet Takkaç].

"Seyyid Kutub", *Dünya ve İslâm*, Ağustos-Eylül 2012, s. 1, s. 10-11 ve 16-22 [Zeynep Banu Dalaman, Asım Öz, Hatice Kınık, Recep İhsan Eliaçık, Hamza Er, Nuri Yılmaz, Yvonne Yazbeck Haddad / M. Âkif Ersin, Ahmet Yıldız].

"Şair Roman Kahramanları", *Roman Kahramanları*, Temmuz-Eylül 2012, s. 11, s. 79-93 [Gülseli İnal, Billur Şentürk, Haydar Ergülen, Bülent Uçar, Kadir Aydemir, Onur Behramoğlu].

"Şairin Kışı", *Yasak Meyve*, dosya ed. Melike Belkıs Aydın, Yıl: X, Mart-Nisan 2012, s. 55, s. 44-59 [Sennur Sezer, Semih Çelenk, Selim Temo, Halim Şafak, Ömer Erdem, Şeref Bilsel, Gülce Başar].

"Şiir Tecrübesi I", *Hece*, Yıl: XVI, Nisan 2012, s. 184, s. 64-108 [Ali Galip Yener, Celâl Fedai, Ömer Aksay, Ömer Erdem, Ali K. Metin, Mustafa Muharrem, Ali Emre, Abdülkadir Budak].

"Şiir Tecrübesi II", *Hece*, Yıl: XVI, Mayıs 2012, s. 185, s. 72-93 [İbrahim Demirci, Hayriye Ünal, Mehmet Can Doğan, Kenan Çağan, Gökhan Arslan].

"Tasavvuf – I: Ruhumuzun Mayası", *Rıhle*, Yıl: IV, Ocak-Haziran 2012, s. 14, s. 5-131 [Ebubekir Sifil, Necdet Tosun, Halil Baltacı, Muhittin Uysal, Zekeriya Güler, Taha Hakan Alp, Muhammed Sâlih b. Ahmed Ekinci el-Garsî, Abdülkadir Yılmaz, Osman Nuri Topbaş].

"Tasavvuf – II "Tasaffi", *Rıhle*, Yıl: IV, Temmuz-Aralık 2012, s. 15, s. 5-58 [Ebubekir Sifil, Orhan Ençakar, Murat Türker, Abdülhamid Medkur-Hasan Şafii].

"Turan Oflazoğlu 80 Yaşında", *Türk Edebiyatı*, Mayıs 2012, s. 463, s. 4-8 [Turan Oflazoğlu / Sezai Coşkun].

"Tüm Yönleriyle Evlilik Rehberi", *Anadolu* [Ordu], Temmuz 2012, s. 1, s. 26-41 [İmzasız bir uzun yazı].

"Ülkeler ve Edebiyatları: İsrail Edebiyatı", *Roman Kahramanları*, Ocak-Mart 2012, s. 9, s. 148-177 [Anat Feinberg, Gershon Shaked, Emily Miller Budick, Yaron Avitov, Miri paz, Ioram Melcer].

"Ülkeler ve Edebiyatları: Arap Edebiyatı", *Roman Kahramanları*, Nisan-Haziran 2012, s. 10, s. 138-171 [Abla Menouer, Canan Topaloğlu, Hilal Bakkaloğlu, Selma Şevkli, Arzu Kolçak, Damla Kellecioğlu, Hossam Abdelkhalek, Aslıhan Kış, Çiğdem Artan, İnam Bioud, Hikmet Temel Akarsu].

"Ülkeler ve Edebiyatları: Bulgar Edebiyatı", *Roman Kahramanları*, Ekim-Aralık 2012, s. 12, s. 52-84 [Nahide Deniz-Elena Trifonova, Atanas Atanasov, Hüseyin Mevsim, İ. Murat Çakmakçı].

"Vicdani Ret", dosya editörü: Betül Dünder, *Yasak Meyve*, Mayıs-Haziran 2012, s. 56, s. 48-83 [Emirhan Oğuz, Neşe Yaşın, Halil Savda, Ayşa Nâlân, Mehmet Butakın, Ali Özgür Özkarcı, Didem Gülçün Erdem, Tozan Alkan].

"Yasadışı Amerikan Şiiri", *Kitap-lık*, Kasım-Aralık 2012, s. 164, s. 114-142 [Alan Kaufman, A. D. Winans, Abbie Hoffman, Jack Micheline, Ulvi Yaman, Henry Miller, Bob Flanagan, Lydia Lunch, Giray Türkmen, Deniz Cansever].

"Yazamadıkları...", *Hece*, Yıl: XVI, Eylül 2012, s. 189, s. 79-100 [Rasim Özdenören, Selim İleri, Celâl Fedai, Necati Mert, Tuncer Uçarol].

"Yazarlar ve Klâsikleri", *Hece*, Yıl: XVI, Kasım 2012, s. 191, s. 57-111 [Ali Galip Yener, Rasim Özdenören, Celâl Fedai, Zekeriya Başkal, Ali Ayçil, Lütfi Bergen, Necati Mert, Hüseyin Su, Kemal Gündüzalp, İbrahim Demirci, Ömer Aksay,

Adnan Özyalçıner, Feridun Andaç, Mihriban İnan Karatepe].

"Yazarlar ve Yazı Mekânları", *Hece*, Yıl: XVI, Mart 2012, s. 183, s. 78-125 [Ali Galip Yener, Rasim Özdenören, Selim İleri, Hüseyin Su, Necati Mert, Celâl Fedai, Cemal Şakar, Cemil Kavukçu, Hatice Bildirici, Mustafa Şerif Onaran, Merve Koçak Kurt, Âlime Kurt].

"Yazıyazanlar: Yaratıcı Yazarlık Nedir ve Ne Değildir?", *SabitFikir*, Aralık 2012, s. 22, s. 22-31 [Burcu Arman, Özgün Uçar, Aysu Önen-Sedat Girgin, Asuman Kafaoğlu Büke, Cem Akaş, Barbaros Altuğ, Murat Gülsoy, Sema Kaygusuz, Semih Gümüş].

"Yollar, Yolcular ve Şehirler", *İmaret*, Yıl: III, Bahar 2012, s. 9, s. 22-98 [Talat Duru, Kâmil Uğurlu, Köksal Alver, Mustafa Özdemir, Mehmet Şimşir, Ahmet Aydoğdu, K. Önder Demirkollu, Yakup Özkaraalp, Muharrem Büyüktürk, Şeref Acar, Salih Dursun, Burhan Yemiş, Şerif Kutludağ, Abdülkadir Gök, Veli Sarıkaya].

"Zaman ve Şehir", *İmaret*, Yıl: III, Yaz 2012, s. 10, s. 19-116 [Mehmet Kurtoğlu, Kâmil Uğurlu, Nergis Biray, Y. Özkaraalp, Yusuf Yıldırım, Kasım Kocabaş, Vural Kaya, Enes Tahir, Ahmet Aydoğdu, s. Dursun, M. Büyüktürk, Cahit Suci, Şeref Acar, Mehmet Çalışkan, Ş. Kutludağ, Mustafa Yıldırım, Ahmet Mısırlıoğlu, Adem Gümüş].

"Zeki Bulduk", *Yedi İklim*, Ekim 2012, s. 271, s. 35-67 [Ali Haydar Haksal, Asım Gültekin, Muhammet Çelik, Mustafa Nezihi Pesen, Mehmet Özger, Fatma Rânâ Çerçi, Emine Batar, Mustafa Cemil Efe, Mustafa Uçurum, İsmail Demirel, Lütfi Bergen, s. Kemal Yazgıç, Fatma Kebire Gündüz Karaarslan, Uğur Mantu, Ramazan Sercan Somuncular, Hatice Algın Hatipoğlu, M. Mustafa Uzun].

"2. Uluslararası Eskişehir Şiir Buluşması", *Yasak Meyve*, Yıl: X, Temmuz-Ağustos 2012, s. 57, s. 50-58 [Rahmi Emeç, Gültekin Emre, Mohammed Bennis, Elzbieta Splawiskds].

"2011'in Öykü Birikimi", *Hece Öykü*, Yıl: IX, Aralık 2011-Ocak 2012, s. 48, s. 5683-106 [Cemile Sümeyra, Selim Somuncu, Necip Tosun, Murat Erol, Mihriban İnan Karatepe, Ertuğrul Emin Akgün, Burcu Aker].

"2012 Şiiri", *Hece*, Yıl: XVI, Aralık 2012, s. 192, s. 89-132 [Osman Söğüt Cihat Duman, Ali Emre Ahmethan Yılmaz, Mustafa Köneçoğlu Kenan Çağan, Hüseyin Akın Ali Emre, Cihat Duman Mehmet Müfit, Yahya Kurtkaya İhsan Deniz, Ertuğrul Rast Cem Uzungüneş, Salim Nacar Enes Özel, Gökçe Önder Gökçe Özder, Sümeyye Betül Gökçenur Ç., İdris Ekinci Ümit Zeynep Kayabaş, İrfan Dağ Osman Özbahçe hk.].

Soruşturmalar

"Hasan Aycın Soruşturması", haz. M. Fatih Kutan, *Müfredat*, Eylül-Ekim 2012, s. 11, s. 12-13 [Cihan Aktaş, N. Ahmet Özalp, Asım Gültekin, Cemal Şakar, Yıldız Ramazanoğlu, Ali Görkem Userin, Yusuf Turan Günaydın].

"Edebiyat ve İdeoloji", *İzafi*, Nisan-Mayıs 2012, s. 5, s. 42-58 [Ayhan Geçgin, Ali Topuz, Ümit Aktaş, Clifford Wener Endres, Durali Yılmaz].

"Soruşturma (Kemal Tahir hk.)", *Hece*, Yıl: XVI, Ocak 2012, s. 181, s. 478-540 [Abdullah Uçman, Doğan Hızlan, Adalet Ağaoğlu, Cengiz Yazoğlu, Mehmet H. Maraşlıoğlu, Atasoy Müftüoğlu, Ertuğrul Günay, Hasanali Yıldırım, Ömer Aksay, Veysel Çolak, Feridun Andaç, Tevfik Çavdar, Hasan Öztürk, Murat Kapkıner, Hasan Yurtoğlu, Ali Ayçil, Mustafa Zeki Çıraklı, Mustafa Köneçoğlu, Zeynep Alioğlu].

"Soruşturma (Medeniyet hk.)", *Hece*, Yıl: XVI, Haziran-Temmuz 2012, s. 186-188, s. 571-586 [Atasoy Müftüoğlu, Alev Erkilet, Ali Ayçil, Özlem Fedai, Mustafa Orçan, Alper Gürkan, Dinçer Ateş].

"Soruşturma (Tasavvuf)", *Rıhle*, Yıl: IV, Ocak-Haziran 2012, s. 14, s. 87-112 [Seydâ Şeyh Muhammed Emin Er, Muhammed Tâhir Nûr Velî, es-Seyyid İbrahim el-Halife eş-Şâfiî el-Ahsâî, Mus'ab el-Hayr İdris Mustafa el-İdrisî].

Tek Tek Dergiler

Kitap Dergileri

Müfredat: İki Aylık Kitap Dergisi

Mart-Nisan 2010'da çıkmaya başlayan *Müfredat*, 2012'de sadece iki sayı çıkabildi. 10. ve 11. sayıları yıl içinde yayınlanan derginin 10. sayısında tercüme hareketleri ve sorunları masaya yatırıldı. 11. sayıda ise Hasan Aycın'a bir dosyayla yer verilmişti.

Dergide Abdullah Başaran, M. Fatih Kutan, Ayhan Geverî, Meryem Demir, M. Esat Şengül, Metin Erol, Ahmet Haydar Ak, Elif Zehra Kandemir, Halim Yar, Yusuf Turan Günaydın, Fatih Mutlu, Sümeyye Doğan, Ömer Şarlak, Aykut Ertuğrul, Muhammed Nur Anbarlı, Erdal Çakır, Aydın Aktay ve Halil Altay kitap yazıları kaleme aldı.

Müfredat adımlarını daha sık atmalı.

Kitapçı: *Kültür, Sanat ve Kitap Tanıtım Dergisi*

İki aylık *Kitapçı* dergisi Mayıs-Haziran sayısıyla 2012'de yayın hayatına adım atan dergilerdendir. Adıyla ilk anda bir kitap dergisi izlenimi bırakan *Kitapçı* aslında alt başlığın da da vurgulandığı gibi "... ve Kitap Tanıtım Dergisi"dir. Bu sebeple daha ilk sayısında direkt şiir ve öykü türlerinde kaleme alınmış ürünlere yer vermesi şaşırtıcı sayılmamalıdır.

Dergide müzik albümlerinin tanıtıldığı yazılara, sinema-tiyatro ve görsel sanat yazılarına ve "Kitapçı Dostları" bölüm başlığı altında birtakım zevâtın kitapla ilşikilerine de yer veriliyor ve çocuk kitaplarına müstakil bir bölüm ayrılıyor. *Kitapçı*'nın 2012'de çıkan ilk üç sayısında bu bölümleme korundu.

Kitapçı elbette çok sayıda kitap tanıtım yazısı yayınlıyor. Ayrıca müzik albümleri, film CD-ROM'ları da günümüzde çoğunlukla kitabevlerinde ilgilisine sunul-

duğu için bu alanlardaki yazılar "Kitapçı" vitrinine hiç de ters düşmüyor. *Kitapçı* bu hâliyle tam da kitabevi piyasasının tam bir yansımasıdır.

Derginin üçüncü sayısından itibaren ikinci hamur kâğıda basılmasını ise okuyucu açısından olumlu bir tercih olarak niteleyebiliriz.

SabitFikir: *Güncel Edebiyat*

Mart 2011'de yayına başlayan *SabitFikir*, Ocak 2012'de çıkan 11. sayısıyla yıla adımını attı. Ülkemizdeki yayın piyasasının nabzını tuttu değil, nabzının attığı mecralardan biri oldu âdeta.

Sayfaları Ocak 2012'den Ağustosa kadar "Düşünce Özgürlüğü Bülteni" ile başlayan *SabitFikir*, Eylül 2012, 19. sayısından itibaren her türlü yayın haberinin yer aldığı "Haberler" bölümünü öne çekti. Dergi 11. sayının kapağındaki kayıtta da belirtildiği gibi 15.000 adet basılmıştı; bu baskı sayısı -sonraki sayılarda belirtilmese de- düşmedi sanırız. Çünkü dergiyi bütün -ama bütün- kitapçılarda bulmak mümkün ve üstelik kitapçılar alış-veriş yapanlara ücretsiz veriyor. Bu durumda ancak o kitapçıdan alış-veriş yapmayan biri 3 TL vererek alıyordur dergiyi. Eh, 60 sayfalık kocaman bir dergi için hiçbir şey değil elbette.

Eleştiri yazılarıyla Kaya Genç, Ayşe Düzkan, Hayati Roman, Selçuk Uygur, küçük İskender, A. Ömer Türkeş, Aysu Önen, Özgün Uçar, Melisa Kesmez, Mehmet İnhan, Nazan Maksudyan, Aycan Aşkım Saroğlu, Bedia Ceylan Güzelce, Hande Öğüt, Gözde Demirel, Oylum Yılmaz, Ferhat Uludere, Nafer Ermiş, Aykut Ertuğrul, Burcu Arman gibi yazarların yeni kitapları değerlendirdiği *SabitFikir*'de Ceyhan Usanmaz da "Gölgede Kalanlar" başlıklı sayfasıyla "aslında" ilgi çekici bir kısım kitapları yayın piyasasının kaosundan okuyucu için çekip çıkarıyor.

Dergide bir de Aysu Önen'in yazıp Sedat Girgin'in çizdiği "Kararsız Okur" sayfası var. Kitap kapaklarıyla döşenmiş bu sayfada okuyucuyu "açıklamalı oklar"la yönlendiren bir düzenek söz konusudur. Nerden baksanız ilgi çekici; ama içinden çıkmak için epey vakit harcamanız gereken bir bölüm... Her sayıda farklı bir yazarın kaleme aldığı "Keşfet", "Edebiyatdışı", Sibel Oral'ın hazırladığı "Okuma Listeniz" başlıklı sayfalar okuyucuya açık davet niteliği taşıyor. Müstear Fikri Sabit'in mizah üslûbuyla yazdığı yazılar ise yayıncılığın "özhakiki" konularına yer vermesi açısından oldukça ciddi gözüküyor. Yine Hayati Roman müstearıyla kaleme alınan eleştiri yazıları ise eleştiri ve değerlendirmenin bütün ciddiyetini içinde barındırıyor.[1]

Edebiyat Dergileri

Berceste: *Aylık Kültür-Sanat-Edebiyat Dergisi*

115. sayısında düzenlediği "Tasavvuf ve Şiir Özel Sayısı" ile 2012'ye başlayan *Berceste*, 125. sayısıyla yıla hitam çekti.

1 Derginin 5, 6, 8, 10, 12, 13, 16. sayılarını kaçırmışım.

Tasavvuf ve Şiir konulu özel sayısına Bekir Oğuzbaşaran, Mustafa Özçelik, Bilal Kemikli / Vedat Ali Tok, Ömer Demirbağ, Muhsin İlyas Subaşı, İbrahim Şahin, Oyhan Hasan Bıldırki, İsa Yar, Sergül Vural, Cemalnur Sargut, Senem Gezeroğlu, Cansaran Kızıltaş, Ahmet Şahin, Hatice Eğilmez Kaya, Sümeyye Yıldız ve Ayşe Parlakkkılıç yazılarıyla katkıda bulundular.

Türk Edebiyatında Poetika konulu özel sayıda Âdem Çalışkan, Vefa Taşdelen, M. Fatih Köksal, Mahmut Kaplan, A. Vahap Akbaş, Bekir Oğuzbaşaran, M. İlyas Subaşı, Hatice Eğilmez Kaya, İsa Yar, Selma Baş, Filiz Kalyon, Cansaran Kızıltaş, Ahmet Şahin, Sergül Vural, Ayşe Parlakkılıç ve Vedat Ali Tok gibi konunun uzmanlarının yazıları yer aldı.

Mizah konulu özel sayı ise M. İ. Subaşı, Emir Kalkan, Mustafa Aslan, F. Kalyon, İsmail Özmel, Börüsoy / İmdat Avşar, İbrahim Şahin, Hüzeyme Yeşim Koçak, İsmail Adil Şahin, Ayşe Doğru, Elçin Hüseynbeyli, Osman Koca, S. Vural, S. Gezeroğlu, Musa Tektaş ve C. Kızıltaş'ın yazılarıyla can buldu.

Berceste, yıl içinde dikkat çekici röportajlar da yayınladı: Bilal Kemikli, Selim Tunçbilek, Sergül Vural ve Mustafa Özçelik ile söyleşiler, *Berceste*'nin yıl içinde yayınladığı röportajlardır. Ayrıca Sergül Vural'ın hazırladığı "Şiir ayaklandı mı?" konulu soruşturmaya Cevat Akkanat, Ahmet Tevfik Ozan, Bülent Gündoğan, Mehtap Yılmaz, Mustafa Uçurum, Mehmet Mortaş ve Abdurrahman Adıyan cevap verdi.[2]

Biri: *Altı Aylık Dergi*

Ankara'da sadece bir kitabevinin dergiler sergisinde bulabildiğimiz, neredeyse kapalıdevre yayın yapıyor görünen *Biri* dergisi 2012 içinde dokuzuncu sayısına ulaştı. Ulaşabildiğimiz ilk sayısı olan dördüncü sayısı Sonbahar-Kış 2006-2007 tarihini taşıyordu. Derginin beşinci sayısı 2009'da, yedinci sayısı 2010'da yayınlanmış. Sekizinci ve dokuzuncu sayıları ise 2012'de yayınlandı.

Aralık Derneği tarafından yayınlanan *Biri*'nin sahibi ve sorumlu yazı işleri müdürü, aynı zamanda yazarlarından da olan Hasan Güçlü Kaya'dır. Türk Edebiyatından çok, Batı edebiyatına ağırlık veren bir dergi görünümündeki *Biri*'de önceki yıllarda "80'lerde Dergicilik" konulu Enis Batur, Ahmet Soysal, Bülent Somay, İskender Savaşır ve Murat Gülsoy'un katıldığı bir oturumun metni yayınlanmıştı (Sonbahar-Kış 2006-2007, s. 54-71). Aynı sayıda Zeynep Altok'un "Nazire Üzerine Düşünceler" başlıklı yazısı da ilgi çekiciydi.

2012'de ise Çağla Cömert'in siyah-beyaz ilginç fotoğrafları ve Hasan Güçlü Kaya, Elif Sofya, Anita Sezgener'in telif yazı ve şiirlerinin dışında bütün metinler tercümedir: Gabriel Marcia Marquez'den Esra Kendir Gökcan; Michelangelo Antonioni'nin Enzo Battaglio ve diğerleriyle "Sinema ve Hakikat" konulu söyleşisinden Şehnaz Layıkel; Nicolas Abraham'dan Evin Aslan; Gilles Deleuze'den Seniha Akar; Katherine Mansfield'dan H. Güçlü Kaya tarafından çevrilen metinler Şubat 2012 tarihli sekizinci sayıda; Pier Paolo Pasolini ile Furio Colombo'nun röportajından ve Madeleine Vermorel'den Şehnaz Layıkel; Henri Bergson'dan

2 Yılın son üç sayısını (123, 124, 125. sayılar) göremedik.

meçhul bir mütercim; Julio Cortázar ve Søren Kierkegard'dan H. G. Kaya; Franco Moretti'den Zeynap Altok ve Ernest Hemigway'den yine H. G. Kaya'nın çevirdiği metinler ise Ekim 2012 tarihli dokuzuncu sayıda yer aldı.

İlgi alanları felsefe ve psikolojiden edebiyata uzanan dergide yayınlanan yazılar Freud, Goethe gibi isimler üzerinedir. Akademik bir dergi gibi görünürken akademik olmayan, olmaya çabalamayan, kendini edebiyat veya felsefe dergisi olarak da lanse etmeyen, belki bir benzeri yayın piyasamızda şu an bulunmayan bir dergi olarak tanımlayabiliriz *Biri*'yi: İşte başlığın altındaki ifadeyle "Altı Aylık Dergi". Bu tanımlama her şeyi açıklıyor.

Değirmen: *Edebiyat ve Düşünce Dergisi*

2012'de altı sayıyı içinde barındıran üç hacimli sayısıyla karşımıza çıkan *Her Anlam Bir Değirmen* dergisi özellikle "Yüzyılın Dergileri" özel sayısıyla ilgi topladı. İçinde yer verilmemiş birçok yüzyıl dergisi bulunmasına rağmen bu özel sayı, emek sarf edilerek hazırlanmış bir özel sayıdır. 48 adet derginin ele alınıp değerlendirildiği özel sayıda hemen bütün yazılarda ele alınan dergi bütünlüklü bir biçimde incelenmiş gözüküyor. Değini düzeyinde kalan çok az yazı vardır. Özel sayının en büyük handikapı tasnif zahmetine katlanılmamış olmasıdır. Eski harfli dergilerin yanı başında daha dün çıkmış bir derginin, hemen peşinden tekrar Tanzimat sonrası bir derginin ele alındığı görülüyor. Dergiler "yüzyılın dergileri" olduğuna göre kronolojik bir sıra takip edilebilirdi veya ağırlıklı konularına göre tasnif edilebilirlerdi. Bu hâliyle oldukça karman çorman / yığma bir görüntü arz eden özel sayıda yüzyılın çok önemli bir kısım dergilerinin ihmal edilmiş olması da cabası... Aslında esas alınan özel sayı konusu oldukça büyük bir lokmadır; keşke bu lokma bölünerek, belki birkaç sayı süren bir özel sayı silsilesi oluşturulsaydı. Bu sayıdaki dergi yazılarının ayrıntılı künyelerini yazımızın ilgili bölümüne aktarmış bulunuyoruz.

Değirmen'in 2012 içinde çıkan Ocak-Haziran, 29-31; Temmuz-Ağustos, 32 ve Eylül-Aralık, 33-34. birleşik sayılarının son ikisinde ise iki ayrı dosya konusu ele alındı: "Beşir Ayvazoğlu" (sayı: 32) ve "Rüya" (sayı: 33-34) dosyaları... Bunların da ayrıntılı künyelerini verdik. Böylece derginin 29-34 arası sayıları 2012 içinde yayınlanmış oldu.

Dergâh

"Edebiyat Sanat Kültür Dergisi" alt başlığıyla yayınlanan *Dergâh* 2012'de 27. yayın yılını tamamlayıp 28. yılına erişti. 263 (Ocak)-274 (Aralık) arası on iki sayısı 2012'de yayınlandı.

"Bu Sayı" başlıklı sunuş yazısı, "Derkenar" sütunu ve "Orta Sayfa Sohbeti" gibi artık takipçilerince dergiyle özdeşleştirilmiş bölümleri 2012'de de sürdü. Şüphesiz okuyucunun gözleri *Dergâh*'ı eline aldığında bu köşeleri arıyor ve zaten ön sayfada fotoğraflı bir biçimde spotu verilen orta sayfa sohbetinin kiminle / kimlerle yapıldığı hemen görülebiliyor. Kitap tanıtım ve eleştiri yazılarını okumak isteyen okuyucu ise öncelikle Derkenar sütunlarına bakıyordur.

Yayınladığı şiirlere bakıldığında hemen her yayın yılının *Dergâh* sayfalarında birkaç (belki birçok) yeni şairin ismine rastlandığını ve fakat bir sonraki yayın yılında bu isimlerden pek azının dergi sayfalarında görülebildiğini söyleyebiliriz. Demek *Dergâh* bir edebiyat dergisi olarak üstüne düşeni yapıyor; yeni şairlere sayfalarını açıyor, onları yüreklendirip gönendiriyor. Fakat şairlerimiz neden uzun soluklu olamıyorlar? 2012'de dergi sayfalarında şiirleri yayınlanan Burak Uzun, Oktay Aksu, Fatma Betül Tarğal, Tuğba Çelik, Serdar Arslan, Berkant Akkuş, Onur Bayrak, Nadir Aşçı, Ayşegül Genç, Sümeyra Yaman, Fatih Yazıcıoğlu, Evliya Çelik, Hakan Güzeldere, Süleyman Unutmaz, Abdülhâlik Aker, Hakan Özçelik, Tuba Kaplan, Cihat Bucak, Belya Düz, Kadir Günaydın, Duygu Küçüker, Cihat Buçak, Rıdvan Sözener, Muhammed Cemal Ünal, Veysel Karani Tur, Mehmet Talha Paşaoğlu, Fatih Çodur, Mehmet Yılmaz, Büşra Dilek, Ahmet Balcı, Kadir Korkut, Nihat Malkoç, Yağız Gönüler, Yiğit Özel gibi isimlerden kaçı bir önceki yıl *Dergâh*'ta idiler ve kaçı bundan sonraki yıllarda dergi sayfalarında görülecekler? Diyelim ki 25. veya 26. yayın yılında dergide şiir yayınlayan isimlerden kaçı 2012'de de var oldular?

Dergâh'ta şiirlerine rastladığımız Şaban Abak, Cevdet Karal, Nurettin Durman, Hüseyin Akın, Ali Ayçil Âdem Kandemir, Mehmet Narlı, Berat Demirci, Cafer Keklikçi, Bülent Parlak, Mustafa Uçurum, Selçuk Küpçük, İbrahim Yolalan, Mustafa Ayyıldız, Ümit Aktaş, Mustafa Köneçoğlu, Yavuz Altınışık, Mehmet [Şamil?] Baş, Fatma Şengil Süzer, Muhammet Mücahit Yılmaz, Fatma Esti, Atakan Yavuz, Fatih Yavuz Çiçek ve Mustafa Burak Sezer ise artık edebiyatseverlerin iyiden iyiye tanıdığı isimlerdir; hem *Dergâh*'ta, hem de diğer edebiyat dergilerimizde ürünleri yayınlanmaktadır.

"Orta Sayfa Sohbetleri" ise derginin belki de en ilgi çekici bölümüdür. 2012'de burada genç sinemacılar M. Emin Büyücoşkun ve Tuba Deniz, şair Hayriye Ünal, edip M. Ertuğrul Fındık, öykücü Necip Tosun, romancı Selman Bayer, gazeteci Ülkü Özel Akgündüz, ilâhiyatçı Prof. Dr. Raşit Küçük, edebiyatçı Sema Karabıyık, şair Mehmet Erdoğan, öykücü yazar Cihan Aktaş, şair Mustafa Aydoğan, araştırmacı yazar Bahtiyar Arslan misafir edildi. *Dergâh*'ın adıyla özdeş olarak misafirperver bir dergi olduğunu daha önceki TYB Yıllıklarında belirtmiştik zaten.

Dergi diğer sayfalarında da daha önceki yıllarda ortaya koyduğu ilgi alanları doğrultusunda yazılar yayınlamayı sürdürdü. İlk yayın yıllarında *Dergâh* sayfalarının olmazsa olmazı sayılabilecek hâtırat, seyahat yazıları ve mektup neşri alanında ise eski hızını kaybettiğini birkaç yıldır tespit edebildiğimiz dergi durmuş-oturmuş yapısıyla istikrarlı yayınına devam ediyor.

Küçük bir hatırlatma: Derginin jeneriğinde 27. yıl boyunca 26. yıl yazılı olduğundan Ocak 2013'le birlikte birden 28. yıla atlanıldığı düşünülmemelidir. Bir unutkanlık eseri olarak geçen yıl boyunca böyle yazılmışsa da biz bir önceki yılın dergilerine bakarak 2011'de *Dergâh*'ın 27. yayın yılında olduğunu tespit ettik ve yukarıda da doğrusunu yazdık.

Edebiyat Ortamı: *İki Aylık Edebiyat Dergisi*

Şaşmaz bir disiplin içinde akan dergilerimizden biri de *Edebiyat Ortamı*'dır. Dergi 2012'nin ilk sayısıyla dördüncü yayın yılını doldurdu ve ikinci sayısıyla (Mart-Nisan, sayı: 25) da beşinci yayın yılına girdi. 24-29 arası sayılar bu yıl yayınlandı.

Dosya hazırlamayı, birçok edebiyat dergisinin aksine yüz vermeyen *Edebiyat Ortamı*, daha çok söyleşi ve açıkoturumları kapaklarına taşıyor. Ama çok nadir de olsa bazen dosya hazırlaması gerekmez mi artık?

Yılın ilk sayısında (sayı: 24) "Şiir Üzerine Açıkturum", daha sonraki sayılarda ise usta öykücülerimizden ve *Yedi İklim* dergisinin yönetmeni Ali Haydar Haksal, çeşitli dergilerde öykü ve şiirleriyle gördüğümüz Kahraman Çayırlı, *Türkçe Sözlük* üzerine TYB şeref başkanı D. Mehmet Doğan, 2011'de geniş soluklu iki şiir kitabı birden yayınlayan şair Erdal Çakır ile ve Mayıs-Haziran sayısında (sayı: 26) 2011'in Edebiyat Ortamı Şiir ödüllerini alan şairlerle söyleşiler yer aldı: Müşir Fuat, Mehmet Sümer, Serap Aslı Araklı'yla söyleşiler şiirlerinden de örneklerle birlikte okuyucuya sunuldu.

Uzun bir süredir ürün yayınladığını görmediğimiz *Edebiyat Dergisi* şairlerinden İrfan Çevik'in şiirleriyle dergide göründüğünü de hemen ekleyelim. *Edebiyat Ortamı*'nda yıl boyunca görünen diğer şairler ise; Esver Ölüç, Yunus Melih Özdağ, Âdem Özdağ, Onur Bayrak, Muhammet Safa, H. Hüseyin Çağıran, Mustafa Aydoğan, Mehmet Akgül, Erdal Çakır, Vural Uzundağ, Eyyüp Akyüz, A. Barış Ağır, Muhammet Safa, Ali Sali, Ali Emre, Tugay Kaban, Mustafa Ergin Kılıç, Hilal Karahan, Dursun Göksu, Emrah Tahiroğlu, Cevdet Karal, Koray Feyiz, Enes Talha Tüfekçi, Emre Döğer'dir. Carl Sandburg ve Robert Bly'dan Naim Öztürk'ün, Molla Cezîrî'den Osman Tunç'un, Tomas Transtömer'den Cüneyt Fatih Yaylacı'nın tercüme ettiği şiirler de cabası...

Tasavvuf ve halk edebiyatçısı Mustafa Tatcı'nın 2012 boyunca öykü ve yazılarıyla *Edebiyat Ortamı*'na katkıda bulundu. Deneme, inceleme yazılarıyla ve öyküleriyle *Edebiyat Ortamı*'na katkıda bulunan daha birçok yazar vardır: Mustafa Karadavut, Yunus M. Özdağ, Hakan Bilge, Sadık Yalsızuçanlar, İrfan Çevik, Hilal Karahan, Oğuzhan Dursun, Yılmaz Yılmaz, Yunus Nadir Eraslan, Cihat Albayrak, Ahmet Turan, Ali Ayçil, Turan Karataş, Emre Döğer, Kahraman Çayırlı, Muhsin Mete, Emrah Adaklı, Şevin Cezooğlu, Okan Koç, Ali Sali, Hakan Bilge, Oğuzhan Dursun, Hasan Hüseyin Torun, Mehmet Akgül, Mustafa Çiftçi, A. Cüneyt Issı, Ebubekir Yoldaş, Hamza Yalçın, Mert Öksüz, Cahit Tarık, Vasfettin Yağız, Dursun Göksu, Mehmet Akgül, Hüseyin Alemdar, Selim Şahin, Enes Talha Tüfekçi, Mert Öksüz, Firdevs Kapusızoğlu, Kerem Çiçek... Görüldüğü üzere bu yazarlardan bir kısmı aynı zxamanda dergini şairleridir de. Eh şairlerin çeşitli konularda yazması ise nereden bakılsa güzel bir iştir.

Yine son derece canlı son sayfalarıyla da dikkat çekici bir dergidir *Edebiyat Ortamı*: "Okuma Salonu", "Ne Olmuş Ne Bitmiş", "Şipanaya Takılanlar" (Y. M. Özdağ) gibi bölümleriyle derginin yazarları aynı zamanda birer okur oldukları gerçeğini hatırlatmış oluyorlar. Aynı zamanda hepsinin edebiyatın içinden isimler olduklarını...

Derginin çıkış tarihi itibariyle beşinci yılındaki ilk sayısının son sayfalarında (sayı: 25) bir de "19-24. Sayılar Dizini" verilmiş okuyucuya. Bu tür fihristlerin, bir sonraki yayın yılının ilk sayısında değil, yayın yılının son sayısında verilmesi daha doğru olacaktır kanaatimizce. Çünkü dergiyi ciltleterek saklamak isteyecek biri, bu fihristi o yayın yılının son sayısında arayacaktır.

Edebiyat Ortamı her yıl okuyucusuna bir yıllık hediye ediyor. 2012'de de bir *Öykü Yıllığı* verdi. Bu yıllıklar şüphesiz, her yıl çıkan diğer yıllıklarla bir bütün oluşturuyor ve yıllarca sonra hepsini birden önüne koyacak bir araştırmacı onlardan çok yararlanacaktır. Hatta onlardan edebiyatımızın geçmişindeki şiir ve öykü beğenisi, birtakım kamplaşmalar, günün tartışma konuları üzerinde bir izlenim de alacaktır.

Edep

Üçüncü yayın yılına ulaşan *Edep* dergisi 2012'de 23-34 arası sayılarını yayınladı. Şiirimizin ustalarından Arif Ay'ın yönetiminde çıkan dergi sekiz sayfalık tabloid boy formatıyla şık, eli yüzü düzgün, çakı gibi bir dergidir. Ayrıca bir mektep talebesi kadar da edepli görünüyor. Üstelik sadece büyüklerinin yanında değil herkesin önünde...

2012 boyunca *Edep*'te Arif Ay'ın "Gün Dökümleri" başlığıyla memleketin ve edebiyatın meseleleri üzerinde dolanan notları okundu. Arif Ay başta olmak üzere Erdal Çakır, Mustafa Özçelik, Şaban Abak, Cevdet Karal, İbrahim Eryiğit, Mehmet Aycı, Âdem Turan, Nurettin Durman, Mustafa Ökkeş Evren, Cihannur Selenga, Mustafa Ruhi Şirin, Mehmet Yıldırım, Mediha İstanbullu, Çağatay Telli, Rasim Demirtaş, Cihat Buçak, Abdurrahman Adıyan, Selçuk Azmanoğlu, Murat Soyak, Mustafa Oğuz, Mehmet Baş, Yasin Mortaş, Şakir Kurtulmuş, Muhammed Mücahit Yılmaz, Mustafa Demircioğlu, Javin Erin, Habibeh Niksirati, Cevat Akkanat, Mücahit Ocakden ise şiirleriyle katkıda bulundular dergiye.

Arif Ay ismiyle yıl boyunca tek bir şiire rastlandı *Edep*'te. Şair daha çok düzyazılarıyla besledi dergiyi. Küçük ama önemli notlar şeklinde ilerleyen bu düzyazılara ve dış görünüşüne de bakarak diyebiliriz ki *Edep,* Arif Ay için bir not defteri hükmündedir. Nuri Pakdil ve *Edebiyat* dergisi üzerine yazdıkları ise, Pakdil hakkında bir kitabın müjdecisi sayılmalıdır. Rasim Özdenören'in, Özden Apaydın'ın, Emrah Tunç'un, Şerife Durna'nın, Zeynep Sati Yalçın'ın, Telman Bayramoğlu'nun, Hatice Akkanat'ın, Selçuk Azmanoğlu'nun, Osman Akyol'un, öyküleriyle; Şaban Abak'ın Nasreddin Hoca üzerine yazılarıyla; yine Azmanoğlu'nun *Edebiyat* dergisi üzerine üç bölümlük bir incelemesiyle göründüğü dergi, şiirle atbaşı bir vaziyette öyküyü de öne çıkarmış oldu. Özellikle Özden Apaydın, çok sayıda öykü yayınladı.

Edep birçok kitap tanıtım yazısına da yer verdi: Halis Emre, Elif İnceli ve Hayrettin Durmuş kitap yazılarıyla zenginleştirdiler *Edep*'i. Mehmet Ragıp Karcı da dergide şöyle bir göründü. M. Fatih Kutan, kültür dünyamıza dair notlar düştüğü yazılarına V. bölümden sonra neden devam etmedi acaba? Mehmet Şerif Aydın'ın "Kuds-ü Şerif Notları" oldukça dikkat çekiciydi. Cevat Akkanat, Mustafa Özçelik, Musa Deniz, Kâmil Yeşil, Yusuf Hüsnü, Ali Cenk, Mehmet Eliusta ise

Edep'te az görünen isimler oldu 2012 boyunca.

İyi bir okuyucu olduğunu yeterince gösteren Zeynep Okur (müstear mıdır?) ise altını çizdiği satırları okuyucuyla paylaştı. Ayrıca yılın son sayısı olan 34. sayıda Selçuk Azmanoğlu'nun hazırladığı "Edep 1-34. Sayılar [İçin] Dizin" müstakil ek olarak verildi.

Fayrap: *Popülist Edebiyat Dergisi*

Şiirleriyle Esma Güneş, Ümit Aktaş, Orkun Elmacıgil, Murat Sözer, Belya Düz, Nurettin Durman, Batur Kuzgun, Zeynep Sarıkaya, Murat Küçükçiftçi, Dilek Kartal, İbrahim Aladağ, Fazıl Baş, Hakan Arslanbenzer, Melek Arslanbenzer, M. Mücahit Yılmaz, Halil Toprak, Eren Safi, Mahir Yücel, Ömer Yalçınova, Mehmet Aycı, Serhat Sarı, Ayşenur Alper, Neslihan Yalman, Yavuz Ahmet Koç, Ali Akyurt, Ömer Faruk Yasin, Mustafa Celep, Salim Nacar, Kevser Demir; öyküleriyle Cihan Aktaş, Adalet Canlı Akbaş, Ahmet Zarifoğlu, Arif Sağlam, Oğuzhan Dursun, Ömer Çelik, Yavuz Ahmet Koç, Murat Arslan, Halil Karataş, Turhan Yıldırım, Axel Hacke (Sümeyye Doğan tercümesiyle), İbrahim Karataş, Osman Akyol yer aldı *Fayrap*'ta.

Yıl boyunca yayınlanan söyleşiler de dikkat çekiciydi: Ahmet Zarifoğlu, Bünyamin K., Hayri Turgut Uyar, Ayşe Yüksel-Zeynep Uluant, Abdullah Harmancı, Cemal Şakar, Fatih Bedir Köker, Arif Burun, Ömer Çakıroğlu, Bülent Ata ve Ünsal Ünlü ile gerçekleştirilen söyleşileri sanırız derginin mutfağında da yer alan Ö. Yalçınova, Adalet Canlı Akbaş, Abdullah Güner gibi isimler kotarmıştır. *Fayrap*'ın 47-58 arası sayıları 2012 içinde yayınlandı.[3]

Hece

Yıla "Türkiye'nin Ruhunu Arayan Aydın: Kemal Tahir" özel sayısıyla başlayan *Hece*, yıl ortasında yayınladığı "Medeniyet Özel Sayısı" (sayı: 186-188) ile özel sayı geleneğini 2012'de de bozmadı ve istikrarlı bir biçimde yoluna devam etti. İlk kez Ekim-Kasım 2000'de yayınlanan "Türk Öykücülüğü Özel Sayısı" ile başlayan bu gelenek sebebiyle artık *Hece*'nin özel sayıları beklenmeye ve daha çıkmadan merak edilmeye başlanıyor diyebiliriz.

Hece'nin 181-192 arası sayıları 2012'de yayınlandı. Özel sayılarının dışındaki sayılarında dosya konularına sıkça rastlanan dergide yıl boyunca şiir ve yazarlık kültürü konulu dosyalar yer aldı. Yılın son dosyası 2012 şiirini şairler ve o yıl yayınlanan şiir kitapları üzerinden değerlendiren yazılara tahsis edilmişti. *Hece*'nin dosya konularını yazımızın yıl boyunca dergilerde yayınlanan dosya konularına ait bölümünde ayrıntılarıyla göstermiş bulunuyoruz.

2012 boyunca "Edebiyat Gündemi" ile sayfalarını açan *Hece*, Hayriye Ünal'ın hazırladığı "Takip Mesafesi" başlıklı bölümle, peşinden de Hasan Aycın'ın bir çizgisiyle başlıyor ve şiirlerin ardından çeşitli konularda yazılarla ve dosya ile devam

3 47, 48 ve 57. sayılar görülemedi.

ediyor. Dosyadan sonra da birtakım yazıların yer aldığı dergi sürekli "Kitaplık" bölümüyle sona eriyor. Hayriye Ünal'ın Takip Mesafesi'nde sergilediği şiir ağırlıklı küçük incelemeler, yazılar ve değiniler okuyucuyu bazen dergicilik tarihimizin sayfalarında gezdiriyor, çoğu zaman da modern Türk şiirinin meseleleriyle yüz yüze getiriyor.

Hece'de yıllarca telif şiirlerin ilk sayfadan verilmesine alışkın okuyucu, bir müddettir belirttiğimiz bölümlerin ilk sayfalardan girilmesi sebebiyle şiirin ikinci plâna düştüğünü düşünüyor mudur bilmiyorum. Fakat bu düşüncenin yanlış olacağı açıktır. Çünkü *Hece*'de hâlâ çok sayıda telif şiir yayınlanıyor ve dosya konularının kahir ekseriyeti de şiir konuludur. 2012'de *Hece* sayfalarında şiirleri yer alan şairler oldukça kalabalık bir kadrodur: Hüseyin Atlansoy, Ömer Aksay, Mustafa Muharrem, Kenan Çağan, Vural Kaya, Mustafa Köneçoğlu, Mustafa Uçurum, Şenol Korkut, Sümeyye Betül Karakaya, Türker Özşekerli, Ayşe Sevim, Mehmet Solak, Atilla Mülayim, Mehmet Sümer, Mustafa Celep, Yahya Kurtkaya, Yasin Mortaş, Yüksel Peker, Ali K. Metin, Erdal Çakır, Sümeyye Betül, Metin Erol, Emine Kocabaş, Ali Emre, Ümit Zeynep Kayabaş, Ertuğrul Rast, Tuğba Çelik, Suavi Kemal Yazgıç, Celâl Fedai, Hayriye Ünal, Mehmet Solak, Dilek Kartal, Fatih Mutlu, Şaban Abak, Betül Aydın, Mustafa Melih Erdoğan, Emine Kocabaş Kılınç, Ayhan Emir Yolcu, Mehmet Baş, Elif Nuray, Arzu Altun... Hayriye Ünal'ın bu yıl *Hece*'de çok az şiir yayınladığını söylemeliyiz (görebildiğimiz kadarıyla tek şiir). Dergide yer alan tercüme şiirler ise Şehriyar (Yasemin Akkuş tercümesiyle), Shakespeare (Eda Yıldız tercümesiyle) ve Ahmed Matar'a (İbrahim Demirci tercümesiyle) aittir.

Özel sayılarının dışında da her sayısı kitap hacminde olan *Hece*, yıllar geçtikçe edebiyat tarihimiz için son derece önemli olacak bir birikimi sayfalarında okuyucuya sunuyor.

İstanbul Bir Nokta: *Aylık Edebiyat Dergisi*

On bir yıldır yayınlanan dergi 120. sayısıyla 2012'ye girdi ve 131. sayısıyla yılı tamamladı. Şubat 2012, 121. sayısıyla kapak kompozisyonunu değiştiren dergi, hemen hepsi gri renkli kapaklarıyla mütevazılığına mütevazılık katmış oldu.

Hem yayınladığı ürünlerle hem de şiir ve şairler üzerine yazılarla *Bir Nokta*, şiir ağırlıklı bir dergidir. Dergide 2012 boyunca Âdem Turan, Sıddık Ertaş, Emrah Tahiroğlu, İbrahim Eryiğit, Mustafa Özçelik, Süleyman Çelik, Mustafa Oğuz, Mürsel Sönmez, Resul Tamgüç, Mahmut Avcı, Suavi Kemal Yazgıç, Özcan Ünlü, Mahmut Feyzi, Mehmet Kurtoğlu, Abdurrahman Adıyan, Hatice Ermiş, Cumali Ü. Hasannebioğlu, Ulaş Konuk, Murat Soyak, Abdurrahman Karakaş, Müştehir Karakaya, Bünyamin Durali, Nurettin Durman, Sâre Çermik, Davut Güner, Ümit Zeynep Kayabaş, İsmail Karakurt, Feyza Şencanlar, Said Yavuz, Ali Kemal Akdeniz, Muhammet Sevim, Mehmet Şamil Baş, Fatma Şengil Süzer, Mustafa Celep, Ali Ulvi Birkardeşler, Ali Yasin, Abdullah Uysal, Umut Onaran, Arif Dülger'in şiirleri okundu. Sohrab Sepehri, Gheisar Aminpour, Ahmed Şamlu, Feridun Muşiri, Fazıl Nezeri, Şefiî-yi Kedkenî gibi çağdaş Farsça şiirden tercümeleriyle Fatma Batkitar

da derginin şiir birikimini zenginleştirdi. *Bir Nokta*, hem dergicilik hem de kitap yayıncılığı yapıyor ve burada ismini andığımız şairlerden çoğunun şiir kitaplarını da yayınlamış bulunuyor. İbrahim Eryiğit'in 2012 içinde kitaplaştırdığı *Hurûfat* (Ankara 2012, Hece Yayınları) adlı şiir kitabının ise birçok bölümü bu dergide yayınlanmıştır.

Şair Mürsel Sönmez'in yayın yönetmenliğinde yıllardır istikrarlı bir dergicilik örneği sergileyen *Bir Nokta*, Suavi Kemal Yazgıç, Aliye Akan, Emine Yıldız, Bedran Yoldaş, İhsan Kurt, Mehmet Kurtoğlu (dergide yazısına en çok rastladığımız şair ve yazar), Mesut Doğan (gezi ve şehir yazılarıyla), Şefik Memiş, Abdurrahman Adıyan, Ezgi Fatma Açıkgöz, Bünyamin Durali, Tahsin Hamdi Yılmaz, Necmeddin Atlıhan, İbrahim Yarış, Meral Afacan Bayrak, Cemal Kılınç, Derya Yanık, Özay Aslan, C. Ü. Hasannebioğlu, Esra Bulut, Burkay Durak, Lütfi Bayer, Mustafa Özçelik, Necmeddin Halil, H. Ziya Taşkent, Alfonso Ş. Morales, Muhammed Sevim, Mahmut Feyzi, Kadir Erdal, Müştehir Karakaya, Osman Aktaş, Mustafa Sevim, Ulaş Konuk, Tayyib Atmaca, Ahmed Öztürk ve Meryem Dilârâ gibi deneme, öykü, inceleme yazılarıyla katkıda bulunan yazarlar kadrosuna sahiptir. "Cahit Koytak Özel sayısı"na ise Mahmut Feyzi, Resul Tamgüç, Mehmet Kurtoğlu, Emrah Tahiroğlu, Metin Önal Mengüşoğlu, Nurettin Durman, Süreyya Berfe, Mustafa Celep, Murat Soyak, Cevat Akkanat, A. Adıyan, Mehmet Aycı, Zeki Bulduk, Mehmet Çağan Azizoğlu katkıda bulunmuştur.

Bir Nokta'da Mahmut Feyzi'nin Cahit Koytak'la, İbrahim Yarış'ın eleştirmen Ömer Lekesiz, öykücü Yılmaz Yılmaz, edip ve aksiyoner Asım Gültekin, öykücü ve *Yedi İklim*'in yönetmeni Ali Haydar Haksal'la gerçekleştirdiği söyleşiler de oldukça dikkat çekicidir.

Daha önce bir Kerbelâ özel sayısı hazırlamış bulunan *Bir Nokta* Aralık 2012 tarihli 131. sayısıyla bu konuya 2012'de de ilgisiz kalmadığını göröstermiş oldu.[4]

İtibar

Taze dergilerimizden *İtibar* Ekim 2011'de aylık olarak çıkmaya başlamıştı. Dolayısıyla dördüncü sayısı Ocak 2012 tarihini taşıyor. Dergi Aralık 2012'de yayınlanan 15. sayısıyla da yıla hâtime çekmiş oldu. İlk sayısından 13. sayısına kadar irice tek forma hâlinde basılırken 14. sayıdan itibaren sırtı kesik / yapıştırma sırtlı cilde büründü. Formalı dergilerin ciltletilerek saklanabilme, korunabilme oranının yüksek olduğunu, kesilerek tek sayfa hâline getirilmiş parçalardan müteşekkil dergilerin (tabii bu arada kitapların) uzun ömürlü olamayacağını daha önceki *Yıllık* yazılarımda belirtmiştim. Bu tür bir cilt bana her nedense dergiyi / kitabı "kullan at; saklamana ne gerek var" izlenimi vermiştir oldum olası... Sanki formalı ve iplik dikiş yoluyla ciltlenmiş dergiler sadece biçimiyle bile, ortaya konulan kolektif emeğe daha bir saygı barındırıyor diye düşünüyorum. Fakat sanırım yapıştırma sırt cilde sahip dergiler gittikçe artacak... Daha önce formalı basılıp yayılan birçok dergi, epeydir bu şekilde basılıp dağıtılıyor...

4 Derginin 123. sayısını göremedik.

İtibar, kapaklarıyla daha baştan "söyleşi"yi öne çıkarıyor. Hemen her sayının kapağında söyleşilen kişinin adıyla birlikte bir fotoğrafı göze çarpıyor. Bu meyanda Ocak 2012 tarihli dördüncü sayıdan itibaren dergide söyleşilen zevât; araştırmacı-yazar Turan Karataş, şair Hüseyin Akın, şair Süleyman Çobanoğlu, edip Berat Demirci, çizgi sanatının ustası Hasan Aycın, edip Selahattin Yusuf, teorisyen İbrahim Kalın, çocuk edebiyatçısı Mustafa Ruhi Şirin, şair Arif Ay, öykücüler Abdullah Harmancı ve Nazan Bekiroğlu'dur. Yıl içinde *İtibar*'da iki de dosya yer aldı: Rasim Özdenören (sayı: 7) ve Alâeddin Özdenören (sayı: 10) dosyaları.

İlk sayısının sunuş yazısında dergi "*İtibar* dergisi, heves değil, zorunluluk neticesinde ortaya çıkmıştır" denilmişti. Bu zorunluluk her neden kaynaklanmış olursa olsun sonuçta edebiyat birikimimize önemli katkılar sağlayacaktır. İyi dergiler çıktıkça edebiyatımız bir bölünme yaşamıyor, güç kaybetmiyor; aksine ortaya konulan çabalar daha da verimleniyor bence. Belki de bu dergiler yayınlanmasa yuvasında kalacak önemli ölçüde bir edebî üretim, hiç ortaya çıkmayacaktı. Sonuçta aradan yıllar geçtikten sonra dergi birikimimize şöyle bir veya araştırma kastımahsusuyla bakan bir okuyucu / araştırmacı, "iyi ki yazılmış bunlar" diyecektir.

İtibar, edebiyat dergilerinde yaygın olduğu üzere şiiri öne alıyor; ilk sayfalar şairlerin. Zaten derginin Genel Yayın Yönetmeni İbrahim Tenekeci de bir şairdir. 2012 içinde dergide şiirlerini okuduğumuz şairler ise (dördüncü sayıdan 15. sayıya doğru) Hüseyin Atlansoy, Cevdet Karal, Furkan Çalışkan, Ercan Yılmaz, Nadir Aşçı, Mustafa Ruhi Şirin, Hasan Selami Binay, Mustafa Akar, İbrahim Tenekeci, Nurettin Durman, Gonca Özmen, Haşmet Babaoğlu, Efe Murad, Ahmet Edip Başaran, Hüseyin Akın, Emel Özkan, Habil Sağlam, Ertuğrul Rast, Murat Saldıray, Abdüssamed Bilgili, Mustafa Akar, Alper Gencer, Said Yavuz, Selahattin Yusuf, Muzaffer Serkan Aydın, Fatih Muhammet Atasever, Uğur Erden, İbrahim Sarışın, Süleyman Çobanoğlu, Osman Konuk, Suavi Kemal Yazgıç, Bülent Ata, İbrahim Gökburun, İsmail Kılıçarslan, Levent Dalar, Murat Sözer, Ahmet Murat, Serkan Ozan Özağaç, Murat Küçükçiftçi, Orkun Elmacıgil, Nurcan Toprak, Salim Nacar, Muzaffer Serkan Aydın, Mikâil Söylemez, Gürsel Bektaş, Ali Emre, Mustafa Köneçoğlu, Ali Sali, Mehmet Tepe, Halil İbrahim Polat, Güven Adıgüzel, Doğukan İşler, Talha Kuru, Serkan Türk, İlker Nuri Öztürk, Bilal Can, Belya Düz, Büşra Dilek, Cafer Keklikçi, Ertuğrul Gazi Demir, Yüksel Peker, Soner Karakuş, Orhan Özekinci, Gökhan Ergür, Âdem Turan, Dilek Kartal'dır. Dünya şiirinden tercümeler de cabası...

Şiir piyasamızı takip edenler hemen göreceklerdir; *İtibar* şairlerinin çoğu kendini kabul ettirmiş isimlerdir ve yıllardır şiir yazmaktadırlar. Bir kısmı genç şairlerdir; onların çok azını başka bir dergide de ürünleriyle gördüm. Bu isimler sadece *İtibar*'da yazıyorlarsa dergi onlar için bir mektep olacaktır. Eh, her derginin de böyle bir tarafı mutlaka olmalıdır zaten. Sevindirici bir husus da uzun bir zamandır dergilerde şiirlerine rastlanmayan, kabuğuna çekilmiş bazı şairlerin *İtibar*'a şiir vermiş olmalarıdır. Yukarıdaki isimlerin hemen hepsi birden fazla kez *İtibar*'da şiir yayınlamıştır. Dolayısıyla derginin şiir piyasamızı canlandırdığı kesindir. Öte yandan başka birçok dergide yazan bir kısım şairlere ise *İtibar*'da rastlayamıyoruz. Bu da gayet normaldir.

Dergide yayınlanan deneme, eleştiri, değerlendirme, gezi yazıları oldukça büyük bir yekûn oluşturuyor. Hepsinden söz edemeyeceğimize göre şöyle diyelim: *İtibar*'da edebiyat dünyamızın şairleri, diğer şairler üzerine yazıyor; yazarlarımız şairlerin, öykücülerin ürünlerini değerlendiriyor; ülke meseleleri hakkında fikirlerini serdediyor, önemli çalışmalarıyla tanınan bir grup şair ve yazarla ise söyleşiliyor. Belki bazı dergilerin dışına çıkmak istemeyen bir kısım zevâta ulaşılabilmiş ve fildişi kulesinin dışına çıkartılabilmiş olması da kayda değerdir.

Dergide Rasim Özdenören'le Kâmil Yeşil'in sırt sırta öyküler yayınlıyor oluşu; Hüseyin Akın'ın şiirleri dışında Nurettin Topçu ve *Hareket*'i merkeze alan yazıları, Ali Görkem Userin'in eleştiri ekseninde geniş bir yelpazeye yayılan entelektüel çabası ve röportajları; Hüsrev Hatemi'nin küçürek Mevlânâ incelemeleri ve diğer yazıları; Yusuf Genç'in Türk Modernleşmesi ve İslâmcılık üzerine dikkatleri; Şaban Abak'ın şiirleri ve Sezai Karakoç konulu yazıları; Murat Erol'un ahlâk çağrısı; Suavi Kemal Yazgıç'ın şiirlerinin yanı sıra kitap yazıları; Mustafa Ruhi Şirin'in çocuk edebiyatı ve Zarifoğlu hakkındaki yazıları (Zarifoğlu'nun dergide yayınlanan radyo oyunları da onun çabasıyla yer almıştır); İbrahim Paşalı'nın portre-hâtırat karışımı kalem mahsulleri; Lütfi Bergen'in medeniyet, şehir ve modernizm konuşunu işleyişi; Ercan Yıldırım'ın memleket meselelerini tartışan makaleleri; Güven Adıgüzel'in müzik, sinema vb. konuları konuşma çabası; Afşin Selim'in dil tabanlı denemeleri ve daha başka birçok konu yazarlarıyla birlikte tek tek anılmaya değer görünüyor.

Hemen her sayının sonlarına doğru yer alan Osman Konuk'un "Küllük" başlıklı notları, Abdullah Harmancı'nın "Dergilerde Öyküler" ve Ahmet Murat'ın "Bugünlerde Şiir" başlıklı köşeleri aracılığıyla *İtibar,* edebiyat dünyamızın nabzını tutmaya çalışıyor. Bu tür notlar oldukça önemlidir ve durdukça değer kazanır; yarının araştırmacısına gözden kaçabilecek birçok ayrıntıyı işaret eder.

Bu dergide, takip ettiğimiz hemen her dergiden birkaç isme rastlıyor oluşumuz bir başarı kabul edilmelidir. *İtibar*'ın, kalabalık kadrosuyla yarının en çok taranacak dergilerinden biri olacağından şüphe edilemez.

Ek: *İtibar*'ın arka kapağında da şiir yayınlanıyor; sanırım utanmasalar ön kapakta da yayınlayacaklar:)) Ne diyelim, derginin ülkemizdeki şiir damarını daha da harekete geçirdiği açıktır.

Karabatak

Şair A. Ali Ural'ın yönetiminde çıkan dergilerin son halkası *Karabatak*'tır. Edebiyat dergilerini takip edenler *Merdiven Sanat* (Eylül 1997-Ekim 2000, 22 sayı) ve *Merdiven Şiir* (Ocak-Şubat 2005-Bahar 2008, 15 sayı) dergilerini hatırlar. İşte şimdi de *Karabatak*... Unutmadan ekleyelim: Ural, *Kitap Haber* dergisinin Ekim-Kasım 2002-Haziran-Temmuz 2005 arasında 13-25. sayılarının 'Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü' olarak da uğraş vermiştir.

Karabatak Şubat-Mart 2012'deki ilk sayısıyla dergicilik piyasamızda gözükmüş bulunuyor. Yine A. Ali Ural'ın sahipliği ve yazı işleri müdürlüğüyle. Arkaplânında söz ettiğimiz üç derginin birikimi bulunan Ural, herhalde 'iflah olmaz bir dergi-

ci' olarak kaydedilecek yayıncılık tarihimize. Şair, dergici ve yayıncı. İlk dergisi "sanat"; ikincisi 'şiir'; *Karabatak* ise "edebiyat ve sanat" dergisi alt başlıklarıyla yayınlandı. Hemen görülecektir ki, ilk iki yönelim, *Karabatak*'ta birleşmiş durumdadır. Bu bakımdan bu dergiyi sanat ve şiir adlı iki denizin birleştiği bir kesişme noktası kabul edebiliriz.

İsmini şairin "Karabatak" başlıklı şiirinin bir dizesinden alıyor dergi. "Çıkış" yazısında verilen tüyolara bakarak derginin neden bu ismi seçtiği detaylandırılabilir. Fakat burada dile getirilen bazı hususlar, şairin dergicilik serüveni konusunda söylediklerimize de ışık tutuyor; "*Karabatak, özü şiir olan bütün sanatlara açıyor kanadını. Şiiri merkez alan bir genişleme bu.*"

Hemen görüleceği gibi Ural, şiir konusundaki ısrarını sürdürüyor. Bu ısrar *Merdiven Şiir*'in; sanat vurgusu da *Merdiven Sanat*'ın *Karabatak*'taki izdüşümüdür. Evet sonuçta bir 'genişleme'... Belki de bir kavuştak. İki denizin birbirine kavuştuğu, harmanlandığı, sayfalandığı bir bütün.

İlk sayı vurguladığımız hususların tam anlamıyla yansıdığı bir sayıdır: on dört yerli şair ve Mahmud Derviş dışında dört batılı şairden şiir tercümeleri. Derviş'in İlyas Aslan tarafından tercüme edilen şiirinin Arapçası da yanı sıra basılmış. Bu arada bir mütercim olarak İlyas Aslan ismine bir mim koymalıyız. Aslan, İbn Teymiyye'nin Abdülkadir Geylânî'nin *Fütûhul-Gayb*'ı üzerindeki şerhinin tercümesiyle de dikkat çekmişti. Friedrich Rückert'in Rubailer'inden Mehmet Kandemir'in çevirdiği metinler de Almanca asıllarıyla birlikte yer alıyor dergide.

Şiirlerin bu kadar ağırlıkta olduğu bir dergide poetik incelemeler de yer alıyor hâliyle. Yahya Kurtkaya ve Veysel Karani Tur'un yazıları; her sayıda bu tür yazıların yer alacağının birer göstergesi olarak görülebilir aynı zamanda. İsimlerine diğer edebiyat dergilerinde rastladığımı hatırlamadığım (ama pekâlâ yazıyor olabilirler) üç öykücü de başta söz ettiğimiz 'genişleme'nin numuneleri olarak varlar: Güzide Ertürk, Ertuğrul Emin Akgün, Demet Soysal.

Deneme, müzik, tiyatro ve sinema yazılarını da hesaba katarsak, *Karabatak*'ın önümüzdeki sayılarında takip edeceği yayın çizgisini net olarak fotoğraflayabiliriz. *Karabatak*, çıkardığı dergilerle dergicilik tarihimizde kendine mahsus bir yer edinen bir şairin dergisidir. Şiirin önde olması 'karabatakların şair olmasından'dır.

Karagöz

Karagöz yayınına iki aylık periyotla başlamıştı (Şubat-Mart 2008), fakat 2012'de üç aylık periyotla dört sayı çıktı. Gönül böyle özgün bir bölümlendirmeye sahip ve ilgi çekici konulara yer veren bir derginin aylık yayınlanmasını istiyor elbette.

Derginin 18-21 arası sayıları 2012'de yayınlandı. Yılın ilk sayısı bir önceki yıl ilk bölümü yayınlanan "Kanonsuzlar" dosyasının ikinci bölümünü okuyucuyaa sundu. Yılın diğer üç sayısında ise bir dosya konusuna yer verilmedi.

Karagöz'de şiirin öne çıktığını her yıl belirtmeye bilmem gerek var mıdır? Şiir alanında dergi oldukça disiplinli ve tutarlı bir tavra sahip: Şairini benimsiyor; şiir çabasını sürekli kılma yolunda önünü açıyor. Şairi kendisi yetiştirmişse sahiple-

niyor belki de. Bu bakımdan bazı dergilere nazaran daha oturmuş bir şair kadrosu var. Dergiyi takip eden bir okuyucu *Karagöz* şairlerini kolaylıkla sayabilir: Osman Özbahçe, Hakan Şarkdemir, Serkan Işın, Evren Kuçlu, Yavuz Altınışık, Vural Kaya, İdris Ekinci, Bülent Keçeli, Yunus Emre Altuntaş, Ayşegül Tözeren, Enes Özel, Özgür Ballı...

Değerlendirme yazıları da *Karagöz*'de daha çok şairler üzerinden yürüyor diyebiliriz: Turgut Uyar, Ece Ayhan, Cahit Zarifoğlu, İsmet Özel, Hayriye Ünal, Emre Öztürk, Enes Özel ve şiirleri üzerine Musab Kırca, Murat Üstübal, Hayriye Ünal, Yavuz Altınışık, Evren Kuçlu, Bülent Keçeli ve Osman Özbahçe'nin yazıları bu bağlamda değerlendirilebilir. Dergide dil konuları ve herhangi bir şairi esas almadan modern şiirin meseleleri hakkında yine Osman Özbahçe, Serkan Işın, Bülent Keçeli, İdris Ekinci, Hilmi Çakaoğlu, Oğuz Karakaş, Musab Kırca, Enes Özel, Yavuz Altınışık teorik, eleştirel yazılar kaleme aldı.

Sinema da *Karagöz*'ün ciddi bir biçimde üzerine eğildiği bir alandır: Yavuz Altınışık ve Evren Kuçlu bu alanda göze çarpan iki *Karagöz* yazarıdır.

Karagöz ilk bakışta öyküye uzak duruyor görüntüsü verse de aslında öyle değildir. Fakat derginin kalıcı kadrosunun ağırlıklı olarak şair olması, ilk sayfalarında birçok şiire yer veriliyor olması ve şiir ve şairlerle ilgili yazıların çok önde olması, öykü türünü *Karagöz*'de kendiliğinden ikinci plâna itmiş görünüyor. Oysa derginin özellikle "Temaşa" bölümlerinde öyküye yer veriliyor. Hatta *Karagöz* ekibi yılın ikinci sayısı olan 19. sayıda bir dosya hacminde tanınmış öykücülerimizden Necip Tosun'a genişçe yer verdi. Böylece bu sayının "Fasıl" bölümleriyle "Muhavere" bölümü bütünüyle öyküye ayrılmış oldu. Ayrıca "Temaşa" bölümünün başında da Necip Tosun'un bir öyküsü yayınlandı.

Yıl boyunca Northrop Frye'nin eleştiri, tragedya ve komedya konulu üç yazısı Hakan Şarkdemir tercümesiyle sunuldu okuyucuya. 2011 içinde çokça tartışılan "muhafazakâr sanat" konusuna da ilgi gösteren *Karagöz*, her sayının son sayfalarında yer alan "Kıraathane" aracılığıyla birçok kitabı tanıtmayı da ihmal etmedi.

Kardeş Kalemler: *Aylık Avrasya Edebiyat Dergisi*

Avrasya sahasının edebî birikimini Türk okuyucusu için değerlendiren ve bu birikimi Türkiye'nin birikimiyle harmanlama gayreti içindeki *Kardeş Kalemler*, sahasında neredeyse tektir. 2012'de 61-72 arası sayıları yayınlanan dergi altıncı yayın yılını da tamamlamış durumdadır.

Dergi 2012'ye Azerbaycan'ın, eserleri Türkiye Türkçesine de aktarılmış bulunan ünlü ediplerinden Anar hakkında bir özel sayı ile başladı. Bu özel sayıda bir Anar kronolojisi, İmdat Avşar tarafından aktarılan şiirleri, kendisine ithaf edilmiş şiirler, Yine başta İmdat Avşar olmak üzere İsa Habibbeyli, Fikret Türkmen, Memmed İsmayıl, Elçin Hüseynbeyli, Ayşe Atay, Minara Aliyeva Esen, Oraz Yağmur, Reşad Mecid, Pervin Nuraliyeva, Vagif Memmedov, Kamil Veli Nerimanoğlu, Oljas Süleymanov, İsmayıl Şıhlı, Bahtiyar Vahapzâde, Halil Rıza Ulutürk, Ramiz Rövşen gibi yazarların da yazıları yer alıyor.

2012 boyunca *Kardeş Kalemler*'de Türk Cumhuriyetlerinden kimler yazdı diye bakacak olursak şöyle bir liste çıkarabiliriz: Kazakistan'dan Töreğali Taşenov, Kuandık Tümenbayev, Saparğalıy Begalı, Marhabat Bayğut, Gülzat Şoybekova, Tölen Abdik, Smağul Elubay, Seydulla Sadıkov, Didahmet Aşımhanulı, Amangeldi Kenşilikulı, Irak'tan Necmettin Bayraktar, Türkmensahra'dan Abdurrahman Deveci, Başkurdistan'dan Ahat Salihov, Bulgaristan'dan İslâm Beytullah Erdi, Özbekistan'dan Ra'no Mullaxo'jayeva, Şerzat Akramov, Mavluda Ergaşova, Malika Misliddinova, Hüsnüddin Eşonkulov, Türkmenistan'dan Seyitnazar Arnazarov, Oraz Yağmur, Sapargeldi Annasehet İneroğlu, Ahmet Halmırat, Oğulcennet Beşimova, Kosova'dan Taner Güçlütürk, Gürcistan'dan İlyas Üstünyer, Tataristan'dan Milevşe Habutdinova, Azerbaycan'dan Reşad Mecid, Şafak Sahibli, Elçin Hüseynbeyli, Gahira Mammadova, Pervin Nuraliyeva, Afak Şıhlı, Lütvıyye Asgerzade, Yusuf Vezir Çemenzeminli, Nahçivan'dan Vagıf Memmedov, Hanali Kerimli, Asım Yadigâr, Elbeyli Sadıkoğlu, İsa Hebibbeyli, Kanira Askerova, Gülnare Kanberova, Aypare Behbudova, Ramiz Kasımov, Zülfiye İsmayıl, Asker Kadimov, Natevan Kadimova, Mehcebin Gedimbeyli, Ebulfez Kuliyev, Kırgızistan'dan İsmayıl Kadirov, Burul Sagınbayeva, Kaçgınbay Artıkbayev, Abdıcapar Egemberdiyev, Rayhan Taştemirova, Ömürbek Karayev...

Türkiye'den ise Fatih Şahin, Ejder Ol, Hüseyin Özbay, Osman Çeviksoy, Mustafa Şahin, Yakup Ömeroğlu, Saffet Atak, Atalay Yağmur, Aynur Turan, Berrin Müzeyyen Alpay, Kamuran Özaktürk, Hüseyin Albayrak, İsmail Yakıt, Ömer Küçükmehmetoğlu, Seda Artuç, Mehmet Ali Kalkan, Emel Şakacı, İbrahim Türkhan, Zehide Tekden, Nüvit Karaoğlu, Hacer Öztürk, Bilge Ercilasun, Ahmet Bican Ercilasun, Mehmet Âkif Ayvaz, Oğuz Şimşek, Âdem Yeşil, Canan Avşar'ın isimlerine rastladık yıl boyunca. Bunlardan bir kısmı derginin mutfağında çalışan ve aynı zamanda yazı ve ürünleriyle dergiye katkıda bulunan isimlerdir. Çeşitli Türk lehçelerinden Türkiye Türkçesine aktarma işleminden, Türkiye'de ve dünyada derginin yayın alanıyla ilgili olaylardan haber vermekten sorumlu bir ekibin yanı sıra mutfakta olmadığı hâlde yazı ve şiirleri yayınlanan isimler de vardır.

Kardeş Kalemler bize Türk Cumhuriyetlerinin birikimini ne derece yansıtabiliyor? Doğrusu ne kadarını yansıtsa değerlidir. Fakat derginin eski ve yeni Türk edebiyatını, fikriyatını Türk Cumhuriyetlerinde tanıtmaktan çok, oralardaki birikimi bize tanıtmaya çalıştığını gözlemliyoruz. Aslında dergi, Türk Cumhuriyetlerine girebiliyor ve oralarda okunabiliyorsa üzerine düşen yük daha ağır olacaktır elbette. Yıl içinde *Hece Öykü* dergisinin iki sayı süren çağdaş Türkmen öykücülüğü ve bir sayıda yer alan çağdaş Kazakistan öykücülüğü konulu dosyalarını da hesaba katarsak Türkiye'de bu alanda güzel faaliyetler olduğunu söyleyebiliriz (*Hece Öykü* daha önceki yıllarda da bu alanda dosyalar düzenlemişti). Ayrıca Türk Cumhuriyetlerinde edebî-fikrî sahada neler olup bittiğini kamuoyu, *Kardeş Edebiyatlar*'ın dergicilik faaliyeti dışında Türkiye Yazarlar Birliğinin belli aralıklarla düzenlediği "Türkçenin Şiir Şöleni" faaliyetleri aracılığıyla da öğrenme imkânı bulabiliyor.

Türkiye için Türk Cumhuriyetlerindeki edebî birikime ulaşmada bir kanal oluş-

turan *Kardeş Edebiyatlar* dergisi kitap yayıncılığıyla da faaliyetlerini destekliyor.[5]

Kitap-lık: *İki Aylık Edebiyat Dergisi*

Hemen belirtelim ki derginin alt başlığı 162. sayısına kadar "Aylık Edebiyat dergisi" idi. Dolayısıyla *Kitap-lık*, yılın son iki sayısında iki aylık periyotla çıkmış oluyor. 156-164 arası dokuz sayısı 2012'de yayınlandı.

Her sayısında olmasa da yıl içinde çıkan birçok sayısında dosya konularına yer verdi *Kitap-lık*: Bilge Karasu, Mahir Öztaş, Ece Ayhan, "Roman", Ahmet Oktay, Italo Svevo dosyaları gibi. Bu dosyaların ayrıntılı künyelerini ilgili bölümde gösterdik.

Kitap-lık her sayısında -varsa- önce dosya konularına, peşinden o sayının şiirlerine, söyleşilere, öykülere, deneme yazılarına ve en son da "Babil Kulesi"ne yer veriyor. Bu düzen dosya konusu olmadığında bazen tek yazılık bir kapak konusu ve peşinden şiir, söyleşi... şeklinde devam ediyor. Dergide bazen de "Sandıktan" ve "Güzel Sayfa" başlıklı bir bölüm de oluyor.

Yıl boyunca *Kitap-lık*'ta şiirleri yayınlanan zevât Tuğrul Tanyol, Lâle Müldür, Tarık Günersel, Sami Baydar, Ali Asker Barut, Ömer P. Yılmaz, Aslı Serin, Ali Özgür Özkarcı, Süleyman Unutmaz, Taner Baybars, Cem Uzungüneş, Ahmet Hamit Yıldız, Fahri Güllüoğlu, Jenan Selçuk, Fernando Pessoa (Levent Kavas tercümesiyle), Yücel Kayıran, Özkan Dursun, Mustafa Burak Sezer, Mustafa Ziyalan, Cevdet Karal, Mehmet Can Doğan, Aslı Serin, Yüksel Peker, Gürgenç Korkmazel, Anita Sezgener, Senem Gökel, Mahmut Temizyürek, Zafer Şenocak, Betül Tarıman, Yalçın Sadak, Eren B. Budak, Umut Taylan, Sefa Kaplan, Ömer Erdem, Osman Çakmakçı, Elif Sofya, Sinan Özdemir'dir. Bir de son sayıda "Şiirsel" başlıklı bölümde metinleri yer alan iki şair: Hüseyin Ferhad ve Mehmet Müfid.

Çoğunlukla yer alsa da öykü, derginin her sayısında yer almayabiliyor. *Kitap-lık*'ta öyküsü yayınlanan isimler Demir Özlü, Ahmet Sait Akçay, Şenay Eroğlu Aksoy, Emrah Öztürk, Engin Özkol, Bilgehan Tufan, T[evekkül] Mehreliyev, Tuncer Erdem, Yalçın Tosun, Türker Ayyıldız, Gürgenç Korkmazel, Bora Abdo, Barış Acar, Necdet Dümelli, Ferdi Çetin, Ercan Akçal, Kerem Işık, Serhat Çelikel, Melida Tüzünoğlu, Ozan Çınar, Pelin Buzluk, F. Ceren Yalçın, Adnan Özyalçıner, İpek Nil, Esra Erdoğan, Deniz Kıral, Ümit Aykut Aktaş, Nursel Güler, İsmail Pelit, Cengiz Kara, Gökhan Yılmaz'dır. Bu isimlerin yıl boyunca çoğunlukla tek öyküyle göründüklerini söyleyebiliriz. Başka dergilerde de rastladığımız bu durum sebebiyle "Acaba öykücüler çabuk mu yoruluyor?" sorusu aklımıza geliyorsa da şiir alanında da dergilerde durum pek farklı değildir aslında...

Şiir ve öyküler bir edebiyat dergisi için 'kaçınılmaz' metinler olarak belki de sadece ilgilisine hitap ediyor; oysa *Kitap-lık*'ın nabzı aslında Babil Kulesi bölümünde atıyor diyebiliriz. Şiir veya öykülere burun kıvıran bir okuyucu bu bölüme gelince ilgi ve algı merkezleri daha bir canlanacaktır. Can Şen'in Âsaf Hâlet Çelebi'nin

5 Burada derginin yıl içinde yayınlanan 62, 63, 65, 66, 67 ve 72. sayıları değerlendirilememiştir.

bir şiiriyle ilgili sorusu; Kurtuluş Kayalı'nın roman kahramanı bir öğretim görevlisini ele alışı; Şenay Eroğlu Aksoy'la Pelin Buzluk'un söyleşisinde öne çekilen "Okuru ikna eden ilk cümlelerdir" ifadesi; Ömer Demircan'ın hep şiiriyle anılan İkinciyeni'nin bu kez öyküsünü konu alan yazısı; Merve Akbaydoğan'ın Sezai Karakoç Şiiri üzerine değerlendirmeleri; bütün bunların üstüne Yapı Kredi'nin yeni kitaplaştırdığı Orhan Veli 'öyküleri'; Sâmi Aziz adlı unutulmuş bir polisiye romancısının *Hortlayan Cellât'ı* karşısında ilgisiz kalmak oldukça zordur. Bir de Babil Kulesi'nde kullanılan dilin daha samimi bir dil olduğunu belirtirsek bu bölüm üzerinde bir sepet laf üretmemizin sebebi daha iyi anlaşılacaktır.

Kitap-lık kimi zaman aylık, kimi zaman iki aylık periyotlarla da olsa akışını yıllardır sürdürüyor.[6]

Roman Kahramanları: Üç Aylık Edebiyat Dergisi

2012'ye dokuzuncu sayısıyla giren *Roman Kahramanları* dergisi on ikinci sayısıyla üçüncü yayın yılını tamamlamış oldu. Dergi üç aylık periyoduyla 2012'de dört sayı çıktı.

Her sayısında yerli ve yabancı edebiyattan romancıların, romanların ve roman kahramanlarının ele alındığı ana sayfalarının dışında bazı dosyalar ve "Ülkeler ve Edebiyatçılar" üst başlıklı bir bölüm yer aldı.

Yılın ilk sayısından (sayı: 9) itibaren dergide Tolstoy'un *Savaş ve Barış*'ı, Yusuf Atılgan'ın Aylak Adam'ı, Salinger'ın *Çavdar Tarlasında Çocuklar*'ı, Barış Bıçakçı'nın *Bizim Büyük Çaresizliğimiz*'i, Joyce'un *Ulysses*'i, Orhan Kemal'in *Murtaza*'sı, Kafka'nın *Dava*'sı, Sabahattin Ali'nin *Kürk Mantolu Madonna*'sı, Kazancakis'in *Zorba*'sı, Aziz Nesin'in *Zübük*'ü, Dino Buzzatti'nin *Tatar Çölü*, Sema Kaygusuz'un *Yere Düşen Dualar*'ı, Yaroslav Haşek'in *Aslan Asker Şvayk*'ı, Necati Cumalı'nın *Viran Dağlar*'ı, Sevinç Çokum'un *Bizim Diyar*'ı, kahramanları öne çıkartılarak ele alındı. "Ülke edebiyatları" bölümü ise Bulgar, İsrail, ve Arap Edebiyatına tahsis edilmişti. Devrim Kunter ve Turgut Çeviker'in hazırladığı "Ressamın Gözünden Roman Kahramanları" başlıklı bölüm de roman tutkunları için son derece ilgi çekici görünüyor.

Derginin 2012'de birinci hamur kâğıda geçmesi ise şaşırtıcı sayılabilir. İkinci hamur sayfalar okuyucu açısından daha iyidir çünkü.

Türk Edebiyatı: *Aylık Fikir ve Sanat Dergisi*

Kocaman bir birikimi yıl boyunca önümüze koyan dergilerden biri de *Türk Edebiyatı*'dır. Derginin 459-470 arası sayıları 2012'de yayınlandı. Böylece yıl boyunca hiç aksamadan on iki sayısı yayınlanmış oldu.

Sunum tarzından mıdır, nedendir bilemiyorum; şiirin *Türk Edebiyatı* dergisinde pek de öne çıkmadığını düşünmüşümdür hep. Bu izlenimim bu yıl da devam etmekle birlikte derginin aslında şiire pek de o kadar ilgisiz olmadığını fark ettim. Zaten -daha çok Yunus Emre, Abdülhak Hâmid, Ahmet Haşim, Âkif, Abdülhak

6 2012'de yayınlanan 158 ve 161. sayıları göremedik.

Şinasi Hisar, Tanpınar, belki Necip Fazıl gibi isimler etrafında dönse de- şairlerle ilgili yazılar, dosyalar yer alıyor dergide. Bu isimlere göre çok daha yeni edebiyatımızdan ise Mustafa Kutlu ve Turan Oflazoğlu'na eğilindiğini de gördük 2012'de. Dergi aslında Tanzimat sonrası ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında yetişmiş şairlerle sınırlı bir ilgi alanına sahip diyeceğim ama dergide yayınlanan inceleme yazıları tek başına böyle bir hüküm vermeye yetmeyeceği ve zaten sayfalarında yeni şair ve öykücülerin ürünlerine yer veriliyor oluşu gibi sebepler, bu düşünceyi cesaretle savunmama mâni oluyor bir yandan da.

Türk Edebiyatı'nda 2012 boyunca isimlerini gördüğümüz şairler; Mustafa Ruhi Şirin, Mehmet Narlı, Mahmut Bahar, Abdurrahman Şimşek, Yaşar Beçene, Cengizhan Orakçı, Mehmet Aycı, Said Coşar, Hatice Eğilmez Kaya, Necip Fazıl Akkoç, Ömer Duman, Kambaralı Bobulov (İbrahim Türkhan aktarmasıyla), Kalender Yıldız, Ahmet Sıvacı, Müjdat Er, Nazım Payam, İsmail Çakmak, Sabri Kaplan, Mustafa Özçelik, Cevdet Karal, Ahmet Cora, Mehmet Özdemir, Ahmet Mahir Pekşen, Muhammet Hüküm, Bilal Yavuz, İlker Nuri, Seval Karadeniz, Süyünbay Eraliyev (İ. Türkhan aktarmasıyla), Rudyard Kipling (Özgür Çavuşoğlu tercümesiyle), Nurettin Durman, İsmail Aykanat, Nazlı Yıldırım, Abdurrahman Şimşek, Melike Şen, Filiz Bezirgân, Niyazi Mete Gürgan, Taner Güçlütürk, Ahmettahsin Erdoğan, Rasim Demirtaş, Ziya Paşa Akyürek'tir. Bu arada Haziran 2012, 464. sayıdan sonraki sayılarda şiirlere ayrılan sayfanın 3'e yükseldiği müşahede ediliyor. Kasım 2012, 469. sayı Itrî; Aralık, 470. sayı Ahmet Midhat Efendi özel sayısı olması dolayısıyla hiç şiir barındırmıyor.

Şiir ve öykünün dışında kalan sanat konuları da *Türk Edebiyatı*'nın özel ilgi alanına giriyor diyebiliriz. Bunu şüphesiz derginin genel yayın yönetmeni olan Beşir Ayvazoğlu'na borçluyuz. Sanat ve sanatçı üzerine teorik yazılar, Ressam yönüyle müzisyen Şerif Muhiddin Targan, Ressam Ahmet Yakupoğlu, "Türk resminde Yunus Emre", Abdülhak Hâmid, Florinalı Nâzım ve Falih Rıfkı karikatürleri, Saygun'un meşhur Yunus Emre oratoryosu, Itrî ve klâsik Türk musikisi (özel sayı boyutunda), Mustafa Kutlu'nu suluboya resim koleksiyonu, Van Gogh Alive ile Rembrandt ve çağdaşları sergisi, Bruegel'in Karnaval ve Perhiz tablosu, muhafazakâr sanat, Mesih Mehmed Paşa Çeşmesi (mimarî), Müslüm Gürses konulu inceleme, değini ve tenkit yazıları yıl boyunca *Türk Edebiyatı*'nda okundu.

Mektup neşirleri, seyahat yazıları, kitap tanıtımları, ilgi çekici röportajları ve dolu dolu Kırkambar'ı ile *Türk Edebiyatı* dergisi uzun ömürlü olmayı başarmış dergilerimizden biridir.[7]

Yasak Meyve: *İki Aylık Şiir Dergisi*

Onuncu yayın yılını dolduran *Yasak Meyve*, 54-59 arası sayılarını 2012'de yayınladı. Baştan beri koruduğu tamamen kendine özgü kapak ve sayfa düzeniyle istikrarlı bir dergi olduğunu onuncu kez ispatlamış oldu.

2012 boyunca dergide görünen şairler Sezai Sarıoğlu, Hüseyin Peker, Müslim Çelik, Tahir Abacı, Mete Özel, Oğuz Özdem, İlkiz Kucur, Hakan Cem / Nesrin

7 465 ve 467. sayılarını göremedik.

Kültür Kiraz, Levent Karataş, Mahir Karayazı, Burcu Aktaş, Gülseli İnal, Yavuz Özdem, Halim Yazıcı, Semih Çelenk, Betül Dünder, Ayhan Emir Yolcu, Alperen Yeşil, Ömür Özçetin, Çiğdem Sezer, Soner Demirbaş, Namık Kuyumcu, Osman Olmuş, Deniz Durukan, Elâ Atakan, Süreyya Berfe, Mehmet Mümtaz Tuzcu, Tahir Abacı, Yücelay Sal, Faruk Sal, Şükran Belen, Asuman Susam, Nesrin Kültür Kiraz, Ece Ürkmez, Mahir Karayazı, Tarık Günersel, Gültekin Emre, Kahraman Çayırlı, Mustafa Ergin Kılıç, Şakir Özüdoğru, Mehtap Meral, Metin Cengiz, Gültekin Emre, Metin Fındıkçı, Fatma N., Gülümser Çankaya, Mehmet Said Aydın, Cihan Oğuz'dur. Bu şairler yıl boyunca genellikle sadece bir kez gözüktüler *Yasak Meyve*'de. Yani birkaç isim hariç, dergi sürekli yenilenen bir şairler kadrosuyla okuyucusunun karşısında oldu.

Yasak Meyve'nin ilgiyle okunan bölümlerinden "Şair ve Okurları"nda ise Tozan Alkan okumasıyla Serdar Koçak, Mete Özel, Betül Dünder, Emel İrtem, Gonca Özmen, Didem Gülçin Erdem; Metin Celâl okumasıyla Gonca Özmen; Sezai Sarıoğlu okumasıyla Aynur Uluç, Gülseren Çınar, Şengül Çiftçi, Mehmet Tekirdağ, Ahmet İmran Uluç; Serdar Koçak okumasıyla B. Dünder, Cem Uzungüneş, E. İrtem, Şeref Bilsel, Bâki Asiltürk, Anita Sezgener, Gökhan Arslan; Müslim Çelik okumasıyla B. Dünder, Leyla Şahin, Ş. Bilsel, G. Özmen, Şükrü Sever, Mustafa Köz, Cenk Gündoğdu ve Hüseyin Peker okumasıyla Altay Ömer Erdoğan, Halil İbrahim Özbay ve Seçil Özcan okuduklarından yola çıkarak yazdılar.

Yıl boyunca ele aldığı dosya konularını "Dosyalar" bölümünde verdiğimiz derginin hemen her sayısında yer alan "Şiirin Uzun Tarihi"nde ise bu yıl Mehmet Âkif Ersoy (Şairin bir dönem oturduğu evi Sezen Aksu'nun satın aldığına dair bir haber), Özcan Yalım, TYS Belgeliği, Baki Asiltürk, Fransa'da intihar eden Kosovalı şair Ali Podrimya (bir gazetede yer alan haberin klişesi[8]) söz konusu edildi.

Tahir Abacı'nın "Şiir Masası"nda yer alan "Şiir Yıllıkları Ne Kadar "Yıllık?" başlıklı yazısı (sayı: 57) da oldukça dikkat çekiciydi.

Tamamen kendine özgü bir içindekiler bölümüne sahip bulunan *Yasak Meyve* yılın üçüncü, toplamda 56. sayısıyla birlikte içindekiler sayfasını farklı bir şekilde düzenlemeye başladı. Doğrusu önceki içindekiler sayfasının okuyucu ve dergi taramasıyla uğraşanlar açısından daha kullanışlı olduğunu düşünüyoruz.

Yedi İklim

262-273. sayıları 2012'de yayınlanan *Yedi İklim* edebiyat alanındaki çabasının sürekliliğini XXIV. cildiyle de göstermiş bulunuyor. 1987'den beri edebiyat fırınında sıcak somunlar üreten derginin birçok şair, öykücü ve yazarın yetişmesinde emeği vardır.

Öncelikle bir şiir dergisidir *Yedi İklim*. 2012 boyunca dergide gördüğümüz şairler Seyfettin Ünlü, Mehmet Aycı, Mustafa Ruhi Şirin, Mehmet Habil Tecimen, Ali Haydar Haksal, Yeprem Türk, İsmail Söylemez, Abdulkerim Yılmaz, Bilal Yavuz, Hakan Bilge, Raşit Ulaş Çetinkaya, Selim Sina Berk, Pamella Gilyan (Nice Damar

8 Artık "klişesi" yerine "tıpkıbasımı" veya "taraması" demek gerekiyor sanırım.

tercümesiyle), Kadir Tanır, Şakir Kurtulmuş, Nurettin Durman, Ümit Zeynep Kayabaş, Bahtiyar Aslan, Fatma Rânâ Çerçi, Mustafa Oral, Zafer Acar, Abdullah İlhan, Umut Koç, Sean Bonney (H. Tecimen tercümesiyle), Turgay Demirel, Salih Turcan, Ertaç Omur, Cumali Ünaldı Hasannebioğlu, Kâmil Eşfak Berki, Erkan Kara, Mehmet Özger, Yüksel Peker, Aykut Nasip Kelebek, Mustafa Ergin Kılıç, Berk Karapınar, Mesut Gürler, Mahmut Feyzi, Mustafa Cemil Efe, Muhsin İlyas Subaşı, Davut Güner, Hacer Akıcı, Cihannur Selenga, Üsame Söylemez, Ahmet Tokiş, Gökhan Serter, Celâl Fedai, Fatma Şengil Süzer, Mehmet Baş, Hatice Çay, Seda Çilingir, Âdem Turan, Mustafa Uçurum ve Bülent Timur Demirgil'den oluşan kalabalık bir kadrodur. İsmi anıldığında ilk olarak aklımıza öyküleri gelen Ali Haydar Haksal'ın da yıl boyunca *Yedi İklim*'de şiir yayınladığını belirtmeliyiz. Öyküyle şiirin aslında hiç de birbirine uzak türler olmadığını da söyleyerek tabii.

Nuri Pakdil'in Ali Haydar Haksal'a mektupları, tıpkıbasımlarıyla birlikte yıl içinde birkaç sayı boyunca yayınlandı. Bu mektupların tıpkıbasımları, Pakdil'in mektubu yer yer görselliği de öne çıkan bir metne dönüştürmesi sebebiyle önemlidir.

Dergide edebiyat piyasasında çoktandır görmediğimiz usta öykücülerimizden Recep Seyhan'ı bir öyküsü ve seyahat yazılarıyla *Yedi İklim*'de görmek sevindirici bir gelişmeydi. Seyhan'ın "Augsburg Notları" seyahat yazılarının çok ötesine geçiyor aynı zamanda.

Ali Haydar Haksal'ın öykücülük serüvenini duygusal-bungun bir dille anlattığı "Öykü Ağacı" başlıklı yazı dizisinin XII-XIV. bölümleri de yıl içinde dergide yayınlandı. Şairlerin poetikalarını yazması gibi Haksal da öykücülüğü / nü yazdı. Bu yazılar kitaplaştığında son derece dikkat çekici bir toplam görünür olacaktır.

Yedi İklim'de bir öykü ve romanlarıyla tanıdığımız müteveffa Kadir Tanır için düzenlenen özel sayı (Şubat 2012, sayı: 263) da bu alanda pek başka bir çaba sergilenmediği için kendiliğinden öne çıkmış bulunuyor. Bu özel sayı, ileride Tanır üzerinde çalışacak edebiyat araştırmacıları için derli-toplu bir kaynak hükmündedir. Özel sayının yazılarını kaleme alan yazarlar, bu ölümün sıcaklığını üzerlerinden atamadıkları için olsa gerek, hiçbir yazıda Tanır'ın ölüm tarihine rastlanmıyor. Bu ufak ayrıntı belirttiğimiz sebeple gözden kaçmış olmalıdır.

Dergide Hasan Aycın'ın şiir gibi çizgileri, Yüksel Kanar'ın Abbasîler, Haçlılar konulu uzun soluklu yazıları, Hâfız-ı Şîrâzî'den konulu tercümeler (Cihangir Berk), Zeki Bulduk dosyası (sayı: 271), Zarifoğlu'nun *Katırarslan*'ı, nihayet edebiyatımızın eski ve yeni önemli isimleri Nâbî, Itrî (dosya boyutunda), Mîrek Muhammed, Ahmed Midhat Efendi, Yenişehirli İzzet Efendi, Ömer Seyfettin, Mehmet Âkif, Necip Fazıl, Nurettin Topçu, Sezai, Karakoç, Cengiz Dağcı, Alâeddin Özdenören, Ebubekir Eroğlu, İhsan Deniz, Süleyman Çelik, Osman Serhat Erkekli (dosya boyutunda), Selvigül Kandoğmuş Şahin, Zafer Acar gibi şair ve yazarlar üzerine yazılar, okuyucunun dikkatine sunuldu yıl boyunca. "Değiniler" bölümünde ise edebiyatın nabzını duyduk.[9]

9 267. sayıyı kaçırdım.

Öykü Dergileri

Dünyanın Öyküsü

Yeni bir öykü ve eleştiri dergisi olan *Dünyanın Öyküsü*'nün ilk sayısı Şubat-Mart 2012'de çıktı. Dergide yıl boyunca öyküden çok, eleştiri-değerlendirme yazılarıyla söyleşiler büyük yer tuttu. Aslında yayın dünyamızda sadece öykü eleştiri-inceleme yazılarına yer veren bir dergi olsa fena olmayacak sanki... Fakat *Hece Öykü* başta olmak üzere -yeni çıkmaya başlayanlarla birlikte- mevcut bütün öykü dergileri eleştiri ve değerlendirme yazılarına öyküyle birlikte yer veriyor. Böylesi daha doğaldır belki de...

Dünyanın Öyküsü'nde 2012 boyunca hem telif, hem tercüme öyküler yayınlandı: Abderrahmane Laghzali, Boris Çipçikov, Alexandru Ecoviou, Deyan Enev, Donald Barthelme, Edna O'Brien, Mahmud Şukayir, Yuri Bondarev, John Barth, Andrey Platonov, Haydar Haydar, Christos Hadjipapas, Kristin Dimitrova, Theodoros Grigoriadis, Atilla Dorsay, Adnan Gerger, Hakan Şenocak, Zafer Doruk, Murat Yalçın, Melek Özlem Sezer, Ahmet Büke, Hakan Bıçakçı, Remzi Karabulut, Ercan Y. Yılmaz, Mustafa Balel, Haydar Ergülen, Jale Sancak, Gönül Kıvılcım, Engin Barış Kalkan, Celal Özcan, Yiğit Bener, Müge İplikçi, Ahmet Sait Akçay, Aysun Kara Sezer, Birgül Oğuz, Nalân Kiraz, Serdar Koçak, Türker Ayyıldız, Ayşe Akaltun, Arzu Demir, Neslihan Önderoğlu, Deniz Utku, F. Ceren Yalçın, Mücella Şencan, Adnan Özyalçıner, Sevgi Özel, Güngör Tekçe, Sezer Ayvaz, Berat Alanyalı, Sibel K. Türker, Nuray Tekin, Yalçın Tosun, Semih Erelvanlı, M. Özgür Mutlu, Emrah Öztürk, Ayşegül Ural, Gökçe Özder, Fatma Burçak gibi yabancı ve yerli öykücülere dergi sayfalarında ürünleriyle yer verildi. Bunlara dergideki dosyalarda yer alan örnek öykü metinleri dahil değildir.

Görüldüğü üzere dünya öykücülerinden bol miktarda tercümelerle, derginin adına uygun bir muhteva ortaya konulmuş oluyor. Üstelik bu öykücülerin kısa biyografilerine, hatta resimlerine de yer veriliyor oluşu, haklarında ülkemizde yayınlanmış ansiklopedik-biyografik kaynaklarda kolayca bilgi bulamayacağımız bu yazarlar için bir "lejand" hükümündedir.

"Köşe Yazıları", "Öykü Kahramanları", inceleme ve eleştiri yazıları ve öykü gündemine ilişkin notlar *Dünyanın Öyküsü*'nde yer alan bölümlerdir. Bu bölümlere bakıldığında Türkiye'de canlı bir öykü ortamı olduğu kanaatine varabiliriz hemen. Dergi sayfalarında "Konuk Tür" başlığı altında şiir, anı, gezi, foto-öykü, roman örneklerine de yer veriliyor. Bu durum bir öykü dergisi için ne derece gereklidir, bilinmez... Yıl boyunca söyleşilen öykücüler ise Füruzan, Tahsin Yücel, Mustafa Balel, Adnan Binyazar'dır.

Öykü türü, öyküler ve öykücüler üzerine yazan kadro ise oldukça kalabalıktır: Adnan Binyazar, Emin Özdemir, Hüseyin Su, Necip Tosun, Ömer Lekesiz, A. Ömer Türkeş, Semih Gümüş, Arzu Yücel, Kemal Gündüzalp, Ayşe Sarısayın, Hürriyet Yaşar, Necmi Zekâ, İnci Aral, Emel Kayın, Çiğdem Ülker, Halil Genç, Nemika Tuğcu, Gültekin Emre, Birsen Karaca, Kadim Gültekin, Göktuğ Canbaba, Şule Şahin, Zeynep Sönmez, Mustafa Şerif Onaran ve daha birçok yazar... Bunlara

öykü türü üzerine yazıları tercüme edilen yabancı yazarları da eklemeliyiz.

Sadık Aslankara'nın "Unutulmaz Öyküler" başlığı altında kaleme aldığı yazıların dikkat çekici olduğunu söylemeliyiz. *Dünyanın Öyküsü* her sayısında bir "Öykü Bülteni" bölümüyle sona erdi. Dergi içinde bülten fikri hiç de fena görünmüyor.[10]

Hece Öykü

Geçen yıl *Hece Öykü*'yü 47. sayısına kadar değerlendirmiştik. Aralık-Ocak sayısıyla yayın hayatına girmiş olması derginin bir ayağının sürekli bir önceki veya bir sonraki yılda olmasını sağladığından *Yıllık* değerlendirmelerinde *Hece Öykü* için hep Aralık-Ocak periyodunu başlangıç kabul ediyoruz. Dolayısıyla derginin Aralık 2011-Ocak 2012 sayısı 48. sayıya, Ekim-Kasım 2012 tarihli sayısı da 53. sayıya rastlamış bulunuyor.

2012'de derginin her sayısında yer alan dosyaları künyeleriyle birlikte kaydetmiştik. Bu dosyaların dışında *Hece Öykü*'de çok sayıda telif öykü de yer aldı: Necati Mert, Cemal Şakar, Yunus Develi, Köksal Alver, Eriş Özgül, Murat Taş, Hasibe Çerko, Hayriye Ünal, Zeynep Hicret, Aykut Ertuğrul, Hatice Bildirici, Ayşe Şener, Okan Alay, Âkif Hasan Kaya, Ayla Şenel, Yıldırım Türk, Zeynep Delav, Yılmaz Yılmaz, Mahfuz Zariç, Melahat Yıldırım, Sema Çalımfidan, Mihriban İnan Karatepe, Ahmet Büke, Bedia Koçakoğlu, Merve Koçak Kurt, Ayşe Aldemir, Ekrem Sakar, Uğur Uzunok, Ümit Savaş Taşkesen, Fatma Atıcı, Pınar Çelik, Ziya Koyuncu, Zülküf Oruç, İsmail Sert, Handan Acar Yıldız, Özlem Kavukçu, Ali Işık, Esra Demirci, Mehmet Kahraman, Murat Çelik, İsmail Isparta, Berna Eren, Ayşe Bağcivan, Mustafa Çolak, Kamil Yıldız, Güzide Ertürk, Hasan Harmancı, Selahattin İpek, Celal Gür, Ercan Y. Yılmaz, Selvigül Kandoğmuş Şahin, Hale Sert, Ahmet Haydar Ak, Müzeyyen Çelik, Veysi Erdoğan, Gülsüm Ekinci, Mustafa Orman, Aytaç Ören, Ayla Coşkun Ceren, Sevgül Yılmaz, Necip Tosun, Fikri Özçelikçi, Selim Erdoğan, Yasemin Akkuş, Emine Batar…

Bu noktada dikkat çekici bir durum; okuyucunun *Hece Öykü*'de görmeye alışık olduğu Necip Tosun'un tek öyküsüyle yer almış olmasına rağmen *Hece*'de bu yıl tek şiiri yayınlanan Hayriye Ünal'ın iki öyküsüyle dergide görünmüş olmasıdır. Ayrıca *Hece Öykü*'nün hemen her sayısında bu yıl Necip Mahfuz'dan M. Mücahit Asutay tercümesiyle bir öykünün yer almış olması da zikre değer.

Daha önce "Öykücüler ve Öykü Kitapları" başlıklı ansiklopedik bir yazı dizisi de yayınlamış bulunan *Hece Öykü*, son sayfalarında yer alan "Öykü Kitaplığı" bölümüyle yeni öykü kitaplarını takip ettiğini; onları okuyucuya duyurmada ihmalkâr davranmadığını da göstermiş oldu.

Sarnıç Öykü: *Aylık Öykü Dergisi*

Eylül 2012'de ilk sayısı çıkan *Sarnıç Öykü*, İnan Çetin'in genel yayın yönetmenliğinde, Bilge Makas'ın editörlüğünde çıkıyor. Her ay bir öykü kitabını "Odak"a

10 Derginin 3. sayısını değerlendirmeye alamadık.

alan dergi o kitap üzerine inceleme yazıları sunuyor okuyucusuna. Derginin ana bölümünü ise yerli ve yabancı yazarların öyküleri oluşturuyor. Derginin sonunda ise bir "Kült Kitap" bölümüyle "Öykü Vitrini" yer alıyor.

Sarnıç Öykü'nün ilk üç sayısında Demir Özlü, Orhan Kevnoğlu, Semra Aktunç, Hürriyet Yaşar, Sibel K. Türker, Bora Abdo, Özcan Doğan, Zeynep Avcı, Müge İplikçi, Faruk Duman, Seyit Göktepe, Mehmet Batur, Fahrettin Demir, Barış Acar, Yasin Akdemir, Hüseyin Özdemir, Neslihan Önderoğlu ve Hande Gündüz öyküleriyle yer aldı. Dünya öykücülerinden Langston Hughes, Alfred Jarry, J. G. Ballard, Marcel Proust, Shabbir Banoobhai, Azerdoth Behrami, Andrew Blackman, Arthur Schnitzler, Saki (H. H. Munro), Luigi Pirandello ise Nil Sakman, Dilek Öykü Güneşli, Ceylan Özçapkın, Deniz Bozkurt, Haşim Hüsrevşahi, Seda Topaloğlu, Cüneyt Aslan, Umut Durmuş, Nazmiye Tacettin'in tercüme çabasıyla Türkçeye çevrilmiş bulunuyorlar.

Derginin başında yer alan "Damla-lık" bölümü ise öyküyle ilgilenenlere ilgi çekici ipuçları sunuyor.[11]

Semaver Öykü

Temmuz-Ağustos 2012'de ilk sayısını yayınlayan iki aylık *Semaver Öykü* dergisi ağırlıklı olarak ürüne yer veren bir dergi görünümündedir. Tadına doyum olmayan bir edebî tür olarak öyküyü ilk sayının sunuşunda da belirtildiği gibi "Bir 'dem'lik" sunmayı ve "Birkaç öykü zamanı durup" sonra da kaçmayı plânlıyor. Derginin ilk üç sayısı 2012 içinde yayınlanmış bulunuyor.

Dergide Nihan Işıker, Murat Çelik, Deniz Dengiz Şimşek, Mehmet Âkif Coşkun, Hüdaverdi Aydoğdu, Mustafa İbakorkmaz, Willi Corsten (M. Âkif Coşkun'un Almancadan tercümesiyle), Mert Öztürk, Mustafa Uçurum, Semih Polat, Üzeyir Süğümlü, Ercan Köksal, Aydın Adnan Gümüş, Arda Bal, Sertaç Gereç, Âdem Öner, Ayhan Emir Yolcu, Mehmet Hameş, Nihan Işıker, Yılmaz Yılmaz, Baki Karcı, Tahsin Görmüş, Hasan Topçu öyküleriyle yer aldı. Öyküyü konu alan yazı ve söyleşileriyle ise Naciye Filiz, Baki Karcı, Ender Gürol, Nurkal Kumsuz, Faik Akay, Mustafa Uçurum, Hasan Topçu'nun isimlerine rastlandı.

Hemen her sayısında farklı öykücülerin ürünlerine yer veren *Semaver Öykü* 2013'teki sayılarıyla ülkemizdeki öykü birikimine önemli katkılarda bulunacaktır.

Memleket Dergileri

Din ve Hayat: *TDV-İstanbul Müftülüğü Dergisi*

Meşkûr bir emek ve çabanın ürünü olan *Din ve Hayat*, 15-17. sayılarıyla 2012 içinde okuyucusuna ulaştı. Derginin bütün sayıları birer özel sayı veya konulu birer kitap-dergidir.

11 Aralık 2012 tarihli üçüncü sayısını kitapçılarda bulamadık. Gariptir ki derginin 4. ve 5. sayılarını da hiç göremeden 6. sayısı kitapçılara dağıtılmış durumdaydı.

Derginin 2012'de ele aldığı özel sayı konuları "Şiddet", "Âhiret" ve "Spor" konularıdır. Hepsi de çok güncel meseleler olan bu konuların tutarlı ve düzeyli bir biçimde işlenmesi ve üstelik son derece şık bir sayfa düzeni ve yerli yerince kullanılmış görsel malzemeyle desteklenmesi çok önemlidir. Bu özel sayılar ele aldığı konuları uzmanlarının kaleminden okuyucusuna sunuyor ve her sayının sonunda o konuyla ilgili bir kitabiyat vermeyi de ihmal etmiyor.

Dünya ve İslâm

İki aylık bir gazetedir *Dünya ve İslâm* ama yer yer bir dergiye dönüşmektedir. İki ayda bir çıkan bir süreli yayının yapabileceği en iyi şey de fırsatını bulduğunda dergiye dönüşmektir zaten.

Ağustos-Eylül 2012'de ilk sayısı çıkan gazete-derginin logosunda yıl yazılı değil ne yazık ki; bu sebeple aldığım nüshalarına elimle yazmak zorunda kalıyorum. Çünkü ileride bu durum karışıklığa yol açacaktır.

Ekleriyle de okuyucuyu anında tavlayan *Dünya ve İslâm*, öncelikle belirtelim ki güzel bir kitap eki veriyor: *Kitap ve Fikir*. Ayrıca *Siyah Sanat* ve *Derin Yorum* adlı ekler de cabası. Bu eklerin ilk iki sayısı gazete boyundaydı; son sayıları ise tabloid boyda basıldı. Boy değişikliği bir süreli yayın için sıkıntıysa da tabloid boy her zaman gazete boyuna göre daha iyidir.

Dünya ve İslâm'ın 2012'de Aralık-Ocak sayısıyla birlikte üç sayısı yayınlanmış oldu.

İmaret: *Üç Aylık Şehir Dergisi*

Yıl içinde Bahar ve Yaz 2012 sayılarını (9.ve 10. sayılar) görebildiğimiz *İmaret* Burhan Yemiş'in editörlüğünde Karaman'da çıkıyor. Mat kuşeye basılan ve iplik dikişli formalardan oluşan dergi, hem muhtevasıyla, hem de zarfıyla göz dolduruyor. Dolayısıyla zarf ve mazruf birlikteliği sağlanmış oluyor.

Dosya konularını ilgili bölümde aktardığımız *İmaret*'in daha çok yöresinin entelektüel potansiyelini değerlendiren bir kadrosu var: Talat Duru, Kâmil Uğurlu, Mustafa Özdemir, Mehmet Şimşir, Ahmet Aydoğdu, K. Önder Demirkollu, Yakup Özkaraalp, Muharrem Büyüktürk, Şeref Acar, Salih Dursun, Burhan Yemiş, Şerif Kutludağ, Abdülkadir Gök, Veli Sarıkaya, Nergis Biray, Yusuf Yıldırım, Kasım Kocabaş, Enes Tahir, Ahmet Aydoğdu, Cahit Suci, Şeref Acar, Mehmet Çalışkan, Mustafa Yıldırım, Ahmet Mısırlıoğlu, Âdem Gümüş, Raşit Keskin, Ahmet Cengiz, Güngör Göçer, Kasım Kocabaş, Mustafa Doğan, Enes Tahir, Celal Yıldırım, İhsan Kurt, Alaattin Uca-Aytunç Ülker... Bunlara diğer dergilerde de yazılarına rastladığımız Köksal Alver, Mehmet Kurtoğlu ve Vural Kaya gibi isimleri dahi eklemeliyiz. Ayrıca özellikle Semavi Eyice Hoca ve Ali Çolak ile şehir konulu röportajlar oldukça dikkat çekiciydi.

İmaret, bir şehrin tarihine düştüğü notlarla ve yerli yerince kullandığı görsel malzeme ile şehir dergileri arasında kendisine hatırı sayılır bir yer edinmiş durumdadır. Bu çabanın sürmesi beklenir.

Rıhle: *Varlığın Anlamına… Eşyanın Hakikatine… Köklerimize…*

Akademik yazıların yer aldığı *Rıhle* dergisi altı ayda bir çıkıyor. Dolayısıyla 2012'de 14 ve 15 olmak üzere iki sayısıyla göründü. Her iki sayısında da birbirini takip eden birer "Tasavvuf" dosyası yayınlandı.

Tasavvuf konulu araştırma yazılarına, tasavvufun iyi anlaşılamayan meselelerine âlimâne ve fakîhâne bir bakışla yaklaşılan dosyada başta Ebubekir Sifil olmak üzere Necdet Tosun, Halil Baltacı, Muhittin Uysal, Zekeriya Güler, Taha Hakan Alp, Muhammed Sâlih b. Ahmed Ekinci el-Garsî, Abdülkadir Yılmaz, Osman Nuri Topbaş, Orhan Ençakar, Murat Türker, Abdülhamid Medkur-Hasan Şafiî gibi müellifler yazdılar. Dosya dışında ise Kadir Mısıroğlu, Hikmet AkpurTaha Hakan Alp'ın yazılarına yer verildi.

Derginin zengin "Kitabiyat" sayfalarında ise Türkiye'de ve Türkiye dışında yayınlanmış dinî, tasavvufi eserlerin tanıtımına yer verildi.

TYB Akademi: *Dil, Edebiyat ve Sosyal Bilimler Dergisi*

İlk üç sayısını 2011'de yayınlayıp dördüncü sayısından itibaren yayınını 2012 içinde sürdüren *TYB Akademi* dergisi dört aylık periyoduyla üç sayı çıktı ve her sayısında bir özel sayı konusunu işledi.

Ocak-Nisan 2012 tarihli dördüncü sayısında "Çağdaş İslâm Düşüncesi"nin "Arap baharı", Câbirî, Aliya İzzetbegoviç, "İslâmcı kadın" ve Rasim Özdenören üzerinden değerlendirildiği dergide İslâm düşüncesinin çağdaş tezahürleri üzerine bütünlüklü incelemeler de yer aldı. 2012'nin ikinci özel sayısında ise "Ahmet Hamdi Tanpınar"; Orhan Okay, Abdullah Uçman, İnci Enginün, Asım Öz, Fatih Sakallı, Mustafa Atiker, Âlim Kahraman, Bâki Asiltürk, Mehmet Kurtoğlu, D. Mehmet Doğan, Ercan Yıldırım ve Besim F. Dellaloğlu tarafından değerlendirildi. Yılın gündemine de uygun olarak 2012'nin son özel sayısında "Balkan Savaşlarının 100. Yılında Büyük Göç ve Muhaceret Edebiyatı" konusu değerlendirilerek D. Mehmet Doğan, Suat Zeyrek, İsmail Arslan, Tuncay Bilecen, Güngör Göçer, Rıdvan Canım, Belkıs Gürsoy, Canan Sevinç, H. Harika Durgun, Ahmet İnan, Asım Öz, Hamdi Akyol ve İskender Gümüş'ün yazıları yayınlandı.

Böylece işe Gazâlî, Evliya Çelebi ve Said Halim Paşa özel sayılarıyla başlayan Türkiye Yazarlar Birliği'nin hakemli dergisi *TYB Akademi*, istikrarını iki yıl boyunca koruyarak 2013'e ulaşmış oldu.

Tasavvuf Dergileri

Keşkül: *Sûfî Gelenek ve Hayat*

Kış 2012 tarihli 21. sayısıyla yıla giren *Keşkül* dergisi her sayısında bir dosya konusunu işleyerek yılın son sayısı olan Güz 2012 tarihli 24. sayıya ulaştı.

Derginin sayfalarına 2012 boyunca Mustafa Tatcı, Bilal Kemikli, Mustafa Kara, M. Safiyyüddin Erhan, Salih Çift, Mehmed Fatih, Mustafa Hilmi Çolakoğlu,

Mustafa Aşkar, Semih Ceyhan / Pınar Zengin, Ekrem Demirli, Mustafa İsmet Uzun, Kenan Erdoğan, Timuçin Çevikoğlu, Hüseyin Özcan, Hayati Bice, Mehmet Akkuş, Osman Eğri, Rıza Yıldırım, Mehmed Âkif Köseoğlu, Hüseyin Abiva / Sema Özkul, Ahmet Taşğın, Müfid Yüksel, A. Yılmaz Soyyer, Sadık Yalsızuçanlar, Cafer Şen, Ömer Faruk Teber, Cengiz Gündoğdu, Süleyman Uludağ, Ramazan Altıntaş, Ali Akpınar, Ayşe İçöz, Hüseyin Top, Dursun Gürlek, Ekmelî el-Halvetî, Ali Bulaç, Dilaver Selvi, Âkif Köten, Kemal Sayar, Hayati İnanç-Emrah Gökçe, Ahmet Özhan, Salih Gülen, Naz Ferniba gibi yazarlar konuk oldular.

Tasavvuf: *İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*

Altı aylık periyotla yılda iki sayı çıkan *Tasavvuf*'un 29 ve 30. sayıları 2012'de yayınlandı. Tam anlamıyla akademik-hakemli bir dergi olan *Tasavvuf*'ta bu alanla ilgili ağırlıklı olarak Türkçe ve ayrıca Arapça, Farsça, İngilizce makaleler yayınlanıyor.

Ankara'dan İstanbul'a taşındığı 24. sayısından itibaren 2011 sonunda çıkan 28. sayısına kadar Hasan Kâmil Yılmaz Hoca tarafından yönetilen dergi, Hoca'nın Ankara'ya gelmesinden sonra son iki sayıdır Necdet Tosun tarafından yönetiliyor. Dolayısıyla dergiyi 2012'de bütünüyle Necdet Tosun yönetmiş oldu. Yine derginin mutfağında yazı takibi ve yayın sorumluluğunu üstlenen K. Yusuf Ünal'ın da emeğini zikretmemiz gerekiyor.

Tasavvuf'un İstanbul safahatında sayfa sayısı azalmasına rağmen formalıiplik dikişli ve nohudî kâğıda basılıyor olmasıyla okuyucuya daha sıcak göründüğü söylenebilir. Ayrıca dergide İsmail Kara öncülüğünde 26. sayıdan beri süren "Açıklamalı Eski Harfli Türkçe Matbû Tasavvuf Kitapları Bibliyografyası" da son derece ilgi çekici görünüyor. Bu çalışma tamamlandığında kitaplaştırılacak ve alfabetik hâle getirilecek. Söz konusu Bibliyografyaya 2012'de Zeynep Şeyma Özkan, Y. Turan Günaydın, M. Nedim Tan, Abdurrahman Acer, Ercan Alkan katkıda bulundu.

2012 içinde *Tasavvuf* dergisinde Meliha Yıldıran Sarıkaya, Murat Kaya, Ali Namlı, Rahman Müştak Mihr-Sümeyye Cabbarpûr, Rızvan Muhammed Saîd İzulî, Mustafa Aşkar, Mustafa Salim Güven, Muammer Cengiz'in akademik makaleleri; Ahmet Tahir Dayhan, M. Saffet Sarıkaya-M. Necmeddin Bardakçı, Hülya Küçük ve İrfan Gündüz'ün araştırma notları; Ercan Alkan, Abdurrahman Acer, Ali İhsan Kılıç'ın tasavvufi metin neşirleri yayınlandı. Dergi yönetimi tasavvuf alanında yayınlanmış yerli ve yabancı yayınları da iyi takip ediyor; bunu çok sayıda kitap tanıtım yazısından anlıyoruz. Yıl boyunca Muhammed Coşkun, Ali Benli, M. Nedim Tan, Ercan Alkan, Mehmet Zahit Tiryaki, Y. Turan Günaydın, Abdurrahman Acer, M. Âkif Koç, Melek Gündüz Karacan, Melike Ündar, Zehra Gökmen, Ali İhsan Kılıç, Abdurrahman Mıhçıoğlu bu alanda kalem oynatmış bulunuyor.

Alanını iyi takip eden isimlerden müteşekkil kadrosuyla *Tasavvuf* dergisi 2012'de de düzeyli bir yayıncılık örneği sergiledi.

Notlar

§ *Aşkar* dergisi 2012'de beşinci yayın yılındaydı [Sivas]. Temmuz-Ağustos, 23. ve Ekim-Aralık, 24. sayılarında kendini görünüm olarak da oldukça toparlayan dergi, yayın azmini artırarak sürdürecek gibi görünmektedir.

§ *Aşkın* (*e*)*Hali* dergisi 2012'nin son sayıları olan 27 ve 28. sayılarında iki önemli dosya ve özel sayı konusuna yer verdi (*Bk*. "Dosyalar" ve "Özel Sayılar" bölümü).

§ *Ayraç*: *Aylık Kitap Tahlili ve Eleştiri Dergisi* 27. sayısıyla 2012'ye girdi ve Aralık 2012 tarihli 38. sayısıyla da yılı tamamladı. Yalnız yıl içinde bir boyut değişikliğine gitti. Ansiklopedi boyunda yayınlanırken bir küçük boyuta geçti.

§ *Cogito* dergisinin "Selçuklular" özel sayısı 2012'de 6. baskısına ulaştı.

§ *Ç. N. Çeviri Edebiyatı* dergisinin görebildiğimiz son sayısı (sayı: 16), 2012'de yayınlandı. Sanırız bu sayıdan sonra çıkmadı.

§ *Dil ve Edebiyat* dergisi 2012'de çıkan sayılarından görebildiğimiz Ağustos (sayı: 44) ve Kasım (sayı: 47) sayılarıyla bir yenilenmenin eşiğinde göründü. Kasım sayısındaki "Mavera Dergisi Özel Sayısı" dikkat çekiciydi.

§ *Diyanet İlmî Dergi*, üç aylık periyoduyla 2012'de kırk sekizinci cildine ulaştı.

§ *Doğu Batı* dergisi özel sayı silsilelerine 2012'de bir yenisini daha ekledi: "Işık Doğudan Yükselir" başlıklı iki sayılık özel sayıdan ilki 60, ikincisi 61. sayı olarak yayınlandı.

§ *Ezcümle*: *Edebi* (*Ha*)*yat Seçkisi*'nin 3-6 arası sayıları 2012'de yayınlandı. Malatya'da çıkan *Ezcümle* kendinden kapaklı ve tek formalık oldukça sevimli bir dergi görünümündedir.

§ *FilmArası* adlı "Aylık Sinema Dergisi"nin 24. sayısı Temmuz-Ağustos 2012 tarihinde yayınlandı. Dergi üç yıldır çıkıyor.

§ *Gökbayrak* dergisi 2012'de on dokuzuncu yayın yılına girdi. Dergiyi Doğu Türkistan Kültür ve Dayanışma Derneği çıkarıyor.

§ *Ğurabâ*; *Üç Aylık İlmî-Edebî-Tasavvufî ve Siyasî Mecmûa*, Şubat 2012 tarihli 16. sayısından anlaşıldığı kadarıyla yayın hayatını sürdürüyor...

§ *Hürriyet Gösteri*'nin Temmuz-Eylül 2012 tarihli 307. sayısında Yahya Kemal, Edip Cansever, Cervantes, Orhan Pamuk, Selim İleri, İsmet Özel, Bedri Rahmi gibi edebiyatçılar; edebiyatın amacı, çeviride yaratıcılık, edebiyatımızda dipnotlar, değişen şiir anlayışları, Erzurum gibi konular üzerinde yazılar yer aldı.

§ *İlim ve İrfan* dergisi 2012'de çıkan ilk dört sayısıyla tasavvuf alanında şirin bir dergi olduğunu yeterince ispatladı.

§ *İrfan: İctimai Fikir Jurnalı*'nın 64. sayısı Mart 2012'de yayınlandı [Bakü].

§ *İrs*: "Azerbaycan'ı Keşfetmek" üst başlıklı Bakü ve Ankara ortak yapımı *İrs* = *Miras* dergisi Sonbahar 2012'de üçüncü sayısına ulaştı.

§ *Kayıp Atlar Haritası* adlı şiir kitabı TYB Şiir ödülü de alan Şaban Abak, 2012'de üç ayrı derginin son sayılarında Durmuş oğlu Duran'ın şiirini yazmayı

sürdürdü: *Hece*, *Dergâh* ve *Edeb*'de *Kayıp Atlar Haritası*'nın yeni bölümlerinin aynı ay içinde [Aralık, 2012] yayınlandığı gözlendi. Yeni edebiyatımızın en dikkat çekici şiir kitaplarından olan bu kitap böylece gelişecek veya devam edecek demektir.

§ *Kırmızı Beyaz* "Hayat Kültürü Dergisi", Yaz 2012 tarihli 12. sayısında İbn Haldun'u kapağa çıkardı.

§ *Kültür Mafyası* dergisi 2012'de çıkan ilk sayısında Slavoj Zizek'i öne çıkardı.

§ *Mahalle Mektebi*: *Hayat Edebiyat Dergisi*'nin 2012 içinde yayınlanan sayılarından sadece üçünü görebildik. Kendinden kapaklı sevimli bir dergi iken yılın sonunda çıkan Eylül-Aralık 2012 tarihli birleşik 7-8. sayısıyla hem boyutunu büyüttü hem de tek formalı basılırken, cilt sağlığını tehlikeye atarak kesilmiş-yapıştırma sırtlı bir dergiye dönüştü. Konya'da çıkıyor.

§ *Mesel*, Iğdır'da da güzel bir okul dergisi olarak yayın hayatına atıldı.

§ *Misbah* dergisi Uluslararası el-Mustafa Üniversitesi Türkiye Temsilciliği tarafından çıkartılan bir "İslâmi Düşünce ve Araştırma Dergisi"dir. Sonbahar 2012 tarihli ikinci sayısında Türk ve İranlı araştırmacıların yazılarına yer veriliyor. Yıl içinde görebildiğimiz tek sayısında Resul Abdullahi, Muhammed Taki Misbah, M. Bâkır Saidirûşen, M. Hadi Marifet, Yusuf Tazegün, A. Cevadi Amulî, Muhammed Davudî, M. Rıza Kaimî Mukaddem, Rıza Akbarî, Ekber Rahnemâ, Kenan Çamurçu ve Ebulfazıl Abidinî'nin daha çok *Kur'ân*'ı merkez alan araştırmaları yer alıyor. Dergi "Kumeyl Duası" ile sona eriyor.

§ *Mühür* dergisinin 39. sayısı Mart-Nisan 2012 tarihinde yayınlandı.

§ *Müslümanlar* dergisi Bulgaristan Müslümanları Başmüftülüğünün yayın organıdır. Derginin yirmi ikinci yılının 207. sayısı Mart 2012'de yayınlandı. Başyazarı İsmail A. Çavuşev. Derginin yarısı Latin alfabesiyle Türkçe, diğer yarısı da Kiril alfabesiyle Bulgarca (veya Türkçe): 18+18= 36 sayfadır [muslumani@abv.bg].

§ *Nurşin Esintileri* dergisi, -her ne kadar 11. sayısına kadar kitapçılarda göremedi isek de- 'Üç Aylık İlim-Kültür ve Edebiyat Dergisi' olarak Çözüm ve Araştırma Vakfı Halidiye Yayınları tarafından çıkartılıyor.

§ *Papirüs* dergisi Cemal Süreya'nın izinde Kasım-Aralık 2010 tarihli ilk sayısıyla (yeniden) yayınlanmaya başlamıştı; 2011 boyunca da yayınını aksamadan sürdürdü. Fakat 2012'de çıkan Ocak-Şubat tarihli 8. sayısından sonra kayıplara karıştı. Bu sayıdan sonra dergiyi kitapçılarda gören oldu mu?

§ *Rize Defteri* dergisi İsmail Kara'nın editörlüğünde ilk sayısını yayınladı (Nisan 2012). Dergide Rize'yle ilgili akademik araştırmalar, derlemeler, biyografi yazıları, röportajlar ve hâtıralar yayınlandı. Davut Hut, İshak Güven Güvelioğlu, Murat Ümit Hiçyılmaz, Ali Adem Yörük, Kâmil Büyüker, Mahmut Dilbaz, Melek Paşalı, Cemal A. Kalyoncu, Murat Hutoğlu / Ümit Erkan, İsmail Kara ve Recep Koyuncu yazılarıyla yer aldı.

§ *Spot* dergisi zaten geçen yılın sonlarında yayın hayatına atılmıştı; dördüncü sayısı ise Aralık 2011-Ocak 2012 tarihinde yayınlandı.

§ *Sultanşehir* dergisi görebildiğimiz Kış 2012 tarihli 14. Sayısından anlaşıldığı kadarıyla çıkmaya devam ediyor. Üstelik altıncı yayın yılında bulunduğu da kapakta belirtilmiş. Sivas'ta Buruciye Yayınları tarafından çıkartılan son derece çekici bir şehir dergisidir *Sultanşehir*.

§ *Töre* 2012'de A. Yağmur Tunalı danışmanlığında yayın hayatına atıldı. Halide Nusret Zorlutuna'nın kurduğu ve Emine Işınsu'nun uzun müddet sürdürdüğü eski *Töre* ile boy ölçüşemeyecek derecede zayıf gözüken dergi aylık olarak yoluna devam ediyor.

§ *Türk Düşüncesi* dergisi ilk sayısında (Kış 2012) şehir ve medeniyet konusuna ağırlık verdi. Şemsettin Şeker yönetiminde çıkan dergi, Peyami Safa'nın aynı adlı dergisini devam ettirmeyi amaçlıyor diyebiliriz.

§ *Tütün,* bir görünüp bir kaybolan dergilerimizden biri olarak Eylül-Ekim 2011 tarihli 73. Sayısından sonra 74. Sayısını ancak Mart-Nisan 2012'de çıkartabildi. Bu arada birkaç kez boyut değiştiren dergi artık fanzinlikten kurtuldu. Ancak sanırım fanzinken daha düzenli çıkıyordu.

§ *Vakıflar Dergisi*, Aralık 2012'de 38. Sayısına ulaştı.

§ *Yaşamak* [*Acayip Bir Hiç*] adlı derginin elimize 2012'de geçen sayısının kapağında "Yıl: I, Sayı: 1" ve "Güz 09" yazmasına rağmen jeneriğinde Mayıs 2012 yazdığı için ilk sayısı 2012'de çıkan bir okul dergisi sayılmalıdır. "09" ise bir zühul eseri olmalıdır. Gerçi en son sayfada çeşitli konular sıralandıktan sonra "*Yaşamak*'ın Bahar 10 sayısında" deniliyor. Gel de çık işin içinden. Bu yayın Ali Fuat Başgil Sosyal Bilimler Lisesi Edebiyat ve Düşünce Dergisi'dir (*Bk*. "Yeni Yayınlar" bölümü).

§ *YediKıta* dergisi popüler tarih dergilerimizden olarak Haziran 2012'de 46. Sayısına ulaşmış durumdaydı.

§ *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları* dergisinin Temmuz-Aralık 2012 tarihli sekizinci sayısında Sezai Karakoç, Murathan Mungan, Tanpınar, H. Z. Uşaklıgil, Şemsettin Sami, Hilmi Yavuz ve Rıza Tevfik gibi yazar ve şairlerin eserleri ve yeni Türk edebiyatında roman, şiir, öykü alanlarında kaleme alınmış inceleme-araştırma yazıları yer aldı.

§ *Yeni Türk Edebiyatı* dergisinin beşinci sayısı Nisan 2012'de çıktı. Ana Basım Yayım tarafından altı ayda bir çıkartılan hakemli derginin bu sayısında Nurullah Ataç, Garipçiler, Hüseyin Rahmi, Ömer Seyfettin, Tahsin Yüzel, Mebrure Sami Alevok, Halide Nusret Zorlutuna, Anar, Yaşar Kemal, Hudaynazarov, Tanpınar, Memduh Şevket Esendal, Fatma Âliye-Ahmed Midhat Efendi, Orhan Hançerlioğlu gibi edebiyatçılar; anlatıda mekân, edebiyat teorisi, uygulamalı göstergebilim, çağdaş Türk hikâyesinde semantik yapı, edebiyat akımları gibi konular ve unutulmuş bazı kitaplar üzerinde duruluyor. Bu derginin, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları* adlı, hemen hemen aynı muhtevaya ve görünüme sahip dergiyle karıştırılmaması gerekiyor.

§ *Yüzakı: Aylık Edebiyat, Kültür-Sanat, Tarih ve Toplum Dergisi*, Aralık 2012 tarihli 94. Sayısıyla yılı tamamladı. Dergi sekizinci yayın yılının içindeydi.

§ *Zalifre Yazıları*, 2012'ye 13. Sayısıyla başladı. Safranbolu'da çıkmakta olan dergi kimi zaman iki aylık, kimi zaman üç aylık olarak yoluna devam etti.[12]

Yıl İçinde Dergi Konulu Yazılar

A. Ömer Türkeş, "Her Dergi Edebi Alana Bir Müdahaledir", *Dünyanın Öyküsü*, Şubat-Mart 2012, s. 1, s. 75-77.

Adnan Özyalçıner, "Bir Ekol ve Okul Olarak Varlık Dergisi", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 58-61.

Ali Bayram, "Yerli Bir Duruş: Kökler Dergisi", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 374-375.

Alparslan Nas, "Kadro Dergisi ve Kadrocular", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 34-38.

Alper Görmüş, "1980'ler: Siyasal Devrimciliğin İflası ve Nokta Dergisi", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 302-306.

Alper Görmüş, "Aktüel: 90'ların Politik-Apolitik Dergisi", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 307-310.

Asım Gültekin, "Mavera Dergisi Üzerine Notlar", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 233-241.

Atilla Mülayim, "Edebiyat Dilinin Hassasiyet Sınırları", *Hece*, Yıl: XVII, Şubat 2013, s. 194, s. 9-11 [*İtibar* dergisi hk.].

Aykut Nasip Kelebek, "Mavera'nın Entelektüel Birikimi", *Dil ve Edebiyat*, Kasım 2012, s. 47, s. 84-85.

Ayşe Kasap, "Eski Çocuk Dergilerinde Bir Gezinti", *Türk Edebiyatı*, Haziran 2012, s. 464, s. 68-71.

Ayşenur Alper, "Edebiyat Dünyasında Yeni Bir Ses: İtibar", *Fayrap*, Mart 2012, s. 49, s. 44-45.

Aziz Mahmut Öncel, "Osman Özbahçe ve Kökler", *Aşkar*, Ekim-Aralık 2012, s. 24, s. 119-124.

Bahtiyar Aslan, "Mavera Hikâyeleri mi, Hikâyeciliği mi?", *Dil ve Edebiyat*, Kasım 2012, s. 47, s. 80-83.

Belya Düz, "Çalışkan ve Ölçülü Bir Dergi *Notos*", *Fayrap*, Eylül 2012, s. 55, s. 35-36.

Belya Düz, "Dengeli ve Kararlı Bir Dergi: Edebiyat Ortamı", *Fayrap*, Ağustos, 2012, s. 54, s. 44-45

Belya Düz, "Yükte Hafif Pahada Ağır Bir Nokta", *Fayrap*, Ekim 2012, s. 56, s. 34-35.

Birol Bulut, "Bir Cumhuriyet Dönemi Dergisi: Güneş", *Değirmen*, Ocak-Haziran

12 Bulamadığım bazı dergileri *Hece* bürosundan temin ettim; bazı dergilerin temininde ise Kâmil Büyüker'in büyük katkısı oldu. Çok teşekkür ediyorum.

2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 51-57.

Cevat Akkanat, "Dergi Yaprakları", *Dil ve Edebiyat*, Ağustos 2012, s. 44, s. 90-91 [Derginin her sayısında].

Dilşad Türkmenoğlu Köse, "Türkiye Günlüğü Dergisi", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 348-357.

Erik-Jan Zurcher, "Kemalizm Öncesi ve Sonrası İslâmcı Muhalefete Dair Bir Araştırma: Sebilürreşad", çev. Rifat N. Bali, *Dünya ve İslâm*, Ağustos-Eylül 2012, s. 1, s. 15 [Esther Debus'ın kitabı hk.].

Ertuğrul Aydın, "Kıbrıs Türk Dergiciliği", *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, Temmuz-Aralık 2012, s. 8, s. 159-172.

Gül Durmaz, "Edebiyatımızda Tür Dergiciliği ve Hikâye Dergileri", *Dünyanın Öyküsü*, Şubat-Mart 2012, s. 1, s. 172-175.

Gül Durmaz, "Edebiyatımızın İlk Hikâye Dergisi: Resimli Hikâye", *Dünyanın Öyküsü*, Nisan-Mayıs 2012, s. 2, s. 172-174.

Gül Durmaz, "II. Dünya Savaşı'nın Duyarlılığıyla Çıkan "1940 Harp Hikâyeleri", *Dünyanın Öyküsü*, Ekim-Kasım 2012, s. 5, s. 185-186.

Gül Durmaz, "Öykü Dergiciliği / Gündüz Hikâyeler (1939)", *Dünyanın Öyküsü*, Ağustos-Eylül 2012, s. 4, s. 174-175.

Güven Adıgüzel, "1989-Ankara; Bir Çete Hikâyesi", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 311-315.

Hüdayi Can, "Sızıntı Dergisi: "Zühre" Değil, "Katre" Değil, "Reşha"...", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 278-288.

Hüseyin Yorulmaz, "Mavera ve Akabe", *Dil ve Edebiyat*, Kasım 2012, s. 47, s. 59-65.

İbrahim Eryiğit, "Sezai Karakoç'un Dergicilik ve Yayıncılık Serüveni", *Aşkın (e) Hali*, Temmuz-Eylül 2012, s. 27, s. 68-72.

İlyas Dirin, "Bibliyografya: Edebiyat - Düşünce Kültür ve Sanat Dergileri (1929-1990)", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 401-432.

İsmail A. Çavuşev, "*Filiz* Nasıl doğdu ve Gelişti?"*, Müslümanlar*, Yıl: XXII, Mart 2012, s. 207, s. 10-11 [Bulgaristan'da çıkan çocuk dergisi hk.].

Kaan Öztürk, "Şişme Dergiler ve Yayın Etiği İhlalleri", *Matematik Dünyası*, 2012-II, s. 69-75'ten: *Kitap Fikir*, [s. 3], s. 18-20.

Kâmil Büyüker, "Çapa'da Yükselen "Mücadele"nin Kültür Sanat Pınar'ı", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 170-177.

Kibar Ayaydın, "İdealden Aksiyona Büyük Doğu Dergisi", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 110-118.

Lütfi Bergen, "Düşünsel Özerkliğin *Birikim*'i", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 210-232.

M. Mehdi Ergüzel, "40. Yılında *Türk Edebiyatı* Dergisi ve Kurucusu Hocam Ahmet Kabaklı'ya Dair...", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.),

s. 186-192.

M. Nihat Malkoç, "Kuruluşunun 41. Yılında Kubbealtı Mektebi", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 193-203.

M. Şadi Polat-Oğuz Çetinoğlu, "Dergâh Dergisi", *Dil ve Edebiyat*, Ağustos 2012, s. 44, s. 87-89.

M. Şadi Polat-Oğuz Çetinoğlu, "Edebiyatı Tasavvufun Emrine Vererek Öz Varlığımızı Yeniden İnşa Etmeye Çalışan Bir Dergi: Mavera", *Dil ve Edebiyat*, Kasım 2012, s. 47, s. 86-90.

Mehmet Ali Abakay, "Edebiyat Dergisi Üzerine", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 264-278.

Mehmet Atilla Maraş, "Şiir Sanatının Okumaya Çalıştığı Bir Alan: Mavera", *Dil ve Edebiyat*, Kasım 2012, s. 47, s. 44-46.

Mehmet Can Doğan, "Bir Durumu Erken Sezen Dergi: Araf", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 335-338.

Mehmet Can Doğan, "Pırıl Pırıl Bir Dergi: Son Duvar", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 366-370.

Mehmet Durmuş, "İktibas Dergisi", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 249-257.

Mehmet Emin Purçak, "Ağaç Dergisi", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 43-50.

Mehmet Özdemir, "Genç Kalemler", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 21-29.

Menderes Daşkıran, "Yüzyılın Mecrasında Dergilerin Macerası", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 395-400.

Muhsin Mete, "Bir Dergi Bağlamında Dilimizin Hâlipürmelali", *Edebiyat Ortamı*, Yıl: V, Temmuz-Ağustos 2012, s. 27, s. 50-58 [*Milliyet Sanat Dergisi* hk.].

Muhsin Mete, "Bir Dergi Bağlamında Kültür ve Sanatın Sunumu", *Edebiyat Ortamı*, Yıl: V, Mart-Nisan 2012, s. 25, s. 58-67 [*Milliyet Sanat Dergisi* hk.].

Murat Soyak, "Diriliş Dergisine Dair", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 119-125.

Mustafa Oğuz, "Geleceğe Yazılan Sarı Mektuplar: İkindiyazıları", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 292-301.

Mustafa Özçelik, "Bir Edebiyat Mektebi Olarak Mavera Dergisi", *Dil ve Edebiyat*, Kasım 2012, s. 47, s. 40-43.

Mustafa Özçelik, "Sırat-ı Müstakim-Sebilürreşad Dergisi", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 12-20.

Mustafa Yürekli, "Mavera'nın Önderliği ve Cahit Zarifoğlu", *Dil ve Edebiyat*, Kasım 2012, s. 47, s. 66-71.

Nazif Gürdoğan, "Sonsuzluk Kervanı'nda Bir Kültür ve Sanat Dergisi 'Mavera': Herkese Açık Üniversite", *Dil ve Edebiyat*, Kasım 2012, s. 47, s. 36-38.

Nazmi Eroğlu, "Beyanü'l Hak Mecmuası'nda İslâmi Dayanışma Düşüncesi", *Dünya ve İslâm*, Ağustos-Eylül 2012, s. 1, s. 24-25 [*Köprü*, s. 108'den].

Necati Mert, "Yansıma ile Hece", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 165-169.

Necati Tonga, "İki Bacanağın İki Kardeş Mecmuası: Akbaba ve Çınaraltı", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 62-75.

Necip Cengil, "Bir Hareket Öyküsü: Değişim Dergisi", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 358-366.

Necmettin Sefercioğlu, "Orhun", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 39-42.

Nurdoğan Ceylan, "Zafer Dergisi'nin 36 Yıllık Serüveni", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 242-248.

Nurettin Durman, "Mavera Dergisi Vesilesiyle", *Dil ve Edebiyat*, Kasım 2012, s. 47, s. 72-75.

Orhan Kahyaoğlu, "Sombahar'a Dair", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 289-291.

Osman Söğüt, "90'ların "Edebiyat Ortamı" Dergisi", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 371-373.

Ömer Faruk Beyceoğlu, "Töre'ye Dair", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 178-185.

Ömer Lekesiz, "Mavera: Benim Güzel Eşiğim", *Dil ve Edebiyat*, Kasım 2012, s. 47, s. 47.

Recep Seyhan, "İlmin Yüzünü 'Kasarlayan' Bölgemiz Karadeniz: Rize Defteri", *Dil ve Edebiyat*, Ağustos 2012, s. 44, s. 80-82.

Rekin Ertem, "Dergiciliğimizde *Türk Düşüncesi*'nin Yeri", *Türk Düşüncesi*, Kış 2012, s. 1, s. 70-76.

Reşit Güngör Kalkan, "Sosyalist Mücadelenin Aşkî Örneği: Halkın Dostları", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 143-164.

Rüstem Budak, "Cabülka ve Cabülsa Arasında Yüzyılın Dergileri", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 6-11.

Sabit Kemal Bayıldıran, "Okurken 7: Dergi Deyince", *Yasak Meyve*, Yıl: X, Kasım-Aralık 2012, s. 59, s. 38-43.

Said Coşar, "Diyojen'den Gırgır'a Miz(Ah) Dergiciliği Tarihimiz", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 258-263.

Sait Alioğlu, "İslâmi Mücadelede Bir Ara Durak: Yeryüzü Dergisi", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 339-347.

Salih Can, "Kur'an'ın Aydınlığında Yürümek: Haksöz Dergisi", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 327-334.

Sebahattin Karakoç, "Servet-i Fünun'a Farklı Bir Bakış", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 30-33.

Selçuk Küpçük, "İkinci Cumhuriyet Aydınının Dergisi: Papirüs", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 126-142.

Selçuk Küpçük, "Kapanmış Dergiler Kıraathanesi -16- [*Yaratım* dergisi]", *Ayraç*, Aralık 2012, s. 38, s. 71-73.

Selçuk Küpçük, "Kapanmış Dergiler Kıraathanesi -17- [*Çıkın* hk.]", *Ayraç*, Aralık 2012, s. 38, s. 71-73.

Seval Selçuk, "Mavi Dergisi Üzerine Bir İnceleme", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 76-95.

Suavi Kemal Yazgıç, "Dergâh'ın Seyir Defterinden", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 106-109.

Şahin Torun, "Erzurum'dan Ülkeye Adımlar...", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 204-209.

Şermin Korkusuz, "Doğu Batı", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 391-394.

Üzeyir İlbak, "Tefekkür ve Karşı Duruş Kaleleri Olarak Bizde Dergicilik", *Dil ve Edebiyat*, Kasım 2012, s. 47, s. 12-19.

Üzeyir İlbak, "Rasim Özdenören ile Söyleşi: "Mavera bir ekip hareketidir", *Dil ve Edebiyat*, Kasım 2012, s. 47, s. 22-35.

Üzeyir İlbak, "Ağabey'lik Kurumunun Sahih Sesi Atasoy Müftüoğlu ile Düşünce ve Edebiyat Dergilerimizi Konuştuk", *Dil ve Edebiyat*, Kasım 2012, s. 47, s. 50-58.

Veli Aknar, "İslâmiyât'ın Hâlleri", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 376-381.

Yasin Demir, "Sırat-ı Mustakim Mecmuası: 1912 İslâmcı-İslâmcı Türkçü ve Türkçü Ayrışması", *Dünya ve İslâm*, Ağustos-Eylül 2012, s. 1, s. 15.

Yusuf Turan Günaydın, "Hece'nin Tempolu Yürüyüşü", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 382-390.

Yusuf Turan Günaydın, "Karabatak: İki Ayda Bir Edebiyat ve Sanat Dalışı", *Hece*, Yıl: XVI, Nisan 2012, s. 184, s. 152.

Yusuf Turan Günaydın, "Kitap Yatağı Bir Dergi: Hareket", *Yedi İklim*, Temmuz 2012, s. 268, s. 67-75.

Yusuf Yavuzyılmaz, "Hareket ve Nurettin Topçu", *Değirmen*, Ocak-Haziran 2012, s. 29-30-31 (ö.s.), s. 96-105.

Zafer Acar, "Komplekssiz ve Komple Bir Dergi: *Mavera*", *Dil ve Edebiyat*, Kasım 2012, s. 47, s. 76-79.

Ekler

İpek Dili

"Şiir seçkisi" *İpek Dili*, kendini tanıttığı şekliyle bir şiir dergisidir. Malûm, edebiyat dergileri içinde "şiir dergileri" ayrı bir kategori oluşturacak boyuttadır.

Dergiyi "yayına hazırlayan" şair İhsan Deniz'dir. Bursa'da 31 Mart 1995'te basılan ilk sayısı ile Ekim 1999'da çıkan son sayısı arasında belli bir periyoda bağlı kalmadan 15 sayı yayınlandı. Şiir dergisi oluşunu daha logosunda hemen soldaki "şiir" kelimesiyle her sayısında vurgulayan *İpek Dili*, çıkmak için fırsat bulduğu an çıkan görünümüyle kendine özgü bir yayın periyoduna sahiptir. Bu durum derginin "İlk Söz"ünde "*İpek Dili*'nin kendini zamanın hapsedici ve zorlayıcı sınırlarıyla çevrelemeyecek olması" şeklinde ifade edilmiştir. Dergi her ne kadar İhsan Deniz'in öncülüğünde yürümüşse de hedefi "Şiir konusunda benzer idealleri taşıyan insanlarla kuracağı birliktelik" olmuştur. Dergi sayfaları bu birlikteliğin canlı birer şahididir diyebiliriz.

Bursa'da yayınlanmış olmasına rağmen *İpek Dili*'ni bir "taşra dergisi" saymak zordur. Yöneteninin Bursa'da yaşıyor olması bu dergiyi Bursa ile bağlantılandırmak için yeterli görülemez. İhsan Deniz, ülkemizin en önemli edebiyat dergilerinde şiirlerini, yazılarını yayınlamış bir şairdir. Sadece bu husus bile *İpek Dili*'ni merkezde yayınlanmış dergilerden farksız kılar aslında. Tabii başka etmenler de vardır: Öncelikle derginin şair ve yazar kadrosu Bursa'nın okuyup yazan kesimini aşan bir kadrodur. Ayrıca doksanlı yılların ortalarına kadar taşrada tam olarak yaygınlaşmamış bulunan bilgisayarlı matbaacılığın dizgi, sayfa düzeni vb. imkânlarından bütün sayılarında yararlanmış bir dergidir *İpek Dili*...

Bu durumda *İpek Dili* İstanbul ve Ankara'ya nazaran taşra sayılabilecek bir şehirde çıkmasına rağmen, hiçbir şekilde "taşralı" bir görüntüsü olmayan bir dergidir. Bu husus, belki de sadece *İpek Dili* için geçerli bir husustur. Benzer dergilerden, Ankara'nın bir ilçesinde yayınlanmış bulunan *Albatros*'la aralarında bir benzerlik kurulabilirse de bu bir ayniyet arz etmez elbette.

Derginin ilk sayısında sunuş yazısının yanındaki ilk şiir Osman Konuk'a aittir. Elbette İhsan Deniz dergi sayfalarında en çok ürün yayınlayan şairdir. Necat Çavuş, Hüseyin Atlansoy, Cem Yavuz, Kâmil Eşfak Berki, Ali Günvar, Yılmaz Taşçıoğlu, Âdem Turan, V. B. Bayrıl, Mustafa Ruhi Şirin, Alper Çeker, Haydar Ergülen, Mehmet Erdoğan, Cevdet Karal, Cumali Ünaldı, İsmail Aykanat, Hasan Selâmi Binay, Halil Güney, Mustafa Muharrem, Ali Kemal Akdeniz, Mehmet Ocaktan, Osman Serhat Erkekli, Hayriye Ünal, Sedat Umran, Seyhan Arslan gibi -bir kısmı sadece tek şiiriyle görünmüş- şairler, daha o zamanlar büyük şehirlerde yayınlanan edebiyat dergilerinde isimlerine en çok rastlanan şairlerdir. Mahmut Kanık, Nevzat Çalıkuşu, Mehtap Çalıkuşu, Ali Kamış, Mustafa Efe, Metin Güven, Niyazi Özsan, Serap Ural, Hasan Hüseyin Kozak, Şenol Koçhan, Ethem Erdoğan, Suat Ak, Ali Doğru, Teoman Duralı, Şafak Güzelyurt, Âdem Yazıcı, Kemal Yanar, Ali Barksanmay gibi şiir ortamında çok sık görmediğimiz ama ürünlerine yine nitelikli edebiyat dergilerinde rastladığımız isimler de *İpek Dili*'nin şairleridir. Az bir kısmı ise çokça şiir yayınlamamış isimler olarak dergi sayfalarında unutulmuş

şairlerdir diyebiliriz. Adı geçen şairlerden birçoğunun 'sahib-i kitâb' olduğunu vurgulamak ise zait olacaktır.

Şiir dergisi olmasının bir göstergesi de *İpek Dili*'nde çokça poetika yazısı yayınlanmış olmasıdır. İhsan Deniz'in ilk sayıdaki "Poetika" başlıklı sekiz bölmeli yazısı sonraki sayılarda da sürmüştür. Deniz bunları kitaplaştırdı mı bilmiyorum. Kâmil Eşfak Berki de bu başlık altında yazmıştır dergide. Alper Çeker'in "Teoride Günümüz Türk Şiirine Giriş I" başlıklı yazısını -daha çok bir tarihçe görünümünde olmasına rağmen- bu kapsamda değerlendirebiliriz. Yine Mustafa Muharrem'in *Şiirin Fiilleri Hakkında* (2002) adlı kitabında topladığı poetik yazılarından bir kısmının *İpek Dili*'nde yayınladığını söylemeliyiz. *İpek Dili*'nde poetik yazılar kaleme alan bir şair-yazar da Halil Güney'dir. Yılmaz Taşçıoğlu'nun beşinci sayıda yayınlanan "Poetikaların Anlatamadığı" başlıklı yazısını ise bu kadar poetika yazısının içinde ironik bir yazı gibi görebiliriz: "Görülüyor ki aslında şiir ve nitelikleri konusunda bir açıklama ihtiyacı ile kaleme alınan teorik şiir yazıları, belli noktalarda rasyonel ifadelerin dışına çıkmak, yer yer bulanık, yarı-belirsiz kelime ve kavramlarla meram ifade etmek durumunda kalmaktadır."

Dergide yayınlanan bütün yazılar şiirle ilintili konulardadır. Bir kısmı isimlerini andığımız şair ve yazarlar olmak üzere bu alanda şu yazarlar kalem oynatmıştır *İpek Dili*'nde: Necat Çavuş, Cem Yavuz, Nevzat Çalıkuşu, Turhan Gürel, merhum Nazir Akalın, Kâmil Eşfak Berki, Alper Çeker, Cahit Irmak.

Bir şiir dergisinde yer alan polemik yazıları da elbette şiir konulu olacaktır. 15 sayılık mütevazı bir koleksiyon olmasına rağmen *İpik Dili* bu alanda önemli bir malzemeyi barındırır sayfalarında. Özellikle İhsan Deniz'in şiirle haşir-neşir bütün çevrelerde yankısını bulan tartışma yazıları hemen hatırlanabilir. Deniz'in bu alandaki en kapsamlı yazısı yedinci sayıdaki Mehmet H. Doğan'ın *İpek Dili* şairleriyle ilgili eleştirilerine cevap niteliği taşıyan yazısıdır. Fakat Deniz, yazısını, "Zaten topu topu dört sayfa olan *İpek Dili*'nin bir bölümünü bu uzun cevaba ayırmak zorunda kaldığım için, ürününü yayınlayacağım şairlerden *İpek Dili* adına özür diliyorum" notuyla yayınlamıştır. Bu bağlamda Halil Güney, Yasin Doğru, Nevzat Çalıkuşu da yazmış ve konuyu tartışmışlardır. Bu tür yazılar daha çok "Şiir Muhiti" üst başlıklı hareketli ve yer-değişken bir bölümde yayınlanmıştır.

İpek Dili'nin tabloid boydaki ve her sayısı dört sayfalık mütevazı koleksiyonu şiir dergiciliğimizin tarihi açısından önemli bir toplamdır. Taşrayla bağlantılı ama taşrayı aşan boyutuyla şiirseverlerin dönüp dönüp bakmasını gerektirecek bir birikimdir.

(Yusuf Turan Günaydın, www.dunyabizim.com, 10 Ağustos 2012)

Maraş'ta Bir Yalnızardıç

Yalnızardıç, doksanlı yılların ortalarında Kahramanmaraş'ta yayınlanan bir edebiyat dergisidir. Sorumlu yazı işleri müdürlüğünü Fatih Arıkan, yönetimini Mehmet Gemci yürütmüştür. Dergi önce Ali Büyükçapar, daha sonra da A. Hanifi

Akar ve Fahri Yılmaz tarafından tashih edilmiştir.

Derginin ilk iki sayısı bende eksik olduğu için ilk sayısının hangi tarihte çıktığını tespit edemedim. Millî Kütüphane'ye girmediğinden, elimdeki eksik koleksiyonunun dışında başka bir yerde de görme imkânım olmadı. Yalnız üçüncü sayısının Mayıs 1995'te çıktığını net olarak tespit edebiliyorum. Peki, son sayısı ne zaman çıkmıştı? İşte bir derginin kısa da olsa tarihini yazarken karşılaşılan en zor sorulardan biri... Elimde Ocak-Şubat 1998 tarihli 18. sayı bulunuyor. Bu sayıdan sonra çıkmış olma ihtimali de var elbette. Ama yayınlanış süresi için yaklaşık bir zaman dilimi vermek gerekirse; Mart 1995-Şubat 1998 arasında üç yıla yakın bir süre diyebiliriz.

Yalnızardıç bilgisayarlı matbaacılığın taşrada yeni yeni yaygınlaştığı bir dönemde çıkan edebiyat dergilerinin en düzeylilerinden biridir. Onuncu sayıya kadar 'entertip' dizgiyle hazırlanan sayfaları, onuncu sayıdan itibaren bilgisayarda dizilmeye ve düzenlenmeye başlanmıştır. Önemli bir ayrıntı da sekizinci sayıya kadar Maraş'ta Şeref Matbaası'nda basılmış olmasıdır. Çok kısa olarak değinecek olursak Şeref Matbaası'nın Türk taşra matbaacılığında önemli bir yeri vardır. Nuri Pakdil'in arkadaş çevresinden olan sahibi Şeref Turhan bir şairdir ve matbaasında bastığı *Maraş'lı Şairler Antolojisi*'nde Cahit Zarifoğlu'nun, Erdem Bayazıt'ın kitaplarına girmemiş ilk şiirleri ve ilk resimleri bulunmaktadır. Ayrıca bu antolojinin sunuşunu bizzat Nuri Pakdil yazmıştır.

Yalnızardıç adını Cahit Zarifoğlu'nun *Yaşamak*'ındaki bir pasajdan almıştır. Nitekim derginin yöneticisi Mehmet Gemci sekizinci sayıya yazdığı bir "muhasebe" yazısında köklerini şöyle açıklamıştır: "Menşeini araştırmak isterseniz, kazmayı ilk vurduğunuzda karşınıza Zarifoğlu, Beyazıt ve Özdenören'ler çıkar. Daha derinlerde ise Pakdil ve Karakoç'larla karşılaşırsınız." Gemci'nin bu yazısında taşrada edebiyat dergisi çıkarmanın bütün heyecanını ve tadını hissetmek mümkündür.

Ve derginin onuncu sayısı bir "Zarifoğlu Özel Sayısı"dır. Sayı, derginin bilgisayarda hazırlanmış ilk sayısıdır aynı zamanda. Tabloid boydaki derginin özel sayısında Zarifoğlu rahmetle anılıyor ve sayı ona ithaf ediliyor. Erdem Bayazıt'la bir röportaj, Mustafa Aydoğan'ın Zarifoğlu'nun anısına adadığı "Kendini Aynalarda Çoğaltan Şehir"; Fahri Yılmaz'ın "Beşinci Mevsim" başlıklı şiirleri, Avni Doğan'ın "Yedi Güzel Adamdan Erken Göçeni" başlıklı yazısı ve Zarifoğlu'ndan Arif Umut'a gönderilmiş 14.5.1981 tarihli bir de mektup...

Yalnızardıç'ın şair ve yazar kadrosu nereden bakılsa güçlü bir kadrodur. Mehmet Gemci, İsmail Karakurt, Avni Doğan, Şahin Taş, Himmet Durgut, Rasim Demirtaş, Celal Ağyar, A. Hanifi Akar, Cevat Özyurt, H. Safa Özgün, Arife Zarifoğlu, Mehmet Bahsi, Mehmet Solak, Erdal Ceyhan, Seçkin Gündüz, Kâmil Yeşil, Yasin Mortaş, Ali Büyükçapar, Mehmet Narlı, Şeref Turhan, Mustafa Aydoğan, Besim Yücel, Münibe Ay, Bünyamin Küçükkürtül, Ahmet Ali Koç, Fahri Yılmaz, Musa Yıldız, Ali Candan, Mehmet Aycı, Sedat Yılmaz, Cevat Akkanat, Bülent Özcan, Nurullah Genç, Hüseyin Hilmi Saran, Filiz Muslu, Davut Güner, Rıdvan Canım, Fahri Yılmaz, merhum Nazir Akalın, İlknur Menekşe, Mehmet Âkif Kireççi, Vadi

Çiçekli, M. Nedim Tepebaşı, Tolga Damatoğlu, Ali Emre ve göremediğimiz sayılarında yer alan diğer isimler *Yalnızardıç*'ın şairleridir.

Dergide öykülerine rastlanan isimler ise Arif Umut, Kâmil Yeşil, A. Kemal Nacaroğlu, Hasan Tülüceoğlu, Şevket Yücel, Adnan Tekşen, Recep Şükrü Güngör, Hüseyin Karatay'dır.

Arif Umut, Cevat Akkanat, Murat Korkmaz, Mehmet Gemci, Şahin Taş, Celâl Ağyar, Ali K. Metin, İsmet Emre, Şaban Abak, Yaşar Akgül, Fatih Okumuş, Ömer Çiğdeli [Osman Özbahçe] ve Şahin Taş yazılarıyla katkıda bulunmuşlardır dergiye. Şaban Abak'ın türkü yazılarının -en azından bir kısmının- kitaplaşmadan önce burada yayınlanmış olması da önemli bir ayrıntıdır.

Yalnızardıç'ta Erdem Bayazıt ve A. Kemal Nacaroğlu ile röportajlar da yayınlanmıştır. Tercüme metinlere de yer verilen dergide Mika Waltari'den Ahmet Tarcan'ın, Leyla Kisra, Humayun Yezdanpur ve Sohrab Sipehrî'den ise Said Okumuş'un tercümeleri okunmuştur.

Yalnızardıç *İkindiyazıları*'ndan sonra Maraş'ta çıkmış önemli bir edebiyat dergisidir. Taşra dergiciliğimizin tarihini yazacaklar ona sayfalarında en güzel yerlerden birini ayıracaklardır.

(Yusuf Turan Günaydın, www.dunyabizim.com, 3 Temmuz 2012)

Doksanlı Yıllarda İnsan Saati

Doksanlı yılların ortalarında Bursa'da çıkmaya başlamıştır *İnsan Saati* dergisi. O tarihlerde bilgisayarlı matbaacılık artık taşranın büyük şehirlerinde iyice neşvünema bulmuş, tipo usulüyle çıkan taşra dergilerinin yerini bilgisayarda hazırlanan eli-yüzü düzgün -ve elbette daha profesyonel görünüşlü- dergiler almaya başlamıştır. Bu gelişme, 'klişe'den de özgürleşmeyi getirmiş ve taşra dergilerinde "görsel malzeme" daha fazla yer almaya başlamıştır. İşte bu gelişmelerin tipik ürünlerinden biridir *İnsan Saati*.

Her nedense birinci ve ikinci sayısı bize ulaşmamış derginin. Elimdeki Şubat[-Mart] 1996 tarihli birleşik 3-4. sayıya bakılırsa ve önceki iki sayı ayda bir çıkmış kabul edilirse, ilk sayısı Aralık 1995'te okuyucuya ulaşmış olmalıdır. Nisan 1995 tarihli beşinci sayıdan sonrasının elimde bulunmaması ise derginin o sayıdan sonra kapandığını göstermez elbette. Dergi Millî Kütüphane'nin süreli yayınlar bölümüne girmiş olsaydı, bunları tespit etmemiz kolaylaşacaktı, ama girmemiş.

Birleşik 3-4. sayıda yer alan "Teşekkür" yazısından anlaşıldığı kadarıyla dergi, hatırı sayılır bir okuyucu kitlesine ulaştırılmış ve onlardan da beğeni mektupları almıştır. Şaban Abak, Mustafa Özçelik, Ece Ayhan, Mahmut Kanık, M. Önal Mengüşoğlu, Hasan Aycın, Şahin Taş, İbrahim Çiftçi, Kâmil Yeşil, bu yazıda isimleri sıralanan okuyucu-yazar ve şairlerden bir kısmıdır.

Bünyamin Küçükkürtül'ün 'yazı işlerinden sorumlu yönetmen'i olduğu *İnsan*

Saati'nin yayın kurulunda Rasim Demirtaş, İsmail Köroğlu, Özgür Suuçak, Hasan Yasin Altıner, Hayrullah Safa, Necip Fazıl Kurt yer almıştır.

Dergide edebî mahsulleri yayınlanan şairler Rasim Demirtaş, Ziya Faruk Aksakal, Ahmet Ali Koç, Seçkin Gündüz, Ahmet İhsan Aslantürk, Ersel Buran, Alaiddin Küçükkürtül, Fatih Kıraççakalı, Erdal Tatlı, Şahin Taş, Murat Karakoyun, Süleyman Top, Mariye Eryiğit, Necip Fazıl Kurt, Mehmet Solak, Kenan Göçer, Hüseyin Küçükkürtül, Y. Talha Armağan'dır. Yazarlar ise H. Yasin Altıner, İsmail Köroğlu, Hayrullah Safa, Ferid Bağırov, Bünyamin Küçükkürtül, Dr. Behçet Dede, Yusuf Şeyhmus, Neriman Nerimanov, Emirhan Kozaoğlu, Önder Önerbay, Özgür Suuçak, Hüseyin Öz, Cengiz Coşkun, Mehmet Akay, Erdal Tatlı'dır.

Derginin en iddialı şairinin Ziya F. Aksakal olduğunu düşünebiliriz. Çıkacağı duyurulan şiir kitabı *Çağa Senfoni*'nin yayınlanıp yayınlanmadığını bilemiyoruz. Fakat şiirleri kitap çapına ulaştığına göre İnsan Saati'nin dışında da yazan biri olmalıdır Aksakal.

Bu derginin yazar kadrosundan günümüze kimler kaldı? Bünyamin Küçükkürtül ismi edebiyat dergilerini ve şiir âlemini takip edenlerce hemen hatırlanacaktır. Ekşi Sözlük Küçükkürtül'ü şöyle anlatıyor: "bir dönem bursa'da yayinlanan insan saati dergisinin en iyi sairiydi. egitim enstitüsünü bitirdi. resim ögretmenligi yapti. sonunda dogdugu sehire, kahramanmaras'a döndü. 2002 cahit zarifoglu siir yarismasinda hicbir balo'da yokum adli siir kitabi ile özel jüri ödülüne layik bulundu. kendi yayini olan ilk kitabi yanimdaki iyi calisilmis bir siir kitabidir. kitabi süsleyen gravürler ve cizimler de saire aittir." (arapsaati)

Yine ekipten Rasim Demirtaş'ın şiirlerini yanılmıyorsam *İstanbul Bir Nokta* dergisinde hâlen okuyabiliyoruz. Diğer şair ve yazarlar bugüne kadar yazmayı sürdürmemiş olabilirler. Fakat onların çabasını da sadece parlayıp sönen bir edebiyat hevesi olarak görüp geçemiyorum. Bu tür kısa süreli parlayışlar, edebiyat ateşinin uygun ortam ve zemin bulduğunda ateşlenebileceğinin en güzel göstergeleridir; mutlaka dışavuracaktır.

İnsan Saati kısa ömürlü bir dergi olmuş olabilir. Ama bu, edebiyat dünyamızın taşrada filizlenen temsilcilerinden biri olduğu gerçeğine zarar vermeyecektir.

Eli yüzü düzgün *İnsan Saati*'nin ismi de ilgi çekicidir. Bu isim bana "ibnü'l-vakt" ve "ebü'l-vakt" kavramlarını bir arada barındırırmış gibi gelmiştir hep. Bu sebeple arka plânı zengin bir isimlendirme olduğunu düşünüyorum ister istemez.

Taşra dergiciliği içinde bilgisayarlı matbaacılığın sağladığı imkânları iyi değerlendirerek çıkan, tabloid boyuyla belli bir zevkiselime işaret eden *İnsan Saati*'nin mütevazı bir yeri vardır. Dergiyi o tarihlerde tarafımıza ulaştıran hassasiyet sahibi arkadaşlara -kabul ederlerse- teşekkür etmek istiyorum.[13]

(Yusuf Turan Günaydın, www.dunyabizim.com, 28 Mayıs 2012)

13 Bünyamin K.'nın internet ortamında yazının altına düştüğü not şöyleydi: "*İnsan Saati* dergisi 19 sayı çıktı. İlk iki sayısı bursa'da, sonraki sayıları Maraş'ta yayınlandı."

Güneydeki Güneysu

Kuzeydeki Güneysu ile karışmaması için "Güneydeki Güneysu" nitelemesini kullanmamız, kuzeyde bir Güneysu dergisi çıkmamış olduğundan -veya böyle bir bilgiye sahip bulunmadığımız için- anlamlı olmayabilir ama yine de muhtemel bir karışıklığı önleyeceği açıktır.

Derginin ilk 24 sayısını takip edemedim. İdare yeri Osmaniye olan dergi o zamanlar Adana'ya bağlı bir ilçe olan Osmaniye ilinde yayınlanan 28. sayısına kadar Akdeniz Matbaasında basılmıştı. Dergi daha sonra bilgisayarlı matbaacılık marifetiyle basılmaya başlandı ve takip edebildiğim 32. sayısına kadar böyle devam etti.

Bu dönem boyunca genel yayın yönetmenliğini Tayyip Atmaca ve Bestami Yazgan'ın birlikte yürüttüğü derginin yazı işleri müdürü A. Neşet Dinçer'di.

Güneysu, kendi hâlinde, taşra ölçülerine göre hiç de kısa sayılamayacak bir müddet çıkabilen dergilerdendir. Elimdeki son sayı olan Mart-Nisan 1991 tarihli 32. sayısından sonra 2000 yılına kadar çıkmaya devam ettiğini ve 12 yıl aradan sonra (2011) yeniden yayınlanmaya başlandığını bir internet haberinden öğrendim [http://www.sondakika.com/haber/haber-guneysu-dergisi-12-yil-aradan-sonra-okuyucusuyla-3674489/]. Dergi ilk sayısından itibaren Millî Kütüphane'ye girdiği için Şubat 1985 tarihinde çıkmaya başladığını net olarak söyleyebiliyoruz. Söz konusu internet haberi 2000 yılına kadar çıktığını söylüyorsa da Millî Kütüphane kataloglarında 2001 içinde de yayınlandığı açıkça gösteriliyor. Ama hemen söyleyeyim ki burada derginin yalnızca Ocak 1990-Nisan 1991 arasında çıkan 25-32. sayılarından söz etmek durumundayım.

Yayın hayatı, hem elimizdeki sayılarından, hem de Millî Kütüphane kataloglarından anlaşıldığı kadarıyla kimi zaman kesintilere uğramıştır. Elimdeki ilk sayısı olan 25. sayısının A. Neş'et Dinçer tarafından yazılan "Güneysu'dan Yeni Baştan" başlıklı yazısından anlaşıldığı kadarıyla dergi Ocak 1990 öncesi iki yıl boyunca yayınına ara vermiştir.

Osmaniye'de yayınlanmasına rağmen Türkiye'nin hemen her yerinden sayfalarına katkı sağlayabilen *Güneysu*'da kimler yazıp çiziyordu?

Şiirleriyle Gökhan Akçiçek, Mehmet Durmaz, A. Neş'et Dinçer, Bestami Yazgan, Hayreddin Durmuş, Mustafa Eroğlu, Salih Sefa Yazar, M. Fatih Köksal, Ahmet Yayla, Tayyip Atmaca, Mehmet Aycı, Sıddık Elbistanlı, Zeynel Beksaç, Nazir Akalın, Halil Karabulut, Tataroğlu, Durdu Şahin, Zehra Pınarses, Aysen Akdemir, Hasan Akçay, Nihat Özdarendeli, Rahmi Ali, Mehmet Küçüktaş, Bekir Can Çabuk, A. Fuad, M. Cemil Erdem, Arif Eren, Mehmet Âkif Baltutan, Yalçın Gül, Osman Sudi Erdoğan, Mehmet Avşar, İdris Taşpınar, Hümeyra Yargıcı, Alaattin Ala, Osman Arslan, Hamza Ekrem, Mecbure İnal'a rastlıyoruz [Tabii 25-32. sayılarda].

Yazılarıyla Seyit Ahmet Kutuzman, Sıddık Elbistanlı, Mehmet Narlı, Tayyib Atmaca, Eda Acarsoy, Osman Karataş, M. Halistin Kukul, Reşat Gürel, M. Fatih Köksal, Kadir Acarsoy, Hümeyra Yargıcı, Selahattin Genç, S. Sefa Yazar, Hayrettin Durmuş, Mehmet Erciyes, Sıddık Elbistanlı, Muharrem Şahin, Gökalp Bahçeli,

Cezmi Yurtsever, İbrahim Gülsu, Muzaffer Ali, Ali Fuat, Halil Atılgan, Hayrettin Rayman ve Erdal Noyan'ı konuk etmiştir sayfalarına.

Dergide diğer türlere nazaran daha az örneğine rastladığımız edebî türlerden öyküde ise M. Baki Teke, Bestami Yazgan, Salih Büyükoğlu, Gökhan Akçiçek, M. Cemil Erdem, Ömer Muhtar ve Funda Uçar'ın ürünleri yayınlanmıştır.

Elimdeki sayılarında yer alan röportajlardan Muhterem Şahin'in Arif Ay ile ve M. Fatih Köksal'ın Ahmet Tevfik Ozan'la röportajları dikkat çekicidir. D. Sürer, O. Aytekin ve Veli Karagüllü ise desenleriyle katkıda bulunmuşlardır *Güneysu*'ya.

Bugün artık bir şair olarak tanıdığımız, şiir kitaplarını gördüğümüz Tayyip Atmaca, Mehmet Aycı, Nazir Akalın, Gökhan Akçiçek ve Hasan Akçay'ın belki de ilk şiirlerinden bir grubunun bu dergide yer aldığını söyleyebiliriz. Dolayısıyla bu isimlerin duyulmasında, tanınmasında katkısı bulunmuş bir taşra dergisidir *Güneysu*.

Kendi çapında düzenlediği şiir yarışmalarıyla şüphesiz yayınlandığı bölgeyi de edebî açıdan canlandıran *Güneysu* dergisinin Osmaniye'de kültür ve sanat ortamına önemli katkılarda bulunduğunu görüyoruz. Derginin bir fihristinin çıkartılması hiç de fena olmayacaktır.

(Yusuf Turan Günaydın, www.dunyabizim.com, 15 Ağustos 2012)

Rahmetli Nazir Akalın'ın Dergisi: Karçiçeği

Şair Nazir Akalın, Erzurum'dayken katkıda bulunduğu *Mina*, *Palandöken* gibi dergilerin yanı sıra hep öncüsü kendisi olan bir dergi çıkarma arzusu duymuştu. O sıralar mektuplaşıyorduk ve yüz yüze tanışmamıştık. Nitekim mektuplarından birinde "İncesaz" adını verdikleri bir derginin hayata geçirilmek üzere olduğundan söz etmişti. İncesaz'ı beklerken *Karçiçeği* çıkagelmişti. Gel zaman git zaman Kırıkkale'ye ve Ankara'ya taşındı ve tanıştık. Derginin adı konusundaki bu değişikliği sorduğumda arkadaşlarıyla öyle karar verdiklerini belirtmişti.

Karçiçeği Erzurum'da altı sayı çıkmıştır ve bu, derginin birinci devresidir. İkinci devresi ise Nazir'in Ankara'ya gelmesinden sonraya rastlar. Fakat bu devrede sadece iki sayı yayınlanabilmiştir. Ankara devresinde *Karçiçeği*'nin sayı numarası 1'den başlatılmıştır. Hepsini toplarsak sekiz sayılık bir toplamdan söz edeceğiz.

"Karçiçeği" adlandırması sanırım bir Erzurumluluk vurgusudur. Kar, Erzurum'la neredeyse özdeş bir figürdür; bu durumda dergi de bir çiçek olmaktadır; işte *Karçiçeği*... Gerçekten de çiçek gibi bir dergi görünümündedir.

İlk sayısında derginin genel yayın yönetmeni İlhami Ünal ise de *Karçiçeği* ikinci sayıdan itibaren Nazir Akalın'ın yönetiminde çıkmıştır. Bu durum Ankara devresi için de geçerlidir. Derginin sanat danışmanı Hakan Hadi Kadıoğlu'dur. Dördüncü sayıdan itibaren sanat danışmanı Taceddin Şimşek olmuştur. Derginin

ilk sayısında Kadıoğlu'nun çizdiği bir Necip Fazıl posteri de okuyucuya hediye olarak verilmiştir.

Derginin ilk sayfa yazısı "Mükemmeli Arayış Eylemi: Şiir" başlıklı poetik bir yazıdır ve Hakan Hadi Kadıoğlu tarafından kaleme alınmıştır. Nazir Akalın ise dergide şiirlerinin yanı sıra 'kültür şiiri', 'şiirin bu ülkede sususu' gibi poetik bazı konularda ve Necip Fazıl hakkında yazmış, ayrıca uzun sayılabilecek bir öyküsü yayınlanmıştır.

Derginin Necip Fazıl'a ilgisi birçok vesileyle gösterilmiştir. Kadıoğlu'nun ilk sayıda ek olarak verilen Necip Fazıl posteri, bir de Ankara devresinin ikinci sayısında kapağa basılmıştır. Yine ilk sayıda Taceddin Şimşek'in "Ustama Mektup" başlıklı yazısı ile ikinci devrenin ikinci sayısındaki Necip Fazıl dosyası bunu yeterince gösterir. Dosyada Taceddin Şimşek, Nazir Akalın, İsmet Kösoğlu ve Celâl Tarakçı'nın yazıları yer almıştır. Dergideki bir diğer dosya da Necip Fazıl'ın yakın arkadaşlarından Osman Yüksel Serdengeçti hakkında altıncı sayıdaki ufarak dosyadır. Bu dosyaya Nazir Akalın "Serdengeçti'ye Ağıt" başlıklı şiiriyle, İlhami Ünal bir yazısıyla katkıda bulunmuş ve Serdengeçti'den bir alıntı yazıyla dosya desteklenmiştir.

Karçiçeği'nin şair kadrosunu şöyle tespit edebiliriz: Nazir Akalın, Nurullah Genç, Hakan Hadi Kadıoğlu, Ferid Aydın, Selami Ece, Yılmaz Güneş, Mehmet Efe, Sedat Umran, Orhan Kemal Tavukçu, Taceddin Şimşek, Suat Sucu, Hasan Akçay, M. Hanifi İspirli, Mehmet Başkak, Mustafa Karaosmanoğlu, Mehmet Türkan, Hasan Akçay, Devletşah Korkmaz, Edip Kutay, M. Emin Alper, Şems-i Can, Yaşar Bedri Özdemir, Sıddık Akbayır, M. Köksal Taştan, Özcan Ünlü, Mehmet Mercan, Fatma Altıyaprak, Tayyib Atmaca, Nurettin Durman, Ahmet Tevfik Ozan, Mehmet Aycı, Şahin Taş, Mustafa Özçelik.

Dergide şiir dışında yazanlar ise -bir kısmı şair de olan- Hakan Hadi Kadıoğlu, İlhami Ünal, Devletşah Korkmaz, Nazir Akalın, Mehmet Mehterbaşıoğlu, Yaşar Bayar, Taceddin Şimşek, A. F. Şahin, M. Orhan Okay, Turan Karataş, Feridun Alper, Nurullah Genç, Mehmet Münir Dedeoğlu, Tarık Çakır, M. Hanifi İspirli, A. Baki Koşar, Mustafa Kutlu, Selman Can, Şahin Farsak, İsmail Esti, M. Hanifi İspirli, Mucip Kına, İbrahim Hakkı Aydın, Şafak Karakaya, Yakup Şafak, Cumali Ünaldı Hasannebioğlu, Mehmet Yılmaz, Erdal Noyan, Zemine Olgun, Mehmet Mutlu Arpaçay, Behzad Nesimioğlu, Cem Kolçak, Selahaddin Tozlu, İsmet Kösoğlu, Celal Tarakçı, Refik Fikret Sağnak, Eyyüp Ay, Necdet Ekici, Necip Fazıl Duru, Zübeyde Şenderin, Cevat Özyurt, Mehmet Aycı, A. Vahap Akbaş, Beyza Kara, Ümit Meriç Yazan, Orhan Ceylan gibi yazarlardır.

Dergide Farsçadan birkaç tercümesiyle Şehrazad Şehzadeoğlu dikkat çekmektedir.

Karçiçeği'nin röportajları da ilgi çekicidir: Özgün Ajans Tiyatro Topluluğu adına Mustafa Arıcı ile Mesut Ünal'ın, Hasan Akçay'la Nazir Akalın'ın, Orhan Okay Hoca ile Turan Karataş'ın, Süleyman Ateş'le Ahmet Seven'in röportajlarını anabiliriz.

Son dönem Erzurum dergileri içinde Nazir Akalın'ın şiir ve edebiyat alanın-

daki gayretlerini belirginleştiren, daha çok onun beğeni ve seçmelerini yansıtan bir dergidir *Karçiçeği*. Buradaki verimlerinden bir kısmı düzyazılarının toplandığı *Şairin Eldivenleri* adlı kitabına girmiş olmalıdır. Burada yayınladığı şiirleri şiir kitaplarına girdi mi bilemiyorum. Doğrusu -her ölüm gibi- vakitsiz olan ölümüyle bütün şiirlerine yayınlanmış şiir kitaplarında yer verememiş olmalıdır. En yakın dostları ölümünün ardından düzyazılarını bir kitapta (*Şairin Eldivenleri*) topladılar ama toplu şiirleri neşredilmedi bildiğim kadarıyla.

Karçiçeği, toplam sekiz sayılık ömrü, Erzurum ve Ankara devreleri, yer verdiği şairler ve yazarlar kadrosuyla dergicilik tarihimizin ilgi çekici malzemeleri arasında yerini almıştır. Şairler ve yazarlar kadrosunun -nicelik olarak- neredeyse tam bir dengede göründüğü derginin altıncı sayısında editör Nazir Akalın okuyuculara "Merhaba şiirdeğer okuyucu" diye hitap ettiğine göre bir 'şiir dergisi' sayılmalıdır. Yayınlanan şiirlerin yanı sıra düzyazılardaki konu dağılımının poetik konular; şiir ve şairler üzerinde yoğunlaşması da derginin bu özelliğini besleyen bir etmendir. Sonuçta bir şairin dergisidir *Karçiçeği* ve fakat şair, bu dergide bir de öykü yayınlamıştır.

(Yusuf Turan Günaydın, www.dunyabizim.com, 31 Temmuz 2012)

Bir Zamanlar Çemişgezek

27 Mayıs Darbesi sonrasında çıkan "Aylık Fikir-Sanat Dergisi" *Çemişgezek* 1962 yılında sadece iki sayı sürmüş bir mecmuadır (İlk sayı: Eylül, ikinci sayı: Ekim 1962). Derginin "Mes'ul Müdürü" Osman Yüksel'dir. *Serdengeçti* [ilk sayısı: 1947] dergisini de çıkartan Osman Yüksel, o yıllarda birçok kitabı yayınlanmış bir ünlüdür ve Adalet Partisinden milletvekili seçilmesine (1965) daha yaklaşık üç yıl vardır.

İlk sayısındaki "Takdim" yazısında derginin neden "Çemişgezek" adını aldığı açıklanmıştır. Yazıyı kaleme alan Osman Yüksel CHP'ye duyduğu tepkiyi dillendirmiş; "(...) edebiyat yapmakla halkçılık yapacaklarını, halkın dertlerine deva olacaklarını sanan bu resmi halkçılar, bu alâyiş, nümayiş halkçıları halka öylesine tepeden bakıyor, onun yaşayışı, giyinişi, inanışıyla öylesine alay ediyorlar (...)" diyerek şözü şuraya getirmiştir: "İşte 'Çemişgezek' yani devrin bu sürgün yeri, bu dillerde müstehziyane dolaşan yurt köşesi, bu talihsiz memleket ve onun çocukları, bu türlü hak ve halk düşmanı zihniyetlerle mücadele için bu dergiyi çıkarıyorlar."

Serdengeçti Osman Yüksel, bugünden bakıldığında Türkçü-milliyetçilerle İslâmcılar arasında bir kesişme noktasında duruyor görülebilir. O, dinî salâbeti ve Said-i Nursî'ye duyduğu sevgi ile İslâmcılara, yazılarındaki Türk milleti vurgusuyla da Türkçü-milliyetçilere yakın görünmektedir. Onun bu tavrı mes'ul müdürü bulunduğu derginin yazı kadrosuna da yansımış durumdadır. Derginin "Yazı Kadromuz" başlığı altında yer alan isimler şunlardır: Nejdet Sançar, Fethi Tevetoğlu, Arif Nihat Asya, Salahaddin Ertürk, İ. Hakkı Yılanlıoğlu, Hasan Aksay,

Osman Yüksel, Dr. Lütfi Doğan, Necmettin Esin, Enver Tuncalp, Kemal Edip Kürkçüoğlu, Refet Körüklü, Mehmet Müftüoğlu, Mehmet Lütfi İkiz, Nurettin Uytun, Arif Emre, Yavuz Bülent Bâkiler, Âşık Cevdet, Sabri Kelemeroğlu, Mehmet Gönül, Yıldırım Niyazi Gencosman. Bu kadro, her iki sayının jeneriğinde de aynen yer almıştır.

Necdet Sançar, Fethi Tevetoğlu, Salahaddin Ertürk Türkçü olarak tanınmış isimlerse de adının altında Adana milletvekili olduğu belirtilen Hasan Aksay ve [Süleyman] Arif Emre 26 Ocak 1970'te kurulan MNP'de ve daha sonra da MSP'de siyasete atılmış iki şahsiyettir. Söz konusu kadronun bir şekilde CHP iktidarının gadrine uğramış ve o yıllarda uğrayacak kadar yaşlı nesilden olmasa da yakınları bundan nasibini almış kesimden olduğu açıktır. Osman Yüksel'in "Hayatımda iki İsmet'ten çok çektim; biri hürriyetimi, diğeri zürriyetimi aldı" şeklindeki sözü meşhurdur [İlki İsmet İnönü, ikincisi ise eşidir]. Sonuçta bu kadronun yazımızın başındaki alıntıda vurgulandığı gibi "hak ve halk düşmanı zihniyetlerle mücadele" müşterekinde birleştiği söylenebilir.

Yazı kadrosunda Dr. Lütfi Doğan'ın isminin yer almış olması ilgi çekici görülebilir. Bir zamanlar "CHP'nin Diyanet İşleri Başkanı" (1972) olarak nam salmış bulunan Dr. Lütfi Doğan, o zamanlar Ankara Müftüsüdür ve dergiye "İyilik ve Fazilet Yarışı", "Allah Razı Olsun" başlıklı iki yazısıyla katkıda bulunmuştur. Fikrî kökleri hakkında kolay tahmin yürütemeyebileceğimiz isimlerden biri olan Doğan için *Çemişgezek* bazı ipuçları sunabilir.

Kadrodan Mehmet Lütfi İkiz, eski kütüphanecilerdendir ve yakın bir zamanda ölmüş bulunmaktadır (24 Ağustos 2007). Ahilikle ilgili küçük ama önemli bir kitabı vardır. Çeşitli dergilerde dağınık bulunan yazılarının toplanmasına çalışılan İkiz'in bu dergideki yazısı gözden kaçmış mıdır kim bilir?

Yazı kadrosunda adına rastlanmasa da jenerikte Çemişgezek Derneği adına derginin imtiyaz sahibi olduğunu gördüğümüz Göktürk Mehmet Uytun da yazı ve şiirleriyle dergide yer almıştır. Yine Güngör Özmen, Serdaroğlu, Adnan Ziya Pekdemir, Hicabi Günaydın, Çırakoğlu Rekin Ertem, İbrahim Tünger, M. Zeki Sofuoğlu, Aylâ Özer, İbrahim Ethem Çil, Hüsnü Züber, Fehmi Bilgin, Balcıoğlu Yılmaz Öztürk, Necdet Aksoy da kadroda isimleri olmamasına rağmen bu iki sayılık dergiye yazı, çizgi ve şiirleriyle katkıda bulunmuş isimlerdir. Ayrıca jenerikteki yazar kadrosunu gösteren listede adı yer aldığı hâlde dergide herhangi bir yazısına rastlanmayan yazarlar da vardır. Bunlardan Arapgir doğumlu bir Malatyalı olan Sabri Kelemeroğlu (1924-11 Ocak 2003) *Battal Gazi Destanı* (t.siz), *Bizans'ta Türk Korkusu* (Meneviş, 2006), *Doğu Kınası*, *Düşünceye Batan Şehir*, *Dünkü Fırat Havzası* adlı kitapların sahibidir.

İkinci sayıda imzasız yer alan "Çemişgezek'te Eski Kale Harabeleri" başlıklı yazının muharriri, ilk sayıda "Dergimizin bundan sonraki sayılarında (...) Sayın Halil Begümgil'in kaleminden Çemişgezek tarihini zevkle okuyacağınızı okurlarımıza müjdeleriz" denildiğine göre Halil Begümgil'dir.

Elimizde ancak bir fotokopisi bulunan iki sayıda, kadrodan Tevetoğlu'nun ismine sadece bir şiiriyle rastlandığını söylemeliyiz. Ne yazık ki ilk sayının kapağı ile

9-12. sayfaları arası noksan çekilmiştir ve derginin bir içindekiler bölümü yoktur.

Ankara'da yayınlanan *Çemişgezek* dergisinin adıyla ilgili bir açıklama yazan ["Niçin *Çemişgezek*"] Nurettin Uytun, bu ismin kökeni hakkında da bilgi vermiştir: Çemişgezek, bu beldede doğmuş bir Bizans prensinin; Jan Çemişgez'in adını taşımaktadır. Bir ilgi çekici ayrıntı daha: İlk Cumhuriyet yıllarının sürgün yerlerinden birisi kabul edilen Çemişgezek'e gönderilen memurlar, sürgün olarak geldikleri bu beldeden "arzuları hilâfına ayrılmak mecburiyetinde" kalıyorlar imiş. Sürgün bölgelerinin çoğu böyledir aslında...

Çemişgezek yayınlandığında *Serdengeçti* dergisi düşe kalka da olsa epey bir zamandır yayınlanmış durumdadır. Derginin çıkış tarihi olan Eylül 1962'ye gelindiğinde, 27 Mayıs Darbesi gerçekleşeli iki yıl olmuş ve artık DP iktidarı sona ermiş bulşunmaktadır. Dolayısıyla sosyolojik anlamda *Çemişgezek*, 27 Mayıs sonrası "Milliyetçi Cephe"nin bir tür toparlanışına şahitlik edebilir.

Çemişgezek Fihristi

AKSAY, Hasan, "Fazilet Mücadelesi", *Çemişgezek*, Eylül 1962, s. 1, s. 6 ve 17.

AKSOY, Necdet, "Hatıralar: Bir Acayip Diyar", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 18.

Âşık Cevdet, "Sigara Dumanı", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 18 [şiir].

ATSIZ, [Hüseyin Nihal], "Adsız Şiir", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 7 [şiir].

BÂKİLER, Yavuz Bülent, "Üç Yeniçeri", *Çemişgezek*, Eylül 1962, s. 1, s. 5 [şiir].

BEGÜMGİL, Halit, "Çemişgezek'te Eski Kale Harabeleri", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 10-11.

BİLGİN, Fehmi, "Damlalara Bakış -Serdaroğlu'na-", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 14.

ÇEMİŞGEZEK, "Teşekkür", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 15.

ÇİL, İbrahim Ethem, "Millete Selam", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 13 [şiir].

DOĞAN, Lütfi, "Allah Razı Olsun", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 8.

EMRE, Arif, "Dağlar", *Çemişgezek*, Eylül 1962, s. 1, s. 18 [şiir].

ERTEM, Çırakoğlu Rekin, "Bir Anne Arıyorum", *Çemişgezek*, Eylül 1962, s. 1, s. 17.

ERTÜRK, Salâhaddin, "Alın Beni", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 14 [şiir].

ESİN, Necmettin, "Irak Türkleri", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 5-6.

Göktürk, "Okuyucularla Başbaşa", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 19.

Göktürk, "Okuyunuz", *Çemişgezek*, Eylül 1962, s. 1, s. 19.

GÖNÜL, Mehmet, "Yakarı", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 7 [şiir].

GÜNAYDIN, Hicabi, "Bir Eser Üzerine (Tenkit)", *Çemişgezek*, Eylül 1962, s. 1, s. 16 ve 18 [İlhan Berk'in *Mısır Kalyon İğne* adlı şiir kitabı hk.].

İKİZ, Mehmet Lütfi, "Kültür İstilâsında Musikinin Rolü", *Çemişgezek*, Eylül 1962, s. 1, s. 8-9.

KÖRÜKLÜ, Refet, "Gönüller Üstü", *Çemişgezek*, Eylül 1962, s. 1, s. 5 [şiir].

KÖRÜKLÜ, Refet, "Vakitsiz Öten Horozlar", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 6.

N. U., "İsabet Olmuş", *Çemişgezek*, Eylül 1962, s. 1, s. 19.

ÖZER, Aylâ, "Islak Anı", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 12-13 [hikâye].

ÖZMEN, Güngör, "Beddua", *Çemişgezek*, Eylül 1962, s. 1, s. 13 [şiir].

ÖZSÖĞÜT, Bekir, "Dönersem", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 4 [şiir].

ÖZTÜRK, Balcıoğlu Yılmaz, "Çemişgezek ve Keban Barajı", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 16.

PEKDEMİR, Adnan Ziya, "Türk Tarihinin Kahraman Kadınları" (I), *Çemişgezek*, Eylül 1962, s. 1, s. 15.

PEKDEMİR, A. Ziya, "Türk Tarihinin Kahraman Kadınları" (II), *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 15.

SANÇAR, Nejdet, "Örnek İnsanlar", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 3-4.

SERDAROĞLU, "Damlalar", *Çemişgezek*, Eylül 1962, s. 1, s. 5.

SOFUOĞLU, M. Zeki, "Yirmi Yıl Sonra", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 9 [Ölümünün 20. yılında Dr. Rıza Nur hk.].

TEVETOĞLU, "Su", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 14 [şiir].

TUNCALP, Enver, "Çemişgezek'te", *Çemişgezek*, Eylül 1962, s. 1, s. 18 [şiir].

TUNCALP, Enver, "İslâmiyet ve Şöhret", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 17.

TÜNGER, İbrahim, "Tarihimden Bir Sayfa", *Çemişgezek*, Eylül 1962, s. 1, s. 16 [şiir].

UYTUN, Göktürk Mehmet, "Zaman ve Ötesi", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 7 [Zamanın Ötesinden başlıklı şiiriyle birlikte].

UYTUN, Nurettin, "Niçin Çemişgezek!", *Çemişgezek*, Eylül 1962, s. 1, s. 7-8.

YÜKSEL, [Serdengeçti] Osman, "Takdim", *Çemişgezek*, Eylül 1962, s. 1, s. 3.

ZÜBER, Hüsnü, [Desen], *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 4.

ZÜBER, Hüsnü, "Garibinkiler", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 9 [desen].

ZÜBER, Hüsnü, "Suya Giden Gelin", *Çemişgezek*, Ekim 1962, s. 2, s. 13 [desen].

?, "Yurt Sevgisi ve Dindarlar", *Çemişgezek*, Eylül 1962, s. 1, s. 9 ve 14.

(Yusuf Turan Günaydın, www.dunyabizim.com, 20 Mart 2012)

Sezai Karakoç'un Dergicilik ve Yayıncılık Serüveni
İbrahim Eryiğit

Dergi yayıncılığı, özellikle de düşünce, kültür, sanat ve edebiyat alanlarındaki dergi yayıncılığı bir toplumun, bir ülkenin kültürel hayatını, siyasal dalgalanmalarını, edebi çevrelerin havasını, düşünsel hareketlerini anlatan tabloyu yansıtır. Dergiler, dönemlerinin düşünce-kültür-sanat grafikleridir. Genellikle aylık, iki aylık ve mevsimlik dönemlerde çıkan dergiler, düşünce-kültür-sanat dünyamıza

kazandırılan taze kan gibidir. Kitabevi raflarında sergilenen veya adrese gelen her dergi yeni bir coşkudur, heyecandır. Dergi okunma açısından da kitaba göre daha işlevseldir. Otobüste, metroda, trende, vapurda... gidilen mesafeye göre çok sayıda şiir, hikâye, deneme okumak mümkündür. Geçmişin kültürel ve düşünsel mirasını, gelecek nesillere aktarmak gibi önemli bir işleve de sahiptir dergiler aynı zamanda.

Cemil Meriç, dergileri, "Hür tefekkürün kalesi" şeklinde niteler ve şöyle devam eder: "Genç düşünce, dergilerde kanat çırpar. Yasak bölge tanımayan bir tecessüs; tanımayan, daha doğrusu tanımak istemeyen. En çatık kaşlılarında bile insanı gülümseten bir 'itimâd-ı nefs', dünyanın kendisiyle başladığını vehmeden bir safvet var. Tomurcukların vaitkar gururu. Bir şehrin iç sokakları gibi mahrem ve samimidirler. Devrin çehresini makyajsız olarak onlarda bulursunuz. Müzeden çok antikacı dükkânı, mühmel ve derbeder. (...) Dergi hür tefekkürün kalesi. Belki serseri; ama taze ve sıcak bir tefekkür. Kitap, çok defa tek insanın eseri, tek düşüncenin yankısı; dergi bir zekâlar topluluğunun. Bir neslin vasiyetnamesidir dergi; vasiyetnamesi, daha doğrusu mesajı. Kapanan her dergi, kaybedilen bir savaş, hezimet veya intihar. Bizde hazin bir kaderi var dergilerin; çoğu bir mevsim yaşar, çiçekler gibi. En talihlileri bir nesle seslenir. Eski dergiler, ziyaretçisi kalmayan bir mezarlık. Anahtarı kaybolmuş bir çekmece. Sayfalarına hangi hatırlar sinmiş, hangi ümitler, hangi heyecanlar gizlenmiş, merak eden yok." (Bu Ülke, s.100-101)

Cemil Meriç'in dışında da birçok şair ve yazar dergiler hakkında yazılar yazmışlardır, adeta bir görev bilinci içerisinde. Dergi yayıncılığı, hiç kuşkusuz, düşünce-kültür- sanat dünyamızı zenginleştiren en önemli faaliyetlerin başında yer almaktadır. Özellikle de uzun soluklu dergiler, gelecek kuşaklar ve araştırmacılar için önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır. Örneğin, *Servet-i Fünûn*, *Varlık* ve *Türk Dili* gibi dergiler yarım asıra yayılan bir yayın hayatı sürdürmeleri açısından önemli bir yer tutmaktadırlar edebiyat dünyamızda. Mehmet Âkif Ersoy'un *Sebilürreşad*'ı, Necip Fazıl Kısakürek'in *Büyük Doğu*'su, Nurettin Topçu'nun *Hareket*'i, Sezai Karakoç'un *Diriliş*'i, Nuri Pakdil'in *Edebiyat*'ı uzun soluklu ve belirli bir misyona sahip olmaları açısından önemli dergilerin başında sayılırlar.

Bu kısa girişten sonra, 1960 Nisan ayından, çeşitli aralıklarla 1993 Şubat ayına kadar toplam 396 sayı yayınlanmış olan *Diriliş* dergisine sözü getirmek istiyorum. Yedi dönem halinde çoğunlukla aylık olmak üzere, haftalık ve günlük gazete formatında yayın hayatını sürdürmüş olan *Diriliş*, belli bir duruş ve düşüncenin, estetik bakış açısının ve edebiyat anlayışının bir sembol ismidir aynı zamanda. Şairliği, yazarlığı ve fikir adamlığı gibi, *Diriliş* dergisi de kendine özgü bir seyir takip etmiş, sıra dışı bir çizgide gelişmiştir. Aralıklarla da olsa, ömrünün yaklaşık 40 yılını dergi ve kitap çıkarmak, dergiye yazı yazmak, yayınevinin ekonomik yönüyle tek başına uğraşmak ve genç şair-yazar adaylarıyla ilgilenmekle geçiren Sezai Karakoç, sıra dışılığın marjinal bir örneğidir aynı zamanda.

Dergiler için şöyle der Karakoç: "Şiir hayatının üretim kurumları, canlı ve sürüp giden ocaklarıdır dergiler... Her dergi bir insandır. Dergiler de insanlar gibi farklı görür, farklı düşünür, farklı anlatırlar. Ancak, yine de, bütün dergilerin bir ortak tarafı vardır. Bir dergide, daha doğrusu iyi bir dergide, bazı özelliklerin ol-

ması gerekir. Bizde eski dergiler, göz değmesin birer aylık antoloji olmanın yolunu tuttular. Hâlbuki dergi demek görüş birliği demektir; belli bir ölçü ve derecede de olsa, düşünüş ve duyuş beraberliği demektir. Ve bu birlik ve beraberlik aşk, şevk ve ısısının elden ele, kafadan kafaya, ruhtan ruha iletilmesi demektir. Nihayet dergi demek devam demektir." (Fikir ve Sanat Hayatı, *Mülkiye*, cilt 2, s. 12, 6 Şubat 1953)

Karakoç'a göre, mükemmel olabilmek için bu nitelikleri taşımak yetmez: "Dergi, bizce, özel bir sanat görüşü (bununla bir okula bağlanmış olmayı, kapalı bir okul kurmuş olmayı değil, kişiliği anlatmak istiyoruz), farklı bir açısı, farklı bir ele alışı oldu mu gerçek ve faydalı olur. Önceden çalışma planı yapmamış, uğraşma yol ve konuları üzerinde düşünmemiş, gelişim, evrim ve duraklarını aramamış, en uygun anlamıyla en uygun ve verimli araçlarını bulmaya çalışmamış, çevresinin fikir ve sanat borsasında değerleniş durumunu gözlemlememiş, ne gibi imkânları olduğunu ve olabileceğini anlayamamış, yazılarının tuhaf hava akımlarının getirdiği, yönünü olaylardan, tartışmalardan, şu adamın geliş, bu adamın gidişinden alan bir derginin gerçek ve faydalı bir dergi olabileceği söz götürür bir konu değil mi?" (Başlangıç, *Şiir Sanatı*, sayı 1, 15 Ocak 1955)

Diriliş dergisine geçmeden önce, henüz Siyasal Bilgiler Fakültesinde öğrenciyken çıkardığı *Şiir Sanatı* isimli dergiden söz etmek istiyorum.

Şiir Sanatı

(15 Ocak-15 Şubat 1955; 15 Mayıs 1955, sayı 1-2)

Sezai Karakoç, Siyasal Bilgiler Fakültesinin son sınıfında ikinci yılını okurken dergi çıkarma hevesine kapıldığını şöyle anlatır anılarında: "Bu yıl yine bir dergi çıkarma hevesine kapıldım. Aylık sanat ve edebiyat dergisi hevesine. Ama maddi imkândan tamamen mahrumdum. Hatta o kadarki, bursum kesilmiş bulunduğundan geçimim de bir problem olmuştu benim için. Böyle bir durumda dergi çıkarmak arkadaşları şaşırtıyordu. O sırada Eskişehir Maliyesinde memur olarak çalışan Cemal de şaşanlar arasındaydı. Ama insan psikolojisi gariptir, belki de asıl bu imkânsızlık durumunda bu tür teşebbüsleri düşünüyor." (Hatıralar, 1989)

15 Ocak 1955'te çıkardığı derginin adı, *Şiir Sanatı*'dır. (Daha sonraları, Kemal Özer de aynı adla bir dergi çıkarmıştır.) Daha sonra meşhur olacak olan Cemal Süreya, Gülten Akın, Orhan Duru ve Muzaffer Erdost gibi isimlerin şiirleri de yer almıştır. Şiir ve şiir üzerine yazıların çok olması nedeniyle bir şiir dergisi demek daha doğru olur Şiir Sanatı dergisine, her ne kadar künyesinde Sanat-Fikir-Bilim dergisi yazıyor olsa da. Ancak iki sayı çıkabilmiş olan Şiir Sanatı dergisi, Karakoç için büyük bir deneyim olmuştur her anlamda. *Diriliş* dergisinin bir anlamda alt yapısını oluşturma işlevi görmüştür *Şiir Sanatı*.

Diriliş Dergisi

Sezai Karakoç ömrünün yaklaşık 40 yılını adıyla özdeşleşen *Diriliş* dergisini çıkarmaya adamıştır desek yanlış olmaz. 1960 yılından bu yana, "Yeni bir nesil yetiş-

tirmek, bunun için de fikrî, edebî ve değişik mevzuları yeniden ele almak; bütün bunlara yeni bir bakış açısı getirmek, başka bir açıdan değerlendirmek" amacıyla yola çıkan *Diriliş* dergisi, değişik boyutlarla ve periyotlarla düşünce ve edebiyat dünyamızı şekillendirmiş ve bir ekol oluşturmuştur. Derginin hemen hemen her sayısında geçmiş kültürümüz, geleneğimiz, çağdaş eserlerimiz, batı kültür ve edebiyatı, Arap kültür ve edebiyatı güzel bir sentezle yer almış ve genç kuşaklar için bir okul işlevi oluşturmayı başarmıştır.

Düşünce, sanat ve edebiyat dünyamızda kendine özgü özel bir yer edinen *Diriliş* dergisi hakkında Eyüp Onart'ın birkaç cümlesini sizlerle paylaşmak istiyorum: "Dergi tek başına Sezai Karakoç'un damgasını taşıyan bir ekol özelliği taşır. Gerçekte bir ekolün hazırlayıcısı ve başlangıcıdır *Diriliş*. Tutumuyla, dünya görüşüyle, edebiyat ve sanat anlayışıyla. Kelime olarak *Diriliş* yeni bir anlam kazandırır düşünce ve edebiyat dünyamıza. (...) *Diriliş*, bir dergi olarak edebiyat ve düşünce hayatımızın gelişmesi konusunda yeni ve özlü görüşler getirmiş, günümüzde belirmeye başlayan bir edebiyat anlayışının öncüsü olmuştur. Aynı biçimde olaylara bakışı, edebiyat ve düşüncede öncülüğü sebebiyledir ki onun yayın hayatından bir süre çekilmiş olması hem bu alandaki dengenin bozulmuş olmasına hem de tutarlılık ve bütünlük ihtiyacı duymanın giderek şiddetlenmesine yol açmıştır." (*Yeni Sanat*, Şubat 1974)

Osmanlı'da tanzimatla başlayan çürüme -yerel anlamda kalan kişisel çabaları saymazsak- cumhuriyetle birlikte resmi bir hal almıştır. Bunun doğal sonucu olarak, İslâmi düşünce ve yaşam biçimi hayatın dışına devlet eliyle bilinçli olarak itilmiştir. 1950 yılına kadar devam eden CHP diktasına karşı düzmece bir şekilde sözüm ona alternatif olarak kurdurulan DP, görece özgürlük alanları açar gibi görünse de kemalist ideolojinin meşrulaşmasını sağlamaktan başka bir işlev görmemiştir. 1960 yılına gelindiğinde, DP döneminde görece özgürlük sonucunda gün yüzüne çıkarılan marjinal İslâmi yapılanmalara da yapılan askeri darbeyle kökten yok etme yöntemi uygulanmış ve bunda da başarılı olunmuştur.

Sanat-edebiyat-kültür ve düşünce anlamında müslümanca düşünme ve hareket etme biçimi Mehmet Âkif'ten sonra yerini gündelik ve kişisel heyecanlara ve çabalara bırakmış, bunun doğal sonucu olarak ta gerçek İslâm düşüncesi, uydurma nakil ve hurafelerle boğulmuştur adeta. Bu anlamda, Serdengeçti ve Necip Fazıl, eldeki kıt kanaat malzemelerle belli bir alanda kalmak zorundaydılar; o günün koşullarında ellerinden gelenin en iyisini yapmaya çalışmaları takdire şayandır.

İşte böyle bir ortamda, yeni bir şeyler ortaya koymak lazımdı; İslâmın öz kaynaklarına ulaşıp, bu alanda sanat, edebiyat ve düşünce üretmek gerekiyordu.

"İlk yayın faaliyetlerine Ankara'da başlayan *Diriliş* Dergisi, soylu bir sanat ve düşünce hayatının odak noktasını teşkil eder. Eskimez ve gücü azalmaz bir kelime olarak silkiniş, ayağa kalkış, canlanmış, kendine geliş ve yeniden doğuşu ifade eden *Diriliş*, bu dönemde ancak iki sayı çıkabildi. Büyük bir mana bütünlüğünü tekeline alan ve sanat, ilim, kültür, düşünce ve aksiyonda bir diriliş tezi olarak geniş kapsamlı bir akım halinde yayın faaliyetine ara vermek zorunda kalan dergi 1966 yılında tekrar çıkmaya başladı. İlk çıkışından günümüze kadar aralıklarla ya-

yın faaliyetine devam eden *Diriliş*, genel anlamda bir dünya görüşünü hâkim kılmış, muhtevası hemen hemen aynı kalmıştır. Karakoç'un yazıları daha çok felsefi görünüşte olup, zengin bir alt yapıya sahiptir. Batı ve Doğu felsefesinin didik didik edildiği, anlaşılmış veya atlatılmış hiçbir noktasının ihmal edilmediği bu yazıların hedefi, yegâne gerçeğin 'İslâm' olduğunun vurgulanmasıdır." (Şakir Diclehan, *Sanat ve Düşünce Dünyası İçinde Sezai Karakoç*, 1980)

Aralıklarla toplam 396 sayı çıkan *Diriliş* dergisinin dönemleri şöyledir:

1. Dönem: Nisan 1960-Mayıs 1960: İki sayı çıkan dergi, İslâm toplumu ve medeniyetinin yeniden toparlanmasını, dirilişini, neşvü nema bulmasını esas kabul eder. Dergide, Sezai Karakoç'un dışında, M. Şevket Eygi, Erol Güngör, Kadir Mısıroğlu ve Sait Mutlu yazılarıyla yer almaktadır. Yayın kurulunda yer alan Nevzat Yalçıntaş, Nuri Pakdil, Mehmet Çavuşoğlu ve Gökhan Evliya'nın yazılarına rastlanmamaktadır.

Diriliş dergisinin Nisan sayısı matbaaya verilmiş, dizilmiştir harfler. Baskıya hazırdır. Biliyorsunuz, o zamanlar dizgi elle yapılıyordu, tek tek harfler yerleştiriliyordu. 23 Mart 1960 günü Said Nursi vefat etmiştir. Bu haber üzerine, Karakoç derginin dizilmiş halini bozdurur ve taziye ilanı yazar. Sezai Karakoç'un üstatları olarak Mehmet Âkif ve Necip Fazıl bilinmesine rağmen, bu isimlere Said Nursi'yi ve Muhammed İkbal'i de eklemek gerekir bence.

Şiir Sanatı ve *Diriliş*'in ilk dönemi arasındaki beş yıllık sürede, Karakoç'un, İstanbul, Türk Yurdu, Türk Ruhu, Hamle, *Büyük Doğu*, a dergisi, Fetih ve Pazar Postası gibi dergi ve gazetelerde yazıları yayınlanır. Karakoç'un ilk şiir kitabı olan Körfez, bu dönemde yayınlanır.

2. Dönem: Mart 1966-Mart 1967: 12 sayı çıkan bu dönemde derginin fikri yapısının ön plana çıktığı görülür. Seyyid Kutup, Malik bin Nebi, Hamidullah ve Mevdudi başta olmak üzere çağdaş İslâm düşünürlerinden yapılan çeviriler dergiye zenginlik ve açılım kazandırır. Aynı zamanda batı düşünce ve edebiyatından yapılan çeviriler okurun ufkunu açması yönünden önem kazanmaktadır, o dönemin kültürünün kuraklığı göz önüne alındığında. Karakoç'un daha sonra *Şahdamar*, *Yunus Emre*, *Diriliş'in Çevresinde*, *Farklar*, *Hızırla Kırk Saat* ve *İslâm'ın Dirilişi* adında kitaplaşacak olan yazılarının dışında, Erdem Bayazıt, Sedat Umran, Halim Uğurlu ve Alâeddin Özdenören şiirleriyle Kamil Öztürk, Said Çekmegil, Bahri Zengin, Nuri Pakdil ve Rasim Özdenören yazı ve hikâyeleriyle dikkatleri çekerler.

3. Dönem: Ekim 1969-Ocak 1971: 16 sayı çıkan bu dönemde, Ağustos ve Eylül 1970 aylarında iki ay ara verilmiştir. Bu dönemde ağırlık neredeyse İslâm dünyasına, özellikle Orta-doğuya verilmiştir. Halkı müslüman olan ülkelerin sosyal, ekonomik, siyasal ve düşünsel gelişmelerine yer veren, inanç, sanat, edebiyat, kültür ve düşünce dirilişinin koşulları üzerinde durur ağırlıklı olarak. Derginin bu döneminde, Abdullah Öztemiz Hacıtahiroğlu, Ebubekir Eroğlu, Cahit Zarifoğlu, Ahmet Yücel, Cahit Koytak, Rasim Özdenören, Mehmet Çavuşoğlu, İsmail Kıllıoğlu, Osman Sarı ve Durali Yılmaz gibi isimlerin yanı sıra, batı düşüncesinden Kierk Gegaard, Virginia Wolff, G. Marcell, Karl Jaspers, T. S. Eliot ve William Faulkner isimleri de yer alır.

4. Dönem: Eylül 1974-Ağustos 1978: Toplam: 60 sayı. Bu dönemde kısa bir ara verişten sonra 19. sayıdan itibaren gazete formatında ve haftada iki gün çıkmıştır. Gazete boyu *Diriliş* logosunun altında: "Bir insanı öldüren bütün insanlığı öldürmüş, bir insanı dirilten bütün insanlığı diriltmiş gibidir." ayeti yer almaktadır. *Diriliş*'in gazete formatlığı, içerik olarak değil, şeklendir. İçerik olarak bir dergi muhtevasına ve yorumuna sahiptir. Bu dönemde, Karakoç'un dışında, Ebubekir Eroğlu, Kamil Öztürk, A. Ö. Hacıtahiroğlu, Şakir Diclehan, Rasim Özdenören, İsmail Kıllıoğlu ve M. Güleçyüz isimleri dikkatleri çeker daha çok. Batı düşüncesinden yapılan medeniyet ve tarihi eksenli çeviri yazılarının dışında, Mektubat, Mesnevi ve Silahtar Tarihi adlı eserler ile Malcolm X'den yapılan çeviriler ufuk açıcı nitelikte olmaları yönünden önemlidirler. Afrika edebiyatından yapılan çeviriler de dergiye ayrı bir zenginlik katar.

5. Dönem: Ekim 1979-Eylül 1980: *Diriliş*'in bu yeni döneminin ilk sayısında (toplamda 61. sayı), "Yeniden Çıkış" başlıklı yazıda şöyle der Karakoç: "*Diriliş*, bir yılı aşkın bir aradan sonra, tekrar yayın alanına giriyor. Böylece, bir kez daha, bir ölüm kalım savaşında varlığını ispat ediyor. Bu düşüş kalkış dünyasında bir kez daha ayağa kalkıyor. Seslendiği toplum, çağırdığı insanlık, teşri ve şifa masasına yatırmaya çalıştığı çağ gibi kimi zaman ölüm sularına erip tarihe karışacak gibi olduktan sonra, umutsuzların en kabarık anında esen ilahî bir lütuf rüzgârı, onun, yeniden görünüşler âleminde zuhuruna imkân bağışlıyor."

Rene Guenon, Hazım el Endülüsî, Stefan Zweig, Jacop Wasseman, Celalzade Mustafa Çelebi, Mehmet Fenaî, Irwing ve Alfred Werner çevirilerinin yanı sıra Ebubekir Eroğlu, Kamil Eşfak Berki, Turgut Akman ve Yüksel Peker isimlerine sık rastlanır bu dönemde.

"1960'da çıkan iki sayıyı saymazsak *Diriliş*'in, içerik bakımından en zayıf dönemi, bu beşinci dönemdir denebilir. Yazı kadrosu azalmıştır ve sayfa sayısı 24'e düşmüştür. Kadrosunun yetersizliği, birçok şeyin hakkıyla yapılmasını önlemiştir sanki. Önceki sayıların tersine 'şiir kaygusundan uzak' bir tavır sergilenir dergide. Genç şairlerin imzaları dikkati çekmez." (*Doğu'nun Yedinci Oğlu*: *Sezai Karakoç*, Turan Karataş, s.190)

6. Dönem: 7 Ocak 1983-17 Haziran 1983: 161 sayı, günlük gazete formatında çıkmıştır. 73. sayıdan itibaren beş bucuk ay tek yaprak basılmıştır. Bu dönemde siyasi yazılar genişçe yer alır. Batı ve Doğu dünyasından çok sayıda çeviri yazısı görülür.

7. Dönem: 25 Temmuz 1988-5 Şubat 1992: Beş yılı aşan bir aradan sonra, bu kez, daha önce hiç denenmeyen haftalık periyotta, kapaksız ve 16 sayfa olarak çıkar. En kayda değer ve en uzun soluklu dönemdir 7.dönem. Sezai Karakoç'un hatıraları, "Turgut Özal" ve "Mevlana" tefrikaları dikkatleri çeker. Kamil Eşfak Berki, Kâmil Öztürk, Tahir Yücel, Yüksel Kanar, Yener Sonuşen, Yüksel Peker, Ömer Erdem, Turgut Akman, Muzaffer Budak, Mevlüt Ceylan, Cafer Barlas ve Şakir Diclehan şiir ve yazılarıyla bu dönemde dikkati çeken isimlerdir.

Sonuçta, bu son dönemiyle birlikte 32. yılını tamamlayan *Diriliş* dergisi, yayınlandığı süre içinde, gerek edebiyat alanında gerekse düşünce alanında insanımıza

ışık tutmuş, onların ufkunu ve bilgisini arttırmıştır. Edebiyat dünyamıza birçok isim kazandırmış, onlara adeta bir okul olmuştur. Burada, bu vesileyle değerli üstadım Sezai Karakoç'a saygılarımı ve takdirlerimi sunuyorum.

(*Aşkın* (*e*)*Hali*, Temmuz-Eylül 2012, s. 27, s. 68-72.)

Mavera'nın Entelektüel Birikimi
Aykut Nasip Kelebek

Mavera çıkarılmasa, 1970'lerin sonundan 1980'lerin sonuna madarki süreçte Müslüman edebiyat için bir boşluk oluşacak, bugün beğeniyle söz ettiğimiz pek çok kalem, kendini gösterecek bir zemin bulamadığından belki de kaybolup gidecekti. Niçin? Çünkü o dönemde *Mavera* çapında edebiyat merkezli başka bir mecra yoktu. *Büyük Doğu* zaten son demlerini yaşıyordu, *Diriliş* ve *Edebiyat* dergileri ise 1970 ve 1980'li yıllarda istikrarlı bir yayın periyodu yakalayamamıştı. *Yönelişler* ve *Aylık Dergi*'nin de nitelikli edebiyat yaptığını, pek çok ismin yetişmesinde rol oynadığını biliyoruz; bu az bir cazibe değildir. Bu sempatide Cahit Zarifoğlu'nun kanımca büyük payı var, nitelikli kaleminin yanında karakteri ve "Okuyucularla" köşesindeki samimi yazılarıyla insanlara emek vermesi, dergi ve okurları arasında sağlıklı bir ilişki kurulmasını sağlamış. Afganistan'daki mücadeleye aktivist çalışmalarının yanında şiirleriyle de destek vermesi ve üstelik poetikasından uzaklaşarak bunu yapması *Mavera*'nın Müslüman coğrafyalarda da sevilmesine vesile olmuş.

Mavera'nın kendinden önce çıkmakta olan İslâmi camianın çıkardığı diğer edebiyat dergilerinden farklı bir yanı da yayınına hiç ara vermemesidir. Bu özelliği, dergi ile okur arasına soğukluk girmesini önlemiştir. *Büyük Doğu, Diriliş* ve *Edebiyat* dergileri, siyasi, ekonomik ve diğer bazı olumsuzluklar yüzünden yayınlarına defalarca ara vermek zorunda kalmışlardır. Diğer yandan *Mavera* tek tişinin değil, bir ekibin idaresinde oluşunun avantajını da yaşamıştır. Sözgelimi Necip Fazıl hapse girdiğinde *Büyük Doğu* kapanmak zorunda kalıyordu.

Mavera'nın şöyle önemli bir özelliği de vardır: *Mavera* yirmili yaşlardaki henüz kendisini bulamamış gençlerce değil, *Diriliş* dergisinde Sezai Karakoç gibi bir ustanın yanında yetişmiş, Necip Fazıl'dan Nuri Pakdil'e dek pekçok ustayla birliktelik kurmuş, 30'lu yaşlarını süren, aynı ideolojiyi paylaşan kalemlerce çıkarılmıştır; şimdilerde olduğu gibi, farklı hayat algılarına, farklı ideolojilere mensup oldukları halde bir araya gelen, henüz kendilerini ispatlayamamış, seslerini bulamamış kalemlerce değil... Zaten böyle olmasaydı, yüz küsur sayı da çıkmazdı, çıkamazdı.

Mavera'nın düzyazı alanında -deneme, eleştiri, günlük vs. türleri kast ediyorum- ortaya koyduğu başarı, kanımca şiir ve öyküdeki başarısından aşağı değildir; hatta derginin asıl dinamizmini, söz konusu türlerdeki niteliğine bağlamak yanlış olmaz. *Mavera*'nın düzyazı dilinde, yazarların edebiyat ve düşünsel birikimiyle

Necip Fazıl, Sezai Karakoç ve Nuri Pakdil'den devraldıkları İslâmiyet / dava bilinci iç içe geçmiştir. Bu bilinç, *Mavera* yazarlarının yalnızca Afgan mücadelesine ya da diğer dünya Müslümanlarına gösterdikleri hassasiyette değil, kendilerini görmezden gelen Marksist edebiyatçılara haklı öfkelerinde -1990 sonrasının sol sempatizanı Müslümanlarının, *Mavera*'yı bir de bu gözle karıştırmalarında fayda var-, İslâm terminolojisine dair -mesalâ Hicret üzerine- yaptıkları oturumlarda ve müstakil makalelerinde de tebarüz eder. İşin güzel tarafı *Mavera*'nın öncüleri, İslâmi bilinci, dergiye katılan gençlere de aşılamışlardır. Onlar, Necip Fazıl'ı gelecek kuşaklara derinlemesine kavratıp taşımak, Sezai Karakoç'u ise edebiyat ve düşüncemize yerleştirmekte gösterdikleri yoğun çabanın karşılığını derginin genç yazarlarından ayniyle görmüşlerdir. Zira *Mavera* sayfalarında, Âlim Kahraman, Ali Haydar Haksal ve diğer gençlerin Zarifoğlu ve Rasim Özdenören'e dair hacimli yazılarıyla karşılaşıyoruz. Âlim Kahramın'ın Sezai Karakoç'un hikâyeleri, Rasim Özdenören'in "Hastalar ve Işıklar"ı ve Cahit Zarifoğlu'nun "Yaşamak"ı üzerine yazılarını zikretmek yerinde olacaktır. "Yaşamak" demişken belirteyim, dergi yazarları arasında sıkı bir etkileşim de söz konusu... Mesela Ali Haydar Haksal, Ramazan Dikmen ve Nazif Gürdoğan'ın günlük tarzına yönelmelerinde Cahit Zarifoğlu'nun "Yaşamak"larının büyük payı olduğunu düşünüyorum.

Bunun yanı sıra, dergi içinden yazarların -ayrıca Müslüman olması koşuluyla dergi dışından yazarların yapıtları da tartışmaya açılmış- kitapları çıkar çıkmaz, duygusal reaksiyon gösterilmeksizin *Mavera*'da değerlendirilmiş. Bu tutumlarında oldukça haklı olduklarını düşünüyorum; Müslüman camiada yeteri kadar edebiyat dergisi yok ve solcular da Müslümanlara karşı kör... *Mavera* yazarlarının kendilerini ifade edebilmek için kendi dergilerinden başka bir ortamları mevcut değildi. Kaldı ki bir şair ve yazarı en doğru şekilde ancak etrafındaki kalemler anlar; bu bağlamda Tanpınar'ın Yahya Kemal, Sezai Karakoç'un Necip Fazıl, Ebubekir Eroğlu'nun Sezai Karakoç hakkındaki çalışmalarını hatırlayalım.

Bu entelektüel ekip, polemiklerden de kaçınmamış. Erdem Bayazıt'ın Mehmet Kaplan'la, Rasim Özdenören'in Enis Batur'la giriştiği polemikler b.u bağlamda değerlendirilebilir.

İsmail Kıllıoğlu ise, öykülerinin yanı sıra sanatın kadim sorunlarına eğilen denemeleriyle de *Mavera*'yı güçlendirmiş. Kıllıoğlu'nun "Suç ve Ceza" üzerine kitap boyutundaki çalışmasını da ayrıca belirtmek gerek. O, bu yazısında üniversitede aldığı hukuk eğitimini çok iyi kullanmış.

Mavera, günümüzde Müslümanlarca çıkarılan pek çok edebiyat dergisinin aksine İslâm düşüncesinin merkeze alan, çağın sorunlarına kaynağı Kur'an olan çözümler öneren makalelere de yer açmıştır. Bu anlamda, Atasoy Müftüoğlu'nun halkımızın Kur'an'a dayanmayan geleneksel inanışlarını eleştiren ve insanları vahye çağıran denemelerini, Nazif Gürdoğan'ın ise günün problemlerine yönelik İslâmi çözümler üreten makale ve röportajlarını hatırlayabiliriz. Ayrıca ekleyelim, Gürdoğan'ın odak noktasında "Müslüman gençlik" var.

Mavera'nın çıtasını gerçek anlamda yükselten deneme ve makaleler ise genellikle Rasim Özdenören imzalı... Özdenören, örneklerini Necip Fazıl ve Sezai Karakoç'ta gördüğümüz bir kuşatıcılıkla ele aldığı konuları derinlemesine, soğukkanlı ve entelektüel bir üslupla deşmiş. Bu yazıların büyük bir kısmı *Ruhun*

Malzemeleri'nde bir araya getirildi. Bu kitap, Cumhuriyet tarihimizin en kayda değer eleştiri kitaplarından biridir. Sezai Karakoç'un *Edebiyat Yazıları* ile şiirimiz inşa ettiği İslâm ruhunda yeşermiş teorik altyapıyı Özdenören de *Ruhun Malzemeleri* ile öykümüz için kurmuştur.

(*Dil ve Edebiyat*, Kasım 2012, s. 47, s. 84-85.)

Değirmen Dergisi
Yüzyılın Dergileri Özel Sayısı
Yunus Emre Altıntaş

Dergilere, her biri bir anlam dünyasının kalesi olarak bakma faslını kapatalı çok oldu. 90'lar ve sonrasında daha çok kolektif şuurla çıkan dergiler ile öncesinde çıkan dergiler arasında bariz farklar bulunduğu rahatlıkla gözlenebilir. Yüzyılın başından ve hatta Tanzimat'tan bu yana düşe kalka, açıla kapana bugünlere gelen ülkemiz dergilerinin macerasını yakından incelemek aynı zamanda ülkenin geçirdiği siyasi, sosyal, kültürel değişim sancılarını da inceleyebilmek adına bir laboratuar çalışması imkânı verir. Bu durum hemen gözümüzün önünde duran; ama pek çok kimsenin bulaşmaktan imtina edeceği zorlu bir çalışmadır aynı zamanda. Nitekim yüzyılı aşkın bir zamanı kapsayan bu macera içinde devrimleriyle, darbeleriyle, çatışmalarıyla, sürgünleriyle, kanla, acıyla ve daha nice derin duygularla yaşanmış dönemi işaret eder. Derdi olan insanların toplanma merkezi hâline gelen dergiler kimi zaman salt ideolojilerin veya saplantıların odağı hâline gelmiş olsa bile etki alanları dikkate alındığında bu toprakların (tefekkür bakımından) mümbit birer ocağı hâline gelmiştir. "Hür tefekkürün kalesi" olan bu dergiler kıyasıya mücadelelere bayraktarlık ettikleri kadar kültür ve irfanın yüzyılın başında yolunu kaybetmesine bir çare bulmak üzere öneriler getirerek, denemeler yaparak ve yeni isimleri tefekkür dünyamıza kazandırarak çok değerli görevler ifa etmiştir.

Birinci Dünya Savaşı'nın acı dolu günlerinde farklı misyon taşıyan nice derginin Cumhuriyet yönetimi ile tasfiye edilmesi, yeni dönemde devlet desteğiyle yayınlanan ve 1960'lı yıllara kadar süren kısır devletçi dergiler yerini bu tarihten itibaren daha özgürlükçü bir anlayışa bırakmış, bu durum sesi kesilmiş dergilerin tekrar hayat bulmalarıyla neticelenmiştir. Su elbette akarını bulacaktır. Sessizliğin ve olabildiğince sansürün uygulandığı bu yıllar boyunca susturulamayan isimler de olacaktır. Necip Fazıl Kısakürek bu dönemde neredeyse tek başına "hür tefekkürün kalesi" sıfatını hak edecek çalışmalara imza atmıştır. Bugünden geriye baktığımızda, düşüncesi ne olursa olsun, her insanın üstat diye kabullendiği isimlerin bu dergiler çevresinde yetiştiğini ve bu dergiler kanalıyla sözün sahibi olduğunu hatırlatmak gerekir. Mehmet Âkif, Ömer Seyfettin, Necip Fazıl, Nihal Atsız, Sezai Karakoç, Nurettin Topçu, Cahit Zarifoğlu, İsmet Özel ve daha pek çok isim bu dergilere hayat veren ve bu dergilerde hayat bulan söz sahipleri arasında sayılabilir. Peki, geriye baktığımızda bugün elimizde kalan nedir? Bu, yüzyıllık geçmişi bihakkın değerlendirmek, tarafgirlikten uzak bir duyarlılıkla bu birikimi okuyucunun

önüne serebilmek ne derece mümkündür? Anakronizme düşmeden ve genelleme yapmadan bu işi nasıl başarabiliriz?

Sakarya'da yayınlanan *Değirmen* dergisi üç sayısını birleştirdiği özel bir sayı ile bu zorlu işe talip oldu. Uzun ve zahmetli bir çalışmanın ürünü olduğu anlaşılan "Yüzyılın Dergileri Özel Sayısı", *Değirmen* dergisi için pek çok riski de barındıran zorlu bir çalışma. Nitekim geriye doğru yüzyılı içine alan bir süreçte yayınlanan tüm dergileri gözden geçirmek ve bunları tek bir dergide toplayabilmek oldukça geniş bir çalışma ekibini ve binlerce sayfayı bulacak değerlendirme alanını gerektirir. Bunların tamamını karşılamak tek seferde mümkün değil elbette. Bu sebeple bu özel sayıda daha çok, öne çıkmış dergilerin ele alındığı görülüyor.

"Yüzyılın Dergileri Özel Sayısı"nda sayısında şu dergiler ele alınmış: *Sırât-ı Mustakîm*, *Sebilürreşad*, *Genç Kalemler*, *Servet-i Fünûn*, *Kadro*, *Orhun*, *Ağaç*, *Güneş*, *Varlık*, *Akbaba*, *Çınaraltı*, *Mavi*, *Hareket*, *Dergâh*, *Büyük Doğu*, *Diriliş*, *Papirüs*, *Halkın Dostları*, *Yansıma*, *Pınar*, *Töre*, *Türk Edebiyatı*, *Kubbealtı*, *Adımlar*, *Birikim*, *Mavera*, *Zafer*, *İktibas*, *Diyojen*, *Gırgır*, *Edebiyat*, *Sızıntı*, *Sombahar*, *İkindiyazıları*, *Nokta*, *Aktüel*, *Çete*, *Yedi İklim*, *Haksöz*, *A'raf*, *Yeryüzü*, *Türkiye Günlüğü*, *Değişim*, *Son Duvar*, *Edebiyat Ortamı*, *Kökler*, *İslâmiyât*, *Hece*, *Doğu Batı*.

İncelemelerin farklı yazarlar tarafından yazılmış olması ortaya farklı üslûba sahip değerlendirmeler çıkmasına sebep olmuş. Bu dergi değerlendirmeleri arasında Necati Tonga (*Akbaba-Çınaraltı*), Selçuk Küpçük (*Papirüs*), Lütfi Bergen (*Birikim*), Reşit Güngör Kalkan'a (*Halkın Dostları*) ait olanları dikkat çekiyor. Özellikle yüzyılın sonlarında yayınlanan *İkindi Yazıları*, *Kökler*, *Doğu Batı* gibi dergilerin unutulmamış olması da takdire şayan bir durum. *Değirmen*'in anlam dünyasının bundan sonraki özel sayı ile gözden kaçan diğer dergileri de aynı duyarlılıkla inceleyeceğini umuyoruz.

(*Karagöz*, Ekim-Aralık 2012, s. 21, s. 46.)

musiki

Münir Tireli

2012 YILININ MÜZİKAL SEYRİ

Münir Tireli

2012 için ölümler ve plaklar yılı oldu demek doğru olur. Naçizane CD formatının sonuna doğru ilerlediğimizi hissettiğimiz son 10 yılda satılmayan albümler arasında plak formatında basılanlar geleceğe dair umut beslememize neden oldu.

Bu yılın hakka yürüyenleri arasında Bozkırın Tezenesi olarak bilinen belki de yaşantısıyla da türküsünü tasdik eden son halk ozanı Neşet Ertaş'ın yeri çok büyük. Neşet Ertaş'ı anlatabilmek benim harcım değil; onu Bayram Bilge Tokel'in Akçağ Yayınlarından neşredilen "Neşet Ertaş Kitabı"ndan; ama öncelikle de kendi türkülerinden, yani "gönülden gönüle giden yol" üzerinden anlamaya çalışmanızı tavsiye ederim.

Türk Caz'ının ilk plak yapan şantözü Ayten Alpman 2012 yılının bir başka önemli kaybı... Alpman, 1961 yılında "Sayanora-PassionFlower" adlı 78 devir plağını Semih Argeşo Orkestrası ile kaydetmişti.

Barış Manço Kurtalan Ekspres'in ilk döneminde (1972-1978) gitar ve yaylı tamburuyla dönemin tınısal yapısı üzerinde etkili olan Ohannes Kemer de 2012 yılında vefat etti. Ohannes Kemer, Kurtalan Ekspres'in son dönem kadrosunun belli anma konserlerinde de yer almıştı.

Müzikal sahiciliği yakalamış bir şarkısı / yorumcu olan Azer Bülbül de 2012 yılında bir başka kaybımız oldu. Dinlesek de, dinlemesek de sahiciliği konusunda pek az tereddüt yaşayabileceğimiz bir isimdi.

Edip Akbayram & Dostlar grubunun 1981-1982 döneminde klavyecisi olan Mehmet Oylumlu da 2012 yılında aramızdan ayrıldı. Akbayram'ın yorumladığı "Aman Kerem", "Hasretinle Yandı Gönlüm" gibi bilenen şarkıları barındıran "Nice Yıllara" albümünde Metin Özülkü, Saygun Arpalı ve Adnan Ergil'le beraber Mehmet Oylumlu da imzasını atmıştı.

Çağdaş Türkü (1985-1988) grubunun kurucusu olarak bilinen ve Yeni Türkü grubunun da Akdeniz Akdeniz albümünde de gitar ve kemençe çalan besteci Eftal Küçük 2012 yılında aramızdan ayrıldı.

Lübnan için Fairouz ne ise Cezayir için de aynı konumu ifade eden şarkıcı Warda da 2012 yılında hakka yürüdü.

Plaklara gelince; ölümlerin müzik hayatımızda egemen olması kadar plaklar da müziğin doğru idrak etme adına önemli unsurlar olarak hızla çoğaldı ve artık plak standı olmayan müzik mağazası neredeyse kalmadı.

Yeni albümlerin bazıları plak olarak da basıldı:

-Sıla-Joker-Sony Music Entertainment

-Edip Akbayram-Mayıs-Seyhan Müzik

-Flört-Anadolu Beat-Seyhan Müzik (yazımızın sonunda değineceğiz)

Yakın zamanda CD olarak yayınlanmış olan "Zeki Müren-Lunapark Konseri (Canlı Konser Kaydı)-Odeon Müzik" albümü plak olarak yayımlanmaya en fazla yakışan albümlerden biriydi.

Yaşar Plak özellikle 1980'ler ve 1990'lara ait repertuarını plak olarak bastı.

-Nazan Öncel-Bir Hadise Var-Yaşar Plak

-Nazan Öncel-Ben Böyle Aşk Görmedim-Yaşar Plak

-Ajda Pekkan-Sen Mutlu Ol-Yaşar Plak

-Bergen-Acıların Kadını-Yaşar Plak

-Ferdi Özbeğen-Nice Yıllara-Yaşar Plak

-Ferdi Özbeğen-Yaşadıkça-Yaşar Plak

-Ferdi Özbeğen-Bir Sır Gibi-Yaşar Plak

-Nil Burak-Benim Sevdam-Yaşar Plak

-Nilüfer 84-Yaşar Plak

-Nilüfer-Geceler-Yaşar Plak

-Nilüfer-Bir Selam Yeter-Yaşar Plak

-Nilüfer-Sensiz Olmaz-Yaşar Plak

Yine Yaşar Plak tarafından basılan "Ferdi Özbeğen-Başka Başka Bambaşka-Yaşar Plak" albümü ise bir yeniden basım değil; 1980'li yıllardan bu yana depoda kalmış olan plağın yeniden piyasaya sürülmesi şeklinde bir çalışmaydı.

Yaşar Plak, Tual grubunun diğerlerine nispetle yeni albümü (2005 yılı) "Tual 2005"i plak olarak 2012 yılı içerisinde bastı.

Yavuz Plak ise 1980'lerde yayınladığı popüler Türk Sanat Müziği tarzı albümleri plak olarak basmayı sürdürdü. 2012 yılında Yavuz Etiketiyle yayınlanan plaklar şu şekildeydi:

-Muazzez Abacı-Yasemen-Yavuz Plak

-Müzeyyen Senar-Türküler-Yavuz Plak

-Müzeyyen Senar-Son Veda-Yavuz Plak

Dini musiki kapsamında yayınlanan "Söz Saz İstanbul-Yenikapı Mevlevihanesi Itri'nin 300. yılı Anısına" albümü Tfm Müzik etiketi taşıyordu.

Edip Akbayram'ın Sembol Plak'tan 1986 yılında plak ve kaset olarak yayınlanan "Yeni gelen Güne Türkü" uzunçaları yakın zamanda CD olarak Enter Müzik tarafından orijinal olamayn bir kapakla yeniden basılmıştı. Doksan Sekiz Müzik adlı bir başka şirket albümün haklarını satın almış olacak ki plak olarak basmaya soyundu. Öte yandan şarkı listesi tıpkı Enter Müzik gibi orijinal halindeki sıralamanın ters yüz edilmiş hali gibiydi. Böylelikle de plak basma davranışımızın CD'nin analog dış yüzeye basılmasından ibaret olduğunu da bu ürünle birlikte görmüş olduk.

Bu yılın en heyecan verici plağı ise Erkin Koray'ın yurtdışında yayınlanmış olan "Meçhul RaritiesandSingles" adlı müzisyenin en iyi dönemine tanıklık eden uzunçaların ikinci baskısının Türkiye'de yayınlanmasıydı. 150 ABD doları gibi bir fiyatı olan ilk baskının akabinde 60-80 TL arası satışa sunulan ikinci baskı konuyla ilgili bütçesi daha kısıtlı olan dinleyiciyi mutlu etti.

2012 yılının diğer plakları ise "Bülent Ersoy-Türk Sanat Müziği-Anadolu Müzik" ve "Yavuz Bingöl-Ateş-Seyhan Müzik" idi.

Konserler

UriahHeep- 29 Kasım İstanbul-30 Kasım Ankara Konserleri

40 yılı aşkın tarihi ile özellikle 1970'lere damgasını vurmuş melodik zenginliğe sahip hard rock'ın önde gelen grubu UriahHeep 29 Kasım'da İstanbul'da 30 Kasım 2012'de Ankara'da JollyJoker'ın sahnelerinde konser verdi. Günümüzde geçmişin mirası üzerinden yarı turistik konserler veren ve solist David Byron ve klavyeci KenHensley'in yokluğunun hissedildiği UriahHeep'i izlemek her şeye rağmen malın iyisine kenardan köşeden erişmek gibi bir şey.

Sting

26 Kasım 2012'de Ataköy Arena'da sahne alan Police grubunun bas gitaristi ve solisti Sting, hem Police, hem solo dönemine ilişkin eserlerini İstanbul dinleyicisi ile paylaştı. Sting daha önce 1993 yılında Türkiye'de konser vermişti.

Gun'nRoses

1980'lerin glam esintili hard rocksoundunun temsilcisi Gun'nRoses 1993 yılından tam 19 yıl sonra 6 Temmuz 2012'de İstanbul Park Orman'da meraklısı ile buluştu.

Bu Yılın En Önemli Albümü

2012 yılı içerisinde bizi en fazla heyecanlandıran albüm 2010 yılında olduğu gibi analog çete Flört'ün albümü oldu. Albüm hakkında Haziran 2012'de sıcağı sıcağına yazdığım metni sizinle paylaşıyorum: "Flört'ün ikinci analog albümü Anadolu Beat ile köklere dönüşün; köklerimizdeki abilerimiz ve ablalarımızın artık cesaret edemediği titizlikle gerçekleştiriyor. Hücum kayıtla temel trackleri (bas, davul ve gitar) 2 saat içinde kaydedilen albümde olup biteni teknik terimlerle ifade etmek yetersiz kalıyor. Ancak yine de AAA diyelim ve kayıttan masteringe, oradan kullanılan medyaya kadar analog olduğunu ifade edelim. Ülkemizde başlayan ve kuşkusuz memnuniyet verici olan yeni plak furyasında dinlemekte olduklarımızın şimdilik plaktan CD dinlemeyle eş olduğunu (Umut Adan'ın 45'liği hariç) (DDA vb) da bu vesileyle belirtelim.

Herkesin özel bir plağı vardır malum; albüme iğneyi koyarsınız ve o sizi götürür. Şarkı atlamak istemezsiniz; şarkılar birbirini bütünler. Biri olmazsa öbürünün anlamı kayar.

Bu albüm bana göre David Bowie'ninZiggyStardust'ı ve Alpay ile Müjdat Akgün'ün ortak çalışması Güven Parkı longuyken; kimine ve kısmen bana göre de Beatles'ın White Albüm'ü veya Cem Karaca Dervişan'ın "Yoksulluk Kader Olamaz" albümüdür. Bütün bu albümlerin ortak özelliği sapına kadar analog ve plak olsun diye düşünülmüş / tasarlanmış olması ve sizi başlangıcından sonuna kadar birbirinden melodik olarak farklı olsa da homojen olarak algılanan tek bir yapıya işaret etmesidir.

İşte Flört de bir şarkının diğerine tercih edilemeyeceği bir iş yapmış. Bu albüme bu güzelliği veren; "Aaa yıllardır böyle davul ve bas kaydı duyamamıştım" dedirten ise hem bu kaydın analog ve hücum kayıtla gerçekleştirilmesi; hem de zihinlerinden geçen müzikle yapabildiklerinin arasındaki farkı minimuma indirmek için gayret eden ahlaklı müzisyenlik."

sinema

Gülcan Tezcan
Yavuz Altınışık

SİNEMAMIZI KİM FETHEDECEK?

Gülcan Tezcan

Geçen yıllarda olduğu gibi 2012'de de Türk sinemasının görünürde başarı ivmesi yükseldi. Ancak çekilen film sayısındaki düşüş, nitelikli filmlerin salon bulamayışı endişe verici boyutlara ulaştı. Box Office Türkiye'nin verilerine göre, Türk filmleri, 2012 yılının en çok izlenen ilk üç filmi olmakla kalmadı, yedi Türk yapımı yılın en çok izlenen on filmi arasında yer aldı. En çok izlenenler listesinde 6 milyon 565 bin 850 seyirciyle, Türk sinema tarihinin en çok izlenen filmi Fetih 1453 bulunuyor. Vizyona 16 Şubat'ta 437 kopya ile giren ve 41 hafta boyunca gösterimde kalan Fetih 1453, elde edilen 55 milyon 710 bin 841 lira hâsılat ile bir rekora da imza attı. Uzun yıllardır İstanbul'un Fethi'ni konu alan bir sinema filmi beklentisindeki seyirciyi memnun eden film, eleştirmenlerden aynı ölçüde karşılık bulmadı. Çokça tartışıldı, eleştirildi. Ama gördüğü ilgi dolayısıyla çok sayıda epik filmin çekilmesine yol açtı. Bu kapsamda iki Çanakkale filmi yılın ikinci yılında gösterime girdi. Allahın Kılıcı Halid Bin Velid gibi pek çok proje gündeme geldi.

Sinema izleyicisinin 2012 yılında gişeyi zorlayan ikinci film çekim aşamasında senaryosunun çalıntı olduğu söylenen ve vizyona girerken bir Kore filminden adaptasyon olduğu açıklanan Özcan Deniz'in yönettiği Evim Sensin'i oldu. Film 2 milyon 470 bin seyirci ve 22 milyon 596 bin lira hâsılata ulaştı. Ata Demirer'in senaryosunu yazdığı ve oynadığı, Hakan Akgül'ün yönettiği Berlin Kaplanı ise 1 milyon 982 bin izleyiciyle yılın en çok izlenen üçüncü filmi oldu. Gişe başarısı gösteren bir diğer komedi filmi Ozan Açıktan'ın yönetmenliğini, Tolga Çevik'in başrolünü üstlendiği Sen Kimsin? idi. Turgut Özakman'ın Diriliş 1915 Çanakkale adlı eserinden yönetmen Yeşim Sezgin tarafından sinemaya uyarlanan Çanakkale 1915, Âdem Kılıç yönetmenliğinde ikincisi çekilen Moskova'nın Şifresi Temel ile Osman Sınav'ın Mustafa Kutlu'nun aynı adlı kitabından uyarladığı Uzun Hikâye adlı filmler de en çok izlenenler arasında yer aldı.

Çekilen Film Sayısı Azalıyor

Dikkat çeken tüm bu gişe başarılarına karşılık çekilen film sayısının azlığı ve çekilen filmlerin pek çoğunun salon bulamayıp sadece festivallerde seyirci karşısına çıkabilme şansı yakalaması aslında gidişin hiç de göründüğü kadar umut verici olmadığını gösteriyor. 2011 yılında toplam 75 film vizyona girerken bu sene çekilen film sayısı 55'le sınırlı kaldı. Geçen yıl 21 milyon seyirci 180 milyon lira hâsılat bırakırken 2012'de 18 milyonun biraz üzerinde seyirci sektöre 162 milyon liralık hâsılat sağladı. Fetih 1453'ün kazandığı ciddi gişe başarısıyla satılan biletlerin yüzde 47'si yerli filmlere ait oldu.

Yılın en çok ödül alan filmlerinden Tepe'nin Ardı'nın uzun süre salon bulamayışı sinemamızın önümüzdeki dönemde sıkça karşılaşacağı bir sorunun işaret fişeği gibi. Çünkü sanat filmi gösteren, küçük ölçekli sinemalar birer birer kapanırken zincir sinemalar salonları doldurabilecek popüler filmlere yöneliyor. Yerli ve yabancı gişe garantili filmler aylar öncesinden salonları kapattığı için bağımsız filmler ya çok geç gösterim şansı buluyor ya da festivallerdeki gösterimleriyle yetinmek zorunda kalıyor.

Seyirciyle Buluşan Filmler

2012'de seyirciyle buluşan filmleri alt alta sıraladığımızda ise şöyle bir liste çıkıyor ortaya: Kurtuluş Son Durak, Bu Son Olsun, Vücut, Güzel Günler Göreceğiz, Mar, Bir Ses Böler Geceyi, Kırık Midyeler, Ateşin Düştüğü Yer, Zenne, Süper Türk, Sen Kimsin, Can, El Yazısı Geriye Kalan, Toprağın Çocukları, Yeraltı, Berlin Kaplanı, Fetih 1453, Uzun Hikâye, Araf, Çanakkale Çocukları, Çanakkale 1915, Evim Sensin, Moskova'nın Şifresi Temel, Çakallarla Dans 2, Dabbe: Bir Cin Vakası, Dağ, Oğlum Bak Git, Patlak Sokaklar Gerzomat, Bana Bir Soygun Yaz, Laz Vampir: Tirakula, N'apcaz Şimdi, Sağ Salim, Ülkücüler, F Tipi Film, Öz Hakiki Karakol, Eşruhumun Eşzamanı, Açlığa Doymak, Görünmeyenler, Kaos: Örümcek Ağı, Elveda Katya, Dönüşüm: Htr2b, İkizler Firarda, Tepenin Ardı, Babamın Sesi, Pazarları Hiç Sevmem, Seninki Kaç Para?, Simurg, Gözetleme Kulesi, Van Gölü Canavarı, Lal Gece, Ekümenopolis: Ucu Olmayan Şehir, Kod Adı: Venüs, Mevsim Çiçek Açtı, Anadolu Ateşi 3D, Film, Yurt, Canavarlar Sofrası, Sabah Yıldızı: Sabahattin Ali.

Montreal'den Oscar Yolculuğuna Ateşin Düştüğü Yer

İsmail Güneş'in kadın cinayetlerine farklı bir açıdan bakan filmi Ateşin Düştüğü Yer, verdiği olumlu mesajla dikkat çekti. Töre adına işlenen cinayetlerde erkeklerin de kurban olduğuna ve istemediği bir suçu işlemeye mecbur bırakıldıklarına dikkat çeken film, Türkiye'deki festivallerde görmezden gelinirken Montreal Film Festivali'nden En İyi Film ve FIBRESCI ödülüyle döndü. Film daha sonra Türkiye'nin Yabancı Film Oscar aday adayı olarak seçildi. Ancak ön elemeyi geçemedi.

Yılın en hararetli sinema tartışması Star gazetesi sinema yazarı İhsan Kabil'in İf İstanbul Film Festivali'nin programında yer alan filmlerin içeriğine ilişkin eleştiriyle başladı. Kabil, Kültür Bakanlığından da destek alan bir festivalde sinemanın ve sanatın varoluş maksadıyla da çelişen gayri ahlâki ve insani değerleri zedeleyici filmler gösterilmesine tepki göstermiş ve bakanlığın bu tür bir festivalden desteğini çekmesi gerektiğini yazmıştı. Bazı sinema yazarları Kabil'in etik kaygılarını sanat için her şey mubahtır anlayışıyla yersiz bularak düzeysiz bir polemiğe giriştiler. Uğur Vardan'ın Radikal gazetesinde bu polemiğin devamı olarak kaleme aldığı "Bu Toprağın Sesleri'ne" başlıklı bir yazıda haklı olduğu belki de tek bir nokta vardı. Vardan, "Bugün Türkiye'ye hâkim olan siyasi iklim, 10 yıllık geçmişine rağmen sanatın özellikle sinema kanadında henüz düşünsel uzantılarını peliküle yansıtabilmiş durumda değil" diyerek haklı bir eleştiride bulundu. Vardan'ın "Karşı taraf'a naçizane önerim, kendi değerlerini yansıtan sinemacıları bir an önce

bulup çıkarmaları ve sanat adına, onlar üzerinden konuşmayı denemeleri. Çünkü rekabetin de, tartışmanın da böylesi daha makbul" ifadeleri de yabana atılır cinsten değildi.

Bakanlık Desteğini Arttırıyor

Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı Sinema Genel Müdürlüğü Destekleme Kurulunun destek sağladığı birinci dönem başvurular arasından 19 filmin yer aldığı listede, Yılmaz Erdoğan'ın yöneteceği Kelebeğin Rüyası filmi 500 bin lirayla büyük desteği alan yapım oldu. Destek alan diğer projelerden bir kısmı ise şöyle: Buzdağı 400 bin lira, Seni Seviyorum Adamım 400 bin lira, Evliya (Nadir Öperli) 400 bin lira, Özür Dilerim 380 bin lira, Gözümün Nuru (Hakkı Kurtuluş) 350 bin lira, Hadi Baba Gene Yap (Mehmet Ali Arslan) 350 bin lira, Günce 350 bin lira, Zerre 340 bin lira, Sessizlik (Gökçe Işıl Tuna Keten) 300 bin lira, Meryem (Atalay Taşdiken) 280 bin lira, Ben O Değilim 250 bin lira.

Kurulun ikinci dönem toplantısı ise 16-17 Ekim tarihlerinde yapıldı. Bakanlık ikinci dönemde başvuruda bulunan projelere 5.290.000 lira tutarında destek vermeyi kararlaştırdı. Bütçe rakamının tamamının uzun metrajlı kurgu film yapım desteklerine ayrılmasına karar verilirken ilk filmlerini yapmak üzere başvuran bazı isimlere yapacakları filmin estetik yapısını belli edecek en az 5 dakikalık teaser'lar çekmesi yönünde tavsiye kararı alması dikkat çekti. Toplam 23 proje destek almaya hak kazanırken, ilk iki filmiyle uluslararası festivallerden ödüllerle dönen Özcan Alper'in Rüzgârlı Bir Güne Ağıt (Rüzgârın Hatıraları) projesi desteklenmeye uygun bulunmadı. Kutluğ Ataman'ın Güneye Bakan Duvar, Osman Özcan'ın Neden Tarkovski Olamıyorum?, Artı Film Yapım Yay. Org. Ltd. Şti'nin Hiç, Sepya Filmcilik Ltd. Şti'nin Bay Abdul, Gölge Film Yapım Yön. Rek. Dan. ve Yay. Tic. Ltd. Şti'nin Baykuş, Kokosuku Film Yap. Ltd. Şti'nin İçimdeki Balık, Evci Film Produksiyon Ltd.Şti.'nin Saklı, Kedi Pro.ve Org. Men. Tur. Tic. Ltd. Şti'nin Benimle Oynar mısın?, Ser Filmcilik ve Sinemacılık Tic. Ltd. Şti'nin Peri Masalı, Getto Film Yapım Pro. Rek. ve Org. Ltd. Şti'nin Beni Sen Anlat, ANS Prodüksiyon A.Ş.'nin İstanbul Hatırası, Kürşat Kızbaz'ın Yunus Emre Aşkın Sesi, Siyah Martı Rek. Tan. Org. Tur. ve Film Yapım Hizm. San. ve Tic. Ltd. Şti'nin İksir adlı projelerinin ise desteklenmesine karar verildi. İlk filmini çekecek yönetmenler Ali İlter, Tunç Davut, Ahu Öztürk, Erol Mintaş ve Aysim Türkmen'e de bakanlıktan destek çıktı.

Yeşilçam Ödülleri Bir Zamanlar Anadolu'da Dedi

Bu yıl ilk kez düzenlenen Yeşilçam Film Akademisi (YEFA) ödülleri Cemal Reşit Rey Konser Salonu'nda yapılan bir törenle sahiplerini buldu. Sektör ilk defa kendi içinden, daha demokratik bir oylama yöntemi ile yılın filmlerini değerlendirmiş oldu. TRT'nin de katkısıyla, Bosna Hersek ve Türkiye'nin ortak yapımı olan ve yönetmenliğini Nuri Bilge Ceylan'ın yaptığı Bir Zamanlar Anadolu'da YEFA'da dokuz dalda ödüle değer bulundu. Sinema ile ilgili meslek birlikleri, dernekler ve sendikaların oluşturduğu bir akademi tarafından dağıtılan ödüllerde, 2011 yılının yerli film değerlendirmeleri sonucunda kazanan yapımlar belirlendi. En İyi Film,

En İyi Yönetmen, En İyi Erkek Oyuncu, En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu, En İyi Senaryo, En İyi Görüntü Yönetmeni, En İyi Ses, En İyi Kurgu, En İyi Makyaj dallarında Bir Zamanlar Anadolu'da filmi ödüle uzanırken En İyi Kadın Oyuncu ödülü Rüçhan Çalışkur'a, En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu ödülü İdil Fırat'a, En İyi Sanat Yönetmeni ödülü Elif Taşçıoğlu'na, En İyi Müzik ödülü Aşk Tesadüfleri Sever filmine, En İyi Şarkı ödülü Selim Demirdelen ve Jehan Barbur'a, En İyi Gişe Kıran film ödülü Eyyvah Eyvah 2'ye, En İyi Dijital Efekt ödülü Aşk Tesadüfleri Sever filmi ile 1000 Volt'a, En İyi Saç ödülü Celal Tan ve Ailesinin Aşırı Acıklı Hikâyesi'ne, En İyi Kostüm ödülü Gölgeler ve Suretler'e En İyi Belgesel, Sarıkeçililer (Yön: Yüksel Aksu)'e ve En İyi Kısa Film ödülü de Magnus Nottingham filmine verildi.

31. İstanbul Film Festivali

İstanbul Kültür Sanat Vakfı tarafından Akbank sponsorluğunda 31 Mart-15 Nisan tarihleri arasında düzenlenen 31. İstanbul Film Festivali'nin Sinema Onur Ödülleri bu yıl yönetmen Ali Özgentürk, oyuncular Ayşen Gruda ile Halit Akçatepe ve Türkiye'nin ilk kadın film eleştirmeni Sevin Okyay'a verildi.

Altın Lale Ulusal Yarışma'da bu yıl, 2011-2012 sezonunda yapımı tamamlanan 12 film yarıştı. Tepenin Ardı, Ben Uçtum, Sen Kaldın, İz-Rêç, Lal Gece, Can, Yeraltı, Babamın Sesi, Ana Dilim Nerede?, Yurt, Ferahfeza, Şimdiki Zaman, Nar bu yılın festival filmleriydi. Bu yıl Altın Lale Ulusal Yarışma Jürisi'nin başkanlığını yönetmen, senarist, şair ve yazar Murathan Mungan üstlendi. Jürinin diğer üyeleri ise yönetmen Yüksel Aksu, Selanik Film Festivali temsilcisi Dimitris Kerkinos, geçen yıl festivalde Ulusal Yarışma'da En İyi Kadın Oyuncu Ödülü'ne layık görülen Nazan Kesal ile Paris'teki bağımsız film dağıtım ve yapım şirketi Memento Films'in kurucularından Alexandre Mallet-Guy oldu.

Altın Lale Uluslararası Yarışma Jürisinin başkanlığını Nuri Bilge Ceylan üstlendi. Altın Lale Uluslararası Yarışma Jürisi'nde Alexander Fehling, Brillante Mendoza, Corneliu Porumboiu ve Sabah gazetesinin ek yayınlar yönetmeni gazeteci Elçin Yahşi yer aldı.

31. İstanbul Film Festivali'nin Uluslararası Yarışma bölümünde Altın Lale için, sanat ve sanatçı temasını işleyen ya da edebiyat uyarlaması olan 11 film yarıştı. Bu yılki Berlin Film Festivali'nde Forum bölümünün büyük ödülü Caligari'ye ve ilk film jürisi tarafından mansiyon ödülüne layık görünen Tepenin Ardı, Murathan Mungan'ın başkanlık ettiği ulusal jüriden En İyi Film, En İyi Senaryo ödülleriyle döndü. Film, festivalin FIPRESCI jürisinden de ödül kazandı.

İstanbul Festivali

İstanbul Festivali yıl boyu siyasi arenaya dönüşen ödül törenlerinin ilkine sahne oldu. Sinemadan çok, politik mesajların öne çıktığı film festivallerinden biri olan İstanbul Film Festivali'nde En İyi Film ödülünü jüri başkanı Murathan Mungan'dan alan Tepenin Ardı'nda filminin yönetmeni Emin Alper ödülünü alırken yaptığı konuşmada verdiği mesajla dikkat çekti. Alper, "Filmde küçük bir ailenin hayali düşman yaratma hikâyesi anlatılıyor. Gözümü açtığım anda, iç ve dış

düşmanlarla dolu bir Türkiye'de olduğumu anladım. Son derecede tehlikeli bir düşman olduğu için parmaklıklar ardında tutulan sayın hocamız Büşra Ersanlı'ya teşekkür ediyorum. Tutuklu olan bütün gazeteci, öğrenci arkadaşlarımıza da selâm gönderiyorum" dedi.

Yeraltı İki Ödüle Uzandı

Ulusal yarışmada öne çıkan filmlerden Zeki Demirkubuz'un yönettiği Yeraltı Demikubuz'a en iyi yönetmen ve kurgu ödüllerini kazandırdı. Film başrolündeki Engin Günaydın'a da En İyi Erkek Oyuncu ödülünü getirdi. En İyi Müzik Ödülü: İz-Reç filmiyle Mustafa Biber'e verildi; Mustafa Biber'in ödülünü alırken "Emek Sinemasını unutmadık değil mi?" sözleri alkışlandı. İz-Reç filmiyle jüri özel ödülü alan yönetmen Tayfur Aydın ise "Bu ödülü topraklarına gömülemeyen tüm insanlar için alıyorum" diyerek Kürtçe teşekkür etti.

İstanbul Film Festivali Ulusal Yarışma'da Altın Lale Ödülleri'nin dağılımı şöyleydi:

En İyi Kurgu: Zeki Demirkuz (Yeraltı)
En İyi Görüntü Yönetmeni Ödülü: Yeraltı
En İyi Senaryo Ödülü: Emin Alper (Tepenin Adı), Orhan Eskiköy (Babamın Sesi)
En İyi Erkek Oyuncu Ödülü: Engin Günaydın (Yeraltı)
En İyi Kadın Oyuncu Ödülü: Sanem Öge (Şimdiki Zaman)
Onat Kutlar Adına Verilen Jüri Özel Ödülü: İz-Reç (Tayfur Aydın)
En İyi Yönetmen Ödülü: Zeki Demirkubuz (Yeraltı)
En İyi Film Ödülü: Tepenin Ardı
Altın Lale Uluslarası Film Ödülü: Yalnız Gezegen (Julia Loktev)
Jüri Özel Ödülü Oslo 31 Ağustos (Joachim Trier)

Antalya Altın Portakal Film Festivali

Yılın en çok konuşulan festivali Uluslararası Antalya Altın Portakal oldu. Jüri başkanının Hülya Avşar olduğunun açıklanmasının ardından sinema çevreleri ikiye bölündü. Jüri üyelerinden Levent Kırca, Hülya Avşar'ın başkanlığına tepki göstererek jüriden çekildi. Bu yılki Antalya jürisi Levent Kazak (senarist), Uğur İçbak (görüntü yönetmeni), Prof. Dr. Gülseren Güçhan (akademisyen), Levent Kırca (oyuncu), Selçuk Yöntem (oyuncu), Sümer Tilmaç (oyuncu), Ayşegül Aldinç (müzisyen-oyuncu), Pelinsu Pir (oyuncu, stand up sanatçısı), Tunca Arslan (SİYAD Başkanı, sinema yazarı), Mine Kırıkkanat (yazar) ve Erdil Yaşaroğlu'ndan (karikatürist, mizah yazarı) oluştu. Daha önce jüride olacağı açıklanan Kutluğ Ataman ise yeni projesiyle ilgili yoğunluğundan dolayı jüride yer almadı. Antalya'da jüri tartışmalarıyla başlayan gerilim Hülya Avşar'ın festivalde yarışan filmlerden birinin içeriğine tepki göstermesi ve ensest ilişkiyi anlatan Derin Düşünce filmi için "Bu filmi festivalden göndertirim" şeklinde açıklamalarda bulunması diğer jüri üyeleri ve sinema eleştirmenleri ayağa kaldırdı. Avşar'ın ahlâki bir tutum ile filme tavır almasına karşılık, eleştirmenler filmin ahlâki kriterlere göre değil, sanatsal ölçüler içinde değerlendirilmesi gerektiğini savundular.

Menekşe'den Önce'ye Toplumsal Vicdan Ödülü

Bu yıl 49. kez yapılan Antalya Altın Portakal Film Festivali'nin ödül töreni de tam bir siyasi şova dönüştü. Gecede Soner Yalçın'ın yönettiği, ancak tamamlayamadığı için Halide Didem Kurt tarafından tamamlanan Menekşe'den Önce adlı belgesel filme Toplumsal Vicdan ödülü verildi. Filmin Sorumlu Yapımcısı Halide Didem Kurt, "Aslında ben bu filmin zorunlu yapımcısıyım" diyerek sözlerine başladı. Filmi tamamlamanın kendileri için bir görev olduğunu belirten Kurt, "Umarım Soner Yalçın'ı iyi ifade edebildik. Değerli jüri, festival komitesi, aynı şekilde önemsediğiniz ve bizi onurlandırdığınız için teşekkür ederim" dedi.

Kurt daha sonra Soner Yalçın'ın Silivri Cezaevi'nden gönderdiği mektubu okudu. Ödülü vermek için sahneye gelen yazar Mine Kırıkkanat da filme ödül vermekten onur duyduğunu belirterek, "Madımak'tan Silivri'ye, düşünce özgürlüğüne reva görülen tahammülsüzlük ülkemizde değişmedi. Eskiden Madımak zamanında yakıyorlardı, şimdi Silivri'ye tıkıyorlar" diye konuştu. Festivalde Jüri Özel Ödülü ise yönetmenliğini Ali Adnan Özgür'ün yaptığı Köy Enstitüleri'ni konu alan ve sloganik bir film oluşuyla dikkat çeken Toprağın Çocukları adlı filme verildi. Festival kapsamında yapılan Uluslararası Uzun Metraj Film Yarışması'nda En İyi Film ödülü, Macar yönetmen Krisztina Deak'ın son filmi Aglaya-Aglaja'nın oldu. Aglaya-Aglaja aynı zamanda, Sinema Yazarları Derneği (SİYAD) Uluslararası En İyi Film Ödülü'nü de aldı. Yarışmada Jüri Özel Ödülü ve Gençlik Jürisi Ödülü, Gürcü yönetmen Rusudan Chkonia'nın ilk uzun metrajlı çalışması Keep Smiling-Gülümse'ye verildi. Polonyalı yönetmen Maciej Zak'ın Supermarket-Süpermarket adlı filminde rol alan Marian Dziedziel'e de En İyi Performans ödülü verildi.

Halkın Portakalı, Kısa Film ve Belgesel Ödülleri

Halkın Portakalı ödülünü Müsemma adlı ekibin Sessiz Çığlık adlı filmi aldı. En İyi Kısa Film ödülünü, Rezan Yeşilbaş'ın Sessiz adlı filmi kazandı. Bu dalda Abdurrahman Öner'in yönettiği Buhar adlı filme de Jüri Özel Ödülü verildi. İnan Temelkuran ve Kristen Stevens'ın birlikte yönettikleri Siirt'in Sırrı, En İyi Belgesel, Zeynep Oral'ın yönettiği Ben, Sen, O..., En İyi İlk Belgesel seçildi. En İyi Kadın Oyuncu ödülü, Elveda Katya filmindeki rolüyle Anna Andrusenko'nun oldu. Andrusenko'ya ödülünü CHP Lideri Kemal Kılıçdaroğlu verdi.

En İyi Erkek Oyuncu ödülünü, Güzelliğin On Par'etmez filmindeki rolüyle Abdülkadir Tuncer kazandı. En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu, Küf adlı filmdeki rolüyle Tansu Biçer'in oldu. En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu ödülünü ise Güzelliğin On Par'etmez adlı filmdeki rolüyle Lale Yavaş aldı. Yarışmada SİYAD En İyi Ulusal Film ödülünü Zerre, En İyi Kurgu ödülünü, Güzelliğin On Par'etmez, En İyi Sanat Yönetmeni ödülünü Zerre adlı filmdeki çalışmasıyla Tora Aghabayova kazandı. En iyi Görüntü Yönetmeni ödülü ise Pazarları Hiç Sevmem ile Florent Herry'nin oldu. Dr. Avni Tolunay Jüri Özel Ödülü Küf'e, Behlül Dal Jüri Özel Ödülü ise Güzelliğin On Par'etmez filmindeki rolüyle Yüşa Durak'a verildi. Antalya Kent Konseyi Özel Ödülü ise Elveda Katya'nın oldu. En İyi Film, yönetmenliğini Hüseyin Tabak'ın yaptığı, Güzelliğin On Par'etmez oldu. Festivalde En İyi Müzik ödülünü Elveda Katya adlı çalışmasıyla Tamer Çıray kazandı. En İyi Senaryo ödülü, Güzelliğin

On Par'etmez ile Hüseyin Tabak'ın oldu. En iyi yönetmen ödülü de Zerre filmi ile Erdem Tepegöz'ün oldu. Zerre, En İyi İlk Film ödülünün de sahibi oldu.

Ankara Uluslararası Film Festivali

23. Ankara Uluslararası Film Festivali 15-22 Mart 2012 tarihleri arasında yapıldı. Prof. Sami Şekeroğlu, yönetmen Çiğdem Vitrinel, senarist-yazar Osman Şahin, görüntü yönetmeni Doğan Sarıgüzel ve sinema eleştirmeni Cüneyt Cebenoyan'dan oluşan jüri Ulusal Uzun Film Yarışması için başvuran dokuz filmi değerlendirdi. 23. Ankara Uluslararası Film Festivali'nde Ulusal Uzun Film Yarışması dalında, En İyi Film Ödülü'ne Yüksel Aksu'nun Entelköy Efeköy'e Karşı filmi layık görüldü. SİYAD Jürisi Ali Ulvi Uyanık, Ceyda Aşar ve Yeşim Burul Seven ise SİYAD Jürisi Ulusal Uzun Film Ödülü'nü Ramin Matin'in Canavarlar Sofrası filmine verdi.

Ulusal Uzun Film Yarışması dalında ödüle layık görülenler şöyle:

Mahmut Tali Öngören Özel Ödülü: Aşk ve Devrim filmiyle F. Serkan Acar

En İyi Yönetmen: Entelköy Efeköy'e Karşı filmiyle Yüksel Aksu

En İyi Kadın Oyuncu: Güzel Günler Göreceğiz ve Yangın Var filmleriyle Nesrin Cavadzade

En İyi Erkek Oyuncu: Yangın Var filmiyle Osman Sonant

En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu: Canavarlar Sofrası filmiyle Gizem Erdem

En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu: Aşk ve Devrim filmiyle Ayberk Pekcan

Onat Kutlar En İyi Senaryo Ödülü: Entelköy Efeköy'e Karşı filmiyle Yüksel Aksu

En İyi Görüntü Yönetmeni: Canavarlar Sofrası filmiyle Deniz Eyüboğlu Aydın

En İyi Sanat Yönetmeni: Nar filmiyle Elif Z. Taşçıoğlu

En İyi Özgün Müzik: Canavarlar Sofrası filmiyle Barış Diri

En İyi Kurgu: Yangın Var filmiyle Erkan Erdem

Umut Veren Yeni Yönetmen: Canavarlar Sofrası filmiyle Ramin Matin

Umut Veren Yeni Kadın Oyuncu: Entelköy Efeköy'e Karşı filmiyle Ayşe Bosse

Umut Veren Yeni Erkek Oyuncu: Aşk ve Devrim filmiyle Gün Koper

Ulusal Belgesel Film Yarışması ödülleri:

Ceylan Özçelik, Çayan Demirel, Mihriban Sezen, Nazmi Ulutak ve Şehbal Şenyurt'tan oluşan seçici kurulun Ulusal Belgesel Film Yarışması Kategorisi'nde ödüle değer gördüğü filmler ise şunlar:

En İyi Belgesel Film (Öğrenci): Cneydo filmiyle Hüdai Ateş

En İyi Belgesel Film (Profesyonel): Geçmiş Mazi Olmadı filmiyle Mehmet Özgür Candan

Seçiciler Kurulu Özel Ödülü: Canbaz filmiyle Sedat Aygün

Adana Altın Koza Film Festivali

19. Uluslararası Adana Altın Koza Film Festivali 17-23 Eylül 2012 tarihleri arasında düzenlendi. Yönetmen Ferzan Özpetek başkanlığındaki jüri yapımcı Zeynep Özbatur Atakan, Nurgül Yeşilçay, Hasan Saltık, Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Hülya Uğur Tanrıöver ve görüntü yönetmeni Eyüp Boz'dan oluştu. En iyi film ve en iyi yönetmen ödüllerinde yılın en iyi filmleri olarak gösterilen Araf ve Yeraltı'nın eli boş dönmesi tepkilere sebep oldu. Yeraltı filminin yönetmeni Zeki Demirkubuz, festival sonrası sosyal medyada bir daha Türkiye'deki film festivallerine katılmayacağını açıkladı. Aynı festivalde Neslihan Atagül'e ikinci kez umut veren oyuncu ödülü verilmesi de magazin gündemine malzeme oldu. Adana Altın Koza Film Festivali'nde ödüle değer bulunan filmler şunlar oldu:

En İyi Film Ödülü: Babamın Sesi

En İyi Yönetmen Ödülü: Pelin Esmer (Gözetleme Kulesi)

Yılmaz Güney Ödülü: Şimdiki Zaman

SİYAD En İyi Film Ödülü: Şimdiki Zaman

En İyi Senaryo Ödülü: Orhan Eskiköy (Babamın Sesi)

En İyi Erkek Oyuncu Ödülü: İlyas Salman ve Engin Günaydın

En İyi Kadın Oyuncu Ödülü: Nilay Erdönmez

Jüri Özendirme Ödülü: Evin Demirhan (Siirt'in Sırrı)

En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu Ödülü: Menderes Samancılar (Gözetleme Kulesi)

En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu Ödülü: Laçin Ceylan, Nihal Yalçın

En İyi Görüntü Yönetmeni Ödülü: Özgür Eken (Gözetleme Kulesi)

En İyi Kurgu Ödülü: Öner Biberkökü, Kristen Stevens (Siirt'in Sırrı)

En İyi Sanat Yönetmeni Ödülü: Osman Özcan (Araf)

En İyi Müzik Ödülü: Verilmedi

Umut Veren Genç Erkek Oyuncu: Barış Hacıhan (Araf)

Türkan Şoray Umut Veren Genç Kadın Oyuncu Ödülü: Neslihan Atagül

Jüri Özel Ödülü: Siirt'in Sırrı

Adana İzleyici Jürisi Ödülü: Lal Gece

Film Yönetmenleri Derneği En İyi Yönetmen Ödülü: Belmin Söylemez (Şimdiki Zaman) ve Erden Kıral (Yük)

Gezici Festival

Ankara Sinema Derneği tarafından, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığının destekleriyle düzenlenen 18. Gezici Festival, 30 Kasım'da Ankara'da başlayıp ve Sinop'ta devam etti ve 10 Aralık'ta tamamlandı. Toplam 65 filmin gösterildiği festivalde izleyiciler yönetmen söyleşilerine yoğun ilgi gösterdi. Türkiye Sineması 2012 bölümünde Yeraltı, Araf, Babamın Sesi, Devir, Lal Gece, Küf, Şimdiki Zaman ve Zerre seyirciyle buluştu.

Malatya Film Festivali

Bu yılki teması Ortadoğu ve Barış olan Malatya Film Festivali'nin üçüncüsü 9-15 Kasım tarihleri arasında yapıldı. Festivalde Onur Ödülleri, Kadir İnanır ve Türkan Şoray'a takdim edildi. Festivalin Yaşam Boyu Başarı Ödülleri'ne ise Münir Özkul ve Türker İnanoğlu değer görüldü. Özkul'a ödülü, gecede, Hababam Sınıfı öğrencileri tarafından takdim edildi. Festivalin özel konuğu Amerikalı bağımsız sinemacı John Sayles'e de Onur Ödülü verildi.

Emin Alper'in ilk uzun metrajlı filmi olan Tepenin Ardı, toplam 4 dalda aldığı ödüllerle geceye damgasını vurdu. En İyi Kadın Oyuncu kategorisinde ise Jale Arıkan Zerre ile şaşırtmazken Uluslararası yarışmanın En İyi Filmi ise Pablo Larrain'in Şili yapımı Hayır (No) adlı filmi oldu. Festivaldeki diğer ödüllerin dağılımı ise şöyle:

Ulusal Uzun Metraj En İyi Film Ödülü: Tepenin Ardı (yön. Emin Alper)

Siyad En İyi Film Ödülü: Tepenin Ardı

Jüri Özel Ödülü: Ferah Feza (yön. Elif Refiğ)

En İyi Yönetmen Ödülü: Reis Çelik, Lal Gece

En İyi Senaryo Ödülü: Emin Alper, Tepenin Ardı

En İyi Erkek Oyuncu Ödülü: Tepenin Ardı filminin Oyuncuları

En İyi Kadın Oyuncu Ödülü: Jale Arıkan, Zerre

En İyi Görüntü Yönetmeni Ödülü: Ercan Yılmaz, Ateşin Düştüğü Yer

En İyi Kurgu Ödülü: Zerre, Mesut Ulutaş

En İyi Özgün Müzik Ödülü: Saki Çimen, Ateşin Düştüğü Yer

Uluslararası Uzun Metraj En İyi Film Ödülü: Hayır (No) Pablo Larrain (Şili)

Jüri Özel Ödülü (En İyi Ses Tasarımı): Düşler Diyarı (Beasts of the Southern Wild) (ABD)

En İyi Yönetmen Ödülü: Benh Zeitlin, Düşler Diyarı

En İyi Senaryo Ödülü: Philippe Falardeau-Lazhar Bey (Monsieur Lazhar) (Kanada)

En İyi Erkek Oyuncu Ödülü: Roy Assaf-God's Neigbours-Müfettişler

En İyi Kadın Oyuncu Ödülü: Rachel MwanzaSavaş Cadısı (Rebelle) (Kanada)

En İyi Özgün Müzik Ödülü: Hayır (No)

Mecidi Sinemardin'e Konuk Oldu

Mardin Film Ofisi Derneği'nce bu yıl yedincisi düzenlenen SineMardin Uluslararası Film Festivali İran sinemasının ünlü yönetmeni Mecid Mecidi'yi konuk etti. Mardin halkının yoğun ilgi gösterdiği festivalde halk jürisi kısa film dalında En İyi Film'i Ferat Ayebe'nin yönetmenliğini yaptığı Lorîna Kewên Mirî / Ölü Kekliklerin Sesi olarak belirledi. En İyi Belgesel Film kategorisinde ise Mehmet Sait Çelik'in yönetmenliğini yaptığı Goristan / Mezarlık belgeseli birinci oldu.

Uluslararası Suç ve Ceza Film Festivali

İstanbul Üniversitesi ve Başakşehir Belediyesi işbirliğiyle düzenlenen, hukuk ve sinemanın bir araya geldiği festivalin bu yılki teması Kadına Yönelik Şiddet ve Ayrımcılık. 28 Eylül-4 Ekim tarihleri arasında gerçekleşen festivalde 50'ye yakın ülkeden yaklaşık 150 film gösterildi. Festivalde uzun ve kısa metraj filmlerin yanı sıra Kadına Yönelik Şiddet ve Ayrımcılığın Önlenmesi Forumu kapsamında çok sayıda panel, sempozyum ve konferans yer aldı.

Film Sayısı Arttı Festival Çoğaldı

Sinemamızda üretilen film sayısının artışı festivaller organizasyonlarının da çoğalmasına yol açtı. İlk filmini çeken pek çok yönetmen zincir sinemalarla seyirciye ulaşma imkânı bulamasa da ülkenin pek çok yerinde yapılan festivaller kanalıyla gösterim şansı yakaladı.

Büyükşehirlerin yanı sıra Anadolu'da da sayıları her geçen gün artan uluslararası film festivalleri, Türkiye'deki sinema kültürünün gelişmesine de büyük bir katkıda bulunuyor. Uluslararası Antalya Altın Portakal, Adana Altın Koza Kültür ve Sanat ile Uluslararası İstanbul Film festivalleri gibi köklü organizasyonların yanı sıra Adıyaman, Eskişehir, Erzurum, Malatya, Muğla, Isparta, Balıkesir, Elazığ, Erzurum ve Karabük gibi Anadolu'nun birçok şehrinde de yıl boyunca ulusal ve uluslararası boyutta festivaller gerçekleştirildi.

Uluslararası Altın Safran Belgesel Film Festivali, Bilinmeyen Sinemalar Film Festivali, Film Ekimi, Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali, Uluslararası İzmir Film Festivali, Öğrenci Filmleri Festivali, Malatya Uluslararası Film Festivali, Dağ Filmleri Festivali, Uluslararası Eskişehir Film Festivali, Mini Bank Uluslararası Çocuk Filmleri Festivali, Uluslararası Bodrum Çevre Filmleri Festivali, Uluslararası Uzakdoğu Film Festivali, Uluslararası 1001 Belgesel Film Festivali, Paso Öğrenci Filmleri Festivali, Filmmor Kadın Filmleri Festivali yıl boyu gerçekleşen festivallerden bazıları. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2012'nin ilk 10 ayında sinema ile ilgili 41 etkinliğe 3 milyon 625 bin lira destek sağlandı.

Yurtdışından Ödül Üstüne Ödül

Bu yıl, Türk sinemasının yönetmen ve oyuncuları yine uluslararası festivallerden çok sayıda ödülle döndüler yurda. İsmail Güneş'in son filmi ve Türkiye'nin bu yıl ki Oscar adayı Ateşin Düştüğü Yer Montreal Film Festivali'nde en iyi film ve FIPRESCI ödüllerini kazandı.

Ali Aydın ilk filmi Küf'le 69. Venedik film festivalinde Geleceğin Aslanı ödülüne layık görüldü. Yönetmen Emin Alper'in ilk filmi Tepenin Ardı, Berlin Film Festivali Caligari Ödülü, Altın Lale ve Saraybosna Film Festivali Jüri Özel Ödülü'nden sonra Asya-Pasifik Film Ödülleri'nde de En İyi Film ödülüne layık görüldü. Daha önce Nuri Bilge Ceylan'ın Üç Maymun ve Bir Zamanlar Anadolu'da filmleriyle iki kez En İyi Yönetmen Ödülü'nü kazandığı festivalde, ilk kez bir Türk filmi en büyük ödülü kazandı.

Festivalde senarist ve yönetmen Reis Çelik ise çocuk gelinleri anlattığı Lal Gece

ile En İyi Senaryo ödülüne layık görüldü. Çelik'in yine aynı filmi Tokyo Uluslararası Film Festivali'nde en iyi Asya-Ortadoğu Filmi ödülünü layık görüldü.

Yeşim Ustaoğlu'nun Araf filminde oynayan Neslihan Atagül Tokyo Uluslararası Film Festivali'nde En İyi Kadın Oyuncu seçildi. Araf, Uluslararası Abu Dhabi Film Festivali'nde de 2012 Black Pearl (Siyah İnci) En İyi Film ödülünü aldı.

65. Cannes Film Festivali'nde, kısa metrajlı filmler kategorisinde yarışan Rezan Yeşilbaş'ın Sessiz adlı filmi de Altın Palmiye Ödülü'ne layık görüldü.

Hollywood Filmlerinde Olumsuz Türkiye İmajı

Türkiye'nin tanıtımına katkıda bulunacağı düşünülen iki Hollywood yapımı büyük hayal kırıklığına yol açtı. Ünlü Fransız sinemacı Luc Besson'un yapımcılığını üstlendiği, Oliver Megaton'un yönettiği ve sinemalarımızda "Takip: İstanbul" adıyla gösterilen Taken 2, Türk izleyicisinden beklediği ilgiyi göremedi. Başrolünü Liam Neeson'ın oynadığı ve yüzde 90'ı İstanbul'da çekilen film, İstanbul'u 1970'lere ait polis araçlarının yollarda dolaştığı, üçüncü dünya ülkeleri atmosferine sahip bir suç şehri gibi gösterdiği için tepkiler aldı. Yönettiği ve rol aldığı Argo filminin bazı sahnelerini İstanbul'da çeken; ancak afişinde İstanbul görüntülerine yer vermeyen Ben Affleck ise Türk sinemaseverlerin gönlünü kazanmak için yedek bir afiş hazırlattı. Filmin Türkiye'deki tanıtımlarında kullanılacak olan yeni afişte, camiler ve Galata Köprüsü yer alıyor. Ancak Avrupa ve ABD'de ise orijinal afiş kullanıldı.

2012 Yılında Kaybettiklerimiz

Sinema dünyası 2012'de yaprak dökümü yaşadı. Önemli filmlere imza atan çok sayıda yönetmen, gelecek nesillere isimlerini ve eserlerini bırakarak yaşama veda etti. Yusuf Kurçenli, Seyfi Teoman, Ekrem Bora, Meral Okay, Cüneyt Türel, Erol Kardeseci, Müşfik Kenter, Baykal Kent, Erol Günaydın, Metin Erksan aramızdan ayrılan değerli isimlerdi.

Yusuf Kurçenli

1973 ile 1980 yılları arasında TRT'de yapımcı ve yönetmen olarak çalışan Yusuf Kurçenli 22 Şubat'ta 65 yaşında vefat etti. İlk filmi Ve Recep ve Zehra ve Ayşe'yi 1983 yılında çeken, sonraki yıllarda yönettiği filmleriyle değişik festivallerde ödüller kazanan Kurçenli, Baba Evi ve Kurşun Kalem gibi TV dizilerini de yönetmişti. Özgürlüğün Bedeli (1977), Savunma (1979), Gramofon Avrat (1987), Karartma Geceleri (1990), Çözülmeler (1994), Gönderilmemiş Mektuplar (2002), Yüreğine Sor (2010) Kurçenli'nin çektiği filmlerden birkaçı.

Seyfi Teoman

İlk uzun metraj filmi Tatil Kitabı, 58. Berlin Film Festivali'ne kabul edilen tek Türk yapımı olan yönetmen Seyfi Teoman 35. doğum günü olan 16 Nisan'da geçirdiği motosiklet kazası sonrası girdiği yaşam savaşını 9 Mayıs 2012'de kaybetti. Teoman'ın 2004'te çektiği kısa filmi Apartman, ulusal ve uluslararası pek çok festivalde gös-

terilerek, ödüle değer görülmüştü. Teoman'ın 2008'de Berlin Film Festivali'nin forum bölümünde dünya galası yapılan Tatil Kitabı filmi, Türkiye'de ulusal yarışma bölümünde yer aldığı 27. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde de En İyi Film seçilmiş, FIPRESCI ödüllerini kazanmıştı. Teoman'ın Barış Bıçakçı'nın aynı adlı romanından uyarladığı Bizim Büyük Çaresizliğimiz filmi de geçen yıl Berlin Film Festivali'nin ana yarışma bölümüne seçilmiş ve dünya prömiyerini burada yapmıştı. Aynı evde yaşadıkları genç kıza birbirinden habersiz âşık olan iki orta yaşlı erkeğin hikâyesini anlatan film, İstanbul Film Festivali'nin uluslararası yarışma bölümünde Radikal Gazetesi Halk Ödülü'nü kazanmıştı. Seyfi Teoman bu yıl İstanbul Film Festivali'nde Altın Lale kazanan, Emin Alper'in yönettiği Tepenin Ardı'nın da yapımcıları arasındaydı.

Metin Erksan

Yılanların Öcü, Susuz Yaz, Sevmek Zamanı, Acı Hayat, Kuyu, Yılanların Öcü, Şoför Nebahat gibi filmlerle tanınan Türk sinemasının büyük ustalarından Metin Erksan 4 Ağustos'ta 83 yaşında hayata veda etti. Üniversite yıllarında sinemayla ilgilenen Erksan, 1950'de Atlas Film için Yusuf Ziya Ortaç'ın Binnaz adlı filmini senaryolaştırarak sinemaya adım attı. Erksan'ın 1952'de Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun senaryosundan çektiği Âşık Veysel'in Hayatı-Karanlık Dünya ilk filmi oldu. İkinci filmi Dokuz Dağın Efesi ile büyük ilgi toplayan Erksan, daha sonra Gecelerin Ötesi, Yılanların Öcü ve Acı Hayat gibi filmlerle toplumsal gerçekçilik türünde ürünler verdi. Sinemacılar Kuşağı'nın üç önemli temsilcisinden biri olarak adını duyuran Erksan, Susuz Yaz, Suçlular Aramızda, Sevmek Zamanı ve Kuyu gibi filmlerle kendine özgü üslûbunu geliştirdi. Hülya Koçyiğit gibi pek çok oyuncuyu sinemaya kazandıran isim oldu. Erksan, yönetmen sinemacılar kuşağının öncülerindendi. Entelektüel birikimi ve yaptığı toplumsal gerçekçi filmlerle sinemada muhalif bir duruşun temsilcisi oldu. Sektöre duyduğu kırgınlıktan dolayı son otuz yılda hiç film çekemedi.

Ekrem Bora

Yeşilçam'ın ünlü aktörü Ekrem Bora, kalp yetmezliği nedeniyle 1 Nisan 2012'de tedavi gördüğü hastanede hayatını kaybetti. Asıl adı Ekrem Şerif Uçak olan Ekrem Bora, 1934 yılında Ankara'da doğdu. İlkokuldan sonra, Sultanahmet Devlet Basımevi Kursu'nu bitirerek mürettip ve mücellit diploması alan Bora, 1953 yılında Yıldız Dergisi'nin açtığı sinema artist yarışmasında birinci olmasına rağmen film çeviremeden askere gitti. Bora, 1955 yılında askerlik dönüşü ilk filmi olan Alın Yazısı'nı çevirdi. İki yıl aradan sonra tekrar sinemaya dönen Bora, çok sayıda sinema filminde rol aldı. İlerleyen yaşına rağmen dizi filmlerde oynamayı sürdüren Bora'nın aldığı ödüller arasında 1966 yılında Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde, En İyi Erkek Oyuncu Ödülü ile 1991 yılında 28. Antalya Film Şenliği'nde En İyi Erkek Oyuncu ödülü yer alıyor.

Meral Okay

Ünlü senarist ve oyuncu Meral Okay, 9 Nisan 2012'de akciğer kanseri nedeniyle hayatını kaybetti. Meral Okay, 20 Eylül 1959 tarihinde Ankara'da doğdu. Beş yıl devlet memurluğu yapan Okay, bu süreçte Toprak Mahsülleri Ofisinin Dünya Bankası projelerinde ve TBMM'nin Atatürk'ün 100. yaşı kutlamaları çerçevesinde kurulan bir komisyonunda yer aldı. İstanbul'a taşınarak Günaydın gazetesinde çalışmaya başlayan Meral Okay, dergicilik, yayıncılık ve yapımcılık yaptı. Meral Okay, 12 Eylül askerî darbesi döneminde Türkiye İşçi Partisi üyesi ve işyeri temsilcisi oldu. Bir dönem sanatçı Sezen Aksu'yla birlikte çalışan Meral Okay, bazı şarkı sözlerine de imza attı. Birçok sinema ve televizyon dizisinde rol alan Okay, pek çok dizi ve filmin de senaristliğini yaptı. Meral Okay, İkinci Bahar, Beynelmilel, Hiçbiryerde, Yeditepe İstanbul, Koltuk Sevdası ve Seni Seviyorum Rosa gibi yapımlarda oyunculuk yaptı. Okay, Asmalı Konak, Bir Bulut Olsam ve Muhteşem Yüzyıl'ın da aralarında bulunduğu çok sayıda dizinin senaristliğini de üstlendi. Meral Okay, Altın Koza Film Festivali ile Siyad'dan En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu ödülü almıştı.

Cüneyt Türel

Usta tiyatro ve sinema oyuncusu Cüneyt Türel, 1 Mayıs 2012'de yaşama veda etti. Kanser tedavisi gördüğü hastanede hayatını kaybeden Türel, Zincirlikuyu Mezarlığı'na defnedildi. İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü mezunu olan Cüneyt Türel, tiyatroya Yeşil Sahne ve Gençlik Tiyatrosu'nda başladı. Aynı dönemde İstanbul Üniversitesi Türk Talebe Birliği Gençlik Tiyatrosu'na katıldı. Burada hem konservatuar düzeyinde bir iç eğitim alıyor, hem de pratik olarak seyirci karşısına çıkıyordu. İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nden mezun olduktan sonra 1962 yılında Gülriz Sururi-Engin Cezzar Tiyatrosu'nda profesyonel oldu. Daha sonra Lale Oraloğlu Tiyatrosu'nda çalıştı. 1965 yılında Cimri oyunu ile 30 yıl boyunca çalışacağı Şehir Tiyatroları'na geçti. 1995 yılında İstanbul Şehir Tiyatroları'ndan ayrıldı ve Tiyatro İstanbul bünyesinde bir sezon Sanat adlı oyunu oynadı. 1975 yılında Ajda Pekkan'ın Palavra Palavra şarkısında yaptığı düetle, herkesin hafızasında sesiyle kalıcı iz bıraktı. 1995 yılında Işıl Kasapoğlu ve Tilbe Saran ile birlikte Aksanat Prodüksiyon Tiyatrosu'nu kurdu. 2007 yılında kapanana kadar bu tiyatronun her oyununda oynadı. 2004 yılında Kent Oyuncuları'na misafir oyuncu olarak katıldı ve üç oyunda rol aldı. 2007 yılında tekrar Tiyatro İstanbul'da Çıkmaz Sokak Çocukları adlı oyunda misafir oyuncu olarak oynadı. 2008 yılında Tiyatro Dot'a Karatavuk adlı oyunla misafir oldu. 2007 yılından başlayarak rol aldığı Robert Wilson'un yönetimindeki Rumi (In the Blink of the Eye) oyunu Atina'da, Varşova'da ve Ravenna Festivali'nde sergilendi. 2009 yazında İstanbul Tiyatro Festivali'nin özel projesi kapsamında ünlü Fransız oyuncu Jeanne Moreau ile birlikte Rumeli Hisarı'nda sahnelenen ve Amos Gitai'nin yönettiği, Işığın Oğulları ile Karanlığın Oğullarının Savaşı adlı oyunda rol aldı. Oyuncu, 1979 yılından bu yana çeşitli sinema, televizyon ve seslendirme çalışmaları da yaptı.

Erol Kardeseci

Devlet Tiyatroları sanatçısı Erol Kardeseci, 15 Mayıs 2012'de Ankara'da hayata gözlerini yumdu. 1970'li yıllardan itibaren birçok yabancı dizide unutulmaz karakterlere sesiyle hayat veren Kardeseci, Cebeci Asri Mezarlığı'na defnedildi. 1936 yılında Ankara'da doğan Kardeseci, Ankara Devlet Konservatuarı Tiyatro Bölümü'nden 1960-61 döneminde mezun oldu. Aynı yıl Devlet Tiyatrosu ailesine katıldı. 1 Temmuz 2001 tarihinde yaş haddinden emekli olan sanatçının görev aldığı oyunlardan bazıları: Köroğlu, Hamlet, Julius Caesar, Köşebaşı, Kaktüs Çiçeği, Yakut Balık, Deli İbrahim, Lysistrata, Ayakta Durmak İstiyorum, Kâtip Çıkmazı, Evhamı, Hastalık Hastası, İstanbul Efendisi, Sevgili Doktor, My Fair Lady, Meraki, Ya Devlet Başa Ya Kuzgun Leşe, İnsanlar ve Hayvanlar, Helikopter, Goya (Akıl Hocası), Üç Kuruşluk Opera. Kardeseci 1970'li yıllardan itibaren TRT televizyonlarındaki yabancı dizilerde kimi unutulmaz karakterlere sesiyle hayat verdi. Kardeseci'nin seslendirdiği karakterler arasında Charlie'nin Melekleri'ndeni Bosley, İyi Kötü ve Çirkin filminde Eli Wallach'ın canlandırdığı Çirkin yer aldı. Bir Ankara Polisiyesi (2010), Dönme Dolap (2005), Lise Defteri (2003), Havada Bulut (2002), Sonradan Görmeler (1994), Dönemeç (1988) adlı sinema filmlerinde rol aldı.

Müşfik Kenter

Türk tiyatrosunun en önemli oyuncularından Müşfik Kenter, tedavi gördüğü hastanede solunum ve dolaşım yetersizliği nedeniyle 15 Ağustos 2012'de 80 yaşında hayata veda etti. 1932 yılında İstanbul'da dünyaya gelen Müşfik Kenter, 1947'de Ankara Devlet Tiyatrosu Çocuk bölümünde tiyatroya başladı. Ankara Devlet Konservatuarı Tiyatro Bölümü'nde eğitim gördü. Sanat yaşamı, devlet tiyatrosunda oynadığı Oğuz Ata oyunu ile başladı. Kenter, 1959 yılında Devlet Tiyatrosu'ndan ayrıldı ve İstanbul'a giderek kardeşi Yıldız Kenter ile beraber Muhsin Ertuğrul ile çalıştı. Birlikte Küçük Sahne'de oyunlar sergilediler. Şükran Güngör ve Kamuran Yüce ile bu dönemde bir araya geldiler ve dörtlü olarak birlikte uzun yıllar tiyatro yaptılar. 1960-1961 yılları arasında Site Tiyatrosu'nu kurdular. 1962'de adını Kent Oyuncuları olarak değiştirdiler. İki kardeş ve Şükran Güngör, 1968'de İstanbul'da Kenter Tiyatrosu'nun binasının inşaatını tamamladılar. Tiyatroyu yapmaları için tüm paralarını ortaya koymaları, büyük bir turne ile Anadolu'yu gezmeleri ve bir koltuk satma kampanyası ile destek toplamaları gerekmişti. Seyircilerin pek anlamayacağı düşünülen oyunları sahnelemekten çekinmediler. İngiliz Kültür Heyeti ve Rockefeller'den burslar alarak Amerika ve İngiltere'de tiyatro araştırmaları yapan ve incelemelerde bulunan Kenter, İngiltere, Amerika, Fransa, Almanya, Yugoslavya, Kıbrıs gibi birçok ülkede oyunlar sergiledi. Murathan Mungan'ın Orhan Veli şiirlerinden düzenlediği Bir Garip Orhan Veli isimli tiyatro oyunu 25 seneden fazla süre sahneledi. Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'ndan emekli olduktan sonra, Haliç Üniversitesi Konservatuvarı Tiyatro Bölümü Başkanlığı ve Bakırköy Belediyesi Şehir Tiyatrosu Genel Sanat Yönetmenliği görevlerinde bulundu. Tiyatro oyunculuğunun yanı sıra sinema oyunculuğu da yaptı. Sevmek Zamanı, Üç Arkadaş, Seni Kalbime Gömdüm gibi unutulmaz filmlerde rol

aldı. 1966 Antalya Film Festivali'nde, Bozuk Düzen filmiyle En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu ödülünü kazandı. Yerli, yabancı TV filmlerinde, belgesel ve reklâmlarda seslendirme yaptı. Kenter'in rol aldığı filmlerden bazıları şunlar: Dişi Kurt (1960), Sessiz Harp (1961), Murtaza (1965), Şeytanın Kurbanları (1965), Sevmek Zamanı (1965), Bozuk Düzen (1966), O Kadın (1966), Üç Arkadaş (1971), Seni Kalbime Gömdüm (1982), Hayallerim Aşkım ve Sen (1987), Rumuz Goncagül (1987), Piano Piano Bacaksız (1990) (sesiyle), Lebewohl, Fremde (1991), Moon Time (1994), Dar Alanda Kısa Paslasmalar (2000).

Baykal Kent

Sinema ve tiyatro sanatçısı Baykal Kent, 6 Şubat'ta Bursa'da yaşamını yitirdi. 69 yaşındaki sanatçı Kent, Ortaköy Mezarlığı'na defnedildi. 1943'te İstanbul'da doğan Baykal Kent sanat hayatına tiyatro oyunculuğuyla başladı. 25 yıl boyunca Ferhan Şensoy'un Ortaoyuncular kadrosunda sahneye çıktı. 1963 yılından itibaren sinema filmlerinde figüran olarak oynadı. Daha çok komedi filmlerinde rol aldı. 1987'den itibaren televizyon dizilerinde yer aldı. 1987 yılından sonra faal sinema çalışmalarını azaltan Baykal Kent, özel kanalların açılmasıyla birlikte televizyon şovları ve komedi dizilerinde çalışmaya başladı. Sanatçının oynadığı filmler arasında İntikam, Sevimli Frankenştayn, Turhanoğlu Çal Hasan, Deli Şahin, Kadı Han, Kafes, Kolombo Şakir, Yarınsız Adam, Yumurtanın Sarısı, Hırçın Kız, Kan, Yadeller, Gazeteci, Çile, Eşek Şakası, Kartal Murat, Bir Damla Ateş, Önce Hayaller Ölür, Şabancık, Yasak Aşk, Ceza, Düşkünüm Sana, Gırgır Ali, Kelepçe, Aptal Kahraman, Cehennem Elçileri, Çöl, En Büyük Yumruk, Gizli Kuvvet, Günahkâr, Kardeşim Benim, Kobra, Ölüme Son Adım, Türkiyem, Vahşi Kan, Ağlattı Kader, Başım Gözüm Üstüne, Dev Kanı, Kalbinden Atma Beni, Orta Direk Şaban, Üşütük, Anadan Ayrı, Gurbetçi Şaban, Para Babası, Tarzan Rıfkı, Fosforlu, Kahpe Bizans sayılabilir.

Erol Günaydın

Usta tiyatro oyuncusu Erol Günaydın, Acıbadem Kadıköy Hastanesi'nde 15 Ekim 2012'de kalp yetmezliği sonucunda vefat etti. 1933'te Trabzon Akçaabat'ta dünyaya gelen Günaydın, tiyatroya Galatasaray Lisesi bünyesinde başladı. Günaydın, 1955'te Haldun Dormen Cep Tiyatrosu'nda Papaz Kaçtı adlı oyun ile profesyonel aktörlük hayatına giriş yaptı. 1960'da Yeşil kurbağalar ile ilk sinema filminde oynayan Erol Günaydın, elli yıllık bir süre içinde çok sayıda filmin ve tiyatro oyununun yanı sıra dizilerde de oynadı. Nasreddin Hoca tiplemesi, meddah gösterileri, seslendirmeleri ve canlandırdığı diğer pek çok karakter ile tiyatronun büyük ustalarından kabul edilen Günaydın'ın nehir söyleşisi 2007 yılında İki Kalas Bir Heves adıyla kitaplaştırıldı. Günaydın, 1967 yılında Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde Güzel Bir Gün İçin filmiyle, En İyi Senaryo ve En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu ödüllerini kazandı.

Türk Sineması 2012

Yavuz Altınışık

Yeraltı

C Blok, Masumiyet, Kader ve Kıskanmak gibi önemli filmlerin yapım ve yönetmenliği ile tanıdığımız Türk sinemasının özgün ismi Zeki Demirkubuz 2012 yılında gösterime giren Yeraltı filmiyle, bir önceki yapımlarına nazaran takipçilerine büyük bir hayal kırıklığı yaşatmışa benziyor. Bu film dolayısıyla, Demirkubuz'un her fırsatta Dostoyevski üzerinden bir dil kurma çabası, gelinen noktada sıkıcı bir tekrara neden olmaktadır. Yapımlarının neredeyse tamamında bu dilin baskısıyla karşı karşıya kalan seyirci Kader ve Masumiyet filmlerinde gördüğü samimi havanın benzerini görmek maksadıyla gittiği Yeraltı filminde beklentilerinin altında bir vasatlıkla karşılaşmıştır. Bu anlamda Yeraltı, karakter seçiminden anlatım olanaklarına, hikâye kurgusundan kamera açılarına kadar birçok unsur itibariyle bir önceki filmlerin tekrarı gibidir. Engin Günaydın'ın performansı her ne kadar göz doldurucu olsa da daha çok komedi ağırlıklı yapımlarda yer alan bir ismin böylesine ağır bir konu etrafında sahnelediği oyunculuk inandırıcılık açısında yetersiz kalmaktadır. Zira Günaydın'ın, bohem havası vererek canlandırdığı Muharrem karakterinin birçok davranışında Burhan Altıntop'un ya da Zabıta İrfan'ın izlerine kolaylıkla rastlayabiliyoruz. Bu açıdan konu içeriği ile konunun anlatımını üstlenen oyuncu arasında örtüşmeyen bir zafiyet göze çarpmaktadır. Televizyon ekranının getirdiği bir fenalık olarak, ekran yüzü fazlasıyla eskimiş bir komedyenin bu türden bir derinliğe sokulası hem oyuncu, hem de yönetmen için tehlikeli riskler taşımaktadır. Bu açıdan filmin bir türlü sahip olamadığı inandırıcılık, oyunculuk bakımından da zedelenmiştir.

Öte yandan birçok sahnenin gereksiz yere uzatılması izleyicinin konsantresi açısından yorucu bir hâl aldığını itiraf etmeliyiz. Meselenin önemine vurgu yapmak ya da seyirciyi düşünmeye davet etmek gibi iyi niyetlerle yapılan uzatmaların aşırılığı, vurgulanan anlamın yanında bütünlüğün parçalanmasına neden olmaktadır. Türk sinemasına, "sanatsal kaygı"larla sokulan binlerce örneğin bir benzeri burada da tekrar edilerek klişenin ömrünün biraz daha uzatılmasına ciddi katkılar sağlandığına bir kez daha şahit oluyoruz. Bu faydasız uzatmalar, klişeleşmiş bir kültürün yıkımı açısından aşılması gereken bir handikap olarak Türk sinemasının önünde durmaktadır. Bireysel sıkıntıyı dile getirmenin aracı olarak klişeleştirilen bu "uzatmalar"ı, teknik bir çarpıcılıkla aşan sinemacının bu anlamda tarihî bir öncülüğünü üstleneceği ortadadır. Diğer yandan görüntülerdeki solukluk her ne kadar mekânsal anlamda Ankara'nın soğuk yüzüne bir gönderme teşkil etse de Demirkubuz gibi bir yönetmen için bu durum fazlasıyla acemilik havası estirmektedir. Amatör bir çekim tadında olan görüntülerin filmin derinliğinde yaralar

açtığı söylenebilir. Tüm bunlar dolayısıyla Demirkubuz takipçilerinin beklentileri bastırılmış bir heyecan olarak yeni yapımlara ertelenmiştir.

Pazarları Hiç Sevmem

İlk bakışta ismiyle dikkatleri üzerine çeken Pazarları Hiç Sevmem filmi, maalesef içeriğini ismi kadar çekici kılamamış bir film olarak kalacak hafızamızda. Senaryo ve yönetmenliğini Rezzan Tanyeli'nin yaptığı filmin iler tutar bir tarafı varsa, o da görüntü kalitesidir. Bu anlamda en iyi görüntü yönetmenliği dalında Altın Portakal'dan kazandığı ödülü sonuna kadar hak ettiği söylenebilir. Meselesini, "insanlık hâlleri üzerine bir film" olarak özetleyen filmin anlattığı hikâyede herhangi bir özgünlük görülmediği gibi herhangi bir insanlık hâlini görmek de pek mümkün olmuyor. Hatta karakterler arasındaki ilişki bile anlaşılmaz bir yerde duruyor. Deniz'in (Melisa Sözen) Oğuz'a (Edhem Dirvana) gösterdiği ilginin neye ve nereye dayandığı sorusu önemsiz bir detay gibi geçiştirilmişe benziyor. Kendi kendine "ayaklanan" yeşil Mercedes'in hikâyesinin neye tekabül edeceği de bir muamma olarak ortada bırakılıyor. Belki de, muzır bir istekle, kendi kendine hareket eden araçların filmde fantastik bir öğe olarak kullanıldığını varsaymamız isteniyor; ama öte yandan böyle bir varsayımın filmin genel ağırlığına halel getireceği hissi de seyircinin yakasını pek bırakacağa benzemiyor. Ayrıca, oyunculuk performansı bakımından, Hasibe Eren ve Ayşen Gruda haricinde hiç kimsenin filme adam akıllı bir katkı sunduğunu söyleyemeyiz. Diğer yandan kullanılan mekânlardan, karakterler arası diyaloglara varıncaya kadar her şey izleyicide bir yabancılık hissini doğuruyor. Bu anlamda yerli bir yapımdan ziyade, daha çok Fransız havası estirilmişe benziyor. Belki de Pazarları Hiç Sevmem filminin seyircisiyle kurmayı bir türlü başaramadığı irtibatsızlığa birazda buradan bakmak gerekebilir.

Lal Gece

Toplumsal alanda yaşanan birtakım marjinal meseleleri ele almasıyla bilinen Reis Çelik, Lal Gece filmiyle ülkemizde yaşanan çocuk gelin dramını bir kez daha gündeme getirmişe benziyor. Türk sinemasının, özellikle senaryo sıkıntısı çektiğinde, başvurduğu numaralardan biri olarak önümüze çıkan töre eleştirisi belki de doğru ve gerçekçi bir yerden yapılmadığı için hep marjinal bir boyutta kalmaya mahkûm ediliyor. Bu yüzden olsa gerek töre gibi gelenekselleşmiş birtakım meselelere dışarlıklı bir bakış açısıyla yaklaşmak inandırıcılık açısından ciddi sorunlar ortaya çıkarıyor. İnat Hikâyeleri'ndeki sıcak anlatımıyla dikkatlerimizi çeken Reis Çelik'in, Lal Gece'deki gerçekçi bakışının perdedeki aksi izleyici açısından çok fazla ciddiye alınmıyor. Film, özellikle Binbir Gece Masallarındaki hikâyelere benzer bir duyarlıkta ele alınması dolayısıyla gerçekçi boyutuna ciddi zararlar vererek kendi duyarlığının anında "masal"a çevrilmesine neden oluyor. Doğuda yapılan bir evlilik töresi olarak berdelin Türk sinemasının en çok işlenen konuları başında gelmesi salt toplumsal bir duyarlığa değil, aynı zamanda işin magazinel çekiciliğine de göz kırpıyor. Dolaysıyla marjinal bir konunun ajitatif yöntemlerle perdeye yansıtılması çözümü amaçlayan bir yöntem olmanın uzağında kalıyor.

Ateşin Düştüğü Yer

Türkiye'nin Oscar aday adayı olarak tanıtılan Ateşin Düştüğü Yer, yapılan onca tanıtıma rağmen izleyicinin rağbet göstermediği bir soğukluğa düştü. Bir benzerini Lal Gece'de gördüğümüz töre eleştirisi yine bildik ajitasyonlarla perdeye yansıtılarak tekrarın tekrarına gidildi. İzleyiciyi en başta kullanılan mekânın gerçekliği konusunda endişeye düşüren film meramını bizden çok ötekine hitap eden bir başarıyla dile getirdi. Her ne kadar birtakım kamera oyunlarıyla dikkatleri toparlamaya çalışsa da oyunculuğun fazlasıyla hafifsendiği bir film olarak ortaya çıkıyor Ateşin Düştüğü Yer. Karakterlerin oturmamışlığı, kullanılan dilin gerçekle olan ilişkisindeki zafiyeti gibi birtakım olumsuzluklar filmin daha bir alt seviyeye düşmesine neden oluyor. 60'lı yıllardan beridir köy gerçekçiliği adıyla sürdürülen bir konunun temcit pilavı gibi her on yılda bir seyirci önüne konulması duyarlık noktasında toplumsal bir körleşmeyi beraberinde getirme riski barındırmaktadır. Ayrıca bu tür filmlerin tekrar tekrar yapılmasında hem izleyici hem de sinema açısından ne tür bir kazanç sağlandığı sorusu hâlâ cevapsız bir çağrı olarak ortada durmaktadır. Oysa entelijansiyamızın bir farklılığa dikkat çekme adına artık bu tür meselelere tersinden yaklaşması konuyu daha dikkate değer kılacaktır. Töre meselesini, toplum gerdanında hakir edici bir boyunduruk olarak görmenin dışında meseleye farklı yaklaşmayı gerektiren birçok kapının bizi beklediğini artık görmek gerekiyor.

Fetih 1453

Fetih 1453, 2012 yılının büyük bütçeli filmlerinden biri olarak beyazperdede yerini aldı. Filmin tanıtım fragmanlarını izleyenler, biraz da medyanın dayatmasıyla, yıllardır Türk sinemasında yapılamayan Hollywoodvari bir filmle karşılaşacağı umuduna düşmüş olmalılar ki film hem oyunculuktaki başarısızlık, hem de anlatımdaki eksiklikleri nedeniyle beklenenin altında bir etki yarattı. Filmin en büyük eksikliği, diyaloglarından anlatım biçimine kadar her şeyiyle Yeşilçam melodramları etkisinde ilerlemesi olarak gösterilebilir. Ağdalı konuşmalar, zoraki hitabet sahneleri ve bağlamına hiçbir şekilde oturtulamayacak kadın erkek ilişki biçimleri filmin ciddiyetine zarar vermeye fazlasıyla yetebiliyor. Bu anlamda Fetih 1453, ele aldığı konunun merkezini karikatürize bir abartıyla donatmaktan öteye gidememiştir.

Diğer yandan filmim merkezinde İstanbul'un fethinin önemi haricinde her şeyi görmek mümkün. Oysa fethin gerçekleşmesinde önemli rol üstlenmiş bir isim olarak Akşemseddin'in daha detaylı bir şekilde ele alınması gerekirdi. Karadan yürütülen gemilerin on beş saniyeliğine gösterilmesi, meselenin tarihî boyutunun ne derece önemsendiğini göstermesi açısından ilginçtir. Sultan Mehmet'ten ziyade Ulubatlı'nın aşk macerasını öne çıkaran film, ana unsur ile yan unsurları ya bilerek değiştirmiş ya da karıştırmışa benziyor. Efektlerde kullanılan ileri teknolojinin büyüklüğü, kırk yıl öncesinin mantığıyla yazılan senaryonun zaafıyla maalesef gölgede bırakılmış. Çatık kaşlı agresif padişahların (Devrim Evin), bir vurduğu bir daha kalkmayan Ulubatlı'ların (İbrahim Çelikkol), zevk sefa içinde yüzen Bizans

imparatorlarının (Recep Aktuğ) kol gezdiği film, eskimiş bir mantığı yeniden gündeme getirerek sığ bir popülerliğe yelken açıyor. Bu anlamda popüler kaygılarla yola çıkan ticari bir film olarak Fetih 1453'ün, seyirci nezdinde kalıcı bir iz bırakamayacağı ortadadır. Oysa ortalama bir izleyici zevkiyle söylemek gerekirse; böyle tarihî bir konunun en azından Mustafa Akkad'ın ölümsüzleştirdiği Çağrı filmine yakın bir çıtaya yükseltilmesi gerekirdi. 17 milyonluk bir bütçe bunu her hâlükârda mümkün kılabilirdi. Filmin elbette ki bir başarısı olduğunu söylemek zorundayız. Bu başarı ise 17 milyonluk bütçeyle yapılan bir filmin perdeye bir fiyasko olarak nasıl yansıtılabileceğini gözler önüne sermesidir.

Tepenin Ardı

Bir ilk film olmasına rağmen anlattığı hikâyeyi dört başı mamur bir şekilde perdeye yansıtabilmiş nadir yapımlardan biri olarak seyircisini selâmladı Tepenin Ardı. Bu anlamda yönetmen Emin Alper'in sağlam bir iş çıkardığını söyleyebiliriz. Hatta 2012 yılının en dişe dokunur filmlerinden biri olarak da bahsetmemiz mümkün. Hikâyesini, taşrada yaşayan bir ailenin, bireyleri arasındaki ilişkinin riyakârlığı üzerine kurgulayan film, ele aldığı her karakteri alegorik anlatımın kalıpları içinde değerlendiriyor. Bu anlamda aile özelinden iktidar geneline yayılan çok katmanlı bir anlatıma kapı aralayarak her karakter üzerinde derin analizler yapılmasına olanak tanıyor. Bireysel ilişkileri biçimlendiren riyakârlığın toplumsal alanda doğurduğu paranoyak refleks en yalın hâliyle dile getiriliyor. İkiyüzlülükle sakatlanan bir toplumun, içselleştirilen yalanla kendini nasıl diri tuttuğunu ve görünmez ötekinin düşmanlığı üzerinden nasıl bir toplumsal direnç yaratıldığına işaret ediyor. Filmde aile içerisindeki her birey bir diğerine uzattığı yalanlar silsilesiyle kendi özerkliğini korumaya çalışıyor. Dede Faik'in (Tamer Levent) aile içindeki rolü tam anlamıyla toplumsal hiyerarşinin tepesindeki devlet erkine tekabül ediyor. Bir otorite unsuru olarak Faik'in aile bireyleri arasındaki ilişkiyi sakatlayan bir baskınlığı var. Dolayısıyla her birey dedenin otoritesi altında kendini şekillendirmiş bir eğretilikte duruyor. Edebiyat öğretmeni Nusret'in (Reha Özcan) babasına yönelttiği eleştiriler bile bu otorite karşısında ciddiye alınamayacak bir zayıflığa işaret ediyor. Torun Zafer'in (Berk Hakman) silâhaltında kaybettiği aklına rağmen küçük torun Caner dede tarafından silah talimlerine götürülüyor. Bir tarafta silâhaltındayken kaybedilen akıl dururken, diğer tarafta silâhaltında erkin ele geçirileceğine dair olan inanç yatıyor. Filmin tek kadın karakteri Meryem ise (Banu Fotocan) bu iktidar işleyişinde en büyük sakatlanmaya maruz kaldığı halde sesini çıkarmayan köylüyü temsil ediyor. Faik'in film boyunca bahsettiği Yörükler ise iktidarın kendi direncini tazeleme gereksinimi duyduğu görünmez ötekiler olarak hikâyede yerini alıyor.

Tepenin Ardı sekiz kişilik kadrosu ve tek mekân çekimleriyle politik mesajını kör göze parmak misali doğrultmuyor. Aksine her karesini çok boyutlu okumalara açık simgesel bir dilin süzgecinden geçirerek izleyiciye aktarıyor. Yerinin darlığına ve kadrosunun azlığına rağmen seyirciyi sıkmadan meselesini anlatmaya çalışıyor. Küçük bir çiftlikte dönüp dolaştırılan kameranın izleyiciye aktaracağı hikâye, merak uyandırıcı birtakım tekniklerin kullanımıyla izlenilebilir bir kıvama geti-

riliyor. Şurası açıktır ki son dönem Türk sineması, âdeta ağız birliği etmişçesine içinde bulunduğumuz politik jargona paralel filmler çekerek ortak bir noktada buluşmayı amaçlıyor. Bu meyanda Tepenin Ardı'nın da bu ortak noktanın dahiline girdiğini söyleyebiliriz. Bahse konu film her ne kadar dönemsel bir etkileşimle kurgulanmış gözükse de diğerlerinin düştüğü politik tarafgirliğin hazzına kapılmıyor. Gayet sarih bir şekilde toplumsal refleksimizi oluşturan politik kodlarımıza yönelik derinlikli analizler ortaya çıkarıyor.

Yangın Var

Selvi Boylum Al Yazmalım'la akrabalığını her fırsatta dikte eden yapısına rağmen keyifle izlenebilecek bir hikâyesi olduğunu söyleyebiliriz. Hikâyesi keyifli olmasına keyifli; ancak içerdiği mesaj kaygısı bıktırıcı bir yorgunluğa sürüklüyor izleyiciyi. Politik gündemi ironik bir dille anlatmayı yeğleyen filmler kategorisine sokabileceğimiz Yangın Var, farklılıkların ayrımcılığa değil, zenginliğimize işaret ettiğine vurgu yapıyor. Bir şehit yakını olan itfaiyeci Koşman'ın (Osman Sonat) Diyarbakır belediyesinin Rize Çayırbağı beldesine hibe ettiği aracı almak üzere Diyarbakır'a gitmesiyle başlayan hikâyede, iki farklı kültürün birbirleriyle olan yakınlığı gözler önüne seriliyor. Şehit olan abisi nedeniyle Doğu halkına mesafeli olan Koşman, yol boyunca kendisine eşlik eden Asya'nın güzel, zarif ve bilgeliğiyle önyargılarını kırmış oluyor. Bunun yanında filmin oyunculuk açısından ciddi sıkıntılar içerdiğini de söylemek gerekir. Diyarbakır belediye başkanını canlandıran Yavuz Bingöl'ün İstanbul lehçeli konuşmaları filmin "ciddiyetini" ciddi anlamda örseliyor. Bir oyuncudan ziyade, az sonra türkü çığıracak bir türkücü hâlinde duran Bingöl'ün filmdeki performansı oyunculuğu yeni başlayanların acemiliğinin de altında kalıyor.

Uzun Hikâye

Belki de 2012 yılının en merak edilen filmlerinden biriydi Uzun Hikâye. Mustafa Kutlu gibi Türk edebiyatının önemli öykücülerinden birine ait hikâyenin yönetmen elinde nasıl bir şekil alacağı hemen herkesin gündemini uzun süre meşgul etti. Filme ait fragmanların medyaya yansıması merakları biraz daha tetiklese de filmin vizyona girmesi herkeste farklı düşüncelerin ortaya çıkmasına sebep oldu. Kenan İmirzalıoğlu'nun canlandırdığı Bulgaryalı Ali karakteri kimine göre hikâyedeki karakterin yanında çok çelimsiz bulunurken kimi de bu rolü İmirzalıoğlu'ndan başkasına yakıştıramadı. Kimin ne düşündüğünü bir kenara bırakarak söylemek gerekir ki Kenan İmirzalıoğlu'nun oyunculuk noktasında filmi tek başına götürmesi başlı başına bir başarı meselesidir. Öyle ki oynadığı rolün hakkını, hiçbir karede tökezlemeyen bir canlılıkla fazlasıyla ödediğini düşünüyoruz İmirzalıoğlu'nun. Yapım ve yönetmenliği Osman Sınav'a ait olan film tipik bir melodram havasıyla Türk sinema tarihinin edebiyat uyarlamaları arasında yerini aldı.

Araf

Yeşim Ustaoğlu'nun yönettiği Araf, daha çok Zeki Demirkubuz filmlerinin paralelinde okunacağına inandıran bir içerikle çıktı izleyici karşısına. Bir yönetmen olarak Ustaoğlu'nun, her ne kadar Demirkubuz filmlerine yaklaşan bir çizgide olduğu söylense de derdini olay üzerinden anlatmayı denemesi Demirkubuz'la arasındaki farkı ortaya çıkarmaya yeterlidir. Bu anlamda, Demirkubuz'un, karakterin dibine inen birey merkezli analizciliği Ustaoğlu'nda olay merkezli bir anlatıma dönüşerek daha genel bir tablonun sergilenmesine yol açmaktadır. Bu da her iki yönetmenin özgünlüğünü ortaya çıkaran önemli bir işaret taşıdır. Gazetelerin üçüncü sayfa haberlerinde hemen her gün rastlayacağımız cinsten bir hikâyenin perdeye yansıtılması haricinde Araf'ın olumsuz bir yanı olduğunu söyleyemeyiz. Şehrin varoşlarında sabahtan akşama kadar çalışmaktan başka çıkışı olmayan Zehra (Neslihan Atagül) ile Olgun'un (Barış Hacıhan) hikâyesine eğilen Ustaoğlu, gerçeğin hikâyeleştirilen trajikliğini âdeta somut bir yumruğa dönüştürerek vuruyor seyircinin yüzüne. Özellikle Türkiye'deki kenar mahalle olgusuna dikkati çeken Ustaoğlu karakter oluşturmada, kendi benzerlerine fazlasıyla fark atmış bir sinemacıdır. Bu anlamda Zehra ya da Olgun karakterinin sergilediği tipoloji günlük hayatta denk geleceğimiz bir gerçekliğe işaret etmektedir. Kullanılan mekânlardan, karakterlerin davranış biçimlerine kadar hemen her şeye inandırıcı bir havanın hâkim olması izleyicide sarsıcı bir etkinin oluşmasına neden oluyor. Cinsel istismara uğramış olmanın sarsıntısını kadın sinemacı gözünden seyretmek de meselenin sahiciliğine sağlam perçinler vuruyor. Filmin altı çizilmesi gereken bir diğer meselesi de erkeğin kadına uyguladığı şiddetin bir noktadan sonra kadının kendi bedenine yönelttiği bir şiddet olarak gösterilmesidir. Zehra'nın, gebeliğini gizlemek için kendi bedenine uyguladığı işkence tam da kastettiğimiz bu şiddet sarmala denk gelmektedir. İstismara uğrayarak ruhsal şiddete maruz kalan kadının çaresizlik karşısında kendi bedenine uyguladığı şiddet sarmalı trajedinin vahametini açıkça ortaya koymaktadır. Kendi yoksul dünyalarında kapana kısılmış çaresizlikleri ve istismar edilen hayatları çerçevesinde ara mahallenin küçük insanlarına ait trajik hikâyeleri konu edinen film, yarattığı atmosferin sahiciliğinden ödün vermeyen bir dirençle ayakta durarak başarıyı fazlasıyla hak etmiştir. Çaresizliğe, sadece insanlar üzerinden değil tarumar edilmiş çevrenin darmadağınık görüntülerini kullanarak da işaret eden Araf, müziklerinden oyunculuklarına kadar her şeyiyle etkileyici bir yerde duruyor.

TV

Sema Karabıyık

TV ÜZERİNDEN (A)SOSYALLEŞME

Sema Karabıyık

Statü sembolü olarak hayatımıza dahil olan TV; evi ev yapan vazgeçilmez bir metaya dönüştü. Evin başköşesinde kendine genişçe bir yer açarak ev ahalisini etrafına toplamayı başardı. Özel televizyonların peş peşe açılması ile birlikte istediği programı seyretme özgürlüğü / bireyselciliği "kişiye özel" TV dönemini başlattı. Aile fertlerini bir araya toplama misyonu ayrıştırıcı bir etkiye terk etti yerini zaman içinde. Kimse bir başkası için seyretmek istediği programdan taviz vermiyor, fedakârlık yapmıyor artık. Aile fertlerini birbirinden uzaklaştıran TV, sosyal medyada "seyir ortaklığı" üzerinden yakınlaştırıcı bir etkiye sahip. Sohbetlerin referans noktasını, zeminini, malzemesini sağlamakla kalmıyor; çoğunluk sosyal medyada televizyon üzerinden sosyalleşiyor.

TV tek yönlü; konuşuyor, gösteriyor, inandırıyor. İzleyici; dinliyor, bakıyor, inanıyor. Mantığa değil, duygulara hitap ediyor. İnsanlar günlük hayatın stresinden, geriliminden TV'ye sığınarak kurtuluyor. TV, onun yerine düşünerek olaylara bakış açısını, ertesi gün neyi konuşacağını, neyi dert edineceğini belirliyor. Böylece ne dışarısı diye bir şey kalıyor, ne de kişi gelişmelerin dışında kalıyor. Her şey televizyonun "içinde" artık.

24 saat yayın yapan televizyonlarda teknik olarak gelişen yayıncılık anlayışına rağmen alternatif program üretimi gittikçe düşüyor. Rekabet; rakip kanaldakini kopyalamak, benzerini yapmak, hatta isim değişikliği ile aynısını yapmaya dönüşmüş durumda. Rekabet edecek alternatif üretmek yerine, rakip programın aynısını yaparak seyirci çalmak yeni yayıncılık anlayışı. Ama zaten ilk yapılan program da yabancı kanallardan -kibar bir ifadeyle- esinlenme olduğundan; hırsızdan çalmak hırsızlık olarak algılanmıyor ve yadırganmıyor. Bu anlayış sebebiyle ana akım televizyonların yayın akışı da, yayınladıkları programlar da, diziler de gittikçe birbirine benziyor.

Son yıllarda çok seyredildiği için mi ekranları işgal ettiği yoksa başka alternatif program olmadığı için mi çok seyredildiği anlaşılamayan yerli diziler; yükselişini sürdürdü ve 2011 yılına da damgasını vurdu. 2011 yılına dair bir değerlendirme çabasında olan bu yazıda da genişçe bir yer işgal edecek yerli diziler. Ama önce gündüz ekranı: Daha önce yayınlanan yerli dizilerin tekrarının genişçe bir yer kapladığı gündüz saatlerinde kadın seyircileri hedefleyen kadın kuşaklarında yayınlanan programlar.

Gündüz Ekranında Değişen Hiçbir Şey Yok
İzdivacın Ekran Hâlleri: Çöpçatan Yayıncılık

"Kadın ve Aileden Sorumlu Bakan Aliye Kavaf yayından kaldırılması için savaş açtı" haberleri ile orantılı bir şekilde arttı izdivaç programları 2011 yılında. Altı farklı kanalda, sabah dokuzdan akşam haber saatine kadar yayında olan, ismi farklı özü aynı programlar, seyirciyi izdivaca davet etti. Genel seçim yapıldı, bakan listeye giremeyerek sadece bakanlığa değil, milletvekilliğine de veda etti, bakanlığın isminden kadın ismi çıkarıldı, devlet bakanı Bülent Arınç, "Ekrana bakınca midem bulanıyor" dedi, değişen bir şey olmadı. Reytingi ulusal kanallar için düşük kaçan izdivaç programları minör kanallara transfer olarak devam etti yoluna. Reytingden vazgeçemeyenlerdense her şeye rağmen devam kararı geldi.

Özel televizyonların yayına yeni başladığı zamanlarda "Saklambaç" diye bir program vardı. Yer gök inlemişti TV flörtü "Saklambaç" ekrana geldiğinde. Amcalar, teyzeler, gözlerini kısıp, elleriyle ağızlarını kapatıp seyretmeyi bile reddetmişlerdi. İnsanları flörte teşvik ediyor, flörtü meşrulaştırıyor diye. O amcalar, teyzeler, adı evlilik programı olan; ama aslında flörtün bile cılkını çıkaran izdivaç programlarını seyretmekle yetinmiyor; içindeler artık. Ya seçici / seçilen koltuğunda ya da çocuklarını hediye paketi yapıp getirmiş, seyirci locasında. İçinde geçen evlilik ibaresi tüm negatif etkisini siliyor bazılarının nezdinde. Hâlbuki gazetelere yansıyan haberlere bakınca hiçbir şey göründüğü gibi değil. Önceki yıl, izdivaç programlarında yapılan evliliklerin ne kadar sürdüğüne dair haberler vardı. Bu yıl izdivaç tuzakları yer aldı haberlerde.

Devamlılık arz eden, çok seyredilmesini alışkanlık yapma etkisine borçlu bir format var karşımızda. Talibi çıkacak mı, yine mi reddedecek merakı yanında seyirciyi ekrana bağlayan kamera arkasında yaşananlar. O yaşananların canlı yayına taşınması.

Günde ortalama bin kişinin başvurduğu iddia ediliyor izdivaç programlarına katılmak için. Sözde katılımcılar / talipler ince elenip sık dokunuyor; ama sıklıkla canlı yayına dün aradım bugün geldim diyenler çıkıyor.

RTÜK ceza kesmesin hassasiyeti ile argo ve küfürden uzak durulmaya çalışılıyor. Ama onun dışında her şey konuşmak serbest. Sözler eğlence vaat ettiği müddetçe, o eğlence reyting listelerinde üst sıralara çıkmayı sağladığı müddetçe hiçbir sakıncası yok.

İçinde her türlü insan hikâyesini barındırıyor izdivaç programları. Eğlence kısmı sunucuların zekâ ve espri yeteneklerini konuşturarak, stüdyoda sitcom rüzgârı estirdikleri anlarda karşılanıyor. Zor hayat hikâyesine sahip olanlar arabesk bir havada sunulunca duygusallık; az sonra, devamı yarın anonsuyla kamera arkasında yaşananlar; aşk, entrika, kıskançlık üçgeninde işlenince, merak duygusu tavan yapıyor. Diziler nasıl hayatın her rengini içinde barındırdığını iddia ederken aslında suni bir hayat, üretilmiş bir hayat çıkıyorsa ortaya; her türlü renkli kişiliği içinde barındıran izdivaç programlarında da türetilmiş bir evlilik anlayışı söz konusu.

Bir şov programına evlilik malzeme edilince izdivaç üzerinden tuzakların kurulması da kaçınılmaz oluyor. Evlenme vaadiyle kandırılıp parası, geleceği gasp ediliyor insanların.

Ekranda yayınlanan izdivaç bir paravan. Asıl tiyatro kamera arkasında yaşanıyor. Konaklanılan otelde yaşanılan anlar ekrana aksettirildiğinde patlıyor reytingler. Bütün kirli çamaşırların ortaya döküldüğü; aslında o dedi, bu baktı, ona ne replikleriyle süslenen seviyenin tavan yaptığı anlar! Entrikanın, dedikodunun, kötücül duyguların kol gezdiği anlar.

Her gün talibi gelip reddetme hazzını yaşayanlar mutlu, talibi gelmeden ekranda gözükenler depresif! "Bizim kızı ne doktorlar, ne mühendisler istedi" yerini, "Kanalın telefonları kilitlendi, akın akın geldi namzetler"e bırakmış durumda. TV seyretmek hayatın mihenk noktası oldukça seyretmek içerik değiştirmekle kalmıyor, seyredilmek istiyor kişi. Gerçekliğine inanmadığı, vakit öldürmek, eğlenmek için izlediği programın içinde olmak cazip geliyor zamanla. Gerçekliğini içine girerek test etmeye çalışırken gerçeklerden koptuğunu fark etmiyor bile. Programlar mı bozuyor bizi yoksa bozulmuşluğumuz ekrana mı yansıyor sorusu izdivaç programları nezdinde sorulmaya devam edecek, reytingin keskin tarafı devreye girene kadar.

Kıyafeti Beden Değil Ruh Taşır

Tam gün yayın yapma mecburiyeti kanalları maliyeti düşük getirisi yüksek program arayışlarına itiyor. "Sabah Şekerleri" olarak lügatimize dahil olan format sazlı, çalgılı, haydi eller havaya şekline dönüşmüştü bir süre sonra. Genleşe genleşe içinde her şeyin mevcut olduğu yemek, moda, magazin derken dramatik insan hikâyelerinden göbek atmaya hızlı geçişlerin yaşandığı, konusunda uzman profesörlerin katılarak her türlü soruya cevap vermeye çalıştığı, sözde bilgilendirici bir havaya büründü. Programın içeriğinde ne olursa olsun, kim sunarsa sunsun, özel kılan kadrolu stüdyo izleyicileriydi. Kanal kanal gezen; programın yayına başlama saatine aldırmadan, her sabah yoklamada buradayım diyen daimi izleyiciler, meşakkatlerinin karşılığı olarak program sponsorlarının hediyelerini almaya hak kazandıkları gibi, evine gidilip giyim zevkine lâf edecek sanatçı nesli tükenince, devreye her zamanki gibi kurtarıcı kontenjanından dahil oldular.

Stüdyo insanının moda ve şöhretle imtihanı, yeni bir formata ilham kaynaklığı etti. Gelin kaynana yarışmalarından sonra yurt dışına satılan ikinci format olma özelliği taşıyan "Bana Her Şey Yakışır" hem yarışmacı, hem jüri olanların alışveriş, kılık kıyafet üzerinden kapışmasına sahne oluyor. Seçilen beş kişinin hepsi de dişi, çeşitlendirilmiş yaşlarda, kilolarda ve ekonomik sınıflarda bir araya getirilerek mağazalara salınıyor. Kokteyl, altın günü, akşam yemeği, nikâh, sokak, kırmızı halı gibi, o haftanın konseptine uygun olarak bütçeyi aşmadan alışveriş yapmak ve rakiplerinin, yani jüri üyelerinin önünde podyumda salınarak puan toplamak. Yarışmacının evinde gardırobunun önünde, bakın dolabıma temalı mini bir gösterişle başlayıp seçtiği kıyafetlerle manken edasında kameranın önünde salınmasıyla devam ediyor. Sonrası malum. Dört saat, konsepte göre değiştirilen bütçe ve olmazsa olmaz panik havası. Peşinde kamera, şaşkın bakışlar altında, İstanbul caddelerinde şöhret etkisi bırakmayı tecrübe ediyor yarışmacılar. Beş kişiden oluşan yarışmacı ekip, sırayla alışveriş yapıp, giyinip süslenerek birbirlerine puan

veriyor gibi gözüküyor; ama mesele alışverişte değil, öncelikle kullanılan dilde. Benzerleri gibi bu formatın omurgasını oluşturan da incitici bir dil ve incitici bir üslûp. Dedikodu yapmaya kışkırtılan insanların düşmekten kurtulamadıkları tuzak. Kendini ifade etmenin karşılığı ötekini aşağılamaya dönüşürken hazır cevap olmak adına hakaret etmeyi göze alıyorlar!

Kanal D, "Bana Her Şey Yakışır" ile öğle saatlerinde giyinmeyi ve dedikoduyu seven izleyicileri ekran başına toplamakta başarılı olunca, televizyon dünyasının kaçınılmazı, rakip kanallar da kopya program arayışına girdi. İlk atak Show TV'den geldi ve "Bugün Ne Giysem" için yarışmacı seçmelerine başladığını duyurdu. Seçme görüntülerini yayınlamaya başlayan "Bugün Ne Giysem", yarı final sonrası aynı karakterlerle devamlılık arz ederek seyirciyi avunucun içine almayı hedefliyor.

En şık olma iddiasıyla gardırobunu yüklenip gelenlerin kafası karışık olduğu gibi jürinin de kafası karışık. Bu bir vücut yarışması değil, mankenlik yarışması değil vurgulamalarına rağmen kızın vücudu çok güzel kalsın, mükemmel bir askı bizimle birlikte olsun diyerek yapıyorlar seçimlerini. Arada vücut güzelliği kriteri olmadan yarı final vizesi alanlar olsa da kelebeğin ömrü misali çok uzun sürmeyecek maceraları.

Program, tarzına güvenen, giydiğini kendine yakıştıran kişilere açık davet olsa da jüride oturan kişilerin tarzına uymuyorsa kıyafet, hiç şansı yok. Sadeliği, spor kıyafeti tarzdan kabul etmiyorlar peşin olarak.

Jürinin tarz, kim şık, kim rüküş konusundaki kafa karışıklığı, moda endüstrisinin bir önceki sezonun çizgilerini demode ilân ederek kârını katlamasının neticesi, programa katılanlarda fazlasıyla gösteriyor kendini. Birbirinin kopyası kıyafetler, renk ve model olarak aynı saçlar, olmazsa olmaz dövme ile yok aslında birbirlerinden farkları. Tarz kişiye yakışan, kişinin kendini rahat hissetmesi demekken cesaret, meydan okuma, güzelliği sergileme gibi kavramlarla giyinmekten ziyade, soyunmaya dönüşmüş durumda.

Herkes Sussun Yaşam Koçları Konuşsun

Güzelliğin her derde deva olduğu, tüm sorunları yok ettiği, hatta güzellerin sorunsuz, kusursuz bir hayat yaşadığı zannedilir. Bu zanla doğuştan sahip olunamayan ya da yıllara kurban verilen güzelliğin sihirli değnekle, sihirli bir dokunuş sonrası tekrar kazanılacağı, yapılan fiziki değişikliklerin kişinin ruhsal yaralarını iyileştireceği önyargısı kabul görüyor. Bir dokunuşla ulaşılan güzellik ve gençlik efekti "Sen Yeter Ki İste" yarışmasının ilham kaynağı.

ATV'nin yeni yarışması "Sen Yeter Ki İste"; "Bugün Ne Giysem", "Bana Her Şey Yakışır", "Bambaşka Biri" karması bir program. Yılların izini silmek, sizi size armağan etmek için başvurunuzu bekliyorlar! Modacı, tasarımcı olarak tanıtılan, cemiyet hayatının renkli kadınları sizi değiştirmek için bir arada! Yaşam koçu olarak görev aldıkları yarışmada, ruhen ve bedenen değişime ihtiyaç duyanları seçiyorlar itinayla. Bizim işimiz estetik cerrahlarla, lüks markalarla değil iddiasında olsa da program, yarışmacılar ilk gün estetik merkezine götürülüyor. Kişinin içindeki po-

tansiyeli verimli bir şekilde kullanabilmesi için estetik müdahale şart!

Kadınların mutsuzluk kaynağı, cemiyet sayfalarının vazgeçilmez isimleri koçluğunda, güzelleştirme ve gençleştirme görüntüsü altında estetik sektörüne yeni müşteri kazandırma eylemi "Sen Yeter Ki İste".

Hepimiz kostümlü ruhlarız, bir hafta sonunda ruhunuz yükselecek gibi iddialı cümleler kuruyor yarışmanın estetiysen danışmanı. Etraf ne der diye kendini sürekli kısıtlayan hanımlar önemli olan sizin ne istediğiniz diyerek, kendi isteklerini empoze etmeye çalışıyor yaşam koçları. Yaşam koçu kimdir, nasıl olunur, ismin bilinir olması yeterli midir ayrı bir tartışma konusu. Elimizi sallasak yaşam koçuna çarpıyor. Modayı bilmek, takip etmek, sosyete sayfalarını süslemek yeterli referans yaşam koçu olmak için.

Her hafta üç kişi seçiliyor yaşam koçları tarafından. Fiziken ve ruhen değişime ihtiyacı olan ve hazır olan. Değişim ihtiyacı acı dolu güçlü bir hikâyeniz olmasıyla, hazır olmak ise estetik dokunuşlarla bir hafta içinde netice alınabilecek bir fiziki-niz olmasıyla doğru orantılı.

Geçmişin izlerini silmek, aynaya baktığında değişik birini görmek isteyen, duygusal anlamda bir değişim bekleyen, kültürel bir değişim hayali kuran kadınlar seçiliyor "Sen Yeter Ki İste"nin talihlileri olarak. Hayat hikâyeleriyle giriş vizesi aldıkları yarışmadan, bir haftada yazdıkları yeni hikâyeleriyle ayrılma hayalindeler.

"Sen yeter ki iste" çağrısıyla hayatlarından çekip çıkartılan insanlar, açık bir yara gibi TV ekranlarında. Bir hafta beş yıldızlı bir otelde misafir edilen, estetiysen, diş hekimi, kuaför, alışveriş derken kendini bir başka dünyada gibi hisseden, felekten bir hafta tatil çalan yarışmacılar, değiş-miş gibi hissedebiliyorlar bir günlüğüne de olsa.

Gerçek hayatlarına dönüp makyajlarını temizlediklerinde, trendi kesilmiş saçlar fönsüz haliyle eskiden beter bir görüntüye döndüğünde, makyajsız kullanılması hâlinde hastalıklı bir ifade veren saçlar solduğunda, botoks, dolgu ihtiyacı hâsıl olduğunda, hayal dünyasından çıkıp gerçeklerle yüzleşecekler bir kez daha. Aslında hiçbir şeyin değişmemiş olduğunu, yaşananların bir rüya, illüzyondan ibaret olduğunu kabul etmeleri kolay mı olacak yoksa ruhlarında ikinci bir yara mı açılacak? Yaşam koçlarının modacı, program danışmanının estetiysen olması, psikolog gibi uzmanlara ihtiyaç hissedilmemesi, işin bu yönünün kimsenin de umurunda olmadığının göstergesi.

İradesini Dışarıda Bırakarak Çemberin İçinde Olmak

Ekranlarda en uzun süreli kalan programlardan biri olan "Yemekteyiz", katılımcılarını kanalın başka programlarına transfer de etti. Değişmez gelenek olarak her realiti şov kendinden sonra yayına giren türevine eleman gönderiyor. BBG'den sonra yapılan "Dokun Bana" benzeri bir format "Çember"le tanıştı ekranlar. Beş kişi yemek, içmek, uyumak dahil 72 saat el kadar bir çemberin içinde yaşamak zorunda! Her ne kadar bir direnç yarışması gibi sunulsa da ekrandaki diğer benzerleri gibi gücünü dedikodudan alıyor "Çember".

"Yemekteyiz"e katılmış, kazanmış / kaybetmiş olmaları önemli değil, bir şekilde medyada haber olmayı başarmış; "Yemekteyiz" özel / unutulmaz adı altında ikinci defa şansını denemiş, kanalın aktüel programlarında etinden, sütünden, yününden defalarca kez yararlanılmış yemekteyizzedeler "Çember"in içindeydi! Eldeki hazır karakterler maliyeti düşük, tutarsa karlılığı yüksek olacak formatın içine boca edilmişti.

Hayal ettikleri yerde olamayanlar, hayallerine kavuşmak için son çare "Çember"in içinde, yani TV'nin. İradelerini dışarıda bırakarak başka bir ifadeyle yapımcıların insafına teslim ederek. O kıyafetleri giymeleri mecburi. Üçüncü saatte yapılan telefon bağlantısında duygusala bağlayıp gözyaşı dökmek mecburi. Arızalı tavırlar sergilemek, kavgacı, narsist bir üslûp benimsemek olmazsa olmazı işin. Çünkü zaten bu özellikleri onları "Yemekteyiz" katılımcıları arasında ön plâna çıkarttı. Yapımcının tekrar kendisini aramasını bu özelliklerine borçlu olduğunun farkında. O çemberin ya içinde olacak ya da dışında. Formatlar değişse de, programların ismi değişse de, o, iradesini dışarıda bırakarak içinde olmayı sürdürecek!

Ekranda Şöhret Kovalarken İşinden Oldu

"Yemekteyiz" ilgiyi kaybetmesine rağmen ekran macerası devam ederken yine yabancı bir formatla tanıştı ekranlar. Konsept yemek yapmak üzerine kurulu olmakla beraber realiti şovların olmazsa olmazı jüri ve yarışmacıların aynı eve kapatılması üzerinden şekillenen bir format "Master Chef". On beş yarışmacı yemek yapma becerilerini sergilerken ortaya çıkardıkları lezzetten çok, uygulama tarzıyla eleştiri oklarına hedef oldular. Dünyanın en lezzetli yemeğini de yapsalar "orada" öğrendiklerini tatbik etmedikleri sürece olumlu puan almaları zordu jüriden.

Yemeği nasıl yaptığını sorup, akabinde, anlatma yaşat diye bağırmak! Lezzetli olacak mı sorusuna inşallah diye cevap veren yarışmacıyı, inşallahla maşallahla olmaz bu işler diyerek azarlamak! Düşünmüştüm ki diye konuşmaya başlayan yarışmacıya düşünmek için değil, tatbik etmek için buradasın diye böğürmek!

Jürinin kötü polisi Batuhan Şef etmedik hakaret bırakmadı, kepçeyle ellerindeki kaşığa vurmaya kadar götürdü işi. Medyada eleştirilince gerçek hayatta mutfakların daha acımasız ortamlar olduğunu öne sürdü. Ne var ki çalıştığı lokanta şef aşçısının agresif hallerinden haberdar değildi! Batuhan Şef aşağılamayı aşçılık gerçeği olarak kabul ettirmeye çalışırken yaptığı yemeklerin gurmeler tarafından beğenilmediği, fazlasıyla eleştirildiği çıktı ortaya. Ekranda karizma / şöhret avlayan agresif jüri üyesi, çalıştığı markaya zarar vermesinden duyulan endişeyle işsiz olduğu gerçeğiyle yüz yüze geldi.

Şöhret Yeni Köleler Aradı Bit Pazarına Nur Yağmadı

Hayat tekrarlardan ibaret olsa da televizyon ne tekrarı kaldırıyor ne de taklide prim veriyor. İçerikte yenilik yapılmadığı için ekrana veda etmek zorunda kalan formatlar, yine içerikte hiçbir yenilik yapılmadan, sadece oyuncu değişikliği ile seyirciyi avlamaya çalışıyor. Konuşma odaklı olanlar yeni yüzlerle, star yarışmaları

yeni jürilerle çıktı yaz ekranına. Daha önce hiç bu sene olduğu kadar eski formatlar paketlenip aynı anda sürülmemişti ekrana.

Kurnaz TV yöneticilerinin, kendisine rağmen kendisini reklâmcıya naftalinli formatlarla satışına, çaresizlikten ve alternatifsizlikten boyun eğmeyen seyircinin zaferiyle sonuçlandı ve tutunamadı naftalinli formatlar.

Şöhret Olmak İçin Kendinden Vazgeçmeye Değer mi

Adına akademi, mektep kelimeleri eklense de tam bir dayatma star yarışmaları, adayları tektipleştirmeden başka bir şey değil.

Star yarışmalarına katılan adaylar görmedikleri bir uçurumun kenarına doğru koşan çizgi film kahramanlarına benziyorlar. Hayal güçleri ile havada asılı kalmayı başaran; ama aşağıya baktıkları, uçurumu fark ettikleri anda düşmekten kurtulamayan.

Türkiye'nin en'ini seçen yarışmalar dizi dizi ekranlarda boy gösterirken seyircinin ilk zamanlardaki ilgisini yakalamayı başaramadı. İlk "Pop Star", jüri kavramını gündemimize dahil ettiği, jüri üyeliğini profesyonel bir meslek hâline getirdiği gibi, star olmak için katılan gençlerin başlarına ne geleceğini bilmemenin verdiği masumiyetle, şarkıların ilk defa sahipleri dışında, ünsüz kişiler tarafından yorumlanacak olmasıyla da ilginçti. Armağan Çağlayan seyirci tarafından tanınmamanın avantajıyla, televizyoncu geçmişiyle jüri üyeleri arasında en doğru isimdi bugüne kadar. Starlarla çalışmış, onlara akıl hocalığı yapmış biri olarak referans olmayı hak etti sonuna kadar.

Her kanalda boy gösteren, gençleri keşfetme iddiası altında, sektöre ucuz iş gücü sağlama gayretindeki formatlar, ekrana erken veda etti. Mevcut şarkılar fazlasıyla tüketildiği için seyircinin bünyesi kabul etmedi. Üretim ayağının ısrarla eksik bırakılmasının neticesi idi yaşanılan durum.

Jürili yarışmaların en büyük faydası gençlerin idolleştirdiği sanatçıların eksik yanlarını görmelerini sağlamak. Belki bu sayede onlar gibi olmak için değil, olmamak için çaba sarf ederler.

Format Programlarda Acun Ilıcalı Damgası

Sazlı sözlü şarkılı gündüz ekranı yerini yavaş yavaş realiti şovlara terk ederken televizyonların en değerli saati prime time'da da dizilerin hegemonyasını yıkmaya yönelik girişimler oldu. Son yıllarda neredeyse yılın tamamında haftada üç gün Show TV'ye program yapan Acun Ilıcalı, ekrana damgasını vurmayı başardı. Pembe dizi mantığını yurt dışından ithal formatlara uygulayarak, devamlılık ilkesi gereğince, seyirci ile yarışmacıları arasında özel bir bağ oluşmasını sağladı. Artık mevsim değişikliğini Acun Ilıcalı'nın programlarının başlangıcı ve bitişiyle anlamak mümkün. Sonbaharda "Yetenek Sizsiniz", kış aylarında "Yok Böyle Dans", ilkbaharda "Survivor" programlarını yaparak dört mevsim Show TV'nin kurtuluşu oldu. 2011 yılında yaptığı bütün programlarla medya, sosyal medya fark etmeksizin gündem oluşturan Acun Ilıcalı en çok "Yok Böyle Dans"tan devşirdiği yarışma-

cıların yanına Nihat Doğan'ı ilâve ederek yaptığı "Survivor Ünlüler Gönüllüler" ile yıla damgasını vurdu.

Günler öncesinden anonsu yapılan Pascal Nouma'nın diskalifiye edilmesi ile sonuçlanan Pascal-Nihat kavgasından sonra yayına giren Kemal Kılıçdaroğlu'lu "Siyaset Meydanı"nın, önceki hafta yayınlanan Tayyip Erdoğan'lı bölümünü reytinglerde geçmesi, seçim öncesi bazılarına moral olmasına rağmen reytinglerin seçim sandığına yansımaması, "Survivor"da siyaset etkisinin ne kadar etken olduğunu ispat etti.

Hayat Bir Karakter Sınavı

Daha önceki yıllarda isimsiz kişilerin katıldığı, gecenin ilerleyen saatlerinde yayınlanan, minör bir seyirci kitlesine hitap eden "Survivor", uzun süre ekranda kalan "Var mısın Yok musun" yarışmacılarının mücadelesine sahne olurken çekmişti dikkatleri. Birbirini çok seven, daimi gülümseyen kişilerin adaya gittikten sonra büyük ödülü kazanmak uğruna, içlerindeki canavarın çıkması birkaç hafta sürmüştü sadece.

Ulusal bir kanalda haftanın üç günü en değerli saatte yüksek reyting sağlayacak işlere imza atan Acun Ilıcalı, kurduğu geniş ekiple ekranda bir program dönerken bitiminde başlayacak diğer bir programın hazırlıklarını yapıyor. Bir formata katılanı diğer formata katılmaya ikna ederek devamlılık sağlıyor. Yazdığı aforizmalarla twitter fenomeni hâline gelen, en ciddi cümleleri kurduğunda dahi duyanda gülme efekti uyandıran Nihat Doğan hem sürprizi, hem sürükleyici unsuruydu "Survivor Ünlüler Gönüllüler"in. Nitekim yolculuğun başında "Ben yokken ülkeme iyi bakın" diyerek gözyaşı dökmesi, "Survivor"un seyirlik derecesine dair çok şey vaat ediyordu.

Sürekli oyun oynayan, oyun gücü yüksek, kurduğu stratejilerle ötekilerin sinir sistemini iflâs ettiren, içlerindeki canavarı, bakışlarındaki kötülüğü su yüzüne çıkaran Nihat'ın taktikleri tek bir kişide işe yaramadı. Sosyal medyada pasif olmakla, etliye sütlüye karışmamakla eleştirilen Derya Büyükuncu'da.

Yalnızlaştırma politikalarını başarıyla uygulayan, sürekli kavga eden, bağıran çağıran yarışmacıların kazandığı realiti şovlarda ilk defa efendi, sakin, kazanmak için çirkefleşmeyen, hırsının kölesi olmayan biri göğüsledi ipi. Seyredilecek aday, oy verilecek aday ayrımının seyirciler tarafından başarıyla ve itinayla yapıldığını da tecrübe etmiş olduk bu vesileyle.

Sözde Kamera Şakası

Dizilerin egemenliğini ilân ettiği bir yıl oldu 2011. Acun Ilıcalı'nın formatları dışında diziler karşısında varlık gösteren yapım sayısı yokken "Şanslı Masa" adında sözde bir kamera şakası geldi ekranlara. İnsanların tahammül ve absürtleşme sınırlarını aynı anda ölçmeye yeltenen kamera şakası formatında bir program. Kurmaca mı, doğaçlama mı; katılımcılar şakalandıklarından haberdar mı tartışmaları eşliğinde, şaka olayını abarttıkça abarttı ekip. Başlangıçta birtakım tavırlar

sergileyerek şakalanan kişinin sabrı ölçülmeye çalışılırken değişiklik yaratıcılık adına üçüncü kişiler girdi devreye. Yaşlı bir kadın, yaşlı bir adam, obez bir genç ve manken gibi kızlardan oluşan üçüncü kişiler duruma göre babanın genç sevgilisi, kocanın eski aşkı, gencin hayatındaki olgun sevgili ya da kıza âşık psikolojik sorunlu obez genç olarak ekran başındakilere ilginç saatler yaşattı. Kazanmak için risk almak lâzım klişesine sığınanlar, karşısındaki kişinin kalp krizi geçirme riskini üstlendi beş bin lira kazanma uğruna. On beş dakikalık şöhret hakkını beş bin lira ile taçlandırmak isteyenlerin katılmak için can attıkları program, şakalanan kişi çileden çıkıp saldırdıkça medyaya haber oldu, haber oldukça daha çok izlendi, şakanın dozunu gittikçe abarttı.

Kanalların Prestiji Ana Haberler Değil Yerli Diziler

Televizyonun en kıymetli zamanı yerli dizilere ayrılıyor. Yeni dizinin seyirci çekerek reyting listesinin üst sıralarında yer alabilmesi için erken yayına girmesi stratejisi gereğince kanalın prestiji ana haberler yayını erken bitirebiliyor. Ki yayınlanan haber bülteni genişçe bir zamanını dizinin tanıtımına ayırmış, çekim mekânı, hikâyesi hakkında seyirciyi bilgilendirirken başrol oyuncularıyla da canlandırdıkları roller hakkında röportaj gerçekleştirmiştir. Ertesi gün dizinin genişçe bir bölümü ana haberde yer alacağı gibi, hikâyenin aşil topuğu, polemiği her akşam bir şekilde haberleştirilecektir ana haberde.

Bir zamanların sosyal patlamaya sebep olarak gösterilen "Televole" magazin anlayışı artık ana haberin içine yerleşmiş durumda. Ana haberin seyredilmesi, reyting listesinin üst sıralarında yer alabilmesi, kendisinden sonra yayına giren dizinin izlenme oranına endeksli olduğundan, kimsenin itirazı olmuyor bu duruma. Haber öncesi yayınlanan programlar da ağırlıklı olarak çok seyredilen dizilerin tekrar bölümleri.

Her sezon yerli dizilerin yayına başlayacağı zaman döner haberin patronları tatilden. Ki bu zaman eylül ayıdır ve kanallar ilk kozlarını oynamaya başlar. Hedef bellidir; daha fazla sayıda seyirciyi ekran başına toplamak, reytingin zirvesinde yerini sağlamlaştırmak ve tabi kanalın yaşam sebebi reklâm pastasından büyükçe bir pay almak. Dizi yapımcılarını çok kazandıranlar listesine çıkaran yerli diziler kanalların da en büyük kazanç kapısı.

Önce Tutunamayanlar

2011 yılına da yerli diziler damgasını vurdu. Sezon başı yaşanan yerli dizi bombardımanı neticesi göz gözü görmeyince birçok yapım seyirci tarafından keşfedilemeden dizi çöplüğüne gönderildi. "Hatırla Sevgili"nin kaldığı yerden devam etme niyetindeki ekibin elinden çıkan 1980 darbesini anlatan hikâyesi ile "Bu Kalp Seni Unutur mu", Sünni-alevi çatışmasını anlatmaya niyetli "Kasaba", Kurtuluş Savaşı zamanlarını komedi tarzı anlatmaya çalışan "Deli Saraylı", "Haydi Kızlar Okula" kampanyasının mucidi Türkan Saylan'ın hayatını anlatan "Türkan", sokak çocuklarını merkeze alan hikâyesiyle "Umut Yolcuları", üniversiteyi kazanmaya azimli gençlerin hikâyesi "Çakıl Taşları", zengin bir ailenin kokuşmuş hikâyesini

anlatmaya talip "Kılıç Günü" ekranda yer bulamadı kendine.

Yeterli reytingi toplayamadığı için kanalları tarafından yayından kaldırılan iki dizi, yeni bir kanalda seyirciyle buluşmayı denedi. Zorunlu transferin şanssız dizisi "Şen Yuva"nın FOX TV'de de kaderi değişmedi ve kısa sürdü ekran macerası. "Lâle Devri" ise yeterli reytingi alamadığı gerekçesiyle yayından kaldırılmasına rağmen, başka kanalda yayınlanma şansı yakalayan ve seyircisini her geçen gün artıran bir dizi olarak çok seyredilenler listesinde yer edindi kendine. Aynı yapımcının, aynı senaristlerin elinden çıkan eseri, yine FOX'ta yayınlanan diğer dizisi "Yer Gök Aşk" ile hikâyeleri Toprak karakteri üzerinden kesişti. Toprak'ı oynayan oyuncu karakteri ile birlikte "Lâle Devrine" transfer olarak dizi tarihinde bir ilke imza atılmış oldu.

Star, kardeş kanal Kanal D'den gelen dizilerle yoluna devam etme stratejisi uygularken; ATV ve Show TV peş peşe yayına sürdüğü dizilerin gününü değiştirerek, yeni dizilerine en büyük zararı verirken Kanal D bir önceki yıldan devam eden yüksek reytingli dizilerinin gölgesinde yeni dizilerini peş peşe sürmeye başladı ekrana.

Salı gününü "Aşk ve Ceza" ile ATV'ye kaptıran Kanal D, yeni bir komedi anlayışı ile dikkat çeken "Geniş Aile" ile tekrar seyircisini topladıktan sonra "Geniş Aile"yi Star'a göndererek yeni bir dönem dizisi "Öyle Bir Geçer Zaman Ki"ye emanet etti ekranı. Oldukça mütevazı bir reytingle yayın hayatına başlayan dizi, kısa zamanda tekrara düşen senaryosundan dolayı tehlike sinyalleri veren "Aşk ve Ceza"dan seyirci koparmayı başardı.

"Öyle Bir Geçer Zaman Ki" tanıtımı da, anlatımı da bir çocuk tarafından yapılan ilk yerli dizi. Hikâyeyi altı yaşındaki karakterin, Osman'ın bakış açısından anlatmasıyla çekti dikkatleri. Büyümüş, yıllar sonra bize çocukluğunu, ailesinin nasıl parçalandığını anlatan Osman'ın dış sesi, sadece ses ile oyunculuk yapmanın mümkün olduğunu gösterdi. Dağılan aile olgusu eşliğinde, şiddete teslim ve meyilli aile fertleri arasına sıkışan Osman'ın hüzünlü yüzü yürekleri burktu. Akıl ve mantıkla açıklanamayan, sadece duygusal olarak kabullenilmesi mümkün, bitmez tükenmez olaylar silsilesi devam ettikçe daha çok gündeme geldi, sosyal medyada konuşuldu, bu hafta bunlar olacak haberleri yapıldı. Fargmanları en çok seyredilen yerli dizi unvanını kazanırken reytingleri yükselmeye başladı. Küçük bir oyuncuyu hikayenin mihenk noktası yapıp, olayları onun bakış açısından anlatmak küçükleri ekran başına çektiği gibi aile dizisi imajı vermesi açısından da oldukça güçlü bir argüman.

Günümüzde aldatmayı normalleştirip kafalara çaktıktan sonra bir geçmiş kalmıştı tarumar edilmeyen. Nerede o eski günler, eski evlilikler nostaljisi darmadağın oldu bu dizi ile. Ne mutlu ki aldatma bugünün meselesi değildi, ta 1967 yılında bile mevcuttu! Kostümler, mekânlar geçmişe uygun mu diye ekran dedektifleri tarafından dikkatle izlenirken zihniyet kısmıyla kimse ilgilenmedi. 2000'li yılların ailesinin 1967 yılında geçen şiddet, ihanet temalı dizisi, kemikleşmiş bir izleyici kitlesiyle salı günlerinin tek galibi olarak devam ediyor yoluna.

Son yıllarda ekrana gelen dizilerde ya ailenin babası yok, ya ilk bölümden

ölüyor ya da çocuklarının hatasının faturası kendisine kesilen acılı babalar var. Şefkatli babalar mazide kaldı. Babadan bir nefret objesi inşa etme projesi itinayla gerçekleştiriliyor beyaz camda.

Bir nefret objesi olarak baba, Ali Kaptan nezdinde o kadar kuvvetli inşa ediliyor ki her geçen gün artan izlenme oranı, yapılan yorumlar, tartışmalar, dost meclislerinde bir numaralı konu olması sebebiyle hedefe hızla yaklaşılıyor. Öylesine yanlış adımların öylesine yanlış bir mantığın esiri ki Ali Kaptan onu izlerken diğer karakterlerin yaptığı tüm hatalar yok oluyor. Senarist / yönetmen dikkati sürekli Osman'ın korku dolu yüzüne çektiğinden doğru sorulara değil, yanlış sorulara cevap aranıyor.

Şiddetini artırdıkça, bu kadar da olmaz denilen olaylar silsilesi senaryoda peş peşe yer aldıkça seyredilme oranını artırdı "Öyle Bir Geçer Zaman Ki". Bir aile idi "görüntüde" ekrandaki. Esasında ise aile çatısı altında anlatılan bireysel hikâyelerdi.

"Asmalı Konak"tan sonra başlayan çift dizi uygulaması, kendi gününde ve saatinde sloganıyla kanal değiştiren "Kurtlar Vadisi"nin perşembe gününü parsellemesi, özet, yeni bölüm, özel bölüm adı altında saatler süren yayını diğer kanallar tarafından çok seyredilen dizilerine uygulanmaya başlayınca seyirci tek bir dizi karşısında toplanmış oldu. Her güne bir dizi sadeliğine döndü TV 2011 yılında.

Çok seyredilen dizilerin final yapmasını yeni diziyle o günün hâkimiyetini kazanmak için bütün kanallar kollamaya başladı. Çarşamba günlerinin fenomen dizisi Yaprak Dökümü'nün finalini sadece Kanal D değil, rakipleri de bekledi yeni dizilerinin galasını yapmak için. ATV "Çocuklar Duymasın"da ayrılık rüzgârları estirerek seyircinin dikkatini çekmeye çalışırken Kanal D zengin hayatların kirli sırlarını senaryolaştıran, kimseye güvenme kendine bile, mottosuyla "Şüphe"yi sürdü ekrana. En büyük atak yayınladığı fragmanlarla seyirciyi fazlasıyla rahatsız eden "Muhteşem Yüzyıl"la Show TV'den geldi. Fragmanlar şikâyet rekoru kırınca merak duygusu tavan yapan seyirciler ekran karşısında yerini aldı ve gözlerini ekrandan ayırmadı. Kurgu mu değil mi, gerçek tarihî şahsiyetlerin mahrem anlarını hoyratça anlatan bir dizi için kurgu denilip geçilebilir mi tartışmaları eşliğinde RTÜK'ün uyarısı gereğince ikinci bölümde çeki düzen verildi diziye. Bir perspektifi olmayan haremde dönen entrikalar, güç savaşı ekseninde yol alan senaryosuyla bir klişeler şöleni olan dizi, çarşamba günlerinin tek galibi olmayı başardı. Aşk, kıskançlık, entrika, intikam temalarını işleyen dizilerde ne olduysa "Muhteşem Yüzyıl"da da benzeri vardı. Entrikanın bir numaralı tema olduğu yerli diziler için, demode bir oryantalist bakış açısıyla yorumlanan harem bulunmaz hazine idi! Yaz aylarına da transfer haberleriyle damgasını vurdu. Tarihî bir perspektif eşliğinde o gün yaşananlar ışığında bugünü anlamak yerine, bugünkü anlayışı, algıyı o günlere mal ederek özünde tarihî bir dizi değil "Muhteşem Yüzyıl".

Roman uyarlamaları edebiyata katkı sağlar mı tartışması, dizilerden tarih öğrenilir mi tartışmasına bıraktı yerini. Dizilerden tarih öğrenilmez, bu bir kurgu, diyen anlayış kötü dizi izleyicisi ile iyi dizi izleyicisinin ortak noktası olan her gördüğüne inanması gerçeğini göz ardı etti.

Birkaç yıl önce hissedilmeye başlayan tehlike sinyali bu sezon ayyuka çıktı! Ne kadar sansasyon o kadar reyting formülünde, "Binbir Gece" ile başlayan ahlâki erozyonun reytinge dönüşmesinin son adresi: "Fatmagül'ün Suçu Ne?"

Yayınlanmadan gürültü kopartan, medyaya servis edilen tecavüz sahnesiyle eleştiri oklarına hedef olan "Fatmagül'ün Suçu Ne?" yüksek bir seyredilme oranıyla başladı yayın hayatına. Tecavüz sömürüsünün reytingleri yükseltmesi tecavüzün diğer dizilerde de vakai adiyeden bir konu olarak işlenmesine sebep oldu. RTÜK'ün devreye girmesiyle sanatsal ve estetik tecavüz sahneleriyle tanıştı izleyici. Tecavüz üzerine aşk inşa etmek, tecavüze haklı gerekçeler bulmak, o sahne tecavüz değil, sor bakalım neden tecavüz etti savunularıyla birlikte tecavüzü endüstrileşme yolunda hızlı adımlarla ilerliyor dizi dünyası.

Yerli Dizi Yersiz Uzun

Fazladan bir reklâm kuşağı alabilmek için uzatılan süresiyle her hafta bir sinema filmi uzunluğunda çekilen diziler, yerli dizi yersiz uzun, protestolarına sahne oldu. Set işçilerinin çalışma koşullarından dem vurup emekçinin hakkı gibi afili sebeplere oturtulan uzunluk protestosunu yapımcılar da destekledi. Hani bir de televizyon kanalı yöneticileri katılsaydı protestoya, durum gittikçe ilginç bir hâl alacaktı!

Hayatım Dizi

En az elli kişiye istihdam sağladığı için eleştiriye aslâ tahammül etmeyen, dizi ihracatının geldiği boyutlardan dolayı, ekonomiye can verdiği gerekçesiyle çaktırmadan dokunulmazlık talep eden, haberlere, magazine, kısacası medyaya sürekli veri sağlayan dizi çılgınlığı yarışmasını da yarattı.

Dizilerin etinden, sütünden, yününden yararlanma girişimi yeni bir programla hayat buldu: "Hayatım Dizi". Sıklıkla duyduğumuz hayatım roman klişesi televizyon ve dizilerle bir araya gelerek "Hayatım Dizi" olarak geldi ekranlara. 500 bin lira ödül vaat eden "Hayatım Dizi"de bütün sorular eski ve yeni dizilere ait. Hayatını ekran başında geçirenler, anketlerde televizyonda sadece belgesel ve haber izlerim diyenler, artık göğsünü gere gere dizi izleyicisi olduğunu itiraf edebiliyor. Dikkat yoğunluğu istemediği için çok seyredilen, seyredildikçe dikkat eksikliğine sebep olan diziler üzerine kurulu yarışmanın ömrü uzun sürmedi. Dizi uzmanıyım diye göğsünü gere gere katılanlar soruları cevaplamakta yetersiz kalırken seyrettiklerinden sınava tâbi tutulmak istemeyen seyirci rakip kanallardaki dizileri seyretmeyi tercih etti.

Ortadoğu'da izlenme rekoru kıran diziler ihracat rekoruna yaptıkları katkıdan dolayı ekonominin, Ortadoğu'ya rol model olmak üzerinden siyasetin gözdesi. Diziler gündemdeki yerlerini muhafaza ettikçe ilginç gelişmelere sahne oluyor. Belediye başkanları yeni karakter siparişinde bulunabiliyor, sanayiciler rol model talep ediyor dizilerden.

Fazlasıyla abartılı, gerçeklerden uzak, Amerikan kodlarını içinde barındıran dizileri yapımcılar özgür bölge olarak kullanıp, kurgudur istediğimiz gibi at koş-

turabiliriz derken seyirci koltuğunda oturan siyasetçiler, sanayiciler misyon yükleme gayretinde. Dizilerdeki rol modellerin fabrikada çalışmasıyla toplumdaki sanayi ruhunu canlandırmak ve bozulan sanayi imajını düzeltmek hedefleniyor.

Kurguyla Gerçek Yine Karıştı

Fanlarının ölümünden sonra diziyi bıraktıklarını açıkladıkları, gazetelere vefat ilânı verilen, gerçek hayatta cenaze namazı kılınan, mevlit okutulan, futbol turnuvasında saygı duruşunda bulunulan ilk karakter "Kurtlar Vadisi"nin Çakır'ıydı. Gerçek hayatta çocuk sahibi olmayan oyuncuyu yılın annesi, Memoli'yi yılın polisi seçen ve ödül veren resmî makamlardan sonra bir dizi karakteri, Bihter, ölüm yıldönümünde facebook'ta sanal bir etkinlikle anıldı.

Millî mesele hâline gelen Caroline, Çalışma ve Sosyal Güvenlik bakanına şikâyet edildi. Bakanın yolunu kesen bir grup kadın Caroline'in ülkesine gönderilmesini istedi, çalışma izninin olmadığı gerekçesiyle. Onu ülkesine gönderin aile kurtulsun temalı şikâyet üzerine bakan, "Gerekli araştırmayı yaptırdım, Wilma Elles iki yıldır ülkemizde izinle çalışıyor" açıklamasını yaptı.

Final yapması beklenen, kavuşamama üzerine inşa edilen hikâyesiyle gün sayan "Unutulmaz" dizisinin fanları da karakterler kavuşsun duası için bir araya geldi. Türkiye'nin dört bir yanından ve Almanya'dan bir araya gelen fanlar Telli Baba'ya giderek Eda ve Harun kavuşsun diye dua ettiler. Yapımcıdan kır düğünü talep ederken, davetliler arasında olma isteklerini de gizlemediler. Duamızı ettik niyetimizi söyledik diyen fanlar, çift taraflı dikkat çekme operasyonunu başarıyla gerçekleştirdikten sonra dizi finalinde figüran olarak yer aldılar.

Reklâmları İzlemeye Mahkûm Olmak

RTÜK reklâm sürelerine el attı. Bir saat içinde maksimum on iki dakika reklâm yayınlayabilecek kanallar. Yeni uygulama seyirciyi reklâm işkencesinden kurtarıyor gibi gözükse de aslında reklâm izlemeye mahkûm ediyor. Reklâm sanayinin / sanatının bir kolu olan televizyon, yayınlanan program hangi vasfı taşırsa taşısın, bu uygulama ile temel amacına hizmet etmeye iyiden iyiye yaklaştı.

Tasarruf yetkisi kanallara bırakıldığı için on iki dakikayı tek reklâm kuşağı olarak kullanan da var; parçalı kullanımla hem reklâmın, hem dizinin canına okuyan da.

Sosyal Hayata Etki

Televizyonun etkisi deyince bireyler üzerinde, ayırt edilebilir, kısa vadede gözle görülebilir etkiler görülmeye çalışıldığından genelde reddedilir. Dünya ile ilgili belli anlamları teşvik ve tercih etmek, bazı değerlerin yerine yeni değerlerin dolaşıma girmesi televizyon sayesinde gerçekleşiyor. Seyrettiklerimiz hakkında konuşuyor, konuştuğumuz şeylere dönüşüyoruz zamanla. Televizyonun etkisini bireyler üzerinde tek tek değil, toplumsal çapta aramak gerekiyor. Toplumsal olarak etkilediği için birey olarak etkilenmediğimiz yanılsamasını yaşıyoruz çünkü.

Farklı yaş gruplarından, farklı mesleklerden, farklı eğitim düzeyinden kişiler aynı anda, aynı dizi için ekran başına geçseler de herkes kendi değerleri, kendi anlam dünyası eşliğinde ve ışığında seyrediyor aynı hikâyeyi. Seyirci, gerçek hayattaki durumları anlamlandırmak için dizi tecrübelerini referans noktası olarak kabul ettiği gibi, ekranda seyrettiği hikâyeyi anlamlandırmak için de gerçek hayattaki tecrübelerine başvuruyor. Bir diziyi izlemek ekrandaki hikâye ile izleyicinin kendi dünyası arasında aktif bir tartışma sürecini içeriyor kültürel deneyim, değerler ve geçmiş eşliğinde. Yaşadığı hayattan, tecrübelerinden, inançlarından, değerlerinden emin olan seyircinin düşüncesi ekran karşısında baskın çıkarken, yaşadığı hayattan memnun olmayan, başka hayatların, özellikle de ekrandaki şaşalı hayatların hayalini kuran izleyici ekrana teslim oluyor inançlarıyla, arzularıyla, hayalleriyle. Bizi biz yapan kararların kaynağı değer ve arzular. Bir insanın değerlerini kontrol etmek demek kararlarını kontrol etmek demek.

Dizilerin hayatımızın ne kadar içinde olduğunun göstergesi sadece sohbet ortamlarına malzeme sağlamasıyla sınırlı değil. Yayınlandığı döneme damgasını vuran, yüksek seyredilme oranı yakalayan dizilerin ilgi çeken karakterleriyle kendini özdeşleştiren gerçek kişilerin haberleri değişik zamanlarda değişik gerekçelerle yer alıyor medyada. Bir davada hâkime derdini anlatmak için "Ferhunde gibi aldatıldım" demek yeterli olabiliyor. Bir psikologa danışan "Kendimi Fikret gibi hissediyorum" diyerek kısa ve öz derdini ifade edebiliyor. Daha önceki yıllarda "Şehrazat gibiyim", "Gerçek Aliye benim" tanımlamaları, bu yıl yerini "Benim hikâyem Fatmagül'ün hikâyesi gibi" ve "Cemile gibiyim"e bıraktı. Tecavüzcüsüyle evlendirilen, aldatılan, terk edilen; ama eski eşi tarafından yeni bir hayat kurmasına izin verilemeyen kadınların ortak cümlesi olarak.

Umudun Yeni Adresi Olarak Diziler

Dizi setlerinde çalışanların sorunlarını tespit etmek ve çözmek için harekete geçen TBMM çarpıcı sonuçlara ulaştı. Meclis Dilekçe Komisyonunun talebi üzerine kapsamlı bir teftiş gerçekleştiren Çalışma Bakanlığının Meclise gönderdiği raporda vahim gerçekler su yüzüne çıktı. Sadece İstanbul'da dizi ve film çalışmaları yürüten 100 civarında ajans var. Her bir ajansa oyuncu olma hayaliyle günlük ortalama 50 kişi başvuruyor. Toplamda her gün beş bin kişi, yılda ise toplam 1,5 milyon kişi bu ajansların kapısını çalıyor. Anadolu'nun çeşitli illerinden artist olma hayaliyle gelen kızlardan bazıları kötü yollara düşüyor.

Haber Kanalları

İsimlerinde her ne kadar haber ibaresi yer alsa da haber verme misyonlarından uzak bir yıl geçirdi haber kanalları. Tartışma programları ve polemikler üzerinden yürütülen yayıncılık anlayışı ile medyaya malzeme verme yarışında magazincilerle yarıştılar neredeyse. Ekran dilini çözen, nerede bağıracağını, nerede güleceğini etüt etmiş, karşı görüşü savunuyormuş görüntüsünde, program partneri konuşurken kameraya manalı manalı bakan "tartışmacılar"ın kendilerini fazlasıyla gösterdikleri bir yıldı. Reyting ölçümüne dahil olmadıklarından, medyaya haber olmak

sosyal medyada gündem oluşturmak ön plâna çıktığı için bol bol ateşi yükselen çakma tartışmalara sahne oldular.

Dizi Ekonomisi

73 televizyon dizisinin yayınladığı 2010-2011 sezonunda 34 yapımcı 600 milyon liralık ciro yarattı. Bu sezon, altı ulusal kanalda yayınlanan dizi sayısı 67'den 73'e yükseldi. 50 yeni dizi görücüye çıksa da bu dizilerin 22'si sezon sonunu göremedi. Eski yapımlarla beraber bu yıl ömrünü tamamlayan dizi sayısıysa 35'e ulaştı.

Diziler yalnızca reklâm sektörü için değil, emlakçilik ve araç kiralama şirketlerine de yeni iş kapıları açtı. Yerli dizi sektöründeki büyüme, dizi ihracatını da beraberinde getirdi. Bir zamanlar dizi ithal eden Türkiye, özellikle Ortadoğu ülkelerine dizi ihracatına başladı.

Diziler kullanılan mekânlara direkt katkı sağlarken, dizilerin çekildiği bölgeler de geniş kitleler tarafından tanınıyor. Bu bölgelerde turizm canlanıyor.

Aynı nehirden beslenen, benzer temalar üzerine inşa edilen; aşk, ihanet, intikam üçgeninde, üçgen ilişkilerin içine hapsedilmiş bol entrikalı diziler geçidine sahne oluyor TV ekranları.

Yeni bir gerçeklik inşası, yeni bir ahlâk anlayışı üretme çabasında olan diziler içinde seyircinin ilgisini çekenler, reklâmcıların rağbet ettikleri, sosyal medyada trend oluşturanlar ekranda kalma savaşından galibiyetle çıkarken yeni projelere ilham kaynaklığı yapıyor. Hikâye anlatma yerini proje dizilere bıraktığından bu yana seyirciyi şaşırtmak, siz olsanız ne yapardınız sorusuna maruz bırakmak, vay be ne hayatlar var şaşkınlığını reytinge çevirmek için yapılıyor yerli diziler.

Bir eve tıkıştırılmış sözde aile fertlerinin birbirine ihanet etmesi, kötülüklerin en yakın aile fertlerinden gelmesi üzerine kurulu şiddet dolu hikâyeler, güven duygusunu yok ediyor. Bireyselleşme / özgürleşme çatısı altında modernize edilen babalar pasifize ediliyor.

Uzmanlar son yıllardaki dizi projelerinin toplumdaki saldırganlığı tetiklediği konusunda hemfikir. Koro hâlinde bir soru soruluyor toplum nereye gidiyor diye. Nereye gidiyoruz sorusunu sormak için artık çok geç. Sorulacak soru, nereye geldik? 2012 yılında doğru sorulara doğru cevaplar bulabilmek dileğiyle.

folklor

Ahmet Şenol

HALK KÜLTÜRÜNE DAİR

Ahmet Şenol

Türkiye'deki önem sıralamasında her ne kadar çok önlerde yer almasa da halk kültürü, üzerinde en çok durulan, tartışılıp konuşulan, yazılıp çizilen konulardan biridir. Taşıdığı önem itibariyle halk kültürü ilgiyi hak eden, üzerinde ne kadar konuşulsa yeterli sayılmaması gereken önemli konulardandır.

Halk kültürü kavramının, değişik kaynaklarda birçok tanımı vardır. Her biri halk kültürünün bir yönünü öne çıkaran bu tanımlardan yola çıkarak halk kültürünü kısaca, bir milletin maddi ve manevi kazanımlarının tümü olarak tanımlayabiliriz. Bu tanımlamalarda vurgulandığı üzere halk kültürü:

-İnsanın, içinde yaşadığı toplumun bir öğesi olarak, edindiği bütün eğilim ve alışkanlıkları, tüm bilgileri, inançları, töreleri, âdet, gelenek ve görenekleri, sanatı, ahlâkı, yasaları içine alır.

-Günlük yaşam kurallarından ekonomideki üretim ve bölüşüm sistemine, hukuki ve siyasi sistemden, dinsel örgütlenme biçimine, akrabalık ve aile anlayışına, dil, efsane ve mitolojiden, sanat, mimari ve bilime, teknolojik ve bilimsel buluşlardan müziğe, zevk ve güzellik anlayışından değerler sistemine kadar çok geniş bir alana yayılan karmaşık bir bütündür.

-Zaman içerisinde değişip gelişerek, kuşaktan kuşağa aktarılır.

Halk kültürü, milleti oluşturan en önemli unsurlardan biridir. Her milletin, hatta her insan topluluğunun başkalarından farklı, kendine özgü bir kültür yapısı vardır. Her kültür, tipik bir bireysel kişilik, özel bir psikolojik yapı, özel fikirler, özel bir davranış ve özel bir düşünce biçimi geliştirir. Milletler ve toplumlar, asırların birikimiyle kazandıkları halk kültürü kimlik ve kişilikleriyle tanınır ve birbirlerinden ayrılır.

Kişileri ve toplumları, diğer canlılardan ve bu arada diğer insanlardan ayıran, üstün ve farklı kılan en önemli ölçüt, kültürel ve sanatsal gelişmişlik düzeyleridir. İnsanlar ve toplumlar kültürel ve sanatsal gelişmişlik düzeyleri ve bu alandaki başarıları ölçüsünde, özgün ve özgür olurlar, kimlik ve kişilik kazanırlar, hemcinslerine karşı üstünlük sağlarlar, başkalarının da saygınlığını ve hayranlığını hak eder.

İnsanın iç dünyası ve gerçek durumu sözleriyle, işleriyle, eserleri ile sürekli dışarıya da yansır. İnsan, güzel sanatlar alanındaki bilgisi ve becerisi oranında varlığını anlamlandıracak nitelikli ve kalıcı eserler bırakabilir. Üretken, anlamlı, yararlı, değerli, nitelikli, kendisiyle ve etrafı ile barışık, kısacası insanca bir yaşam kalitesine kavuşur. Gelişmiş ülkelerin, tarihî dokusu asırlardan beri en iyi şekilde korunan şehirleri, ince bir sanat zevkinin ve estetik duygunun dışa yansıması şeklindeki sayısız halk kültürü ve sanat eserleri, anıt ve heykellerle donatılmış ge-

niş meydanları, park ve bahçeleri; bizim tarihî dokusu her gün biraz daha tahrip edilen, atalarımızın ürettiği eski güzelliklere yeni güzellikler katmak yerine, her gün daha da çirkinleştirilen, bitirip tüketilen, yıkılıp yok edilen, rant kaygısıyla yaşanacak mekânları sürekli daraltılan, estetik zevk, bedii güzellik yoksunu çarpık ve çirkin yapıları ile insanın âdeta üstüne doğru gelen, onu boğan, parksız, bahçesiz, anıtsız, şehir demeye bin şahit isteyen şehirlerimiz karşılaşıldığında aradaki inanılmaz ve korkunç fark, halk kültürü ve sanat yoksunluğu ve yoksulluğundan başka ne ile açıklanabilir.

Halk kültürü insana, güzel bakıp güzel görmeyi, güzel duymayı, güzel düşünmeyi, güzel yaşamayı, güzeli çirkinden ayırmayı, kendi kabiliyet ve becerilerini de geliştirerek, mevcut güzelliklere yeni güzellikler katmayı, bize sözü pişirip demeyi, sesin ve sözün gücüyle özümüzü, işimizi, gücümüzü, düzeltebilmeyi, savaşların bile önüne geçebilmeyi, dertlerin, sıkıntıların, sorunların, keder ve üzüntülerin üstesinden gelebilmeyi, cehennem azabı gibi acıları bile, cennet mutluluklarına çevirebilmeyi öğretir.

Mevlana'nın da dediği gibi, bilgi ve kültürden yoksun insanların gönülleri taş gibi katı olduğu için, bunların gönüllerinde sevgi, dostluk, kardeşlik, birlik, beraberlik gibi güzel duygular yeşeremez. Bunlar hayvanlar gibi haşin, sert ve kaba muameleli olduklarından, başkalarıyla da olumlu ve sağlıklı ilişkiler geliştiremez.

Halk kültüründen beslenen insanlar, her türlü olaydan ders çıkarmayı, ne kadar büyük olursa olsun sorunların üstesinden gelebilmeyi, çatışma ve huzursuzluk nedeni olabilecek gelişmeleri zamanında teşhis ve tespit edip, bunları hiç kimseyi ve hiçbir şeyi kırıp dökmeden, en güzel yolla ortadan kaldırabilmeyi becerebilir. Yunus Emre'nin de şiirlerinde dile getirdiği gibi sesi ve sözü kullanma becerisi bile kişilerin halk kültürü seviyelerine göre çok büyük farklılıklar gösterir.

Halk kültürü yoksunu kişilerin oluşturduğu toplumlarda, ilerleme, gelişme, yükselme, barış, huzur ve mutluluk olamaz. Anlamsız kavga ve dövüşler, inatlaşmalar, itiş kakışlar, magandalıklar, şiddet, terör ve her türlü suçlar böyle toplumları içinden çıkılmaz kaoslara sürükler.

Dünün halk kültürü ve sanatı geçmişin aynasıdır. Tarihî geçmişimizi, gelecek nesillere iletebilecek yegâne köprü, geçmişten günümüze ulaşabilen halk kültürümüz ve sanat eserlerimizdir. Her halk kültürü ve sanat eseri toplumsal otobiyografinin bir parçasıdır. Bir toplumun otobiyografisi ortaya koyduğu veya sahip çıkıp koruduğu halk kültürü ve sanat eserlerinden okunabilir.

Tarihçiler, özellikle kültür ve sanat tarihçileri bir milletin tarihini yazarlarken, o ülke sanatçılarının ve kültür adamlarının ortaya koydukları eserleri kaynak belge olarak kabul eder ve incelerler. Topraklarımız üzerindeki halk kültürü ve sanat eserleri, eşsiz ve büyük medeniyetimizin yalanlanamaz tanıkları, en belirgin delilleri ve tapu senetleridir. Ülkenin sanatçısı da, engin ve zengin bir halk kültürü birikimine sahip olduğunun bilincine vardıkça, gelenekten aldığı güçle geleceğe daha güvenle yönelecek ve daha üstün eserler vücuda getirebilecektir.

Halk kültüründe, sanatta, bilimde gelişme olmadan hiçbir toplum ve millet gelişip, kalkınamaz, yükselemez. Bu yüzden kültür ve sanat konusunda çalışmak,

çaba ve gayret sarf etmek, yarınları inşa etmek demektir. Bir milletin ancak sağlam bir halk kültürü temeli üzerinde gelişip yükselebilir.

Milletler, kendi öz benliklerinin dışarıya yansıması sayılan, nitelikli, özgün, üstün ve değerli sanat eserleri meydana getirmeden, özgün bir halk kültürü yapı ve dokusu oluşturmadan gerçek anlamda ne millet olabilir, ne de insanlığın ortak medeniyetine katkıda bulunabilir. Sanat alanında ortaya konan eserler ve üstün başarılar, hem insanlığın halk kültürü mirasına katkı, hem de millî kimlik ve kişiliğin parçası niteliğini taşır. Halk kültürü ve sanat seviyesi, estetik duygusu, beğeni düzeyi düşük bir toplumda ne sanayi, ticaret, huzur, ne de güven olur.

Milletimizin uluslararası camiadaki saygınlığının ve etkinliğinin artmasında, sanatın ve halk kültürünün öneminin farkına bir an önce daha iyi varılmalı, halk kültürü ve sanatının geliştirilmesi, ülkemizde ve tüm dünyada daha iyi tanınması ve tanıtılması çabalarına daha fazla önem verilmelidir. Yapılması gereken en öncelikli işlerden biri, halk kültürü ve sanatının öneminin toplumun bütün kesimlerince en iyi şekilde anlaşılıp algılanması, benimsenmesi ve gereğinin de en etkin bir şekilde yerine getirilmesidir.

Yaşadığımız Zaman Dilimi ve Sanat Çağı

Kültürün ve sanatların en üst düzeyde önem ve saygınlık kazandığı içinde yaşadığımız zaman dilimi, belli bilimsel ve tarihsel yaklaşımla "sanat çağı" olarak da adlandırılmaktadır. Yeni yüzyılımızın öne çıkardığı köklü değişimlerden biri de kültürde, sanatta ve sanatsal etkinliklerde olmuştur. John Naisbitt, 1990 yılında yayınlanan "Megatrends 2000" adlı kitabında, geleceği belirleyecek en önemli 10 yönelim ve değişim arasında Sanatta Yeniden Doğuşu da belirtmektedir. Yazar, bu değişimi "Bin yıl dönemecine yaklaştığımız 1990'lı yıllarda sanat, sporun yerini alarak toplumun başlıca boş zamanlarını değerlendirme etkinliği oluyor" sözleriyle aktardıktan sonra: "Sanatseverler çoğunlukla eğitimli insanlar arasından çıkıyor. Günümüz, tüketicisi de artık sanatın değerini takdir edebilecek ve bedelini ödeyebilecek düzeyde" şeklinde özetlemektedir.

Kültür ve sanatın uluslararası dili ve etkileyici özelliği sebebiyle, tüm dünya ülkeleri kendilerini başka ülkeler ve milletler nezdinde iyi şekilde tanıtabilmek, ilgi, sempati, saygınlık kazanabilmek, ülkelerine fazla turist çekebilmek için, kültürel ve sanatsal etkinlikleri en önemli etkileşim, iletişim ve tanıtım aracı olarak kullanmaktadır.

Gerek teknik, gerek sanatsal ve estetik bağlamda, bilgi çağında gelişen sanatsal etkinliklerin zenginliği ve çağdaş entelektüel düzeydeki yeni erişim kaynaklarının çoğulluğu, sanata kolay erişimin doğal sonucu olarak, özgürlüğün ve özgünlüğün sanat olgusundaki rolünü vazgeçilmez bir unsur olarak öne çıkarmaktadır.

Tüm dünyada hızlı ve kısa zaman dilimleri içinde yaşanan sosyo-ekonomik ve kültürel değişimler, globalleşme ve küreselleşme, bütün çağdaş toplumları etkilediği gibi, Türk toplumunu da temelinden ve derinden etkilemiştir, etkilemeye de devam etmektedir. Bu arada toplumun bir parçası olan sanatçıyı ve dolayısı ile kültürü ve halk kültürünü, sanatı da etkilemiştir. Endüstriyel çağın seri buluşları,

toplumları bilgi toplumu haline getirmiş, kültür ve sanat alanında da çok amaçlı, çok farklı aktiviteler ön plâna çıkmıştır. Değişen toplumsal ve kültürel şartlar altında, kültür ve sanatta da elbette yeni arayışlar içinde olmak, yeni anlayışlar benimsemek, yeni sentezlere ulaşmak, değişimin kaçınılmaz bir sonucudur.

Bu hızlı değişim sürecinde, Türk dünyası da âdeta bir yeniden doğuşun sancılarını çekmektedir. Bu süreçte geçmişimizden kopmak, kaçmak veya onu inkâr etmek yerine, öncelikle kendi öz dinamiklerimize yönelmek, esas itici gücümüzü kendi kültürel temellerimizden ve kaynaklarımızdan halk kültürümüzden almak en akılcı yaklaşımdır.

Günümüzde kültür ve sanatla, sanayi ve teknoloji arasındaki ilişkiler de çok iç içe girmiş, sıkı ve yoğun bir hâle gelmiş, endüstriyel çağın yeni buluş ve seri üretimleri "teknoart" kavramını öne çıkarmıştır. Bilimsel ve teknolojik çalışmaların da ön hazırlık aşamasını "tasarım ve uygulayım" aşaması oluşturur. Ürünlerde fonksiyonellik kadar "bilimsel estetik"in de önemli olduğu günümüz dünyasında, sanat eğitimi veren üniversiteler ile sanayi kurumları arasındaki sıkı işbirliği her zamankinden daha önemli ve zorunlu hâle gelmiştir.

Bugünün dünyasında ülkeler ve sanatçılar arasında, özellikle kültür ve sanat alanında evrensel ve çok büyük bir yarış sürmektedir. Bu yarış içinde, ülkemizin adını duyurarak yer alabilmemiz ancak daha nitelikli sanatçılar ve sanat ürünleriyle, bu yönde sistemli çalışmalar ve etkili tanıtım çabalarıyla mümkün olabilir. Kültür ve sanat alanında yakalanacak üstün seviyeler, diğer tüm alanların toplam kalitesini de etkileyecek ve yükseltecektir.

Kültürlerin Birbirleriyle Etkileşimi ve Diyalog

Ulaşım ve iletişim imkânlarının olağanüstü geliştiği, gittikçe küçülen ve globalleşen günümüz dünyasında, insan ilişkileri de yoğunlaşmış, buna paralel olarak kültürler arası iletişim, etkileşim ve diyalog her zamankinden çok artmıştır. Bunun sonucu olarak da günümüz dünyasında, bütün insanlığın benimsediği ortak değerler ve ortak kültür mirası, her zamankinden daha anlamlı hâle gelmiştir.

Kalıplaşmaların etkisini yitirmeye başladığı bilgi çağında sanatçılar, tüm dünya kültürlerine daha açık hâle gelmişler ve bu kültürlerin inceliklerinden daha iyi yararlanmasını bilmişlerdir. Küreselleşme kavramının enformasyon akışına ivme katması, bilginin transferini, yeni teknikleri algılamayı; yerel, ulusal ve uluslararası düzeydeki gelişmeleri takip etmeyi kolaylaştırmıştır.

Her milletin ve her insan topluluğunun kendine özgü bir kültür yapısı olduğu gibi, tüm insanlığın da ortak bir kültür mirası vardır. Üretilen her halk kültürü ve sanatsal değer, aynı zamanda bu ortak mirasa bir katkıdır. Dünyanın herhangi bir yerinde üretilen nitelikli bir kültür ve sanat eseri, dünyanın her yerindeki estetik duyguları gelişmiş insanlar tarafından ilgi, saygı ve itibar görür. Bu nedenle kültür ve sanatın evrenselliği de söz konusudur.

Nitekim ölümünün üzerinden yedi asırdan fazla bir zaman geçmesine rağmen, çığlığı sınırları ve zamanları aşmış büyük kültür mimarımız Mevlana Celâleddîn-i

Rûmi'nin bıraktığı eserler, bugün bile bütün dünyanın ilgisini çekebilecek nitelikte ve evrenselliktedir. Basından izlediğimiz kadarıyla Mevlana, son yıllarda Amerika'da en çok okunan şairdir. Yine ABD'de yayınlanan Mevlana'nın eserleri, kısa bir zaman dilimi içerisinde, çağdaş yazarları geride bırakmıştır. Batılı sanat tarihçileri ve mimarlar bile Mimar Sinan'ı tüm zamanların en büyük mimarı olarak nitelemektedir. Bunlar bizim için çok büyük övünç kaynağı olduğu gibi, bize kültür ve sanatın değişik dallarında daha üstün, yeni ve orijinal eserler ortaya çıkması açısından da yol gösterici ve teşvik edici örneklerdir. Çünkü bizden önce gelip geçen ecdadımız halk kültürü ve sanat alanında böyle büyük başarılar gerçekleştirmişlerdir. Bizlerinde, bu eserlerden çok daha üstünlerini ve mükemmellerini yapabilmelidir.

Kültürler arası etkileşim ve diyalog, hem kaçınılmaz, hem de insanların barış, huzur, anlayış ve işbirliği içerisinde yaşayabilmeleri, bireylerin ve toplumların gelişip ilerleyebilmeleri için bir zorunluluktur. Ama kendi halk kültürünü tanıyıp özümsemeden, başka kültürleri körü körüne taklit edip, bilinçsizce onlara öykünmek, kendi kültüründen habersiz yığınlara yabancı kültür unsurlarını (örneğin yabancıların dilini, sanatını, müziğini vs.) benimsetmeye çalışmak, kültürel gelişmeye değil, yozlaşmaya ve bozulmaya neden olur.

Kendi kültürel ve tarihsel mirasının bilincinde olarak, başka kültürlerle işbirliği ve diyalog içinde olmak ve yabancı kültürlere karşı önyargısız bir yaklaşım sergilemek, uluslararası kültürel ilişkilerde başarılı olmanın temel şartlarındandır. Ancak gerçek diyalog, kendi öz değerlerini, halk kültürünü, karakteristiklerini ve menfaatlerini tanımlamış taraflar arasında gerçekleşebilir. Öbür türlü kendi kimliğinden, kişiliğinden sıyrılıp, taklitten başka bir şey bilmeyenlerin, yabancılarla olan ilişkilerine diyalog değil, teslimiyetçilik demek daha doğru olur.

Kültürün ve sanatın gelişmesi, dünyadaki gelişmenin ve değişimin yakından izlenmesiyle doğrudan ilişkili olduğu için, Türk kültürü ve sanatı da gün geçtikçe dünyayı daha yakından izleme ve ondan daha fazla yararlanma olanaklarına kavuşmaktadır. Alanında belli bir birikime sahip olan Türk kültürü ve sanatının, kendi değerlerinin farkında ve bilincinde olan sanatçılarımız da bilgi çağının gerektirdiği biçimde, sistematik bir çalışma programı ile yeni ufuklara doğru hızla yol alması, tanıtıma yönelmesi, kültür ve sanat alanında yoğun bir kamuoyu oluşturulması gerekmektedir.

Türk toplumu, özde gelenekçi kabul edilse de, aslında dışa ve dolayısıyla çağdaş gelişmelere çok açık bir toplumdur. Ancak Türk toplumumun hızla ilerlemesinin motoru olabilecek bu olumlu özelliğinden şimdiye kadar doğru yönde yararlanılabildiğini söyleyebilmek mümkün değildir. Öte yandan, yaşadığımız tecrübeler, dışa kontrolsüz ve süzgeçsiz açıklığın, yabancı olana ilgi ve yakınlık duyma ve özenme hâlinin, kimi ve çoğu zaman, ruhsal ve manevi dünyamızı zenginleştiren, toplumsal hayatımızı süsleyen kültürel ve sanatsal değerlerimizin, halk kültürü ürünlerimizin geri plâna itilmesine, unutulup gitmesine neden olabildiğini, bunların yerine zevksiz, ruhsuz, yüzeysel, sıradan, sanat ve estetik kaygı ve değerlerden uzak, yoz unsurların gelip baş tacı edilebildiğini de bize göstermektedir.

Kültürel yozlaşma sürecinin esir aldığı toplumlarda ekonomik çalkantılardan, fertler arası ilişkilerdeki kopukluk ve güvensizliklere ve bireysel kimlik krizlerine kadar pek çok büyük ölçekli sorun, birer virüs gibi yayılma ve gelişme zemini bulabilmektedir.

Bireyi, aileyi ve toplumu ayakta tutan millî ve manevi değerlerimizin, halk kültürümüzün temel yapısının ve üslubunun korunarak, evrensel değerlerle millî kültürümüz arasındaki etkileşim ve diyalogu en üst düzeye çıkarmak için plânlı programlı çalışmalara girilmelidir.

Kültür ve sanatımızın gerilemeyip ilerlemesi, çağdışı kalmayıp çağdaşlaşması, hatta çağdaşlarını aşması için bir yandan kültürler arası diyalog ve iletişim yolları aranırken, bir yandan da Türk halk kültürü ve sanatının yozlaşmaması, çatışma ve kaos ortamına sürüklenmemesi, kendi öz değerlerine ve toplumuna yabancılaşmaması için gerekli tedbirler alınmalı, bu yönde her türlü çaba gösterilmelidir.

Türk milleti olarak, sahip olduğumuz zengin kültür ve sanat mirasımıza, her zamankinden daha fazla sahip çıkmak başlıca hedef olmalıdır. Türk Milleti, kendi öz halk kültür ve sanatını en iyi şekilde öğrendikten, tanıyıp, bildikten ve onu özümsedikten sonra, çeşitli kültürler, değişik tarihsel dönemlere ait örnek kültür ve sanat ürünleri hakkında da bilgilendirilmeli ve onlarla tanıştırılmalıdır.

Amaçları Belirleme Sorunu

Her alanda olduğu gibi, kültür ve sanat alanında da hedefler, amaçlar belirlenmeden hiç bir yere varılamaz. Kültür ve sanat alanındaki başarı ve üstünlükler, diğer alanlardaki başarı ve üstünlüklerin başlatıcısı ve ön koşuludur. Bu alanda başarı sağlanmadan, başka alanlarda kalıcı ve üstün başarılar elde edilebilmesi mümkün değildir. Nitekim batıda dünün geri toplumundan, bugünün ileri sanayi ve bilgi toplumuna geçiş, kültür ve sanat alanında yeniden doğuşu ifade eden Rönesans hareketiyle mümkün olabilmiştir. Bu yüzden içinde bulunduğumuz zaman diliminde milletimizi ayağa kaldıracak, onu iyi, güzel, doğru, yararlı ve büyük hedeflere yöneltecek, ona güç, kuvvet, dinamizm, ruh ve mana kazandıracak ciddi bir kalkınma, gelişme, yeniden diriliş ve şahlanış hareketine, kısaca bir Türk Rönesansı hareketinin daha fazla geciktirilmeden acilen başlatılmasına ihtiyaç vardır.

Bir hayal ve ütopya olarak görülmemesi gereken bu hareket, bir taklit ve özenti niteliğinde değil, Türk milletinin özünden doğan, özgün ve ileri bir karakter taşımalıdır. Kültür ve sanat alanındaki evrensel yarışta geride kalmama yolundaki çaba ve gayretlerimiz, bizi bir dejenerasyon bataklığının ortasına da götürmemelidir.

Tarih boyunca Türkler, kültür ve sanatın pek çok dalında üstün başarılar elde etmişler, pek çok kaynaktan etkilenmelerine rağmen, yine de her yaptıkları şeye kendi mühürlerini vurmayı, ortaya konan eserlere ilk bakışta bile Türk eseri dedirtebilmeyi başarabilmişlerdir. Zaten ancak özgün ve üstün eserler ortaya konarak kültür ve sanat alanında varlık gösterilebilir ve saygınlık kazanılabilir. Sınırlarımızın çok ötelerine taşmış bulunan kültür ve sanatımız, bizim için en önemli, en değerli ve üzerine titrememiz gereken millî hazinelerimizdir.

Bazılarının hayal veya ütopya olarak niteleyebilecekleri endişesiyle kültür ve sanat alanında ileri ve büyük hedefler belirlemekten çekinilmemelidir. Unutulmamalıdır ki, dün ütopya olarak nitelendirilen pek çok şey, bu gün gerçek olmuştur. Bugün ütopya olarak nitelendirilebilecek pek çok şeyin de yarın gerçek olacağından hiç kimsenin kuşkusu olmamalıdır. Bir zamanlar başkalarının emellerinin ulaşamadığı yerlere, ulaşabilmiş bir milletin evlatları olduğumuzu da gözden uzak tutmadan, bir an önce kültür ve sanat alanında da gerçek kimliğimize ve geçmişimize layık ileri, olumlu, yararlı, büyük hedefler, idealler ortaya koymalı, ciddi, plân ve programlarla toplumumuzun ve özellikle gençlerimizin enerjilerini, çaba ve gayretlerini bunlara yöneltebilmeliyiz.

Dünyanın en ünlü sanatçılarından Michelangelo hedefleri düşük tutmanın sakıncasını çok güzel özetler: "Çoğumuz için en büyük tehlike, hedefimizi çok yüksek tutmak ve ona erişememek değil, hedefimizi çok alçak tutmak ve sadece buna erişmekle yetinmektir." Bir İngiliz Atasözü (There is will, there is way), bir amaca veya hedefe ulaşmak için istek ve arzu olduktan sonra imkânın da bulunabileceğini ifade eder.

Amaç geçmişe saplanıp kalarak onu tekrar yaşamak ve yaşatmak değil, geçmişten de güç ve destek alarak geleceği yaratmak olmalıdır. Geçmişimizi iyi tanır, içinde yaşadığımız çağı doğru okumayı bilir, objektif bir yaklaşımla doğruyu, yanlışı, yararlıyı, zararlıyı sağlıklı bir bakış açısıyla ayırabilirsek, başarı kapıları önümüzde sonuna kadar açılır. Geleneği olmayan toplumların geleceği de olmaz. Ancak geleneğe saplanıp kalan ve geleceğe yönelmeyen toplumlar, ilkel toplum yapısından kurtulamazlar. Dolaysıyla geleneği ve geçmişi inkâr ve ihmal etmeden ortaya konacak geleceğe yönelik hedefler, insanımızın mutluluk reçeteleri olacaktır. Türk kültür ve sanatında, geçmişten alınacak güçle, doğru ve ileri hedefler belirlenerek, geleceğin gelişimci ve ileri profilini şekillendirmek temel politika olmalıdır.

Kültür ve Sanat Politikalarının Belirlenmesi

Kültür ve sanatımıza, dolayısıyla geleceğimize bu aşamada yapılabilecek en büyük hizmetlerin başında, toplumun geniş kesimlerinin mutabakatıyla belirlenecek, sağlıklı, verimli, işlerliği olan, beklenen amaca en iyi hizmet edebilecek kültür ve sanat politikalarının bir an önce belirlenerek uygulamaya konması gelmektedir.

Şimdiye kadar, Türk kültür ve sanatının yeri, önemi, sorunları ve çözüm yolları sistematik bir biçimde ele alınmamış, aceleye getirilmiş bazı kararlar, uygulamalar ve düzenlemelerle kültür ve sanatımıza hizmet edilmeye çalışılmıştır. Çoğunluğu popülist uygulamalar ve palyatif tedbirler niteliğindeki bu çabalar, toplumun geniş kesimlerince benimsenmediği, temel bir kültür ve sanat politikasına dayanmadığı için, mevcut sorunlara köklü çözümler getirmek bir yana, yeni sorunların kaynağı olmuşlardır.

Kültür ve sanat alanında kalıcı ve doğru politikalar oluşturulması önemli bir zorunluluktur. Bu kalıcı ve doğru politikalar, hem bir takım kişisel yarar ve siyasi çıkar düşüncesiyle hareket edecek olanların kültür ve sanat hayatına yersiz ve zararlı müdahalelerini ve yanlış yönlendirmelerini önleyecek, hem de en geniş

mutabakatla belirlenmiş bir kültür ve sanat siyaseti doğrultusunda, sanatçıların yaratıcılıklarını da kısıtlamayacak özgür bir ortamda, sıra dışı ve çizgi üstü, özgün, kaliteli ve nitelikli eserler vermelerini sağlayacak, böylece kültür ve sanatın sağlıklı gelişmesinin yolunu açacaktır. Türk kültür ve sanatında, halk kültüründen ve geçmişten alınacak güçle, geleceğin gelişimci ve ileri profilini şekillendirmek, temel politika olmalıdır.

Kültür ve sanatın gelişmesi ve desteklenmesi, kültür ve sanat kurumlarının yeniden yapılandırılması, kültürel ve sanatsal sorunların belirlenip, çözüm yollarının ortaya konması için, ülkemizin acilen ihtiyaç duyduğu kısa, orta ve uzun vadeli kültür ve sanat politikaları, demokratik yöntemlerle, ilgili kesimlerin, kurum ve kuruluşların, konunun uzmanlarının en geniş katılımıyla ve yasal bir çerçeveye oturtularak oluşturulacak, belli aralıklarla toplanacak kongrelerde saptanmalı, kongre kararları kamu ve diğer kurum ve kuruluşlar için yönlendirici ve hatta bağlayıcı olmalıdır.

Konuya kültür ve sanatlar açısından bakıldığında, ülkemizde kültür ve sanat faaliyetlerinin de program, tasarım ve uygulamalarının, çağdaş gelişmelere uygun olarak sistematik hâle getirilmesi bir gerekliliktir. Türkiye'nin ekonomik durumu, sosyal faktörler, doğal ve coğrafi yapısı, zorlu ama onurlu bir estetik yaşam mücadelesi veren sanatçılarımız açısından da ciddi anlamda bir sanat politikasının gerekliliği apaçık ortadadır.

Yeni bin yılın ilk çeyreğinde, gelişimini tamamlamış ülkelerin bilgi toplumunu oluşturarak yeni bir çağa geçiş süreci yaşadıkları ve dünyanın bir bütün olarak hızla bilimsel-teknolojik bir süreçten geçtiği bir çağda yaşıyoruz. Bilgi çağının gereği olarak, çağı yakalama çabası içindeki Türk kültür ve sanatı da, günümüzde kültür ve sanatın ulaştığı boyutlar ve toplumsal alandaki yapısal farklılaşmalar itibariyle, ciddi bir güç olarak ortaya çıkmaktadır. Gerektiği gibi organize olamamış dağınık bir güç durumunda olsalar da, Türk kültür ve sanat çevreleri de dünyadaki değişim ve gelişmeleri yakından izlemekte, başta sanat politikalarının eksikliği olmak üzere, sanatların ülkemizdeki sorunları ve çözüm yolları üzerine daha fazla düşünebilmekte, kültür ve sanat alanında kamuoyu oluşturabilme safhasına gelmektedir. Kültür ve sanat çevrelerinin de en geniş katılımları ve katkıları sağlanarak, bir an önce gerçekçi, doğru, yol açıcı, nitelik ve nicelik yükseltici, sağlıklı kültür ve sanat politikaları da oluşturulmalıdır.

Kültür ve sanat, insan gereksinimi ile başlayan bir tasarlama-uygulama sürecidir. Bu süreçte, materyal ve enerjinin kullanımı yoluyla, sanat ürünleri ortaya çıkarken; kültür ve sanat, toplumu etkileyen, aynı zamanda da toplumsal norm ve değerlerden etkilenen bir nitelik taşımaktadır. Bu nedenle aktif kültür ve sanat etkinliklerinde de "Art politik" bir yaklaşım, topluma dinamizm, canlılık ve üretkenlik katacaktır. Kültür ve sanatlar alanında da çağı yakalamanın ve geçmenin yolu, öncelikle bu "Art politik" yaklaşımın boyutlarını irdelemekten geçmektedir.

Kültür ve sanat etkinliklerinin her sürecinde, kaliteyi yüksek düzeye eriştirme çalışmaları, öncelikle sanatçıların sorunu durumundadır. "Uygulamalı ve sezgisel ağırlıkta" kültür ve sanat alanındaki politikasızlık ya da kültür ve sanatın önemini

yeterince bilemeyenlerce belirlenmiş, belirsiz "sanat politikaları" ve güncelliğini, anlamını yitirmiş, eskimiş, gerçek anlamda yenileştirilmemiş programların, genel etkinlikler içerisindeki kültür ve sanat programlamalarının da başlıca sorunu olduğu, kültür ve sanat çevrelerince dile getirilmektedir.

Kültür ve Sanat Hayatımızla İlgili Kurumsal Yapılar Oluşturulması

Uygun ve yeterli kurumsal yapılar oluşturulmadan kültür ve sanat hayatı ile ilgili sorunlara kalıcı çözümler üretilebilmesi mümkün olmamaktadır.

Başta müzik, sahne sanatları, plastik sanatlar, geleneksel sanatlar, edebiyat olmak üzere kültürün ve sanatların her dalında ve alanında, sorunların tespit ve teşhisinden çözümüne, uygulamadaki aksaklıkların giderilmesinden, çağı yakalayıp aşmamızı sağlayacak ileri hedefler belirlenmesi ve bunlara bir an önce ulaşılması yollarının bulunması ve gerekli tedbirlerinin zamanında alınmasına kadar her konuda, etkin ve aktif rol alacak kurumsal yapılar, organizasyonlar, uzman kuruluşlar, sivil toplum örgütleri ve meslek kuruluşları ve birlikleri oluşturulmalıdır. Bunların neler olabileceği ve nasıl oluşturulacakları, dünyadaki benzer örneklerden de yararlanılarak, her sanat dalıyla ilgili olarak geniş katılımlı toplantılar, kongreler, şuralar vb. ile belirlenebilir.

Zaman, ülkemizin kültür ve sanat zenginliklerine ait bilgi, belge ve kayıtların toplanması, kültürel ve sanatsal birikiminin bilimsel ve sistematik bir tarzda ortaya konması zamanıdır. Türk kültür ve sanatı ile ilgili araştırmalara önem verilmeli, bu amaçla "Kültür ve Sanatı Araştırma ve Uygulama Merkezleri" açılmalıdır.

Kültür ve sanatın sağlıklı bir şekilde gelişiminde, nitelikli ve üstün sanatçıların ve sanat eserlerinin çoğalıp yaygınlaşmasında da kurumsallaşmanın önemi çok büyüktür. İstenen sonuca sadece resmi kurum ve kuruluşlarla, bürokratik sistemle ulaşılabilmesi ve devasa sorunlara çözümler bulunabilmesi şimdiye kadar mümkün olamadığı gibi, bundan sonra da pek mümkün görünmemektedir. Bu yüzden hem genel nitelikte, hem de belli ihtisas dallarına yönelik olarak, daha sivil, uzman, kültür ve sanat ağırlıklı kurumsal yapılar oluşturulması, meslek gruplarına, kültür ve sanat dallarına göre konseyler, kurullar, kurumlar, meslek birlikleri, federasyonlar, konfederasyonlar, vakıflar vb kurum ve kuruluşlar oluşturulması, bunların oluşumuna katkı ve destek sağlanması yerinde olacaktır. Örneğin, Türk kültür ve sanatını özgün, nitelikli eserlerle ortaya çıkaracak, yurtiçinde ve dışında tanıtacak meslek birliklerini, federasyonları ve konfederasyonları ve ihtiyaç duyulacak diğer oluşumları da biçimlendirmek ve gerçekleştirmek üzere bir "Kültür ve Sanat Ulusal Konseyi" oluşturulabilir.

Batıdaki, doğuya ait bütün bilgi belge ve dokümanları toplayıp sistemli bilgi hâline dönüştüren ve bunu batının doğu üzerindeki hâkimiyeti için kullanan oryantalizm gerçeği gözlerimizin önündedir. Neredeyse bin yıldan beri, yüz binlerce oryantalist bilim adamı ellerindeki sınırsız imkân ve kaynaklarla başta biz olmak üzere bütün doğuyu inceliyorlar. Aldıkları yol ve ulaştıkları sonuçlar ortadadır. Avrupa, İkinci Dünya Savaşı arifesinde, dünya yüzeyinin % 85'ini kendi sömürge alanı hâline getirmişti. Eğer oryantalizmin desteği olmasaydı, buraları sömür-

geleştirmek ve egemenlik altında tutmak bu kadar kolay ve mümkün olamazdı. Bizim de kendi kültür ve sanatımız üzerine, başta Avrupa ve Asya olmak üzere tüm dünyada etüt, inceleme, araştırmalarda bulunmamız, toplanan bilgi ve dokümanları sistemli bilgi hâline dönüştürmemiz, kültür ve sanatımızı değişik etkinliklerle yayıp ve tanıtmamız, hakkımızdaki yalan yanlış, maksatlı isnat ve iftiralara karşı mücadele başlatmamız, başkalarının bizi istediği gibi ve yanlış tanıtmasının önüne geçme çabası içine girmemiz gerekmektedir. Bunun için batıdaki oryantalizm merkezlerindeki örneklerinden de esinlenilerek gerekli organizasyonlar, vakıflar, enstitüler, kurum ve kuruluşlar bir an önce oluşturulmalıdır.

Bu arada Türk kültür ve sanatının, çevre, kültür ve sanat etkinliklerine model oluşturması için organizasyonlara da girişilmeli, başta Türk dünyası olmak üzere, Balkanlar ile orta doğu, Avrupa ülkeleri ile kültürel ve sanatsal işbirliği ve ortak etkinlikler gerçekleştirilmelidir. Ülkemizi, dilimizi, kültürümüzü ve sanatımızı tanıtmak amacıyla kurulan sivil toplum örgütlerine, bir an önce işlerlik kazandırılmalı, gelişmiş ülkelerin tüm dünyada örgütlenmiş başarılı kültür merkezleri örnek alınarak sağlıklı ve verimli bir yapılanmaya gidilmeli, bu tür kuruluş, dernek ve vakıflardan en iyi şekilde yararlanılmadır.

Yeteneklerimiz Yok Olmasın

Türkler tarih boyunca, kültür ve sanat alanında da dünyanın en yaratıcı ve en başarılı milletlerinden biri olmuşlardır. Müslüman olmadan önce ve sonra ortaya koydukları üstün, özgün, farklı ve muhteşem eserler, bu kabiliyetin eğitim, çaba ve emekle birleşerek ortaya koyduğu somut delilleridir.

Ünlü Arap edibi ve yazarı Câhiz (ö.870) Türkler daha toplu olarak İslâmiyet'i kabul etmeden önce, Abbasi ordusundan ve diğer Müslüman Türk boylarından tanıdığı çok sayıda örnekten hareketle yazdığı, Fezail'ül Etrak (Türklerin Faziletleri) adlı eserinde, Türklerin diğer karakteristik özellikleri yanında bilim, sanat ve estetik alanındaki kabiliyetlerine de şöyle değinmektedir: "Eğer Türklerin memleketlerinde de peygamberler ve filozoflar yaşayıp ta bunların fikirleri kalplerinden geçse ve kulaklarına çarpsaydı, Türkler edebiyatta Basralıları, felsefede Yunanlıları, sanatta Çinlileri de geçerlerdi. Türklerin bu üstün özellikleri, eğer onları motive edip harekete geçirebilecek önemli bir sebeple veya büyük bir ideal ve gaye ile birleşecek olsa, ne kadar büyük bir güç hâline gelecekleri tahmin bile edilemez."

Gerçekten de Câhiz'in Türkler hakkındaki, onlar daha toplu olarak Müslümanlığı kabul etmeden ortaya koyduğu görüş, düşünce ve değerlendirmelerin ne kadar doğru ve isabetli olduğu, Türk milletinin Müslüman olduktan sonra İslâm Medeniyetine yaptığı eşsiz katkılar ve elde ettikleri hayaller üstü başarılarla doğrulanmıştır.

Günümüzde yapılan bilimsel araştırma ve incelemeler de, insanımızın özellikle çocuklarımızın ve gençlerimizin, kabiliyet ve üstün yetenek konusunda batılılardan hiç de aşağı olmadıklarını, aksine onlardan kat be kat üstün niteliklere sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Örneğin, 25 yaşında dünyanın en genç profesörü olan, Einstein Zekâ Testinden 200 puan üzerinden 199.37 puan alarak, Moskova

Beyin Araştırmaları Enstitüsü tarafından dünyanın en zeki insanı ilan edilen, Prof. Dr. Nadia Camukova çeşitli basın yayın organlarında yayınlanan röportajlarında: "Türkiye'deki üstün zekalı, üstün yetenekli ve üstün potansiyelli insan özelliğinin dünyanın hiçbir yerinde olmadığını, genel kabul gören istatistik'i verilere göre bir toplumda ancak 1 milyonda 1 dâhi çıkabildiğini, hâlbuki Türkiye'de dâhi seviyesinde üstün potansiyelli insan sayısının bunun en az 70 katı, yani 70'in üzerinde olduğunu, fakat bu potansiyelin değerlendirilmediğini, aksine bilinçli veya bilinçsiz olarak yok edildiğini, köreltildiğini, çürütüldüğünü, Türkiye'de televizyon kültürünün insanları tembelliğe sürüklediğini, üstün zekâlı çocukların normal zekâlılarla aynı ortamda kaynaştırılarak normalleştirildiklerini, oysa üstün zekalı ve üstün yetenekli çocukların en iyi ve en verimli bir şekilde yetiştirilmesinin bir devlet politikası hâline getirilmesi gerektiğini, bunun için de işe çocuğun doğduğu günden itibaren başlanması gerektiğini, Rusya'da bile çocuğun doğumundan 1 yaşına gelinceye kadar, uzman bir doktorun her 15 günde bir eve gelerek, sağlık kontrolü ile birlikte çocuğun beyin kontrolünü ve gelişmesini inceleme altına aldığını, evin sıcaklık derecesinden içindeki moral düzeyine kadar bütün verileri özel bir deftere kaydettiğini, Türkiye'de yeni doğanlar bir yana 7-8 yaşına gelmiş üstün yetenekli ve dahi çocukların tespiti, kurtarılması ve yetiştirilmesi için bile bir şey yapılmadığını" ifade etmektedir.

Ülkemizde de dünyadaki örneklerden de yararlanılarak, özellikle kültür ve sanat alanında olağanüstü yetenekli çocuklarımızın ve gençlerimizin tespit edilip, en iyi şekilde yetiştirilebilmeleri için gereken tedbirler alınmalıdır.

Kültür ve Sanatla Eğitim Arasında İlişki

İnsanoğlu dünyaya neredeyse hiçbir şey bilmeden gelir. İyi kötü, güzel çirkin bütün alışkanlıklarını, bilgilerini, becerilerini, sahip olduğu değerler sistemini hep sonradan öğrenir. Üstün sanat eserleri yapabilmeyi, sanatsal ve estetik olanla olmayanı, güzeli, çirkini, yararlıyı, zararlıyı ayırabilmesi de ancak eğitimle olur.

Eğitim ve kültür sahibi insanlar, imkânsızlıklar ve yokluklar içinde bile büyük eserler meydana getirebilir. Hatta her hangi bir sebeple her şeylerini kaybetseler, büyük felaketlere uğrasalar bile, en kısa zamanda yine zararlarını telafi edip, daha iyi bir duruma gelebilir.

İnsan, üstün sanat eserleri yaratabilmeyi, sanatsal ve estetik olanla olmayanı da ancak eğitimle ve sonradan öğrenebilir. Bu alanda yeteneğin de belli bir önemi varsa da, yetenek ancak eğitim, emek ve çalışmayla bir arada bulunursa bir anlam ifade eder. İnsan ne kadar yetenekli olursa olsun, o yetenek eğitimle işlenip geliştirilmedikçe bir işe yaramaz. Çünkü kültür ve sanat eseri yaratabilme yetkinliği, doğuştan getirilmez, emek, çaba ve eğitimle sonradan öğrenilir, zaman içerisinde değişip gelişerek de kuşaktan kuşağa aktarılır. Aslında bu durum hayvanlarda bile böyledir. İyi bir seyis ve at yetiştiricisi tarafından eğitilmeyen bir taydan, ne kadar saf kan ve iyi cins olursa olsun, hiç bir şey olmaz. İnsanlar için, özellikle de kültür ve sanat alanında eğitim, çok daha önemlidir. Çünkü insan, iyi eğitilmez, kendisini yüceltecek, yükseltecek bilgi ve becerilerle donatılmaz, kendi hâline bırakılırsa,

iyiyi kötüyü, güzeli çirkini, değerliyi değersizi sağlıklı bir şekilde ayıramaz. Üstelik kötü, yanlış, zararlı, tehlikeli alışkanlıklar ve bağımlılıklar da edinebilir. Bu zararlı alışkanlık ve bağımlılıklardan onu kurtarabilmek de bir hayli zordur. Sigara ve uyuşturucu bağımlılarını bu bağımlılıklarından vazgeçirmenin ne kadar zor olduğu herkesin malumudur.

Kültürel değerler içinde yer alan sanat eserlerine baktığımızda, bunların kendi kendilerine var olmadıklarını görürüz. Etrafımızda neredeyse sınırsız denecek kadar bol bulunan malzeme ve materyal, bilgi, beceri, yetenek ve estetik zevk sahibi sanatçıların emekleriyle, hayranlık uyandırıcı, paha biçilmez ve olağanüstü eserler hâline gelir. Nihayet bunların hepsinin ana malzemesi taş, toprak, kum, ağaç, mermer, madenler, kâğıt, iplik, ses, söz gibi her yerde bolca bulunan değersiz şeylerdir. Ama sanatçıların sihirli elleri değdikten sonra bunlar, müzeleri dolduran paha biçilmez sanat eserleri, resim tabloları, heykeller, konser salonlarını dolduran seyircilerin kendilerinden geçercesine izledikleri ve dinledikleri müzik ve tiyatro eserleri, işlemeler, bezemeler, halı, kilimler, seramik, çini, hat, tezhip, ebru, minyatür sanatının eşsiz örnekleri, halk kültürü ürünlerimiz, Süleymaniye Camii, Selimiye Camii, Uzunköprü gibi özgün mimari eserler, edebi eserler, şiirler vb gibi fonetik veya plastik sanat eserleri olup karşımıza çıkar.

Kültür ve sanatlar insanın, insani özelliklerini tümü ile dikkate alan, geliştiren bir alandır. Kültür ve sanatlar alanındaki eğitim ve bilinç düzeyi yükseldikçe, bilgi ve tecrübe birikimi arttıkça, kabiliyet ve becerileri geliştikçe, insanın güzellik duygusu, estetik anlayışı, bedii zevki gelişir, böylece insan, güzel bakıp güzel görmeyi, güzel duyup güzel düşünmeyi, güzel yaşamayı, güzeli çirkinden, iyiyi kötüden daha sağlıklı bir şekilde ayırabilmeyi, mevcut güzelliklere yeni güzellikler katabilmeyi öğrenir.

Tarih boyunca devam eden değişim süreci içerisinde, alınlarında ışığı ilk hissedenler diye tanımlanan sanat eğitimi kurumlarının özel ve önemli bir yeri olmuş, kurumlar bir anlamda toplumun sosyal değişmesinin aynası sayılmışlardır. Kültür ve sanat eğitim kurumlarını, toplumdan ve genel sistemden bağımsız düşünmek mümkün değildir. Günümüzde ekonomi, bilim ve teknoloji alanlardaki hızlı değişim süreci, kültür ve sanat faaliyetlerini de etkilemektedir. Toplumdaki hızlı sosyal değişimle beraber değişen beğenilere göre sanatçılar da çalışma programlarını yeniden düzenleme gereğini hissetmektedir.

Kültür ve sanat alanındaki en temel sorunlardan biri de eğitim sorunudur. Eğitimde hangi yol ve yöntemlerin izleneceğinden, eğitimin içeriğine, hangi dalda nasıl ve ne tür bir eğitim verileceğine, sanatsal kurumların, mekânların, binaların, atölyelerin, ders araç ve gereçlerinin yetersizliğinden, basılı yayın, yetişmiş eğitim ve öğretim elemanı ihtiyaçlarına, kaynak yetersizliğinden kültür ve sanat eğitim politikalarının mevcut olmamasına, istihdam sorunlarından örgün ve yaygın kültür ve sanat eğitiminin ve kursların durumuna kadar temel sorunlar acil çözümler beklemektedir. Bu eğitim sorunlarının çözümünde bir tarafı oluşturan, eğitim politikalarını belirleyecek kurumlar yetersiz kalmakla suçlanırken, öbür tarafta çözümün diğer taraflarının, örneğin sanat eğitimi alanında hizmet veren bilim adamlarının da, sorunlar ve çözüm önerileri konusunda bir uzlaşmaya varama-

dıkları dikkat çekmektedir. Konunun uzmanları, yetkin sanatçılar, kültür ve sanat çevreleri, aydınlar, sivil toplum örgütleri, kamu kurum ve kuruluşları başta olmak üzere konunun bütün tarafları, diğer taraflarla geniş tabanlı bir diyaloga girmeksizin, alelacele, çalakalem çözüm önerileriyle ortaya çıkmaktadır. Fakat çoğu zaman "sistem hatalı" olan bu çözüm önerileri, mevcut sorunlara kalıcı çözümler getirmekten çok, "çözümü daha zor ve imkânsız" yeni sorunlara yol açmaktadır.

İyi ve doğru bir sanat eğitimi politikasıyla, sanat eğitim kurumları, hızlı değişim sürecinde önemli fonksiyonlar üstlenebilir. Sistematik bir yaklaşımla yürütecekleri programlarla, sanatı disipline edebilir. Nitelik ve nicelik olarak sürekli artırıp geliştirecekleri sanatsal etkinlikler gerçekleştirerek, kültür ve sanat alanındaki istikrarlı gelişmelere önemli katkılarda bulunabilir. Kültür ve Sanata bilimsel anlamda daha fazla saygınlık kazandırabilir. Kültür ve sanatı, yozlaşma ve dejenerasyondan kurtarabilir. Dünyadaki hızlı değişim ve gelişim sürecinin gereği olarak, sanat eğitimi veren kurumlarda, program çağdaşlaştırılmasına da lüzum duyulmaktadır. Bunun en iyi ve en doğru şekilde gerçekleştirilebilmesi için bilimsel sempozyum, panel ve seminerler düzenlenmelidir. Sanat eğitimi veren sanat fakültelerinin sayıları artırılırken, yetkin, yetenekli, nitelikli öğretim elemanları, atölye donanımları, eğitimin içeriği ve koşulları bakımdan da daha "kaliteli" ve "nitelikli" hâle getirilmeleri çareleri aranmalıdır.

Genelde bütün sanatçıların, özelde de müzik ve sahne sanatları alanında eğitilip yetiştirilecek elemanların nasıl bir eğitim almaları gerektiği konusunda, kamu kurumları ile eğitim kurumları arasında da hiçbir işbirliği ve eşgüdüm mevcut değildir. Buralarda verilen eğitimin niteliği, içeriği, süreleri vb. gibi konularda da bir standart birliği yoktur. Bütün dünyada çok küçük yaşlarda verilmeye başlanan sanat eğitimine bizde çok geç, bazen 20'li yaşlarda başlanmaktadır. Bu yaşta birinin sanat, özellikle müzik alanında yetiştirilip, üstün bir düzeye gelebilmesi neredeyse imkânsızdır. Eğitim veren kuruluşlar ve diğer ilgili kültür ve sanat çevreleri arasında, sistematik bir yaklaşımla, nasıl bir eğitim modeli geliştirilebileceği, nasıl bir işbirliği ve karşılıklı dayanışma, yardımlaşma sağlanabileceği gibi konularda, birlikte değerlendirmeler yapılarak, tüm sorunlar belirlenip çözüm yolları aranmalıdır.

Sanat eğitimi, bir duyarlıklar eğitimidir ve küçük yaşlardan itibaren her çocuğa verilmelidir. Duyarlıkları eğitilen çocuk, dünyaya da bu duyarlıklardan bakar ve onu insana yakışır oluşumlarla gerçeklere taşır. Millî kültürümüzün ve kimliğimizin vazgeçilmez temel unsurlarından olan sanat eğitimi, okul öncesi, okul sırası ve okul sonrası her aşamada verilmelidir. Öğretim yöntem ve teknikleri ile teknoloji kültüründeki hızlı gelişmeler ve öğretim personeli istihdamı sorunları dikkate alınarak sanat eğitimi dersi programının güncelleştirilerek genel ders programına dayalı olarak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Sanat eğitiminde ders dışı etkinliklerin (kurslar, yarışmalar, sergiler, konser ve temsiller vb gibi) olumlu sonuçları dikkate alınarak, bu doğrultuda programlar plânlanmalıdır.

Sonuç

Bilgi çağında, bilgiye erişim artık çok daha kolaylaşmıştır. Bunun aracı unsurları, görüntülü ve basılı yayın organları ile beraber, bilgisayar ve Internet'tir. Bu açıdan sanat eğitimcileri ve sanat öğrencilerinin, bu ve benzeri teknolojik donanım ile tanıştırılması ve buluşturulması çok önemlidir. Orta ve yükseköğretimde sanat eğitimi veren kurumların bilgi ağını kurmaları gerekmektedir.

Sürekli şikâyet konusu olan uyumsuzluklar ve olumsuzluklar nedeniyle, kültür ve sanat alanındaki yüksek eğitim, genel üniversite sisteminin dışında yapılandırılmalı, dünyada olduğu gibi bizde de müstakil Kültür ve Sanat Üniversiteleri kurulmalıdır. Almanya ve Orta Asya Cumhuriyetleri gibi ülkelerde bağımsız Müzik Üniversiteleri bile mevcuttur. Bizde de kurulabilecek bu tür müzik eğitim kurumlarında olanaklar ölçüsünde müziğin tüm türleri yer almalı, ayrıca bilimsel araştırma yapacak müzik bilimi, müzik pazarlamacılığı bölümleri ya da araştırma enstitüleri de mutlaka bulunmalıdır.

Tarihimizdeki önemli kişi ve olayları, tarihî kültürel değerlerimizi anlatan ve yansıtan değerli ve anlamlı anıtlar, heykeller ve tablolarla, tüm devlet dairelerinin, eğitim kurumlarının iç ve dış mekânları, meydanlar, park ve bahçeler donatılmalı, bunlar "görsel bir eğitim aracı" olarak da kullanılmalıdır. Tarihimiz, kültürümüz, geçmişimizin dönüm noktası olayları ve önemli şahsiyetleri en iyi, en yararlı, en doğru, ama birleştirici, bütünleştirici, sağlıklı kimlik ve kişilik oluşturucu bir tarzda edebiyatımıza, sahne sanatlarımıza, sinemamıza, her türlü kültür ve sanat etkinliklerimize en geniş ve doyurucu bir şekilde yansıtılmalıdır.

Geleneksel Türk el sanatları özendirilmeli ve geliştirilmelidir. Halk kültürü ürünleri için gerekli bütün imkânlar seferber edilmeli, verilen eğitimin sadece temel ve başlangıç düzeyinde kalmaması, ileri düzeylere taşınması ve uygulamaya da yansıtılabilmesi için faaliyetleri devamlı olabilecek uygun ve yeterli çalışma mekânları, atölyeler tahsis edilmelidir.

Türk sanatını ne kadar korumamız gerekiyorsa, sanatçısı da o oranda hatta daha da fazla önem verilmesi, onun yaratıcığının önündeki engelleri kaldırmamız, onu her bakımdan koruyup desteklememiz gerekmektedir. Türk kimliği, en iyi Türk sanatçısının eserlerinde ifadesini bulur ve yansır. Bu yüzden Türk sanatına, halk kültürüne ve sanatçısına sahip çıkmak, bunlara gereken önemi vermek; Türk milletini, diğer milletler arasında layık olduğu yere çıkarabilmenin en temel şartlarındandır.

Kültür ve sanat eserlerimizin, varlıklarımızın değerlerimizin kapsamlı, derli toplu envanterleri yapılabilmiş değildir. Bu alanda uygulama ve araştırmalarda başvuru kaynağı olarak kullanılabilecek, güvenilir, kapsamlı bilimsel yayınlar, ansiklopediler, prestij kitapları dünyadaki örnekleriyle kıyaslandığında nitelik ve nicelik olarak çok yetersiz kalmaktadır. Kamuya bağlı sanat kurumları hep icraya, uygulamaya yönelik kurumlardır. Bunların hem yapısal örgütlenmeleri bilimsel araştırma ve incelemeye elverişli değildir, hem de bu kurumlar da bilimsel çalışma, araştırma ve inceleme yapabilecek insan kaynaklarından yoksundur.

Türk kültür ve sanatının bütün dallarında yetkin bilim adamları, araştırmacı-

lar, uzmanlar, aydınlar ve katkısı olabilecek yeterli sayıda kişilerden oluşturulacak redaksiyon ve hazırlama grupları oluşturularak, başvuru ve kaynak eserleri, örneğin geniş kapsamlı ansiklopediler hazırlanmalıdır. Bu başvuru ve kaynak eserlerinin yanı sıra, dünyadaki örneklerinden de yararlanılarak, Türkçe ve yabancı dillerde tanıtım ve prestij yayınları, kitaplar, broşürler, interaktif cd'ler, dvd'ler, filmler, Internet siteleri hazırlanmalıdır. Müzik alanında yetkin kişilerden bir Repertuar Kurulu oluşturularak, dünden bugüne bütün müzik eserlerimizin notalarını ve varsa icra kayıtlarını içine alacak kapsamlı bir repertuar havuzu meydana getirilmelidir.

Günümüzde bilgisayar programcılığı, internet ve e-bilgi teknolojileri, cd, dvd ve mp3 gibi teknolojilerdeki gelişmeler bilginin bir araya toplanmasını ve yayılmasını son derece kolaylaştırmıştır. Artık Ansiklopediler dolusu bilgi, resim, film ve her türlü enformasyon ve doküman tek bir cd'ye sığdırılabilmekte, interaktif teknolojilerle dünyanın herhangi bir yerindeki bilgi kaynağına anında ulaşılabilmektedir. Günümüzün bu ileri teknolojilerinden kültür ve sanat alanında da en iyi, en geniş ve en güvenilir şekilde yararlanılmalıdır.

Günümüz dünyasında, sanat etkinlikleri, en az diğer etkinlikler kadar önemlidir. Bugün insanların sanata erişimi, sergiler ve değişik etkinlikler aracılığıyla hem daha kolaylaşmış, hem de daha ilginç hâle gelmiştir. Bireysel istem ve beklentilerin sınır tanımazlığı, çok yönlü düşünebilmeyi, sanat etkinliklerinde de aktif ve aksiyoner olmayı gerektirmektedir. Kültür ve sanatın evrensel dili ve etkileyici özelliği nedeniyle, tüm dünya ülkeleri kendilerini başka ülkeler ve milletler nezdinde en iyi şekilde tanıtabilmek, ilgi, sempati, saygınlık kazanabilmek, ülkelerine daha fazla turist çekebilmek için, kültürel ve sanatsal etkinlikleri en önemli etkileşim, iletişim ve tanıtım aracı olarak kullanmaktadır. Bizde de kültür ve sanatımızın hem yurt içinde, hem de yurt dışında daha iyi tanınması ve yayılması için çağdaş ve profesyonel, tanıtım ve dağıtım sistemlerinden, araçlarından daha iyi yararlanılmalı, günümüz dünyasında sadece bireysel çabalarla bir yerlere gelinmesinin mümkün olmadığı görülmelidir.

Kültür, sanat ve plastik sanatlar alanındaki ödüllü yarışmalara nitelikli sanatçıların en üst düzeyde ilgi ve katılımlarının sağlanması için, gerekli tedbirler alınmalıdır. Bu tür yarışlarda ödül alan eserlerden oluşturulacak sergilerle, değişik sanatçılarımızın eserlerinden oluşacak kampanya sergileri, yurtiçinde ve yurt dışında önemli sanat merkezlerinde sergilenmelidir. Bu tür organizasyonlar, hem Türk sanatçılarını teşvik edecek, hem kültür ve sanatın güzelliklerinin en geniş şekilde paylaşılmasına ortam hazırlayacak, hem de sanat etkinlikleri gibi önemli iletişim ve etkileşim araçlarından, tanıtım unsuru olarak en ileri seviyede yararlanılmış olacaktır.

olaylar ve insanlar

İbrahim Ulvi Yavuz

2012 OLAYLAR VE İNSANLAR

İbrahim Ulvi Yavuz

Ocak

1 Ocak: Afrika ülkesi Gine'de orduda yapılan reform gerekçesi ile 4 bin 600 asker zorla emekli edildi.

-Japonya'nın güney sahillerinde 7 büyüklüğünde deprem meydana geldi.

-İran, Basra Körfezi'nde yaptığı askerî tatbikatta karadan havaya orta menzilli füze denemesi yaptı.

2-Ocak: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) Başkanlığına İbrahim Turhan atandı.

-İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları emekli sanatçısı Tuncer Sevi İstanbul'da öldü.

-Makedonya eski Cumhurbaşkanı Kiro Gligorav öldü.

3 Ocak: İzmir Gazeteciler Cemiyeti üyesi gazeteci Erhan Ünver öldü.

-İnternet andıçı soruşturmasında kapsamında eski Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ tutuklandı.

-Sinema oyuncusu Hamit Haskabal İstanbul'da öldü.

5 Ocak: Özel yetkili Ankara Cumhuriyet Başsavcı vekili 12 Eylül 1980 askerî darbesine ilişkin yürüttüğü davada Kenan Evren ve Tahsin Şahinkaya hakkında ömür boylu hapsi istedi.

7 Ocak: Dünyanın en uzun adamları arasında bulunan eski Sovyet basketbolcusu Alexandr Sizonenko 52 yaşında öldü.

-Arabesk müzik şarkıcısı Azer Bülbül

(Subutay Kesgin) Antalya'da otel oda

sında ölü bulundu.

-Çin'in Hıbey eyaletinde bir jeotermik santralinde meydana gelen patlamada 6 kişi hayatını kaybetti.

8 Ocak: Suriye'nin başkenti Şam'da polis otosuna yapılan bombalı saldırıda 25 kişi hayatını kaybetti.

-Eski Samsun Milletvekili Erdoğan Sezgin Ankara'da öldü.

-20. yüzyılın en önemli piyanistlerinden sayılan Bulgaristanlı Alexis Weissenberg öldü.

9 Ocak: İçişleri Bakanlığı, Bakan Yardımcılığına Müsteşar Osman Güneş atandı.

10 Ocak: İzmir Ege Serbest Bölgesi kurucusu ve yönetim kurulu başkanı Kaya Tuncer öldü.

-Ünlü Fransız sanatçısı Denise Darcel öldü.

-Kırıkkale Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi Dekan Yardımcısı Prof. Dr. Mehmet Gürkan öldü.

11 Ocak: İran'ın başkenti Tahran'da düzenlenen bombalı saldırıda nükleer fizikçi Prof. Dr. Mustafa Ahmedi Raşan hayatını kaybetti.

-Toksöz Holding kurucusu Nevşehirli işadamı Erol Toksöz öldü.

12 Ocak: Şemdinli davasında yargılanan astsubaylar Ali Kaya, Özcan İldeniz 39 yıl 10 hapse mahkûm oldu.

14 Ocak: KKTC Kurucusu ve eski Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş öldü.

-İtalya'nın Toskana bölgesi kıyılarında "Costa Concodia" isimli yolcu gemisi karaya oturdu. Kazada 6 yolcu öldü.15 yolcu da yaralandı.

-İzmit'te "NCITY Alışverişi Merkezi" yandı.

-Fenerbahçe'nin sembol oyuncularından Lefter Küçükkondonyadis İstanbul'da öldü.

-Millî kayakçı Aslı Nemutlu Erzurum Konaklı Kayak Merkezi'nde antrenman yaparken düşerek hayatını kaybetti.

-Kafkas Üniversitesi eski rektörü Prof. Dr. Abamüslüm Güven öldü.

18 Ocak: Eski Malatya Milletvekili Hüseyin Deniz öldü.

19 Ocak: Tekirdağ Yeni İnan Gazetesi sahibi Cahit Çelebi öldü.

-Sinema oyuncusu Evin Esen İstanbul'da öldü.

20 Ocak: Afganistan'ın güneyinde bir NATO helikopteri düştü. Kazda 6 asker hayatını kaybetti.

21 Ocak: Gazeteci Şakir Palancıoğlu öldü.

-Eczacıbaşı erkek voleybol takımı eski kaptanı ve antrenörü Oktay Kökten öldü.

-Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde Prof. Dr. Ömer Özkan ve ekibi tarafından dünyada ilk defa aynı donörden aynı hastaya iki kol ve bacak nakli yapıldı.

22 Ocak: Finansbank Yönetim Kurulu Üyesi ve eski Hazine Müsteşarı Yener Dinçmen evinde çıkan yangında hayatını kaybetti.

23 Ocak: Fransa Senatosu 1915 olayları ile ilgili Ermeni iddialarını reddine ceza öngören tasarıyı kabul etti.

24 Ocak: İstanbul Fatih Küçükpazar'da 4 katlı bir binada çakın yangında çatı katında kalan 5 genç yanarak hayatını kaybetti.

25 Ocak: Dünyaca ünlü Yunan yönetmen, yapımcı, senaryo yazarı Theodoros Angelopoulos trafik kazasında öldü.

-Sinema sanatçısı Ünsal Emre Beyoğlu'ndaki evinde ölü bulundu.

-Ünlü aktör James Faretino Los Angeles'te öldü.

-Pakistan'ın Lahor kentinde yanlış ilaç kullanılması nedeniyle 87 kişi hayatını kaybetti.

26 Ocak: İngiliz oyuncu Nicol Willamson Hollanda'da öldü.

-Türkiye İşçi Partisi kurucu ve ilk genel başkanı Avni Erakalın öldü.

27 Ocak: Ankara Devlet Tiyatrosu sanatçısı İlhan Kantarcı öldü.

-Eski Bolu Senatörü Dr. Alaaddin Yılmaztürk İstanbul'da öldü.

28 Ocak: Peru'nun başkenti Lima'da bir uyuşturucu merkezinde çıkan yangında 26 kişi hayatını kaybetti.

-Türkiye'nin ilk Dünya güzeli Keriman Halis Ece Tamer İstanbul'da öldü.

29 Ocak: İtalya'da 1992-1999 yılları arasında Cumhurbaşkanlığı yapan Oscar Luigi Sealford Roma'da öldü.

30 Ocak: Amerika'nın Florida eyaletinde meydana gelen zincirleme trafik kazasında 10 kişi hayatını kaybetti.

31 Ocak: Yazar, araştırmacı Taha Toros öldü.

-Sağlık-İş Sendikası eski Genel Başkanı Mustafa Başoğlu Ankara'da öldü.

-Abant İzzet Baysal Üniversitesi Aşçılık Meslek Yüksek Okulu öğretim görevlisi ünlü aşçı Cemal Türkhan öldü.

-Fenerbahçe eski yelken sporcusu ve yüksek divan kurulu üyesi Ziya Ergün İstanbul'da öldü.

Şubat

1 Şubat: Yargıtay 9. Ceza Dairesi, 30 yıldır devam eden Dev-Yol davasını zaman aşımı nedeniyle düşürdü.

-Diyarbakır'ın Eğil ilçesi Ilgın köyünde meydana gelen yangında aynı aileden 6 kişi hayatını kaybetti.

-Amerikalı aktör Sean Peren Haiti'deki depremde insanî yardım çalışmaları nedeniyle özel elçi seçildi.

-Türkiye Futbol Federasyonu Başkanı Mehmet Ali Aydınlar, Başkan vekili Göksel Gümüşdağ ve Lütfi Arıoboğan görevlerinden istifa ettiler.

2 Şubat: Eski millî futbolculardan Timuçin Berker Ankara'da öldü.

-Polonya şiirinin büyük ustası kabul edilen Nobel ödüllü şair Wislawa Szymborska öldü.

-Mısır'ın ünlü takımı el Ehli ile Port Said el Marsı takımları arasında yapılan maç sırasında meydana gelen kavgada 74 kişi hayatını kaybetti.

4 Şubat: Suriye güvenlik göçlerinin Humus kentinde yaptığı operasyonda 260 sivil hayatını kaybetti.

-Güney Sudan'da meydana gelen çatışmada 37 kişi hayatını kaybetti.

-Doğu Avrupa'da soğuk ve yağışlı hava nedeniyle 250 kişi hayatını kaybetti.

-İçel eski milletvekili Turhan Özgüner öldü.

5 Şubat: Amerikalı ünlü oyuncu Ben Gazzara öldü.

6 Şubat: Tiyatro ve sinema oyuncusu Baykal Kent Bursa'da öldü.

7 Şubat: Ağrı'nın Doğubeyazıt ilçesinde görev yapan C.Savcısı Hakan Kılıç silâhlı bir saldırıcı sonucu hayatını kaybetti.

-Filipinlerin Negros ve Ceba adalarında etkisini gösteren depremde 44 kişi hayatını kaybetti.

-Ford Otosan Genel Müdürü Nuri Otay İstanbul'da öldü.

-Pakistan'ın Lahor şehrinde bir ilaç fabrikasında meydana gelen patlamada 10 kişi hayatını kaybetti.

8 Şubat: Çağdaş sanatın önemli isimlerinden İspanyol ressam Antoni Tapies öldü.

-Hakkâri eski milletvekili Macit Piruzbeyoğlu öldü.

9 Şubat: Yazar, tarih araştırmacısı Yılmaz Öztuna Ankara'da öldü.

10 Şubat: İstanbul özel yetkili C.Savcılığı'nın MİT Müsteşarı Dr. Hakan Fidan, eski müsteşar Emre Taner ile Müsteşar Yardımcısı Afet Güneş'i KCK soruşturması kapsamında ifadeye çağırması tartışmalara yol açtı.

11 Şubat: "Son Konuşma" eseri sahibi Amerikalı yazar Jefrey Zaslow trafik kazasında öldü.

-İzmir 9 Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilimdalı öğretim üyesi Prof. Dr. A.Sena Yeşil öldü.

12 Şubat: Suriye'nin başkenti Şam'da askerî bir hastanede başhekimlik yapan Tuğgeneral Dr. İsa Huli silâhlı bir saldırı sonucu hayatını kaybetti.

-Dünyaca ünlü Amerikalı pop yıldızı ve oyuncu Whitney Houston otel odasında ölü bulundu.

14 Şubat: DİSK Genel Başkanlığına Erol Ekici seçildi.

-Sinema ve televizyon dünyasının tanımmış isimlerinden İrlandalı David Kellly öldü.

-Devlet Tiyatroları sanatçısı Adnan Başer Ankara'da öldü.

15 Şubat: Macaristan'da dondurucu soğuklar nedeniyle 35 kişi hayatını kaybetti.

-Türk Spor tarihi yazarlarından Cem Atabeyoğlu öldü.

16 Şubat: Gaziantep Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Abdullah Sabri kocaman "kalpazanlık" yaptığı gerekçesi ile tutuklandı.

-Orta Amerika ülkelerinden Hordurasun Comayagua kentinde bir cezaevinde çıkan yangında 358 kişi hayatını kaybetti.

TÜRKSAT'ın davetlisi olarak Türkiye'ye gelen Müslüman astronot Dr. Sheilh Muszoplar Shukori uzayda nasıl namaz kıldığını anlattı.

17 Şubat: Ünlü mimar Mehmet Ali Barman İstanbul'da huzurevinde öldü.

-Gazi Üniversitesi Rektör yardımcısı Prof. Dr. Metin Aktaş Ankara'da öldü.

-TBMM'de MİT kanununda değişiklik yapan kanun tasarısı kabul edildi.

-Tunceli Dersim Alevilik İnanç ve Kültür Akademisi Derneği mahkemece kapatıldı.

Pulitzer ödüllü muhabiri Anthony Shadit görevli olarak gittiği Suriye'de öldü.

18 Şubat: Aşağı Saksonya Eyaleti Başbakanı iken görevini kötüye kullandığı iddiası ile sorgulanan Almanya Cumhurbaşkanı Christian Wulff görevinden istifa etti.

19 Şubat: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları emekli sanatçısı Kahraman Acehan öldü.

-Tataristan'ın Kazan Kal Şerif camiinde sergilenen altın, gümüş ve yakut taşları ile süslü dünyanın en büyük Kur'an-ı Kerimi "Guinness Dünya Rekorlar Kitabı"na girdi.

-Ankara Devlet Tiyatrosu emeli sanatçısı Hikmet Atalay Ankara'da öldü.

20 Şubat: Atlas Okyanusunu 1969'da Kanarya Adalarından kürekle tek başına geçen ilk kişi olarak tanınan John Fairfax öldü.

-Süleyman Demirel Üniversitesi öğretim üyesi tarihçi Doç. Dr. Ahmet Halaçoğlu öldü.

-İzmir eski Valisi Nazmi Çengelci öldü.

21 Şubat: Konya Meram Tıp Fakültesi Ortopedi Anabilim Dalı öğretim üyesi Prof. Dr. Uğur

Yenel hastasına tornadan yapılan platin takma suçu ile 6 yıl 8 ay hapse mahkûm oldu.

-Çin'de bir demir-çelik fabrikasında meydana gelen patlamada 10 kişi öldü.

-Gazeteci Ertan Gökalp öldü.

22 Şubat: Ünlü yönetmen Yusuf Kurçenli öldü.

-Suriye'de Beşşar Esed'e bağlı ordu güçlerinin Humus kentinde düzenledikleri saldırıda İngiliz Sunday Times gazetesinde görevli Amerikalı Marie Colvin ile Fransız foto muhabiri Remi Ochli hayatını kaybetti.

-Güllüoğlu Baklavalarının kurucusu, baklava ustası Mustafa Güllü İstanbul'da öldü.

-Galatasaray Kulübü eski yöneticisi, işadamı Necdet Çobanlı öldü.

23 Şubat: İşadamı Saffet Ulusoy öldü.

-YÖK eski başkanı Prof. Dr. Yusuf Ziya Özcan Varşova'ya Büyükelçi olarak atandı.

-Arjantin'in başkenti Buenos Aires'te meydana gelen tren kazasında 49 kişi öldü.

24 Şubat: Keşmir'i Hindistan ve Pakistan'da ayıran Dawar kasabasında bir askerî kampa çığ düşmesi sonucu 16 kişi öldü.

-Beşiktaş Kulübü eski futbolcusu ve yönetici Faruk Sağnak öldü.

25 Şubat: Çin'de 4 kişinin ölümüne ve bir kişinin de sakat kalmasına neden olan araç sürücüsü idam edildi.

-Adana'nın Kozan ilçesindeki Gökdere Barajı inşaatında patlama oldu. Kazada 10 işçi öldü.

26 Şubat: Eski Balıkesir Milletvekili Hasan Kaya Bulut öldü.

-Adana'da gece yarısı düğünden gelen bir araç göle uçtu. Kazda 5 kişi hayatını kaybetti.

27 Şubat: Vehbi Koç Vakfı Ödülü bu yıl Prof. Dr. Nermin Abadan'a verildi.

28 Şubat: Caz dünyasının önde gelen isimlerinden saksafoncu James Hollaway ABD'de öldü.

-Türkiye'nin ilk Kürtçe TV dizisi Mem-u Zin gösterime girdi.

-Yıldırım Demirören Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığına seçildi.

-Hacettepe Üniversitesi Hastanesi'nde kol ve bacak nakli yapılan Şevket Çavdar öldü.

-Adana'da halk ozanı Ahmet Demir/ Âşık İmamî evinde ölü bulundu.

29 Şubat: 1915 olaylarına ilişkin Ermeni iddialarının reddini suç sayan yasa Fransız Anayasa Konseyi tarafından iptal edildi.

-Amerikalı ünlü seramik ve baskı sanatçısı Ken Price öldü.

-Müzik yapımcısı Ahmet Ertegün'ün eşi Mice Ertegün Oxford Üniversitesi'ne 41 milyar dolar bağışladı.

-Cumhurbaşkanı Abdullah Gül Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbagulu Berdimuhamedov'a "Devlet Nişanı" verdi.

Mart

1 Mart: Hollanda'da Q ateşinden 24 kişi hayatını kaybetti.

2 Mart: Gazeteci Ali Galip Vural İstanbul'da öldü.

-Dışişleri Bakanlığı Bakan Yardımcılığına Müsteşar Yardımcısı Naci Koru atandı.

-YÖK'te 28 Şubat'ta kurulan "Toplumsal Faaliyet Birimi" kapatıldı.

-Okan Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Vural Altın Bursa'da öldü.

3 Mart: Almanya'nın Frankfurt yakınlarına düşen uçakta bulunan 4 kişi öldü.

-ABD'nin Meksika Körfezi sahillerini etkisi altına alan fırtına da 25 kişi öldü. 8 kişi de yaralandı.

-Eski Manisa Milletvekili Veli Mete Bakırlı öldü.

-Cumhuriyet Senatosu eski üyesi Mehmet Rahmi Erdem öldü.

Beşiktaş eski futbolcularından Orçun Deniz Altan ABD'de öldü.

5 Mart: Diyarbakır'da İran, Irak ve Suriye'den gelen Kürtlerin katılımı ile "Kürt Dil Konferansı" yapıldı.

-Emniyet Genel Müdürlüğü eski Asayiş Daire

Başkanı Hasan Eryılmaz Ankara'da arabasının içinde ölü bulundu.

-Irak'ta askerî üniforma giyen El Kaide militanları güvenlik güçlerine yaptığı saldırıda 26 polisi öldürdü.

-Altın Portakal Şiir Ödülü mimarlarından yazar, şair Ahmet Tüzün Antalya'da öldü.

-Haliç Üniversitesi Mimarlık Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. İhsan Mungan öldü.

6 Mart: Türk Dil Kurumu (TDK) Başkanlığına, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Öğretim üyesi Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalın atandı.

-Disney filmlerinin bestecisi, yazar, ressam Oscar ödüllü Robert B. Sherman öldü.

7 Mart: Belçika asıllı roman ve tiyatro yazarı Felicien Marceau öldü.

9 Mart: New York'ta yaşayan Dr. Zeki Uygur öldü.

-Türk Pop müziğinin önemli bestecilerinden Turgay Merih Ankara'da öldü.

10 Mart: Yemen'de güvenlik güçlerinin düzenlediği operasyonda 28 El Kaide militanı öldürüldü.

-Kenya asıllı Türk atlet İlham Tanu Özbilen gümüş madalya kazandı.

-Avrupa Güreş Şampiyonasında millî güreşçi Taha Akgül altın madalya kazandı.

11 Mart: Fransız çizer Jean Rirand Paris'te öldü.

-İstanbul Beylikdüzü'nde bir inşaat şantiyesinde işçilerin kaldığı çadırda çıkan yangında 11 kişi işçi hayatını kaybetti.

14 Mart: Bangladeş'te bir nehir üzerinde sefer yapan feribot battı, kazada 31 kişi öldü.

-Çanakkale eski milletvekili Nadir Pazarbaşı öldü.

-İsviçre'de kayak tatiline giden Belçikalı öğrencileri taşıyan otobüs tünelde kaza yaptı. Olayda 28 kişi hayatını kaybetti.

16 Mart: Afganistan'ın başkenti Kabil'de NATO bünyesinde görev yapan Türk askerlerini taşıyan helikopter bir binaya çarparak düştü. Kazada 9 subay, 2 astsubay olmak üzere 12 asker şehit oldu. Ayrıca iki Afganlı kadın da hayatını kaybetti.

17 Mart: Edirne'de yasa dışı yollarla yurt dışına gitmek isteyen yabancı uyruklu 114 kişi yakalandı.

- Dünyanın en zenginleri listesinde yer alan ve enerji içeceği Red Bull'un mucidi Taylandlı işadamı Çako Yuvidhya öldü.

-Suriye'nin başkenti Şam'da güvenlik birimlerine ait binalara yapılan silâhlı saldırıda 44 kişi hayatını kaybetti.

18 Mart: Endonezya'nın doğusunda helikopter düştü. Kazada 3 kişi hayatını kaybetti.

-Lübnan'da bir okul duvarının çökmesi sonucu 3 öğrenci öldü,

19 Mart: Endonezya'nın Cava adasında bir minibüs ile trenin çarpışması sonucu aynı aileden 11 kişi hayatını kaybetti.

20 Mart: Denizli'nin Çivril ilçesinde ambulans ile otobüsün çarpışması sonucu 5 kişi öldü.

-Fransa'nın Toulouse kentinde bir Yahudi kolejine yönelik silâhlı saldırıda 4 çocuk hayatını kaybetti.

21 Mart: Şırnak'ın Cudi Dağı bölgesinde arazi taraması yapan özel harekât timine PKK'lılar tarafından açılan ateş sonucunda 4 polis şehit oldu.

-Irak'ın çeşitli kentlerinde meydana gelen bombalı saldırılarda 49 kişi hayatını kaybetti.

-Eserleri 40 dile çevrilen çağdaş İtalyan yazar Antonio Tabuchi öldü.

-Trabzon'un Of ilçesinden vaiz İsmail Adnan Karaismailoğlu İstanbul'da öldü.

23 Mart: Gazeteci Güngör Çınar öldü.

-Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına Anayasa Mahkemesi üyesi Serdar Özgüldür seçildi.

-Gazeteci Yüksel Bayer İstanbul'da öldü.

-Sanatçı Erdoğan Özören öldü.

24 Mart: Gazeteci Sırrı Yüksel Cebeci İstanbul'da öldü.

26 Mart: Devlet Tiyatrosu sanatçısı Füsun Aytaç öldü.

-Eski Cumhuriyet Senatosu Balıkesir Üyesi Nuri Demirel öldü.

-AÜ Veteriner Fakültesi eski öğretim üyesi Prof. Dr. Doğan Aslanbey öldü.

27 Mart: Kolombiya'da "Devrimci Silâhlı Güçler" üyesi 32 gerilla öldürüldü.

29 Mart: "Duran Ofset"in sahibi Ali Duran öldü.

-Amerikalı ünlü şair ve yazar Adrienne Rich öldü.

30 Mart: Sinema ve tiyatro oyuncusu Güngör Erbıyık İstanbul'da öldü.

-Afganistan'da 30 Taliban yanlısı öldürüldü.

31 Mart: Eski Devlet Plânlama Teşkilatı Müsteşarı ve Ticaret Bakanı H.Kemal Cantürk öldü.

-Cumhuriyet gazetesi yazarı Hüseyin Baş (Hacıbeyoğlu) öldü.

-Görüntü yönetmeni Paşa Gündoğdu İstanbul'da öldü.

-Zorunlu eğitim süresini 12 yıla çıkaran (4+4+4) yasa TBMM'de kabul edildi.

Nisan

1 Nisan: Sinema oyuncusu Ekrem Bora (Ekrem Şerif Uçak) İstanbul'da öldü.

2 Nisan: Son Osmanlı padişahı Sultan Vahdettin'in torunu Neslişah Sultan öldü.

-Rusya'nın Ural bölgesine düşen uçakta bulunan 31 kişi öldü.

-Ergenekon ve terör konularında TV'deki konuşmaları ile tanınan em. yarbay Şenol Özbek İzmir Menemen'de trafik kazasında hayatını kaybetti.

3 Nisan: Elazığ Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Bilgin Gürateş arazide ölü bulundu.

4 Nisan: 12 Eylül 1980 askerî darbesine ilişkin Kenan Evren ve Tahsin Şahikaya'nın yargılanmasına Ankara 12 Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlandı.

-Deniz bisikleti ile baraj göletine açılan TEDAŞ görevlisi 5 kişi kayboldu.

5 Nisan: Müslüman Kardeşlerin Filistin kanadı temsilcisi HAMAS Milletvekili Şeyh Hamid El-Baytavî öldü.

6 Nisan: Fransa'da eğitim reformları hazırlayan üniversite direktörü Richard Descaıngs New York'ta bir otel odasında ölü bulundu.

-Gazeteci roman yazarı Eşref Bağrım Bodrum'da öldü.

7 Nisan: Ölüm taciri olarak tanınan Rus silâh tüccarı, Victor Bout 25 yıl hapse mahkûm oldu.

-Zonguldak'ta 61 yıllık Çaycuma Köprüsünün bir bölümü çöktü. Kazada minibüs içinde bulunan 14 yolcu Filyos Çay'ına düşerek boğuldu.

-Amerikalı ünlü ressam Thomas Kinkeda öldü.

-Ünlü Fransız yönetmen Claude Miller öldü.

8 Nisan: Pakistan'ın Hindistan'a yakan Himalaya bölgesinde meydana gelen çığ felaketinde 123'ü asker 135 kişi hayatını kaybetti.

-Vefa Poyraz Lisesi kurucu müdürü ve yazar Kazım Yedekçioğlu öldü.

9 Nisan: Elazığ'ın Maden ilçesinde meydana gelen hortumda 6 kişi öldü,7 kişide yaralandı.

-Senarist, oyuncu Meral Okay öldü.

10 Nisan: Şair, yazar emekli vali Rıza Akdemir Ankara'da öldü.

11 Nisan: Teknik Direktör Erdoğan Arıca öldü.

-Dizi oyuncusu Hale Türkel Muğla'nın Marmaris ilçesinde öldü.

-Yunanistan eski Savunma Bakanı ve PASOK Milletvekili Akis Çohacopulos vergi kaçırmak ve rüşvet almak suçundan tutuklandı.

12 Nisan: Haiti'de iki gün süren yağışlarda 6 kişi hayatını kaybetti. 700 kişi de evsiz kaldı.

-Koç Holding Şirketi Türkiye'nin ilk elektrikli otobüsünü üretti.

13 Nisan: Cezayir'in ilk Devlet Başkanı Ahmet bin Bella öldü. Ülkede 8 gün yas ilan edildi.

14 Nisan: 28 Şubat Soruşturması kapsamında Em. Tuğgeneral Abdullah Kılıçarslan, İdris Koralp, Em. Albaylar Hüsnü Dağ, Sezai Kürşat Öke, İsrafil Aydın nöbetçi Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nce tutuklandı.

15 Nisan: Diyarbakır eski milletvekili Şeyh Eşref Cengiz öldü.

16 Nisan: Eski Genelkurmay 2.Başkanı Çevik Bir ve 9 asker tutuklandı.

-Susurluk Davasında yargılanan eski İçişleri Bakanı Mehmet Ağar'ın 5 yıllık hapis cezası Yargıtay'ca onaylandı.

17 Nisan: Fenerbahçe Futbol takımı eski futbolcularından Zeynel Ünel İstanbul'da öldü.

18 Nisan: Türk Müziği bestekârı Rahmi Kalaycıoğlu İstanbul'da öldü.

-Türkiye Sakatlar Konfederasyonu Başkanı Ahmet Faruk Öztimur Antalya'da arabası ile denize düşerek hayatını kaybetti.

-Kayseri 2.Hava İkmal Bakım Merkezi Komutanlığı'nda görevli 3 Astsubayı hipnoz ve işkence ile ifadelerini almak suçu ile yargılanan askerî savcı Ahmet Zeki Üçok ve Em. Yarbay Gürol Doğan 7,5 yıl hapse mahkûm oldu.

19 Nisan: Eski Ankara Milletvekili Ahmet Selim Saley öldü.

-Ümit usta olarak tanınan ünlü aşçı Ümit Ömer Sevinç kalp krizinden öldü.

20 Nisan: Eski FİFA kokartlı hakem Cezmi Başar Ankara'da öldü.

21 Nisan: Şarkıcı Ayten Alpman öldü.

-Pakistan'da meydana gelen uçak kazasında 121 kişi hayatını kaybetti.

-Genelkurmay Başkanlığı eski Genel Sekreteri Em. Tümgeneral Erol Özkasnak 28 Şubat soruşturması kapsamında tutuklandı.

22 Nisan: Millî Savunma eski Bakanı Dr. Saadettin Bilgiç İstanbul'da öldü.

-Eski Ticaret Genel Müdürü ve Müsteşar yardımcısı Sami Güven Ankara'da öldü.

23 Nisan: Sudan'da meydana gelen çatışmalarda 1200 kişi hayatını kaybetti.

-Çin'in Moğolistan Özerk Bölgesinde maden ocağındaki patlamada 4 kişi öldü.

-Şair yazar ve yayıncı Güngör Gençay İstanbul'da öldü.

-İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları Genel Sanat Yönetmenliğine Hilmi Zafer Şahin atandı.

24 Nisan: Rus güvenlik kuvvetleri Dağıstan ve Çeçenistanlı 11 direnişçiyi öldürdü.

-Dominik Cumhuriyetinde koleradan 6 kişi öldü

-Çin'de bir kamyon ile yolcu otobüsünün çarpışması sonucu 13 kişi öldü.

25 Nisan: Hakkâri Valisi Muammer Türker Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği'ne atandı.

26 Nisan: Eski Sanayi ve Teknoloji Bakanı Şahap Kocatopçu İstanbul'da öldü.

27 Nisan: Eski Jandarma Genel Komutanı Em. Orgeneral Fevzi Türker tutuklandı.

30 Nisan: 200-2006 yılları arasında Libya'da Başbakan ve Petrol Bakanı olan Şükrü Gönem'in cesedi Tuna Nehrinde bulundu.

-Hindistan'da meydana gelen gemi kazasında 40 kişi hayatını kaybetti.

Mayıs

1 Mayıs: Müzisyen ve yazar Nezih Uzel İstanbul'da öldü.

-Adana Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri İ. Hakkı Develi kalp krizinden öldü.

2 Mayıs: Oyuncu, yönetmen, seslendirme sanatçısı Cüneyt Türel İstanbul'da öldü.

3 Mayıs: Kuzeydoğu Nijerya'daki sığır pazarına yapılan bombalı saldırıda 34 kişi öldü.

4 Mayıs: Ressam Osman Zeki Oral öldü.

-Antalya Tıp Fakültesi'nde çift kol nakli yapılan Atilla Kavdur öldü.

5 Mayıs: Güney Afrika Cumhuriyeti Kamu Hizmet ve Yönetim Bakanı Roy Padayacheç Etiyopya'ya yaptığı resmi bir ziyaret sırasında hayatını kaybetti.

Galatasaray Kulübü ve Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) eski başkanı millî basketbolcu Prof. Dr. Ali Baki Uras İstanbul'da öldü.

6 Mayıs: Ünlü tekstil firması "Hey Group" yönetim kurumlu Başkanı Süreyya Sıtkı Bektaş hayali ihracat suçu ile tutuklandı.

-Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Meliha Ertuğrul öldü.

7 Mayıs: Yargıtay Başkanlığına 13. Hukuk

Dairesi Başkanı Ali Alkan seçildi.

8 Mayıs: Fransa'da % 52 oy alarak François Hollande Cumhurbaşkanı seçildi.

9 Mayıs: Brezilya'nın Golas Eyaleti'nde Polis helikopteri düştü. Kazada 8 kişi öldü.

-Filipinler'de bir mağazada çıkan yangında 11 satış elamanı yanarak öldü.

-Ünlü çocuk kitapları yazarı Maurice Sendak öldü.

-İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde tedavi gören yönetmen Seyfi Teoman öldü.

-İzmit'te EDOK Muhabere Hizmet Destek Komutanlığı'nda görevli Piyade Albay İsmail Çetiner otomobilinde ölü bulundu.

-Tiyatro sanatçısı Arslan Kaçar İstanbul'da öldü.

10 Mayıs: 28 Şubat Soruşturması kapsamında Korgeneral Tevfik Özkılıç, Tümgeneral Berkay Turgut, Tümgeneral Mehmet Fuat Alapaydın, Tuğgeneral Celalettin Bacanlı, Tümgeneral M. Ali Yıldırım, Tümgeneral Metin Keşap, Em. Korgenaraller Mustafa Bıyık, Hakkı Kılıç, Erdal Şenol, Çetin Dizdar, Çetin Soner tutuklandı.

11 Mayıs: Suriye'nin başkenti Şam'da meydana gelen bombalı saldırıda 55 kişi öldü.

-İrlandalı sinema sanatçısı Joyce Radvan öldü.

Gazeteci Yaşar Sezginer İzmir'de öldü.

-TBMM Üstün Hizmet Ödüllü alan, İzmir Foça'da yaptırdığı okul, spor ve sosyal tesislerle tanınan işadamı Reha Midilli öldü.

-MÜSİAD Genel Başkanlığına Nail Olpak seçildi.

12 Mayıs: Emmy Ödüllü Amerikalı besteci ve caz piyanisti Mort Lindsey öldü.

-OYAK Yönetim Kurumlu Başkanlığına, ASELSAN Başkanı Em. Korgeneral Hasan Memişoğlu atandı.

13 Mayıs: Eski Trabzon Milletvekili Mustafa Cumur trafik kazasında hayatını kaybetti.

-İşadamı, siyasetçi Cevat Kırkpınar İzmir'de öldü.

-Suriye'de tutulan Türk gazetecileri Âdem Özköse ve Hamit Coşkun serbest bırakıldı.

14 Mayıs: Eski Devlet Bakanı ve Ş.Urfa Milletvekili Eyüp Cenap Gürpınar Ankara'da öldü.

-Pakistan ordusu Afganistan'ın Kuram bölgesinde 17 Taliban militanını öldürdü.

15 Mayıs: Tiyatro oyuncusu, rejisör Erol Kardeseci Ankara'da öldü.

16 Mayıs: Meksikalı roman ve deneme yazarı Carlos Funetes öldü.

17 Mayıs: Kamu Düzeni ve Güvenlik Müsteşarı Murat Özçelik görevinden alındı.

-TRT eski spikeri ve yapımcı İdil Öztamer İstanbul'da öldü.

-Çin'de sel felaketinden 53 kişi hayatını kaybetti. 18 kişi de kayboldu.

-Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Başyaveri Kara Pilot Kurmay Albay İsmail Güneşer Muhafız Alayı Komutanlığına atandı. Yerine ise Tank Kurmay Albay Bekir Furkan Özbadan getirildi.

-Disko kraliçesi diye anılan Amerikalı sanatçı Dona Summer öldü.

-Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Lügen Cengiz öldü.

18 Mayıs: Bismil ile Batman arasında meydana gelen trafik kazasında 4 öğretmen öldü.

-Vietnam'da bir otobüsün köprüden yuvarlanması sonucu 34 kişi öldü.

19 Mayıs: Çukurova Gazeteciler Cemiyeti üyesi, gazeteci Tamer Aral öldü.

-Arap müziğinin ünlü isimlerinden Cezayirli şarkıcı Warda Eljzairia Kahire'de öldü.

-VİP Turizmin kurucusu Fethi Pirinşcioğlu öldü.

-İçişleri Bakanlığı Müsteşarlığı'na Rize Valisi Seyfullah Hacımüftüoğlu atandı.

-Meksika'da iki gün önce kaçırılan gazeteci Marco Antonio Gascia'nın cesedi bulundu.

21 Mayıs: Efsanevî İngiliz müzik grubu Bee Geesila yıldızı Robin Gibb öldü.

-Lübnan'da Sünni din adamı Şeyh Ahmed Abdulvahid ve koruması kontrol noktasında durmadıkları iddiası ile askerleri tarafından öldürüldü.

-Sırbistan'da cumhurbaşkanlığı seçimini Sırp Kalkınma Partisi lideri Tokuslav Nikoliç kazandı.

-İskenderun'un Karaağaç beldesinde denize giren Kırıkhan Merkez Kur'an Kursu öğrencilerinden 6'ı boğularak hayatını kaybetti.

22 Mayıs: Konya'da uyuşturucu satıcılarına yönelik operasyonda 50 kişi gözaltına alındı.

-NATO tarihinde en geniş katılımlı zirve ABD'nin Chicago şehrinde yapıldı. Toplantıya Türkiye'den Cumhurbaşkanı Abdullah Gül katıldı.

-Yargıtay 11.Daire Onursal Başkanı Latif Kemal Reisoğlu Alanya'da öldü.

-Yemen'in başkenti Sana'da bir askerî tören sırasında düzenlenen intihar saldırısında 96 kişi hayatını kaybetti.

23 Mayıs: Ünlü avukat Hüseyin Derin Yarsuvat İstanbul'da öldü.

26 Mayıs: Şov dünyasının önemli isimlerinden Orhan Boran İstanbul'da öldü.

-Kayseri'nin Pınarbaşı ilçesi Emniyet Müdürlüğü'ne yapılan intihar saldırısında 2 polis şehit edildi.16 kişi de yaralandı.

-Eski Uşak milletvekili Ahmet Kadir Özpak öldü.

-İzmir 9.Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi eski dekanı Prof. Dr. İbrahim Armağan öldü.

27 Mayıs: Çağdaş türkünün kurucularından Eftal Küçük öldü.

28 Mayıs: 65. Cannes Film Festivali'nde "Sessiz" adlı filmi ile Rezan Yeşilbaş kısa metrajlı filmler kategorisinde "Altın Palmiye Ödülü" verildi.

-Tekirdağ limanından denize uçan otomobilde bulunan 4 kişi hayatını kaybetti.

-ABD'ne ait iki insansız uçağın Pakistan'ın Kuzey Veziristan bölgesinde düzenlediği füze saldırısında 8 kişi öldü.

30 Mayıs: İstanbul Boğazına inşa edilecek olan 3 köprü yapımını içeren Kuzey Marmara Otoyolu Projesi'nin Odayeri-Paşaköy kesimi ihalesi sonuçlandı.

-Maliye Bakanlığı Bakan Yardımcılığına eski Kütahya Milletvekili Abdullah Erdem Cantimur atandı.

-İzmir Yeni Ekonomi gazetesi imtiyaz sahibi, gazeteci Nedim Capman öldü.

-Eski millî golfçu Burak Özeşme Fas'ta öldü.

-İtalya'nın kuzeyinde bulunan Emilia Romagna bölgesinde meydana gelen 5,8 şiddetindeki depremde 17 kişi öldü.

-Söylemezoğlu Meşrubat'ın sahibi Mustafa Söylemez trafik kazasında hayatını kaybetti.

31 Mayıs: Sinema yazarı Rekin Teksoy öldü.

-Kazakistan'ın eski başkenti Almatı'da bir karakolda çıkan yangında 13 asker hayatını kaybetti.

Haziran

2 Haziran: Muğla'nın Bodrum ilçesi Belediye Başkanı Mehmet Kocadan rüşvet operasyonunda tutuklandı.

-Mısır eski Cumhurbaşkanı Hüsnü Mübarek ömür boyu hapse mahkûm oldu.

-Şanlıurfa Harran Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Şahin Aksoy öldü.

3 Haziran: 28 Şubat Soruşturması kapsamında eski MİT Müsteşarı Em. Orgeneral Teoman Koman tutuklandı.

-Semazenleri taşıyan minibüs Konya Kulu ilçesinde kaza yaptı. Olayda 7 kişi hayatını kaybetti.

-Nijerya'nın Lagos kentinde bir yolcu uçağı iki katlı binaya çarptı. Kazada 153 kişi hayatını kaybetti.

-İş adamı Sabri Hakkı Ulukent spor yaparken hayatını kaybetti.

-Havacılık sektöründe grev ve lokavt yasağı getiren yasa Cumhurbaşkanı tarafından onaylanarak yürürlüğe girdi.

-Gana'nın başkenti Acra'da havaalanına inmeye çalışan bir kargo uçağının yolcu taşıyan bir otobüse çarpması sonucu 10 kişi hayatını kaybetti.

4 Haziran: İşadamı Hayati Kamhi villasında intihar etti.

-Yusuf İslâm'ın ilk müzikal gösterisi Avustralya' da yapıldı.

-Türk-İş Sendikası'nın kurucu üyesi, Hollanda eski Çalışma Ataşesi Ziya Hepbir öldü.

5 Haziran: Tüm varlığını eğitime bağışlayan Hataylı hayırsever işadamı Bedii Sabuncu Hatay'ın Samandağ ilçesi Batıayaz köyünde öldü.

6 Haziran: El-Kaide'nin 2 numaralı adamı olarak bilinen Libyalı el Libi ABD'nin insansız hava aracı ile öldürüldü.

-Özgür Suriye Sporcuları Birliği; Suriye'deki katliamdan ötürü bugüne kadar 23 millî sporcunun hayatını kaybettiğini açıkladı.

-Afganistan'ın Kandahar şehrinde yapılan bombalı saldırıda 22 kişi hayatını kaybetti.

-Maltepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim görevlisi ve sualtı fotoğrafçısı Recep Dönmez intihar etti.

-Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi eski dekanı ve Deri ve Zührevi Hastalıkları uzmanı Prof. Dr. Sabahat Kot öldü.

7 Haziran: Hukuk uyuşmazlıklarını arabuluculuk yolu ile çözümü öngören kanun tasarısı kabul edildi.

-Şair, yazar Abdurrahim Karakoç Ankara'da tedavi gördüğü GÜ Tıp Fakültesi Hastanesi'nde öldü.

-Amerikalı korku ve bilim kurgu yazarı Ray Bradbury, California'da öldü.

-Eski Aydın Milletvekili Mehmet Çelik Söke'de öldü.

8 Haziran: Devlet Hava Meydanları Genele Müdürü Orhan Birdal görevinden istifa etti.

-Devrik Irak lideri Saddam Hüseyin'in sağ kolu olarak bilinen Abdulhamid Mahmut el Tikritî idam edildi.

-İskoçya'nın başkenti Edinburg'da bir kişi ile başlayan Klima Hastalığı"nda ölü sayısı 61'e yükseldi.

-Suriye'de iki köyü basan milisler 30 çocuk 10 kadını öldürdü.

9 Haziran: Osmanlı Sultanı 5. Murad'ın kızı Hatice Sultan'ın torunu yazar Kenize Murad'a "Fransız Sanat ve Edebiyat Nişanı" verildi.

10 Haziran: TRT Ankara ve İstanbul radyoları eski spikeri, program yapımcısı Erdöl Bortop öldü.

11 Haziran: Eskişehir Medline Hastanesi KBB uzmanı Prof. Dr. Emre Cingi ile Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Farmakoloji Anabilim dalı öğretim üyesi Prof. Dr. Munise İpek Çingi oğlu tarafından pompalı tüfek ile öldürüldü.

-Kenya İçişleri Bakanı George Saitoti helikopter kazasında hayatını kaybetti.

12 Haziran: Kütahya Eskişehir karayolunda meydana gelen trafik kazasında 7 kişi hayatını kaybetti.

-Ülker Bisküvilerinin sahibi Sabri Ülker İstanbul'da öldü.

-Nobel Ekonomi ödül sahibi ilk kadın ekonomist ABD'de öldü.

13 Haziran: Gazeteci Necla Çapman İzmir'de öldü.

-Kübalı ağır sıklet boks efsanesi Teofilo Stevenson öldü.

15 Haziran: Fransız Müslüman düşünür Roger Garaudy Paris'te öldü.

-Hakkında kesinleşmiş 16 yıl hapis cezası bulunan işadamı Ali Avni Balkaner tutuklandı

-Fenerbahçe'nin "Bego" lakaplı eski futbolcusu Ahmet Eral Kartal Huzurevinde öldü.

17 Haziran: İşadamı Şehmuz Tatlıcı Muğla Bodrum'da öldü.

-Şanlı Urfa Merkez E Tipi Kapalı Cezaevi'nde çıkan kavgada koğuş ateşe verildi. Olayda 13 kişi yanarak öldü.

-Gülhane Askerî Tıp Akademisi Kardiyoloji Anabilim dalı başkanı Tabip Albay Prof. Dr. Sait Hürkan Kurşaklıoğlu öldü.

18 Haziran: Çorum Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Salim Öğüt öldü.

-Kütahya eski Belediye Başkanı Oral Kiper Antalya'da öldü.

19 Haziran: Hakkâri Yüksekova ilçesi Dağlıca Yeşiltaş Hudut Birliği'ne teröristlerce yapılan saldırıda 8 asker şehit düştü. 18 terörist te öldürüldü.

-Erzurum'da ehliyetsiz araba kullanan M. Said Yeşilyurt'un kaza yapması sonucu Atatürk Üniversitesi öğretim üyelerinin çocuğu olan 5 genç hayatını kaybetti.

20 Haziran: Andante dergisi klasik müzik danışmanı Uğur Öner Birkan İstanbul'da öldü.

-Eski İzmir Valisi Nazmi Çengelci öldü.

21 Haziran: Yunanistan ve ABD millî futbol takımlarını çalıştıran teknik direktör Alketas Panagulyas Amerika'da öldü.

-Endonezya Hava Kuveytlerine ait bir uçak Cakarta'da bir eve düşmesi üzerine 10 kişi öldü.

22 Haziran: Pakistan'da Anayasa Mahkemesi tarafından görevine devam edemeyeceği açıklanan Başbakan Yusuf Ziya Gılani'nin yerine Petrol Bakanı Raja Pervez Aşraf seçildi.

-Malatya'dan kalkan Türk savaş uçağı Suriye tarafından düşürüldü.

-Eskişehir Oto Tamircileri Sitesinde meydana gelen patlamada 4 kişi hayatını kaybetti.

-Bank Asya General Finans Menkul Değerleri satın aldı.

Afyon Sultandağı yakınlarında meydana gelen trafik kazasında 3 kişi hayatını kaybetti.

23 Haziran: Afganistan'ın başkenti Kabil yakınlarında bulunan bir otele yapılan saldırıda 18 kişi hayatını kaybetti.

-Hukukçu, yazar Uğur Gümüştekin öldü.

24 Haziran: Suriye ordusundan firar eden üç pilot Ürdün'e sığındı.

25 Haziran: 28 Şubat soruşturması kapsamında eski YÖK Başkanı Prof. Dr. Kemal Gürüz tutuklandı.

-Mısır'da yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimini % 52 oyla Muhammed Mursi kazandı.

-Türk -Amerikan Dernekleri Asambilesi'nin kurucusu ve başkanı Ali Ferda Sevim öldü.

-MHP Antalya Milletvekili Yusuf Ziya İrbeç partisinden ihraç edildi.

26 Haziran: Meksika'da bir yolcu uçağının uçuruma yuvarlanması sonucu 26 kişi öldü.

-Suriyeli 1 general, 2 albay, 33 asker ve aileleri ile birlikte 224 kişi Türkiye'ye sığındı.

-Eski Danışma Meclisi üyesi ve Bitlis Milletvekili Rafet İbrahimoğlu İstanbul'da öldü.

-Polis Akademisi Başkanlığına Prof. Dr. Remzi Fındıklı atandı.

-Mimar Sinan Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Nermin Sinemoğlu İstanbul'da öldü.

27 Haziran: Amerikalı film yapımcısı ve yazar Nora Ephrom öldü.

-Bangladeş'in güneyinde şiddetli muson yağmurlarının meydana getirdiği selde 91 kişi hayatını kaybetti.

28 Haziran: Cankut Emiroğlu, Avrupa Okulları Bireysel Satranç Şampiyonasında birinci oldu.

-Karaçi'de bir alıveriş merkezine yapılan bombalı saldırıda 5 kişi öldü 6 kişi de yaralandı.

-Prof. Dr. Onur Erol, Uluslararası Estetik Derneği'nin başkanı seçildi.

29 Haziran: Bursalı işadamı İsmail Şükrü Seskır öldü.

-Amasya eski belediye başkanı Ahmet Çekin öldü.

Temmuz

1 Temmuz: Emmy Ödüllü Amerikalı ünlü sanatçı Doris Singleton öldu.

-Helsinki'de yapılan Avrupa Atletizm Şampiyonasında 3000 metre engelli finalinde Gülcan Mıngır, ardında da 10 bin metrede Nevin Yanıt altın madalya kazandı.

-Deniz kaptanı, öğretim üyesi Prof. Dr. Ahmet Necmettin Aktan öldü.

-Palmiye Turizm'in kurucusu Yaşar Sabutay öldü.

2 Temmuz: Eski İsrail Başbakanı İzak Şamir öldü.

3 Temmuz: ABD'nin başkenti Washington dahil olmak üzere doğu sahillerinde meydana ge-

len fırtınada 15 kişi hayatını kaybetti.

-Ünlü İtalyan otomobil tasarımcısı Sergio Pirinfonia öldü.

-Eski Hatay Milletvekili Mustafa Çelebi öldü.

-Ünlü İngiliz komedyeni ve oyuncusu Eric Skyes Londra'da öldü.

-Beziüzzaman Said Nursi'nin doğum yeri olan Bitlis'in Nurs Köyünün 1960 darbesinden sonra "Kepirli" olarak değiştirilen ismi Bakanlar Kurulu Kararı ile yeniden "Nurs" oldu.

4 Temmuz: Samsun'da aşırı yağışlar sonucunda 15 kişi hayatını kaybetti.

-Irak Kerbela ve Divaniye' de meydana gelen mezhep çatışmalarında 40 kişi hayatını kaybetti.

5 Temmuz: Almanya'da evden çıkarılmak istenen bir kiracı, rehin aldığı 5 kişiyi öldürdü.

6 Temmuz: Arjantin'de bir yayınevi kendini imha eden kitap yöntemi geliştirdi. Satılan kitap iki ay içinde tamamen siliniyor.

-Muğla eski milletvekili Ünal Demir İzmir'de öldü.

7 Temmuz: Arjantin'de iki eski cuntacı 30 yıl önce muhaliflerinin çocuklarını kaçınmak suçu ile 65 yıl hapse mahkûm oldu.

-Rusya'da meydana gelen selde 103 kişi hayatını kaybetti

-Gazeteci, yazar eski Kütahya Milletvekili Cevdet Akçal öldü.

-Çin'de ülke çapında çocuk ticareti yapan 802 kişi tutuklandı

8 Temmuz: İstanbul Kemerburgaz Ağaçlı Köyü sahilinde denize giren Bahar, Elif Narin Ulutekin isimli üç kardeş boğularak hayatını kaybetti.

-Tarihî Edirne Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nde Ali Gürbüz Başpehlivanlığı kazandı.

- Oyun yazarı Güngör Dilmen (Kalyoncu) öldü.

-Afganistan'da 6 NATO askeri bir bombalı saldırıda hayatını kaybetti.

9 Temmuz: Oscar Ödüllü İtalyan asıllı Amerikalı oyuncu Ernest Borgnine öldü.

10 Temmuz: Ankara'da Ardahan'a giden yolcu otobüsü Erzurum Tortum'da dereye yuvarlandı. Kazada 5 kişi öldü 41 kişi de yaralandı.

- İş Sanat'ın yönetmeni Füsun Meriç Soylu İstanbul Beyoğlu'ndaki evinde ölü bulundu.

-Tekirdağ Çorlu eski belediye başkanı Altan Ersin irtikâp suçundan 6 yıl 3 ay hapse mahkûm oldu.

-Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin manevi şahsiyetlerinden Şeyh Muhammed Zahit Türel öldü.

11 Temmuz: Uluslararası Ceza Mahkemesi çocuk asker kullandıkları gerekçesi ile Kongolu Askerî lideri Thomas Lubanga'yı 14 yıl hapse mahkûm etti.

-Dünya Sağlık Örgütü Kamboçya'da henüz tanımlanmayan bir hastalıktan 3 ay içinde 60 çocuğun öldüğünü açıkladı.

-Kocaeli ve İstanbul'da uyuşturucu kaçakçılığı operasyonunda 124 kilogram eroin ele geçirildi.

-Edirne'de yurt dışına kaçak olarak çıkmaya çalışan 187 kişi yakalandı.

-Libya'dan İtalya'ya kaçak göçmen taşıyan bir botta bulunan 54 kişi susuzluktan öldü.

- İzmir'de yapılan operasyonda ÖSYM tarafından düzenlenen memuriyet ve üniversite sınavlarına sahte belgelerle girmeye çalışan 19 kişi tutuklandı.

-İzmir 9 Eylül Üniversitesi Rektörlüğüne Prof. Dr. Mehmet Füzun atandı.

12 Temmuz: Hintli güreşçi ve aksiyon kahramanı Dara Singhi öldü.

-Fransa'nın Alp Dağları'nda meydana gelen çığda 9 kişi hayatını kaybetti.

-Nijerya'da kaza yapan tankerinden yakıt toplamaya çalışan 100 den fazla kişi tankerin patlaması sonucu hayatını kaybetti.

13 Temmuz: Niğde eski Belediye Başkanı Murat Zeren trafik kazasında hayatını kaybetti.

-Emekli vali, AK Parti kurucularından Nur Doğan Topaloğlu Ankara'da öldü.

-Güney Afrika'da meydana gelen tren kazasında 30 kişi hayatını kaybetti.

-Kan davalı aileleri barıştırdığı için " Barış

Elçisi" diye tanınan Reçkoton Aşireti lideri Hüseyin Yağmur öldü.

14 Temmuz: Gazeteci, yazar, şair Abdurrahim Balcıoğlu öldü.

-Koçero, Kızılmaske gibi 100'e yakın filimde rol alan Yeşilçam'da "Panter" diye tanına Faruk Ballı öldü.

-11 Ekim 1998'de Van'da düzenlenen "Türban Zinciri" eylemine katıldığı için YÖK tarafından meslekten ihraç edilen Prof. Dr. Dursun Odabaşı'nın ismi Van Yüzüncü Yıl Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne verildi.

15-Temmuz ; "Jaws" Köpekbalığı filminin yapımcısı Oscar Ödüllü Richard Zanuck öldü.

18 Temmuz: İstanbul Devlet Tiyatrosu sanatçısı Mesut Yüce Bursa'da intihar etti.

-Çağdaş müzik alanındaki çalışmaları ile tanınan besteci İlhan Mimaroğlu New York'ta öldü.

-Washington Post'un Pulitzer Ödüllü köşe yazarı William Raspberry öldü.

-Eski İstanbul Senatörü ve emekli C.Savcısı Mehmet Feyyat öldü.

- Sanatçı Ergin Orbey öldü.

19 Temmuz: Mısır'ın eski İstihbarat Servisi Başkanı Ömer Süleyman ABD'de tedavi gördüğü hastanede öldü.

-Şam'da Ulusal Güvenlik Kurulu'na yapılan bombalı saldırıda Savunma Bakanı ile Devlet Başkanı Esed'in eniştesi Asaf Şevki'nin aralarında bulunduğu 4 kişi öldü.

20 Temmuz: TRT eski haber spikeri gazeteci Erol Kaner öldü.

-ABD'nin Colarada Eyaleti'nin başkenti Denver'in Aurona şehrinde Batman filminin galasında etrafa rastgele açılan ateş sonucu 14 kişi hayatını kaybetti.

-İstanbul Ataşehir'de yapılan Mimar Sinan Camii Başbakan Recep Tayip Erdoğan ve Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez tarafından ibadete açıldı.

21 Temmuz: Meksika'nın kuzeyinde Pasifik kıyısındaki Nayarit eyaletinde uçuruma yuvarlanan otobüste bulunan yolculardan 26'ı hayatını kaybetti.

-Erzincan'ın Kemah ilçesinde yapılan kazı çalışmaları sırasında 16. yüzyıla ait el yazma Kur'an-ı Kerim bulundu.

-Ağrı'da meyanda gelen trafik kazasında 13 kişi hayatını kaybetti 10 kişi de yaralandı.

22 Temmuz: Çin'in başkenti Pekin'de şiddetli yağışların meydana getirdiği toprak kaymalarında 20 kişi öldü.

-Fransa'da düzenlenen "Akdeniz Sesleri" şiir festivaline katılan Kosovalı ünlü şair Ali Padrinya ölü bulundu.

-Hindistan'da Kongre Partisi Hükümeti'nin eski Maliye Bakanı Pranah Muharji parlamento tarafından Cumhurbaşkanı seçildi.

23 Temmuz: Küba'nın demokrasi yanlısı tanınmış muhaliflerden Oswalda Paya trafik kazasında öldü.

-Hakkâri Dağlıca'da emniyet timini taşıyan askerî helikopter inişe geçtiği sırada düştü, 5 asker şehit oldu.

24 Temmuz: ABD'nin uzaya gönderdiği ilk kadın astronot olan Sally Ride öldü.

-Gana Cumhurbaşkanı John Atta Mills öldü.

-Amerikalı oyuncu Sherman Hemsley öldü.

-Oscarlı senarist Frank Pierson öldü.

25 Temmuz: Çin'de meydana gelen fırtına ve yağış nedeniyle 14 bin 500 kişi evini terk etti.

-Yargıtay "Cami ve mescit dışında bir yer ibadethane kabul edilemez" diyerek Çankaya Cemevi Yaptırma Derneği hakkındaki kapatma davasını reddeden yerel mahkemenin kararını bozdu.

26 Temmuz: Çin Kanada'nın en büyük petrol şirketi Nexen'i satın aldı.

-Koçero, Kızılmaske gibi yüze yakın filmde rol alan Yeşilçam'da "Panter" diye tanınan Faruk ballı Almanya'da öldü.

-Ressam Nevin Çokay İzmir Foça'da öldü.

27 Temmuz: Kosova Priştine'de radyo ve televizyonda görev yapan Türk gazeteci Şakir Maksut öldü.

-Efsane maratoncu Hüseyin Aktaş İzmir'de öldü.

-Gazeteci Teoman Üsküplü öldü.

-Filipinlerde el Kaide bağlantılı Ebu Seyyaf militanları ile askerler arasında çıkan çakışmada 16 asker hayatını kaybetti.

-Boksör Karnik Garip Erkuyumen Londra Olimpiyatları Köyü'nde öldü.

28 Temmuz: Arakanlı Müslümanların lideri Dr. Muhammed Yunus, Burma Hükümeti ve Budistlerin ortak hareket ederek Müslümanlara soykırım uyguladıklarını açıkladı.

30 Temmuz: İstanbul Maltepe'de ünlü tekvando antrenörü Ahmet Sarı ile fitness hocası Emrah Kaygusuz park yeri tartışması yaptıkları kişi tarafından öldürüldü.

-Hindistan'ın güneyinde bir yolcu trenini vagonunda çıkar yangında 47 kişi hayatını kaybetti.

31 Temmuz: Hikâye ve Romaları ile tanınan İrlandalı yazar Maeve Binchy öldü.

- 2. Dünya Savaşı'nda Nazilerin toplama kampı Avschwitz'den kaçmayı başaran Avgust Kowolazyk 90 yaşında öldü.

-Kayseri'nin Develi ilçesinde fireni arızalanan bir kamyon 5 aracı ezerek iki eve çarptı. Kazada 4 kişi hayatını kaybetti.

-Amerikalı ünlü şarkıcı Tony Martin Los Angeles'te öldü.

Ağustos

1 Ağustos: Amerikalı ünlü roman ve oyun yazarı Gore Vidal öldü.

-Azerbaycan'ın millî kahramanlarından Şahid Habibullah öldü.

-Ezher İslâmî Araştırmalar Akademisi Üyesi Abdülmuti Beyyumi öldü.

-Devlet Senfoni Orkestarası kurucularından Prof. Dr. Özer Sezgin Ankara'da öldü.

2 Ağustos: Tunuslu bayan halterci Ghada Hassine ilk kez başörtüsü ve mayonun içine giydiği kollu badi tayt ile olimpiyatlara katılarak bir ilke imza attı.

-Siirt Belediye Başkanı Selim Sadak mahkûmiyeti nedeniyle görevinden alındı.

-Atatürk'ün manevi kızı Ülkü Adatepe trafik kazında hayatını kaybetti.

-Sinop'un Boyabat ilçesinde tır ile otomobilin çarpışması sonucu 7 kişi hayatını kaybetti.

-Çatalhöyük'ün ilk kazıcısı ünlü arkeolog James Mellaer İngiltere'de öldü.

-Fransa'nın Ankara Büyükelçisi Launent Bili, yazar Elif Şafak'a kültürlerarası diyaloga katkılarından dolayı "Sanat ve Edebiyat Şövalyesi" nişanı verdi.

3 Ağustos: Birleşmiş Milletler Arap Birliği Suriye Özel Temsilcisi Kofi Annan görevinden istifa etti.

-Şam yakınlarında kutsal mekânları ziyaret eden 48 kişilik İranlı hacı kafilesi Özgür Suriye Ordusu tarafından ajan oldukları gerekçesi ile kaçırıldı.

-Ekonomi Bakan Yardımcılığına Bakanlık İthalat Genel Müdürü Mustafa Sever atandı.

-Başbakanlık Müsteşar Yardımcılığına Mülkiye Başmüfettişi Murtaza Balcı atandı.

-Malatya Valisi Doç. Dr. Ulvi Saran Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı'na atandı.

4 Ağustos: Başbakanın dış politika danışmanı Doç. Dr. İbrahim Kalın Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı olarak görevlendirildi.

-Türkiye'de ilk kadın millî eğitim müdürü Dane Carıllı Edirne'de öldü.

6 Ağustos: Ünlü yönetmen Metin Erksan İstanbul'da öldü.

-Hakkâri'nin Çukurca ilçesinde jandarma karakoluna yapılan terörist saldırıda 6 asker şehit oldu.

-1987'de uzaya çıkan ilk Suriyeli astronot General Muhammed Faris ülkesinden kaçarak Türkiye'ye sığındı.

-Gülhane Askerî Tıp Akademisi Göz Hastalıkları Anabilim dalı Başkanı Tabip Kd. Alb. Prof. Dr. Fikret Mutlu öldü.

-Çin'de ruhsatsız bir atölyede meydana gelen patlamada 13 kişi hayatını kaybetti.

7 Ağustos: Suriye'de Beşşar Esad'ın iki ay önce başbakanlığı atandığa Riyad Hicab ailesi ile

Ürdün'e sığındı.

-Uluslararası üne sahip Romanyalı piyanist Mihaela Ursueasa Avusturya'nın başkenti Viyana'daki evinde ölü bulundu.

-Azerbaycan eski Meclis Başkanı Murtuz Eleskerov öldü.

-El-Kaide davalarının ünlü avukatı (İHADER)'in kurucusu Osman Karahan Halep'te Suriye Ordusu tarafından öldürüldü.

8 Ağustos: YÖK Genel Sekreterliğine Türkiye Diyanet Vakfı Genel Müdürü Süleyman Necati Akçeşme atandı.

9 Ağustos: Oscar ödüllü besteci Marvin Hamlisch Los Angeles'te öldü.

10 Ağustos: Filipinlerin başkenti Manila'da muson yağmurları nedeniyle 66 kişi hayatını kaybetti.

-Muğla'nın Köyceğiz ilçesine bağlı Otmancılar köyü yakınlarında meydana gelen orman yangınını söndürmek için gelen helikopter düştü. Kazada 5 kişi hayatını kaybetti.

-Millî sporcumuz Servet Tazegül Tekvandoda İranlı rakibini yenerek olimpiyatlarda altın madalya kazandı.

- "Kafacı Erol" diye anılan Fenerbahçe eski futbolcusu ve teknik direktör Erol Tugay İstanbul'da öldü.

11 Ağustos: Ünlü Amerikalı aktör ve sanat yönetmeni Albert Freeman öldü.

-2012 Londra Olimpiyat Oyunlarında Türk Atletleri Aslı Çakır Alptekin altın, Gamze Bulut ise gümüş madalya kazandı.

-Bangladeş'te bir camiye yıldırım düşmesi sonucu 10 kişi hayatını kaybetti.

12 Ağustos: İran'da meydana gelen depremde 320 kişi hayatını kaybetti.

-Türkiye'nin en önemli çello sanatçılarından Reyent Bölükbaşı Antalya'da öldü.

13 Ağustos: İstanbul Hezarfen Havaalanı'ndan kalkan tek motorlu eğitim uçağı fırtına nedeniyle Marmara Ereğlisi açıklarına düştü. Pilot Hikmet Aral ile iş kadını Liza Şener hayatını kaybetti.

15 Ağustos: Meksika'nın Montrrey şehrinde bir bara düzenlenen silâhlı saldırıda 9 kişi hayatını kaybetti.

-Gedik Holding'in sahibi Halil Kaya Gedik öldü.

-Afganistan'ın güneybatısında meydana gelen çatışmalarda 48 kişi hayatını kaybetti.

-Tiyatro sanatçısı Müşfik Kenter İstanbul'da öldü.

16 Ağustos: İrlandalı bilim kurgu yazarı Michael Caroll İngiltere'de öldü.

-Okul, öğretmen evi ve spor salonu yaptıran hayırsever işadamı Musa Coşkun Bursa'da öldü.

17 Ağustos: Güney Afrika Cumhuriyeti Rustenburg şehrinde maden işçileri ile polis arasında çıkan çatışmada 18 kişi hayatını kaybetti.

19 Ağustos: Ünlü fotoğrafçı Martine Franck öldü.

-Afganistan'ın Faryab vilayetinde bir camide namaz kılanlara yapılan silâhlı saldırıda 4 kişi hayatını kaybetti.

-Semerkant Dergisi yazarlarından Mehmet Ildırar öldü.

20 Ağustos: Ünlü yönetmen Tony Scott ABD'de intihar etti.

21 Ağustos: Gaziantep Karşıyaka Polis Merkezi yakınlarındaki zaman ayarlı bomba yüklü aracın patlaması sonucu 9 kişi hayatını kaybetti. 69 kişi de yaralandı.

-Suriye'nin Halep kentinde meydana gelen çatışma sırasında Japon kadın gazeteci Mika Yamamato hayatını kaybetti.

-Etiyopya Başbakanı Meles Zenavi öldü.

-Tekirdağ Fotoğraf Sanatı Derneği'nin Başkanı Kemal Elitaş öldü.

-ABD'de Nil Virüsü'nden 42 kişi hayatını kaybetti.

22 Ağustos: Amerikalı kadın komedyen Phyllis Diller öldü.

-Şırnak Uludere Gülyazı köyüne asker taşıyan minibüsün uçuruma yuvarlanması sonucu 9 asker ile 1 korucu hayatını kaybetti.

-Türkiye Futbol Federasyonu Etik Kurulu

Üyesi Kemal Işkın öldü.

23 Ağustos: Konya eski Belediye Başkanı Yılmaz Kulluk öldü.

-Gazeteci, yazar Altan Deliorman İstanbul'da öldü.

-Pakistan'ın Keşmir bölgesinde şiddetli yağmurlardan 22 kişi hayatını kaybetti.

-TRT 1'de yayınlanan "Şubat" dizisi çekim ekibi TEM Sultanbeyli mevkiinde kaza geçirdi. Olayda Ertaş Sevim, Ömer Pektaş ve Abdullah Pektaş hayatını kaybetti.

24 Ağustos: İzmir eski Valisi Hüseyin Öğütşen tedavi gördüğü 9 Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde öldü.

-Kıbrıslı işadamı Asil Nadir İngiltere'de 10 yıl hapse mahkûm oldu.

-İstanbul Medeniyet Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ahmet Kavas Çad'ın başkenti Encemine'ye Büyükelçi olarak atandı.

-Galatasaray eski futbolcusu ve Devrimci Spor Emekçileri Sendikası kurucusu Metin Kurt öldü.

-Karikatürist Cafer Zorlu İstanbul'da öldü.

-Pakistanlı Taliban kuvvetlerini başkomutanı Molla Dadullah Afganistan'da öldü.

-Oscar ödüllü Amerikalı film yapımcısı Richard Zanucak Hillls öldü.

-Sarıyer Sporun eski futbolcularından (Kel Yakup) diye anılan Yakup Kaptan İstanbul'da bir kavga sırasında bıçaklanarak hayatını kaybetti.

-Sudan'ın güney Kordafon eyaletine giden ve resmi bir heyeti taşıyan uçakta meydana gelen patlamada 31 kişi hayatını kaybetti.

25 Ağustos: Aya ilk ayak basan kişi olarak ünlenen Apollo 11 uzay aracının komutanı astronot Neil Armstrong öldü.

-Çin'in Şaouşi Eyaletinde tanker ile bir yolcu otobüsünün çarpışması sonucu 36 kişi hayatını kaybetti.

27 Ağustos: Sırbistan'da meydana gelen orman yangınında binlerce kişi evini terk etti.

-Ankara Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim dalı Başkanı Prof. Dr. Tezer Kutluk "Uluslararası Kanser ile Savaş Örgütü" Başkanlığına seçildi.

-Mısır Cumhurbaşkanı Muhammed Mursi, Pakinan el Şarkavî isminde bir kadın profesörü yardımcı olarak atadı.

-TV dizilerine senaristlik yapan Metin Açıkgöz öldü.

-Libya'da kaçak göçmen taşıyan Mısır bandıralı bir tekne battı. 39 kişi hayatını kaybetti.

28 Ağustos: Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim dalı emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Safiye Göğüş öldü.

29 Ağustos: İstanbul Simitçiler Odası Başkanı Zeki Sami Özdemir İstanbul Beyoğlu'ndaki evinde intihar etti.

-Çek Cumhuriyeti Çevre Bakan Yardımcısı Jokub Kulisek Avusturya'nın Enns nehrinde boğuldu.

-Şarkı sözü yazarı, besteci Halit Çelikoğlu İstanbul'da öldü.

30 Ağustos: Akşam gazetesi köşe yazarı Yurtsan Atakan öldü.

-Senegal Cumhurbaşkanı Machy Salli bütçeye maddi yük getirdiği gerekçesi ile Senatoyu feshetti.

31 Ağustos: Eski "Demokratik Devrim Derneği" kurucularından Dr. Alparslan Berktay öldü.

-Denizli Pamukkale Üniversitesi İİBF Siyaset Bilim Anabilim Dalı öğretim üyesi Doç. Dr. Süleyman Yaman trafik kazasında hayatını kaybetti.

-Ünlü Boşnak sinema sanatçısı Bakir Tonaviç Saraybosna'da öldü.

Eylül

1 Eylül: Eski Gençlik ve Spor Bakanı Talat Asal öldü.

-Iğdır'da devletin güvenliğine ilişkin bilgiler temin eden İranlı 7 kişi tutuklandı.

2 Eylül: Afganistan'da NATO üssüne yapılan intihar saldırısında 12 kişi hayatını kaybetti.

-Konya'nın Seydişehir ilçesine bağlı Karacaören

köyünde uçuruma yuvarlanan minibüste bulunan 5 kişi yanarak hayatını kaybetti.

-Danıştay 8. Dairesi "İlköğretim öğrenimi gören çocuğun "Din dersinden muaf tutulması" kararı veren Antalya 3.İdare Mahkemesi'nin kararını" Verilen "din eğitimi değil, din kültürü ve ahlâk bilgisi dersidir" diyerek bozdu.

-İran'ın Şiraz şehrinde meydana gelen trafik kazasında 19 kişi öldü 25 kişi de yaralandı.

-Kocaeli Selam TV'nin sahibi, "İlme Hizmet Vakfı" genel başkanı İlyas Kaya öldü.

3 Eylül: Şırnak'ın Beytüşşebap ilçe merkezinde PKK'lı teröristlerle çıkan çatışmada 10 asker şehit oldu. 20 terörist öldürüldü.

-Oscar ve Altın Küre ödülleri alan filmlerin müziklerinin söz yazarı Hal David öldü.

4 Eylül: Esenyurt eski Belediye Başkanı Gürbüz Çapan 5 yıl hapse mahkûm oldu.

-"Yeşil Yol" filmi ile tanınan ABD'li ünlü aktör Michael Clarce Duncan kalp krizinden öldü.

-Şanlıurfalı gazeteci "Hacı Onbaşı" lâkaplı Halil Güner öldü.

-Yeditepe Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Turgut Özünç İstanbul'da öldü.

5 Eylül: Mısır Devlet başkanı Muhammed Mursi 70 generali emekliye sevk etti.

-Moon Tarikatı kurucusu Sun Myung Moon öldü.

-İstanbul'da "Enderun Kitabevi"nin kurucularından sahaf "Enderunî" İsmail Özdağ öldü.

-Eskişehirli futbolculardan Ediz Bahtiyaroğlu kalp krizinde öldü.

-İran'da tutuklu bulan Azerbaycanlı şairler serbest bırakıldı.

-Türk TELEKOM Genel Müdürlüğüne Tahsin Yılmaz atandı.

6 Eylül: Kerkük'te görevli Türkmen asıllı General Adnan Abdürrezzak ve iki koruması bir saldırıda hayatını kaybetti.

-Afyon'da askerî cephanelikte el bombalarının tasnifi sırasında meydana gelen patlamada 25 asker şehit oldu.

-İzmir açıklarında Avrupa'ya yasa dışı yollardan çıkmak isteyen mülteci teknesi batta Kazada 58 kişi hayatını kaybetti.

-Gazeteci İlhan Turalı İstanbul'da öldü.

7 Eylül: Millî motosikletçi Kemal Merkit Transanatolia Rdlisinde hayatını kaybetti.

-Bitlis'in Ahlat ilçesinde 60 yıldır taş ustalığı yapan Tahsin Kalender, UNESCO tarafından "Yaşayan İnsan Hazinesi" seçildi.

8 Eylül: İstanbul Acıbadem Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Serap Arbak "Uluslararası Doku ve Hücre Kimyası Federasyonu" Başkanlığına seçildi.

-Gazeteci Işık Yurtçu İstanbul'da öldü.

9 Eylül: Mısır Şura Meclisi Başkanı Dr. Ahmet Fehmi öldü.

10 Eylül: İlk dizüstü bilgisayar tasarımcısı İngiliz Bill Moggridge öldü.

-Görsel yönetmen, gazeteci Yaşar Tufan Aksoy öldü.

11 Eylül: İhaleye fesat karıştırmak iddiası ile Çankaya eski Belediye Başkanı Muzaffer Eryılmaz tutuklandı.

12 Eylül: Pakistan'ın Karaçi ve Lahor şehirlerinde iki fabrikada çıkan yangında 128 kişi hayatını kaybetti.

-İzmir Ticaret Odası eski başkanı Halit Şarlak öldü.

-ABD'nin Bingazi'de bulunan konsolosluğa düzenlenen saldırıda Büyükelçi Christopher Stens ve 3 güvenlik görevlisi hayatını kaybetti.

13 Eylül: Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliği Özel temsilcisi akrist Angelina Jalie Türkiye'ye sığınan Öncüpınar'da bulunan Suriyelileri ziyaret etti.

-NASA'da görev yapan ilk Türk bilim kadını Prof. Dr. Dilhan Eryurt öldü.

15 Eylül: Hukuk alanında eserleri ile tanınan avukat Nazif Koçak öldü.

17 Eylül: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi eski öğretim üyesi Prof. Dr. Kurthan Fişek İstanbul'da öldü.

-Oyuncusu Erdoğan Tuncel öldü.

-Karlıova'da 8 polis PKK tarafından şehit edil-

di.

18 Eylül: BDP'li milletvekili Sebahat Tuncel PKK terör örgütüne üyesi olduğu gerekçesi ile 8 yıl, 9 ay hapse mahkûm oldu.

-İşadamı Murat Kalkavan İstanbul Bebek'teki evinde intihar etti.

19 Eylül: Has Parti Olağan Kongresinde partinin feshine karar verildi.

-Tunceli'nin Ovacık ilçesi C. Başsavcısı Murat Uzun Lojman girişinde PKK terör örgütünün silâhlı saldırısı sonucunda hayatını kaybetti.

-Karabük, Çankırı ve Denizli'de meydana gelen trafik kazalarında 16 kişi hayatını kaybetti. 70 kişi de yaralandı.

-Mersin Üniversitesi Eczacılık Fakültesi eski dekanı Prof. Dr. Atilla Yalçın Ankara'da öldü.

-Konya'nın tanınmış işadamı ve eski gazeteci Atilla Gücüyener öldü.

20 Eylül: Tefsir ve fıkıh âlimi Erzurumlu Seyyid Şeyh Hüseyin Kılıç Adana'da öldü.

-İstanbul 10.Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen 250 tutuklu, 365 sanığın yargılandığı Balyoz Davası sonuçlandı. Buna göre eski Hava Kuvvetleri Komutanı Em. Orgeneral İbrahim Fırtına, Eski Deniz Kuvvetleri Komutanı Em. Orgeneral Özden Örnek ve 1. Ordu Komutanı Em. Orgeneral Çetin Doğan 20 yıl hapse mahkûm oldu.34 sanık beraat etti.

-Eski Ankara Müftüsü Hasan Şakir Sancaktar Ankara'da öldü.

21 Eylül: Afganistan'ın Nuristan şehrinde 15 Taliban militanı öldürüldü.

22 Eylül: Feshedilen HAS Parti'nin Genel Başkanı Prof. Dr. Numan Kurtulmuş AK Parti'ye girdi.

-Eski İzmir Karşıyaka Belediye Başkanı işadamı Şükrü Baysak öldü.

-Gazeteci Selma Salman Milas'ta öldü.

23 Eylül: Gazeteci, yazar, eğitimci Yüksel Önaçan Eskişehir'de öldü.

24 Eylül: Nepal'da Himalaya sıradağlarındaki Manaslu Dağı'na çığ düşmesi sonucu 9 dağcı hayatını kaybetti.

-Türk sinemasının siyah-beyazlı yıllarında oyunculuk yapan Erdoğan Öker Amerika'da öldü.

-Bediüzzaman Said Nursi'nin talebelerinden Mustafa Birlik İzmir'de öldü.

-Samsunlu halk ozanı Âşık Kemal Bülbül öldü.

25 Eylül: "Birinci Dünya Harbinde Türk Savaşları" eserinin sahibi Em. Tümgeneral Mehmet Bağışlı İstanbul'da öldü.

-Türkiye Ziraat Odaları eski Genel Başkanı ve Konya Milletvekili Osman Özbek İstanbul'da öldü.

-Konya'nın tanımış esnafı ve şifalı bitkiler uzmanı Tahsin Polat öldü.

-Türk Halk Müziği sanatçısı Neşet Ertaş İzmir'de öldü.

-Çin'in Kansu Eyaletinde bir kömür ocağında meydana gelen kazada 13 kişi hayatını kaybetti.

-İsrail eski Başbakanı Ehud Olmert yolsuzluk davasında para tecilli hapis cezasını çarptırıldı.

- Rize Gazeteciler Cemiyeti eski başkanı, Metin İslâmoğlu öldü.

26 Eylül: İTÜ Gemi İnşaatı ve Deniz Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Muhittin Söylemez öldü.

-Bol TEM Otoyolu Paşaköy gişeleri çıkışında tır ile yolcu otobüsünün çarpışması sonucu 10 kişi öldü. 47 kişi de yaralandı.

-Amerikalı şarkıcı Andy Williams öldü.

27 Eylül: Eski millî atletlerimizden Mehmet Hüseyinoğlu İstanbul'da öldü.

-Eski Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı Ankara'da öldü.

-Eski K.Maraş Milletvekili Oğuz Söğütlü Elbistan'da öldü.

28 Eylül: Eğitim-Bir Sen eski teşkilatlandırma ve haberleşme sekreteri, yazar Erol Battal İstanbul'da öldü.

-Ortadoğu'da protestolara yol açan ve İslâm karşıtı film yapımcısı Nakoula Basselaey tutuklandı.

-Nepal'da bir grup dağcıyı taşıyan uçak düştü. Kazada 19 kişi hayatını kaybetti.

29 Eylül: Eski SEKA Genel Müdürü, futbol hakemi Sabahattin Yaşar Yalınpala İstanbul'da öldü.

-TRT İzmir Müdürlüğü emekli spikerlerinden Gürsu Arat denizde ölü bulundu.

30 Eylül: Hırvatistan Meclis Başkanı Boris Sprem ABD'de tedavi gördüğü hastanede öldü.

-Irak'ın değişik kentlerinde düzenlenen bombalı saldırı da 21 kişi hayatını kaybetti.

-KKTC'nin tanımış işadamlarından Oğuz Özyalçın öldü.

Ekim

1 Ekim: Çocuk kitapları yazarı, şair Bilgin Adalı İstanbul'da öldü.

-Gazeteci Ergün Arpaçay İstanbul'da öldü.

-"Samanyolu" şarkısı ile tanınan sanatçı Berkant (Akgürgen) İstanbul'da öldü.

-"Kısa 20 Yüzyıl Tarihi: Aşırılıklar Çağı" eserinin sahibi ünlü İngiliz tarihçi Eric Hobsbowm öldü.

-Şair, yazar ve eğitimci Fahri Ersavaş öldü.

2 Ekim: Gümüşhane'nin Kelkit ilçesinde meydana gelen trafik kazasında 12 kişi hayatını kaybetti.

3 Ekim: Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim dalı öğretim üyesi Prof. Dr. Ümit Bingöl öldü.

-Nijerya'nın Adamava Eyaleti Mubi şehrindeki Federal Teknik Üniversitesinde 25 öğrenci silâhla taranarak öldürüldü.

-Suriye sınırındaki Akçakale'de bir eve düşüne top mermisinden 5 kişi hayatını kaybetti.

-Fanus yayınları yönetmeni Abdülkadir Kibar İstanbul'da öldü.

4 Ekim: Balıkesir'in Edremit ilçesi Belediye Başkanı Tuncay Kılıç tutuklandı.

-Devlet Tiyatrosu sanatçısı Teoman Gülen Ankara'da öldü.

5 Ekim: Eski Avrupa Şampiyonu millî güreşçi Ömer Topuz Ankara'da öldü.

8 Ekim: Sinema oyuncusu Rafi Emeksiz İstanbul'da öldü.

9 Ekim: Keşmir Cemaat-i İslâm'ın kurucusu Prof. Muhammed Abdullah Şeyda öldü.

-2012 Nobel Tıp Ödülü kök hücre çalışması yapan İngiliz bilim adamı John B. Gordon ve Japon bilim adamı Shinya Yamanaka'ya verildi.

-Kanun ustası Halil Karaduman Almanya'daki konser dönüşünde kalp krizinden hayatını kaybetti.

-Bosna-Hersek'te yapılan yerel seçimlerde başörtülü Amra Babiç Visako şehri belediye başkanı seçildi.

10 Ekim: Türk asıllı Avusturyalı film yıldızı Turhan Gılbert öldü.

11 Ekim: Suriye Havayollarına ait bir yolcu uçağı Türkiye hava sahası üzerindeyken F-16'lar tarafından Ankara Esenboğa Havalimanı'na indirildi. Kargo bölümünde bulunan bazı malzemelere el konuldu.

-2012 Nobel Kimya Ödülü ABD'li bilim adamlarından Prof. Robert Lefhowitz ile Prof. Brian K. Kobilka'ya, Edebiyat ödülü ise Çinli yazar Mo Yan'a verildi.

-Emekli vali, Çankırı Eğitim, Kültür ve Yardımlaşma Vakfı eski başkanı Fuat Uğur İstanbul'da öldü.

-Cumhuriyet Üniversitesi kurucu rektörü, Hacettepe Üniversitesi Tıbbî Mikrobiyoloji anabilim dalı emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Muvaffak Akman öldü.

12 Ekim: 2012 Nobel Barış Ödülü Avrupa Birliği'ne verildi.

-ABD'de menenjit salgınından 14 kişi hayatını kaybetti.

-İstanbul Kürt Enstitüsü kurucularından eski müftü, yazar Abdurrahman Dürre Almanya'nın Köln şehrinde öldü.

14 Ekim: Avusturyalı ekstrem sporcusu Felix Baumgartner 39 bin metre yükseklikten atlayarak dünyaya indi.

-Nijerya'da camiden çıkan cemaate yapılan silâhlı saldırıda 20 kişi hayatını kaybetti.

16 Ekim: Tiyatro ve sinema sanatçısı Erol Günaydın İstanbul'da öldü.

-Kamboçya tarihinin önemli siyasi liderlerinden eski kral Noradom Sihanouk öldü.

-Tarih ve iktisat üzerine yaptığı çalışmalarla tanınan Tevfik Çavdar öldü.

-Arjantin'de eski üç subay 1972'de siyasî tutukluları infaz ettikleri gerekçesi ile ömür boyu hapse mahkûm oldu.

-Kayserili işadamı Abdurrahman Özçilingir ABD'de öldü.

17 Ekim: Tarihçi Erol Şadi Erdinç İstanbul'da öldü.

18 Ekim: Hollandalı oyuncu Sylvia Kristel öldü.

-Japon yönetmen Kaji Wakamatsu Tokyo'da trafik kazasında hayatını kaybetti.

19 Ekim: Malta'nın fahri konsolosu avukat Mehmet Oğuz Teoman İstanbul Yelken Kulübü'nde ölü bulundu.

-Beyrut'un Eşrefiyye semtinde bir bankaya düzenlenen bombalı saldırıda aralarında İstihbarat Şefi Wissam el Hasan'ın da bulunduğu 8 kişi hayatını kaybetti. 78 kişi de yaralandı.

-İran'da meydana gelen trafik kazasında 26 kişi hayatını kaybetti.

20 Ekim: Bulgaristan'da Hak ve Özgürlükler Hareketi Milletvekili Mithat Tabakav rüşvet aldığı gerekçesi ile 4 yıl hapse mahkûm oldu.

21 Ekim: Libya eski lideri Muammer Kaddafi'nin oğlu Hamis Kaddafi Beni Veled şehrinde öldürüldü.

22 Ekim: Nobel Tıp Ödülü sahibi ve kemik iliği naklinin babası Amerikalı hekim Donnall Thomas öldü.

-Bollywood efsanevi yönetmeni ve yapımcısı Yash Chopra öldü.

-Papa 16. Benediktus Aziz Peder meydanında Katoliklere rol model alabilecek 7 ismi aziz ilan etti.

-İtalya'da bir mahkeme 3 yıl önce meydana gelen depremde halkı uyarmakta yetersiz kaldıkları gerekçesi ile "Büyük Riskler Komisyonu" üyesi 7 bilim adamını 6 yıl hapse mahkûm etti.

23 Ekim: Amerikalı Kızılderili aktör Russell Means öldü.

-İzmir Yeni Ses ve Gazetem Ege'nin sahibi Hilmi Çınar öldü.

24 Ekim: Diyarbakır'ın Dicle ilçesine bağlı Uğrak köyünde kan davası nedeniyle bir otomobilinin taranması sonucu 5 kişi hayatını kaybetti.

-Nazilerin toplama kampından sağ olarak kurtulan fotoğrafçı Asus Hdm Brasse 95 yaşında öldü.

25 Ekim: Endülüs Medeniyeti üzerine çalışmaları ile tanınan Kübalı tarihçi Maria Rosa Menocal öldü.

27 Ekim: Artvin eski milletvekili Mustafa Rana öldü.

-Hollanda'nın Birleşmiş Milletler Gençlik Temsilciliğine Türk kökenli Zehra Sarıaslan rekor düzeyde oy olarak seçildi.

-Karayipler'i vuran Sondy kasırgasında 39 kişi hayatını kaybetti.

-Dadaylılar Denizciliğin sahibi armatör Kâzım Şener İstanbul'da öldü.

-Eski İtalya Başbakanı Silvio Berluscani vergi kaçırdığı gerekçesi ile 4 yıl hapse mahkûm oldu.

-Amerikalı ünlü tenisçi Margaret Osbourne Dupont Teksas'ta öldü.

28 Ekim: İzmir Üniversitesi Mütevelli heyeti başkanı ve Doğanata Eğitim Kurumları yönetim kurulu başkanı Necdet Doğanata gezi için gittiği Midilli Adası'nda öldü.

29 Ekim: Rusya'nın doğusunda 700 ton altın cevheri taşıyan bir gemi fırtına nedeniyle battı.

-Ressam, şair Sami Baydar Merzifon'da öldü.

-Nobel ödüllü yazar Orhan Pamuk'a Fransız Onur Nişanı "Legion D'honneur" verildi.

-Fas'ın kuzeyindeki Alhucemas açıklarında yasa dışı yollarla başka bir ülkeye gitmeye çalışan tekne battı. 14 kişi hayatını kaybetti.

30 Ekim: Amerika'da Sandy kasırgası nedeniyle 16 kişi öldü.

-CHP ve bazı sivil toplum kuruluşları alternatif Cumhuriyet Bayramı kutladı.

31 Ekim: İslâm dünyasının önemli düşünürlerinden Meryem Cemile Pakistan'ın Lahor şehrinde öldü.

-Haiti'de Sandy kasırgası nedeniyle ölenlerin sayısı 54'e yükseldi.

-Ünlü modacı Suat Aysan İstanbul'da öldü.

Kasım

1 Kasım: Gazeteci Eren Günüvar İstanbul'da öldü.

2 Kasım: Sakarya'da yayınlanan Anadolu gazetesi kurucularından sürekli basın kartı sahibi Ayhan Akman öldü.

-İstanbul Ümraniye Necip Fazıl mahallesinde bulunan bir şantiyede 4 işçi ölü olarak bulundu.

-S.Arabistan'ın Riyad şehrinde bulunan bir sanayi bölgesinde meydana gelen patlamada 14 kişi öldü 60 kişi de yaralandı.

3 Kasım: ABD Başkanı Barack Oboma'yı korumakla görevli gizli servis ajanı Rafael Pricto intihar etti.

4 Kasım: Dr. Devlet Bahçeli yeniden MHP Genel Başkanlığına seçildi.

-Hak ve Özgürlükler Partisi (HAK-PAR) Genel Başkanlığına Kemal Burkay seçildi.

-Eğitime yaptığı katkıları ile tanınan Amasyalı hayırsever işadamı Hasan Öğreç öldü.

-Türk Doğaltaş sektörünün önemli isimlerinden Ege Maden İhracatçıları Birliği eski başkanı Ragıp Güngören İstanbul'da öldü.

-Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığına Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr.Derya Örs atandı.

5 Kasım: Gazeteci Cevat Taylan Ankara'da öldü.

6 Kasım: Ünlü Pulitzer ödüllü klasik müzik bestecisi Elliott Canter öldü.

-Arjantinli yönetmen, oyuncu ve şarkıcı Leonarda Favio öldü.

7 Kasım: Kıbrıslı yazar Nevzat Yalçın Almanya'da öldü.

-ABD Başkanı Barack Oboma yeniden başkan seçildi.

-Rusya Devlet Başkanı Viademir Putin Savunma Bakanlığına Türk kökenli Sergey Şoygu atandı.

8 Kasım: İstanbul Kültür Üniversitesi Rektörlüğüne Prof. Dr. Sıdıka Semahat Demir atandı.

-Şanlıurfa eski belediye başkanı Kadri Barut öldü.

-Eski Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in yeğeni Yahya Kemal Demirel Ankara'da öldü.

9 Kasım: Gazeteci Esen Salihoğlu Kavala'da öldü.

-Merkezi Fransa'nın Lyon şehrinde bulunan Uluslararası Polis Teşkilatı (Interpol) Başkanlığına ilk kez bir kadın yönetici olarak Mirielle Ballestrazzi atandı.

-Orta Amerika ülkelerinden Guatemala'da meydana gelen 7,4 şiddetindeki depremde 52 kişi hayatını kaybetti.

10 Kasım: Siirt'in Pervari ilçesinde askerî helikopter düştü. Kazada 17 asker hayatını kaybetti.

-Adalet Bakanlığı eski Ceza ve Tutukevleri Genel Müdür Yardımcısı ve Adalet Yüksek müşaviri, hâkim Yusuf Ögmen Ankara'da kaldığı lojmanında ölü bulundu.

-ABD Merkezî İstihbarat Teşkilatı (CIA) Başkanı David Petraeus ahlâk dışı ilişkilere girdiği gerekçesi ile görevinden istifa etti.

11 Kasım: Sri Lanka'nın başkenti Kolomba'daki bir hapishanede çıkan isyanda 27 kişi hayatını kaybetti.

-Bitlis'in Mutki ilçesinde medrese müderrisliği yapan Şeyh Nimetullah Ayte Ankara'da öldü.

-Gana'nın başkenti Akra'da bir alışveriş merkezinin çökmesi sonucu 5 kişi hayatını kaybetti.

12 Kasım: Ünlü "Aşk Gemisi" dizisinin yapımcısı Henr Colman öldü.

14 Kasım: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Zeki Korkusuz öldü.

- Trafik kazası yaralılarını taşıyan İran Hava Kuvvetlerine ait bir helikopter düştü. Kazada 9 kişi hayatını kaybetti.

-Amerikalı şair Jack Gılbert California'da öldü.

-Hatay'da yakalanıp, casusluk suçlaması ile yargılanan Halep Üniversitesi Tıp Fakültesi 'nde diş hekimi Prof. Dr. Sbah Hunda 12 yıl

hapse mahkûm oldu.

-Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi terör örgütü TİKKO üyesi 8 sanığı anayasayı ihlal suçundan müebbet hapse mahkûm etti.

15 Kasım: Gazze'ye hava saldırısı düzenleyen İsrail HAMAS komutanlarından Ahmed el Jabarı'n da aralarında bulunduğu 10 kişiyi öldürdü.

-Gazeteci Şaban Şevkin öldü.

-Emekli Tuğgeneral Engin Hoş öldü.

16 Kasım: Besteci Kerem Güney Bodrum'da öldü.

-Demokratik Kongo Cumhuriyetinde ordu ile direnişçiler arasında meydana gelen çatışmada 151 kişi hayatını kaybetti.

-Türk Hava Yolları Genel Müdürü Temel Kotil Avrupa Hava Yolları Birliği yönetim kurulu başkanlığına seçildi.

17 Kasım: Mısır'ın başkenti Kahire'de trenin bir otobüse çarpması sonucu 65 çocuk hayatını kaybetti.

-Cezaevlerinde 67 gündür devam eden açlık grevi sona erdi.

18 Kasım: Suriye'de 87 gündür tutuklu bulunan gazeteci Cüneyt Ünal serbest bırakıldı.

20 Kasım: Müzik grubu Ayna üyelerinden Cemil Özören İstanbul'da öldü.

-Hindistan'ın Patna şehrinde yapılan "Hindu Festivali" sırasında meydana gelen izdihamda 18 kişi hayatını kaybetti.

-Peşmergeler ile Irak ordusu arasında meydana gelen çatışmada 13 kişi öldü.

-Türk Dünyasının önemli isimlerinden Prof. Dr. Turan Yazgan öldü.

21 Kasım: Yemen'de askerî bir uçak düştü, 10 asker hayatını kaybetti.

-Nevşehir eski valisi Şinasi Kuş Kocaeli'nde öldü.

-İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları sanatçısı Fethiye Sezer öldü.

22 Kasım: Türkiye Ayakkabı Sanayicileri Derneği eski başkanı ve Yeşil Kundura'nın sahibi Recep Ali Yeşil İstanbul'da öldü.

-Azerbaycan'ın tanınmış tiyatro ve sinema sanatçısı Yaşar Nuri öldü.

-Samsun Eti Bakın İşletmeleri'nde meydana gelen patlamada 5 kişi hayatını kaybetti.

23 Kasım: Avustralya'nın ünlü yazarı Güney Afrikalı Bryce Courtenay öldü.

24 Kasım: Tunceli Hozat ilçesi Emniyet Amiri Çağlar Sar evinde intihar etti.

-Nil-Tuna ve Işık Yayınları Genel Müdürü, eğitimci Şerafettin Kocaman Ankara'da öldü.

-Dallas dizisinin önemli sanatçılarından Larry Hagman öldü.

-"Susam Sokağa" dizisinin yönetmeni Emily Sgures öldü.

-Shonxı Eyaleti'nde bir lokantada meydana gelen patlamada 47 kişi hayatını kaybetti.

25 Kasım: Bangladeş'in başkenti Dakka'da bir konfeksiyon fabrikasında çıkan yangında 112 kişi hayatını kaybetti.

26 Kasım: Eşitlik ve Demokrasi Partisi ile Yeşiller Partisi Ankara'da yapılan kongrede birleşerek "Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi" adını aldı.

-Kütahya Zafer Havaalanı Başbakan Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıldı.

27 Kasım: Dünyada ilk başarılı böbrek naklini gerçekleştiren Nobel ödülü sahibi Dr. Joseph E. Murray öldü.

-İngiltere Avam Kamarası'nda bir ilk yaşandı. Pakistan asıllı 16 yaşında türbanlı Sümeyye Kerim isimli genç bir kız "Gençlik Parlamentosu"nda konuşma yaptı.

-Almanya'nın Berlin şehrine bağlı Tıtisse kasabasında bulunan bir atölyede meydana gelen yangında 14 kişi hayatını kaybetti.

28 Kasım: Pakistan'ın Şekepur'da yolcu otobüsünün nehre uçması sonucu 20 kişi hayatını kaybetti.

-Eski Yargıtay üyesi Mehmet Nihat Ömeroğlu TBMM tarafından Başdenetçi seçildi.

29 Kasım: Dünyaca ünlü Le Monde gazetesinin genel yayın yönetmeni Eric İzraelewicz öldü.

-Yazar, Cemil Çiftçi öldü.

30 Kasım: Birleşmiş Milletler genel kurulu "Üye olmayan gözlemci devlet" statüsü kazan-

mak için müracaat eden Filistin'in talebini kabul etti.

Aralık

1 Aralık: Bediüzzaman Said Nursi'nin talebelerinden Mustafa Sungur tedavi gördüğü İstanbul Sema Hastanesi'nde öldü.

2 Aralık: Somali'de iki kabile arasında çıkan kavgada 25 kişi hayatını kaybetti.

-Feza Holding'in kurucusu Hüseyin Koç İstanbul'da öldü.

3 Aralık: Japonya'nın başkenti Tokyo'nun en büyük tünellerinden Sasaga'da meydana gelen çökmede 9 kişi hayatını kaybetti.

-Antalya eski milletvekili Remzi Yılmaz öldü.

-Slovakya'da Cumhurbaşkanlığı seçimini eski başbakan Barut Pahur kazandı.

-Pakistan'ın Karaçi şehrinde "Faydalı İlimler Cemiyeti" lideri Mevlana İsmail'i taşıyan araca yapılan saldırıda 6 kişi hayatını kaybetti.

-Amasya eski milletvekili Vehbi Meşhur öldü.

-Rusya Devlet Başkanı Putin resmi bir ziyaret için Türkiye geldi. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile Dolmabahçe Sarayı'ndaki ofisinde görüştü.

4 Aralık: Van eski milletvekili Mirza Kurşunoğlu öldü.

-Konyalı işadamı Albayrak Ecza Deposu sahibi Mehmet Sami Albayrak öldü.

5 Aralık: Cumhurbaşkanı Abdullah Gül 13 ilde büyükşehir belediyesi ve 26 ilçe kurulmasın dair kanunu onayladı.

-Filipinlerde şiddetli tayfunda 200 kişi hayatını kaybetti.

-Suriye'ni başkenti Şam'da muhaliflerin altığı bir roketin okula isabet etmesi sonucu 28 öğrenci ve öğretmen hayatını kaybetti.

-Gazeteci Muammer Yaşar (Kılıboz) Ankara Ulus'ta bir otelde intihar etti.

6 Aralık: Rus yazar Vasili Belav öldü.

-İran'ın doğusunda meydana gelen 5,5 şiddetindeki depremde 6 kişi hayatını kaybetti.

-Güney Afrika'da askerî bir uçak düştü. Kazada 11 kişi hayatını kaybetti.

-Bolivya'nın Titakala gölünde bir teknenin batması sonucu 11 kişi öldü.

-Amerikalı caz piyanisti ve besteci Dave Warren Brubeck öldü.

7 Aralık: HAMAS'ın Siyasi Büro Şefi Halid Meşal 45 yıl sonra Refah sınır kapısından Gazze'ye geldi.

8 Aralık: Tarihi Yoros Kalesi'nden 2010 yılında çalınan Bizans dönemine ait kıymetli kitabe Beykoz'da bir evin ahırında bulundu.

9 Aralık: Almanya'nın Frankfurt şehri yakınlarında iki uçak çarpıştı. Kazada 7 kişi öldü.

10 Aralık: Bulgaristan'da 20 yıldır kilisede görev yapan Papaz Atanos Mihaylov Müslüman oldu.

-Meksika asıllı Amerikalı sanatçı Jenni Rivera uçak kazasında öldü.

11 Aralık: Tiyatro sanatçısı, yazar Mücap Ofluoğlu İstanbul'da öldü.

-Rus opera sanatçısı Galina Viçnevskoya öldü.

12 Aralık: Dünyaca ünlü Hintli müzisyen Ravi Shankar 92 yaşında öldü.

14 Aralık: Akdeniz Turistik Oteller ve İşletmeciler Birliği kurucusu Ali Berberoğlu Antalya'da öldü.

-Şarkı yazarı, besteci Ertuğ Ergin öldü.

15 Aralık: Türkiye'nin ilk kadın savaş muhabiri Semiha Es İstanbul'da öldü.

-Küba devriminin önemli isimlerinden Enrigue Oltuski öldü.

-Afganistan'da 10 kız çocuğu ormandaki mayının patlaması sonucu hayatını kaybetti.

16 Aralık: ABD'nin Connecticüt Eyaletine bağlı Newtown şehrinde 20 yaşında bir genç, annesi ve 20 ilkokul öğrenicisini öldürdü.

18 Aralık: Türk Sanat Müziği sanatçısı Nilgün Atılgan Antalya'da trafik kazasında hayatını kaybetti.

-Türkiye'nin ilk yerli uydusu Göktürk-2 Çin'de uzaya gönderildi.

-Rusya'nın Sibirya bölgesinde eksi 50 dereceye kadar düşen soğuklar nedeniyle 70 kişi hayatını kaybetti.

-Hür Dava Partisi (Hüda-Par) kuruldu.

-Necmettin Erbakan Üniversitesi Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Durmuş Yılmaz öldü.

-Yağmur ve Timaş Yayınları editörü İsmet Elbaşı öldü.

-Aydın eski senatörü Saadettin Demirayak öldü.

19 Aralık: Ünlü tiyatro ve sinema sanatçısı Leman Çıdamlı İstanbul'da öldü.

20 Aralık: Almanya'nın eski Savunma Bakanı Peter Struck öldü.

-Karadeniz türküleri ile tanınan Kamil Sönmez İstanbul'da öldü.

-ABD'de insan hakları konusunda ünlü Yale Üniversitesi öğretim üyesi ve Yüksek Mahkeme Başkanı Prof. Dr. Robert H.Bork öldü.

21 Aralık: İstiklal Marşı şairi Mehmet Akif Ersoy'un "Ferda Kadın" şiirini yazdığı torunu Ferda Argon İstanbul'da öldü.

22 Aralık: İtalya Başbakanı Mario Monti görevinden istifa etti.

-İsviçreli ilim adamları tıpta ilk kez karaciğer nakli ile kalp ameliyatını aynı anda yaptı.

-Pakistan'ın İran sınırında bir yolcu otobüsüne düzenlenen saldırıda 11 kişi hayatını kaybetti.

25 Aralık: Eski Bayındırlık Bakanı Katılımcı Demokrasi Partisi genel başkanı Şerafettin Elçi Ankara'da öldü.

26 Aralık: Kazakistan'da askerî bir uçak düştü. Kazada üst düzey istihbarat elamanlarının da bulunduğu 27 kişi hayatını kaybetti.

-Adana Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji Dalı öğretim üyesi Prof. Dr. Ali Özören öldü.

-Ünlü ABD'li oyuncu Jack Kluman öldü.

27 Aralık: Japon çizgi roman yazarı Keizi Nakazawa öldü.

28 Aralık: Pakistan'da yüksek oranda alkol bulunan öksürük şurubu içen 36 kişi hayatını kaybetti.

-Gazeteci Ünal Türkeş İzmir'de öldü.

-Birinci Körfez Savaşı'nın ünlü komutanı Amerikalı emekli General Norman Schwarzkopf öldü.

-Borusan Holding'in kurucusu Asım Kocabıyık İstanbul'da öldü.

-Kastamonu Üniversitesi Genel Sekreteri Muhittin Sağlam evinin önünde silâhlı bir saldırı sonucu öldürüldü.

30 Aralık: İzmir Karşıyaka CHP ilçe başkanı Adnan Alabey suç örgütüne yönelik operasyonda tutuklandı.

-Pakistan'dan İran'a giden yolcu otobüsüne düzenlenen bombalı saldırıda 19 kişi hayatını kaybetti.

31 Aralık: Pakistan'da Aşiret bölgesinde Taliban tarafından kaçırılan 21 koruyucu öldürüldü.

-Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Başkanlığına Dr. Vahdettin Ertaş, üyeliklere ise Bekir Sıtkı Şafak, Bülent Görkem, Prof. Dr. Nurullah Genç, Birol Kule, Himmet Karadağ ve Murat Koç atandı.

-Nobel ödüllü İtalyan Biyolog Rita Levi-Montalani öldü.

-Gazeteci Ümit Enginsoy Ankara'da evinde geçirdiği bir kaza sonucu hayatını kaybetti.

-Kutsal topraklarda, Peygamber Efendimiz dönemini anlatan "Hz. Muhammed Müzesi" açıldı.

-Kayseri'nin tanınmış simalarından Hacı Ali Kaplan Hocaefendi öldü.

-İsrail Yüksek Mahkemesi, Mavi Marmara filosuna katıldığı gerekçesi ile seçilme hakkı elinden alınan Arap Milletvekili Hanin Zuabi hakkındaki kararı bozdu.

-Bangladeş'te Suudi Arabistanlı bir diplomatı öldüren 5 kişilik çete idama mahkûm edildi.

2012 KAYIPLAR

Tuncer Sevi (1942 -2012)

*Tiyatro sanatçısı. 1942'de İstanbul'da doğdu. 1959'da İstanbul Şehir Tiyatrosu'nda girdi. 2000'de İBB Şehir Tiyatroları'ndan emekli oldu. Tiyatro oyunlarının yanı sıra birçok sinema filmi ve dizide rol aldı, seslendirme sanatçılığı yaptı.

*2 Ocak 2012'de İstanbul'da öldü.

Ünsal Emre (1947 -2012)

*Sinema sanatçısı. 1947'de İstanbul'da doğdu. Ses Dergisi'nin düzenlediği artist yarışmasını kazanarak sinema hayatına başladı. İlk filmi başrolünü Cüneyt Arkın ve Filiz Akın'ın paylaştığı 1969 yapımı "Lekeli Melek" isimli film oldu. Yüzlerce filmde rol aldı.

* 2 Ocak 2012'de İstanbul'da evinde ölü bulundu.

Erhan Ünver (1938 -2012)

*Gazeteci. 1938'de İzmir Torbalı'da doğdu. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi ile İzmir İktisadi ve Ticari Bilimler Fakültesi'nde okudu. Gazeteciliğe 1960'de Ege Telgraf'ta başladı. Yeni Asır'da 43 sene çalıştı. Bu arada Hürriyet ve Gözlem gazetelerinde görev aldı. Ayrıca üç gazeteci arkadaşıyla birlikte esnafa yönelik "Birlik Gazetesi"ni çıkardı. Sabah Gazetesi'nin Ege Bölge Temsilciliği'nde bulundu. Sürekli Basın Kartı sahibi olup, İzmir Gazeteciler Cemiyeti 2010 Hasan Tahsin Basın Hizmet Ödülü aldı.

*3 Ocak 2012'de İzmir'de öldü.

Hamit Haskabal (1947-2012)

*Sinema oyuncusu. 1947'de Konya'da doğdu. Hababam Sınıfı, Merhaba, Maskeli Beşler, Hababam Taburu gibi çok sayıda komedi filminde yardımcı karakter rollerinde oynadı.

*3 Ocak 2012'de İstanbul'da öldü.

Azer Bülbül (1969-2012)

*Arabesk müzik sanatçısı.1969'da Kars'ın Arpaçay ilçesinde dünyaya geldi Azer Bülbül. Gerçek adı Subutay Kesgin'dır. Ailesi ile birlikte Almanya'ya yerleşti. Müzik yaşantısına "Garip Yolcu" albümü ile başladı. Halk Müziği - Arabesk tarzında "Yalan Olur" , "Ben Sana Vurgunum" , "Fırat" gibi albümleri ile müzik yaşantısına devam etti.

* 7 Ocak 2012'de Antalya'da otel odasında ölü bulundu.

Prof. Dr. Mehmet Gürkan (1953-2012)

*1953'te Kütahya Emet'te doğdu. İlk ve orta öğrenimini aynı ilçede, lise öğrenimini ise Kütahya'da tamamladı. 1975'te Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nden mezun oldu. Çorum'da iki yıl merkez veteriner hekimi olarak görev yaptıktan sonra 1979'da Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Travmatoloji ve Ortopedi Kürsüsüne asistan oldu. Doktor unvanını aldı. 1987'de Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Cerrahi Anabilim Dalı'nda Yardımcı Doçent oldu. Aynı fakültede Dekan Yardımcılığı ve Fakülte Yönetim Kurulu Üyeliği görevlerini yürüttü. 1994'te Kırıkkale Üniversitesi Veteriner Fakültesi'ne öğretim üyesi olarak atandı. 2006'da doçent, 2011'de ise profesör oldu. 2010'da Dekan Yardımcılığı görevini yürüttü.

* 10 Ocak 2012'de öldü.

Rauf Raif Denktaş (1924-2012)

*KKTC Kurucusu. Cumhurbaşkanı.1924'te Kıbrıs Baf'ta doğdu. İstanbul Arnavutköy İlkokulu'nda okudu. Kıbrıs Lefkoşa İngiliz Okulu'nu bitirdi. Fazıl Küçük'ün "Halkın Sesi" gazetesinde yazıları yayınlandı. Mağusa'da tercümanlık ve memurluk yaptı. Daha sonra İngiltere'de hukuk eğitimi gördü. Avukatlık yaptı. 1948'de Kıbrıs Türklerinin düzenlediği ilk mitingde Fazıl Küçük ile beraber hatiplik

yaptı. Türk cemaatinin iki önemli ismi Faiz Kaymak ve Fazıl Küçük arasında arabulucu rolünü üstlendi. Kıbrıs Türk Kurumlar Federasyonu Kongresi'nde başkanlığa seçildi. Savcılık görevinden istifa etti. Cemaat sorunlarıyla uğraşmaya başladı. Arkadaşlarıyla 1958'de Türk Mukavemet Teşkilatını kurdu. Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası'nın hazırlanmasında emeği geçti. Aynı yıl Türk Cemaat Meclisi'yle İcra Komitesi Başkanlığı'na seçildi. 1973'e kadar Kıbrıs Cumhurbaşkanı Muavini ve Kıbrıs Türk Yönetim Başkanı oldu. 1975'te Kıbrıs Türk Federe Devleti'nin meclis başkanı görevlerini de yürüttü. İlk devlet başkanlığına seçildi. Yeniçağ gazetesinde yazıları yayınlandı.

*14 Ocak 2012'de tedavi gördüğü Yakın Doğu Üniversitesi Hastanesi'nde öldü. Devlet töreni ile Lefkoşa Cumhuriyet Parkı'nda toprağa verildi.

Eseri: 8 cilt olarak hatıraları ve hakkında çeşitli kitaplar yazıldı.

Prof. Dr. Abamüslim Güven (1965-2012)

*Kafkas Üniversitesi eski rektörü. 1965'te Ardahan'ın Hanak İlçesi Koyunpınarı Köyü'nde doğdu. İlk ve Orta öğrenimimi Hanak'ta, Liseyi Posof Lisesi'nde tamamladı. 1983'te Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nden mezun oldu. Bir süre özel sektörde çalıştı.1988'de Atatürk Üniversitesi Kars Veteriner Fakültesi Besin Hijyeni ve Teknolojisi Anabilim Dalına Araştırma Görevlisi olarak girdi. Kars Veteriner Fakültesi adına Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nde doktora eğitimine başladı. 1998'de Doçent, 2004'te Profesör oldu. Veteriner Fakültesi Dekanlığı yaptı.

*14 Ocak 2012'de öldü.

Evin Esen (1949-2012)

*Sinema ve dizi oyuncusu. 1949'da doğdu. Çiçek Taksi, Tatlı Kaçıklar gibi dizilerde rol aldı. Son olarak da Akasya Durağı adlı dizide Şaziment karakterini canlandırdı.

*14 Ocak 2012'de İstanbul'da kalp krizinden öldü.

Yener Dinçmen (1942-2012)

*Hazine eski müsteşarı. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye Bölümünden mezun oldu. Maliye Bakanlığı Hazine Genel Sekreterliği'nde görev aldı. 1975-1980 yılları arasında Washington Büyükelçiliği'nde Ekonomi Müşavirliği görevini sürdürür. Devlet kademelerinde Başbakan Müşavirliği de dahil olmak üzere pek çok görevde bulundu.

*22 Ocak 2012'de İstanbul'da Kemer Country'deki evinde çıkan yangın sonucu tedavi gördüğü Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde öldü.

İlhan Kantarcı (1955 -2012)

*Tiyatro sanatçısı. 1955'te doğdu. İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tiyatro Bölümünden mezun oldu. Aynı yıl Bursa Devlet Tiyatrosu'nda göreve başladı. Daha sonra Ankara Devlet Tiyatrosu'nda çalışmaya devam etti. İzmir, Bursa ve Ankara Devlet Tiyatrosu'nda sahnelenen 37 değişik oyunda oyuncu, reji yardımcısı ve rejisör olarak görev aldı.

*27 Ocak 2012'de Ankara'da öldü. Karşıyaka Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Dr. Alaaddin Yılmaztürk (1927-2012)

*Senatör, bürokrat. 1927'de Düzce'de dünyaya geldi. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. Patoloji ve Adli Tıp ihtisası gördü.1968'de Cumhuriyet Senatosu'na Adalet Parti Bolu Senatörü olarak seçildi. Adli Tıp'ta görev aldı. Sağlık İstatistik Planlama Dairesi Genel Müdürlüğü yaptı.

*27 Ocak 2012'de İstanbul'da öldü. Silivrikapı Mezarlığında toprağa verildi.

Nurettin Kurtuluş (1945-2012)

*Gazeteci. 1945'te Plevne doğdu. Ankara'da öğrenimi tamamladı. Mali Muhasebeci olarak ça-

lıştı. Almanya'da Condor Uçak Şirketi'nde çalıştı. Bu arada tiyatro üzerinde aralıklarla eğitimini sürdürdü.1986 "Dünya Barış Yılı"nda İsviçre'den Tiyatro dalında birincilik ödülü aldı. 6 tiyatro oyunu vardır. Mudanya'da çeşitli internet sitelerinin yanı sıra Bursa'da yayımlanan haftalık Gündem ve Mudanya'nın Sesi gazetelerinde makaleleri yayınlandı.

*30 Ocak 2012'de öldü.

Eserleri: Alman Muz Cumhuriyeti(1993). Ah Şu Türklerden Vahşi Türkler-Deneme (1997).

Taha Toros (1912-2012)

*Araştırmacı, yazar. 1912'de Adana'da doğdu. Adana Lisesi ile İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Adana Ticaret ve Sanayi Odası Genel Sekreteri olarak görev yaptı. Ticaret Bakanlığı'nda müfettiş olarak çalıştı. Folklor ve edebiyat üzereni araştırmaları ile tanındı. Çeşitli dergilerde yazı ve araştırmaları yayınlandı.

*31 Ocak 2012'de İstanbul'da öldü. Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Eserleri: Toros Demetleri (1929), İki Ses Geliyor (1934), Türk Kadın Şairleri (1934), Seyhan Efsanesi (1935),Toroslar da Tahtacı Oymakları (1938), Köy İktisadiyatı (1938), Şair Ziya Paşa'nın Adana Valiliği (1940),Dadaloğlu (1940),Türk Hatipleri (1949), Geçmişte Türkiye-Polonya İlişkileri (1983), Fikret Mualla (1986), İlk Kadın Ressamlarımız (1988), Mazi Cenneti 1 (1992), Kahvenin Öyküsü (1998), Türk Edebiyatından Altı Renkli Portre (1998), Nazım Hikmet (2005).

Mustafa Başoğlu (1933-2012)

*Sağlık-İş Sendikası eski genel başkanı. 1933'te Trabzon'da doğdu. İstanbul Bakırköy Akıl Hastanesi Adli Serviste memur olarak çalıştı. Sağlık-İş Sendikası'nda kurucu üye olarak sendikacılığa başladı. İlk Genel Kurul'da sendika başkanlığına seçildi. 1976'de Bakanlar Kurulu kararıyla Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mütevelli Heyeti üyeliğine atandı. 1977'de Adalet Partisi Ankara milletvekili olarak meclise girdi. Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu üyeliği yaptı.12 Mart 2011 tarihinde yapılan Sağlık-İş Sendikası Genel Kurulu'nda 50 yıllık aralıksız genel başkanlığı görevinden ayrıldı. Demokrat kişiliği ile tanındı.

*31 Ocak 2012'de Ankara'da öldü. Tacettin Dergâhı'ndaki kabristana defnedildi.

Baykal Kent (1943-2012)

*Sinema ve tiyatro oyuncusu. 1943'te İstanbul'da doğdu. Sanat hayatına tiyatro oyunculuğuyla başladı. Tam 25 yıl boyunca Ferhan Şensoy'un Ortaoyuncuları topluluğunda sahneye çıktı. 1963'den itibaren sinema filmlerinde figüran olarak oynadı. Daha çok komedi filmlerinde komik tipleri canlandırdı. 1987'den itibaren televizyon dizilerinde yer aldı.

* 6 Şubat 2012'de Bursa'da öldü. İstanbul Ortaköy Mezarlığı'nda toprağa verildi.

İbrahim Subaşı (1926-2012)

*Emekli İstanbul merkez vaizi. 1926'da Tokat'ın Niksar ilçesinde doğdu. İslâmi ilimleri kendi beldesinde Dursun Gümen hocadan aldı. Ayrıca İstanbul'da zamanın din âlimlerinden Ömer Nasuhi Bilmen, Bekir Haki Efendi, Ermenekli Saffet Efendi ve Abdurrahman Güzelyazıcı'dan uzun yıllar ilim öğrendi. İsmailağa, Haydar Kaptanpaşa, Beyoğlu, Kamer Hatun, Kasımpaşa Büyük camilerinde imam-hatiplik yaptı. Bursa'nın Karacabey ve İstanbul Şile ilçesinden sonra uzun yıllar İstanbul'un Fatih ilçesinde vaizlik ve müftü vekilliklerinde bulundu.1982 yılında emekli oldu.

*8 Şubat 2012'de İstanbul'da öldü. Fatih camii haziresine defnedildi.

Yılmaz Öztuna (1930-2012)

*Yazar, tarih araştırmacısı. 1930'da İstanbul'da doğdu. İstanbul Lisesi ile İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müziği Konservatuarı, Paris Üniversitesi Siyasî İlimler Enstitüsü'nde ve Paris Konservatuarı'nda eğitim gördü. Konya Milletvekili olarak meclise girdi. Kültür Bakanlığı müşavirliği, İstanbul

Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı'nda kurucu yönetim kurulu üyeliği, Yay-Kur (Yaygın Yüksek Öğretim) programında Osmanlı siyasi ve medeniyet tarihi öğretimi görevlerinde bulundu. Türk Parlamenterler Birliği, İstanbul Gazeteciler Cemiyeti, Ankara Aydınlar Ocağı, Anadolu Kulübü, Yahya Kemal'i Sevenler Cemiyeti, İstanbul Şehrini Güzelleştirme Derneği, Türk - Suudi Dostluk Cemiyetleri, Avrupa Konseyi Cemiyeti üyesi oldu. Türkiye Gazetesinde köşe yazarlığı yaptı.

*9 Şubat 2012'de Ankara'da tedavi gördüğü Güven Hastanesi'nde öldü.

Eserlerinden bazıları: Büyük Türkiye Tarihi, Bir Darbenin Anatomisi, Türk Tarihinden Yapraklar, Osmanlı Padişahlarının Hayat Hikâyeleri, Türk Tarihinden Porteler, Tarih Sohbetleri, Musiki Ansiklopedisi.

Arif Baş (1929-2012)

*Eğitimci, yazar. 1929'da Yozgat'ın Sorgun ilçesi Bahadın Beldesi'nde doğdu. Öğretmen ve yöneticilik yaptı. Yozgat İl Genel Meclisi Üyeliği ve Bahadın Belediye Başkanı oldu. Yozgat Bozok ile Sorgun Postası'nda yazıları yayınlandı Çeşitli ödüller aldı.

*10 Şubat 2012'de öldü.

Eserleri: Her Yönüyle Bahadın Tarihi, Âşık İbrahim, Banttaki Ses, Dikenli Gül Bahçesi, Köy Enstitülü Yıllarım.

Adnan Başer (1921-2012)

*Devlet tiyatroları sanatçısı. 1921'de İstanbul'da doğdu. 1955'te korist olarak Devlet Tiyatroları ailesine katıldı. 1967'de dram bölümü sanatkârı oldu. 1986'da yaş haddinden emekli oldu.

*14 Şubat 2012'de Ankara'da öldü.

Cem Atabeyoğlu (1924 -2012)

*Spor tarihçisi. 1924'te doğdu. İstanbul Erkek Lisesi'nden mezun oldu. Gazeteciliğe 1942'de Son Posta gazetesinde spor yazarı olarak başladı. Daha sonra Cumhuriyet, Günaydın, Fotospor, Türkspor gazete ve dergilerinde yazılar yazdı. Fenerbahçe Kulübü'nde basketbol şubesinin kurucuları arasında yer aldı. 1955-1980 yılları arasında Basketbol Federasyonu'nda üye ve asbaşkan olarak çalıştı. 1970'de Uluslararası Spor Yazarları Derneği "AIPS"e (Basketbol Komitesi) seçilen ilk Türk üye oldu. Spor tarihi ve inceleme-istatistik konularındaki çalışmaları ve eserleriyle tanındı.

*15 Şubat 2012'de İstanbul'da öldü.

Eseri: Spor Tarihi 3 cilt.

Prof. Dr. Metin Aktaş (1955-2012)

*Rektör yardımcısı. 1955'te Ankara'da doğdu. Ankara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümünden mezun oldu. Ankara Üniversitesi'nde 1978'de yüksek lisansını,1982'de doktorasını tamamladıktan sonra, 1990'da Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'ne yardımcı doçent olarak atandı. Aynı fakültede 1990'da doçent, 1996'da profesör unvanı aldı TÜBİTAK Bilim Adamı Yetiştirme Grubunca desteklenen bir proje ile 1986 yılında İngiltere British Museum (Nat-Hist) Entomoloji Departmanında bilimsel araştırma yaptı. Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanlığı, Gazi Üniversitesi Rektör Yardımcılığı görevlerinde bulundu.

*17 Şubat 2012'de Ankara'da öldü.

Kahraman Acehan (1945-2012)

*Tiyatro sanatçısı. 1945'te İstanbul'da doğdu. Kabataş Lisesi ile İstanbul Belediye Konservatuarı'nı bitirdi. 1965'te İstanbul Şehir Tiyatrolarına girdi. Aynı yıl "Efe Ali" adlı oyunla sahneye çıktı. Şehir Tiyatroları'ndan emekli olduğu 2011 yılına dek birçok tiyatro oyununda görev aldı. Uzun yıllar seslendirme sanatçılığı ve yönetmenlik yaptı.

*19 Şubat 2012'de İstanbul'da öldü.

Hikmet Atalay (1930 -2012)

*Tiyatro sanatçısı. 1930'da Bursa'da doğdu. Mesleğe Çocuk Tiyatrosu'nda başladı. 1959'da Devlet Tiyatroları'na geçti. Yaş haddinden

emekliye ayrıldığı 1996 yılına kadar 34 değişik oyunda görev aldı.

*19 Şubat 2012'de Ankara'da öldü.

Doç. Dr. Ahmet Halaçoğlu (1961-2012)

*Öğretim üyesi, tarihçi. 1961'de Adana'nın Kozan ilçesinde doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nden mezun oldu. 1984'te Fırat Üniversitesi'nde asistan olarak göreve başladı. 1991'de "Balkan Harbi Sırasında Rumeli'den Türk Göçleri (1912-13)" isimli doktora teziyle tarih bilimi doktoru unvanı aldı. 2003'te doçent oldu.

*20 Şubat 2012'de kalp krizinden öldü.

Eserleri: Balkan Harbi Sırasında Rumeli'den Türk Göçleri (1912-1913),Trabzon Olayları ve Ermenilerin Yargılanması, Teke (Antalya) Mütesellimi Hacı Mehmed Ağa ve Faaliyetleri, Hatay'ın Anavatan'a Katılmasında Dörtyol'un Yeri ve Önemi.

Ertan Gökalp (1952 -2012)

*Gazeteci. 1952'de Çanakkale'de doğdu. İstanbul Üniversitesi Gazetecilik Enstitüsü'nden mezun oldu. Mesleğe 1976'da Tercüman gazetesinde başladı. Anadolu Ajansı İstanbul Bölge Müdürlüğü'nde uzun yıllar çalıştı. Haber Müdürlüğü yaptıktan sonra emekli oldu.

*21 Şubat 2012'de İstanbul'da öldü.

Yusuf Kurçenli (1947-2012)

*Yönetmen. 1947'de Rize'de doğdu. İstanbul Üniversitesi'nde gazetecilik öğrenimi gördü. 1973 ile 1980 yılları arasında TRT'de yapımcı ve yönetmen olarak çalıştı. İlk filmi "Ve Recep ve Zehra ve Ayşe"yi 1983'te yönetti. Daha sonraki yıllarda çektiği birçok film, değişik festivallerde ödüller kazandı.

*22 Şubat 2012'de İstanbul'da öldü.

Saffet Ulusoy (1930- 2012)

*İş adamı. 1930'da Trabzon'un Of ilçesinde doğdu. İlköğrenimini 1939-1943 yılları arasında Of İlkokulu'nda tamamladı. 1944-1945 yılında babasının yanında çalışma hayatına başladı.1946'da otobüs işletmeciliğine geçti. 1974'te işini İstanbul'a nakletti. Karayolu ile uluslararası yük taşımacılığı, otobüs işletmeciliği ve turizm faaliyetlerine girdi. Şirketlerini Ulusoy Ticari Yatırımlar Holding A.Ş. bünyesinde topladı. 1961'de Trabzon Şoförler Cemiyeti 2. Başkanlığı, 1972'de Trabzon Belediyesi Reis Vekilliği, 1981-2001 yılları arasında 20 yıl Uluslararası Nakliyeciler Derneği Başkanlığı'nı yaptı.

*23 Şubat 2012'de İstanbul'da öldü.

Ahmet Demir (Âşık İmamî) (1954 -2012)

*Halk şairi. 1954'te Adana Kozan Bağtepe köyünde doğdu. Asıl adı Ahmet Demir'dir. İlkokulu köyünde okuduktan sonra ortaokul ve İmam Hatip Lisesi'ni dışarıdan bitirerek, 11 yıl kadar Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde imamlık ve Kur'an kursu öğretmenliği görevlerinde bulundu. "İmamî" mahlası ile tanındı. Aynı yörede yetişmiş âşıklardan Halil Karabulut'tan etkilenen Demir, Feymani, Garip Hacı, Reyhanî gibi âşıkların izinde bilgisini pekiştirdi. Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde yapılan yarışmalarda ödüller aldı. Albüm hazırladı.

*28 Şubat 2012'de Kozanda evinde ölü bulundu.

Ali Galip Vural (1947-2012)

*Gazeteci. 1947'de Giresun'un Tirebolu ilçesinde doğdu. Mesleğe 1964'te Vatan gazetesinde muhabir olarak başladı. Millet, Yeni Devir, Türkiye gazetelerinde çalıştı. Günaydın, Tan, Cumhuriyet ve Meydan gazetelerinde sayfa sekreterliği yaptı.1997'de yılında Güle Güle gazetesini kurdu.

*2 Mart 2012'de İstanbul'da öldü.

Prof. Dr. Vural Altın (1950-2012)

*Öğretim üyesi. Üniversty Of Colifornia'dan inşaat mühendisi olarak mezun oldu. Aynı okulda yüksek lisansını ve doktorasını tamamladı. İstanbul Boğaziçi Üniversitesi'nde görev aldı.

Profesörlüğe yükseldi. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Nükleer Güvenlik Danışma Komitesi üyeliği, TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi Yayın Kurulu Üyeliği, TÜBİTAK Başkan Danışmanlığı, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Danışma Kurulu Üyeliği, Atom Enerjisi Komisyonu Nükleer Güvenlik Komisyonu Üyeliği görevlerinde bulundu.

*2 Mart 2012'de bir toplantı için gittiği Bursa'da kalp krizinden hayatını kaybetti

Dr. Zeki Uygur (1926 -2012)

*Hekim, ressam. Tiyatro oyuncusu Nejat Uygur'un ağabeyi. 1926'da İstanbul'da doğdu. 1950'de Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. Beyin cerrahı olarak ihtisasını Gülhane Askerî Tıp Akademisinde tamamladı. 1952'de ilk kez ABD'ye Deniz Kuvvetleri adına üç muhrip gemiyi teslim alan Gaziantep zırhlı gemisiyle Tabip Üsteğmen rütbesiyle geldi. 1969'da Türk Silâhlı Kuvvetleri'nden Tabip Albay iken emekli olduktan sonra New York'a yerleşti. Binlerce Türkü ücretsiz olarak muayene etti, yardımda bulundu. "Zeki Baba" diye ünlendi.

*9 Mart 2012'de öldü.

Turgay Merih (-2012)

*Pop müziği bestecisi. Ankara'da doğdu. İlk, Orta ve Lise öğrenimini aynı kentte tamamladıktan sonra, Gazi Eğitim Enstitüsü İngilizce Bölümünü bitirdi. Çalıştığı Ankara Devlet Tiyatrosu'ndan 2004'te emekli oldu. Bu süre içinde TOBAV (Devlet Tiyatroları Opera ve Balesi Çalışanları Vakfı)'ın çıkardığı Oynayan İnsan Dergisi'nin Yazı İşleri Müdürlüğünü yaptı ve bu dergide çeşitli makaleleri yayınlandı. Diğer yandan müzik alanında yorumculuğunun yanı sıra, söz yazarı ve besteci olarak birçok esere imza attı.

*9 Mart 2012'de Ankara'da öldü.

İsmail Adnan Karaismailoğlu (1933-2012)

*Din adamı. 1933'te Trabzon'nun Of ilçesinin Saraçlı (Halman) köyünde doğdu. Sekiz yaşında Ömer Efendi (Aksak Hoca)dan Kur'an okumayı öğrendi. Aynı yıllarda Topal Hafız Karaismailzade Hoca'dan hafızlığa çalıştı. Medrese hayatında Mehmet Rüştü Aşıkkutlu Hoca Efendi'den talim, değişik Osmanlı Ulemasından Arapça, son iki sene Çaykaralı Hacı Hasan Rami Efendi' den fıkıh, akaid ve tefsir dersleri aldı. Trabzon, Rize ve İstanbul'un çeşitli yerlerinde imam-hatiplik görevinde bulundu. Fahri vaizlik yaptı.

*22 Mart 2012'de İstanbul'da öldü.

Kemal Cantürk (1926-2012)

*Ticaret eski Bakanı. 1926'da Erzincan Kemah'ta doğdu. İstanbul Kabataş Lisesi ile AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden mezun oldu. Maliye Bakanlığı'nda Hazine Genel Müdürlüğü, Müsteşarlık ve DPT Müsteşarlığı görevlerinde bulundu. Cumhuriyet Senatosu üyeliği yaptı. 1980'de kurulan Bülent Ulusu hükümetinde dışarıdan Ticaret Bakanı olarak görev aldı.

*22 Mart 2012'de Ankara'da öldü. Cebeci Asri Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Yüksel Bayer (1933-2012)

*Gazeteci. 1933'te Mersin Anamur'da doğdu. Gazetecilik Okulu'ndan mezun oldu.1957'de Vatan gazetesinde spor muhabiri olarak mesleğe başladı, ardından Hürriyet ve Star gazetelerinde çalıştı ve Tercüman gazetesinde uzun süre müessese müdürlüğü görevinde bulundu. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Denetleme Kurulu üyeliği yaptı.

*23 Mart 2012'de öldü.

Sırrı Yüksel Cebeci (ö.2012)

*Gazeteci. Yeni İstanbul, Akşam, Tercüman, Güneş ve Türk Haberler Ajansı'nda çalıştı. TRT'ye çeşitli programlar hazırladı. Halk'a ve Olaylara Tercüman Gazetesi'nde köşe yazıları yazdı. Tercüman'ın kapanmasından sonra yazarlığa www.gercekgundem.com 'da devam etti.

*24 Mart 2012'de İstanbul'da öldü.

Eserleri: Silâhların Gölgesinde Demirel, Çankaya.

Füsun Aytaç (1962 -2012)

*Devlet Tiyatroları sanatçısı. 1962'de Uşak'ta dünyaya geldi. Ankara Devlet Konservatuarı Tiyatro Bölümü'nden mezun oldu. Aynı yıl Adana Devlet Tiyatrosunda stajyer sanatçı olarak göreve başladı.1987- 88 döneminde Adana Devlet Tiyatrosu'nda, 1988'den günümüze kadar İzmir Devlet Tiyatrosu"nda sanatçı olarak birçok Oyunda görev yaptı. Türkmen Düğünü, Deli Emine, Kadife Çiçekleri, Her Devirde Adam, Cengiz Han'ın Bisikleti, Susuz Yaz, Barış, Topuzlu, Keşanlı Ali Destanı, oyunlarında görev aldı.

*26 Mart 2012'de öldü.

Hüseyin Baş (Hacıbeyoğlu) (1929-2012)

*Gazeteci. 1929'da Samsun'un Bafra ilçesinde doğdu. İlköğrenimini Bafra'da, orta ve liseyi Galatasaray Lisesi'nde tamamladıktan sonra Paris'te gazetecilik eğitimi aldı. Akşam gazetesi ve Ant dergisinde dış politika ve sanat yazıları yazdı. Sinematek Derneği'nin kurucu ve yöneticileri arasında da yer aldı. Barış Derneği'nin yönetim kurulu üyeliği ve Dünya Barış Konseyi üyesi oldu. Cumhuriyet gazetesinde "Değişen Dünyadan" başlıklı köşesinde yazıları yazdı.

*31 Mart 2012'de öldü.

Eseri: Vatansız Gazeteci.

Ekrem Bora (1934-2012)

*Sinema oyuncusu. Asıl ismi Ekrem Uçak'tır. 1934'te Ankara'da doğdu. İlkokuldan sonra, Sultanahmet Devlet Basımevi Kursu'nu bitirerek mürettip ve mücellit diploması aldı. 1953'te Yıldız dergisinin açtığı artist yarışmasında birinci oldu. 1955'te ilk filmi "Alın Yazısı"nı çevirdi. Pek çok filmde başrol oyuncusu oldu. Dizi filmlerde oynadı.

*1 Nisan 2012'de İstanbul'da öldü.

Fatma Neslişah Sultan (-2012)

*Son Osmanlı Padişahı Sultan Vahdettin'in ve son halife Abdülmecid'in torunu. Osmanlı Hanedanının hayattaki 16 sultanından birisi idi.1921'de babasının Nişantaşı'ndaki sarayında doğdu. Hanedan üye ve mensuplarının 1924'te yurt dışına çıkarılması sırasında 3 yaşındaydı. Babası Şehzade Ömer Faruk Efendi Halife Abdülmecid Efendi'nin oğlu Sultan Abdülaziz Han'ın torunu, annesi Rukiye Sabiha Sultan ise Sultan Vahdettin Han'ın küçük kızıydı. Neslişah Sultan 1940'ta Mısır hanedanından Prens Muhammed Abdulmunim ile evlendi. Prensin 1952-1953 yıllarındaki 10 aylık Mısır kral naipliği döneminde o da Mısır Naibesi oldu. Mısır'da cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte kral hanedan üyeleri ile birlikte sürgüne tabi tutuldu.

* 2 Nisan 2012'de İstanbul'da öldü.

Şenol Özbek (1962 -2012)

*Araştırmacı, emekli yarbay. 1962'de Sivas'ın Geyikpınar köyünde doğdu. İlkokulu Ankara'nın çeşitli okullarında okudu. 1976'da Ankara Gazi Osman Paşa Ortaokulu'nu, 1979'da da Ankara Atatürk Lisesi'ni bitirdi. Kara Harp Okulu'ndan mezun oldu. Yurtiçinde ve yurtdışında çeşitli yerlerde komutanlık ve karargâh subaylığı görevlerinde bulundu. Genelkurmay Karargâhı'nda çalıştı. Son görev yeri olan Kıbrıs'ta yarbay rütbesindeyken 2004'te kendi isteğiyle emekliye ayrıldı. Kanal A'da "Sivil Düşünce" programında yorumculuk yaptı. Gazetelerde askerî vesayeti ve darbeleri eleştiren yazılar yazdı.

*2 Nisan 2012'de İzmir Menemen yakınlarında geçirdiği bir trafik kazasında hayatını kaybetti.

Eşref Bağrım (1954 -2012)

*Gazeteci, yazar. 1954'te İstanbul'da doğdu. İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Maliye Bölümü'nü bitirdi. Günaydın gazetesinde muhabir olarak çalıştı. Daha sonra Bodrum'a yerleşerek polisiye romanları yazdı.

*6 Nisan 2012'de Bodrum'da öldü.

Eserleri: Roman: Larissa (2000),Atlantis'te Rehine Krizi (2003), Mafya Turka (2003).

Kazım Yedekçioğlu (1919-2012)

*Eğitimci, yazar. 1919'da Kayseri'de doğdu. Sivas Öğretmen Okulu ve Gazi eğitim Enstitüsü Türkçe Edebiyat Bölümü'nden mezun oldu. Savur, Muş, Bartın, Kayseri, Gaziantep, Kayseri, Osmaniye ve İstanbul'daki ilk ve orta dereceli okullarda öğretmenlik ve okul müdürlüğü görevlerinde bulundu. İstanbul Küçükköy Vefa Poyraz Lisesi Müdürü olarak görev yaptıktan sonra emekli oldu. Kayseri'de mahalli gazete ve dergilerde yazılara yayınlandı.

*8 Nisan 2012'de öldü.

Eserleri: Kayserili Genç Şairler Antolojisi (1956), Dikenli Kestanem-Hoca Hakkı (1961), Övünmek Gibi Olmasın Ama Kayseriliyim (1972), İğneden İpliğe (1973), Okul Piyesleri (1973), Kayseri Ağzı I- Deyimler (1989), Kayseri Ağzı II – Sözcükler (1992), Kayseri Ağzı III – Atasözleri (1994), Kayseri Ağzı IV Atasözleri- İlenmeler-Metin Örnekleri.

Meral Okay (1959-2012)

*Senarist, oyuncu. 1959'da Ankara'da doğdu. Anıttepe Lisesi'nden mezun oldu. Bir süre devlet memurluğu yaptı. Toprak Mahsulleri Ofisi'nin Dünya Bankası projelerinde ve TBMM'nin Atatürk'ün 100'üncü yaşı kutlamaları çerçevesinde kurulan komisyonda yer aldı. 12 Eylül döneminde Türkiye İşçi Partisi üyesi ve işyeri temsilcisiydi. İstanbul'a taşınarak Günaydın gazetesinde çalışmaya başladı. Dergicilik, yayıncılık, yapımcılık, Sezen Aksu ile sahne çalışmaları yaptı, şarkı sözleri yazdı. İkinci Bahar dizisiyle ünlendi. 2011 yılında "Muhteşem Yüzyıl" dizisinin senaristliğini yaptı.

*9 Nisan 2012'de öldü.

Rıza Akdemir (1930-2012)

*Şair, yazar, emekli vali. 1930'da Rize'de doğdu. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İdari Şubeden mezun oldu. Tokat Reşadiye, Niksar, Artova, Kayseri Sarız kaymakamlıkları yaptı. Siirt ve Balıkesir Valisi oldu. İçişleri Bakanlığı'nda Özlük İşleri Genel Müdürlüğü, Müsteşar Yardımcılığı görevlerinde bulundu. Edebiyat ve sanatla ilgilendi Bir dönem İLESAM Genel Başkanlığı yaptı. Büyük Türkiye Partisi ile Doğru Yol Partisinin kurucuları arasında yer aldı.

*10 Nisan 2012'de Ankara'da öldü.

Eserleri: Bir Demet Çiçek, Dini ve Millî Şiirler Antolojisi, Sancak Bey, İlim Adamı, Bir Avuç Masal, Masal Çiçekleri, Billur Damlalar, Dünyanın En Güzel Masalları, Şiir Demeti, Çocuk Hikâyeleri, Adalet, Vatansız Adam, Brezilya'da Müslüman Bir Din Adamı.

Ahmet bin Bella (1916-2012)

*Cezayir Kurtuluş Savaşı önderlerinden ve Cezayir'in ilk devlet başkanı 1916'da Marniye'de doğdu. Fransız ordusunda savaşa katıldı ve madalya aldı.1947'de "Demokratik Özgürlüklerin Zaferi İçin Hareket" kongresinde görev aldı.1949'da Oran posta merkezine yapılan saldırıya katıldı. 1950'de tutuklandı. 1952'de kaçtı, Kahire'ye sığındı. 1954'deİhtilalci Birlik ve Eylem Komitesi'nde Budiaf, Bin Bulayd ve Diduş ile birlikte 1 Kasım ayaklanmasını hazırladı. Bundan sonra Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin dış delegasyonunda önemli rol oynadı. 1956'da Fas yolculuğu sırasında uçağı Cezayir açıklarında çevrildi ve Hıdır, Budiaf ve Ahid Ahmed ile birlikte tutuklandı. Evian Antlaşmalarının sonuna kadar Fransa'da tutuklu kaldı. 1962'de otoritesini yavaş yavaş Cezayir'de kabul ettirdi. Cezayir Cumhuriyeti Geçici hükümeti ile çatıştıktan sonra bir "Siyasi Büro" kurdu. Bu büro ülkeyi yönetmekle görevlendirildi. Kurucu Meclis seçimleri 20 Eylül 1962'de yapıldı ve Bin Bella başkanlığındaki hükümet, 29 Eylül 1962'de iktidara geldi. Bin Bella 1963'te cumhurbaşkanı oldu. Ulusal Kurtuluş Cephesi Kongresi'nde partinin genel sekreterliğine getirildi. Ama yönetimine karşı muhalefet gitgide şiddetlendi. Biskra'da Albay Şâbanî'nin yönettiği isyanı bastırdı.1965'te Albay Bumedyen'in yönettiği hükümet darbesi sonunda devrildi ve yargılanmaksızın hapse

atıldı. 1979'da zorunlu ikamete mecbur edildi. 15 yıl süreyle kaldığı cezaevinden 1980'de serbest bırakıldı. Önce Fransa'ya, oradan da İsviçre'ye geçti. İktidarda kaldığı yıllarda ılımlı ve özel bir sosyalist çizgiden yanayken, cezaevinde yaptığı incelemeler ve Kur'anî tetkikler, yeniden İslâmî düşünceye dönmesine sebep oldu. 1984'te yurtdışında Cezayir Demokrasi Hareketi adlı partiyi kurdu. Cezayir'de demokrasiye dönülmesi ve yeni anayasa hazırlanması için çağrıda bulundu. 1990'da affedilerek ülkesine döndü*13 Nisan 2012'de öldü.

Rahmi Kalaycıoğlu (1926-2012)

*Türk Musikisi bestekârı. 1926'da Ankara Beypazarı'nda doğdu. Ankara Ticaret Lisesi ile İstanbul Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu Banka ve Muhasebe bölümünden mezun oldu. 1949'da. İstanbul Radyosunun açılış çalışmalarında görev aldı. İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü Genel Sekreterliği mali işlerde çalıştı. Almanya'nın Köln şehrine yerleşti. Türk işçilerinin kültürlerini artırmak ve ülkeden kopmalarının önlemek maksadıyla, Türk gazetelerinin Almanya Başbayii oldu. 1978'de Türkiye'de Yüksek Ticaretliler gazetesini çıkardı.

*18 Nisan 2012'de öldü.

Ayten Alpman (1930-2012)

*Türk pop müziği sanatçısı. 1930'da İstanbul'da doğdu. Erenköy Lisesi'nden mezun oldu. Sahneye ilk defa Taksim Belediye Gazinosu'nda Tıp Balosu'nda çıktı. İstanbul Radyosunda program yaptı. "Bir Başkadır Benim Memleketim" şarkısı ile ünlendi. *20 Nisan 2012'de öldü.

Dr. Saadettin Bilgiç (1920-2012)

*Ulaştırma ve millî savunma eski bakanı. 1920'de Isparta'nın Şarkikaraağaç ilçesinde doğdu. Kayseri Lisesi ile İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. Pratisyen hekim olarak yurdun çeşitli il ve ilçelerinde görev yaptı. 1957'de Ankara Numune Hastanesi'nde ihtisas görerek Genel Cerrah oldu. Ardından Adalet Partisi Isparta Milletvekili olarak meclisi girdi. Adalet Partisi Genel Başkan Yardımcısı oldu. I. Demirel Hükümetinde Ulaştırma Bakanlığına getirildi. Demokratik Parti'nin kurucuları arasında yer aldı. 1976'da İstanbul Milletvekili olarak V. Demirel Hükümetinde Millî Savunma Bakanlığı yaptı. 1982 Anayasası ile 10 yıl siyasi hayatı yasaklandı. 1983'te Zincirbozan askerî tesislerinde ikamete mecbur edildi. 1987 Anayasa Referandumu ile siyasi hakkı iade edildi.

*22 Nisan 2012'de tedavi gördüğü İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öldü.

Güngör Gençay (1934-2012)

*Şair, yazar, yayıncı. 1934'te İstanbul'da doğdu. Tavşanlı İlkokulu, Uşak Lisesi ve İstanbul Matbaacılık Okulunu bitirdi. Çeşitli işler yaptı. Yapı ve Kredi Bankası Asmaaltı ve Beyazıt şubelerinde müdür yardımcısı olarak çalıştı. Özel bir şirkette yöneticilik yaparak emekliye ayrıldı. Gerçek Sanat Yayınlarını yönetti. Şiir ve yazıları Yeditepe, Türk Düşüncesi, Yaba Edebiyat, A. Kadir, Rıfat Ilgaz ile çıkardığı Gelecek dergilerinde yayımlandı.

*23 Nisan 2012'de öldü.

Eserleri: Şiir: Sabah Rıhtımı (1965), Balıklar Ovası (1967), Oğul (1967), Dövülü Yürek (1968), Vurgunsuz Sabahlara Uyanmak (1988), Barut Yüklü Yıldızlar (1988), Annem Beni Yetiştirdi (1989), Kısacalar (1990), Ağmalar (1995), Denize Akan Yangın (1995), Yaşam Umuda Uyarlı (2000). Anı-Öykü: Askercilik (1994). Deneme: Düşüncenin Musluğundan (Özdeyişler, 1997), Kuşatılmış Günler (1998), Diğerleri: Genç Şairler Antolojisi, Cahit Sıtkı Tarancı / Hayatı, Sanatı, Şiirleri (1956), Gerçek Sanat (editör, 1986).

Şahap Kocatopçu (1916-2012)

*Sanayi ve teknoloji eski bakanı. 1916'da İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi ile BD Massachusetts Teknoloji Enstitüsü'nden mezun oldu, Seramik konusunda doktora yaptı. Türkiye Şişe Cam Fabrikaları A.Ş. Genel Müdürlüğü, İstanbul Sanayi Odası Meclis

Başkanvekilliği, TÜSİAD Başkanlığı, Kurucu Meclis Üyeliği, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı yaptı.

*26 Nisan 2012'de İstanbul'da öldü.

Nezih Uzel (1938-2012)

*Müzisyen ve yazar. 1938'de Mudanya'da doğdu.1949'da ailesi ile birlikte İstanbul'a göç etti. Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Profesör Süheyl Ünver, Kudümzenbaşı Sadettin Heper, Neyzenbaşı Halil Can, eski hat ve tezhip sanatçısı hattat Necmettin Okyay, hattat Halim Özyazıcı ve Bekir Pekten'den ders aldı. Yeni Kapı Mevlevihanesi son şeyhi Abdülbaki Efendi'nin oğlu Resuhi Baykara ve Abdülbaki Gölpınarlı ve Şeyh Mithat Bahari Beytur aracılığıyla Mevlevi kültürüne girdi. Üsküdar eski Özbekler Dergâhı son şeyhi Necmettin Özbekkangay'ın hizmetinde bulundu. Daha sonra gazeteciliğe başladı. Yerli ve yabancı gazetelerde muhabirlik, köşe ve araştırma yazarlığı yaptı. Belediye Konservatuarı İcra Heyeti'nde ve İstanbul Radyosu'nda Kudümzen olarak çalıştı. İslâm tarih, kültür ve sanatıyla ilgili 25 kitabı, eski tasavvuf müziğini içeren 28 plağı ve CD'leri yayımlandı. Semazenbaşı Ahmet Bican Kasaboğlu ile 1981'de İstanbul Sema Grubu'nu kurdu. Bu grup, yurt içinde ve dışında çok sayıda konser verdi ve sema gösterisi düzenledi

*1 Mayıs 2012'de İstanbul'da öldü.

İsmail Hakkı Develi (1953-2012)

*Adana Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri. 1953'te Sivas'ta doğdu. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi'nden mezun oldu. Sivas Maiyet Memurluğu, Çamardı Kaymakamlığı ve Belediye Başkanlığı, Pervari Çerkeş Kaymakamlıkları, Van Vali Yardımcılığı, Bolvadin, Gazipaşa Kaymakamlığı, Çınarcık Kaymakamlığı, Samsun Vali Yardımcılığı, Salihli ve Seyhan Kaymakamlığı ve Adana Vali Yardımcılığı görevlerinin ardından Adana İl Özel İdaresi Genel Sekreteri ve Adana Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri olarak görev yaptı.

*1 Mayıs 2012'de öldü.

Cüneyt Türel (1942-2012)

*Oyuncu, yönetmen, seslendirme sanatçısı. 1942'de İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümünden mezun oldu. Tiyatroya Yeşil Sahne ve Gençlik Tiyatrosu'nda başladı. Aynı dönemde İstanbul Üniversitesi Millî Türk Talebe Birliği Gençlik Tiyatrosu'na katıldı. Burada hem konservatuar düzeyinde bir iç eğitim aldı. Hem de pratik olarak seyirci karşısına çıktı. Gülriz Sururi-Engin Cezzar Tiyatrosu'nda profesyonel oldu. Daha sonra Lale Oraloğlu Tiyatrosu'nda çalıştı. 1965 yılında Cimri oyunu ile 30 yıl boyunca çalışacağı Şehir Tiyatroları'na geçti.

*2 Mayıs 2012'de öldü.

Osman Zeki Oral (1925-2012)

*Ressam. 1925'te Karadeniz Ereğlisi'nde doğdu. Resme küçük yaşlarında başladı. Ağabeyi nakkaş, babası hattat idi. Duvarlarının resimlerle dolu olduğu bir evde büyüdü. İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun atölyesinden mezun oldu.1947'de arkadaşlarıyla "Onlar Grubu"nu kurdu. Bolu Devlet Güzel Sanatlar Galerisi'nin kurucusu ve müdürü oldu. Daha sonra Ankara Devlet Güzel Sanatlar Galerisi Müdürlüğü görevine getirildi. Devlet Resim ve Heykel Müzesi ve Birleşmiş Ressam ve Heykeltıraşlar Derneği kurucuları arasında yer aldı.

*4 Mayıs 2012'de öldü.

Prof. Dr. Ali Baki Uras (1923-2012)

*Türkiye Futbol Federasyonu eski Başkanı. 1923'te Sinop'ta doğdu. İlkokulu Sinop'ta, orta ve lise eğitimini İstanbul Kabataş Erkek Lisesi'nde tamamladı. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. Mezuniyetten hemen sonra İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde gönüllü asistan olarak çalıştı. 1955'te genel cerrahi uzmanı oldu. Bir süre Amerika Birleşik Devletleri'nde kaldı. 1960'da doçent, 1967'de profesör oldu. 2. Cerrahi Kürsüsü Başkanlığı'nı yaptı. İstanbul Tıp Fakültesi Cerrahi Tıp Bilimleri Bölüm Başkanı

oldu. Kabataş Erkek Lisesinde basketbol oynamaya başladı. Oyuncu ve takım kaptanı olarak Galatasaray Basketbol Takımında oynadı. 49 kez millî forma giydi. 1954'te basketbola veda etti. Daha sonra antrenörlük ve Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığı yaptı.

*5 Mayıs 2012'de İstanbul'da öldü.

Arslan Kacar (1954-2012)

*Tiyatro sanatçısı. 1954'te Elazığ'da doğdu. 1968'de sekiz arkadaşıyla Elazığ Bölge Tiyatrosu'nu kurdu. 197'de Kenterler Tiyatrosu'nda başlayan profesyonel oyunculuk yaşamını, aynı yıl girdiği İBB Şehir Tiyatroları'nda devam ettirdi. Gizli Yüz, Sis, Anayurt Oteli, Talihli Amele'nin de aralarında bulunduğu çeşitli filmlerde rol aldı.

*9 Mayıs 2012'de İstanbul'da öldü.

Yaşar Sezginer (1938-2012)

*Gazeteci. 1938'de İstanbul'da doğdu. Mesleğe 1957'de Gece Postası'nda spor muhabiri olarak başladı. İstanbul Postası, Ekonomi, Tünaydın, Ticaret gazetelerinde çalıştı. Ekonomik Durum Gazetesi Ege Temsilciliği görevini sürdürdü.

*11 Mayıs 2012'de İzmir'de öldü.

Eyyüp Cenap Gülpınar (1943-2012)

*Eski devlet bakanı.1943'te Urfa Siverek'te doğdu. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldu. Serbest Avukatlık ve Çiftçilik yaptı. Şanlıurfa Milletvekili olarak meclise girdi. TBMM Başkanvekilliği ile Devlet Bakanlığı yaptı.

*14 Mayıs 2012'de Ankara'da öldü.

Erol Kardeseci (1936-2012)

*Sanatçı, rejisör. 1936'da Ankara'da doğdu. Ankara Devlet Konservatuarı Tiyatro Bölümü'nden mezun oldu. Aynı yıl Devlet Tiyatrolarında görev aldı. TV dizilerinde rol aldı. Seslendirme yaptı.

*15 Mayıs 2012'de Ankara'da öldü.

İdil Öztamer (1940 -2012)

*TRT eski spikeri, yapımcı. 1940'da İstanbul'da doğdu.1956'da İstanbul Radyosu Çocuk Kulübü'ne girdi. 1961'de aynı radyoda spikerliğe başladı. 1972'de İzmir Radyosu spikerliğine atandı. İstanbul ve İzmir radyolarında programlar hazırladı. Radyo ve televizyon sunuculuğu ile haber spikerliği görevlerinde bulundu.

*17 Mayıs 2012'de İstanbul'da öldü.

Prof. Dr. İbrahim Armağan (1943-2012)

*İzmir 9 Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi eski dekanı. 1943'te Kayseri'de doğdu. Üniversite eğitimi için devlet bursu ile Fransa'ya gitti. Üç lisans, üç yüksek lisans ve iki doktora diploması aldı. 1968-1971 yılları arasında Bordeaux Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak görev yaptı. Türkiye'ye döndüğünde bir süre Merkez Bankası'nda çalıştı. 1977'de Hacette Üniversitesi'nde sosyoloji doçenti oldu. Ege Üniversitesi'nde sosyoloji bölümünü kurdu. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde sanat sosyolojisi profesörü oldu. Dekanlık da yaptı. 1999'da emekli oldu. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Eğitim ve Danışma Merkezi'ni kurdu.

*26 Mayıs 2012'de öldü.

Orhan Boran (1928 -2012)

*Mizah ustası. 1928'de İstanbul'da doğdu. Edremit Cumhuriyet İlkokulu ile Galatasaray Lisesi'nden mezun oldu. İlk sahne deneyimini Galatasaray Lisesi'nde okurken, İstanbul Şehir Tiyatrolarında yaptı. Daha sonra İstanbul Şehir Tiyatroları'nda işe başladı. 1956'da BBC'nin açtığı sınavı kazanarak Londra'ya gitti. Dünya gazetesinin Londra muhabirliğini yaptı. Gece kulüplerinde "Ayaküstü Gırgırı" adıyla ilk stand-up geleneğini başlattı. Kibar esprileri, unutulmaz sesi ile tanındı. Gazetelerde köşe yazıları yazdı.

*26 Mayıs 2012'de öldü.

Eftal Küçük (1961-2012)

*Müzisyen. 1961'de Ankara'da doğdu. Ankara

Mimar Kemalettin Lisesi ile Orta Doğu Teknik Üniversitesi Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü'nden mezun oldu. Müziğe ilkokul sıralarında mandolin ve gitar çalarak başladı. Bir süre Devlet Opera ve Balesi'nde bale eğitimi aldı. Lise yıllarında amatör gruplarla birlikte müzik yaptı. Kurduğu amatör müzik grubuyla, TRT 3 Radyosu'nda yayınlanan Stüdyo FM isimli programa katıldı.1979'da Yeni Türkü'ye katıldı. Grupta gitar, buzuki ve Karadeniz kemençesi çaldı. Daha sonra Çağdaş Türkü isimli müzik grubuna katıldı.

*27 Mayıs 2012'de öldü.

Nedim Capman (1920-2012)

*Gazeteci. 1920'de Bulgaristan'ın Vidin şehrinde doğdu. ABD Ohio Bowling Green State Üniversitesi Gazetecilik Fakültesi'ni bitirdi. Ayrıca Iowa Eyalet Üniversitesi'nden mezun oldu. Gazeteciliğe 1941'de Ege Spor gazetesinin Ankara Bürosu'nda başladı. 1946 -1950 yılları arasında Akşam gazetesinin ABD muhabirliğini üstlendi. 1952'de İzmir'e döndü. Anadolu gazetesinde, ardından Zaman gazetesinde çalıştı. Ege Telgraf Gazetesi'nde görev yaptı. Ege Üniversitesi Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu'nda dersler verdi. Yeni Ekonomi gazetesini çıkardı.

*30 Mayıs 2012'de öldü.

Eserleri Haber Kanalları, Kitle Haberleşmesi, "Düzen-Başlık-Mizanpaj, Okyanusun Ötesinde, Gazete Yayınlama Tekniği.

Rekin Teksoy (1928-2012)

*Sinema yazarı. 1928'de İstanbul'da doğdu. Saint Michael Fransız Lisesi ile İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Roma Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Yön, Sosyal Adalet, Ataç dergilerinde sinema yazıları yazdı. Arkın Yayınevi'nin hazırladığı Sinema ve Cumhuriyet ansiklopedilerinin yayın yönetmeni oldu. Çeşitli eserleri tercüme etti. Sinematek Derneği'nde yöneticilik yaptı. TRT 2'de sinema ve edebiyat programı yaptı. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde Sinema derslerini verdi. Çeşitli ödüller aldı.

*31 Mayıs 2012'de öldü.

Tercüme ettiği eserler: Anahtar Sahipleri (Milan Kundera),Ay ve Şenlik Ateşleri (Cesare Pavese),Babafingo (Luigi Malerba), Büyülü Öyküler (Dino Buzzati),Gramsci'nin Külleri (Pier Paolo Pasolini),İki Efendinin Uşağı (Carlo Goldoni),İlahi Komedya (Dante Alighieri), İnşallah (Oriana Fallaci).

Abdurrahim Karakoç (1932-2012)

*Şair, yazar 1932'de Kahramanmaraş'ın Ekinözü ilçesinde doğdu. Belediyede muhasip olarak görev yaptı.1981'de emekli oldu. Şiire küçük yaşlarda başladı. Serdengeçti, Töre-Devlet, Ocak ve Yeni Düşünce dergilerinde şiirleri yayınlandı.1985'den itibaren gazetecilik yaptı. "Hasan'a Mektuplar", "Mihriban" şiirleri ile gündemden düşmedi,

*7 Haziran 2012'de tedavi gördüğü GÜ Tıp Fakültesi Hastanesinde öldü. Bağlum'da toprağa verildi.

Eserleri: Hasan'a Mektuplar (1965), Akıl Karaya Vurdu(1965), Eli Kulakta (1969), Vur Emri (1973), Kan Yazısı (1978), Suları Islatamadım (1983), Beşinci Mevsim (1985), Dosta Doğru, Akıl Karaya Vurdu (1994), Yasaklı Rüyalar (2000), Gökçekimi (2000), Gerdanlık-I (2000), Gerdanlık-II (2002), Parmak İzi (2002), Yağmur Yerden Yağar (2002), Anadolu'da Bahar (2007).

Prof. Dr. Emre Cingi (1941-2012)

*Hekim. 1941'de Nevşehir'de doğdu. Ankara Atatürk Lisesi ile Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde ihtisas görerek KBB uzmanı oldu. Aynı kürsüde uzman asistan olarak çalışmaya başladı. 1971 de Ankara Üniversitesi Diyarbakır Tıp Fakültesi KBB kürsüsüne atandı. 1975 de doçent oldu. KBB Kürsü Başkanı, Fakülte Kurulu, Yönetim Kurulu, Senato, Üniversite Yönetim Kurulu üyeliği görevleri yaptı. 1980'de Anadolu Üniversitesi Tıp Fakültesi KBB Kürsüsüne atandı ve profesör oldu. 1980-2003 yılları arasında Anabilim Dalı

Başkanlığı yaptı. 1982'de Cerrahi Tıp Bilimleri Bölüm Başkanı olarak görevlendirildi. Ayrıca Fakülte Kurulu, Yönetim Kurulu, Üniversite Yönetim Kurulu, Senato Üyeliği, Yayın Komisyonu Başkanlığı görevleri yaptı.

*11 Haziran 2012'de Eskişehir'de mimar oğlu tarafından eşi Prof. Dr. Munise İpek Cingi ile birlikte öldürüldü.

Sabri Ülker (1920-2012)

*Hayırsever işadamı. 1920'de Kırım'da doğdu. 1929'de ailesi ile Türkiye'ye göç etti. İstanbul Kadırga İlkokulu'nu bitirdi. Liseyi İstanbul Erkek Lisesi, Bilecik Lisesi ve Kütahya Lisesi'nde okudu. Daha sonra İktisadi ve Ticari İlimler Akademisini bitirdi. Yaz tatillerinde "Besler Bisküvi Fabrikası"nda çalıştı. Mezun olduktan sonra işçi iken birlikte çalıştığı bir usta ile bisküvi yapmaya başladı. Eski bir fabrika satın aldı. Ticari hayatı gelişerek ülkenin her tarafında dağıtım yapmaya başladı. Ülker grubunun temeli attı. Yaptığı hayır işleri ile tanındı.

*12 Haziran 2012'de İstanbul'da öldü.

Roger Garaudy (1913-2012)

*Fransız Müslüman düşünür. 1913'te Marsilya'da doğdu. 1952'de Sorbonne Üniversitesi edebiyat dalından mezun oldu. 1954'te SSCB Bilimler Akademisi'nden bilim dalında doktor unvanını aldı. Marksist İnceleme ve Araştırmalar Merkezi müdürlüğü yaptı. Fransız Parlâmentosu'nda milletvekili, Millet Meclisi Başkan Yardımcısı, Millî Eğitim Komisyonu Üyesi ve Senatör olarak görev aldı. Komünist Partisi tenkitlerini dikkate almadığı için bu kuruluştan ayrıldı. Üniversitedeki profesörlüğüne döndü. 1982'de Müslüman oldu. Her biri dünya çapında yankılar uyandıran eserleri yayınladı, pek çok ülkede konferanslar verdi. Basın yayın kuruluşlarında yayınlanan bildirileriyle milletlerarası siyaset ve yanlış tutumlar konusunda görüşlerini sık sık kamuoyuna duyurdu.

*12 Haziran 2012'de Paris'te öldü.

Prof. Dr. Salim Öğüt (1956 -2012)

*Öğretim üyesi. 1956'da Tokat'ta doğdu. Tokat İmam-Hatip Okulu İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü'nden mezun oldu. Bir yıl Erenköy Kız Lisesinde Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi öğretmenliği yaptı. Suudi Arabistan Mekke Ümmü'l-Kurra Üniversitesinde 1983'te Yüksek Lisansını, 1988'de de doktorasını tamamladı.1989'da Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi'nde Telif Uzmanı olarak göreve başladı.1992'de Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesine, 1995'de ise Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesinde görev yaptı. 1997'de Doçent, 2003'te profesör oldu. Son olarak İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyeliğine atandı.

*18 Haziran 2012'de öldü.

Cevdet Akçal (1925-2012)

*Yazar, gazeteci, Kütahya eski milletvekili. 1925'te Adana'nın Kozan ilçesinde doğdu. Adana Erkek Lisesi ile İstanbul Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Aynı fakültede 1946-1948 yılları arasında asistan olarak çalışan Akçalı, Paris Sorbonne Üniversitesi'nde Fransız Anayasası üzerine seminerlere katıldı. Kısa bir süre Devlet Planlama Teşkilatı'nda da çalıştı. Adana, İstanbul ve Kütahya milletvekilliği, TBMM Anayasa Komisyonu Başkanlığı ile Avrupa Konseyi Şeref Üyeliği ve Başkanvekilliği yaptı. Gazete ve dergiler çıkardı ve bazı gazetelerde köşe yazarlığı yaptı.

7 Temmuz 2012'de öldü.

Eserleri: Türkiye'de Tekrar İhtilal Olabilir mi?, Kıyma Makineleri, Paslanan Madalya, Danışma Kurulu Çıkmazı, Avrupa'da Türkiye'yi Savunmak, Demokrasi Yolunda, Aksakal Deyişleri, Yeşil Sermaye.

Güngör Dilmen (Kalyoncu) (1930 -2012)

*Oyun yazarı. 1930'da Tekirdağ'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Klasik Filoloji Bölümü'nü bitirdi. Öğrencilik yıllarında geçici işlerde çalıştı. 1959'da Sinema-Tiyatro Dergisi'nin açtığı tiyatro oyunu yarışmasında, yazdığı tek perdelik oyun 'Midas'ın

Kulakları'yla birinci oldu. Fakülteden mezun olduktan sonra Tel-Aviv ve Atina'ya gitti, tiyatro alanında incelemeler yaptı. ABD'nin Yale ve Washington Üniversitesi'nde tiyatro üzerine eğitim gördü. İstanbul Şehir Tiyatrolarında ve İstanbul Radyosu'nda şef, yönetmen yardımcılığı ve dramaturgluk, İngiltere'de Durham Üniversitesi'nde Doğu Dilleri okutmanlığı yaptı. Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak ders verdi.

*8 Temmuz 2012'de öldü.

Füsun Meriç Soylu (1973-2012)

*Sanat yönetmeni. 1973'te İstanbul'da doğdu. Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Yüksek lisansını Boston Üniversitesi Kitle İletişim Bölümü'nde tamamladı. İstanbul Kültür Sanat Vakfı halkla ilişkiler ve pazarlama bölümünde yönetmen asistanlığı ve Berlin Şimdi / Now Festivali koordinatörlüğünü yaptı. 2005-2006 yılları arasında İş Sanat Kültür Merkezi genel yönetmen yardımcılığı görevini yürüttü.

*10 Temmuz 2012'de İstanbul Beyoğlu'ndaki evinde ölü bulundu.

Nur Doğan Topaloğlu (1937-2012)

*Emekli vali. 1973'te Yozgat'ta doğdu. Kayseri Lisesi ile Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden mezun oldu. Eskişehir -Mihalıççık, Ağrı-Taşlıçay, Samsun Alaçam Kaymakamlıklarında bulundu. Mülkiye Müfettişliği yaptı. Giresun, Bolu, Isparta, Kastamonu Valiliklerinde bulundu. 1990-2001 yıllarında Danıştay üyeliği yaptı. 2001'de emekli oldu. AK Parti kurucu üyeleri arasında yer aldı. Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulu Başkanı olarak görev yaptı.

*13 Temmuz 2012'de Ankara'da öldü. Cebeci Asri Mezarlığa defnedildi.

Abdurrahim Balcıoğlu (1928-2012)

*Gazeteci,yazar,şair.1928'deAntalyaAkseki'de dünyaya geldi. Yazıları Serdengeçti, Tarla, Hisar, Türk Edebiyatı, Töre, Bizim Anadolu, Son Havadis, Hür Anadolu, Yeni Düşünce, Ortadoğu gibi dergi ve gazetelerde yayımladı. Hergün Gazetesi'nde fıkra yazarlığı yaptı.

*14 Temmuz 2012'de İstanbul'da öldü.

Eserleri: Şiir: Kerpiç Saray (1962), Düş Taşları (1966), Acılı Zamanlar (1989), Yakarışlar (1994). Röportaj: Ekmek Göçü (1971), Demirperdeyi Aralıyorum (1970). Roman: Terleyen Duvarlar (1975), Kaçak (1963). Araştırma: Büyük Mehmetçik Fevzi Çakmak (1987), İnsanlığın Ruh Mimarları (1991), Osman Yüksel Serdengeçti (1992).

Mehmet Feyyat (1924- 2012)

*İstanbul eski senatörü. 1924'te Van'ın Gevaş ilçesi Dokuzağaç (Pendeganis) köyünde dünyaya geldi. Lise ve üniversite eğitimi süresince öğretmenlik yaptı. İstanbul Hukuk Fakültesi'ni bitirdikten sonra, 1957'de Rize'nin Çayeli ilçesine sulh ceza hâkimi olarak tayin oldu. Van ve İstanbul'da da Cumhuriyet Savcısı olarak görev yaptı. 1969'da Çerkezköy Savcısı iken "yılın hukukçusu" seçildi. 1973'te Cumhuriyet Halk Partisi'nden İstanbul Senatörü seçildi. Serbest avukatlık yaptı. DİSK davası başta olmak üzere birçok siyasî davanın avukatlığını üstlendi.

*18 Temmuz 2012'de öldü.

Eser: Halkın Savcısı Editör: Vecdi Çıracıoğlu (2012)

Mesut Yüce (1976 -2012)

*Tiyatro sanatçısı. 1976'da Bursa'da doğdu. Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı Oyunculuk Bölümü'nden mezun oldu. 2000'de Trabzon Devlet Tiyatrosu'nda göreve başladı. 2011'de İstanbul Devlet Tiyatrosu'na tayin oldu. Sırça Köşk, Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz, Zengin Mutfağı, Birimiz Hepimiz İçin, Karar Kimin, Hayvan Çiftliği, Kanuni Sultan Süleyman, İsli Sisli Pis Puslu, Fehim Paşa Konağı gibi oyunlarda rol aldı

*18 Temmuz 2012'de Bursa'da intihar etti.

İlhan Mimaroğlu (1926 -2012)

*Besteci. 1926'da İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi ve Ankara Hukuk

Fakültesi'nden mezun oldu. Müzik ile ilgilendi. Müzik eleştirmenliği ve radyo programcılığı ve beste yaptı. 1959'da New York'a yerleşti. Elektronik müzik alanındaki eserlerinin kaydını Columbia-Princeton Elektronik Müzik Merkezi stüdyolarında gerçekleştirdi. Columbia Üniversitesi Müzik Eğitim Fakültesi'nde ilk elektronik müzik derslerini başlattı.

*18 Temmuz 2012'de öldü. Eserleri: Günsüz Günce (1989), Elektronik Müzik (1991), Ertesi Günce (1994), Yokistan Tasarısı (1997).

Ergin Orbey (1936 -2012)

*Tiyatro sanatçı. 1936'da İstanbul'da doğdu. İstanbul Belediyesi Konservatuarı Tiyatro Bölümü ile Ankara Devlet Konservatuarı Tiyatro Yüksek Bölümünden mezun oldu. Devlet Tiyatrolarında uzun yıllar oyuncu yönetmen ve idareci olarak da görev yaptı. İlk olarak 1960'lı yıllarda Eskişehir'de kurulan Belediye Tiyatrosunun Genel Sanat Yönetmenliği görevi yaptı. Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuarı oyunculuk bölümünün kuruluşunda da aktif rol oynadı.2001'de Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrolarının Kurucu Genel Sanat Yönetmenliği görevini üstlenendi.

*18 Temmuz 2012'de Ankara'da öldü. Karşıyaka Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Erol Kaner (1936 -2012)

*Gazeteci. 1936'da İstanbul'da doğdu. 1953'te İlk Spor gazetesinde görev aldı. Daha sonra Son Posta ve Milliyet gazetelerinde çalıştı. 1956'da Yeni Sabah gazetesinde Spor Servisi Sorumluluğu'nu üstlendi. Son Havadis gazetesinde spor yazarlığı yaptı.1965'te TRT Haber Müdürlüğü'nde göreve başlayarak, kısa muhabirlik döneminden sonra İstihbarat Şefliği, Haber Müdür Yardımcılığı, 1975 yılında da İstanbul Haber Müdürlüğü görevlerinde bulundu. Türk Kalp Vakfı basın danışmanlığı ve Türk Kalp Vakfı dergisinin Yayın Kurulu Başkanı olarak görev yaptı.

*20 Temmuz 2012'de İstanbul'da öldü.

Nevin Çokay (1930-2012)

*Ressam. 1930'da İstanbul'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde gördü. Devlet Güzel sanatlar Akademisi Bedri Rahmi Eyüboğlu Atölyesinden mezun oldu. Maya Galerisi'nde ilk kişisel sergisini açtı. Resmin yanında, Nedim Otyam'ın İstanbul Radyosu'ndaki halk türküleri korosunda dört yıl çalıştı İtalya'da konserler verip halk oyunları gösterilerinde bulundu. Nedim Otyam'ın yönetmenliğinde "Yurda Dönüş" adında bir film çevirdi. Film dublajları yaptı. Daha sonra kendini tamamen resim çalışmalarına verdi Kişisel ve toplu sergilere katıldı. 1961'de düzenlenen "İstanbul Sanat Festivali"nde ikincilik ödülü kazandı. Lisede resim ve sanat tarihi öğretmenliği yaptı. Ayrıca kendi atölyesinde üç yıl, Levent Sanat Galerisi resim atölyesinde dört yıl, Çizgi Sanat Evi atölyesinde üç yıl resim dersi verdi.

*26 Temmuz 2012'de İzmir Foça'ta öldü.

Teoman Üsküplü (1952-2012)

*Gazeteci. 1952'de Malatya'da doğdu. Edirne Lisesi'nden mezun oldu. Mesleğe l992'de Günaydın gazetesinde başladı. Ekonomik Trend ve Nokta dergisinde çalıştı. Tan TV'de görev yaptı

*27 Temmuz 2012'de İstanbul'da öldü.

Hüseyin Aktaş (1951 -2012)

*Millî maratoncu. 1951'de Erzincan'da dünyaya geldi. 20 yaşından itibaren maraton koşmaya başladı. Bu dalda elde ettiği sayısız Türkiye şampiyonluğunun yanı sıra Akdeniz Oyunları'nda bir kez ikincilik, bir kez üçüncülük kürsüsüne çıktı. Üç de Balkan şampiyonu oldu. Uluslararası Ankara 19 Mayıs Maratonu'nu iki defa kazanma başarısını gösterdi.

*27 Temmuz 2012'de İzmir'de öldü.

Şakir Maksut (1944 -2012)

*Gazeteci. 1944'te Kosova'da doğdu. 1963'te eski Priştine Radyosu Türkçe yayınlarında gazetecilik hayatına başladı. 1973'te Priştine

Televizyonu Türkçe Programının kurucusu olarak uzun yıllar hizmet verdi. 36 yıllık gazetecilik mesleğinde, Kosova'da Türkçe gazeteciliğin gelişmesine büyük katkı sağladı. Eski Yugoslavya'da siyaset, kültür ve spor alanlarında önemli görevlerde bulundu.

*27 Temmuz 2012'de öldü.

Metin Erksan (1929-2012)

*Yönetmen. 1929'da Çanakkale'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamladı. Pertevniyal Lisesi ile İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümünden mezun oldu. Üniversite yıllarında sinemayla ilgilendi. 1947'den başlayarak çeşitli gazete ve dergilerde sinema yazıları yayınlanmaya başladı. 1950'de Atlas Film için Yusuf Ziya Ortaç'ın "Binnaz" adlı eserini senaryolaştırarak sinemaya adımını attı. Dünya gazetesinde film eleştirileri yazdı.1952'de Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun senaryosundan çektiği "Âşık Veysel'in Hayatı-Karanlık Dünya", ilk filmi oldu. 1957'de "Dünya Havacıları Türkiye'de" ve "Büyük Menderes Vadisi" isimli iki belgesel film yönetti. Çektiği ikinci filmi "Dokuz Dağın Efesi" ile büyük ilgi topladı. Daha sonra "Gecelerin Ötesi", "Yılanların Öcü" ve "Acı Hayat" gibi filmlerle toplumsal gerçekçilik türünde ürünler verdi. Sinemacılar Kuşağı'nın üç önemli temsilcisinden biri olarak adını duyurdu. "Susuz Yaz", "Suçlular Aramızda", "Sevmek Zamanı" ve "Kuyu" gibi filmlerle kendine özgü üslubunu geliştirdi."Susuz Yaz" adlı filmi, 1964'te Uluslararası Berlin Film Festivali'nde büyük ödül aldı. "Altın Ayı"yı kazanarak, Türk sinemasının yurt dışında tanınmasına öncülük etti. 1997'de Mimar Sinan Üniversitesi Senatosu kararı ile "Onursal Profesörlük" unvanı verildi.

*6 Ağustos 2012'de İstanbul'da öldü. Nafi Baba Türbesi'ndeki aile mezarlığına defnedildi.

Müşfik Kenter (1932-2012)

*Tiyatro ve sinema sanatçısı. 1932'de İstanbul'da doğdu. 1947'de Ankara Devlet tiyatrosu çocuk bölümünde mesleğe başladı. Ankara Devlet Konservatuarı Tiyatro Bölümünde eğitim gördü. Devlet tiyatrosuna girdi. Sanat hayatı, devlet tiyatrosunda oynadığı Oğuz Ata oyunu ile başladı. Kardeşi Yıldız Kenter ile beraber Muhsin Ertuğrul ile çalıştı. Birlikte Küçük Sahne'de oyunlar sergilediler. 1960-1961 yılları arasında Site Tiyatrosu'nu kurdular. 1962'de adını Kent Oyuncuları olarak değiştirdiler. İngiliz Kültür Heyeti ve Rockefeller'den burslar aldı. Amerika ve İngiltere'de tiyatro araştırmaları yaptı. Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuarı'ndan emekli oldu. Haliç Üniversitesi Konservatuarı Tiyatro Bölümü Başkanlığı ve Bakırköy Belediyesi Şehir Tiyatrosu Genel Sanat Yönetmenliği görevlerinde bulundu.

*15 Ağustos 2012'de İstanbul'da öldü.

Mehmet Ildırar (1927-2012)

*Em. yarbay, yazar. 1927'de Afyon'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Afyon'da tamamladı. Daha sonra Kuleli Askerî Lisesini bitirdi. 1952'de Ankara Harp Okulu'ndan teğmen olarak mezun oldu. 27 yıl askerî görevlerde bulundu. 1971'de yarbay rütbesiyle emekli oldu. 1983'te Almanya"ya yerleşti. Burada tasavvufi konularda sohbetler yaptı. Semerkand dergisinde yazıları yayınlandı.

*19 Ağustos 2012'de İstanbul'da öldü. Adıyaman'ın Kâhta ilçesi Menzil Köyüne defnedildi.

Eserleri: Mürşid ve Mürid Hukuku, Risale-i Nurda Tasavvuf-Tasavvuf ve Nefis Terbiyesi, Tasavvuf ve Akıl-Günah ve Tövbe, Ailede Saklı Cennet; Düğün, Evlilik ve Mutlu Yuva-Tasavvuf ve Tövbe, Veliler Nasıl Terbiye Eder, Tasavvufi Hayat Nasıl Başladı, Hac ve Umrenin Faziletleri, Nefs Terbiyesi ve İlâhi Huzur.

Altan Deliorman (1936-2012)

*Gazeteci, yazar. 1936'da İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünden mezun oldu. Tan, Akşam, Ocak, Tercüman, Ortadoğu gazeteleri ile Millî Yol ve Toprak dergilerinde çalıştı. Aydınlar Ocağı Genel Merkezi Müdürü (1970-75) olarak görev yaptı. Türk Dünyası, Millî Işık, Boğaziçi,

Gurbette Bayrak dergilerini çıkardı. Yazıları Akşam, Ekonomi, Orta Doğu, Tercüman, Sabah, Son Havadis gazeteleri ile Kopuz, Ocak, Toprak, Millî Yol gibi dergilerde yayımlandı.

*23 Ağustos 2012'de İstanbul'da öldü.

Eserleri: Büyük Darbe, Tanıdığım Atsız, Üç Makale ve Tarık Bin Ziyat, Türk Yurdunun Bilgeleri, Osmanlı Padişahları, Kırık Kanatlı Jön ve Sessiz

Cafer Zorlu (1926-2012)

*Karikatürist. 1926'da Bursa İnegöl'de doğdu. İlk eseri 1957'de Dolmuş dergisinde yayımlandı. Daha sonra Taş karikatür dergisinde karikatür çizmeye başladı. Akbaba dergisi, Tercüman, Hürriyet, Milliyet gazetelerinde spor konulu karikatürler çizen Zorlu, Türkiye Gazeteciler Derneği ve Türkiye Spor Yazarları Derneği ödüllerini kazandı.

*24 Ağustos 2012'de öldü.

Eserleri: 20 Yılın Seçme Spor Karikatürleri (1980), Hık Mık Kemer Sık (1985), Konuşan Karikatürler, Köşk'ten Çizgilerler (Cafer Zorlu Klâsikleri (2001), Nasreddin Hoca'nın Torunları (Bab-ı Ali Yokuşunun Yokoluşu), Varsa Olay Çizmek Kolay, Osmanlı İmparatorluğu Karikatürleri.

Metin Açıkgöz (1963-2012)

*Senarist. 1963'te İzmir'de doğdu. İzmir 9 Eylül Üniversitesi Tarih Bölümü'nden mezun oldu. Yasemince, En Son Babalar Duyar, Çocuklar Duymasın, Yalancı Romantik dizilerinin senaryolarına imza attı.

*27 Ağustos 2012'de kalp krizinden öldü.

Halit Çelikoğlu (1934 -2012)

*Şarkı sözü yazarı. 1934'te Adapazarı Yukarıdere köyünde doğdu. Arifiye İlköğretmen Okulu'nda okudu. Sümerbank'ta muhasebe memurluğu, adliye teşkilatında çeşitli illerde yazı işleri müdürü görevinde bulundu. Daha sonra Düzce C. Savcılığı Başkâtibi ve İstanbul Adliye Sarayı Ağır Ceza Mahkemesi'nde görev yaptı.198l'de emekli oldu. Müzik ile uğraştı. Çok sayıda şarkıya söz yazarlığı ve beste yaptı.

Başlıca Eserleri: Bir Sevgi İstiyorum, Sevgisiz Yaşayamam, Gözlerin Doğuyor Gecelerime, Gökyüzünde Duman Duman Bulutsun, Gelin mi Oluyorsun, Küsmeyin Geceler, Senin Olmaya Geldim, İki Hasret, Eller Kadir Kıymet Bilmiyor Anne.

*29 Ağustos 2012'de öldü.

Eserleri: Sevgi Damlacıkları (1965), Kalp Yarası (1967), Yitik Gözler (1968), Donuk Sevgi (1969), Hüzünlü Çiçeğim(1970), Sisli Umutlar (1971), Bir Sevgi İstiyorum (1984), Sevgi Pınarı (1992).

Yurtsan Atakan (1963-2012)

*Gazeteci. 1963'te İstanbul'da doğdu. İstanbul İngiliz Lisesi ile Boğaziçi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden mezun oldu. Cumhuriyet gazetesinde başladığı gazetecilik hayatını Güneş Yayınları, Bersay Yayıncılık, IDG Türkiye, Yeni Yüzyıl, Star ve Hürriyet'te sürdürdü. Adam Dergisi Yazı İşleri Müdürü, PC World Genel Yayın Yönetmeni, IDG Türkiye Genel Müdür Yardımcısı görevlerinde bulundu.

*30 Ağustos 2012'de İstanbul'da öldü.

Bakır Tonoviç (1930 -2012)

*Boşnak senarist, tarihçi, yönetmen, yapımcı ve film sektörünün duayeni. 1930'da Bosna'da doğdu. 35 filme imza attı. 1969'da yönetmenliğini yaptığı "Adamın İsmi" filmi ile ödül kazandı. Bosna Hersek Denizcilik Derneği başkanlığı yaptı.

*31 Ağustos 2012'de Saraybosna'da öldü.

Eseri: Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Bosna Hersek.

Talat Asal (1922-2012)

*Gençlik ve spor eski bakanı. 1922'de Çankırı'da doğdu. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Serbest avukatlık

yaptı. Demokrat Parti ve Adnan Menderes' in avukatı oldu. Edirne, Zonguldak, Samsun, İzmir Milletvekili olarak meclise girdi. Adalet Partisi Genel Sekreterliği ve Gençlik ve Spor Bakanlığı görevlerinde bulundu.

*1 Eylül 2012'de İstanbul'da öldü.

İlyas Kaya (1947-2012)

*Yönetici. 1947'de doğdu. İzmit'te yerel Selam TV'yi kurdu. İlme Hizmet Vakfı Genel Başkanlığı yaptı. Ayrıca, M. Alipaşa Camii Derneği'nin Onursal Başkanı oldu. Hayırseverliği ve Sosyal faaliyetleri ile tanındı. Millî Nizam Partisi ile Millî Selamet Partisi'nin Kocaeli il teşkilatını kurdu.

*2 Eylül 2012'de İzmit'te öldü. Asri Mezarlık' da toprağa verildi.

İlhan Turalı (1930-2012)

*Gazeteci. 1930'da İstanbul'da doğdu. Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. l949'da Son Posta gazetesinde mesleğe başladı. Akşam ve Hürriyet gazetesinde çalıştı. Yazı işleri müdürlüğü görevinde bulundu. 1964'te Türkiye'nin ilk ofset günlük gazetesi "Yeni Gazete'yi yayına başlattı. Türkiye'de ilk haftalık magazin gazetesi "Hafta Sonu"nu kurdu. 1972'de "Yeni Ortam" gazetesini yayına hazırladı. Türk Hava Yolları'nda Basın ve Halkla İlişkiler Müdürü olarak görev yaptı. Burhan Felek Basın Ödülü aldı.

*6 Eylül 2012'de İstanbul'da öldü.

Eseri: Türkiye'de Demokrasinin 50 Yılı-2 cilt (1996).

Işık Yurtçu (1945-2012)

*Gazeteci. 1945'te Adana'nın Pozantı ilçesinde doğdu. Gazeteci Çoban Yurtçu'nun oğlu. Vefa Lisesi'nde ve AÜ Hukuk Fakültesinde eğitim yaptı. Gazetecilik mesleğine Ankara'da Yenigün gazetesinde muhabir olarak başladı. Ulus, Yeni Halkçı, Politika, Dünya, Demokrat ve Cumhuriyet gazetelerinde çalıştı. Kent haberleri ve yazı işleri yönetmenliği yaptı.

*8 Eylül 2012'de İstanbul'da öldü.

Prof. Dr. Kurthan Fişek (1942-2012)

*Öğretim üyesi. 1942'de Ankara'da doğdu. ODTÜ İdari Bilimler Fakültesi'nde mezun oldu. Öğrencilik yıllarında Yeni Gün ve Öncü gazetelerinde muhabir olarak çalıştı. Türkis Daily News gazetesinin yazı işleri müdürlüğünü yaptı. Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesine öğretim üyesi oldu. 1980'de profesör oldu. Ankara Spor Akademisi ve Atletizm Federasyonunun başkanlıklarını yürüttü. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekan Yardımcısı oldu. Nokta, Tempo, Aktüel, Ekonomist dergilerinde Yayın-Yönetim Danışmanlığı yaptı. Sabah ve Hürriyet gazetelerinde köse yazıları yazdı.

*17 Eylül 2012'de öldü.

Eserleri: Türkiye'de Kapitalizmin Gelişmesi ve İşçi Sınıfı (1969), Devlete Karşı Grevlerin Tahlili (1969), 100 Soruda Sosyalist Devlet(1970), Yönetim (1975), Yönetime Katılma (1978), Spor Yönetimi (1979), Türk ABD Silâh Ticaretinin İlk Yüzyılı 1829-1929 (2007), Burası Ankara (2012).

Erdoğan Tuncel (1935-2012)

*Tiyatro ve dizi oyuncusu. 1935'te İstanbul'da doğdu. Babasının memuriyeti nedeniyle, ilk ve orta öğrenimini Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde yaptı. Yüksek öğrenimini ise İstanbul'da yaptı. 1960'da, üniversite son sınıfında, arkadaşları ile kurduğu MTTB Birlik Tiyatrosu'nda amatör oyunculuğa başladı. 1962'de Cahide Sonku-Cahit Irgat'ın Cahitler Tiyatrosu'nda profesyonel oldu. Daha sonra sırasıyla Oraloğlu, Üç Maymun Kabare ve Dostlar Tiyatrosu'nda yönetici ve oyuncu olarak uzun yıllar çalıştı. 60'tan fazla oyunda oynadı. Son olarak 1998-99 sezonunda Müjdat Gezen Tiyatrosu'nda, 1999-2000 sezonunda Bugay Yapım Tiyatrosu'nda oynadı. Kamera karşısına 1990'da Bizimkiler dizisiyle geçti.

*17 Eylül 2012'de öldü.

Mahmut Boğuşlu (1927-2012)

*Emekli tümgeneral, yazar. 1927'de Trabzon'un Akçaabat İlçesinde doğdu. Erzincan Askerî

Okulu ile Harp Okulu ve Harp Akademisinden Kurmay Subay olarak mezun oldu. Çeşitli askerî görevler yaptı. Harp Akademileri Komutanı oldu.1984'te Tümgeneral olarak emekliye ayrıldı. Emekli olduktan sonra Tarihî Araştırmalar ve Dokümantasyon Merkezleri Koruma Vakfı'nda faal hizmetlerini sürdürdü. Türk Tarih dergisi ve çeşitli gazetelerde makaleleri yayınlandı.

*19 Eylül 2012'de İstanbul'da öldü.

Eserleri: 1. Cihan Harbi'nde Türk Savaşları, 1960-1974 Olayları-Anılar Yorumlar, 1. Cihan Harbi Dört İmparatorluğun Çöküşü / Türkiye Cumhuriyetinin Doğuşu, Türk Tarihi ve Coğrafyası Üzerine.

Hasan Şakir Şancaktar (1937-2012)

*Din adamı. 1937'de Trabzon-Sürmene İlçesi Köprübaşı Köyünde doğdu. Zonguldak Endüstri Meslek Lisesinin elektrik bölümünden mezun oldu. Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı olarak Vaizlik ve Müftülük görevlerinde bulundu. 1978'de Ankara Müftülüğüne atandı. Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi oldu.

*2012'de Ankara'da öldü. Trabzon'da toprağa verildi.

Eseri: İzahlı ve Tenkitli İlmihal.

Yüksel Önaçan (1943-2012)

*Eğitimci, yazar. Afyon'un Emirdağ ilçesinde doğdu. İlköğrenimini Emirdağ'da, orta öğrenimine Bolvadin, Eskişehir, Afyon'da devam ederek, Hamidiye Öğretmen Lisesi'nde tamamladı. Yüksek öğrenimine Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, Diyarbakır Eğitim Enstitüsü Fransızca Bölümü ve Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakülteleri'nde devam etti Uzun yıllar Afyon, Ağrı, Almanya ve Eskişehir'de öğretmenlik yaptı. Çağrı, Sevgi Dünyası, Töre, Yeni Düşünce, Aziziye, Emirdağ, Millî Eğitim dergileri ile Orta Doğu, Hergün gazetelerinde hikâye ve makaleler yayınlandı.

*23 Eylül 2012'de Tedavi gördüğü Eskişehir Yunus Emre Hastanesinde öldü.

Eserleri: Köşe Yazıları: Makaleler (1998), Emirdağ Üzerine Düşler ve Ümitler: Şiir ve öyküler (1998), Politikanın Vantilatörleri: Fıkralar (1999), Arabeni Ölüm Kurtuluşsa Köşe Yazıları (1999), Göç: Roman (2002).

Neşat Ertaş (1938-2012)

*Türk halk müziği sanatçısı. 1938'de Kırşehir'de doğdu. İlkokula gittiği yıllarda önce keman, sonra da bağlama çalmayı öğrendi. Babası Muharrem Ertaş ile birlikte yörenin düğünlerinde saz çalıp türkü söyledi.1950'li yılların sonunda İstanbul'a geldi. İlk plağını "Neden Garip Garip Ötersin Bülbül" adı ile babası Muharrem Ertaş'a ait bir türküyle çıkardı. Sağlık sorunları nedeniyle Almanya'ya gitti. Çocuklarının eğitimi ve sanatsal çalışmalarından dolayı uzun bir süre Almanya'da kaldı.2000'de İstanbul'da verdiği konserle sahne hayatına geri döndü.

*25 Eylül 2012'de öldü. Kırşehir'de toprağa verildi.

Erol Battal (ö.2012)

*Sendikacı, yazar. Bayburt'un Oruçbeyli köyünde doğdu. İlkokulu köyünde, orta ve lise eğitimini Erzurum'da tamamladı. Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Muğla ve İstanbul'da çeşitli okullarda Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği yaptı. Eğitim-Bir-Sen'in İstanbul 1 No'lu Şube Başkanlığını yürüttü. Habername.com ve Memurdan Haber internet siteleri ve Özgün Duruş isimli haftalık gazetede yazılar yazdı.

*28 Eylül 2012'de İstanbul'da öldü.

Eserleri: Sendikal Örgütlenme ve Eğitim-Bir-Sen, Divan Şiirinden Seçmeler, Sendika işyeri Temsilcisinin El Kitabı.

Osman Özbek (1923-2012)

*Konya eski milletvekili. 1923'te İstanbul'da doğdu. Gelenbevi Ortaokulu ve Pertevniyal Lisesi'nden sonra İstanbul Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu'nu 1945'te bitirdi. Ortaokul ve

Lise Öğretmenliği, Güngören Köy Muhtarlığı, Güngören Belediye Başkanlığı, TRT Yönetim Kurulu üyeliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği Yönetim Kurulu Başkanlığı yaptı. Konya Milletvekili olarak meclise girdi.

*29 Eylül 2012'de İstanbul'da öldü.

Bilgin Adalı (1944-2012)

*Yazar, TV programcısı. 1944'te Safranbolu'da doğdu. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın yüksek Okulu Radyo-TV Bölümünde eğitim gördü. Çeşitli edebiyat dergilerinde, öykü, şiir ve eleştiriler yayınladı. 1968-1976 yılları arasında TRT Ankara Televizyonu'nda, Kurtuluş Savaşı, Atatürk ve Atatürk devrimlerini konu alan belgesel filmler, kültür ve sanat programları, çocuk ve gençlik programları hazırladı. Türk Dil Kurumu üyeliği yaptı. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, Yeditepe ve Maltepe üniversitelerinde öğretim görevlisi olarak çalıştı.

*1 Ekim 2012'de öldü.

Eserleri: Zamana Açılan Kapı, Sümbüllü Köşk, Çanakkale Destanı, Oğuz Kağan Destanı, Benekli, Eşek Klanı, Mavi Gezegenin İlk İnsanları.

Ergün Arpaçay (1935-2012)

*Gazeteci. 1935'te İstanbul'da doğdu. Mesleğe 1962 yılında Son Posta gazetesinde muhabir olarak başladı. Milliyet, Hürriyet, Hürriyet Haber Ajansı, Bizim Gazete, Dünya gazetelerinde muhabir, şef, editör ve yazar olarak görev yaptı.

*1 Ekim 2012'de öldü.

Fahri Ersavaş (1920-2012)

*Şair, yazar, eğitimci. 1920'de Sakarya Geyve'de doğdu. Bursa Tophane Meslek Lisesi ile Ankara Erkek Teknik Okulu'ndan mezun oldu. İstanbul, Uşak ve Edremit'te lise öğretmenliği yaptı. Emekli olduktan sonra özel okullarda ders verdi. Aydınlar Ocağının idare müdürlüğünü yürüttü. Yeni Mecmua, Yenigün, Yarımay, İstanbul, Varlık, Millî Işık, Doğu, Ocak, Çağrı ve Toprak dergilerinde şiirleri yayınlandı.

*1 Ekim 2012'de öldü.

Berkant (Akgürgen) (1938-2012)

*Müzisyen. 1938'de Ankara'nın Hasanoğlan Köyü'nde doğdu. İlkokulu Bilecek ve Denizli 'de okudu. Ortaöğrenim yıllarında mızıka ile edindiği müzik tutkusunu, piyano çalmaya başlayarak sürdürdü.1956'da yatılı olarak okuduğu Denizli Lisesi'nden mezun oldu.1957'de Ankara'da bir düğün salonunda "Üstün Poyrazoğlu Orkestrası" ile sahneye çıktı. Aynı yıl kurduğu "Jüpiter Kenteti" adlı müzik topluluğu ile gece kulüplerinde çalıştı. Bu süreçte tanınmasının ardından TRT Ankara Radyosu'nda program yaptı. Yurdaer Doğulu ile orkestra kurarak çalışmalarını sürdürdü. Vasfi Uçaroğlu Orkestrası'na solist olarak katıldı. Samanyolu adlı şarkısıyla üne kavuştu. Çeşitli filmlerde rol aldı.

*1 Ekim 2012'de öldü.

Teoman Gülen (1950-2012)

*Devlet tiyatrosu sanatçısı. 1950'de Kocaeli Kandıra'da doğdu. Ankara Devlet Konservatuarı Tiyatro Bölümü Yüksek devreden 1978-79 döneminde mezun oldu. Aynı yıl Devlet Tiyatrolarında görev aldı. Oyuncu ve reji yardımcısı olarak çalıştı. Genç Osman, Sultan Kız, Şakacı, Ah Şu Gençler, Gün Ortasında Karanlık, Yüzlerce Çiçek Birden Açtı, Fil Adam'da rol aldı.

*4 Ekim 2012'de Ankara'da öldü.

Halil Karaduman (1959-2012)

*Kanun ustası. 1959'da Urfa / Birecik'te doğdu. Gaziantep'te büyüdü. Kanuni olan babasından kanun ve müzik dersleri aldı. Orta ve Lise öğrenimini Gaziantep'te tamamladı. İstanbul. Teknik Üniversitesi. Devlet Konservatuarı Temel Bilimler Bölümü'nden mezun oldu. Plak ve kaset dünyasında yönetmen, bestekâr ve kanun icracısı olarak tanındı. Kültür ve Turizm Bakanlığı kanun sanatçısı olarak görev yaptı.

*9 Ekim 2012'de Almanya'daki konser dönüşünde kalp krizinden öldü.

Eserleri: Sularda Yüzen Dallar, Çanakkale Geçilmez, Hamasi Türk Şiirleri Antolojisi, Yüzüncü Yıla Şiirler.

Erol Günaydın (1933-2012)

*Tiyatro ve sineme sanatçısı. 1933'te Trabzon Akçaabat'ta doğdu. Tiyatroya Galatasaray Lisesi'nde başladı.1955'te Haldun Dormen Cep Tiyatrosunda "Papaz Kaçtı" adlı oyun ile profesyonel aktörlük hayatına başladı.1960'da ilk sinema filminde oynadı. Çok sayıda filmin ve tiyatro oyununun yanı sıra TRT'de yayınlanan Çiçek Taksi adlı dizide de oynadı. Nasrettin Hoca Tiplemesi, meddah gösterileri ve canlandırdığı diğer pek çok karakter günümüzün en tanınan ve kıdemli aktörlerinden biri haline geldi.

*16 Ekim 2012'de İstanbul'da öldü.

Eser: İki Kalas Bir Heves. Gazeteci-yazar Emine Algan tarafından gerçekleştirilen nehir söyleşi (2007).

Tevfik Çavdar (1931-2012)

*İktisatçı, yazar. 1931'de İzmir'de doğdu. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nden mezun oldu. Devlet İstatistik Enstitüsü ve Devlet Planlama Teşkilatı'nda görev aldı. Amerika ve İngiltere'de araştırmalar yaptı. ODTÜ ile Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nde öğretim görevlisi olarak çalıştı. Çeşitli gazete ve dergilerde yazıları yayınlandı.

*16 Ekim 2012'de öldü.

Eserleri: Türkiye (1968), Millî Mücadele Başlarken Sayılarla "Vaziyet ve Manzara-i Umumiye", İktisat Kılavuzu, Millî Mücadelenin Ekonomik Kökenleri, Özgürlük Kavgasında Yaşayan Geçmiş, Yüz Yıllık Pahalılık, Talat Paşa-Bir Örgüt Ustasının Yaşam Öyküsü, İttihat Terakki, Türkiye'de Liberalizm (1860-1990), Türkiye'nin Demokrasi Tarihi 1839-1950, Türkiye'nin Demokrasi Tarihi 1950'den Günümüze, Bilanço: Yüzyılın Sonunda Dünya ve Türkiye.

Erol Şadi Erdinç (1935 -2012)

*Yazar. 1935'te İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdikten sonra çeşitli gazetelerde çalıştı. Çok sayıda kitabı editör olarak yayına hazırladı. İttihat ve Terakki konusunda çalışmaları ile tanındı.

*17 Ekim 2012'de İstanbul'da öldü.

Sami Baydar (1962-2012)

*Şair, ressam. 1962'de Amasya Merzifon'da doğdu. Merzifon Lisesi ile İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Resim bölümünden mezun oldu. Uluslararası sergi açtı. Gösteri, Defter, Kitap-lık, Kaşgar ve Geceyazısı dergilerinde şiir ve yazıları yayınlandı.

*29 Ekim 2012'de Merzifon'da öldü.

Eserleri: Şiir: Dünya Efendileri (1987), Yeşil Alev (1991), Çiçek Dünyalar (1996), Varla Yok Arasında (2003). Hikâye: Dünyadan Çıkış Yolları (1990), Dünyada Anılara Bakıyorum (1991).

Necdet Doğanata (1933-2012)

*Hukukçu, eğitimci. 1933'te Bolu Düzce'de doğdu. İstanbul Vefa Lisesi ile Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. İzmir'de 8 yıl serbest avukatlık yaptı. İzmir Özel Fatih Koleji'nin İşletme Müdürlüğü göreviyle eğitim dünyasına girdi. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Felsefe ve Sosyal bilimler dersleri için pedagojik formasyon aldı. Ardından İstanbul Fikirtepe Eğitim Enstitüsü'nde Almanca öğretmenliği okudu. Genel Müdür olarak çalıştı. Doğanata Eğitim Kurumları'nı kurdu. Ege Bölgesi Özel Okullar Birliği'nin uzun yıllardır başkanlığını yürüttü. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin Eğitim Sektör Meclis Başkanlığını yaptı. 2007'de İzmir Üniversitesi'nin kuruluşunu gerçekleştirdi. Doğanata Eğitim Kurumları Yönetim Kurulu Başkanı ve İzmir Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı oldu.

*29 Ekim 2012'de Yunanistan'ın Midilli Adasına yaptığı gezi sırasında kalp krizinden hayatını kaybetti.

Meryem Cemile (1934 -2012)

*İlk adı Margaret Marcus idi. Alman asıllı Yahudi anne ve babanın çocuğu olarak 1934'te New York'ta dünyaya geldi. Yahudi okulunda eğitim gördü. Sonraki yıllarda okuduğu Kur'an-ı Kerim'den çok etkilendi. New York Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde öğrenimini sürdürürken geçirdiği bir hastalık nedeniyle 2 yıl eğitimine ara vermek zorunda kaldı. Bu arada önemli İslâmî şahsiyetlerle de iletişim kurdu. Cezayir'de El-Beşir el-İbrahimi'ye, Cenevre'de Said Ramazan'a Suriye'de Maruf el-Valibî'ye ve Kahire'de tutuklu bulunan Seyyid Kutup'a mektuplar gönderdi. Mevdudî ile tanıştı ve bir süre mektuplaştı.

*1961'de New York'taki Brooklyn Camisi'nde Müslüman oldu ve adını Meryem Cemile olarak değiştirdi. Mevdudî'nin teklifi üzerine 1962'de Pakistan'a gitti.

*31 Ekim 2012'de Pakistan'ın Lahor şehrinde öldü.

Eserleri: Kendini Mahkûm eden Batı, İslâm ve Çağdaş Öncüleri, Mevdudi ile Mektuplaşmalar, Oryantalizm, Batı Uygarlığı ve İnsan.

Eren Günüvar (1943-2012)

*Gazeteci. 1943'te Mersin'de doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü ve İktisat Fakültesi Gazetecilik Enstitüsü'nden mezun oldu. Mesleğe 1967'de Yeni İstanbul gazetesinde muhabir olarak başladı. Yeni Ortam, Vatan, Ayrıntılı Haber gazetelerinde çalıştı. Milliyet gazetesinin Sorumlu Yazı İşleri Yönetmenliği'ni yaptı. Bir dönem Türkiye Gazeteciler Sendikası Genel Başkanlığı'nı yürüttü.

*1 Kasım 2012'de İstanbul'da öldü.

Cevat Taylan (1940-2012)

*Gazeteci. 1940'da Mersin Silifke'de doğdu. Tarsus Amerikan Koleji ile Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın Yüksek Okulu'ndan mezun oldu. 1964'te TRT'ye editör olarak girdi. Haber Merkezinde çeşitli görevlerde bulundu. Radyo 2'de yayınlanan Olayların İçinden programı ekibinde yer aldı. Televizyonda yayınlanan dış kaynaklı habere dayalı "Profil" programını hazırlayıp sundu. TRT dışında yazılı ve görsel basında da çalıştı.

*5 Kasım 2012'de öldü.

Prof. Dr. Zeki Korkusuz (1931 -2012)

*Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi emekli öğretim üyesi. 1931'de Sivas'ın Divriği ilçesinde doğdu. Aydın Lisesi ile Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. Ortopedi ve travmatoloji ihtisasını Ankara Üniversitesi'nde tamamladı. 1961-1970 yılları arasında Almanya'da çalıştı. 1968'de Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde Doçent olarak göreve başladı. 1974'te profesör oldu. 1998'de aynı üniversiteden emekli oldu. Tıp dünyasına yetiştirdiği bilim insanları ve biyomekanik konularında yaptığı çalışmaları ile tanındı.

*14 Kasım 2012'de Ankara'da öldü.

Şaban Şevkin (1955-2012)

*Gazeteci. 1955'te Erzincan'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi'nden mezun oldu. Mesleğe l976'da Tercüman gazetesinde sayfa sekreteri olarak başladı. Güneş, Günaydın, Fotospor, Cumhuriyet, Yeni Yüzyıl, Hürriyet ve Sabah gazetelerinde görev yaptı.

*15 Kasım 2012'de İstanbul'da öldü.

Kerem Güney (1939-2012)

*Besteci. Asıl ismi Yavuz Ökten'dir. Yugoslav göçmeni bir ailenin çocuğu. 1939'da İstanbul'da doğdu. Üsküdar Musiki Cemiyeti'nde müzik eğitimi aldı. Sinekeman Nuri Beyden nota ve usul dersleri aldı. Elveda Meyhaneci, Yarım Kalan Aşk ve Aldırma Gönül şarkıları ile tanındı.

*16 Kasım 2012'de Bodrum'da öldü.

Prof. Dr.Turan Yazgan (1938-2012)

*İlim adamı. 1938'de Isparta'nın Eğirdir ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini

ardından 1959'da İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nden mezun oldu. İmar ve İskân Bakanlığı Bölge Planlama Daire Başkanlığı'nda "İktisadi Araştırmacı" ve "Bölge Plancısı" unvanlarıyla beş yıl görev yaptı.1963'te İtalya'ya, Güney İtalya Bölge Planlaması konusunda staj yapmak üzere gitti. 1966'da İktisat Fakültesi'ne asistan olarak girdi. 1971'de doçent,1979'da profesör oldu. Üniversite senato üyeliği, üniversite yönetim kurulu üyeliği ve anabilim dalı başkanlığı yaptı. 2000'de emekli oldu. 1980'da kurduğu "Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı"nın genel başkanlığını yürüttü. Türkiye'de ve Türk Dünyasındaki hizmetleri nedeniyle 200'den fazla plaketle ödüllendirildi. Ayrıca yurtiçi ve yurtdışındaki pek çok üniversiteden fahri doktora unvanları aldı.

*20 Kasım 2012'de İstanbul'da öldü.

Fethiye Sezer(1926 -2012)

*Tiyatro sanatçısı. 1926'da İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nden mezun oldu. 42 yıl boyunca İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Şehir Tiyatroları'nda çalıştı. Çok sayıda oyunda rol aldı.1991'de emekli oldu.

*21 Kasım 2012'de İstanbul'da öldü.

Şerafettin Kocaman (1946-2012)

*Eğitimci. Işık Yayınları Genel Müdürü. 1946'da doğdu. Ankara İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. Bir süre yurt içi ve yurt dışında eğitim hizmetlerinde bulundu. Sızıntı dergisinin imtiyaz sahipliğini üstlendi. Nil Tuna ve Işık Yayınları'nda genel müdürlük yaptı. Kaynak Holding Yönetim Kurulu Başkanlığı görevinde de bulundu.

*25 Kasım 2012'de Ankara'da öldü. İstanbul Kocatepe Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Cemil Çiftçi. (1947-2012)

*Yazar. 1947'de Maraş'ın Ekinözü ilçesinde doğdu. İlkokulu Ekinözü'nde okudu. Orta öğrenimini 1970'de Maraş İmam Hatip Okulu'nda tamamdı. Erzurum Yüksek İslâm Enstitüsü'nden mezun oldu. Malatya İmam Hatip Lisesi, Balıkesir İmam Hatip Lisesi, İstanbul Gaziosmanpaşa Küçükköy İmam Hatip Lisesi ve Eyüp İmam Hatip Lisesi'nde öğretmen olarak çalıştı. 2000'de emekli oldu. Edebiyat, Mavera, Kadın ve Aile, İslâm, İlim ve Sanat, Yedi İklim, Hece, Kafdağı dergileriyle Yeni Devir, Zaman, Yeni Şafak, Sağduyu gazetelerinde denemeleri ve araştırmaları yayımlandı.

*29 Kasım 2012'de öldü.

Eserleri: Halk Şiiri'nde Kerbela Ağıtları, Divan Şiirinde Kerbela, Tasavvuf kitabı, Maraşlı Şairler Yazarlar Âlimler, Maktul Şairler, Erzurumlu İbrahim Hakkı.

Mücap Ofluoğlu (1920-2012)

*Tiyatro sanatçısı. 1920'de İstanbul'da doğdu. Haydarpaşa Lisesi'nden mezun oldu. Siyasî mizah gazetesi Marko Paşa'nın yazar kadrosunda yer aldı. Derginin sahibi ve yazı işleri müdürlüğünü yaptı. İstanbul Şehir Tiyatroları, İzmir Şehir Tiyatrosu, Küçük Sahne, Oda Tiyatrosu gibi topluluklarda yer aldı. Moliere'in "Hastalık Hastası" adlı oyununu Türkiye'de ilk kez sahneye koydu. Tiyatro yönetmenliği yaptı. 2007'de Uluslararası Tiyatro Eleştirmenleri Birliği'nin Onur Ödülü'nü, 2006'da verilen Afife Jale Tiyatro Ödülleri'nde ise Nisa Serezli-Tolga Aşkıner Özel Ödülü'nü aldı.

* 11 Aralık 2012'de İstanbul'da öldü.

Eserleri: Mücap Ofluoğlu 40. Sanat Yılı (1983), Aynadaki Anılar-2, Anı-Mektup (1991), Ağlamakla Gülmek Arasında (1993), Dünya Bir Sahnedir (1995), Bir Avuç Alkış (Anılar-1996), Suya Yazı Yazanlar (2003), Aynada Tiyatro Anıları (2006), Silinmiş Alkışlar İçinde (2008), Fotoğraftaki Çocuk Şiir (2011).

Ertuğ Ergin (1970 -2012)

*Söz yazarı, bestekâr. 1970'de Adapazarı'nda doğdu. Küçük yaşlarda İstanbul'a yerleşti. İlk ve Orta öğrenimini İstanbul Erenköy'de tamamladı. İstanbul Teknik Üniversitesi

Konservatuar Temel Bilimler Bölümü'nde Türk Sanat Müziği, Türk Halk Müziği ve enstrüman dersleri aldı. Üniversite eğitimini bitirdikten hemen sonra profesyonel müzik çalışmalarına başladı Beste yaptı.

*14 Aralık 2012'de öldü.

Prof. Dr. Durmuş Yılmaz (1952 -2012)

*Öğretim üyesi. 1952'de Kayseri'nin Develi ilçesinde doğdu. İlk ve Orta Öğrenimini Kadınhanı'nda ve Konya'da tamamladıktan sonra Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Bölümü'nde yüksek lisans ve doktora çalışmalarını tamamladı. Türkmenistan'da misafir öğretim üyesi olarak bulundu. Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda yardımcı doçent oldu. 2002'de doçent, 2007'de profesör oldu. Akademisyenliği boyunca birçok idari görevde bulundu.

*18 Aralık 2012'de öldü.

Eserleri: Musul Meselesi Tarihi (2003), Fransa'nın Türkiye Ermenilerini Katolikleştirme Siyaseti(2001), Osmanlı'nın Son Yüzyılı -Cumhuriyete Giden Yol (2001), Mîsâk-ı Millî'ye Göre Musul (1995), Üniversiteler İçin Vatandaşlık Bilgisi (2000).

Leman Çıdamlı (1932 -2012)

*Sinema ve tiyatro oyuncusu 1932'de İstanbul'da doğdu. Televizyon dizisi Kaynanalar'da "Nuriye Kantar" tiplemesi ile üne kavuştu. Daha sonra Mahallenin Muhtarları dizinde rol aldı.

*19 Aralık 2012'de İstanbul'da öldü.

Kâmil Sönmez (1947-2012)

*Halk müziği sanatçısı. 1947'de Ordu'nun Perşembe ilçesinde doğdu. İlköğretimini Giresun'da tamamladıktan sonra, Ankara Devlet Konservatuarı Opera-Şan bölümünde okudu. Avni Dilligil Tiyatrosu'nda profesyonel tiyatro oyunculuğuna başladı. Daha sonra Ankara Sahnesi ve Ankara Kardeş Oyuncular Tiyatrosu'nda çalışmalarını sürdürdü. Ses sanatçılığına İnce Memed-Hekimoğlu ile başladı. Radyoda görev aldı. Karadeniz türkülerinin en önemli sanatçılarından biri oldu. 1993'te Kültür ve Turizm Bakanlığı, Devlet Türk Halk Müziği korosunda solist olarak çalıştı.

*20 Aralık 2012'de İstanbul'da öldü.

Şerafettin Elçi (1938-2012)

*Bayındırlık eski bakanı. 1938'de Şırnak'ın Cizre ilçesinde doğdu. İlk ve ortaokulu Cizre'de, liseyi Mardin'de okudu. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Diyarbakır'da avukatlık stajını tamamladı. Cizre'de bir süre avukatlık yaptı. 12 Mart döneminde Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi sanıkları arasında Diyarbakır Askerî Mahkemesi'nde yargılandı ve 8 ay tutuklu kaldı. Mardin milletvekili olarak meclise girdi.1978-1979 yılları arasında Bayındırlık Bakanlığı yaptı.12 Eylül darbesinden sonra tutuklandı. Yüce Divan'da yargılanarak mahkûm oldu. Kürt Hak ve Özgürlükler Vakfı'nın kurucuları arasında bulundu başkanlığını yürüttü. Demokratik Kürt Platformu'nun kuruluşunda rol oynadı. Demokratik Kitle Partisinin Genel Başkanı oldu. Demokratik Kitle Partisi'nin Anayasa Mahkemesince kapatılmasından sonra 2006'da kurulan Katılımcı Demokrasi Partisi'nin Genel Başkanı seçildi. 2011'de Diyarbakır'dan bağımsız milletvekili olarak meclise girdi.

*25 Aralık 2012'de Ankara'da öldü.

Asım Kocabıyık (1924-2012)

*İş adamı. 1924'te Afyonkarahisar'ın Tazlar köyünde doğdu. İş hayatına 1944'te öğrenci iken babasının kurduğu İstikbal Ticaret'te başladı. Sanayi yatırımlarına 1958'de Borusan Boru Sanayii AŞ ile adım attı. 1972'de Borusan Holding'i kurdu. Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD)

başta olmak üzere iş dünyasının önde gelen kuruluşlarında aktif rol aldı.

*28 Aralık 2012'de tedavi görmekte olduğu Amerikan Hastanesi'nde öldü.

Ünal Türkeş (1937-2012)

*Eğitimci, gazeteci. 1937'de Aydın'ın Nazilli İlçesi'nde dünyaya geldi. 1956'da Ortaklar Köy Enstitüsü'nü bitirdi. 1960'da Denizli gazetesinde mesleğe başladı. 1965'te Gümülcine'ye öğretmen olarak gitti. Öğretmenlik yıllarındaki anılarını Unutulmuş Türküler Batı Trakya'da yazı dizisi olarak Demokrat İzmir gazetesinde yayınlandı. Demokrat İzmir, Ege Ekspres ve Yeni Asır'da çalıştı. 2010'da İzmir Gazeteciler Cemiyeti tarafından Hasan Tahsin Basın Hizmet Ödülü'ne layık görüldü.

*28 Aralık 2012'de İzmir'de öldü.

Eseri: Unutulmuş Türküler Batı Trakya'da.

Ümit Enginsoy (1960 -2012)

*Gazeteci. 1960'da doğdu. Makine mühendisi, müzisyen ve gazetecidir. 11 yıl NTV'nin Washington temsilciliğini yaptı. 2009'da Washington'dan Türkiye'ye döndü. O tarihten sonra Hürriyet Daily News'de köşe yazıları yazdı. Anadolu Ajansı, Defence News dergisi ve Milliyet gazetesinde çalışmıştı. Diplomasi ve savunma konularında uzmanlaştı. Pek çok yabancı gazete ve dergide makaleleri de yayınlandı.

*31 Aralık 2012'de Ankara'da evinde geçirdiği kaza sonucu hayatını kaybetti.